Türk Dil Kurumu Yayınları

DEDE KORKUT

-Dresden Nüshası-
Metin, Dizin

Hazırlayan
Sadettin ÖZÇELİK

Ankara, 2016

İçindekiler

1 Yıldız (*), söz konusu bölümün Vatikan nüshasında da geçtiğini gösterir.

2 İlgili bölüm başlığının Dresden nüshasında yer aldığı sayfa ve satır numarası.

Kitāb-ı Dedem Ḳorḳud

ʿAlā Lisān-ı Ṭā'ife-i Oġuzān

Drs.3a

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين • •

رسول عليه السلام زمانه يقين بيات بويندن قورقوت اتا
ديرلر بر ار قوپدي اغوزك اول كشي تمام بليجيسيدي نه ديرسه
اولوردي غايبدن دورلو خبر سويلردي حق تعالى انك كوكلنه
الهام ايدردي قورقوت اتا ايتدي آخر زمانده خانلق كرو
قاييه دكه كمسنه اللرندن الميه • آخر زمان اولوب قيامت
قوپنجه بو ديدوكي عثمان نسلي در • ايشته سوريلوب كيده يوره •
ودخي بونجه بوكا بكزر سوز سويلدي • قورقوت اتا اغوز قومنك
مشكلني حل ايدردي • هر نه ايش اولسه قورقوت اتايه
طانشمينجه ايشلمزلردي هر نه كه بيورسه قبول ايدرلردي •
سوزين طوتوب تمام ايدرلردي • دده قورقوت سويلمش •
الله الله ديمينجه ايشلر اونمز قادر تكري ويرمينجه ار بايمز •
ازلدن يازلمسه قول باشنه قضا كلمز • اجل وعده ايرمينجه

كر

Drs.3a, ME2, OŞG1.1

(1) Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm ve bihi nesta'īn[3]

(2) Resūl 'aleyhi's-selām zemānına yaḳın Bayat boyından Ḳorḳut Ata

(3) dėrler bir er[4] ḳopdı. Oğuzuŋ, evvel[5] gişi temām bilicisiydi. Ne dėrise

(4) olurıdı, ğāyibden dürlü ḫaber söyleridi. Ḥaḳ Te'āla, anuŋ göŋline

(5) ilhām ėderidi. Ḳorḳut Ata eyitdi: Āḫir zemānda ḫānlıḳ gėrü

(6) Ḳayıya dege, kimesne ellerinden almaya, āḫir zemān olup ḳiyāmet

(7) ḳopınca. Bu dėdügi 'Oṣmān nesli-dür. İşde sürilüp gėde yörir.

(8) Ve daḫı nėçe buŋa beŋzer söz söyledi. Ḳorḳut Ata, Oğuz[6] ḳavmınuŋ

(9) müşkilini ḥall ėderidi. Her ne iş olsa Ḳorḳut Ataya

(10) ṭanışmayınca[7] işlemezleridi. Her ne ki buyursa ḳabūl ėderleridi,

(11) sözin ṭutup temām ėderleridi. Dede Ḳorḳut ṣoylamış:

(12) Allāh Allāh dėmeyince işler oŋmaz. Ḳādir Taŋrı vėrmeyince er bayımaz.[8]

(13) Ezelden yazılmasa ḳul başına ḳażā gelmez.[9] Ecel va'de ėrmeyince

---

3 *Te*'nin noktaları yazılmamıştır.

4 Söz kalıbı için bk. Drs.3a.2-3 notu.

5 Teklif için bk. Drs.3a.3 notu.

6 اغور → اغوز Vat.58b.6, Drs.3a.3, 7a.4, 7a.13, 9a.13 vd.'ne göre okundu.

7 طانمشينجه → طانشمينجه Vat.58b.6 ve bağlama göre okundu.

8 *"Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın"* Kur'an, Âl-i İmrân, 3/26, (KTA).

9 *"Yeryüzüne ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan önce o, kitapta bulunmasın; doğrusu bu Allah'a kolaydır."* Kur'an, Ḥadīd, 57/22, (KTA).

Drs.3b

کسه اولمز • اولن ادم دولتن چقان چان کرو کلمز بر کیدن
قره طاغ یومرسنجه مالی اولسه یمزدیر • طب ایلمز یضینی
ارتوغن یمه بلمز • اولشوبن صولر طاشسه دکز طولمز • تکر للك
ابلیسی تکری سومز • کوکلی یوجه طوتن ارده دولت اولمز •
یاد اوغلی صاقلمقله اغول اولمز • بوسینده سالور کیدر
کوردم دیمز • کل دیدچك اولمز قره اشك باشنه اویان
اورسك قاتر اولمز • قراوشه طوان کیمورسات قادین اولمز •
یبایباقارلرنیسه یازه قالمز • یباغلو کوکجه جمن کوزه
قالمز اسکی یبتوق یز اولمز • قرچی دشمن دوست اولمز •
قره عوجه قتما بجه یول المز • قره بولاد اوز قیلیچ چالنمز
قرم دونز ارمالن یمنجه • آدی چقمز • قزاناده کورمنجه
اوکت المان • اوغل اتادن کورمنجه صفره چکمز • اوغل
آتانك یتری در اکی کهمزنك بری در • دولتلو اغول

Drs.3b, ME3, OŞG1.18

(1) kimse ölmez.[10] Ölen ādem dirilmez, çıḫan cān gėrü gelmez. Bir yigidüŋ

(2) ḳara ṭağ yumrısınca mālı olsa yığar dėrer ṭaleb eyler, naṣībinden

(3) artuğın yėye bilmez. Ö[r]leşüben[11] ṣular ṭaşsa deŋiz ṭolmaz. Tekebbürlik

(4) eyleyeni Taŋrı sevmez.[12] Göŋlin yüce ṭutan erde devlet ṭurmaz.[13]

(5) Yad oğulı ṣaḳlamağıla oğul olmaz; böyüyende ṣalur gėder, [seni][14]

(6) gördüm dėmez. Kül depecük olmaz, [güyegü oğul olmaz].[15] Ḳara eşek başına uyan

(7) ursaŋ ḳatır olmaz, ḳaravaşa ṭon gėyürseŋ ḳadın[16] olmaz.

(8) Yapa yapa ḳarlar yağsa yaza ḳalmaz, yapağulu gökçe çemen güze

(9) ḳalmaz. Eski panbūḳ bėz olmaz, ḳarı düşmen dōst olmaz.

(10) Ḳazağuca[17] ḳıymayınca[18] yol alınmaz. Ḳara polad uz[19] ḳılıcı çalmayınca

(11) ḳarım dönmez. Er mālına ḳıymayınca adı çıḳmaz.[20] Ḳız anadan görmeyince

(12) ögüt almaz, oğul atadan görmeyince ṣofra çekmez. Oğul

(13) atanuŋ sirri-dür,[21] iki gözinüŋ biri-dür. Devletlü oğul [ḳopsa tīrkeşinde tīridür. Devletsüz oğul][22]

10 *"Her ümmet için belirli bir süre vardır; vakitleri dolunca ne bir saat gecikebilir ne de öne geçebilirler."* Kur'an, A'râf, 7/34, (KTA).

11 اولشوبن → اورلشوبن Tamir ve anlam için bk. Drs.3b.3 notu.

12 *"Allah, kendini beğenip öğünenleri elbette sevmez"* Kuran, Nisâ, 4/36; Lokmân, 31/18; Hadîd, 57/23 (KTA).

13 اولمز → طورمز Önceki okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.3b.4 notu.

14 Tamir için bk. Drs.3b.5 notu.

15 Tamir için bk. Drs.3b.6 notu.

16 *Ḳadın* ve aynı anlamdaki kelimeler için bk. Drs.3b.7 notu.

17 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

18 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.3b.10 notu.

19 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.3b.10 notu.

20 *adı çıḳ-* ve *mālına ḳıy-* deyimleri için bk. Drs.3b.11 notu.

21 يتري‌در → سرّي‌در Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.3b.13 notu.

22 Tamir için bk. Drs.3b.13 notu.

Drs.4a

قوپسه ا رجاغنك كوزي دزا وغول دخي تيلسون بابا اولب
مال قالمسه بابا مالندن نه فایده باشنده دولت اولمسه دولت
سنر شتهزنه الله صقلسون خانم سزي دده قورقوت
بردخي صويلمش صرب يوردكن قاضلق اتا نامرديكت
ينه بلمز بنجه بنمسه يك چالوب كسرا وزقلجي مخنثلر
چالنجه چالسه يك ● چلا بيلن يكيدن ا وقله قيلجدن برچوماق
يك ● تونقي كلمين قزه ا ولر يقلسه يك آت يين اجي ا وتلر
بتسه يك ● ا دم ايجمز آجي صولر صين بنجه صنمسه يك ●
آتا ا دني يوريتمين خوبراد اوغل اتا بيلندن انجه ايمسه يك
انا رحمنه دوشنجه طوغمسه يك ● اتا ا دين يوردن دولتلو
اوغل يك ● يلان سوزن يودينده ا ولنجه ا ولمسه يك ●
كرچكلرك اوج اوتن اون ياشني طولدرسه يك ● اون اوتن
ا ون ياشكر طولسون ● حق سزه يامان كتورمسن ● دولتكز

ماسلن

Drs.4a, ME4, OŞG1.30

(1) ḳopsa ocağınuŋ köri-dür.[23] Oğul daḫı neylesün, baba ölüp

(2) māl ḳalmasa. Baba mālından ne fāyide, başda devlet olmasa. Devlet-

(3)-süz [oğul][24] şerrinden Allāh ṣaḳlasun ḫānum sizi! Dede Ḳorḳut

(4) bir daḫı ṣoylamış: Ṣarp yörügen[25] ḳażılıḳ ata[26] nā-merd yigit

(5) bine bilmez,[27] binince binmese yėg. Çalup keser uz ḳılıcı muḫannatlar [çala bilmez],[28]

(6) çalınca çal[ma]sa[29] yėg. Çala bilen yigide oḳıla ḳılıcdan bir çomaḳ

(7) yėg. Ḳonuğı gelmeyen ḳara ėvler[30] yıḳılsa yėg. At yėmeyen acı otlar, [bitince][31]

(8) bitmese yėg. Ādem içmez acı ṣular, ṣızınca ṣızmasa yėg.

(9) Ata adını yöritmeyen ḫoyrad oğul, ata bėlinden ėnince ėnmese yėg;

(10) ana raḥmine düşünce ṭoğmasa yėg. Ata adın yöridende devletlü

(11) oğul yėg. Yalan söz bu dünyede olınca olmasa yėg.

(12) Gerçeklerüŋ[32] üç otuz on yaşını ṭoldursa[33] yėg. Üç[34] otuz

(13) on yaşuŋuz[35] ṭolsun! Ḥaḳ size yamān getürmesün! Devletüŋüz

---

23 كوزيدر → كوريدر Tamir ve *oca*ğınuŋ köri deyimi için bk. Drs.4a.1 notu.

24 Tamir için bk. Drs.4a.3 notu.

25 يوررکن → يوروكن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.4a.4 notu.

26 *ḳażılıḳ at* ve anlamı için bk. Drs.4a.4 notu.

27 ينه‌بلمز → بنه‌بلمز Okuma şekli ve düzeltme teklifi için bk. Drs.4a.5 notu.

28 Tamir için bk. Drs.4a.5 notu.

29 چالسه → چالمسه Tamir için bk. Drs.4a.5 notu.

30 Tamlamanın anlamı için bk. Drs.4a.7 notu.

31 Tamir için bk. Drs.4a.7 notu.

32 Anlam için bk. Drs.4a.12 notu.

33 Fiilin anlamı için bk. Drs.4a.12 notu.

34 اون → اوچ Düzeltme için bk. Drs.4a.12 notu.

35 ياشكده → ياشكوز Vat.59a.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.4b

باينده اولسون خانم هي دده قورقوت صويلمش كوره لم

خانم نه صويلمش كتدكده يرك اوتلاغن كيك بيلور •

كلز يرلر چمنلرين قولان بلور • ايرو ايرو يوللر ايزن دوه بلور •

يدي دره قوخولرن دلكو بلور • دونله كردان كوچدكن تورغاي

بلور • اوغل كيمدن اولدغن انا بيلور • ارك اغرين بيني سن

آت بلور • اغر يوكلر چكن قاتر بلور • نيرده صزيلور وارسه

چكن بلور • غافل باشنك اغريسن بيني بلور • قولچه قوپز

كوترب ايلدن ايله بكدن بكه اوزان كزر ارجومردين ازياكسن

اوزان بلور • ايلمو كوندن چالوب ايرلا اوزان اولسون ارپ

كلن قضايي تكري صاوسن خانم هي دده قورقوت كنه

صويلميش كوره لم خانم نه صويلمش اغز اچوب اوكر

اولسم اوستمزده تكري كوركلي تكري دوستي دين سروري

محمد كوركلي • محمدك ساغ يانندە نماز قلن ابوبكر صديق كوركلي •

Drs.4b, ME5, OŞG2.12

(1) pāyende olsun, ḫānum hey!

Dede Ḳorḳut ṣoylamış, görelüm (2) ḫānum ne ṣoylamış:

Gedükde[36] yėrüŋ otlaḳların gėyik bilür.

(3) Kelez[37] yėrler çemenlerin ḳulan bilür.

Ayru ayru yollar izin deve bilür.

(4) Yedi dere ḳoḫuların dilkü bilür.

Dünle[38] kervān[39] göçdügin turġay (5) bilür.

Oġul kimden olduġın ana bilür.

Erüŋ aġırın[40] yėyni-sin (6) at bilür.

Aġır yükler zaḥmetin[41] ḳatır bilür.

Ne yėrde[42] ṣızılar[43] varısa (7) çeken bilür.

Ġāfil başuŋ aġrısın beyni bilür.

Ḳolça ḳopuz (8) götürüp[44] ėlden ėle begden bege ozan gezer;

er cömerdin er nākesin (9) ozan bilür.

İleyüŋ[üz]de[45] çalup eyden ozan olsun!

Azup[46] (10) gelen ḳażā[y]ı[47] Taŋrı ṣavsun, ḫānum hey!

Dede Ḳorḳut gene (11) ṣoylamış, görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

Aġız açup öger (12) olsam[48] üstümüzde Taŋrı görkli.

Taŋrı dōstı, dīn serveri (13) Muḥammed görkli.

Muḥammedüŋ ṣaġ yanında namāz ḳılan Ebū Bekir Ṣıddīḳ görkli.

---

36 كتدكده → كدكده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.4b.2 notu.

37 ككز → كلز Tamir için bk. Drs.4b.3 notu.

38 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

39 كردان → كروان Vat.59b.2 ve bağlama göre okundu.

40 اغزين → اغرين Vat.59b.3 ve bağlama göre okundu.

41 زحمين → زحمتن Teklif için bk. Drs.4b.6 notu.

42 *ne yėr* tamlamasının anlamı ve örnekleri için bk. Drs.4b.6 notu.

43 صريلور → صزيلر Vat.59b.4 ve bağlama göre okundu.

44 Fiilin anlamı için bk. Drs.4b.8 notu.

45 ايليوكونده → ايليوكوزده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.4b.9 notu.

46 Fiilin anlamı için bk. Drs.4b.9 notu.

47 قضاي → قضايي Tamir bağlama göre yapıldı.

48 *öger ol-* fiilinin anlamı için bk. Drs.4b.11-12 notu.

Drs.5a

آخر صپاره باشید رعم کورکلی هجه سنلین دونا وقتنه
یس کورکلی قیلیج چالری دین آچری شاه مردان علی
کورکلی علینك اوغلاری پیغمبر نواله لری کربلا یازیسنده
یزیدلر الندن شهید اولدی حسنله حسین ایکی قرداش
بله کورکلی یازلب دوزلب کوکرن ایندی تکری علمی قرآن
کورکلی اول قرآنی یازدی دوزدی علما لرا وکرنجه کوندی
بجریه عالملر سروری عثمان عفان اوغلی کورکلی ایجق
یره یا یلو یر تکری اوی مکه کورکلی اول مکه یه صاغ
وارسه اسن کلسه صدقی بتون حاجی کورکلی صاغنش
کنندن اینه کورکلی اینه کونی اوقیانن قطبه کورکلی قولتق
اورب دکلینن امت کورکلی مناره ده یاکلینن قنی کورکلی
دیزن باصوب اوترزن حلال کورکلی دولندن اغارسه بیا
کورکلی اغ سودین طوییه امزسه اتا کورکلی یناشوب

کورلم

Drs.5a, ME6, OŞG2.26

(1) Āḫir şıpara başıdur, ʿAmme görkli.

Hece-sinleyin düz oḳınsa (2) Yāsīn görkli.

Ḳılıç çaldı dīn açdı,[49] Şāh-ı merdān ʿAlī (3) görkli.

ʿAlīnüŋ oğulları, Pėğamber[50] nevādeleri[51]

Kerbelā Yazısında (4) Yezidiler elinde şehīd oldı;

Ḥasanıla Ḥüseyin iki ḳardaş (5) bile görkli.

Yazılup düzilüp gökden ėndi, Taŋrı ʿilmi Ḳur'ān (6) görkli.

Ol Ḳur'ānı yazdı düzdi, ʿulemālar ögrenince güydi (7) baḫdı,[52]

ʿālimler serveri ʿOs̱mān ʿAffān oğlı görkli.

Alcaḳ (8) yėrde yapılupdur Taŋrı ėvi Mekke görkli.

Ol Mekkeye ṣağ (9) varsa esen gelse ṣıdḳı bütün ḥācī görkli.

Ṣağış (10) güninde eyne[53] görkli.

Eyne güni oḳı[n]anda[54] ḳuṭbe görkli.

Ḳulaḳ (11) urup diŋleyende ümmet görkli.

Minārede baŋlayanda faḳı[55] görkli.

(12) Dizin başup oturanda ḥelāl görkli.

Dulumından ağarsa baba (13) görkli.

Ağ südin ṭoya emzürse ana görkli.

Yanaşup[56]

---

49 *dīn aç-* deyiminin anlamı için bk. Drs.5a.2 notu.

50 *ye*'nin noktaları yazılmamıştır. Teklif için bk. Drs.5a.3 notu.

51 نوالهلري → نوادهلري Teklif ve anlam için bk. Drs.5a.3 notu.

52 بچدي → بخدي Tamir ve teklif için bk. Tulum 2004: 199-216.

53 Açıklama için bk. Drs.5a.10 notu.

54 اوقيانده → اوقينانده Tamir bağlama göre yapıldı.

55 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.5a.11 notu.

56 Fiilin anlamı için bk. Drs.5a.13 notu.

Drs.5b

يولدكرنه قره يغز كوركلي سوكلي قردش كوركلي بچال اله
اويانندن دكلسه كردك كوركلي اوزنجه تننى كوركلي اوغل
كوركلي قوسنه بكزمدي جمله عالم لري يرادن الله تكري
كوركلي اول اوكدكم يوجه تكري دوست اولوبن مدد
ايرسون خانم هي اوزان ايرن قرى لردورت درلودر
بريسي صولدرن صوبيدر بريسي طولدرن طوبيدر بريسي اوك
طاينقدر بريسي بنجه سريلرسك بياعي در اوزن اوك طا
اولدركه يازين يبان اوه بر قونق كلسه ارادم اوده اولسه
اول ايني يدر ايجر اغرلر عزيزلر كوزرر اول عايشه فاطمه
صويي در خانم انوك بكلري بتسون اوجاغكز بو يخلسين عورت
كلسون كلدك اولكم صولدرن صوبيدر صپاد بجه
برتن اورو طورر اليع بوزين برمن طوزبانجه ايكن
بركوللك بوغز دكوتلر طوبجه طقه بصه يپ اليع بركرنه

Drs.5b, ME7, OŞG3.1

(1) yola girende ḳara buġur görkli.

Sevgili ḳardaş görkli.

Yaŋal[57] ala, (2) ėv yanında dikilse gerdek görkli,

uzunca tenefi görkli. Oġul (3) görkli.[58]

Ḳamusına beŋzemedi,

cümle ʿālem-leri yaradan Allāh Taŋrı (4) görkli.

Ol ögdügüm yüce Taŋrı dōst oluban meded (5) ėrsün,

ẖānum hey!

Ozan eydür:

Ḳarı-lar dört dürlüdür;

(6) birisi ṣolduran ṣopdur,[59]

birisi ṭolduran ṭopdur,[60]

birisi ėvüŋ (7) ṭayaġıdur,

birisi neçe söyleriseŋ bayaġı-dur.[61]

Ozan [eydür]:[62] ėvüŋ ṭayaġı

(8) oldur ki yazıdan yabandan ėve bir [udlu][63] ḳonuḳ gelse, er ādem ėvde olmasa,

(9) ol anı yėdürür içürür, aġırlar, ʿazīzler, gönderür. Ol ʿĀyişe Fāṭima

(10) ṣoyı-dur. Ḫānum, anuŋ bebekleri bitsün, ocaġuŋa buncılayın ʿavrat

(11) gelsün! Geldük ol[-]kim ṣolduran ṣopdur:[64] Şabadanca[65]

(12) yėrinden örü ṭurur, elin yüzin yumadın ṭoḳuz bazlammac ilen[66]

(13) bir külek yoġurd gözler,[67] ṭoyınca ṭıḳa başa yėr, elin bögrine

---

57 Anlam teklifi için bk. Drs.5b.1 notu.

58 *Soylama*da sıralama yanlışlığı izlenimi için bk. Drs.5a.12-5b.3 notu.

59 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

60 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

61 Kelimenin yazımı ve yapısı için bk. Drs.5b.7, 6b.4 notu.

62 Tamir yukarıdaki 5. satır ve bağlama göre yapıldı.

63 Tamir için bk. Drs.5b.8 notu.

64 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

65 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.5b.11, 6a.9 notu.

66 ایکن → ایلن Vat.59b.12, Drs.37b.3, 47a.1 ve bağlama göre okundu.

67 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.5b.13 notu.

Drs.6a

اوردر • ایدر بو اوي خراب اولسي اوه وارلرن برو
دخي قرنم طویمدي • بوزنم کلمدي ایاغم بشمق یوزم
یشمق کورمدي دیر اه نولیدي بوا ولیدي برینه دخي
واریدم اومارمدن بخشي اوبار اولیدي دیر • انوك کبي
نك خانم بیکلري یتسون اوجاغکه یونجلیس عورت کلمسون
کلدك • اول کم طولدرن طویدن دیدیجه یرینه اورو
طوردي الین یوزین یومدن اویاتمك اول اوجندن
بوا اوجنه اول اوجنه چار بشدردي • قوقولري دلك
دکلدي • اویله دیجه کزدي اویله دن صکره اونه کلدي •
کوردیکم اوغزي کوبك یکه طاناوي بریرینه قاتمش •
تاوق کومسینه صغر طامنه درتمش قونشلرینه چاغردکه
یتوزلکه نبیکه • اوروین جان قن جانه بشا اینه ملك
قوتلو ملك اولکه یتکه کتمشدم یتاجق یرم کنه بو خراب

اولسرك

Drs.6a, ME8, OŞG3.14

(1) urur, eydür: Bu ėvi ḫarāb olası[68] ere varaldan berü

(2) daḫı ḳarnum ṭoymadı, yüzüm gülmedi; ayağum paşmaḳ, yüzüm

(3) yaşmaḳ görmedi dėr. Ah nolaydı bu öleydi, birine daḫı

(4) varaydum; umarumdan yaḫşı uyar[69] olaydı! dėr. Anuŋ gibi-

(5)-nüŋ ḫānum, bebekleri bitmesün; ocağuŋa buncılayın ʿavrat gelmesün!

(6) Geldük ol kim ṭolduran ṭopdur: [70] Depidinçe[71] yėrinden örü

(7) ṭurdı. Elin yüzin yumadın obanuŋ ol ucından

(8) bu ucına, [bu ucından][72] ol ucına çarpışdurdı; ḳov ḳovladı, diŋ

(9) diŋledi, öyledence[73] gezdi. Öyleden ṣoŋra ėvine geldi.

(10) Gördi[-]kim uğrı köpek yige ṭana ėvini birbirine ḳatmış,

(11) tavuḳ kümesine, ṣığır ṭamına dönmiş; ḳonşılarına[74] çağırur ki:

(12) Ḳız Zeliḫa, Zübeyde, Ürüveyde, Cān Ḳız, Cān Paṣa, Ayne Melek,

(13) Ḳutlu Melek! Ölmege yitmege gėtmemişidüm,[75] yatacaḳ yėrüm gėne bu ḫarāb

---

68 -*(y)AsI* ekinin Dede Korkut'taki kullanılışı için bk. Drs.6a.1 notu.

69 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6a.4 notu.

70 Anlam ve teklif için bk. Drs.5b.6 notu.

71 دپدننچه → دپدنچه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6a.6 notu.

72 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.6a.8 notu.

73 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.5b.11, 6a.9 notu.

74 Hem *n* hem de *ŋ* ünsüzü ile yazılan örnekler için bk. *Giriş* bölümü.

75 *Fiil-mAK+A* + *Fiil* yapısının sağladığı anlam için bk. Drs.6a.13 notu.

Drs.6b

اولسيدي تزليدي بنم او مه بر لحظة بقايدكز قوكشي حقي
تكري حقي ديو سويلر بونك كبي نك خانم بكلري بجسون
اوجاغكه بونك كبي عورت كلمسون كلدك اولكم
بجم سويلرسك بيا غي در اوته يازيده يا آبادن
براو دلو قوتوق كلسه ارادم اوده اولسه اكا ديسه كه طور
اتمك كتور ييه لم بوده يسونه ديسه بتمش اتكولك بقاسي اولمن
يمك كرك در عورت ايدر نيلايم بو بقلاجق اوده اون يوق
الك يوق دوه دكرمندن كلمدي دير تكلورسه بنم صغرمه
كلسون ديو الين كوتنه اورر يوزين آكار وصغرسين ارمنه
دوترر بيك سويلرسك برسيني قوين ارك سوزين قولاغنه
قوين اول نوح پيغمبرك اشكي اصليدر انزده دخي سزي
خانم الله صقلسون اوجاغكزه بو نكلين عورت كلمسون
درسه خان اوغلي بغاج خان بويني بيان ايدر

Drs.6b, ME9, OŞG3.26

(1) olasıydı. Nolaydı benüm èvüme bir laḥẓa baḳayduŋuz; ḳoŋşı ḥaḳḳı

(2) Taŋrı ḥaḳḳı dèyü söyler. Bunuŋ gibi-nüŋ[76] ḫānum, bebekleri bitmesün,

(3) ocağuŋa bunuŋ gibi ʿavrat gelmesün! Geldük ol[-]kim

(4) nèce söyleriseŋ bayağı-dur:[77] Èvine[78] yazıdan yabandan

(5) bir udlu[79] ḳonuḳ gelse, er ādem èvde olsa, aŋa dèse ki: Ṭur,

(6) etmek getür, yèyelüm; bu da yesün dèse bişmiş etmegüŋ baḳası[80] olmaz,

(7) yèmek gerekdür. ʿAvrat eydür: Neyleyeyim, bu yıḳılacaḳ èvde un yoḳ,

(8) elek y[o]ḳ;[81] deve degirmenden[82] gelmedi dèr. Ne gelürise benüm ṣağruma

(9) gelsün dèyü elin götine urur; yönin aŋaru,[83] ṣağrısın erine

(10) dönderür. Biŋ söyleriseŋ birisini ṭuymaz,[84] erüŋ sözini ḳulağına

(11) ḳoymaz.[85] Ol, Nūḥ pèġamberüŋ[86] eşegi aṣlı-dur. Andan daḫı sizi

(12) ḫānum, Allāh ṣaḳlasun; ocağuŋuza buncılayın ʿavrat gelmesün!

(13) **Dirse Ḫān Oğlı Boğaç Ḫān[87] Bo[yı]nı[88] Beyān Èder**

---

76 *Bunun gibi* deyiminin anlamı ile ilgili olarak bk. Drs.6b.2 notu.

77 Kelimenin yazımı ve yapısı ile ilgili yorum için bk. Drs.5b.7, 6b.4 notu.

78 اوته → اونه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6b.4 notu.

79 Kelimenin anlamı için bk. Drs.6b.5 notu.

80 Fiilin anlamı için bk. Drs.6b.6 notu.

81 يق → يوق Vat.60a.10 ve bağlama göre okundu.

82 دكرمتندن → دكرمندن Vat.60a.10-11 ve bağlama göre okundu.

83 Kelimenin anlamı için bk. Drs.6b.9 notu.

84 قويمز → طويمز Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.6b.10 notu.

85 *Sözi ḳulağına ḳoy-* deyimi için bk. Drs.6b.10 notu.

86 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır. Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.

87 جان → خان Vat.60a.13, Drs.17b.7 ve bağlama göre okundu.

88 بوني → بويني Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.7a

خانم هي برکون قام غان اوغلي جان باینده برینن طورمشدی
شابی کونلکی بیر یوزنه دکورمشدی الاصوانی کوک
یوزنه اشا مشدی بیلک یرده ایلک خالیجه سی دوشمشدی
خانلر خانی خان باینده بیلد. بر کرّه طوی ایدیب اغوز
بکلرین قونغلردی کنه طوی ایدیب آتن ایغردن دوه دن
بغره قیونن قوج قردرمشدی بریره آغ اوتاغ بریره
قزیل اوتاغ بریره قره اوتاغ قوردرمشدی کموش که
اوغلی قزی یوق قره اوتاغه قونزرلش قره کچه التنه
دوشلك قره قیون یخنسندن اوکنه کتورلك یرسه یسون
یمزسه طورسون کتسون دیمشدی اوغلی اولانی آغ
اوتاغه قیزی اولانی قزل اوتاغه قوندرك اوغلی
قزی اولمیانی الله تعالی قرغایبدر بزدخی قارغرز
بللو بیلسون دیمش ایدی اغوز بکلری بربره کلوب یغناق

اولنم

Drs.7a, ME10, OŞG6.2

(1) H̱ānum hey! Bir gün Ḳamġan Oġlı H̱ān[89] Bayındır yėrinden ṭurmışdı.

(2) Şāmī günlügi yėr yüzine dikdürmişidi. Ala ṣayvānı gök

(3) yüzine esenmişidi.[90] Biŋ yėrde ipek ẖalıcası döşenmişidi.

(4) H̱ānlar ẖānı H̱ān Bayındır yılda bir kerre ṭoy ėdüp Oġuz

(5) beglerin ḳonuḳlarıdı. Gėne ṭoy ėdüp atdan ayġır,[91] deveden

(6) buġra, ḳoyundan ḳoç ḳırdurmışıdı. Bir yėre aġ otaġ, bir yėre

(7) ḳızıl otaġ, bir yėre ḳara otaġ ḳurdurmışıdı. Kimüŋ ki

(8) oġlı ḳızı yoḳ; ḳara otaġa ḳonduruŋ, ḳara kėçe altına

(9) döşeŋ, ḳara ḳoyun yaḫnısından öŋine getürüŋ. Yėrise yėsün,

(10) yėmezise ṭursun gėtsün dėmişidi. Oġlı olanı[92] aġ

(11) otaġa, ḳızı olanı ḳızıl otaġa ḳonduruŋ. Oġlı

(12) ḳızı olmayanı Allāh teʿāla ḳarġayupdur; biz daḫı ḳarġaruz,

(13) bellü bilsün dėmiş idi. Oġuz begleri [bir] birin[93] gelüp yıġnaḳ

---

89 جان → خان Vat.60b.1; Drs.7a.4, 35a.12, 36a.6, 102b.13, 119b.5, 120a.4'e göre okundu.

90 اشانمشدی → اسانمشدی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

91 آيغردن → آيغر Vat.60b.3 ve bağlama göre okundu.

92 *Ol-* fiilinin anlamı için bk. Drs.7a.10 notu.

93 Tamir için bk. Drs.7a.13 notu.

Drs.7b

اولمغه باشلدی * مکر درسه خان دیرلکدی بر بکولک اوغلی
قزی بوغدی * صومیلمش کوره لم خانم نه صومیلمش صلقوم
صلقوم طالک یللری اسدکنده صتملو بوزاج تورغای سیر
ادقده صقلی اوزن تات اری بکلر قده بدوی آتلراستی
کورب عمراد قده اقلی قرالی سچان چاغنده کوکسی کوزل قیه
طاغلره کون دکنده بلک یکتلر جلاستلر * بربرنه یتولی چاغنده
الار صباح درسه خان قلقوبن یرندن اوروطورب قرق بکیدن
بویننه الوب بایندر خانک صحبتنه کلوردی * بایندر خانک
یکتلری درسه خانی قرشولدلر * کتورب قره اوتاغه قوندردلر *
قره کیجه التنه دوشدلر * قره قیون یخنیسندن اوکنه کتوردلر *
بایندر خاندن بویرق بویله درخانم دیدلر * درسه خان
ایدر بایندر خاندن نه اکسکلکم کوردی قیلجمدنمی کوردی *
صفرامدنمی کوردی بنده الجق کشیلری * اغ اوتاغه قزل

Drs.7b, ME11, OŞG6.14

(1) olmağa başladı. Meger Dirse Ḫān dèrleridi bir begüŋ oğlı

(2) ḳızı yoğıdı. Ṣoylamış, görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

Ṣalḳum (3) ṣalḳum ṭaŋ yèlleri esdüginde,

ṣaḳallu bozac turġay sayr-(4)-aduḳda,

bedevī atlar issini (5) görüp ʿoḳraduḳda,

ṣaḳalı uzun tat eri baŋladuḳda,

aḳlı ḳaralı seçilen[94] çağda,

[ḳalın Oğuzuŋ gelini ḳızı bezenen çağda,][95]

gögsi gözel ḳaba (6) ṭağlara gün degende,

beg yigitler cılasunlar birbirine ḳuyulan çağda

(7) ala[96] ṣabāḥ Dirse Ḫān ḳalḳubanı yèrinden örü ṭurup, ḳırḳ yigidin

(8) boyına alup Bayındır Ḫānuŋ ṣoḥbetine gelüridi. Bayındır Ḫānuŋ

(9) yigitleri, Dirse Ḫānı ḳarşuladılar; getürüp ḳara otağa ḳondurdılar,

(10) ḳara kèçe altına döşediler, ḳara ḳoyun yaḥnısından öŋine getürdiler.

(11) Bayındır Ḫāndan buyruḳ böyledür ḫānum! dèdiler. Dirse Ḫān

(12) eydür: Bayındır Ḫān benüm ne eksüklügüm gördi? Ḳılıcumdan mı gördi,

(13) ṣofram-dan mı gördi? Benden alcaḳ[97] gişileri ağ otağa, ḳızıl

94 سجان → سجيلن Drs.12b.7, Vat.63b.3 ve bağlama göre okundu.

95 Tamir ve 3. 4. satırların yer değiştirmesi konusu için bk. Drs.7b.3-6 notu.

96 الار → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

97 Kelimenin anlamı için bk. Drs.7b.13 notu.

Drs.8a

اوتاغه قوندردي بنم صوجيم نه اولديكم قره اوتاغه قوندردي

ديدي • ايتديلر خانم بوكدز بايندر خاندن بو يرق شويله

دركيم اوغلي قزي اولميانى تكري تعالي قرغايبدر بزدخي

قارغرز ديمشدر ديرلر • درسه خان يرندن اور وطوردي

ايدر قالقوبني يكتلرم يروكزدن اور وطورك يوقرايب بكا

يابنزنه دريا خاتوندن دردبري درسه خان اونه كلدي •

جاغرب خاتوننه صويلر • كوره لم خانم نه صويلر صويلمه

ايودبر وكل كل باشم بختي اوم تختي • اودن جقوب يورينده

سلوي بويلم • طبوغنده صارمشنده قره صاچلم • قورلو

يايه بكزر چاتمه قاشلم • قوشه بادم صغميان طار اغزلم • كوز

الماسنه بكزر آل يكاقلم قاوونم • ويره كم دولكم كورمسين •

تلر اولدي • قالقوبني خان بايندر يرندن طورمش بر يېن •

اغ اوتاغ بريره قزيل اوتاغ بريره قره اوتاغ دكورمش •

اوغلني

Drs.8a, ME12, OŞG5.1

(1) otaġa ḳondurdı; benüm şuçum ne oldı[-]kim ḳara otaġa ḳondurdı?

(2) dėdi. Eyitdiler: H̱ānum, bugün Bayındır H̱āndan buyruḳ şöyle-

(3)-dür kim: Oġlı ḳızı olmayanı Taŋrı Teʿāla ḳarġayupdur; biz daẖı

(4) ḳarġaruz, dėmişdür dėdiler. Dirse H̱ān yėrinden örü ṭurdı,

(5) eydür: Ḳalḳubanı yigitlerüm yėrüŋüzden örü ṭuruŋ. Bu ḳarayıp baŋa

(6) ya benden-dür ya h̲atundan-dur dėdi. Dirse H̱ān ėvine geldi

(7) çaġırup h̲atunına şoylar, görelüm h̲ānum ne şoylar. Şoylama,

(8) eydür:

Berü gelgil başum baẖtı, ėvüm taẖtı![98]

ėvden çıḳup yöriyende (9) selvi boylum,

ṭopuġında şarmaşanda ḳara şaçlum,

ḳurlu (10) yaya beŋzer çatma ḳaşlum,

ḳoşa badem şıġmayan ṭar aġızlum,

güz (11) almasına beŋzer al yaŋaḳlum,

ḳadunum,[99] diregüm,[100] dölegüm![101]

Görür misin

(12) neler oldı? Ḳalḳubanı H̱ān Bayındır yėrinden ṭurmış. Bir yėre

(13) aġ otaġ, bir yėre ḳızıl otaġ, bir yėre ḳara otaġ dikdürmiş.

---

98 تحتي → تختي Vat.61a.3; Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1 vd.'ne göre okundu.

99 قاوونم → قادونم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8a.11 notu.

100 ويره كم → ديره كم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8a.11 notu.

101 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8a.11 notu.

Drs.8b

اوغللري اغ اوتاغه قزلري قزل اوتاغه اوغلي قزي
اولمياني قره اوتاغه قوندرك قره كچه التنه دوشك قره قيون
يخنيسندن اوكنه كتورك يرسه يسون يمزسه طورسون
كتسون انوكم اوغلي قزي اولميه تكري تعالي انى
قرغايبدر بز دخي قارغرز ديمشدر كالوبني قرشولاديلر
قره اوتاغه قوندرديلر قره كچه التنه دوشديلر قره قيون
يخنيسندن اوكنه كتورديلر اوغلي قزي اولمياني تكري
تعالي قرغايبدر بز دخي قارغرز بللو بلكل ديديلر سندنمي
دربندنمي در تكري تعالي بزه بر يتمان اوغل ويرمزني نوز
ديدي صوملدي صومليه ايدرخان قزي يرمدي طوراتي
يتاكلا بوغزكون طوتوبني قبا اوكجم التنه صلديني قره بولات
اوزنكيلجم الومدا الاتيمي اونكودكرنه باشكي كسيتمي جان
طلرس بكا يلدرتمي الجه قانك يريوزينه دوكهبتمي خان

Drs.8b, ME13, OŞG5.19

(1) Oġulluyı[102] aġ otaġa, ḳızlu[y]ı[103] ḳızıl otaġa, oġlı ḳızı

(2) olmayanı ḳara otaġa ḳonduruŋ. Ḳara kėçe altına döşeŋ, ḳara ḳoyun

(3) yaḫnısından öŋine getürüŋ. Yėrse yėsün, yėmezse ṭursun

(4) gėtsün. Anuŋ kim oġlı ḳızı olmaya Taŋrı Teʿāla anı

(5) ḳarġayupdur; biz daḫı ḳarġaruz,[104] dėmiş. Gelübeni ḳarşuladılar,

(6) ḳara otaġa ḳondurdılar, ḳara kėçe altuma döşediler, ḳara ḳoyun

(7) yaḫnı-sından öŋüme getürdiler. Oġlı ḳızı olmayanı Taŋrı

(8) Teʿāla ḳarġayupdur, biz daḫı ḳarġaruz,[105] bellü bilgil, dėdiler.

Senden mi-(9)-dür benden mi-dür;

Taŋrı Teʿāla bize bir batman[106] oġul vėrmez, nedendür?

(10) dėdi. Ṣoyladı, ṣoylama, eydür:

Ḫān ḳızı yėrümden ṭurayın mı?

(11) Yaḳaŋıla boġazuŋdan ṭutubanı[107]

ḳaba ökçem altına ṣalayın mı?

Ḳara polat[108] (12) uz ḳılıcum elüme alayın mı?

Öz gevdeŋden başuŋı keseyin mi?

Cān (13) ṭatlusın saŋa[109] bildüreyin mi?[110]

Alca ḳanuŋ yėr yüzine dökeyin mi?

Ḫān

---

102 اوغللري → اوغللوي Vat.61a.6 ve bağlama göre okundu.

103 قزلوي → قزلويي Tamir Vat.61a.6 ve bağlama göre yapıldı.

104 قانغرز → قارغرز Drs.7a.12, 8a.4 ve bağlama göre okundu.

105 قارغرر → قارغرز Drs.7a.12, 8a.4 ve bağlama göre okundu.

106 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8b.9, 9a.10 notu.

107 Deyimin anlamı için bk. Drs.8b.11 notu.

108 پولاث → پولات Vat.61a.12; Drs.17b.3, 19b.6, 26b.1, 33b.10, 35a.4 vd.'ne göre okundu.

109 بكا → سكا Vat.61a.12 ve bağlama göre okundu.

110 *cān ṭatlusın bildür-* deyimi için bk. Drs.8b.12-13 notu.

Drs.9a

وقزي سببي نه دُر ديكل مكا • نيچون قضب ايدرم شمدي سكا

ديرمي درسه خانك خاتوني صويلمش كورهلم نه صويلمش

ايدر هاي درسه خان بكا قضب ايتمه اينجنب آجي سوزلر

سويلمه • يركدن اورو طورغل • آله چادرك يريوزينه

دكدرگل • اتدن ايغردن دوهدن بغرا قيوندن قوچ اولدرگل

ايچ اغوزك طاشي اوغوزك بكلرين اوستكه يغناق اتكل

آج كورسك طويرغل • يالنجق كورسك طوناتغل بورجلوي

بورجندن قورترغل • دبه كبي آت يغ كول كبي قمز صاغدر

اولي طوي ايله حاجت دله • اولا كم براغزي دعالينك

القشيله تكري بزه بر ايال ويره ديدي • ديرسه

خان دشي اهلنك سوزيله اولو طوي ايلدي • حاجت

ديلدي • اتدن ايغردن دوهدن بغرا قيوندن قوچ قردردي

ايچ اغوز طاشي اغوز بكلرين اوستنه يغناق اتدي • آج

Drs.9a, ME14, OŞG5.36

(1)[111] ḳızı, sebebi nedür? Dėgil maŋa,
ḳatı ḳażab ėderem şimdi saŋa!
(2) dėdi. Dirse Ḫānuŋ ḫatunı ṣoylamış, görelüm ne ṣoylamış, (3) eydür:
Hāy Dirse Ḫān, baŋa ḳażab ėtme,
incinüp[112] acı sözler (4) söyleme.
Yėrüŋden örü ṭurġıl,
ala çadıruŋ yėr yüzine (5) dikdürgil,
atdan ayġır,[113] deveden buġra, ḳoyundan ḳoç öldürgil,[114]
(6) İç Oġuzuŋ, Ṭaş Oġuzuŋ beglerin üstüŋe yıġnaḳ ėtgil.
(7) Aç görseŋ ṭoyurġıl,
yalıncaḳ görseŋ ṭonatġıl,
borclu[y]ı[115] (8) borcından ḳurtarġıl.
Depe gibi et yıġ,
göl gibi ḳımız ṣaġ-dur;
(9) ulı ṭoy ėyle, ḥācet dile.[116]
Ola kim bir aġzı duʿālı-nuŋ (10) alḳışıyıla Taŋrı bize
bir batman[117] ʿayāl vėre, dėdi. Dirse
(11) Ḫān daḫı[118] ehlinüŋ söziyile ulu ṭoy eyledi, ḥācet
(12) diledi. Atdan ayġır,[119] deveden buġra, ḳoyundan ḳoç ḳırdurdı.
(13) İç Oġuz, Taş Oġuz beglerin üstine yıġnaḳ ėtdi. Ac

111 1. 3 ve 4. satırların başında birer *vav*, 2. satırın başında bir *dal* fazladan yazılmıştır.
112 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.9a.3 notu.
113 ايغردن → ايغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.
114 Fiilin anlamı ile ilgili yorum için bk. Drs.9a.5, 83b.5 notu.
115 بورجلوي → بورجلويي Tamir Vat.61b.5 ve bağlama göre yapıldı.
116 *ḥācet dile-* deyiminin anlamları için bk. Drs.9a.9 notu.
117 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.8b.9, 9a.10 notu.
118 دشي → دخي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.9a.11 notu.
119 ايغردن → ايغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.9b

كورسه طويردي ۰ يالڭ كورسه طوناتدي ۰ بورجلوي بورجندن
قورتردي ۰ ديه كبي ات يغدي ۰ كول كبي قمز صاغدردي ۰
الكش الورديلر حاجت ديلرديلر ۰ براغزي دعالينڭ القشيله
الله تعالي برعيال ويردي ۰ خاتوني حامله اولدي ۰ برنيجه
مدتدن صكره براوغلان طوغردي ۰ اوغلانجوغني دايه لره
ويردي صقلتدي ۰ ات اياغي كولك اوزان دلي جوك اولور
ايكولو اولالوره يترغالي يوبور اوغلان اون بيش ياشنه
كردي ۰ اوغلانڭ باباسي بايندره خانڭ اوردسنه قونشدي ۰
مكر خانم بايندر خانڭ بربوغاسي واردي ۰ برداجي بغراسي
واردي ۰ اول بوغا قتي طاشه بوينزي اورسه ۰ اون كبي اوكوردي
بر بازين بر كوزين بو بوغا بله بوغراي صواشدررلردي ۰ بايندر
خان قالن اغوز بكلر بله تماشايه ياقردي ۰ تفرج ايدردي ۰
مكر سلطانم كنه بازين بوغايي سرايدن چقردلر ۰ اوچ كشي صاغ

Drs.9b, ME15, OŞG6.14

(1) görse ṭoyurdı, yalıŋ görse ṭonatdı, borclu[y]ı[120] borcından

(2) ḳurtardı. Depe gibi et yıġdı, göl gibi ḳımız ṣaġdurdı.

(3) El götürdiler, ḥācet dilediler. Bir aġzı duʿālı-nuŋ alḳışıyıla

(4) Allāh Teʿāla bir ʿayāl vėrdi. Ḫatunı ḥāmile oldı, bir nėçe

(5) müddet-den ṣoŋra bir oġlan ṭoġurdı. Oġlancuġını dāyelere

(6) vėrdi, ṣaḳlatdı. At ayaġı külük, ozan dili çevük olur.

(7) Eyegülü ulalur, ḳapurġalı böyür. Oġlan on bėş yaşına

(8) girdi oġlanuŋ babası Bayındır Ḫānuŋ ordusına ḳarışdı.

(9) Meger ḫānum, Bayındır[121] Ḫānuŋ bir boġası varıdı, bir daḫı buġrası

(10) varıdı. Ol boġa ḳatı ṭaşa boynuz ursa un gibi ögüdüridi.

(11) Bir yazın, bir güzin boġayıla buġra[y]ı[122] ṣavaşdururlarıdı. Bayındır

(12) Ḫān ḳalın[123] Oġuz begleriyile temāşāya baḳarıdı, teferrüc ėderidi.

(13) Meger ṣulṭānum, gene yazın boġayı saraydan çıḳardılar. Üç gişi ṣaġ

---

120 بورجلوي → بورجلويي Tamir Vat.61b.5 ve bağlama göre yapıldı.

121 بانىدر → بايندر Drs.9b.8, Vat.61b.10 ve bağlama göre okundu.

122 بوغراي → بوغرايي Tamir Vat.61b.11 ve bağlama göre yapıldı.

123 Anlam için bk. Drs.9b.12 notu.

Drs.10a

یانندن اوچ کشی صول یانندن دورت زنجیرله بغایی طوتمشلر
دي کلوب میدانک اورتاسنده قویو ویردیلر مکر سلطانم درسه
خانک اوغلنجغی اوچ دخی اوردي اوشاغی میدانده آشق
اوینرلردي بوغایی قویو ویردیلر اوغلنجقلر قاچ دیدیلر
اول اوچ اوغلان قاچدي درسه خانک اوغلنجغی قاچمدي
آغ میدانک اورتاسنده باقوب طوردي بغا دخی اوغلانه
سوردي کلدي دلري که اوغلاني هلاک قلیدي اوغلان
یومرغیله بغانک النه قاطوب چالدي بغا کوتی کوتن
کتدي بغا اوغلانه سوردي کرو کلدي اوغلان ینه بغانک
آلننه یومروغیله قاتی اوردي اوغلان بو قاتنده بغانک آلننه
یومروغنی طیادي سوردي میدانک باشنه چقردي
بغا بله اوغلان برحیلی چکشدلر ایکی طالوسنک اوستنه
بغانک طوردي نه اوغلان یکن نه بوغا یکن اوغلان فکر ایلدي

ایرز

Drs.10a, ME16, OŞG6.27

(1) yanından, üç gişi ṣol yanından demür zencīrile boğayı ṭutmışları-

(2) -dı; gelüp meydān ortasında ḳoyu vėrdiler. Meger ṣulṭānum, Dirse

(3) Ḫānuŋ oğlancuğı, üç daḫı ordı uşağı meydānda aşuḳ

(4) oynarlarıdı. Boğayı ḳoyu vėrdiler, oğlancuḳlara: Ḳaç! dėdiler.

(5) Ol üç oğlan ḳaçdı, Dirse Ḫānuŋ oğlancuğı ḳaçmadı,

(6) ağ meydānuŋ ortasında baḳdı ṭurdı. Boğa daḫı oğlana

(7) sürdi geldi, diledi ki oğlanı helāk ḳılaydı.[124] Oğlan

(8) yumruğıyıla boğanuŋ alnına ḳıya ṭutup çaldı.[125] Boğa götin götin

(9) gėtdi. Boğa oğlana sürdi gerü geldi. Oğlan yine boğanuŋ

(10) alnına yumruğıyıla ḳatı urdı. Oğlan bu ḳatla boğanuŋ alnına

(11) yumruğını ṭayadı, sürdi meydānuŋ başına çıḳardı.[126]

(12) Boğayıla oğlan bir ḥamle çekişdiler; iki ṭalusınuŋ üstine

(13) boğanuŋ [köpük] ṭurdı. [127] Ne oğlan yėŋer ne boğa yėŋer. Oğlan fikr eyledi,

124 Kelime üzerinde fazladan bir nokta yazılmıştır.

125 Deyimin anlamı için bk. Drs.10a.8 notu.

126 Fiilin anlamı için bk. Drs.10a.11 notu.

127 Tamir ve anlam için bk. Drs.10a.13 notu.

Drs.10b

ايدر دبر طامه درلك اورنكي اول طامه طابق اولورم بن
بونك آلتنه بنه طانق اولورمن طوردمن ديري ۰ اوغلان
بوغانك آلتنه يومرغين كيدردي ۰ يولندن صاولدي
بغا اياغ اوستنه طوره مدي دوشدي ديه سنك اوستنه
يقلدي ۰ اوغلان بچاغنه الن اوردي بغانك باشني كسدي
اغز بكاري كلب اوغلانك اوستنه يغناق اولديلر ۰
تحسين ديديلر ۰ دده قورقوت كلسون بو اوغلانه آد قويسون
بيله سنجه آلوب باباسنه وارسون تباسندن اوغلانه بكلك
استسون ۰ تخت ال ويرسون ديديلر چاغرديلر ۰ دده قورقوت
كلوب اولدي ۰ اوغلاني الوب باباسنه واردي ۰ دده قورقوت
اوغلانك باباسنه صويلمش كوره لم خانم نه سويلمش
ايدر هي درسه خان اوغلانه بكلك ويركل تخت ويركل
اردملي در ۰ بوينى اوزون بدوي آت ويركل بينر اولسون ۰

Drs.10b, ME17, OŞG7.14

(1) eydür: Bir ṭama direk ururlar, ol ṭama ṭayaḳ olur. Ben

(2) bunuŋ alnına neye ṭayaḳ[128] olurın ṭururın? dėdi. Oğlan

(3) boğanuŋ alnından yumruğın gėderdi, yolından ṣavıldı.

(4) Boğa ayağ üstine ṭuramadı düşdi, depesinüŋ üstine

(5) yıḳıldı. Oğlan bıçağına[129] el urdı, boğanuŋ başını kesdi.

(6) Oğuz begleri gelüp oğlan üstine yığnaḳ oldılar,

(7) taḥsīn dėdiler. Dedem Ḳorḳut gelsün, bu oğlana ad ḳosun,

(8) bilesince alup babasına varsun, babasından oğlana beglik

(9) istesün, taḫt[130] al[ı][131] vėrsün dėdiler. Çağırdılar, Dedem Ḳorḳut

(10) gelür oldı, oğlanı alup babasına vardı. Dede Ḳorḳut

(11) oğlanuŋ babasına ṣoylamış, görelüm ḫānum ne ṣoylamış,

(12) eydür:

Hey Dirse Ḫān!

Beglik vėrgil, taḫt[132] vėrgil [bu][133] oğlana[134] (13) erdemli-dür.

Boynı uzun bedevī at vėrgil, [bu oğlana][135]

binid[136] olsun,

128 طانق → طايق Vat.62a.9 ve bağlama göre okundu.

129 بجاغنه → بچاغنه Vat.62a.10, Drs.76b.6, 93a.13'e göre okundu.

130 تحت → تخت Vat.62b.7, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1 vd.'ne göre okundu.

131 ال → الي Tamir bağlama göre yapıldı.

132 تحت → تخت Vat.62b.7, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1 vd.'ne göre okundu.

133 Tamir için bk. Drs.10b.12, 13 notu.

134 *Dirse ḫān*'dan sonra yazılmış olup aşağıdaki dizelere göre yeri burası olmalıdır.

135 Tamir için bk. Drs.10b.12, 13 notu.

136 بينر → بيند Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.10b.13 notu.

Drs.11a

هنرلي دره اغايلدن تومن يتون ويركل۰ بو اوغلانه شيشلك

اولسون۰ اردملي دره قيتباندن ييزل دوه ويركل بو اوغلانه

يوكلت اولسون هنرلي دره آلتون باشلو بان او ويركل۰

بو اوغلانه كولكه اولسون۰ اردملي دره چكن قوشلي جبه

طون ويركل۰ بو اوغلانه كيم اولسون هنرلي دره۰ بايندرخانك

آغ ميدانده بو اوغلان جنك ايتمشدر بوغا اولدرمش۰

سنك اوغلك آدي بوغاج اولسون۰ آدني بن ويردم

ياشني الله ورسون ديدي۰ درسه خان اوغلانه بكلك

ويردي۰ تخت ويردي اوغلان تخته چقدي۰ باباسنك

قرق يكيدن آكمز اولدي۰ اول قرق يكيت حسد ايلديلر بربرنه

سويلدلر۰ كلوك اوغلاني باباسنه قوغلالوم اولاكم اولدره

كه بزم عزتمز حرمتمز الوك باباسي ياننده خوشي اولا ارتق

اولا ديديلر۰ واردي بو قرق يكيدك بكرمسي بريكا

بكرمسي

Drs.11a, ME18, OŞG7.16

(1) hünerli-dür.
Ağayıldan[137] tümen[138] ḳoyun vėrgil,
bu oğlana şişlik (2) olsun, erdemli-dür.
Ḳaytabandan[139] ḳızıl deve vėrgil,
bu oğlana (3) yüklet olsun, hünerli-dür.[140]
Altun[141] başlu ban ėv vėrgil,
(4) bu oğlana gölge olsun, erdemli-dür.
Çign[i][142] ḳuşlı cebe[143] (5) ṭon vėrgil,
bu oğlana geber[144] olsun, hünerli-dür.
Bayındır Ḫānuŋ (6) ağ meydānında
bu oğlan ceng ėtmiş-dür, bir boğa öldürmiş[-dür].[145]
(7) Senüŋ oğluŋ adı Boğaç olsun.
Adını ben vėrdüm, (8) yaşını Allāh vėrsün, dėdi.
Dirse Ḫān oğlana beglik
(9) vėrdi, taḫt[146] vėrdi. Oğlan taḫta çıḳdı[147] babası[148]
(10) ḳırḳ yigidin aŋmaz oldı. Ol ḳırḳ yigit ḥased eylediler, birbirine
(11) söylediler: Gelüŋ oğlanı babasına ḳovlayalum; ola kim öldüre,
(12) gene bizüm ʿizzetümüz ḥürmetümüz anuŋ[149] babası yanında ḫoş ola, artuḳ
(13) ola, dėdiler. Vardı bu ḳırḳ yigidüŋ yigirmisi bir yaŋa,

---

137 Kelimenin anlamı ve yapısı için bk. Drs.11a.1 notu.

138 *Tümen* kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.

139 Kelimenin anlamı için bk. Drs.11a.2 notu.

140 *Soylama*daki sıralama yanlışlığı için bk. Drs.18a.3-8 notu.

141 *altun*'un yönetim ve beylik sembolü olarak kullanılışı için bk. Drs.11a.3 notu.

142 چكن → چكني Tamir Vat.62b.4 ve bağlama göre yapıldı.

143 جبّه → جبه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

144 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.5 notu.

145 اولدرمش → اولدرمشدر Tamir Vat.62b.5'te geçen *öldürüpdür* ve bağlama göre yapıldı.

146 تحت → تخت Vat.62b.7, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1, 91a.9, 121a.13'e göre okundu.

147 *-dI* ekinin *zarf-fiil* olarak kullanılması ve örnekleri için bk. Drs.11a.9 notu.

148 باباسنك → باباسي Teklif ve cümlenin anlamı için bk. Drs.11a.9 notu.

149 الوك → انوك Bağlama göre okundu.

Drs.11b

يكرمسي دخي بر يكا اولردي . اول يكرمسي واردي درسه خانه
بو خبري كتوردي ايدر كورورميسين درسه خان نه اولدي
يارمسون يارجمسون سنك اوغلك كور قوبردي . ارجل قوبردي
قرق يكيدن بو يله الدي . تالو اغوزك اوستنه يوريش
اتدي . يورده كوزل قوبريسه جكوب الدي . اغ صقللو
قوجانك اغزين سوكدي . اغ برجكلو قرينك سودين طرندي
انق طوري صولردن خبر كيجه . ارقودي ييانه الا طاغدن
بتراشاه خانلر خاني بايندر خانه وار . درسه خانك اوغلي
بويله بدعت اشلمش ديرلر . كزدكك دن اولدكك يك اولا
بايندر خان سني چاغره . سكا قتي قزاب بليه بويله اوغل
سنك نكه كرك . بويله اوغل اولمقدن اولمق يكدر اولدرسكه
ديلر . درسه خان وارك كتورك اولدوره يم ديدي .
بو بله ديكج خانم اول نامردلرك يكرمسي دخي جيقه كلدي .

Drs.11b, ME19, OŞG7.30

(1) yigirmisi daḫı bir yaŋa oldı. Evvel[150] yigirmisi, vardı Dirse Ḫāna

(2) bu ḫaberi getürdi, eydür: Görür misin Dirse Ḫān, neler oldı?

(3) Yarımasun yarçımasun senüŋ oğluŋ kür ḳopdı, ercel ḳopdı.

(4) Ḳırḳ yigidin boyına aldı, ḳalın Oğuzuŋ üstine yöriş

(5) ėtdi.[151] Ne yėrde gözel ḳopdıyısa çeküp[152] aldı, aġ ṣaḳallu[153]

(6) ḳocanuŋ aġzın sögdi, aġ bürçeklü ḳarınuŋ sodın[154] ṭartdı.

(7) Aḳan ṭurı ṣulardan ḫaber gėçe, arḳurı[155] yatan ala ṭaġdan

(8) ḫaber[156] aşa,[157] ḫānlar ḫānı Bayındır[a][158] ḫaber vara: Dirse Ḫānuŋ oğlı

(9) böyle bidʿat işlemiş, dėyeler. Gezdügüŋ-den öldügüŋ yėg ola.

(10) Bayındır Ḫān seni çağıra, saŋa ḳatı ḳazab eyleye. Böyle oğul

(11) senüŋ neŋe gerek? Böyle oğul olmaḳdan olmamaḳ yėgdür, öldürseŋe!

(12) dėdiler. Dirse Ḫān: Varuŋ getürüŋ, öldüreyim, dėdi.

(13) Böyle dėgeç ḫānum, ol nā-merdlerüŋ yigirmisi daḫı çıḳa geldi

---

150 اول → اوّل Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.1 notu.

151 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.4 notu.

152 Anlam için bk. Drs.11b.5 notu.

153 Dede Korkut'ta renklere yüklenen anlamlar ve *ak-kara* veya *ak-alaca mücadelesi* için bk. Drs.11b.5 notu.

154 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.6 notu.

155 ارقودى → ارقورى Vat.63a.1, Drs.12a.6 vd.'ne göre okundu. Ayrıca bk. Drs.11b.7 notu.

156 تبر → خبر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11b.8 notu.

157 İki dizenin yer değiştirmiş olması konusu için bk. Drs.12a.7 notu.

158 Tamir Drs.62b.4 ve 124b.1 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.12a

ویرقو انلر دخی کتوردلر • ایدر قلقوبنی درسه خان سنك
اوغلك برنده اوروطوردي كوكسي كوزل قبا طاغه اوه
چقدي • سن وار ایكن او آو اولدي • قوش قوشلدي • اناسنك
یاننه الوب كلدي • ال شرابك ایتسنده الدي ایجدي •
اناسیله صحبت ایلدي • اتاسنه قصد ایلدي • سنك
اوغلك كورقو بردي ارجل قوبردي • ارقوري یتان اله
طاغده جنر كیجه • خانلر خاني بایندر خبر واره درسه
خانك اوغلي بویله بدعت ایلمش دیرلر • سني چاغره لر
بایندر خانك قاتنده سكا عتاب اوله • بویله اوغل نكه
كرك اولدرسكه دیدلر • درسه خان ایدر وارك كتورك
اولدوره یم بویله اوغل مكا كركمز دیدي • درسه خانك
نوكرلري ایدر بز سنك اوغلكي نجه كتوره لم • سنك
اوغلك بزم سوزمز المز • بزم سوزمزله كلمز • قالقوبني یركدن

ارر

Drs.12a, ME20, OŞG8.8

(1) ve bir ḳov[159] anlar daḫı getürdiler, eydür: Ḳalḳubanı, Dirse Ḫān, senüŋ

(2) oğluŋ yėrinden örü ṭurdı, gögsi gözel ḳaba ṭağa ava

(3) çıḳdı. Sen var iken av avladı, ḳuş ḳuşladı. Anasınuŋ

(4) yanına alup geldi, al şerābuŋ itisinden aldı içdi,[160]

(5) anasıyıla ṣoḥbet eyledi,[161] atasına ḳaṣd eyledi. Senüŋ

(6) oğluŋ kür ḳopdı, ercel ḳopdı. Arḳurı yatan ala

(7) ṭağdan ḫaber [aşa, aḳan ṭurı ṣulardan ḫaber][162] gêçe, ḫānlar ḫānı Bayındır[a][163] ḫaber vara: Dirse

(8) Ḫānuŋ oğlı böyle bidʿat eylemiş, dėyeler. Seni çağırdalar,

(9) Bayındır Ḫānuŋ ḳatında saŋa ḳazab ola. Böyle oğul neŋe

(10) gerek? Öldürseŋe! dėdiler. Dirse Ḫān eydür: Varuŋ getürüŋ,

(11) öldüreyim, böyle oğul maŋa gerekmez, dėdi. Dirse Ḫānuŋ

(12) nökerleri eydür: Biz senüŋ oğluŋı nėce getürelüm? Senüŋ

(13) oğluŋ bizüm sözümüz[164] almaz, bizüm sözümüzile gelmez. Ḳalḳubanı yėrüŋden

159 Kelimenin anlamı için bk. Drs.12a.1 notu.

160 ايخدي → ايجدي Vat.63b.8 ve bağlama göre okundu.

161 *ṣoḥbet eyle-* deyiminin anlamı için bk. Drs.12a.5 notu.

162 Tamir teklifi için bk. Drs.12a.7 notu.

163 Tamir Drs.62b.4 ve 124b.1 ve bağlama göre yapıldı.

164 سورمز → سوزمز Vat.63a.5 ve bağlama göre okundu.

Drs.12b

آورو طورغل يكتلرك اوخشنل بويكه القلو اوغلكه اوغراغل
يانكه الوب اوه چقغل قوش اچورب آوا وليوب اوغلكي
آوخليب اولدره كوركل اكر بويله اولدرمسك بردرلو
دخي اولدرميرسن بللو بيلكل ديدلر صو بليه صلقوم صلقوم
طاك يللري اسدكنده صقللو بوز اج تورغاي سيرادقده
يدوي اتلر ايسين كوروب عقرادقده صقالي اوزون
تات اري يا كلدقده اقلي قرالي چيلين چاغدقده قالن
اغوزلك كلين قزي بزنن چاغده كوكسي كوزل قبا طاغلره
كوندكده بك يكتلر جيلاسنلر بربرنه قتولي چاغده
الا ارصباح درسه خان يرندن اروطوردي اوغلنجوغنى
يانته الوب قرق يكيده بونيه صالدي آوه چقدي آو
اولديلر قوش قوشلادلر اول قرق نامردك برقاجي اوغلنك
يانته كلدي ايدر بابك ديدي كيكلري قوش كتورسن

Drs.12b, ME21, OŞG8.21

(1) örü ṭurġıl, yigitlerüŋ oḫşaġıl, boyuŋa alġıl, oġluŋa oġraġıl,

(2) yanuŋa alup ava çıḳġıl, ḳuş uçurup av avlayup oġluŋı

(3) oḫlayup öldüre görgil.[165] Eger böyle öldürmeziseŋ bir dürlü

(4) daḫı[166] öldürimezsin, bellü bilgil! dėdiler. Ṣoylama:

Ṣalḳum ṣalḳum (5) ṭaŋ yėlleri esdüginde,

ṣaḳallu bozac turġay sayraduḳda,

(6) bedevī atlar issin görüp ʿoḳraduḳda,

ṣaḳalı uzun (7) tat eri baŋladuḳda,

aḳlı ḳaralı seçilen[167] çaġda,

ḳalın (8) Oġuzuŋ gelini[168] ḳızı bezenen çaġda,

gögsi gözel ḳaba ṭaġlara[169] (9) gün degende,

beg yigitler, cılasunlar birbirine ḳuyulan çaġda

(10) ala[170] ṣabāḥ Dirse Ḫān yėrinden örü ṭurdı. Oġlancuġın

(11) yanına alup ḳırḳ yigidin boyına ṣaldı, ava çıḳdı. Av

(12) a[v]ladılar,[171] ḳuş ḳuşladılar. Ol ḳırḳ nā-merdüŋ bir ḳaçı oġlanuŋ

(13) yanına geldi, eydür: Babaŋ dėdi: Gėyikleri ḳovsun getürsün,

165 *fiil (-zarf fiil) +gör-* kalıbı için bk. Drs.12b.3 notu.

166 *bir dürlü (daḫı)* deyiminin anlamı için bk. Drs.12b.3-4 notu.

167 سجلين → سچيلن Vat.63b.3 ve bağlama göre okundu.

168 تكلني → كلني Vat.63b.4 ve bağlama göre okundu.

169 طاغلرده → طاغلره Drs.7b.6'ya göre okundu.

170 الار → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

171 الديلر → اولديلر Drs.12a.3, 12b.2, 20a.12, 65a.1 ve bağlama göre okundu.

Drs.13a

بنم اوكمن دبلسون ۞ اوغلماك ات سكردينن ۞ قليج

صاليشن ۞ اوق اتشين كورەيم ۞ سونايم قوانايم

كوايتم ديدي ديديلر ۞ اوغلاندرنه بلسون ۞ كيكي

قواردي كتوردي بابا سنك اوكنده سيكرلردي ۞

بابام ات سكردشمە باقسون ۞ قواتسون ۞ اوخ اتشه بتسون

كواتسون ۞ قيلج چالشه بتسون سونسن ۞ اول قرق

نامردلر ايدر لرسه ۞ خان كوررميسين اوغلانڭ يازيده

يايانه كيكي قوارسنك اوكنه ئتورن ۞ كيكم اتماركن

اوقلمسني اورر اولدرر ۞ اوغلك سني اولدرمدين سن

اوغلكي اولدري ۞ كوزكله ديديلر ۞ اوغلون كيكي قواركن

بابا سنك اوكنده كلوب كيدرردي ۞ درسه خان

قورقوت سكولي تاقي يابن النه الدي ۞ اوزنكوره فالقب

قتي چكدي ۞ اوناتري اوغلانڭ اكي طالوسنك ارسنده

اورسه

Drs.13a, ME22, OŞG8.36

(1) benüm öŋümde depelesün. Oğlumuŋ at segirdişin, ḳılıç

(2) ṣalışın, oḳ atışın göreyim, sevineyim, ḳıvanayım,

(3) güveneyim, dėdi, dėdiler. Oğlandur, ne bilsün,[172] gėyigi

(4) ḳovarıdı getürü[ri]di,[173] babasınuŋ öŋinde siŋirleridi.

(5) Babam at segirdişüme baḳsun ḳıvansun, oḫ atışuma baḳsun

(6) güvensün, ḳılıç çalışuma baḳsun sevinsün, [dėridi].[174] Ol ḳırḳ

(7) nā-merdler[175] eydür: Dirse[176] Ḫān! Görür misin oğlanı; yazıda

(8) yabanda gėyigi ḳovar, senüŋ öŋüŋe getürür. Gėyige atariken

(9) oḳıla seni urur öldürür. Oğluŋ seni öldürmedin sen

(10) oğlunı öldüri görgil[-]a![177] dėdiler. Oğlan gėyigi ḳovariken

(11) babasınuŋ öŋinden gelüp gėderidi. Dirse Ḫān,

(12) ḳurt[178] siŋirli ḳatı yayın eline aldı. Üzengüye ḳalḳup

(13) ḳatı çekdi, uz atdı, oğlanı iki ṭalusınuŋ arasında

---

172 *Oğlandur, ne bilsün* sözünün kullanılışı için bk. Drs.13a.3 notu.

173 كتوردي → كتورردي Tamir bağlama göre yapıldı.

174 Tamir Vat.63b.9 ve bağlama göre yapıldı.

175 Sayı sıfatı ve topluluk adından sonra gelen adların çokluk eki alması ve örnekleri için bk. Drs.13a.6-7 notu.

176 لرسه → درسه Vat.63b.9 ve bağlama göre okundu.

177 كوزكله → كوركله Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.13a.10 notu. Ayrıca a! ünleminin işlevleri için bk. Drs.13a.10 notu.

178 قورقوت → قورت Vat.63b.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.13b

اوروب چقدى يقدى • اوچ طوفندى الچه قانى شورلدى •
قوينى طولدردى • يدوى اتنك بوينن قوجقلدى يره دشدى •
درسه خان استدى كم اوغلنجغنك اوستنه كوريب
دوشيدى • اول قرق نامرد قوسدى • اتنك جلووسين
دوندردى • اوردسنه كلور اولدى • درسه خانك
خاتونى اوغلنجغنك الك آوى درديو • اتدن ايغردن
دوه دن بغرا قيوندن • قوچ قردردى • قنلو اوغوز بكلرينى
قونقليايم ديدى • بو مرتبه يرتره اروطوردى • قرقيجغزى
قزى بويله الدى • درسه خانه قرشو واردى • قيق
قالدردى درسه خانك يوزنه بقدى • صاغلو صولنه
كوز كزدردى اوغلنجغنى كورمدى • قره بغرى صرصلدى •
دوم يوركى اوينادى قره قيمه كوزلرى قانه طولدى •
چاغروب درسه خانه صوبلركوردم خانم صوبلره بره

Drs.13b, ME23, OŞG9.11

(1) urup çaḳdı,[179] yıḳdı. Oḫ[180] ṭoḳındı, alca ḳanı ṣorladı,

(2) ḳoynı ṭoldı, bedevī atınuŋ boynın ḳucaḳladı, yėre düşdi.

(3) Dirse Ḫān istedi kim oğlancuğınuŋ üstine güvleyüp[181]

(4) düşeyidi; ol ḳırḳ nā-merd ḳomadı atınuŋ cılavısın

(5) dönderdi ordusına gelür oldı. Dirse Ḫānuŋ

(6) ḫātunı, Oğlancuğumuŋ ilk avı-dur, dėyü atdan aygır,[182]

(7) deveden buğra, ḳoyundan ḳoç ḳırdurdı. Ḳalın[183] Oğuz beglerin

(8) toylayayım,[184] dėdi. Yumurlanup yėrinden örü ṭurdı, ḳırḳ[-]ince

(9) ḳızı[185] boyına aldı, Dirse Ḫāna ḳarşu vardı, ḳapaḳ

(10) ḳaldurdı, Dirse Ḫānuŋ yüzine baḳdı. Ṣağılan ṣolına

(11) göz gezdürdi, oğlancuğını[186] görmedi ḳara bağrı ṣarṣıldı,

(12) dom[187] yüregi oynadı, ḳara ḳıyma[188] gözleri ḳan yaş ṭoldı.

(13) Çağırup Dirse Ḫāna ṣoylar, görelüm ḫānum ne ṣoylar:

Berü

179 Fiilin anlamı için bk. Drs.13b.1 notu.

180 اوج → اوخ Bağlama göre okundu.

181 كورليب → كوليب Okuma ve anlam için bk. Drs.13b.3 notu.

182 ايغردن → ايغر Vat.64a.2 ve bağlama göre okundu.

183 قنلو → قالن Düzeltme teklifi için bk. Drs.13b.7 notu.

184 قويليايم → تويليايم Bağlama göre okundu.

185 Anlam için bk. Drs.21a.8 notu.

186 Vat.64a.5, Drs.9b.5, 63b.11, 69b.10, 76a.6, 114a.3 ve bağlama göre okundu.

187 Okuma teklifi için bk. DKON: 90-93.

188 Kelimenin anlamı için bk. Drs.13b.12 notu.

Drs.14a

كلكل باشم بختي • اوم تختي • خان بابامك كوكسي •
قادين انامك سوكسي • اتام انام ويردكي كوز اجوغي
كوردكم كوكل ويرب سودكم • ادرسه خان قالقوبني
يرندن اوري طوردك يلبسي قره قاضلوغ • اتوك يطون
يندك كوكسي كوزل قبا طاغه آوه چقدك • اكي واردك
بركلو رسن ياو ويم قني • قره كودونه يولدغم اغول
قني • چقسونه بنم كوزكوزم ادرسه • خان بابان سكرد
كلسونه • اوغلان امن سود طادم بابان صنرلن •
صرويلرن صوقادين انجه تنم قالقوب شيشر • يالكوزجه
اغول كورنمزبغزم يبان • قورقو وچايلره صوجوصالدم
قره طونلي درويشلره نذرلر ويردم • اج كورسم طويردم
يالنجق كورسم طوناتدم • دپه كبي ات يغدم • كول كبي
قمز صاغردم • ديلك ايله براغول كوجله بولدم • يالكز

اوغل

Drs.14a, ME24, OŞG9.23

(1) gelgil başum baḫtı, ėvüm taḫtı!
Ḫān babamuŋ güyegüsi,[189]
(2) ḳadın anamuŋ sevgisi,
atam anam vėrdügi,
göz açuban (3) gördügüm,
göŋül vėrüp sevdügüm
A Dirse Ḫān!
Ḳalḳubanı (4) yėründen[190] öri ṭurduŋ,
yelisi ḳara ḳażılıḳ atuŋ buṭun (5) bindüŋ,[191]
gögsi gözel ḳaba ṭaġa ava çıḳduŋ.
İki varduŋ, (6) bir gelürsin, yavrım ḳanı?
Ḳaraŋu dünde bulduġum[192] oġul (7) ḳanı?
Çıḳsun benüm kör[193] gözüm, a Dirse Ḫān! yaman segrür.
(8) Kesilsün[194] oġlan emen süt ṭamarum, yaman ṣızlar.
(9) Ṣaru yılan ṣoḳmadın aġca tenüm, ḳalḳup şişer.
Yalıŋuzca (10) oġul görinmez, baġrum yanar.
Ḳur[u][195] ḳuru çaylara ṣuvcu[196] ṣaldum.
(11) Ḳara ṭonlı dervīşlere nezirler vėrdüm.
Aç görsem ṭoyurdum, (12) yalıncaḳ görsem ṭonatdum.
Depe gibi et yıġdum, göl gibi (13) ḳımız ṣaġ[d]urdum.[197]
Dilek[198] ile bir oġul gücile buldum.
Yalıŋuz[199]

---

189 كويكسي → كويكوسي Vat.64a.7, Drs.20a.1, 23a.10, 57a.4, 70a.1'e göre okundu.

190 يرندن *Nun* ile yazılan tek örnektir; diğer örnekler (Drs.9a.4, 12a.13, 17a.12, 70a.3, 92b.6, 95a.6, 95b.5, 99a.9, 106a.2, 121b.1, 122b.7, 124a.11) *kef*le, يركدن şeklinde yazılmıştır.

191 *Butun bin-* deyiminin yapısı ve anlamı için bk.Drs.14a.4 notu.

192 Fiilin anlamı için bk. Drs.14a.6, 70a.7 notu.

193 كوز → كورور Düzeltme teklifi için bk. Drs.14a.7 notu.

194 Fiilin anlamı için bk. Drs.14a.8 notu.

195 قورقرو → قوروقورو Tamir Vat.64a.12, Drs.71a.1 ve bağlama göre yapıldı.

196 Okuma ve teklif için bk. Drs.14a.10, 71a.2 notu.

197 صاغردم → صاغدردم Tamir için bk. Drs.14a.13 notu.

198 Kelimenin anlamı için bk. Drs.14a.13 notu.

199 يالكز → يالكوز Vat.64b.1, Drs.47b.13, 48a.5, 70b.6, 70b.12, 71a.5 vd.'ne göre okundu.

Drs.14b

اوغل جگریم درسه خان دیگل مڭا • قرشو یاتان آلا طاغدن
بر اغول اچوردکسه دیگل مڭا • قامن اقان یوگرك
صودن بر اوغل اقتدکسه دیگل مڭا • اصلانلو قپلانلو
بر اغول یدردکسه دیگل مڭا • قره طونلو ازغون دینلو
کافرلره بر اغول الدردکسه دیگل مڭا • خان بابامك
قاتنه بن وارهیم • اغر خزینه بول لشکر الایم • ازغون
دینلو کافره بن وارایم یاره لنوب • قاضلق ایتمدن اینجیجه
بکوملمه الجه قانم سلمیجه • قول بود اولب بیر اوستنه
دشمینجه • یالکوز اوغل یوللرینه دوشمیایم • یالکوز اغول
جگریم ادرسه • خان دیگل مڭا • قره باشم قربان اولسون
بوکون سکا دیدی • زاریلق ایلدی اغلدی • بویله دیکج
درسه خان خاتوننه جواب ویرمدی • اول قرق نامرد
قرشو کلدی آیدر • اوغلك صاغ در اسن در • اوده در

Drs.14b, ME25, OŞG10.8

(1) oġul ḫaberin, a Dirse Ḫān, dėgil maŋa!
Ḳarşu yatan ḳara[200] ṭaġdan (2) bir oġul uçurduŋısa
dėgil maŋa!
Ḳanın[201] aḳan yügrük (3) ṣudan bir oġul aḳıtduŋısa
dėgil maŋa!
Aṣlanıla ḳaplana (4) bir oġul yėdürdüŋise
dėgil maŋa!
Ḳara ṭonlu, azġun[202] dīnlü (5) kāfirlere bir oġul aldurduŋısa
dėgil maŋa!
Ḫān babamuŋ (6) ḳatına ben varayım,
aġır[203] ḫazīne, bol leşker alayım,[204]
azġun (7) dīnlü kāfire ben varayım.
Yaralanup ḳażılıḳ atumdan ėnmeyince,
(8) yėŋümile alca ḳanum silmeyince,
ḳol bud olup yėr üstine (9) düşmeyince
yalıŋuz oġul [ḫaberin almayınca
kāfir][205] yollarından dönmeyeyim.
Yalıŋuz oġul (10) ḫaberin, a Dirse Ḫān, dėgil maŋa!
Ḳara başum ḳurbān olsun (11) bugün saŋa,

dėdi, zarılıḳ eyledi, aġladı. Böyle dėgeç (12) Dirse Ḫān ḫatunına cevāb vėrmedi. Ol ḳırḳ nā-merd (13) ḳarşu geldi, eydür: Oġluŋ ṣaġ-dur, esen-dür, avdadur.

200 اله → قره Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.14b.1 notu.
201 قامن → قانن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.
202 Kelimenin anlamı için bk. Drs.14b.4 notu.
203 اغز → اغر Vat.64b.4, Drs.21a.7 ve bağlama göre okundu.
204 الاين → الايم Soylamadaki diğer dizelere göre okundu.
205 Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.14b.9 notu.

Drs.15a

بوكون يارادن قنده ايسه كلور قورتمه قاپرمه نك سوزي خوش دد
جواب ويره مز ديرلر درسه خانك خاتوني قيتدي كرو
دونوب قرق اينجه قزي بويته الدي يدي آته بنوب
اوغلنجوغي استيو كتدي قيشن يازن قاري بوزي
ارمين قازيلق طاغنه كلدي چقدي الغر ايله يوجه يرلره
چاپوب چقدي بقسه كورسه بر دره نك ايچنه قرغه قزغون
اينر چقر قونار قالقار يديوي انه اوكجه لدي اول طرفه
يوردي مكر سلطانم اوغلان اول اراده ياتمشدي
قرغه قزغون قان كوروب اوغلانك اوستنه قونمق استردي
اوغلانك ايكي كلجوكزي واردي قرغه يي قوزغني قواردي
قونذرمزدي اوغلان اندن يقلدقدن بوز آتلو خضر اوغلانه
حاضر اولدي اوچ قاتله ياراسي اليله صغادي سكا يو يارادن
قورخمه اوغلان اولم يوقدر طاغ چيچكي انك سود يله سنك

يارنكه

Drs.15a, ME26, OŞG10.24

(1) Bugün yarın ḳanda ise gelür, ḳorḳma ḳayurma. Beg serḫoşdur,[206]

(2) cevāb vėremez, dėdiler. Dirse Ḫānuŋ ḫatunı[207] ḳayıtdı gėrü

(3) döndi. Ḳatlanımadı, ḳırḳ[-]ince[208] ḳızı boyına aldı, bedevī at[ın]a binüp

(4) oğlancuğın isteyü gėtdi.[209] Ḳışda yazda ḳarı buzı

(5) erinmeyen[210] Ḳażılıḳ Ṭağına[211] geldi çıḳdı. Alcaḳdan yüce yėrlere

(6) çapup çıḳdı. Baḳsa görse[212] bir derenüŋ içine ḳarğa ḳuzğun

(7) ėner çıḳar,[213] ḳonar ḳalḳar. Bedevī atın ökçeledi,[214] ol ṭarafa

(8) yöridi. Meger ṣulṭānum, oğlan ol arada[215] yıḳılmışıdı.

(9) Ḳarğa ḳuzğun, ḳan görüp oğlanuŋ üstine ḳonmaḳ isteridi.

(10) Oğlanuŋ iki kelbcügezi[216] varıdı; ḳarğayı ḳuzğunı ḳovarıdı,

(11) ḳondurmazıdı. Oğlan anda yıḳılduḳda boz atlu Ḫıżır[217] oğlana

(12) ḥāżır oldı. Üç ḳatla yarasın eliyile ṣığadı: Saŋa bu yaradan,

(13) ḳorḫma oğlan, ölüm yoḳdur. Ṭağ çiçegi anaŋ südiyile senüŋ

---

206 Kelimenin anlamı için bk. Drs.15a.1, 65b.4, 95a.2 notu.

207 خاتونك → خاتوني Vat.64b.9 ve bağlama göre okundu.

208 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.21a.8 notu.

209 *isteyü gėt-* fiilinin yapısı ve anlamı için bk. Drs.15a.4 notu.

210 *Fiilden fiil yapım eki* (-n-)'nin geçişsiz fiiller üzerinde kullanılışı için bk. Drs.15a.5 notu.

211 *Ḳażılıḳ Ṭağı* tamlamasındaki *ḳażılıḳ* kelimesinin anlamı için bk. Drs.4a.4 notu.

212 *baḳsa görse* vb. yapıların zaman zarfı olarak kullanılışı için bk. Drs.15a.6 notu.

213 İkilemenin anlamı için bk. Drs.15a.7 notu.

214 Fiilin anlamı için bk. Drs.15a.7 notu.

215 *Ol ara, bu ara* örnekleri ve anlamı için bk. Drs.15a.8 notu.

216 كلنجوكزي → كلبجوكزي Vat.64b.13'te geçen *köpecük* ve bağlama göre okundu.

217 حضر → خضر Vat.65a.1, Drs.16a.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.15b

یاره کم ملهم دردیدی • غایب اولدی • اوغلاننک اناسی
اوغلاننک اوستنه چاپوب چیقه کلدی • بتسه کورسه اوغلانجغی
الجه قانه بولنمش یاتور • چاغردی اوغلانجغنه صو میلو
کوره لم خاتنه صویلری • ایدرقی یته کوزلرک ایچرالمش اچغل اچی
اوله ایکنه سکوجکک اوزونه المش • بغشراجی تنکری ویرب
طتلوجانک سیرانه ایمش انزی دجنه • اوزکوزکره بیانک
وارسه اوغل درجنرمکا • قره باشم قربانه اولسون اوغل سکا
نغاضلق طاغی اترسنک صولرک اقارکی اقمز اولسون • یشتر
سنک اوتلرک قاضلق طاغی بتر ایکن بتمز اولسون • تحرسنک
کیکلرک قاضلق طاغی چعارکن چحمز اولسون • طانرد ونسونه
تبازیع اوغل ارسلاندمنی اولدی • یورخسه قیلاتری اولدی
نیلریع اغول بوقضالر سکا ینره ونه کلدی • اول کوزکن جاناک
وارسه اغول جنرمکا قره باشم قربانه اولسون اوغل سکا اغز

Drs.15b, ME27, OŞG10.37

(1) yaraŋa melhem-dür, dėdi, ġāyib oldı. Oġlanuŋ anası
(2) oġlanuŋ üstine çapup çıḳa geldi. Baḳsa görse oġlancuġı
(3) alca ḳana bulaşmış yatur, çaġıruban[218] oġlancuġına ṣoylar,
(4) görelüm ḫānum ne ṣoylar, eydür:
Ḳara ḳıyma gözlerüŋ uyḫu almış, açġıl aḫı!
(5) On ikince[219] süŋücegüŋ ören[220] olmış,[221] yaġşur[222] aḫı![223]
Taŋrı vėren (6) ṭatlu cānuŋ seyrānda imiş; anı daḫı[224]
öz gevdeŋde[225] cānuŋ (7) varısa, oġul, vėr[226] ḫaber maŋa!
Ḳara başum ḳurbān olsun, oġul saŋa.
(8) Ḳażılıḳ[227] Ṭaġı, aḳar senüŋ ṣularuŋ, aḳar iken[228] aḳmaż olsun.
Biter[229] (9) senüŋ otlaruŋ, Ḳażılıḳ Ṭaġı, biter iken bitmez olsun.
Ḳaçar[230] senüŋ (10) gėyiklerüŋ, Ḳażılıḳ Ṭaġı,
ḳaçariken[231] ḳaçmaz olsun, ṭaşa dönsün.
(11) Ne bileyin oġul, arslandan mı oldı yoḫsa ḳaplandan mı oldı?
(12) Ne bileyin oġul, bu ḳażālar saŋa nereden geldi?
Öz[232] gevdeŋde cānuŋ (13) varısa, oġul, ḫaber maŋa.
Ḳara başum ḳurbān olsun, oġul saŋa!
Aġız

---

218 چاغردبن → چاغروبن Vat.65a.4, Drs.53a.7, 57a.1, 104b.1 ve baġlama göre okundu.
219 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.5 notu.
220 اوزون → اورن Okuma şekilleri ve teklif için bk.Drs.15b.5 notu.
221 المش → اولمش Vat.65a.5 ve bağlama göre okundu.
222 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.5 notu.
223 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.5 notu.
224 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.15b.6 notu.
225 کوزکده → کودکده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.6 notu.
226 در → ور Vat.65a.6 ve bağlama göre okundu.
227 *Ḳaf*'ın üst kısmı siliktir. Vat.65a.8 ve bağlama göre okundu.
228 کبي → ایکن Vat.65a.8 ve bağlama göre okundu.
229 يتر → بتر Vat.65a.8 ve bağlama göre okundu.
230 Fiiliņ anlamı için bk. Drs.15b.9, 10 notu.
231 Fiilin anlamı için bk. Drs.15b.9, 10 notu.
232 اول → اوز Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.15b.12 notu.

Drs.16a

دلدن برقاج كلمه جبش مكا ديري* بريله ديكج اوغلانك تلى
سس طوتندي* باشن قالدردي* يلا يدق كوزين اجدي*
اناسنك يوزنه باقدي* صويلمش كوره لم خانم نه صويلمش
ايدر برو كلكل اق سود يمدكم قادنم انا* اق برجكلو عزتلو
جانم انا* قارايدن قارغمز قاضلق طاغنك صونيك كناهي
يوقدر* بتر ليدن اوتلرينه قارغمز* قاضلق طاغنك صوجي
يوقدر* چچكلرنه قارغمز* قاضلق طاغنك كناهي يوقدر*
ارسلانلر قپلانلرنه قارغمز* قاضلق طاغنك صوجي يوقدر*
قارغرسك بابامه قارغه* بو صوج بو كناه بابامندر ديدي*
اوغلان ينه ايدر انا اغلامغل مكا بو يارادن اولم يوقدر قورقمغل
بوز اتلو خضر مكا كلدي* اوج كره يرايي صغادي* بو يارادن
سكا اولم يوقدر* طاغ چچكي اناك سودي سكا مرهمدر*
ديدي بويله ديكج قرق انجه بيلي قز يابلدلر* طاغ چچكي ديوشدلر*

اوغلانك

Drs.16a, ME28, OŞG11.23

(1) dilden birḳaç kelime ḫaber[233] maŋa!

dėdi. Böyle dėgeç oğlanuŋ ḳulağına

(2) ses ṭoḳındı, başın ḳaldurdı, yalabdaḳ[234] gözin açdı,

(3) anasınuŋ yüzine baḳdı. Ṣoylamış, görelüm ḫānum ne ṣoylamış,

(4) eydür:

Berü gelgil, aḳ südin emdügüm ḳadunum ana!

Ağ bürçeklü, ʿizzetlü (5) cānum ana!

Aḳarlıda[235] [ṣularına][236] ḳarġamağıl,

Ḳażılıḳ Ṭağınuŋ ṣuyınuŋ günāhı (6) yoḳdur.

Biterlide[237] otlarına ḳarġamağıl,

Ḳażılıḳ Ṭağınuŋ [otlarınuŋ][238] ṣuçı (7) yoḳdur.

Ḳaçar gėyiklerine ḳarġamağıl,

Ḳażılıḳ Ṭağınuŋ [gėyiklerinüŋ][239] günāhı yoḳdur.

(8) Arslanıla ḳaplanına ḳarġamağıl,

Ḳażılıḳ Ṭağınuŋ [arslanınuŋ][240] ṣuçı yoḳdur.

(9) Ḳarġarısaŋ babama ḳarġa, bu ṣuç bu günāh babamdandur, dėdi.

(10) Oğlan yine eydür: Ana ağlamağıl, maŋa bu yaradan ölüm yoḳdur, ḳorḫmağıl.

(11) Boz atlu Ḫıżır maŋa geldi, üç kerre yaramı şığadı, Bu yaradan

(12) saŋa ölüm yoḳdur, ṭağ çiçegi anaŋ südi saŋa merhem-dür,

(13) dėdi. Böyle dėgeç ḳırḳ ince ḳız[241] yayıldılar, ṭağ çiçegi devşürdiler.

---

233 *ağız dilden ḫaber vėr- / selam ver-* deyimleri için bk. Drs.15b.13-16a.1 notu.

234 Okuma ve anlam için bk. Drs.16a.2, 153a.11 notu.

235 اقارایده → اقارلیده Okuma, tamir ve teklif için bk. Drs.16a.5-8 notu.

236 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

237 Okuma ve teklif için bk. Drs.16a.5-8 notu.

238 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

239 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

240 Tamir için bk. Drs.16a.5-8 notu.

241 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.21a.8 notu.

Drs.16b

اوغلانڭ اناسي اچكي بر صقّدي • سودي كلمدي اكي صقّدي
سودي كلمدي • اوچنجيده كندويه ضرب ايلدي • قانلو طولدي
صقدي • سودله قان قريشق كلدي • طاغ چچكيله سودي
اوغلانڭ يراسنه اوردلر • اوغلاني اتا بندردلر • الوبي
اورده كتورديلر • اوغلاني حكيملره اصمرلدي • درسه خاندن
صقلدلر • ات اياغي كوللك اوزان دلي چوك اولور • خانم
اوغلانڭ قرق كونده يراسي اوكلدي • صپا صاغ اولدي
اوغلان اتاسينڭ قيليج قوشانر اولدي • اوا اولر قوش قوشلر
اولدي • درسه خانڭ خبري يوق • اوغلانجغني اولدي
بلورلر • اول قرق نامردلر بوني طويدلر • نه ايليەلم ديو طانشدلر
درسه خان اكر اوغلانجغني كورورسه ارتورمز بزي حب قرر
ديدلر • كلوك درسه خاني طوتالم • اغ اللريني ارده بغليالم
قل بچم اغ بوينه طقالم • الوبي كافر ايلنه يوريالم ديو

Drs.16b, ME29, OŞG12.10

(1) Oğlanuŋ anası emcegin bir şıḳdı südi gelmedi, iki şıḳdı

(2) südi gelmedi, üçüncide gendüye ḍarb eyledi ḳanı ṭoldı.

(3) Şıḳdı südile ḳan ḳarışuḳ geldi. Ṭağ çiçegiyile südi

(4) oğlanuŋ yarasına urdılar. Oğlanı ata bindürdiler, alubanı

(5) ordusına gėtdiler. Oğlanı ḥekīm-lere ışmarlayup Dirse Ḫāndan

(6) şaḳladılar. At ayağı külük, ozan dili çevük olur. Ḫānum,

(7) oğlanuŋ ḳırḳ günde yarası oŋaldı, şapaşağ oldı.

(8) Oğlan at biner, ḳılıç ḳuşanur oldı;[242] av avlar, ḳuş ḳuşlar

(9) oldı. Dirse Ḫānuŋ ḫaberi yoḳ, oğlancuğın öldi

(10) bilür.[243] Ol ḳırḳ nā-merdler bunı ṭuydılar. Ne eyleyelüm? dėyü ṭanışdılar.

(11) Dirse Ḫān, eger oğlancuğın görürise arturmaz,[244] bizi hep ḳırar,

(12) dėdiler. Gelüŋ Dirse Ḫānı ṭutalum, ağ ellerin ardına bağlayalum,

(13) ḳıl sicīm ağ boynına ṭaḳalum, alubanı kāfir ėllerine yönelelüm, dėyü

242 *(Fiil)-Vr ol-* birleşik fiil kalıbı ve sağladığı anlam için bk. Drs.16b.8 notu.

243 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.10 notu.

244 Okuma şekilleri anlam ve teklif için bk. Drs.16b.11 notu.

Drs.17a

درسه خان طوتدلر اغ اللرین اردنه بغلدیلر قل سجم بوینینه
طقدیلر اغ اتندن قان چقنجه دوکدلر درسه خان یایان
بونلر اتلو یوریدلر الو تڭری قادر کافر اللرنه یونلدلر درسه
خان طتساق اولدی کیدر درسه خانڭ طوتسق اولدغندن
اغوز بکلرنڭ خبری یوق مکر سلطانم درسه خانڭ خاتونی
بو ایشی طویمشدی اوغلانی چوغنه قرشو واروب صوملمشی کوره لم
خانم نه صوملمشدی ایدر کوررمیسن ای اوغلان نلر اولدی
صرپ قیالر اوینادی یر اوینلدی ایلده یاغی یوغیکن سنڭ
باباڭڭ اوستنه یاغی کلدی اول قرق نامرد باباڭڭ یولداشلری
باباڭی طوتدیلر اغ اللرین اردنه بغلدیلر قل سجم اغ بوینینه
طقدیلر کندولر اتلو باباڭی یایان یوریدلر الو تڭری قادر کافر
اللرنه یونلدیلر خانم اغول قلعقوبی یرکدن اوریب طورغل
قرق یکیدڭ یوکنه النغل باباڭی اول قرق نامرددن قورتارغل

یوری

Drs.17a, ME30, OŞG12.26

(1) Dirse Ḫān[ı][245] ṭutdılar; aġ ellerin ardına baġladılar, ḳıl sicim boynına

(2) ṭaḳdılar, aġ etinden ḳan çıḳınca dögdiler, Dirse Ḫān yayan,

(3) bunlar atlu yöridiler, alubanı ḳanlu[246] kāfir ėllerine yöneldiler. Dirse

(4) Ḫān ṭutsaḳ oldı gėder. Dirse Ḫānuŋ ṭutsaḳ oldıġından

(5) Oġuz beglerinüŋ ḫaberi yoḳ.[247] Meger ṣulṭānum, Dirse Ḫānuŋ ḫatunı

(6) bunı ṭuymış, oġlancuġına ḳarşu varup ṣoylamış, görelüm

(7) ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Görür misin ay oġul, neler oldı?

(8) Ṣarp ḳayalar oynanmadı[248] yėr obrıldı.

Ėlde yaġı yoġiken senüŋ (9) babanuŋ üstine yaġı geldi.

Ol ḳırḳ nā-merd, babanuŋ yoldaşları (10) babaŋı ṭutdılar,

aġ ellerin ardına baġladılar,

ḳıl sicim aġ boynına (11) ṭaḳdılar;

gendüler atlu, babaŋı yayaḳ yöritdiler,

alubanı ḳanlu[249] kāfir (12) ėllerine yöneldiler.

Ḫānum oġul, ḳalḳubanı yėrüŋden öri ṭurġıl.

(13) Ḳırḳ yigidüŋ boyuna alġıl,

babaŋı ol ḳırḳ nā-merdden ḳurtarġıl.

---

245 خان → خاني Tamir Vat.65b.12 ve baġlama göre yapıldı.

246 قالن → قانلو Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.17a.3, 17a.11 notu.

247 يق → يوق Vat.66a.1 ve baġlama göre okundu.

248 *Fiilden fiil yapım eki*(n)'nin geçişsiz fiiller üzerinde kullanılışı için bk. Drs.15a.5 notu.

249 قالن → قانلو Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.17a.3, 17a.11 notu.

Drs.17b

یوردی اوغل بابک سکا قیدیسه سن باباکه قیمغل دیدی

اوغلان اناسنک سوزین صنادی • بغاج بک یرندن اورو

طوردی • قره پولات اوز قیلیجن بیلنه قوشاندی • اغ توزلجه

قایتا یاپی اتنه الدی • التون جداسن النه آلدی • بدوی

اتن طوندردی • بطون بندی • قرق یکیدن برینه الدی •

باسنک اردیجه یورتب کتدی • اول نامردلر دخی بر یرده

قونمشلردی • الشرابک ایچسندن ایچرلردی • بغاج خان

چاپوب بندی • اول قرق نامرد دخی بونی کوردلر • ایتدلر

کلوک وارهلم شول یکیدی طوتب کتورهلم • ایکسنی بر یرده

کافر یتورهلم دیدیلر • درسه خان ایدر قرق یولداشم

امان • تکرینک برلکینه یوقدر کمانم الومی سنینک قولجه

قبوزم الومه ویرک اول یکیدی دوندرهیم کرک ییخ

اولدرک کرک دیرکورک قیو ویرک ددی • الپ شندلر

Drs.17b, ME31, OŞG13.4

(1) Yöri oğul, babaŋ saŋa ḳıydıyısa sen babaŋa ḳıymağıl! dėdi.
(2) Oğlan anasınuŋ sözin ṣımadı. Boğaç Beg yėrinden örü
(3) ṭurdı, ḳara polat uz ḳılıcın bėline ḳuşandı, aġ tozluca
(4) ḳatı yayını eline aldı, altun cıdasın eline aldı, bedevī
(5) atını ṭartdurdı[250] buṭun bindi. Ḳırḳ yigidin boyına aldı,
(6) babasınuŋ ardınca yortup gėtdi. Ol nā-merdler daḫı bir yėrde
(7) ḳonmışlarıdı, al şerābuŋ itisinden içerleridi. Boğaç Ḫān
(8) çapup yėtdi. Ol ḳırḳ nā-merd daḫı bunı gördiler eyitdiler:
(9) Gelüŋ varalum, şol yigidi ṭutup getürelüm, ikisini bir yėrde
(10) kāfire yetürelüm, dėdiler. Dirse Ḫān eydür: Ḳırḳ yoldaşum
(11) amān! Taŋrınuŋ birligine yoḳdur gümān! Menüm elümi şeşüŋ, ḳolça
(12) ḳopuzum elüme vėrüŋ, ol yigidi döndereyim. Gerek beni
(13) öldürüŋ, gerek dirgürüŋ ḳoyu vėrüŋ! dėdi. Elini şeşdiler,

---

250 طوتدردي → طرتدردي Drs.20b.8, 76a.8'de geçen *ṭartdur-* deyimi ve bağlama göre okundu.

Drs.18a

كى
توكجه قنوزين النه ويردلر • درسه خان اوغلنجوغي ايرو
يلمدي قرشو كلدي • صويلر كوره لم خانم نه صويلرو ايدر
يوييني اوزون بدوعيا اتلر كيدرسه منم كيدرو • سنكده
ايچنده بندك وارسه يكيت ديكل سكا • صواشمدين اور
شمدين الي ويره يم • دونكل كرو اغايلدده تومن رقونكدرسه
منم كدرو • سنكده ايچنده شيشلك وارسه ديكل مكا
صواشمدين اورشمدين الي ويره يم دونكل كرو قيتبانده
قيزل دون كيد رسه منم كيدرو • سنكده ايچنده بوكلنك
وارسه ديكل مكا • صواشمدين اورشمدين الي ويره يم
دونكل كرو • التونه باشلو بانه اولركيد رسه بنم كيدرو
سنكده ايچنده اورلك وارسه يكت ديكل مكا صواشمدن
اورشمدين الي ويره يم دونكل كرو • اغ يوزلو الاكوزلو
كلن لركيد رسه بنم كيدرو • سنكده ايچنده نشانلك وارسه

يكيت

Drs.18a, ME32, OŞG13.14

(1) ḳolca ḳopuzın eline vėrdiler. Dirse Ḫān oğlancuğı idügin

(2) bilmedi,[251] ḳarşu geldi, ṣoylar, görelüm ḫānum ne ṣoylar, eydür:

(3) Boynı uzun bedevī atlar gėderise benüm gėder.

Senüŋ de (4) içinde binidüŋ varısa yigit, dėgil maŋa![252]

Ṣavaşmadın urı-(5)-şmadın alı vėreyim, döngil gerü!

Aġayıldan tümen[253] ḳoyun gėderise (6) menüm gėder.

Senüŋde içinde şişli[g]üŋ[254] varısa dėgil maŋa!

(7) Ṣavaşmadın urışmadın alı vėreyim, döngil gerü!

Ḳaytabandan (8) ḳızıl deve gėderise menüm gėder.[255]

Senüŋ de içinde yükletüŋ (9) varısa dėgil maŋa!

Ṣavaşmadın urışmadın alı vėreyim, (10) döngil gerü!

Altun başlu ban ėvler gėderise benüm gėder.

(11) Senüŋ de içinde od[a]ŋ[256] varısa yigit, dėgil maŋa!

Ṣavaşmadın (12) urışmadın alı vėreyim, döngil gerü!

Aġ yüzlü, ala gözlü (13) gelin-ler gėderise benüm gėder.

Senüŋ de içinde nişānluŋ varısa

251 Fiilin anlamı için bk. Drs.18a.2 notu.

252 سكا → مكا Vat.66b.5 ve bağlama göre okundu.

253 *Tümen* kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.

254 شيشلك → شيشلكك Tamir Vat.66b.6, Drs.18b.10 ve bağlama göre yapıldı.

255 *at, deve, koyun* sıralaması ile ilgili karışıklık için bk. Drs.18a.3-8 notu.

256 اودك → اوداك Tamir Vat.66b.8; Drs.42b.11, 42b.13, 99a.1, 99a.4, 99b.2, 137b.6, 151a.2, 152a.10, 152b.4'e göre yapıldı.

Drs.18b

یکیت دیکلمکا صواشمدین اورشمدین الی ویره یم دونکل
کرواغ سقا اللو توجه لر کدرسه منم کیدره سنکده ایجنده
اغ سقا اللو باك وارسه یکیت دیکلمکا صواشمدین اورشمدین
قورتره یم دونکل کرومنم ایجونه کلدوکسه اوغلنجغم اولدرمشم
یکت سکا یازغی یوق دونکل کرودیری اوغلان بورآده
باباسنه صوملمشی کوره لم خانم نه صوملمش بوبنی اوزنه
بدوي اتلر کدرسه سنك کیدره منمده ایجنده بیتدم وار
قوماغم یوق قرق نامرده قبتبا منه قزل دوه سنك کدرك
منمده ایجنده یوکلتم واره قوماغم یوق قرق نامرده اغایلده
قومن قیونه سنك کیدره منمده ایجنده شیشلکم وار یوق
قرق نامرده اغ یوزلو الاکوزلو کلن سنك کدرسه منم دخی
ایجنده نشانلم واره قوماغم یوق قرق نامرده الون باشلو
بانه اولرسنك کدرشده منمده ایجنده اودم وار قوماغم یوق

Drs.18b, ME33, OŞG13.35

(1) yigit, dėgil maŋa!
Ṣavaşmadın urışmadın alı vėreyim, döngil (2) gerü!
Ağ saḳallu ḳocalar gėderise menüm gėder.
Senüŋ de içinde (3) ağ saḳallu [ba]baŋ[257] varısa yigit, dėgil maŋa!
Ṣavaşmadın urışmadın (4) ḳurtarayım, döngil gerü!
Menüm içün geldüŋise oğlancuğum öldürmişem.
(5) Yigit, maŋa[258] yazuğı yoḳ, döngil gerü! dėdi.
Oğlan burada (6) babaṣına ṣoylamış, görelüm ḫānum ne ṣoylamış:
Ḅoynı uzun (7) bedevī atlar gėderise senüŋ gėder.
Menüm de içinde binidüm var,
(8) ḳomağum yoḳ ḳırḳ nā-merde.
Ḳaytabanda ḳızıl deve senüŋ gėder.
(9) Menüm de içinde yükletüm var,
ḳomağum yoḳ ḳırḳ nā-merde.
Ağayılda (10) tümen[259] ḳoyun senüŋ gėder.
Menüm de içinde şişligüm var,
[ḳomağum][260] yoḳ (11) ḳırḳ nā-merd[e].[261]
Ağ yüzlü, ala gözlü gelin senüŋ gėderise
menüm daḫı (12) içinde nişānlum var,
ḳomağum yoḳ ḳırḳ nā-merde.
Altun başlu (13) ban ėvler senüŋ gėderise
menüm de içinde od[a]m[262] var,
ḳomağum yoḳ

257 باك → باباك Tamir Vat.66b.10 ve bağlama göre yapıldı.
258 سكا → مكا Vat.66b.12 ve bağlama göre okundu.
259 *Tümen* kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.
260 Tamir Vat.67a.3 ve *soylama*da tekrar edilen aynı dizeye göre yapıldı.
261 نامرد → نامرده Tamir Vat.67a.3 ve *soylama*da tekrar edilen aynı dizeye göre yapıldı.
262 اودم → اودام Tamir Vat.67a.8; Drs.42b.11, 42b.13, 99a.1, 99a.4, 99b.2, 137b.6, 151a.2, 152a.10, 152b.4'e göre yapıldı.

Drs.19a

قرق نامرده اغ صقللو قوجه لرسنك كذرينه منم دخي
ايچنده برعقللي شاشمش بلكي يتمش قوجه بابام وار
قوماغم يوق قرق نامرده ديدي قرق يكيدنه دلبند صالدي
ال ايلدي قرق يكت بدوي اتي اويناتدي اوغلاننك
اوزرينه يغناق اولدي اوغلان قرق يكيدن بوينه الدي
ات ديبدي جنك وصواش اتدي كيمنوك بوينن اوردي
كيمي طتساق ايلدي باسني قورتردي قايتدي كرو
دوندي درسه خان بو اراده اوغلنجغي صاغ ايدوكين
بيلدي خانلر خاني اوغلانه بكلك ويردي تخت ويردي
ددم قورقوت بوي بويلدي صوي صويلدي بو اوغوز
نامه دوزدي قوشدي بويله ديدي انلر دخي بو دنيايه
كلدي كچدي كروان كبي قوندي كوچدي انلري دخي
اجل الدي يركزلدي فاني دنيايه قالدي قره اولم كلدكنده

يكمز

Drs.19a, ME34, OŞG14.23

(1) ḳırḳ nā-merde.

Aġ ṣaḳallu ḳocalar senüŋ gėder, yine[263]

menüm daḫı (2) içinde bir ʿaḳlı şaşmış, biligi yitmiş ḳoca babam var;

(3) ḳomaġum yoḳ ḳırḳ nā-merde! dėdi.

Ḳırḳ yigidine dülbend ṣaldı,

(4) el eyledi. Ḳırḳ yigit bedevī atın oynatdı, oġlanuŋ

(5) üzerine yıġnaḳ oldı. Oġlan ḳırḳ yigidin boyına aldı,

(6) at depdi, ceng ü ṣavaş ėtdi. Kiminüŋ boynın urdı,

(7) kimini ṭutsaḳ eyledi, babasını ḳurtardı, ḳayıtdı, gerü

(8) döndi. Dirse Ḫān, burada oġlancuġı ṣaġ idügin

(9) yine[264] bildi. Ḫānlar ḫānı oġlana beglik vėrdi, taḫt[265] vėrdi.

(10) Dedem Ḳorḳut boy boyladı, ṣoy ṣoyladı, bu Oġuz-

(11)-nāmeyi düzdi ḳoşdı, böyle dėdi:

[Ḳanı ḍėdügüm yėg erenler,

dünyā menüm dėyenler?][266]

Anlar daḫı bu dünyāya (12) geldi gėçdi,

kervān gibi ḳondı göçdi.

Anları daḫı (13) ecel aldı, yėr[267] gizledi.

Fānī dünyā kime[268] ḳaldı?

[Gelimlü gėdimlü dünyā,

ṣoŋ ucı ölümlü dünyā].[269]

Ḳara ölüm geldüginde

263 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19a.1 notu.

264 Kelimenin anlamı için bk. Drs.19a.8 notu.

265 تحت → تخت Vat.67a.11, Drs.11a.9, 14a.1, 34b.5, 64b.7, 70a.1, 91a.9 vd.'e göre okundu.

266 Tamir Drs.34b.11, 79a.1, 102b.4, 153b.8'e göre yapıldı. Ayrıca bk. Drs.19a.11 notu.

267 يز → ير Vat.67a.12, Drs.34b.12, 79a.2, 102b.5, 147b.2, 153b.9'a göre okundu.

268 يه → كمه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.19a.13 notu.

269 *Soylama*daki eksiklikler ve tamir için bk. Drs.19a.11 notu.

Drs.19b

بخت ویرسون • صاغلغله صایغچیین دولتك حق ارتورسین •
اول اوکدکم یوجه تکری دوست • اولوبنی مدد ایرسون •
یوم ویرورین • خانم برلو قره طاغلرك یقلمسون • کونکلیجه
تبا اغاجلك کسلمسون • قامش قاره کورکلی صویلك قورومسون •
تنادلرك اوجلری قرلمسون • چپارکی اغ بوز اتك یدرمسون •
چالشندن قره بولات اوز قلیجك کدلمسون • دورتشرکی
الاکو تدرك اوقانمسون • اغ برچکلو اتالری بهشت
اولسون • اغ سقاللو باباك یری اجماغ اولسون • حق
یاندرن چراغك یناطورسون • قادر تکری سنی نامرده
محتاج ایلمسون خانم هی • سالورقز انلك اری ینهانده
بونی بیان ایدر برکون اولاش اوغلی تولو قوشلك •
یاورسی • بزه مسکین اومودی • امت صونیلك اصلقی
قره جوغك قبلدی • قوکر اتاك اباسی خانه اورورلك

Drs.19b, ME35, OŞG15.5

(1) gėçit vėrsün![270]
Şağlıġıla şağınçın[271] devletüŋ Ḥaḳ artursun![272]
(2) Ol ögdügüm yüce Taŋrı dōst olubanı meded ėrsün!
(3) Yom vėreyin ḫānum:
Yėrlü[273] ḳara ṭaġlaruŋ yıḳılmasun!
Gölgelice (4) ḳaba[274] aġacuŋ kesilmesün!
Ḳanın[275] aḳan görkli ṣuyuŋ ḳurımasun!
(5) Ḳanadlaruŋ ucları ḳırılmasun!
Çapariken aġ boz atuŋ büdremesün!
(6) Çalışanda ḳara polat uz ḳılıcuŋ gėdilmesün!
Dürtişüriken (7) ala gönderüŋ ufanmasun!
Aġ saḳallu babaŋ yėri uçmaġ olsun!
Aġ bürçeklü anaŋ[276] yėri behişt (8) olsun![277]
Ḥaḳ (9) yanduran çıraġuŋ yana ṭursun!
Ḳādir Taŋrı seni nā-merde (10) muḥtāc eylemesün!
Ḫānum hey!

Salur Ḳazanuŋ ėvi Yaġmalanduġı (11) **Boyı[278] Beyān Ėder**
Bir gün Ulaş oġlı,
tülü ḳuşuŋ (12) yavrısı,
beze miskīn[279] umudı,
Amıt Ṣuyınuŋ aṣlanı,
(13) Ḳaracuġuŋ ḳaplanı,
ḳoŋur atuŋ iyesi,
Ḫān Oruzuŋ[280]

---

270 Deyim ile ilgili yorum için bk. Drs.19a.13-19b.1 notu.
271 صاغيچين → صاغنچين Vat.67b.1 ve bağlama göre okundu.
272 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.11 notu.
273 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.
274 Anlam ve açıklamalar için bk. Drs.19b.4 notu.
275 قامن → قانن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.
276 اتاك → اناك Bağlam, Vat.67b.5, Drs.35a.6, 47b.6, 49b.11, 50a.5 vd.'ne göre okundu.
277 Yeri değiştirilmiş dizeler için bk. Drs.19b.7-8 notu.
278 بوني → بويي Vat.84a.5, Drs.63a.8, 137b.13 ve bağlama göre okundu.
279 İkilemenin anlamı için bk. Drs.19b.12 notu.
280 Önceki okuma şekli ve teklif için bk. Drs.19b.13 notu.

Drs.20a

اغاسي بايندر• خانك كويكوسي تالى اغوزك دولتي قالمشك
يكت ارخاسي• سالور قزان يرندن طورمشدي• طقسان
باشلو بان اولري قره يرك اوزرنه دكرمشدي طقسان
يرده الا قالي ايپك دوشمشدي• سكسان يرده باديه لر
قورلمشدي• التون اياق صراحي لر• دزلمشدي طقوز قره
كوزلو• خوب يوزلو• صاجي اردنه اورلو• كوكسي قزل دوكمه لي
اللري بيلكندن قنالي• يرمقلري نكارلي محبوب كافر قزلري
تالى اغوز بكلرنه صغرق سورب ايجرلردي• ايجوب ايجوب
اولاش اوغلي سالور قزانك النده شرابك ايتسي جقدي
قبادري اوزرنه جوكردي• ايتدي اوتم اكلك بكلر سوزم
دكلك بكلر يتا يتا يانم اغردي• طوره طوره بيلوم قوردي
يوريلم ابكلر• آو آولايلم• قوش قوشلايالم• صغن كيك يقلوم
يتدالم اوتاغمزه دونلم• يياليم ايجلم خوش كجه لم• قبان سلجوك

ارغلي

Drs.20a, ME36, OŞG16.5

(1) aġası,

Bayındır Ḫānuŋ güyegüsi,

ḳalın Oġuzuŋ devleti,

ḳalmış (2) yigit arḫası

Salur Ḳazan yėrinden ṭurmışıdı. Altun[281]

(3) başlu ban ėvlerin ḳara yėrüŋ üzerine dikdürmişidi, ṭoḳsan

(4) yėrde ala ipek ḳalı[282] döşe[n]mişidi,[283] ṭoḳuz[284] yėrde badyalar

(5) ḳurılmışıdı, altun ayaḳ, ṣurāḫīler[285] düzilmişidi. Ṭoḳuz ḳara

(6) gözlü, ḫūb yüzlü, ṣaçı ardına örlü,[286] gögsi ḳızıl dögmeli,

(7) elleri bileginden ḳınalı, barmaḳları nigārlı maḥbūb kāfir ḳızları

(8) ḳalın Oġuz beglerine ṣaġraḳ sürüp içerleridi. İçüp içüp

(9) Ulaş oġlı Salur Ḳazanuŋ alnına şerābuŋ itisi çıḳdı

(10) ḳaba dizi[287] üzerine çökdi, eyitdi: Ünüm aŋlaŋ begler, sözüm

(11) diŋleŋ begler! Yata yata yanumuz aġrıdı, ṭura ṭura bėlümüz ḳurıdı.

(12) Yöriyelüm a begler![288] Av avlayalum, ḳuş ḳuşlayalum, ṣıġın gėyik yıḳalum,

(13) ḳaydalum, otaġumuza düşelüm, yėyelüm içelüm, ḫoş gėçelüm,[289] Ḳıyan Selcük

281 طقسان Tamir için bk. Drs.20a.2 notu.

282 Metinde sıra, *ḳalı ipek* şeklindedir; teklif için bk. Drs.20a.4 notu.

283 دوشمشدي → دوشنمشدي Tamir Vat.84a.10 ve bağlama göre yapıldı.

284 Teklif için bk. Drs.20a.4 notu.

285 Tamlama için bk. Drs.20a.5 notu.

286 اوزلو → اورلو Vat.84a.11 ve bağlama göre okundu.

287 دري → دزي Selamlama şekli için bk. Drs.20a.10 notu.

288 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20a.12 notu.

289 Deyimin anlamı için bk. Drs.20a.13 notu.

Drs.20b

اوغلي دلي طونراز ايدر بلي خان قزان مصلحتدر * قره كونه
اوغلي قره بوداغ ايدر اغام قزان مصلحتدر * املر ايلمه ديكج
آت اغزلو اوروز قوجه ايكي درزن تونلك اوستنه جوكردي *
ايدر اغام قزان ساسي دينلو كرجستان اغزنده اوتورمش
اوردك اوستنه كيم طورسون * قزان ايدر اوج يوز يكيدلن
اوغلم اوروز اوم اوستنه طورسون ديدي * تكور ات
چكدردي * بطون بندي * بتل قشنده ايغرنه طونراز بندي *
كوك بدويني طرترردي * قزان بكوك قزلانغي قره كومنه
بندي * اغ يد ويني چكدردي * بايندر خانك ياغنسني
باصن شمس الدين بندي يارة صارك بايبورد حصارينه
يارليومش * يارك بوز ايغرنه بندي * تكور اتلو قزاننه كينشي ديه
تلك بكنلك طوري ايغرنه بندي * صانه وارسم دوكنه اولمزه
تانن اغوز بكلري بندي * الطاغه الد لشكر اوه جيقدي

Drs.20b, ME37, OŞG16.17

(1) oğlı Deli Ṭundar[290] eydür: Belī, Ḫān Ḳazan, maṣlaḥatdur, Ḳara Göne

(2) oğlı Ḳara Budaġ eydür: Aġam Ḳazan, maṣlaḥatdur, Anlar eyle dėgec

(3) At Aġızlu Aruz[291] Ḳoca, iki diz[i]nüŋ[292] üstine çökdi,

(4) eydür: Aġam Ḳazan, ṣası dīnlü[293] Gürcistān aġzında[294] oturursın.

(5) Orduŋ üstine kimi ḳorsın? Ḳazan eydür: Üç yüz yigidilen

(6) oġlum Oruz[295] menüm ėvüm üstine ṭursun, dėdi. Ḳoŋur atın

(7) çekdürdi, buṭun bindi. Tepel ḳaşġa aygırına Ṭundar[296] bindi.

(8) Gök[297] bedevīsin ṭartdurdı, Ḳazan Begüŋ ḳarındaşı Ḳara Göne

(9) bindi. Aġ bedevīsin çekdürdi, Bayındır Ḫānuŋ yaġısın

(10) baṣan Şer Şemse'ddin[298] bindi. Paraṣaruŋ[299] Bayburd ḥiṣārından

(11) parlayup [uçan][300] Beyrek boz aygırına bindi. Ḳoŋur[301] atlu Ḳazana[302] keşīş dėyen

(12) Beg Yegenek ṭorı aygırına bindi. Ṣaya varsam dükense[303] olmaz,

(13) ḳalın Oġuz begleri [hep][304] bindi. Ala Ṭaġa ala leşker ava çıḳdı

---

290 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5'e göre okundu.

291 اورور → اروز Vat.84b.2 ve bağlama göre okundu.

292 دزنوك → دزينوك Tamir bağlama göre yapıldı.

293 Deyimin anlamı için bk. Drs.20b.4 notu.

294 *ağız* 'sınır' ve aynı anlamda kullanılan başka kelimeler için bk. Drs.20b.4 notu.

295 اوردر → اوروز Vat.84b.4 ve bağlama göre okundu.

296 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5'e göre okundu.

297 Kelimenin Dede Korkut'taki anlamları için bk. Drs.20b.8 notu.

298 شمش الدّين → شمس الدّين Vat.90a.10; Drs.32b.2, 55b.11, 56a.2, 77a.10'e göre okundu.

299 بارەصارك → پارەصارك Drs.32b.3, 49b.1, 50a.12, 77a.12'ye göre okundu.

300 Tamir Vat.90a.11, Drs.32b.4 ve bağlama göre yapıldı.

301 قوكوز → قوكور Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9'a göre okundu.

302 قرانه → قزانه Drs.20b.1, 20b.2, 20b.4, 20b.5, 20b.8 vd.'ne göre okundu.

303 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.

304 Tamir için bk. Drs.20b.13 notu.

Drs.21a

كافرك جاسوسي جاسوسلدي • واردي كافرلره اغر
شوكتلو ملكه خبر ويردي • يدي بيك قفتانلق اردي بر تجلو
يارمندن قره صاچلو • ساسي دينلو دين دشمني الاجه اتلو
كافر بندي يلتادي • دونه بر كيجنده قزان بكك اوردسنه
كلدي • التون باشلو اولرين كافرلر چاپدلر • قاره كوزلو قزني
كليني چكترشدردلر • تولا تولا شهباز اتلريني بيندلر • قطار
قطار قزل دوه لريني يدديلر • اغر خزينه سني بول اقچه سني
يغمالدلر • قرق اينجه بيللو قز ايله بورلا اوزون بورلا خاتون
يسير كتدي • قزان بكوك قرجق اولمش اناسي قره دوه
بوينده اصلو كتدي • خان قزانك اوغلي اوروزبك
اوچ يوز يكيدلر الي بغلو بوينی بغلو كتدي ايلك قوجه
اوغلي صاري قلماش قزان بكوك اوي اوكنده شهيد
اولدي • قزانك بو ايشلردن خبري يوق • كافر ايدر بكلر

قرالر

Drs.21a, ME38, OŞG17.13

(1) kāfirüŋ cāsūsı cāsūsladı, vardı, kāfirler azġunı[305]

(2) sögli[306] melike ḫaber vėrdi. Yedi biŋ ḳaftanınuŋ ardı yırtuḫlu,[307]

(3) yarımından ḳara ṣaçlu, sası dīnlü, dīn[308] düşmeni, alaca[309] atlu

(4) kāfir bindi, yılġadı;[310] dün buçuġında[311] Ḳazan Begüŋ ordusına

(5) geldi. Altun [başlu][312] ban ėvlerin kāfirler çapdılar, ḳaza[313] beŋzer ḳızı

(6) geli[ni]ni[314] çaḳrışdurdılar. Tavla tavla şehbāz atlarını[315] bindiler, ḳaṭār

(7) ḳaṭār ḳızıl develerini yetdiler. Aġır ḫazīnesini, bol aḳçasını

(8) yaġmaladılar. Ḳırḳ ince <bėllü>[316] ḳızıyıla Bo[y]ı[317] uzun Borla Ḫatun

(9) yesir gėtdi. Ḳazan begüŋ ḳarıcuḳ olmış anası ḳara deve

(10) boynında aṣılu [yesir][318] gėtdi. Ḫān Ḳazanuŋ oġli Oruz Beg

(11) üç yüz yigidilen eli baġlu, boynı baġlu [yesir][319] gėtdi. Eylik Ḳoca

(12) oġlı Ṣarı Ḳulmaş, Ḳazan Begüŋ ėvi üzerine şehīd

(13) oldı. Ḳazanuŋ bu işlerden ḫaberi yoḳ. Kāfir eydür: Begler,

---

305 ارغوني → ازغوني Bağlama göre okundu.

306 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

307 يرتخبلو → يرتخلو İç kafiye ile tasviri pekiştirme örnekleri için bk. Drs.21a.2 notu.

308 رين → دين Bağlama göre okundu.

309 *alaca* rengin aşağılama amacıyla kullanılışı için bk. Drs.21a.3 notu.

310 Anlam teklifi için bk. Drs.76b.5 notu.

311 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

312 Tamir için bk. Drs.21a.5 notu.

313 قاره → قازه Drs.22a.8, 28a.8, 50b.6, 61b.2, 75a.5, 83b.6, 130a.3, 147a.10, 148b.3, 151b.10'a göre okundu.

314 كلني → كلنيني Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.21a.6, 22a.8 notu.

315 Durum eklerinin birbiri yerine kullanılması örnekleri için bk. Drs.21a.6 notu.

316 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

317 بوي → بويي Tamir bağlama göre yapıldı.

318 Tamir için bk. Drs.21a.10, 11 notu.

319 Tamir için bk. Drs.21a.10, 11 notu.

Drs.21b

قزانك تولو تولو شهباز اتلرني بنمشوز * التون اقچه سني

يغمالمشوز * قرق يكيدلو اوغلي اوروزي طتساق ايتمشوز

قطار قطار دوه لريني تتمشوز * قرق اينجه بيللو قيزلو قزانك

حلالني طوتمشز * بو حيفلريني برقوزات ايتمشوز ديدي * كاورك

بري ايدر قزان بكدن بر حيفمز قالدي * سوكلي ملك ايدر

مره ان قاور نه حيفمز قالدي * كافر ايدر قزانك قتولو دربندنده

اون بيك قيوني واردر * شول قيونلريني دخي كتورسك قزانه

اولو حيف ايدردك ديدي * شوكلي ملك ايدر الي يوز

كافر وارسون قيوني كتورسين ديدي * الي يوز كافر اتلندي

قيونك اوزرينه الغار واردي * كيجه ياتور قره چق چوبان

قره قيغولو واقعه كوردي * واقعه سندن سرهردي اوروطوردي

قپان كوجي دمور كوجي بو ايكي * قرداشي يانينه الوب اغيلك

قپوسني بركتدي * اوچ يرده دبه كبي طاش ييغدي * اله

Drs.21b, ME39, OŞG17.23

(1) Ḳazanuŋ tavla tavla şehbāz atlarını binmişüz,

altun aḳçasını (2) yağmalamışuz,

ḳırḳ yigidilen oğlı Oruzı tutsaḳ[320] ėtmişüz,[321]

(3) ḳaṭār ḳaṭār develerini yetmişüz,

ḳırḳ ince <bėllü>[322] ḳızılan Ḳazanuŋ (4) ḥelālini ṭutmışuz.

Bu ḥayfları biz[323] Ḳazana ėtmişüz,

dėdi. Kāfirüŋ

(5) biri eydür: Ḳazan Begde bir ḥayfumuz ḳaldı, Sögli[324] melik eydür:

(6) Mere aznavur, ne ḥayfumuz ḳaldı? Kāfir eydür: Ḳazanuŋ Ḳapulu[325] [Ḳara][326] Dervend[d]e[327]

(7) on biŋ ḳoyunı vardur. Şol ḳoyunları daḫı götürsek[328] Ḳazana

(8) ulu ḥayf ėderidük,[329] dėdi. Sögli[330] melik eydür: Altı yüz

(9) kāfir varsun, ḳoyunı getürsin! dėdi. Altı yüz kāfir atlandı,

(10) ḳoyunuŋ üzerine ılğar vardı.[331] Gėce yaturiken Ḳaracuḳ Çoban

(11) ḳara ḳayğulu vāḳıʿa gördi. Vāḳıʿasından sermürdi, örü ṭurdı.

(12) Ḳıyan [E]güci, Demür [E]güci[332] bu iki ḳardaşı yanına aldı, ağıluŋ

(13) ḳapusını berkitdi. Üç yėrde depe gibi ṭaş yığdı, ala

---

320 طتسان → طتساق Bağlama göre okundu.

321 *Soylama*daki sıralama yanlışlığı için bk. Drs.21b.2 notu.

322 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

323 بر → بز Bağlama göre okundu. Ayrıca s*oylama*daki eksiklikler için bk. Drs.21b.1-4 notu.

324 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

325 قپولر → قپولو Vat.85a.2, Drs.72b.12 ve bağlama göre okundu.

326 Tamir Vat.85a.2, Drs.72b.12 ve bağlama göre yapıldı.

327 دروندە → درونددە Tamir Vat.85a.2, Drs.72b.12 ve bağlama göre yapıldı.

328 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21b.7-8 notu.

329 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21b.7-8 notu.

330 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

331 *ılğar var-* fiili için bk. Drs.97b.8 notu.

332 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21b.12 notu.

Drs.22a

قوللي چپانڭ النه الدي • نچا هندن قره جوق چوبانڭ
اوزرنه اليي يوز كافر يتولدي • كافر ايدر قرنغو اخشام
اولنده قيغلو چوبانڭ قارله يغمور ياغنده جيقملو چوبان
سودي بيزي • يول قيملو چوبان قزانه ايدر بكلڭ دنلوكي
التون بانڭ اولري برتمشوز • قوله قولدشهبان اتلري
برتمشوز • قطار قطار يتزل دوه سيني برتمشوز • قرتحوق
اتاسيني بزكتورمشز • اغزخزينه يول ايچه سيني بزيغلمشوز
قانه بكرز قزي كايي بزبيسيني امشوز • قرق يكيدلر قزانڭ
اوغلي بزكتورمشز • قرق ايجه بيللو يتزلي قزانك حلالي
بزكتورمشز • بره چوبان اراغندن يتيشندن برو كلكل • باش
ايندروب بميز يصفل • بزكانره سلام ديركل • اولدريسام
سوكلي ملكسني التلوم • سكا بكلك الكي ديره لم چوبان ايدر
الم قزي سويلمه مرم ابتوم كافر ابتوسيله • بريلرقتي يونزم ايجى

ازغونه

Drs.22a, ME40, OŞG17.33

(1) ḳollı şapanın eline aldı. Negāhenden Ḳaracuḳ Çobanuŋ
(2) üzerine altı yüz kāfir ḳuyuldı. Kāfir eydür:
Ḳaranḳu[333] aḫşam (3) olanda ḳayġulu çoban!
Ḳarıla yağmur yağanda çaḳmaḳlu çoban!
(4) Südi peyniri[334] bol, ḳaymaḳlu çoban!
Ḳazan <eydür>[335] Begüŋ dünlügi (5) altun ban ėvlerini biz yıḳmışuz.
Tavla tavla şehbāz atlarını (6) biz binmişüz.[336]
Ḳaṭār ḳaṭār ḳızıl devesini biz yetmişüz.
Ḳarıcuḳ (7) anasını biz getürmişüz.
Ağır[337] ḫazīne, bol aḳçasını biz yağmala-mışuz.[338]
(8) Ḳaza beŋzer ḳızı geli[ni]ni[339] biz yesir[340] ėtmişüz.
Ḳırḳ yigidilen[341] Ḳazanuŋ (9) oğlını biz getürmişüz.
Ḳırḳ ince <bėllü>[342] ḳızıla Ḳazanuŋ ḥelālini (10) biz getürmişüz.
Bre[343] çoban, ıraġından yaḳınından berü gelgil.
Baş (11) ėndürüp bağır başġıl,[344]
biz kāfire selām vėrgil.
Öldürmeyelüm, (12) sögli[345] melike seni ėletelüm,
saŋa beglik alı vėrelüm,
Çoban eydür:
(13) Alaḳırı söyleme,[346] mere itüm kāfir!
İtümile bir yalaḳda yu[yı]ndum[347] içen

333 Kelimenin diğer şekilleri ve anlam için bk. Drs.22a.2 notu.
334 پيزي → پينري Bağlama göre okundu.
335 Açıklama için bk. Drs.22a.4 notu.
336 يتمشوز → بنمشوز Drs.21b.1, Vat.85a.9 ve bağlama göre okundu.
337 اغز → اغر Drs.21a.7 ve bağlama göre okundu.
338 يغملهمسوز → يغملهمشوز Drs.21a.8 ve bağlama göre okundu.
339 كلني → كلنيني Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.21a.6, 22a.8 notu.
340 يسين → يسير Vat.85a.10 ve bağlama göre okundu.
341 يكيّدلر → يكيدلن Drs.30b.13 ve bağlama göre okundu.
342 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.
343 *Bre/ mere* örnekleri için bk. Drs.22a.10 notu.
344 Selamlama şekli için bk. Drs.22a.11 notu.
345 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.
346 Birleşik fiilin okunuşu, anlamı için bk. Drs.22a.13 notu.
347 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.22a.13 notu.

Drs.22b

ازغون کافر التوکدی عجب الاجدا تولک نه اوکرسن • الدبشلو
بکجه کلمزسکا • باشکدعجب توغلمه کی نه اوکرسن • مره کافر باشمدغی
یورکجه کلمزمکا • التمش طوتام کوندرکی نه اوکرسن مره اوکافر
قزلجق دکنکجه کلمزمکا • قیلجوکی نه اوکرسن مره کافر اکری •
بشلوجوکنجه کلمزمکا • بلوکلن طقسان اوقلک نه اوکرسن •
مره کافر الده قوللی صپالجه کلمزمکا • ایرا غکدن یتینکدن برو
کلکل • یکتلرک ضربنی کورکل • اندن اوتکل ویرکی یی تکلف
کافرلر آت دیدلر • اوخ سبدلر اوتلر • اورفی قره جوق
جوبان صپاتنک ایاشنه طاش قودی آتدی • برین اتان
ایکسن اوجن یقدیه • ایکسنی اتان اوجن دوردن یقدی •
کافرلرک کوزنه قورخودشدی • قره جق جوبان کافرک
اوج یوزنی صپان طاشیلدیره یرقدی • اکی قرداشی
آورخه دشدی • شهیدا ولدی جوبانک طاشی دکدی

Drs.22b, ME41, OŞG18.15

(1) azġun kāfir!

Altuŋdaġı alaca atuŋ ne ögersin!

Ala başlu (2) keçümce gelmez maŋa.[348]

Başuŋdaġı tuġulġaŋı ne ögersin, mere kāfir!

Başumdaġı (3) börkümce gelmez maŋa.

Altmış ṭutam[349] gönderüŋi ne ögersin, murdār kāfir!

(4) Ḳızılcuḳ degnegümce gelmez maŋa.

Ḳılıcuŋı ne ögersin, mere kāfir!

Egri (5) başlu çevgenümce gelmez maŋa.

Belügüŋde ṭoḳsan oḳuŋ ne ögersin, (6) mere kāfir!

Ala ḳollı ṣapanumca[350] gelmez maŋa.

Iraġuŋdan yaḳınuŋdan berü (7) gelgil,

yigitlerüŋ ḍarbını görgil, andan ötgil, dėdi.

Bī-tekellüf

(8) kāfirler at depdiler, oḫ sepdiler. Erenler[351] ėvreni Ḳaracuḳ

(9) Çoban ṣapanınuŋ ayasına ṭaş ḳodı, atdı. Birin atanda

(10) ikisin, üçin yıḳdı. İkisini atanda üçin, dördin yıḳdı.

(11) Kāfirlerüŋ gözüne ḳorḫu düşdi. Ḳaracuḳ Çoban kāfirüŋ

(12) üç yüzini ṣapan ṭaşıyıla yėre bıraḳdı.[352] İki ḳardaşı

(13) oḫa [ṣancıldı][353] düşdi, şehīd oldı. Çobanuŋ ṭaşı dükendi

---

348 سكا → مكا Vat.85a.13 ve *soylama*nın diğer dizelerine göre okundu.

349 Dede Korkut'ta geçen ölçü birimleri için bk. Drs.22b.3 notu.

350 صپالمحه → صپانمحه Vat.85b.2, Drs.22a.1, 22b.9, 22b.12, 23a.1 ve bağlama göre okundu.

351 اونلر → ارنلر Drs.31b.12, 34b.11, 38a.4, 45a.3, 62b.13 vd. ile bağlama göre okundu.

352 Deyimin anlamı ve benzer deyimler için bk. Drs.22b.12 notu.

353 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.22b.13 notu.

Drs.23a

یتورن دیعوکبجی دیبن صباننك اپاسنه قوراتاره کافری یقن
کافرلك کوزنی قورمدیه دینا عالم کافرلك باشنه قراکو اولدی
ایدر یارمسونه یارجسون بوچوبان بنم چیمن قرار اولمی
دیدلر دخی طورمیب قاچدلر چوبان شهید اولن قرداشلرینك
حقنه قوردیه کافرلر لشکرنه بربیك دیه یمدیه چیقوب
چقوب اوره یاقدیه دخی کیتکنده قرومسی ایروب یاراسنه
یصدیه بولك قیحس الوب اوتوردیه اغلری صقلدی
ایدر سالور قزان بلك قزانه اولمیسین دیمسین بواشلردی
جنرك بوقیدر دیدیه مکر خاتم اولکیجه قالن اغوزلك
دولتی بایندر خانك کوبکوسی اولاش اوغلی سالور قزانه
قره قیعلو واقعه کوردی سرمردی اوریخی طوردی ایدر
بیلورمیسین قرنداشم قره کوته دشدن تکورندی قره قیعلو
واقعه کوردم بومر عقلدن طالبنی شاهین بنم قوشی الور کوردم

کورکن

Drs.23a, ME42, OŞG18.32

(1) ḳoyun dėmẹz, keçi dėmez[354] şapanınuŋ ayasına ḳor atar, kāfiri yıḳar.

(2) Kāfirüŋ gözi ḳorḳdı, dünyā ʿālem kāfirüŋ başına ḳaraŋu oldı,

(3) eydür: Yarımasun yarçımasun bu çoban bizüm hepümüz ḳırar ola mı

(4) dėdiler daḫı ṭurmayup ḳaçdılar. Çoban şehīd olan ḳardaşların

(5) ḥaḳḳına[355] ḳodı. Kāfirler leşinden bir b[ö]yük[356] depe yıġdı, çaḳmaḳ

(6) çaḳup od yaḳdı. Daḫı kepeneginden ḳorumsı ėdüp yarasına

(7) başdı. Yoluŋ ḳıyısın alup[357] oturdı, aġladı ṣıḳladı,[358]

(8) eydür: Salur[359] Ḳazan, Beg Ḳazan, ölü misin diri misin? Bu işlerden

(9) ḫaberüŋ yoḳ mıdur? dėdi. Meger ḫānum, ol gėce ḳalın Oġuzuŋ

(10) devleti, Bayındır Ḫānuŋ güyegüsi, Ulaş oġlı Salur[360] Ḳazan

(11) ḳara ḳayġulu vāḳıʿa gördi, sermürdi, öri ṭurdı, eydür:

(12) Bilür misin ḳarındaşum Ḳara Göne, düşümde ne görindi?

Ḳara ḳayġulu

(13) vāḳıʿa gördüm. Yumruġumda ṭalbıman şāhin, benüm ḳuşumı ölür gördüm.

---

354 *-mAz* zarf-fiil ekinin örnekleri ve bir söz kalıbı için bk. Drs.23a.1 notu.

355 Kelime metinde *şedde*siz yazılmıştır. Vat. 85b.8 ve Drs.6b.1, 6b.2, 28b.7, 28b.7, 36a.12, 43a.11, 57b.10, 73b.13, 80a.7, 131b.1, 131b.1, 135b.11, 143a.12, 151b.7, 151b.8, 152a.7'da geçen şeddeli örnekler (*ḥaḳḳ*)'e göre okundu. Ayrıca bk. DKON: 115-116.

356 بيك → بويك Tamir Vat. 85b.8, Drs.29b.9, 29b.9, 63a.13 ve bağlama göre yapıldı.

357 *isim (tamlaması) + al-* kalıbı ve sağladığı anlam için bk. Drs.23a.7 notu.

358 *aġla- ṣıḳla-* ikilemesi için bk. Drs.23a.7 notu.

359 سالوز→ سالورDrs.19b.10, 20a.2, 20a.9, 30a.9, 35b.11, 69b.13 vd.'ne göre okundu.

360 سالوز→ سالورDrs.19b.10, 20a.2, 20a.9, 30a.9, 35b.11, 69b.13 vd.'ne göre okundu.

Drs.23b

کوکدن ایلدرم اچنان اوتم اوزونتر شاقر کوردم دوم قره
یوساریق اوردملک اوترتن توکلو کوردم قودز قورمثلو
آوچی دلوکوردم قره دون اکسمه دقوور کوردم قارغو کیبی
قاره صاچم اوداز کوردم اوزانینی کوزنی اورتر کوردم
بلکومدن اون برماغنی قاننن کوردم بچه کیم بودینی کوردم
شوندن بروعقلم اوصم دیره باشی خاتم قرداشی منم بودینی
بورغل مکا دیدیه قره کوتن ایدر قره بولت دیدکلن سنک
دولتکدره قاوا یلدیمور دیدکک لشکرکدر صباح
قیغودره قان قره دره قلدسنی یوره بلمز الله بور سوت
دیدی بویله دیکچ قزان ایدر منم آوچی یوزمه لشکرنی طنته
بن یوکی قوکرا تا قاقرمه اوچ کونلک یولی برکوندن الوردم
آویله اولمادین یوردم اوستنه واردم اکر صاغ درآستی
دراخشام اولمدین کیتمن سکاکلوردم اوردم صاغ اشی

Drs.23b, ME43, OŞG19.12

(1) Gökden ıldırım ağ[-]ban[361] ėvüm üzerine şaḳır gördüm.

Düm[362] ḳara (2) pusarıḳ ordumuŋ üzerine tökilü[r][363] gördüm.

Ḳuduz ḳurtlar (3) ėvümi dalar gördüm.

Ḳara deve eŋsem-den[364] ḳarvar gördüm.

Ḳarġu gibi (4) ḳara şaçum uzanur[365] gördüm,

uzanuban gözümi örter gördüm.

(5) Bilegümden on barmaġumı ḳanda gördüm.

Nėçe kim bu düşi gördüm,

(6) şundan berü ʿaḳlum uşşum dėre bilmen.

Ḫānum ḳardaş, menüm bu düşümi (7) yorġıl maŋa, dėdi.

Ḳara Göne eydür:

Ḳara bulut dėdügüŋ senüŋ (8) devletüŋdür.

Ḳar ile yaġmur dėdügüŋ leşkerüŋdür.

Şaç[366] (9) ḳayġudur, ḳan ḳadadur.[367]

Ḳalanısın yora bilmen,[368] Allāh [ḫayra][369] yorsun! (10) dėdi.

Böyle dėgeç Ḳazan eydür: Menüm avumı bozma, leşkerümi ṭaġıtma.

(11) Ben bugün ḳoŋur ata [mahmūz][370] ḳaḳaram, üç günlük yolı bir günde aluram,

(12) öyle olmadın yurdum üstine varuram. Eger şaġ-dur esen-

(13)-dür aḫşam olmadın gene ben saŋa gelürem. Ordum şaġ esen

361 Anlam için bk. Drs.23b.1 notu.

362 Sıfatlarda pekiştirme görevi ve anlam için bk. Drs.23b.1 notu.

363 توكلو → توكلور Vat.85b.13 ve *soylama*nın diğer dizelerine göre okundu.

364 اكسمدر → اكسمدن Vat.86a.1 ve bağlama göre okundu.

365 اوزانر → اوزانر Vat.86a.1 ve bağlama göre okundu.

366 صباچ → صاچ Vat.86a.4 ve bağlama göre okundu.

367 قرەدر → قدەدر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.23b.9 notu.

368 بلمز → بلمن Vat.86a.4 ve bağlama göre okundu.

369 Tamir Vat.86a.4 ve bağlama göre yapıldı.

370 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.23b.11 notu.

Drs.24a

دكل ايسه باشكوزه چاره ايدك • من دخي كيدم ديدي •
قوكراتي مهمزلدي • قزان بك مهمزلدي يوله كيردي •
كلدي كلدي يوردنك اوزرنه كلدي • كوردي كيم اوچارده قوزغون
تاري طولشمش يورده قالمش قزان بك بو راده يوردك
جنرلشمش كورهلم خانم نه جنرلشمش • قزان ايدر قوم قملاميشم
قومايوردم • قولاغم صقر كيبك قوكتشي يوردم • سيني ياغي
ينره دره دارميش كوزل يوردم • اغ بان اوم دكلنده يوردي •
قالمش قارجق اتام اولوردغي يري قالمش • اوغلم اوراوج
اتاندغي پوته قالمش • اغوز بكلري ات چپاندغي ميدان قالمش •
قره مودق دكلندغي اوجق قالمش • بو حاللري كوردكنده •
قزانك قره قيمه كوزلري قان ياش طولدي • قان طمرلري
قيندي • قره بغري صرصلدي • قوكور آتي اوكچه لدي •
كافر كيچه كي يولادوشدي كندي • قزانك اوكنه برصو

كلدي

Drs.24a, ME44, OŞG19.25

(1) degül ise başuŋuza çāre ėdüŋ,[371] men daḫı gėtdüm, dėdi;

(2) ḳoŋur atın mahmūzladı. Ḳazan Beg mahmūzladı,[372] yola gėtdi,

(3) geli geli yurdınuŋ üzerine geldi. Gördi[-]kim uçarda ḳuzġun [ḳalmış],[373]

(4) tazı ṭolışmış yurtda[374] ḳalmış. Ḳazan Beg, burada yurdılan

(5) ḫaberleşmiş, görelüm ḫānum ne ḫaberleşmiş, Ḳazan eydür:

Ḳavum ḳabla[375] menüm[376] (6) ḳoma[377] yurdum.

Ḳulanıla ṣıġın gėyige ḳoŋşı yurdum.

Seni yaġı (7) nereden darımış, gözel yurdum?

Aġ ban ėvüm dikilende[378] yurdı (8) ḳalmış.

Ḳarıcuḳ anam oturanda[379] yėri ḳalmış.

Oġlum Oruz[380] oḫ[381] (9) atanda pota ḳalmış.

Oġuz begleri at çapanda meydān ḳalmış.

(10) Ḳara mudbaḳ dikilende ocaḳ ḳalmış,

Bu ḥālları gördüginde

(11) Ḳazanuŋ ḳara ḳıyma gözleri ḳan yaş ṭoldı, ḳan ṭamarları

(12) ḳaynadı, ḳara baġrı ṣarṣıldı, ḳoŋur[382] atını ökçeledi,

(13) kāfir gėçegi[383] yola düşdi, gėtdi. Ḳazanuŋ öŋine bir ṣu

---

371 *başına çāre ėt-* ve aynı anlamdaki diğer deyimler için bk. Drs.24a.1 notu.

372 مهمورلدي → مهموزلدي Vat.86a.8 ve bağlama göre okundu.

373 Tamir Vat.86a.8 ve bağlama göre yapıldı.

374 يورنده → يورتده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.4 notu.

375 قملا → قبلا Vat.86a.10 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.24a.5-6 notu.

376 ميم → منم Vat.86a.10 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.24a.5-6 notu.

377 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.5-6 notu.

378 *Bulunma durumu ekinin çıkma* yerine kullanılışı için bk. Drs.24a.7-10 notu.

379 اولورنده → اوتورنده Vat.86a.12 ve bağlama göre okundu. Benzer yanlışlık, Drs.45a.13'te de yapılmıştır: كالورميجك *(getürmeyecek)*

380 اورر → اورز Vat.86a.12 ve bağlama göre okundu.

381 اوج → اوخ Vat.86a.12 ve bağlama göre okundu.

382 قوكوز → قوكور Vat.86b.1, Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5 vd.'ne göre okundu.

383 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.13, 24b.6 notu.

Drs.24b

كلدي • قزان ايدر صو چوق ديدارن كورمشدر بن بو صويله
خبرلشيم ديدي كوره لم خانم نجه خبرلشدي • قزان ايدر
چمندن چاغلايوبن چقن صو • اغاج ايله قيالري اوينادن
صو • حسن ايله حسينك حسرتي صو • باغ وبستانك زينتي
صو • عايشه ايله فاطمه نك نكاحي صو • شهبازلر ايچركي
صو • قيزل دوه لر كلوب ايچدكي صو • آق قيونلر كلوب
چوره سنده ياتدوغي صو • اوردمك خبرين بلور ايسك
ديكل منكا • قره باشم قربان اولسون صويم سكا ديدي • صو
نچه خبر ويرسه كرك • صو دورب كچدي • يوكنرب قورده طوش
اولدي • قورد يوزي مبارك در قورد ايله بر خبرلشيم ديدي
كوره لم خانم نه خبرلشدي • قزان ايدر قرانقو اخشام
اولنجه كوني طوغان • قار ايله يغمور يغانده اركچي طوران
قره قوچ اتلري كشنشدرن قيزل دوه كوردكنده بوترلشدرن

Drs.24b, ME45, OŞG20.4

(1) geldi.[384] Ḳazan eydür: Ṣu Ḥaḳ dīẕārın görmiş-dür, ben bu ṣuyıla

(2) ḫaberleşeyim, dėdi. Görelüm ḫānum nėce ḫaberleşdi, Ḳazan eydür:

(3) Çağnam çağnam ḳayalardan çıḳan ṣu,

ağaç gemi-leri oynadan (4) ṣu,

Ḥasanıla Ḥüseyinüŋ ḥasreti ṣu,

bağ u bostānuŋ zīneti (5) ṣu,

ʿĀyişe ile Fāṭımānuŋ nikāhı[385] ṣu,

şehbāz atlar [gelüp][386] içdügi (6) ṣu,

ḳızıl develer gelüp gėçegi[387] ṣu,

ağ ḳoyunlar gelüp (7) çevresinde yatduğı ṣu!

Ordumuŋ ḫaberin bilür misin? (8) Dėgil maŋa!

Ḳara başum ḳurbān olsun ṣuyum saŋa!

dėdi. Ṣu (9) ḳaçan ḫaber vėrse gerek.[388] Ṣudan gėçdi,[389] bu kez bir ḳurda ṭuş (10) oldı.[390] Ḳurd yüzi mübārek-dür, ḳurdılan bir ḫaberleşeyim, dėdi.

(11) Görelüm ḫānum ne ḫaberleşdi. Ḳazan eydür:

Ḳaranḳu aḫşam (12) olanda güni ṭoğan,

ḳar ile yağmur yağanda er gibi ṭuran,

(13) ḳazaḳuc[391] atları [gördüginde][392] kişneşdüren,

ḳızıl deve gördüginde bozlaşduran,

---

384 Fiilin anlamı için bk. Drs.24b.1 notu.

385 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24b.5 notu.

386 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.24b.5 notu.

387 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.13, 24b.6 notu.

388 *İsim+ kaçan...-sA gerek!* istifham kalıbı için bk. Drs.24b.8-9 notu.

389 Fiilin anlamı için bk. Drs.24b.9 notu.

390 *ṭuş ol-* fiilinin anlamı için bk. Drs.24b.9-10 notu.

391 قرەقوج → قزەقوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

392 Tamir için bk. Drs.24b.13 notu.

Drs.25a

انجه قوبونی کوردکنده قیرق جرپوسه بجلاین ارقاسینی
اوریه یرلك اغیلك اردین سوکره قارمه بوکج سموزین
الوب طوتانه قانلو قیرق اوزب چاپ چاپ یودان اوازی
تابه کوپکلره غوغا صالیه چقمقلوجه جوبانلری درنله
یوکردی اوردملك حبری بیلورمسین دیکل مکا قره باشم
قربان اولسون قوردم سکا دیدیه قوردیغی جنس وبرسه
کرك قورتده دخی یکیدی قره جله جوبانك قره کوپکی قزان
قرشو کلدیه قزان قره کوپکلم جنس لشدی کوره لم خانم نه
جنس لشدی آیدر قرنقو اخشام اولنده واف واف اورده
اجی ایران توکلنده چاپ چاپ ایجی کاتی حرسوزلری
قورقودنه قورقدوین شمانه سیله اورکره اوردملك جنسی
بلورمیسین دیکل یکه قره باشم صاغلغنده ایلوکلر ایدم
کویلك سکا دیدیه کویلك بجی جنس وبرسه کرك کویلك قزانده

امکر

Drs.25a, ME46, OŞG20.25

(1) aġca ḳoyun gördüġinde ḳuyruḳ çarpup ḳamçılayan,

arḳasını (2) urup berk[393] aġıluŋ ardın söken,

ḳarma[la]yu[p] [ö]geç[394] semüzin (3) alup ṭutan,

ḳanlu ḳuyruḳ üzüp çap çap yudan,

āvāzı (4) ḳaba köpeklere ġavġā ṣalan,

çaḳmaḳluca çoban-ları dünle[395] (5) yügürden!

Ordumuŋ ḫaberin bilür misin? Dėgil maŋa!

Ḳara başum (6) ḳurbān olsun, ḳurdum saŋa! dėdi.

Ḳurd ḳaçan ḫaber vėrse

(7) gerek. Ḳurtdan daḫı gėçdi.[396] Ḳaraca Çobanuŋ ḳara köpegi Ḳazana

(8) ḳarşu geldi. Ḳazan ḳara köpegilem[397] ḫaberleşdi. Görelüm ḫānum ne

(9) ḫaberleşdi, eydür:

Ḳaranḳu aḫşam olanda vaf vaf üren,

(10) acı ayran tökilende çap çap içen,

gelen ḫırsuzları[398] (11) ḳorḳudan,

ḳorḳuduban şamatasıyıla ürkiden!

Ordumuŋ ḫaberin (12) bilür misin? Dėgil baŋa!

Ḳara başum ṣaġlıġında eylükler ėdem, (13) köpek saŋa! dėdi.

Köpek ḳaçan ḫaber vėrse gerek. Köpek Ḳazanuŋ

393 يرك → برك Bağlama göre okundu.

394 قارمەيوكج → قارمەليوب اوكج Okuma şekilleri ve tamirler için bk. Drs.25a.2 notu.

395 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

396 كجيدي → كيجدي Vat.86b.8 ve bağlama göre okundu.

397 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.25a.8 notu.

398 حرسوزلري → خرسوزلري Vat.86b.10 ve bağlama göre okundu.

Drs.25b

اتنك اياغنه چاپ دونرسك سن سكز قزان

بر تومار ايله كوبكچي اوردي كوپك چكلدي كلدوكچه

يولده كندي. قزان كوبكچي قولايي قره جه چوبانك اوزرنه

كلدي. چوباني كوردوكده جنلشدي كوزه لم خانمنه

جنلشدي قزان ايرك قرنقو اخشام اولنده قيقلو چوبان

قارله يغمور يغانده چقمقلو چوبان اوتم اكلر سوزم دكله

اغ بانه اوم شوندن كچمش كوردكمي ديكل مكا قره باشم قربان

اولسون چوبان سكا ديدي چوبان ايرك ولمشيد ليكمنك

اقزان قنده كزردك يتره ديدك اقزان دون بوق اوتكي

كونه ابوك بوندن كجدي. قرجق انالك قره دوه بوينندن

اصلو كجدي. قرق اينجه بيللو قز بلد حلالك بريني اوزونه

بورله خاتون اغليوب شوندن كچدي قرق يكيدله اوغلك

اوروز باشي اچوق يالين اياق كافرلر ولنده يايجه طسانه

Drs.25b, ME47, OŞG21.14

(1) atınuŋ ayağına çap çap[399] düşer, siŋ siŋ siŋler.[400] Ḳazan

(2) bir tomar[401] ile köpegi urdı. Köpek çekildi, geldügi

(3) yola gètdi. Ḳazan köpegi ḳov[a]layı[402] Ḳaraca Çobanuŋ üzerine

(4) geldi. Çobanı gördüginde ḫaberleşdi, görelüm ḫānum ne

(5) ḫaberleşdi, Ḳazan eydür:

Ḳaranḳu aḫşam olanda ḳayğulu çoban,

(6) ḳarıla yağmur yağanda çaḳmaḳlu çoban!

Ünüm aŋla, sözüm diŋle!

(7) Ağ ban èvüm şundan gèçmiş, gördüŋ mi? Dègil maŋa!

Ḳara başum ḳurbān (8) olsun, çoban saŋa! dèdi.

Çoban eydür:

Ölmiş miydüŋ, yitmiş miydüŋ, (9) a Ḳazan?[403]

Ḳanda gezeridüŋ, nèredeydüŋ, a Ḳazan?

Dün yoḳ öteki (10) gün èvüŋ bundan gèçdi.

Ḳarıcuḳ anaŋ ḳara deve boynında (11) aşılu gèçdi.

Ḳırḳ ince <bèllü>[404] ḳızıyıla ḥelālüŋ

boyı uzun (12) Borla Ḫatun

ağlayuban şundan gèçdi.

Ḳırḳ yigidilen oğluŋ (13) Oruz

başı açuḳ, yalın ayaḳ

kāfirlerüŋ yanınca ṭutsaḳ[405]

---

399 İkilemenin anlamı için bk. Drs.25b.1 notu.

400 Deyimin anlamı için bk. Drs.25b.1 notu.

401 Kelimenin anlamı için bk. Drs.25b.2 notu.

402 قولايي → قوالايي Tamir Drs.13a.4, 13a.8, 13a.10, 15a.10, 40a.3, 44a.5, 52a.9, 61b.7, 99b.9, 102a.4'e göre yapıldı.

403 قران → قزان Vat.87a.3 ve bağlama göre okundu.

404 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

405 طتسان → طتساق Vat.87a.4; Drs.37b.10, 39a.11, 47a.12, 63a.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.26a

كتدي • تاولە تاولە شهباز اتلرك كافر بنمش • قطار قطار
قيزل دوه لرك كافر بنمش • التون اقچه بول خزينه كي كافر
المش چوبان بويلە ديكج قزان اه • اتدي عقلي باشندن
كتدي • دنيا عالم كوزنه قرانكو اولدي • ايدر اغزك قوريسون
چوبان چو ريسن چوبان • قادرستك التوك قدن يازشون
چوبان ديدي • قزان بك بويلە ديكج چوبان ايدر • نە قاقرسن
بكم اغام قزان • بو غصە كوكسوكدە بوقمي در يابان • التي
يوز كافر دخي منم اوزرمه كلدي • ايكي قرداشم شهيد
اولدي • اوچ يوز كافر اولدوردم غزا ايتدم • سموز قيون
ارق توقلي سنك يتوكدن كافرلره ويرمدم • اوچ يردن
يارە لندم قره باشم بو كيجه يالكوز قالدم • صوچم يومي دور
ديدي • چوبان ايدر توكنز اتك ويركل منكا اتمش طوتام
كوندوكي ويركل منكا اتات الاجە قلقانكي ويركل منكا •

قره

Drs.26a, ME48, OŞG21.37

(1) gėtdi.
Tavla tavla şehbāz atlaruŋ kāfir binmiş,
ḳaṭār ḳaṭār (2) ḳızıl develerüŋ kāfir yetmiş,[406]
altun aḳça, bol ḫazīneŋi kāfir (3) almış,
Çoban böyle dėgeç Ḳazan ah ėtdi, ʿaḳlı başından
(4) gėtdi, dünyā ʿālem gözine[407] ḳarangu oldı, eydür:
Aġzuŋ ḳurısun (5) çoban!
[Dilüŋ][408] çürisün çoban!
Ḳādir senüŋ alnuŋa[409] ḳada yazsun (6) çoban! dėdi.
Ḳazan Beg böyle dėgeç çoban eydür:
Ne ḳaḳırsın (7) baŋa, aġam Ḳazan?
Yoḫsa gögsüŋde yoḳ mı-dur īmān?
Altı (8) yüz kāfir daḫı menüm üzerüme geldi.
İki ḳardaşum şehīd (9) oldı.
Üç yüz kāfir öldür[d]üm,[410] ġazā ėtdüm.
Semüz ḳoyun, (10) aruḳ toḳlı,
senüŋ ḳapuŋdan[411] kāfirlere vėrmedüm.
Üç yėrde (11) yaralandum,
ḳara başum buŋaldı yalıŋuz ḳaldum.
Şuçum bu mıdur?
(12) dėdi. Çoban eydür:
Ḳoŋur[412] atuŋ vėrgil maŋa!
Altmış ṭutam [ala][413] (13) gönderüŋi[414] vėrgil maŋa!
Ap[415] alaca ḳalḳanuŋı vėrgil maŋa!

---

406 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.26a.2 notu.

407 كورنه → كوزنه Drs.30b.5, 34a.10, 80b.7'de geçen aynı deyime göre okundu.

408 Tamir teklifi ve beddua kalıbı için bk. Drs.26a.5 notu.

409 التوكه → النوكه Drs.35a.8, 102b.8, 108b.3, 121b.6, 154a.2'ye göre okundu.

410 اولدورم → اولدوردم Vat.87a.10 ve bağlama göre okundu.

411 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.26a.10 notu.

412 قوكز → قوكر Vat.87a.12; Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9 ve bağlama göre okundu.

413 Tamir için bk. Drs.26a.12 notu.

414 كوندردكي → كوندروكي Drs.22b.3 ve bağlama göre okundu.

415 ات → اپ Drs.32b.4, 47a.6, 49a.7'ye göre okundu. Ayrıca bk. Drs.124a.9 notu.

Drs.26b

قره بولات اوز قیلجك ویركل مكا • صداغكن سكستن اوقك
ویركل مكا • اغ توزلجد قتی بایلك • ویركل مكا • كافره مت
ودایی یكی دن طوغایی اولدره یی • یكومله الترم قانی
بی سلیی • اولوسم سنك • اوغركه بی اولیم • الله تعالی
قورسه • اوكی بی قورتایی دیدی چوبان بویله دیینج قزان
قهركلدی الدی یوریو ویردی • چوبان دخی قزانك
اردندن یتدی • قزان دوتری یقدی اغول چوبان تنده
كیدرسیی • دیدی چوبان ایدی • اغام قزان سن ایوك
الماغه كیدرسك • من دخی قرنداشم قانی الماغه كدارم دیدی •
بویله دیینج قزان ایدی • اغول چوبان قاننم آج درهج نسانل
وارسید ریكه دیدی • چوبان ایدی بلی • اغام قزان كیجه دن
برقوزی بشوریدوروم • كل بو اغاج دبنده اینلوم یی یالم دیدی •
ایدیلر چوبانك طرجینی چیقردی ییدلر • قزان قزایلدی •

Drs.26b, ME49, OŞG22.18

(1) Ḳara polat uz ḳılıcuŋ vèrgil maŋa!

Ṣadağuŋda ṭoḳsan[416] oḳuŋ (2) vèrgil maŋa!

Aġ tozluca ḳatı yayuŋ vèrgil maŋa!

Kāfire men (3) varayın,

yeŋi-den[417] ṭoġanın[418] öldüreyin,

yeŋümile alnum[419] ḳanın (4) ben sileyin,

ölürisem senüŋ oġruŋa ben öleyim,

Allāh Teʿāla (5) ḳonsa èvüŋi ben ḳurtarayın! dèdi.

Çoban böyle dègeç Ḳazana

(6) ḳahr geldi, aldı yöriyü vèrdi. Çoban daḫı Ḳazanuŋ

(7) ardından yètdi. Ḳazan döndi, baḳdı:[420] Oġul çoban, ḳanda

(8) gèdersin? dèdi. Çoban eydür: Aġam Ḳazan, sen èvüŋ

(9) almaġa gèderiseŋ men daḫı ḳarındaşum ḳanın almaġa gèderem, dèdi.

(10) Böyle dègec Ḳazan eydür: Oġul çoban, ḳarnum ac-dur, heç nesneŋ

(11) var mıdur yèmege? dèdi. Çoban eydür: Beli aġam Ḳazan, gèceden

(12) bir ḳuzı bişürüpdürürem. Gel, bu aġac dibinde ènelüm, yèyelüm, dèdi.

(13) Èndiler, çoban ṭaġarcuġı çıḳardı, yèdiler. Ḳazan fikr eyledi,

416 سكسن → طقسان Drs.22b.5, 101a.13, 125b.11'de geçen *ṭoḳsan oḳ*'a göre okundu.

417 *yeŋiden = yeŋile(ce)* anlam denkliği için bk. Drs.26b.3 notu.

418 طوغاين → طوغانن Düzeltme için bk. Drs.26b.3 notu.

419 التوم → النوم Drs.49a.6 ve bağlama göre okundu.

420 يقدي → بقدي Bağlama göre okundu.

Drs.27a

ایدر اکر چوبانله وارجق اولرسم قالن اغوز بکلری
بنم باشمه تاقیه تقالر چوبان بله اولسه قزان کافری الوردی
دیلر دیدی قزانه غیرت کلدی چوبانی بر اغاجه صقی
صقی محکم بغلدی ایلرو یوری یوریدی چوبان ایدر
مره چوبان قزانک اچقماسنی کوزوکل قاورمش ایکی
بو اغاجی قوپاری کوریوخسه سنی بونده قورتلر قوشلر
یردیردی قوت جه چوبان ضرب ایلدی قبا اغاجی یریله
یوردیله قوپردی ارقاسنه الدی قزانک اردنجه سکردی
قزان باقدی کوردی چوبان اغاجی ارقاسنه المش
کلور قزان ایدر مره چوبان بو اغاج نه اغاج در چوبان
ایدر اغام قزان بو اغاج اول اغاجدر کم سن کافرلری بصرسن
قرنک آجقرمش سکا بو اغاجله یمک بشوررین دیدی
قزان بو سوزه خوش کلدی اتندن ایندی چوبانک الکرین

جوزدی

Drs.27a, ME50, OŞG23.4

(1) eydür: Eger çobanıla varacaḳ olursam ḳalın Oġuz[421] begleri

(2) benüm başuma ḳaḳınc ḳaḫarlar:[422] Çoban bile ol[ma]sa[423] Ḳazan kāfiri alımazıdı,

(3) dėrler, dėdi. Ḳazana ġayret geldi[424] çobanı bir aġaca ṣara

(4) ṣara muḫkem baġladı, atlandı,[425] yöriyü vėrdi. Çobana eydür:

(5) Mere çoban, ḳarnuŋ açıḳmamışiken, gözüŋ[-]a[426] ḳararmamış iken

(6) bu aġacı ḳoparı[427] gör! Yoḫsa seni bunda ḳurtlar ḳuşlar

(7) yėr, dėdi. Ḳaraca Çoban ḍarb eyledi, ḳaba aġacı yėriyile

(8) yurdıyıla ḳopardı, arḳasına aldı,[428] Ḳazanuŋ ardına düşdi.[429]

(9) Ḳazan baḳdı gördi çoban aġacı arḳasına almış

(10) gelür. Ḳazan eydür: Mere çoban, bu aġac ne aġac-dur? Çoban

(11) eydür: Aġam Ḳazan, bu aġac ol aġacdur kim sen kāfiri başarsın,

(12) ḳarnuŋ acıġur, men saŋa bu aġacıla yėmek pişürürin, dėdi.

(13) Ḳazana bu söz ḫoş geldi atından ėndi,[430] çobanuŋ ellerin

---

421 اغور → اغوز Bağlama göre okundu.

422 Deyimin anlamı için bk. Drs.27a.2 notu.

423 اولسه → اولمسه Vat.87b.4 ve bağlama göre okundu.

424 *ġayret(e) gel-* deyimi için bk. Drs.27a.3 notu.

425 ايلاندي → اتلاندي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.27a.4 notu.

426 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.27a.5 notu.

427 Fiilin anlamı için bk. Drs.27a.6 notu.

428 *arḳasına al-* fiilinin anlamı için bk. Drs.27a.8 notu.

429 *ardına düş-* fiilinin anlamları için bk. Drs.27a.8 notu.

430 ايتدي → ايندي Vat.87b.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.27b

چوزدي • النندن يراويدي • ايدر الله منم ادي قورتلوق

اولرسه سني ايرا خور ايليايين ديدي • ايكسي بيله يولده

كردي • بوبكا شوكلي ملك كافرلرله شين شادمان ييوب

ايچوب اوتوررردي ايدي • بكلر بلورمسيز قزان بجه حيف

ايلمك كرك • بويني اوزون يورله خاتوننى كتورب صغرق

سوورد رملك كرك ديدي • بوبي اوزون يورله بوبني ايشتدي

يوركيله جاننه اودلور شدي • قرق ايجه بيللو قيز ولك

ايجنه كردي • اوركت ويردي • ايدر قنقكوزه ياپشورلرسه

قزان خاتوني قنغي كزدر ديو قرق يردن اوازويره شن

ديدي • شوكلي ملكدن ادم كلدي قزان بكولك خاتوني •

قنقكوزدر ديدي • قرق يردن اوازكلدي قنقسيدر •

بيلمادي لر • كافره خبر ويردلر • برنه ياپشدق قرق يردن

اوازكلدي • بيلمدك قنقسيدر ديرلر • كافرايدر مره

Drs.27b, ME51, OŞG23.19

(1) çözdi, alnında bir[431] öpdi, eydür: Allāh menüm ėvümi[432] ḳurtaracaḳ

(2) olursa seni emīr-i aḫur eyleyeyin, dėdi. İkisi bile yola

(3) girdi. Bu yaŋa[433] sögli[434] melik kāfirlerile şėn şādmān yėyüp

(4) içüp oturur̄dı. Eydür: Begler, bilür misiz Ḳazana nėce ḥayf

(5) eylemek gerek? Boyı uzun Borla Ḥātūnını getürüp ṣağraḳ

(6) sürdürmek gerek, dėdi. Boyı uzun Borla [Ḥātūn][435] bunı ėşitdi

(7) yüregiyile cānına odlar düşdi. Ḳırḳ ince <bėllü>[436] ḳızuŋ

(8) içine girdi, ögüt vėrdi, eydür: Ḳanḳuŋuza yapışurlarısa

(9) Ḳazan ḫatunı ḳanḳı-ŋuzdur? dėyü, ḳırḳ yėrden āvāz vėresiz!

(10) dėdi. Sögli[437] melikden ādem geldi: Ḳazan Begüŋ ḫatunı

(11) ḳanḳuŋuzdur? dėdi. Ḳırḳ yėrden āvāz geldi ḳanḳısıdur

(12) bilmediler. Kāfire ḫaber vėrdiler: Birine yapışduḳ, ḳırḳ yėrden

(13) āvāz geldi bilmedük ḳanḳısıdur, dėdiler. Kāfir eydür: Mere

---

431 ير → بر Bağlama göre okundu.

432 ادمي → اومي Vat.87b.12 ve bağlama göre okundu.

433 *bu yaŋa(dan)* cümle başı edatının kullanılışı ve anlamı için bk. Drs.27b.3 notu.

434 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

435 Tamir Vat.88a.2, Drs.21a.8, 25b.12, 27b.5, 28a.4, 31a.7, 59a.9, 69b.4, 76a.6 ve 78b.1'e göre yapıldı.

436 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

437 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

Drs.28a

وارك تزانك اوغلي اوروزي طارتوك چنكله اصوك قيمه
يتمه اغ اتندن چكوك قره قاورمه بشورب قرق بيك قزنه
ايلتوك هركم يدي اولدكل هركم يدي اول در الوك كلوك
صغرق سورسن ديدي بوني اوزون بورلا خاتون اوغلنك
يماجنه كلدي چاغرب اوغلنه صويلر كوره لم خانم نه صويلر
ايدر اغول اغول اي اوغول بيلورمي سن نلر اولدي
سويلشدلر فصل فصل كافرك نعلن طويدم دنلوكي التون
يانان ايومك قنبره سي اوغول قازه بكزر قيزملك كلموك
چيچكي اوغول اوغول اوغول آي اوغلم طقوز آي طار
قارنمده كوتردكم اوغلم اون آي دينده دنيايه كتوردوكم
اوغلم طولمه سي بشكده بلدوكم اوغول كافرلر بني طانيشلر
قرانن اوغلي اورزي حسردن جقاروك يوغارنه اوزغانده
اصوك آكي طالوسندن چنكله صاچوك قيمه قيمه اغ اتندن

چكوك

Drs.28a, ME52, OŞG23.34

(1) varuŋ, Ḳazanuŋ oğlı Oruzı ṭartuŋ, çengele aṣuŋ, ḳıyma

(2) ḳıyma aġ etinden çeküŋ,[438] ḳara ḳavurma pişürüp[439] ḳırḳ beg ḳızına

(3) ėletüŋ. Her kim yėdi, ol degül; her kim yėmedi, ol-dur. Aluŋ gelüŋ,

(4) ṣaġraḳ sürsün, dėdi. Boyı uzun Borla Ḫātūn, oğlınuŋ

(5) yamacına geldi, çaġırup oğlına ṣoylar, görelüm ḫānum ne ṣoylar,

(6) eydür:

Oġul oġul, ay oġul!

Bilür-misin neler oldı?

(7) Söyleşdiler fıṣıl fıṣıl,

kāfirüŋ fiʿlin[440] ṭuydum.

Dünlügi altun (8) ban ėvümüŋ ḳabzası[441] oġul!

Ḳaza beŋzer ḳızumuŋ gelinümüŋ (9) çiçegi oġul!

Oġul oġul, ay oġul!

Ṭoḳuz ay ṭar (10) ḳarnumda götürdügüm oġul!

On ay dėyende dünyāya getürdügüm (11) oġul!

Ṭolaması [altun][442] bėşikde beledügüm oġul!

[Ṭolap ṭolap aġ südümi emzürdügüm oġul!][443]

Kāfirler ters ṭanışmışlar:

(12) Ḳazan oğlı Oruzı ḥabs-dan[444] çıḳaruŋ, boġazından[445] urġanıla

(13) aṣuŋ, iki ṭalusından çengele ṣancuŋ. Ḳıyma ḳıyma aġ etinden

---

438 Fiilin anlamı için bk. Drs.28a.2 notu.

439 Tezat sanatı örnekleri için bk. Drs.28a.2 notu.

440 *fiʿl* kelimesinin anlamı için bk. Drs.28a.7 notu.

441 قنبرەسي → قبزەسي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.28a.8 notu.

442 Tamir teklifi için bk. Drs.28a.11, 84b.1 notu.

443 Tamir için bk. Drs.28a.11, 84b.1 notu.

444 حيس‌دن → حبس‌دن Bağlama göre okundu.

445 Kelimenin anlamı ile ilgili olarak bk. Drs.28a.12 notu.

Drs.28b

چکوك قره قاورمه ایدی٭ قرق بك قیزنه ایلتوك هرکم یری٭
اول دکل هرکم ییدی اول قزان خاتونی در چکوك دوشکره
کتوره لم صغرق سوردزالم دیشلره٭ سنك اتوکرن اوغله
بیاینی یوخسه صاسی٭ دینلوکا قزك دوشکنه کیر بیمی اغالك٭
قزانك ناموسنی صندرابمی بیخدین٭ اوغولهی دیدی٭
اورورا یردا اغزك قوریسن٭ انا دیلوك چوریسن٭ امنا
انا حقی تکری حقی دکلمسیدی٭ قلمتوبینی یرمرن طورادم
یتاکلو بوغا زکرن طوتایدم٭ قبا اوکیجم التنده صلایدم٭ اغ
یوزکی قره یره دیمه یدم٭ اغزوکلو بورنکدن قان شورلده٭
دیدم٭ جان طتلوس سکاکوستریدم٭ بونه سوزدر سعتی٭
تا دیو انا منم اورزمه کلمیه سین٭ منم ایچون اغلامیه سن٭
قوبنی قادیو انا چنکال اورسونلره٭ قواتمرن چکسونلره٭
قره قاورمه اتسونلره٭ قرق بك قیزنك اوکنه ایلتسونلره٭

Drs.28b, ME53, OŞG24.20

(1) çeküŋ, ḳara ḳavurma èdüp ḳırḳ beg ḳızına èletüŋ. Her kim yèdi,

(2) ol degül; her kim yèmedi, ol Ḳazan ḫatunı-dur, çeküŋ döşegümüze

(3) getürelüm, ṣağraḳ sürdürelüm, dèmişler. Senüŋ etüŋden, oğul[-]a[446]

(4) yèyeyin mi, yoḫsa ṣası dīnlü kāfirüŋ döşegine gireyin mi? Ağaŋ

(5) Ḳazanuŋ nāmūsını ṣındurayın mı, necèdeyin oğul hey? dèdi.

(6) Oruz[447] eydür:

Ağzuŋ ḳurısun ana, dilüŋ çürisün ana!

(7) Ana ḥaḳḳı Taŋrı ḥaḳḳı degülmisseydi,

ḳalḳubanı yèrümden ṭurayıdum,

(8) yaḳaŋıla boğazuŋdan ṭutayıdum,

ḳaba ökçem altına ṣalayıdum,

aġ (9) yüzüŋi ḳara yère depeyidüm,

ağzuŋıla burnuŋdan ḳan ṣorla-(10)-dayıdum,

can ṭatlusın saŋa göstereyidüm.[448]

Bu ne sözdür!

Saḳın (11) ḳadın ana, menüm üzerüme gelmeyesin,

menüm içün ağlamayasın.

(12) Ḳo beni, ḳadın ana, çengele ursunlar,

ḳo etümden çeksünler, (13) ḳara ḳavurma ètsünler,

ḳırḳ beg ḳız[ı]nuŋ[449] öŋine èletsünler.

---

446 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.28b.3 notu.

447 اورور → اوروز Vat.88b.4 ve bağlama göre okundu.

448 Deyimin anlamı için bk. Drs.8b.12-13.

449 قيزنك → قيزينك Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.29a

آنلر بريد وكندن سن آكي يكل سني كافرلر بيلمسونلر طويسونلر
تاكيم صاسي دينلو كافرلك دوشكنه وآياسن صفراغن
سورميه سن اتام قزانه نامو سني صمايه سن سقين ديدي
اوغلان بو سوزه ديكيج بولدر بلدي كوزنك ياشي روان
اولدي بويي اوزون بلي بورلا خاتون يوبيله قلاغي
الدي دوشدي كوزن الماسي كبي آل يكاغن طرتدي يرتدي
قرغو كبي قره صاچيني يولدي اوغل اوغل ديوبن زارلق
قلدي اغلدي اوروب ايدر قادين انا قرشوم الوب نه
بوكرسن نبوزلرسن تاغلرسن بغرمله يورهكم منه
طقلرسن كيچمش منم كونمي نه آكدرسن هي انا عيجي
اتلر اولور يرده بر قولوني اولمزمي اولور قزل دوه لر
اولور يرده بر كوشكي اولمزمي اولور اغجه قيونلر اولور
يرده بر قوزيجغي اولمزمي اولور سن صاغ اول قادين

انا

Drs.29a, ME54, OŞG24.33

(1) Anlar bir yėdüginde sen iki yėgil.

Seni kāfirler bilmesünler,[450] ṭuymasunlar.

(2) Tā kim ṣası dīnlü kāfirüŋ döşegine varmayasın,

ṣaġraġın (3) sürmeyesin,

atam Ḳazan nāmūsını ṣımayasın saḳın! dėdi.

(4) Oġlan böyle dėgec büldür büldür gözinüŋ yaşı revān

(5) oldı. Boyı uzun <bėli>[451] Borla Ḫātūn boynıyıla ḳulaġın

(6) aldı düşdi;[452] güz alması gibi al yaŋaġın ṭartdı yırtdı,

(7) ḳarġu gibi ḳara ṣaçını yoldı. Oġul oġul! dėyüben zarılıḳ

(8) ḳıldı, aġladı. Oruz eydür:

Ḳadın ana, ḳarşum alup ne (9) bögürürsin?

Ne bozlarsın, ne aġlarsın?

Baġrumıla yüregüm ne (10) ṭaġlarsın?

Gėçmiş menüm günümi ne aŋdurursın?

Hey ana, ʿarabī (11) atlar olan yėrde bir ḳulunı olmaz mı olur?[453]

Ḳızıl develer (12) olan yėrde bir köşegi olmaz mı olur?

Aġca ḳoyunlar olan (13) yėrde bir ḳuzıcaġı olmaz mı olur?

Sen ṣaġ ol, ḳadın

---

450 Fiilin anlamı için bk. Drs.29a.1 notu.

451 Düzeltme teklifi için bk. Drs.29a.5 notu.

452 Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.29a.6 notu.

453 Anlam için bk. Drs.29a.11-13 notu.

Drs.29b

اما بابام صاغ اولسون * برمنم كبي * اوغل بولمزمي اولور
ديدي * بويله ديكج اما سنك قراري قالمدي * يورىو
ويردي * قرق ايجه بيللو قيزك ايجنه كردي * كافرلر
اوروزي الوب قناره ديبينه كتورديلر * اوروز ايدر
مرم كافر امان * تكرينك برلكنه بوقدر كمان * قول ميني يو
اغاجله سويلشيم ديدي * جاغرب اغاجه صويلمش
كوره لم خاتم نه صويلمش * اغاج اغاج ديرسم سكا ارلمز
اغاج مكه ايله مدينه نك قپوسي * اغاج موسي كليمك
عصاسي اغاج * بويك بويك صولرك كوپرسي * اغاج
قره قره دكيزلرك كميسي * اغاج شاه مردان علي نك
دلدلينك ايري اغاج * ذوالفقارك قنلو قبضه سي
اغاج شاه حسنله حسينك بشكي اغاج * اكر اردن
اكر عورت دن قورخمي اغاج باشك * الهم اقر اولسم

Drs.29b, ME55, OŞG25.17

(1) ana, babam ṣaġ olsun, bir menüm gibi oġul bulınmaz mı olur?

(2) dėdi. Böyle dėgec anasınuŋ ḳarārı ḳalmadı, [aldı][454] yöriyü

(3) vėrdi, ḳırḳ ince <bėllü>[455] ḳızuŋ içine girdi. Kāfirler

(4) Oruzı alup ḳanāra dibine getürdiler. Oruz eydür:

(5) Mere kāfir, amān! Taŋrınuŋ birligine yoḳdur gümān! Ḳoŋ meni, bu

(6) aġacıla söyleşeyim, dėdi. Çaġırup aġaca ṣoylamış,

(7) görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

Aġac, aġac dėrisem saŋa, azlanma[456] (8) aġac.

Mekke ile Medīnenüŋ ḳapuṣı aġac.

Mūsā Kelīmüŋ (9) ʿaṣāsı aġac.

Böyük böyük ṣularuŋ köprisi aġac.

(10) Ḳara ḳara deŋizlerüŋ gemisi aġac.

Şāh-ı Merdān ʿAli-nüŋ (11) Düldülinüŋ eyeri aġac.

Ẕül-fikāruŋ ḳınıyıla[457] ḳabża-sı (12) aġac.

Şāh Ḥasanıla Ḥüseyinüŋ bėşigi[458] aġac.

Eger erdür, (13) eger ʿavrat-dur ḳorḫusı aġac.

Başuŋ ala baḳar olsam

---

454 Tamir için bk. Drs.29b.2 notu.

455 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

456 ارلنمه → ازلنمه Teklif ve anlam için bk. Drs.29b.7 notu.

457 قنيلنه → قنيله Bağlama göre okundu.

458 *Şın*'ın bir noktası eksiktir.

Drs.30a

باشسز اغاج دیبك الم باقرا اولسم دبسوز اغاج منی سکا
اصارلق کوترمکلی اغاج کوترجك اولرسك بکتلکوم سنی طتشونلر
اغاج بزم ایلمزکرك ایدك اغاج قره هندو قوللرمه بیوریدم
سنی پاره پاره طوغریالردی اغاج اتده ایتدی تاوله تاوله
یغلنانده اتومه یازخ قرطاشن صغلیانده یولداشمه یازخ یدم غنه
طالیننده شاهین قشومه یازخ یتی ایلده طوتاننده یازخ
بکلکر طویدین اوزومه یازخ یکت لکنده اوصاغدین جانمه
یازخ دیدی یومرو یرمرو اغلدی یانق جکرجکنی طاغلدی
بو محلده سلطانم سالور قزانلم قره جه چوبان چپار
یتدی چوبانك اوج یشار طننده دریسندن صپانك
اپاسیدی اوج یکجی توبندن صباننك قوللریدی
بریکجی توبندن چنلد عوجیدی هر اتاننده اوزاکي
یاانی طاشنی اتردی اتدغی طاشی یره دوشمزدی یره دگي

دشی

Drs.30a, ME56, OŞG26.1

(1) başsuz ağaç.
Dibüŋ ala baḳar olsam dibsüz ağaç.
Meni saŋa (2) aṣarlar, götürmegil ağaç!
Götürecek olursaŋ yigitligüm seni ṭutsun (3) ağaç.
Bizüm ėlde gerek idüŋ ağaç.
Ḳara hindū ḳullaruma buyurayıdum,
(4) seni pāre pāre ṭoğrayalarıdı ağaç,
Andan eyitdi:
Tavla tavla (5) bağlananda atuma yazuḫ.
Ḳarṭaş!, [dėyü][459] şıḳlayanda[460] yoldaşuma yazuḫ.
Yumruğumda[461] (6) ṭalbınanda şāhin ḳuşuma yazuḫ.
Yı[l]tar[462] ile ṭutanda [tazuma][463] yazuḫ.
(7) Beglige ṭoymadum[464] özüme yazuḫ.
Yigit-ligine uṣanmadum[465] cānuma (8) yazuḫ, dėdi,
yermürü yermürü[466] ağladı, yanuḳ cigercügini ṭağladı.
(9) Bu maḥalda ṣulṭānum, Salur Ḳazanılam[467] Ḳaraca Çoban çapar
(10) yėtdi.[468] Çobanuŋ üç yaşar ṭana derisinden ṣapanınuŋ
(11) ayasıyıdı, üç keçi tüyinden ṣapanı-nuŋ ḳollarıyıdı,
(12) bir keçi tüyinden çatlağuçıyıdı.[469] Her atanda on iki
(13) batman ṭaş atarıdı. Atduğı ṭaş yėre düşmezidi;[470] yėre daḫı

459 Tamir Vat.89a.9 ve bağlama göre yapıldı.
460 Okuma ve anlam için bk. Drs.30a.5 notu.
461 يومرغنده → يومرغمده Vat.89a.9 ve bağlama göre okundu.
462 يتر → يلتر Tamir için bk. Drs.30a.6 notu.
463 Tamir Vat.89a.10 ve bağlama göre yapıldı.
464 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.30a.7 notu.
465 Fiilin anlamı için bk. Drs.30a.7 notu.
466 يومرو يرمرو → يرمرو يرمرو Okuma için bk. Drs.30a.8 notu.
467 Okuma şekilleri anlam ve teklif için bk. Drs.30a.9 notu.
468 *çapar yet-* deyimi ve yapısı için bk. Drs.30a.9-10 notu.
469 چتلاعوجيدي → چتلاغوجيدي Vat.89b.1 ve bağlama göre okundu.
470 Cümlenin anlamı için bk. Drs.30a.13, 88a.12 notu.

Drs.30b

دشنده توزکبي صاورلردي اوجق کبي اويرلوردي. اوج
يلادق طاشني دشدکي يرك اوتي بتمزدي. سمز قيون ارق
توقلي ياورده قالسه. قورت کلب يمزدي چپانك
قورقوسندن. ايله اولسه سلطانم قره جه چوبان صپان
جاتلتدي. دينا عالم کافرك کوزنه قرنکو اولدي. قزان
ايدر قره جق چوبان اناني کافردن دييايم. آت اياغي
التنده قالمسون ديري. آت اياغي کولك اوزان دلي
جوك اولور. قزان کافره چغرب صوبلمش کوره لم خانم
نه صوبلمش. ايدر ما ره شوکلي ملك قلوکي التونه يات
اولرمي کتوريدررسن. سکا کوکله اولسون. اغوخزينم
بوزلرحم کوتربيوررسن. سکا خرجلق اولسون. قرق ابچه
بيکلو قيزلي بورلي خاتوني کوتربيدررسن. سکا بيسي اولسون
قرق يکيدلو اوغلم اوروزي کاتوريدررسن. قولك

Drs.30b, ME57, OŞG26.23

(1) düşse toz gibi ṣavrılurıdı, ucuḳ gibi obrılurıdı.[471] Üç

(2) yıla daḳ ṭaşı düşdügi yėrüŋ otı bitmezidi. Semüz ḳoyun, aruḳ

(3) toḳlı bayırda ḳalsa ḳurt gelüp yėmezidi, ṣapan[ın]uŋ[472]

(4) ḳorḳusından.[473] Eyle olsa[474] sulṭānum, Ḳaraca Çoban ṣapan

(5) çatlatdı dünyā ʿālem kāfirüŋ gözine ḳarangu oldı. Ḳazan,

(6) eydür: Ḳaracuḳ Çoban, anamı kāfirden dileyeyim, at ayağı

(7) altında ḳalmasun, dėdi. At ayağı külük, ozan dili

(8) çevük olur. Ḳazan kāfire çağırup ṣoylamış, görelüm ḫānum

(9) ne ṣoylamış, eydür:

Mere sögli[475] melik,

dünlügi[476] altun ban (10) ėvlerümi götürüpdürürsin;

saŋa gölge olsun.

Ağır[477] ḫazīnem, (11) bol aḳçam götürüpdürürsin;

saŋa ḫarclıḳ olsun.

Ḳırḳ ince (12) <bėllü>[478] ḳızıla Borla Ḫatunı götürüpdürürsin;

saŋa yesir olsun.

(13) Ḳırḳ yigidilen oğlum Oruzı[479] götürüpdürürsin;[480]

ḳuluŋ

471 اویرلردي → اوبرلردي Bağlama göre okundu.

472 صپانك → صپانینك Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.30b.3 notu.

473 قورقوحسندن → قورقوسندن Bağlama göre okundu.

474 *Eyle olsa* cümle başı edatının anlamı için bk. Drs.30b.4, 40b.7 notu.

475 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

476 *Dal*, *nun* ile bitişmiştir. Vat.89b.5, Drs.22a.4, 28a.7, 31a.5, 47b.10, 50b.5, 61a.5, 61b.1'e göre okundu.

477 اغز → اغر Vat.89b.6, Drs.21a.7 ve bağlama göre okundu.

478 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

479 اوروري → اوروزي Drs.21b.2, 28a.1, 29b.4, 31a.8, 63b.11 ve bağlama göre okundu.

480 كاتوربدررسن → كوتوربدررسن *Soylama*daki diğer dizelere göre okundu.

Drs.31a

اولسون. تاولە تاولە شهباز اتلرم كتوربدرسن
سكا بنت اولسون. قطار قطار دوەلرم كاتوربدرسن
سكا بوكلت اولسون. قاريجق انام كتوربدرسن مرە كافر
انامي ويركل مكا. صواشمدين اورشمدين. قايدايم كرودونيم
كدەيم. بيللو بلكل ديدي. كافر ايدر مرە قزان دنلوكي
التون بانە اوكي كتورمشنە بزم درە. قرق ايچە بيللو قيزلر
بويي اوزون بورلە خاتوني كتوربدر بزم درە. قرق
يكيتلرە اوغلك اوروزي كاتورمشي بزم درە. تاولە
تاولە شهباز اتلرم قطار قطار دوەلرم كتورمشوز بزمدر
قريجق اناكي كتورمشز بزم درە سكا ويرمزن. يانچان
كشيش اوغلنە ويررزە يانچان كشيش اوغلندن اوغلي
طوغرزاني سكا غيم قورن ديرديلرە يريلە ديكيج قرەجق
چوبانك اجقي طوتدي. طوداقلري تيسردي. چوبان

ابرر

Drs.31a, ME58, OŞG26.36

(1) olsun.

Tavla tavla şehbāz atlarum götürüpdürürsin;

(2) saŋa binit olsun.

Ḳaṭār ḳaṭār develerüm götürüpdürürsin;[481]

(3) saŋa yüklet olsun.

Ḳarıcuḳ anam götürüpdürürsin,

mere kāfir (4) anamı vėrgil maŋa.

Ṣavaşmadın urışmadın ḳaydayım,

gėrü döneyim, (5) gėdeyim, bellü bilgil, dėdi.

Kāfir eydür:

Mere Ḳazan,

dünlügi (6) altun ban ėvüŋi getürmişüz, bizüm-dür.

[Ağır ḫazīneŋi, bol aḳçaŋı getürmişüz; bizümdür.][482]

Ḳırḳ ince <bėllü>[483] ḳızıla (7) Boyı uzun Borla Ḫatunı getürmişüz,[484] bizüm-dür.

Ḳırḳ (8) yigidilen oğluŋ Oruzı getürmiş[üz],[485] bizüm-dür.

Tavla (9) tavla şehbāz atlaruŋ,[486] ḳaṭār ḳaṭār develerüŋ[487] getürmişüz, bizümdür.

(10) Ḳarıcuḳ anaŋı getürmişüz, bizüm-dür.

Saŋa vėrmezüz,

Yayḫān (11)keşīş oğlına vėrürüz.

Yayḫān keşīş oğlından oğlı (12) ṭoğar;

biz anı saŋa ğarım ḳoruz,

dėdiler. Böyle dėgec Ḳaracuḳ

(13) Çobanuŋ acığı ṭutdı, ṭudaḳları tebserdi. Çoban

---

481 کاتوربدرزسن → کوتوربدررسن Bağlama göre okundu.

482 Tamir için bk. Drs.31a.6 notu.

483 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

484 کتوربدرر → کتورمشز Bağlama göre okundu.

485 کاتورمش → کاتورمشز Tamir bağlama göre yapıldı.

486 اتلرم → اتلرك Bağlama göre okundu.

487 دوەلرم → دوەلرك Bağlama göre okundu.

Drs.31b

ایدوگره دینی یوق عقلسز کافره اصی یوق درنکسز کافر
قرشو یتان قارلی قره طاغلر قوپوبدر اوتی بقزه قتلو
قتلو ارمقلر قوپدر دیده صویی کلمز شهبازشهبازه
آنلر قوپوبدر قانونی ویرمز قزیل قزیل دوه لر قوپوبدر
کوشک ویرمز قره کافر قزانک اتاسی قوپوبدر اوغلی
ویرمز دولوغ المقدن صقالک وارسه شوکلی ملک قوره
کوزلو قیزک وارسه کاتر قزانه ویره قره کافرسنک قیزکرت
اوغلی طوغسونه سزایی قزان بکم قدیم قوپاسن دیدی
بو محلده قالی اغوز بکلری یتدی خان کوره م کملر یتدی
قره دره اغزنده قره بوغه دریستن پشکلنک یابوعی
اولدی اجی طوتاندی قره طاشی کل ایلیو بیعتو اکشه
سنده یری یرده دوکدی ارنلر اوردی قزان بکلک قی
طاشی قردکونه چپاریتدیه چال قلیچک قرزی قره

Drs.31b, ME59, OŞG27.14

(1) eydür:

Mere dīni yoḳ ʿaḳılsuz kāfir,

uṣṣı yoḳ dėrneksüz[488] kāfir!

(2) Ḳarşu yatan ḳarlı ḳara ṭaġlar ḳarıyupdur, otı bitmez.

Ḳanlu (3) ḳanlu ırmaḳ-lar ḳarıdur dėye ṣuyı gelmez.

Şehbāz şehbāz (4) atlar ḳarıyupdur, ḳuluŋ vėrmez.

Ḳızıl ḳızıl develer ḳarıyupdur, (5) köşek vėrmez.

Mere kāfir,

Ḳazanuŋ anası ḳarıyupdur, oġul (6) vėrmez.

Dölin almaḳdan ṣafāŋ varısa, sögli[489] melik, ḳara

(7) gözlü ḳızuŋ varısa getür,[490] Ḳazana vėr. Mere kāfir, senüŋ ḳızuŋdan

(8) oġlı ṭoġsun, siz anı Ḳazan Bege ḳarım[491] ḳoyasız, dėdi.

(9) Bu maḥalda ḳalın Oġuz begleri yėtdi. Ḫānum, görelüm kimler yėtdi:

(10) Ḳara dere aġzında [Ḳādir vėren],[492]

ḳara boġa derisinden bėşiginüŋ[493] yapuġı[494] (11) olan,

acıġı ṭutanda ḳara ṭaşı kül eyleyen,

[ḳara][495] bıyıġın eŋse-(12)-sinde yedi yėrde dügen,

erenler ėvreni, Ḳazan Begüŋ ḳar-(13)-ṭaşı Ḳara Göne çapar yėtdi. Çal ḳılıcuŋ, ḳardaş Ḳazan,

488 Kelimenin anlamı için bk. Drs.31b.1 notu.

489 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

490 كاتر → كاتور Bağlama göre okundu.

491 قديم → قريم Vat.89b.13 ve bağlama göre okundu.

492 Tamir için bk. Drs.31b.10, 11 notu.

493 پشكنك → بشكينك Vat.90a.3 ve bağlama göre okundu.

494 Anlam için bk. Drs.31b.10, Drs.76b.12 notu.

495 Tamir için bk. Drs.31b.10, 11 notu.

Drs.32a

يتدم ديدي ۞ بونك اردنجه كوره لم كيملر يتديدي ۞ دمور
قپودروندن نه كي دمور قپوني دپوب الى التمش طوتام
الدكو نرزنك اوچنده اربو كرزدن ۞ قيان سلجك اوغلي
دلو دوندار چپار يتدي ۞ چال قيلجك اغام قزان يتدم
ديدي ۞ بونك اردنجه خانم كوره لم كملر يتدي ۞ حيدلي
مردين قلعه سن دپوب يقن دمور ۞ بايلي قپچاق ملكه
قان قوصدردن ۞ كلوبن قزانك قرينن ارلكله ۞ الن اغوزك
اق صقللو قوجه لري كوردنده اول يكيدي ۞ تحسين
لين ۞ الا مخوزي شلوارلي ۞ اتي بحري حوتانلي ۞
قره كونه اوغلي قره بوداق چپار يتدي ۞ چال قيلجك
اغام قزان يتدم ديدي ۞ بونك اردنجه كوره لم خانم
كملر يتدي ۞ دستور سنجه بايندر خانك يمنيسن
يصن ۞ التمش بيك كافرن قان قوصدردن اغ بوزاتك ۞

بلبسي

Drs.32a, ME60, OŞG27.35

(1) yėtdüm! dėdi.

Bunuŋ ardınca görelüm kimler yėtdi:

Demür (2) Ḳapu Dervendindeki[496] demür ḳapuyı depüp alan,

altmış ṭutam (3) ala gönderinüŋ uçında er bögürden,

Ḳıyan Selcük oğlı (4) Delü Dunda[r][497] çapar yėtdi.

Çal ḳılıcuŋ ağam Ḳazan, yėtdüm! (5) dėdi.

Bunuŋ ardınca ḫānum, görelüm kimler yėtdi:

Ḥemidilen (6) Merdin Ḳalʿasın depüp yıḳan,

demür yaylı Ḳıpçaḳ[498] Melike (7) ḳan ḳuşduran,

gelüben Ḳazanuŋ ḳızın erligile alan,

Oğuzuŋ (8) aḳ ṣaḳallu ḳocaları görende ol yigidi taḥsīn-(9)-leyen,

al maḫmūzī şalvarlı, atı baḥrī ḫotazlı[499]

(10) Ḳara Göne oğlı Ḳara[500] Budaḳ çapar yėtdi.

Çal ḳılıcuŋ (11) ağam Ḳazan, yėtdüm! dėdi.

Bunuŋ ardınca görelüm ḫānum, (12) kimler yėtdi:

Destūrsuzca Bayındır Ḫānuŋ yağısın (13) başan,

altmış biŋ kāfire ḳan ḳuşduran,

ağ boz atınuŋ

---

496 دروندەندەكي → دروندندەكي Drs.104b.7 ve 124a.6'ya göre okundu.

497 دوندا → دوندار Tamir Vat.90a.6 ve bağlama göre yapıldı.

498 قيجاق → قپچاق Vat.90a.8, 98b.12 ve bağlama göre okundu.

499 حوتازلي → خوتازلي Okuma şekli ve anlam için bk. Drs.32a.9 notu.

500 *Kaf*'ın noktaları yazılmamıştır.

Drs.32b

يليسي اوزرنده قارطوردن غفلت قوجه اوغلي شمس
شمس الدين چاپاريتدي • چال قيلجك اغام قزان يتدم ديدي •
بونلك ارديجه كوره لم خانم كيملر يتدي • باره صاري اينيبابورد
حصارنونه ياورلدب اوچان • آپ الجيه كوردكنه قوشوكلن
يدي قيزلك اموديي • قالن اغوز اغرجيسي • قزان بكك
اينانجي بوزايغرلو پيرك چاپاريتدي • چال قيلجك اغام
قزان يتدم ديدي • بونلك ارديجه خانم كوره لم كيملر يتدي •
چاپه چالملو • چالقره قوشي اردملو قور قورمه قوشقلو
قلاغي الون كوبلي • قالن اغوز بكلرني بر براسترنه يتجي
قاضلق قوجه اوغلي يلك بكلن چاپاريتدي چال
قيلجك اغام قزان يتدم ديدي • بونلك ارديجه كوره لم •
خانم كيملر يتدي • الميش ارچ دربندنه كرك ايلشه طوتقلر
اوريتي • اليي اوج دربندنه كلره • اتسه قولقلرني اور ديور

Drs.32b, ME61, OŞG28.11

(1) yelisi üzerinde ḳar ṭurduran

Ġaflet Ḳoca oğlı Şer (2) Şemse'ddin Ça[p]ar[501] yėtdi.

Çal ḳılıcuŋ ağam Ḳazan, yėtdüm! dėdi.

(3) Bunuŋ ardınca görelüm ḫānum, kimler yėtdi:

Paraşaruŋ Bayburd (4) ḥiṣārından parlayup[502] uçan,

ap alaca gerdegine ḳarşu gelen,

(5) yedi ḳızuŋ umudı, ḳalın Oğuz imrencesi,[503]

Ḳazan Begüŋ (6) ınağı Boz Ayğırlu Beyrek[504] çapar yėtdi.

Çal ḳılıcuŋ ağam (7) Ḳazan, yėtdüm! dėdi.

Bunuŋ ardınca ḫānum, görelüm kimler yėtdi:

(8) Çaya [baḳsa][505] çalımlu, çal[-]ḳara[506] ḳuş erdemlü,

ḳur ḳurma[507] ḳuşaḳlu, (9) ḳulağı altun küpeli,[508]

ḳalın Oğuz beglerini bir bir atından yıḳıcı

(10) Ḳażılıḳ Ḳoca oğlı Beg Yegenek[509] çapar yėtdi.

Çal (11) ḳılıcuŋ ağam Ḳazan, yėtdüm! dėdi.

Bunuŋ ardınca görelüm (12) ḫānum, kimler yėtdi:

Altmış ögec derisinden kürk eylese[510] ṭobuḳlarını (13) örtmeyen,

altı ögec derisinden külah ėtse ḳulaḳlarını örtmeyen,

---

501 چار → چپار *Soylama*da tekrar edilen çapar yė*tdi* yüklemine göre tamir edildi.

502 پارلدب → پارليب Vat.90a.11, 77a.13'e göre okundu.

503 اغرجسى → امرنجسى Vat.90a.12; Drs.48a.8, 61b.4, 77b.1 ve bağlama göre okundu.

504 پيرك → بيرك Vat.90a.13, Drs.35a.11, 40a.2, 40a.3, 40a.10, 40b.3 vd.'ne göre okundu.

505 Tamir Drs.37a.4, 77b.3 ve Vat.99a.6'ya göre yapıldı. Anlam için bk. Drs.32b.8 notu.

506 Vat.68b.6, 90b.1, 99a.6 ve Drs.96a.12'ye göre okundu. Ayrıca bk. Drs.32b.8 notu.

507 *Ḳur ḳurma ḳuşaḳ* tamlamasının okunuşu ve anlamı için bk. Drs.32b.8, 77b.4 notu.

508 *Ḳulağı altun küpeli* Oğuz Beyi için bk. Drs.32b.8-10, 77b.3-6 notu.

509 Birinci *kef*'in altına fazladan iki nokta yazılmıştır.

510 *eyle-/ et-* fiillerinin *yapmak* anlamında kullanılışı için bk. Drs.32b.12-13 notu

Drs.33a

قولي بوردي خزانجنه اوزون بالدرلري ايچنده قزان بكوك

طايشي آت اغزلو اوروز قوجه چپار ييندي چال قيلجك

بكوم قزان يتدم ديديه بونك ارديجه كوره لم كيملر يتدي

وابن پيغمبرك يوزني كورن كلوبي اغوزده صحابه سي اولن

اچي طوتنده بيتلر بزه قان چقن بيغي قانلو بوكدز امن

چپار يتدي چال قيلجك اغام قزان يتدم ديدي بونك

ارديجه كوره لم كيملر يتدي. كافرلري ايت اردنه براغب

خورلين. ايلدن چقوب ايغزكوزلو صوينن آت يوزدورن

اللي يدي قلعه نك كلنده الن آغ ملك جشمه قزمنه

نكاح ايدن صوفي صندل ملكم قان قوصدران قرق تجيه

بورين. اوتزيدي قلعه بكنك مجوب قيزلري چالوب

[illegible] بوينن قوجان. يوزنن طوداغندن اوپن. ايلك

قوجه اوغلي الب ارن چپار يتدي چال قيلجك اغام

قزان

Drs.33a, ME62, OŞG28.25

(1) ḳolı budı ḫezanca,[511] uzun baldırları ince,
Ḳazan Begüŋ (2) ṭayısı At Ağızlu Aruz[512] Ḳoca çapar yėtdi.
Çal ḳılıcuŋ (3) begüm Ḳazan, yėtdüm! dėdi.
Bunuŋ ardınca görelüm kimler yėtdi:
(4) Va[ru]ban[513] pėğamberüŋ[514] yüzini gören,
gelübeni Oğuzda ṣaḥābesi olan,
(5) acığı ṭutanda bıyıḳlarından ḳan çıḳan,
bıyığı ḳanlu Bügdüz Emen (6) çapar yėtdi.
Çal ḳılıcuŋ ağam Ḳazan, yėtdüm! dėdi.
Bunuŋ (7) ardınca görelüm kimler yėtdi:
Kāfirleri it ardına bırağup (8) ḫorlayan,
ėlden çıḳup Aygır Gözler[515] ṣuyından at yüzdüren,
(9) elli yedi ḳalʿanuŋ kilidin[516] alan,
Ağ Çeşme Melik[517] ḳızına (10) nikāḥ ėden,
Ṣōfī Ṣandal Melike ḳan ḳuṣduran,
ḳırḳ cübbe (11) bürinüp,[518]
otuz yedi ḳalʿa beginüŋ maḥbūb ḳızlarını çalup
(12) bir bir boynın ḳucan,
yüzinde ṭudağında[519] öpen
Eylik (13) Ḳoca oğlı Alp E[v]ren[520] çapar yėtdi.
Çal ḳılıcuŋ ağam

---

511 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.33a.1 notu.
512 اورروز → اروز Drs.77b.11, 108b.8, 108b.13, 109a.3, 109a.10 ve bağlama göre okundu.
513 وابن → واربن Tamir Drs.76b.5, 77a.8 ve bağlama göre yapıldı.
514 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır. Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.
515 Kelimenin yazım şekliyle ilgili notlar ve teklif için bk. Drs.33a.8 notu.
516 كلندن → كليدن Vat.90b.7; Drs.104b.10, 146a.4 ve bağlama göre okundu.
517 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.33a.9 notu.
518 Fiilin anlamı için bk. Drs.33a.11 notu.
519 Bulunma durumu ekinin çıkma durumu eki yerine kullanılışı için bk. Drs.33a.12 notu.
520 ارن → اورن Tamir için bk. Drs.33a.13 notu.

Drs.33b

قزان يتدم ديدي • صايلمغله اغوز بكلري توكنسه اولمز
هب يتديلر • آري صودن ابدست الدلر • اغ النلرن
يره قودلر • ايكي ركعت نماز قلدلر • ادي كوركلي محمده •
صلوات كتوردلر • بي تكلّف كافره آت صلدلر قيلج چالديلر
كومبر كومبر نقاره لر دوكلدي • يورمه سي التون تونج
بورلر چالندي • اون كون جكرنده اولن اريكتار بلوردي •
اول كون موخانتلره چپاپر كوزندي • اول كون بر قيامت
صواش اولدي ميدان طلو باش اولدي • باشلر كسلدي •
طوب كبي شهباز اتلر بوكوردي • نالي دشدي • الم
الدكوندرولر سوسلدي • قره پولات اوز قيلجلر چالندي •
يلماجي دشدي • اوج يلكلي قاين اوقلر اتلدي • دمرني
دشدي • قيامتك بر كوني اول كون اولدي • بك نوكرندن
نوكر بكندن ايرلدي • طاش اغوز بكلريله دلي طوندار •

Drs.33b, ME63, OŞG29.4

(1) Ḳazan, yėtdüm! dėdi.
Şayılmağıla Oğuz begleri tükense[521] olmaz,
(2) hep yėtdiler.
Arı şudan[522] ābdest aldılar,
aġ alınların (3) yėre ḳodılar,
iki rekʿat namāz ḳıldılar.
Adı görkli Muḥammede (4) ṣalavāt getürdiler,
bī-tekellüf kāfire at şaldılar, ḳılıç çaldılar.
(5) Gümbür gümbür naḳaralar dögildi,
burması altun tuc (6) borılar çalındı.
Ol[523] gün cigerinde olan er yigitler belürdi.
(7) Ol gün muḫannatlar[524] a[525] şapa yėr gözetdi!
Ol gün bir ḳiyāmet (8) şavaş oldı,
meydān ṭolu baş oldı,
başlar kesildi (9) ṭop gibi.
Şehbāz şehbāz atlar yügürdi, nalı düşdi.
Ala (10) ala gönderler süsildi,
ḳara polat uz ḳılıc-lar çalındı, (11) yalmanı[526] düşdi.
Üç yelekli ḳayın oḳlar atıldı, demreni (12) düşdi.
Ḳiyāmetüŋ bir güni ol gün oldı.
Beg nökerinden, (13) nöker beginden ayrıldı.[527]
Ṭaş Oğuz[528] begleriyile Deli Ṭundar[529]

---

521 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.

522 Çıkma durumu ekinin birliktelik yerine kullanılışı için bk. Drs.33b.2 notu.

523 اون → اول Sonraki iki dizeye göre okundu.

524 Drs.4a.5, 86a.2, 141a.8, 153a.7'de geçen *şedde*li örneklere göre okundu.

525 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.33b.7 notu.

526 يلماغي → يلماني Vat.90b.13 ve bağlama göre okundu.

527 Fiilin anlamı için bk. Drs.33b.13, 78a.6 notu.

528 اغور → اغوز Vat.91a.2 ve bağlama göre okundu.

529 طونداز → طوندار Vat.91a.2, Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

Drs.34a

صاغ دن ديدي. جلاسون يكتلر له قره كونه اوغلي دلي
بوداق صولدن ديدي. ايچ اغوز بكلر بله قزان دوبه
ديدي. شوكلي ملكه حواله اولدي. شوكلي ملكي بوكز
دبني انزن يره صالدي. غافللوجه قره باشن الوب
كسدي. قاخشدين الجه قانن بربوزنه دوكدي. صاغ
طرفدن قره تركن ملك قپان سلجاك اوغلي دلي طوندارن
قرشو كلدي. صاغ يانني قيلجلدي يره صالدي. صول
طرفدن بوغاجق ملكه قره كونه اوغلي دلي بداق قرشو
كلدي. التي برلي كوت ابلم ديد سنه قاچي طوته اوردي
دنيا عالم كوزنه قرا كوا ولدي. ات بوينن قوجقلدي
يره دشدي. قزان بكك قرطاني. كافرك توغنله
سنجاغي قيلجلدي يره صالدي. دره لرده ديدلورده
كا قره فرعون كردي. لشنه قوزغون اوشدي. اون

اكى

Drs.34a, ME64, OŞG29.16

(1) ṣaġ-dan depdi,[530]

cılasun yigitlerile Ḳara Göne oġlı Deli (2) Budaḳ ṣoldan depdi.

İç Oġuz begleriyile Ḳazan düpe (3) depdi, sögli[531] melike ḥavāle oldı;

sögli meliki bögür-(4)-dübeni[532] atdan yėre ṣaldı,

ġāfillüce ḳara başın alup (5) kesdi,

ḳaḫşaduban[533] alca ḳanın yėr yüzine dökdi.

Ṣaġ (6) ṭarafda Ḳara Tekür[534] Melike

Ḳıyan Selcük oġlı Deli Ṭundar[535] (7) ḳarşu geldi,

ṣaġ yanını ḳılıçladı, yėre ṣaldı.

Ṣol (8) ṭarafda Boġacuḳ Melike Ḳara Göne Oġlı Deli Budaḳ ḳarşu (9) geldi,

altı perli[536] gürz[537] ile depesine ḳatı ṭuta urdı,

(10) dünyā ʿālem gözine ḳaraŋu oldı,

at boynın ḳucaḳladı, (11) yėre düşdi.

Ḳazan Begüŋ ḳarṭaşı, kāfirüŋ tuġıyıla (12) sancaġ[ın]ı[538] ḳılıçladı, yėre ṣaldı.

Derelerde depelerde (13) kāfire ḳırġun[539] girdi, leşine ḳuzġun üşdi.

On

530 Aynı savaş sahnesinin iki boyda anlatılması sorunu için bk. Drs.33b.13-34b.1 notu

531 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

532 بوكزدبنى → بوكردبنى Vat.91a.4, Drs.34a.3, 62a.7, 78a.9 ve bağlama göre okundu.

533 قاخشدبن → قاخشدوبن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34a.5 notu.

534 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34a.6, 78a.11 notu.

535 طونداز → طوندار Vat.91a.5; Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

536 برلي → پرلي Drs.37a.2, 38a.10, 106b.7, 145b.6; Vat.68b.5, 69a.13, 91a.7, 102b.2'ye göre okundu.

537 كوز → كورز Vat.91a.7 ve bağlama göre okundu.

538 سنجاغي → سنجاغيني Tamir Vat.91a.7 ve bağlama göre yapıldı.

539 قرعون → قرغون Drs.62a.9, 78b.3, 147a.7 ve bağlama göre okundu.

Drs.34b

ایکی بک کافر قلیجندن کچدی ۞ بش یوز اوغوز بکلری
شهید اولدی ۞ قپچاقی قران بک قومدی ۞ امان دینی
اولدرمدی ۞ قالن اوغوز بکلری صلوم اولدی ۞ قزان
بک اوردوسنی اوغلنی اوشاغنی خزینه‌سنی الدی کرو
دوندی ۞ التون تختنده ینه ایوین دکدی ۞ قره‌جوق چوبانی
ایمراخور ایلدی ۞ یدی کون یدی کیجه ییم ایچم اولدی ۞
قرق باش قول قرق قرناق اوغلی اوروز باشنه ازاد
ایلدی ۞ جلاسون قوجه بکتلو ۞ قلنجی اولکه ویردی شلوار
جبه چوقه ویردی ۞ ددم قورقود کلوب بوی بویلدی ۞
صوی صوملدی ۞ بو اوغوزنامه‌ی دزدی قوشدی بویله
دیدی ۞ قنی دیدوکم بک ارنلر دنیا منم دیینلر ۞ اجل الدی
یر کیزلدی ۞ فانی دنیا کیمه قالدی ۞ کلملو کیدملو دنیا
آخر صوڭ اوجی اوللو دنیا ۞ یوم ویره‌یم خانم قاریچی ۞

Drs.34b, ME65, OŞG29.26

(1) iki biŋ kāfir ḳılıçdan gėçdi, bėş yüz Oğuz yigitleri[540]

(2) şehīd oldı. Ḳaçanını Ḳazan Beg ḳovmadı, amān dėyeni

(3) öldürmedi. Ḳalın Oğuz begleri ṭoyum oldı. Ḳazan

(4) Beg ordusını, oğlanını uşağını, ḫazīnesini aldı gerü

(5) döndi altun taḫtında [oṭurdı],[541] yine ėvini dikdi, ḳaracuḳ Çobanı

(6) imraḫor eyledi. Yedi gün yedi gėce yėme içme oldı.

(7) Ḳırḳ baş ḳul ḳırḳ ḳırnaḳ, oğli Oruz başına āzād

(8) eyledi. Cılasun ḳoc yigitlere ḳala ölke[542] vėrdi; şalvar,

(9) cebe[543] cuḳa vėrdi. Dedem Ḳorḳud gelüben boy[544] boyladı,

(10) ṣoy ṣoyladı, bu Oğuz-nāmeyi düzdi ḳoşdı, böyle (11) dėdi:

Ḳanı[545] dėdügüm yėg[546] erenler,

dünyā menüm dėyenler?

[Anlar daḫı bu dünyāya geldi gėçdi,

Kervān gibi ḳondı göçdi,

Anları daḫı][547] ecel aldı, (12) yėr gizledi.

Fānī dünyā ki[m]e[548] ḳaldı?

Gelimlü[549] gėdimlü[550] dünyā!

(13) Āḫir ṣoŋ ucı ölümlü dünyā!

Yom vėreyim ḫānum:

Ḳarlı

540 Sayı sıfatı ve topluluk adlarının çokluk eki ile kullanılması için bk. Drs.13a.6-7 notu.

541 Tamir Vat.91a.11 ve bağlama göre yapıldı.

542 قالابه → قلا Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34b.8 notu.

543 جبّه → جبه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

544 بوني → بوي Vat.91a.13; Drs.19a.10, 62b.13, 86b.9, 102b.2, vd.'ne göre okundu.

545 قيز → قني Drs.14a7, 70a7, 102b4, 121b5, 126b4, 135a3, 147b1, 153b8'e göre okundu.

546 بلك → يلك Okuma ve *yėg er* tamlamasının anlamı için bk. DKON: 150-153.

547 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

548 كه → كمه Tamir Vat.91b.1; Drs.79a.2, 102b.5, 147b.2, 153b.9 ve bağlama göre yapıldı.

549 ككيمو → كليملو Vat.91b.2, Drs.147b.3 ve bağlama göre okundu.

550 كيدهيلر → كيدملو Vat.91b.2, Drs.147b.3 ve bağlama göre okundu.

Drs.35a

توز طوپراغ بلمسون • کوکلیجه قیا اغاجك کبی اولسون
قامن اقن کورکلو صویك قورنیسون • قادر تنكری سنی
نامرده محتاج ایتمسون • چپارکن اغ بوز اتك دیرمسون
چالشندن قره پولات اوز قیلجك کدلمسون • دوتشنوکی
الاکوندرك اواغنسون • اغ صقللو بابك یری اجمق اولسون
اغ برچکلو انات یری بهشت اولسون • اخر صوکی اری
ایماندن ایرمسون • امین دینلر دیدار کورسین • اغ
النوکره بش کلیمه دعا قلدق قبول اولسون • الله ویرن
اموك اوزلمسون • یغشدرسون دروشدرسون کناهلرنی
ادی کورکلو محمد مصطفی یوزی صوینه باغشلسون

خانم هی قام بوره نك اوغلی بامسی بیرك بوینی
بیان ایدر خانم هی قام غان اوغلی خان بایندر
یرندن طورمشدی • قره یرك اوستنه اغ بارکه ایوت

د

Drs.35a, ME66, OŞG30.3

(1) ḳara ṭaġlaruŋ yıḳılmasun!

Gölge-lice ḳaba aġacuŋ kesilmesün!

(2) Ḳanın[551] aḳan görklü ṣuyuŋ ḳurımasun!

Ḳādir Taŋrı seni (3) nā-merde muḥtāc ėtmesün!

Çapariken aġ boz atuŋ[552] [bü]dremesün![553]

(4) Çalışanda ḳara polat uz ḳılıcuŋ gėdilmesün!

Dürtişüriken (5) ala gönderüŋ uvanmasun!

Aġ ṣaḳallu babaŋ yėri uçmaḳ olsun!

(6) Aġ bürçeklü anaŋ yėri behişt olsun!

Āḫir ṣoŋı arı (7) īmāndan ayırmasun!

Āmīn dėyen-ler dīẕār görsin!

Aġ (8) alnuŋda bėş kelime duʿā ḳılduḳ, ḳabūl olsun!

Allāh vėren (9) umuduŋ üzilmesün!

Yıġışdursun, dürişdürsün!

Günāhlarını (10) adı görklü Muḥammed Muṣṭafā

yüzi ṣuyına baġışlasun!

(11) Ḫānum hey!

Bay[554] Börenüŋ[555] Oġlı Bamsı Beyrek Boyını (12) **Beyān Ėder**

Ḫānum hey!

Ḳamġan oġlı Ḫān Bayındır

(13) yėrinden ṭurmışıdı. Ḳara yėrüŋ üstine aġ ban ėvin

551 قامن → قانن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.

552 انك → اتك Vat.91b.4; Drs.19b.5, 79a.7 ve baġlama göre okundu.

553 درمسون → بدرمسون Tamir Vat.91b.4; Drs.19b.5, 79a.8 ve baġlama göre yapıldı.

554 قام → باي Teklif için bk. Drs.35a.11 notu.

555 Önceki okuma şekli ve teklif için bk. Drs.35a.11 notu.

Drs.35b

دكدرمشدي • الصيوان كوك يوزينه اشمشدي • بك
يرده ايبك خاليجه سي دوشمشدي • ايج اغوز طاش
اغوز بكلري بايندر خانك صحبتنه درلمشدي • باي
بوره نك دخي بايندر خانك صحبتنه كلمشيدي بايندر
خانك قرشوسنده اوغلي قره بوداق باي طياوب طور
مشدي • صاغ يانده قزان اوغلي اوروز طورمشيدي
صول يانده قاضلق قوجه اوغلي بك يكنك طورمشدي
باي بوره نك بونلري • كوردكنده اه ايلدي باشنده
عملي كتدي • دستمالو الدي • بوكرو بوكرا غلدي
بويله ديكج قالو اغوز ارقاسي • بايندر خانك كوكيشي
سالور قزان قابه ديزنك اوزرنه جوكدي • قيا تكوبت
باي بوره بكك يوزنه بقدي • ايدر باي بوره بك منم
اغليوب بوزلرسن • باي بوره بك ايدر خان قزان

Drs.35b, ME67, OŞG31.4

(1) dikdürmişidi. Ala ṣayvan gök yüzine esenmişidi.[556] Biŋ

(2) yėrde ipek ḫalıcası döşenmişidi. İç Oġuz, Ṭaş

(3) Oġuz begleri Bayındır Ḫānuŋ ṣoḥbetine dėrilmişidi. Bay

(4) Böre Beg[557] daḫı Bayındır Ḫānuŋ ṣoḥbetine gelmişidi. Bayındır

(5) Ḫānuŋ ḳarşusında [Ḳara Göne][558] oġlı Ḳara Budaḳ yay[559] ṭayanup ṭur-

(6) -mışıdı. Ṣaġ yanında Ḳazan oġlı Oruz ṭurmışıdı.

(7) Ṣol yanında Ḳażılıḳ Ḳoca oġlı Beg Yegenek ṭurmışıdı.

(8) Bay Böre Beg,[560] bunları gördüginde ah eyledi, başından

(9) ʿaḳlı gėtdi, destmālın eline aldı, bögürü bögür[ü][561] aġladı.

(10) Böyle dėgeç ḳalın Oġuz arḳası, Bayındır Ḫānuŋ güyeg[ü]si[562]

(11) Salur Ḳazan ḳaba diz[i]nüŋ[563] üzerine çökdi, ḳıya tiküben

(12) Bay Böre Begüŋ yüzine baḳdı, eydür: Bay Böre Beg, ne

(13) aġlayup bozlarsın? Bay Böre Beg eydür: Ḫān Ḳazan,

556 اشنمشدی → اسنمشدی Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

557 نك → بك Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4, 36b.5 vd. örneklere göre okundu.

558 Tamir için bk. Drs.35b.5 notu.

559 Eksiz yönelme durumu için bk.Drs.35b.5, 63b.7 notu.

560 نك → بك Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4, 36b.5 vd. örneklere göre okundu.

561 بوكر → بوكرو Tamir Drs.50b.10 ve bağlama göre yapıldı.

562 كويكسي → كويكوسي Tamir Drs.20a.1, 23a.10, 57a.4, 70a.1 ve bağlama göre yapıldı.

563 ديزنك → دزينك Tamir Vat.68a.1 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.36a

نجه اغلمیایین • نجه بوزلمیایین • اغولم اورتاجم یوق قرطاسن
تدرم یوق • الله تعالی منی قرغایبدر • بکلر تاجم تختم
ایچون اغلرم • برکون اوله دوشم اولم یرمه یوردمه
کمسه قالمیه دیدی • قزان ایدر مقصودک بومی در •
بای بوره بک ایدر بلی بودر • منم دخی اوغلم اولسه
خان بایندرک قرشوسنده السه طورسه قوللق ایلسه
من دخی باقسم سونسم قزانسم کونسیم دیدی • بویله دیکج
قالن اغوز بکلری یوزکوکه طوتدیلر • ال قالدروب دعا
ایلدیلر • الله تعالی سکا بر اوغل ویرسون دیدی • اول
زمانده بکلرک القشی القش قارقشی قارقش ایدی •
دعالری مستجاب اولوردی • بای بیجان بک دخی
یرندن اوروطوردی • ایدر بکلر منم دخی حقمه بر دعا
ایلک الله تعالی بکا ده بر قیز ویره دیدی • قالن اغوز

بکلری

Drs.36a, ME68, OŞG31.14

(1) nėce ağlamayayın, nėce bozlamayayın? Oğulda ortacum[564] yoḳ, ḳarṭaşda

(2) ḳaderüm yoḳ, Allāh Teʿāla meni ḳarğayupdur. Begler, tācum tahtum

(3) içün ağlaram. Bir gün ola düşem ölem, yėrümde yurdumda

(4) kimse ḳalmaya, dėdi. Ḳazan eydür: Maḳṣūduŋ bu mı-dur?

(5) Bay Böre Beg eydür: Beli budur. Menüm daẖı oğlum olsa,

(6) Ḫān Bayındıruŋ ḳarşusın alsa ṭursa, ḳullıḳ eylese.

(7) Men daẖı baḳsam, sevinsem, ḳıvansam,[565] güvensem,[566] dėdi. Böyle dėgec

(8) ḳalın Oğuz begleri yüz göye ṭutdılar, el ḳaldurup duʿā

(9) eylediler: Allāh Teʿāla saŋa bir oğul vėrsün, dėdiler. Ol

(10) zemānda beglerüŋ alḳış[ı][567] alḳış, ḳarḳışı ḳarḳış idi;

(11) duʿāları müstecāb olurıdı. Bay Bīcān Beg daẖı

(12) yėrinden örü ṭurdı, eydür: Begler, menüm daẖı ḥaḳḳuma bir duʿā

(13) eyleŋ; Allāh Teʿāla maŋa da bir ḳız vėre, dėdi. Ḳalın Oğuz

564 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.36a.1 notu.

565 قزانسم → قوانسم Vat.68a.6 ve bağlama göre okundu.

566 كونسيم → كونسم Vat.68a.6 ve bağlama göre okundu.

567 القيش → القيشي Tamir Vat.68a.7 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.36b

بكلري ال قالدردیلر • دعا ایلدیلر • الله تعالی سكا ده

بر قیز ویره دیدلر • بای بیجان بك ایدر بكلر الله تعالی

مكا بر قیز ویره جك اولورسه • سز طانق اولك منم قزم •

بای بوره بك اوغلنه بشك كرتمه یاوقلی اولسون دیدی •

بونك اوزرنه بر قاج زمان كاجدي • الله تعالی بای

بوره بكه بر اوغل بای بیجان بكه بر قیز ویردي • قالن

اغوز بكلري بونی ایشتدیلر • شاد اولوب سوندیلر •

بای بوره بك بازركانلری یاننه اوخردي • بیوردي

ایتدي مرم بازركانلر الله تعالی سكا بر اوغل ویردی •

وارك روم ایلنه منم اوغلم ایچون یخشی • ارمغانلر كتورك •

منم اوغلم بویه یتنجه دیدي • بازركانلر دخی كیجه كوندز

یوله كردیلر • استنبوله كلدیلر • دان دانشوخ الو یخشی

ارمغانلر الدیلر • بای بوره نك اوغلنجون بر دكشیز

Drs.36b, ME69, OŞG32.1

(1) begleri el ḳaldurdılar, du'ā eylediler: Allāh Te'āla saŋa da

(2) bir ḳız vėre, dėdiler. Bay Bīcān[568] Beg eydür: Begler, Allāh Te'āla

(3) maŋa bir ḳız vėrecek olursa,[569] siz ṭanıḳ oluŋ, menüm ḳızum

(4) Bay Böre Beg oğlına bėşik kertme yavuḳlı olsun, dėdi.

(5) Bunuŋ üzerine bir ḳac zemān gėçdi. Allāh Te'āla Bay

(6) Böre Bege bir oğul, Bay Bīcān[570] Bege bir ḳız vėrdi. Ḳalın

(7) Oğuz begleri bunı ėşitdiler şād olup sevindiler.

(8) Bay Böre Beg bāzirgānlarını yanına oḫıdı, buyuruḳ[571]

(9) ėtdi: Mere bāzirgānlar a![572] Allāh Te'āla maŋa[573] bir oğul vėrdi.

(10) Varuŋ Rūm ėline, menüm oğlum içün yaḫşı armağanlar getürüŋ

(11) menüm oğlum böyüyince, dėdi. Bāzirgānlar daḫı gėce gündüz

(12) yola girdiler, İstanbola geldiler. Dan dansuḫ[574] ele[575] yaḫşı

(13) armağanlar aldılar. Bay Börenüŋ oğlıyiçün bir deŋiz

---

568 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır.

569 اولورسد → اولورسه Vat.68a.11 ve bağlama göre okundu.

570 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır.

571 Kelimenin metindeki farklı yazılışları için bk. Drs.36b.8 notu.

572 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.36b.9 notu.

573 سكا → مكا Vat.68b.2 ve bağlama göre okundu.

574 دانشوخ → دانسوخ Vat.69a.3, Drs.42a.9 ve bağlama göre okundu.

575 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.36b.12 notu.

Drs.37a

قلوبن بوز ايغر الدلر • براغ توزلو قتي ياي الديلر • بوجي
التي پرلي كرز الديلر • يول براغن كورديلر • باي بوره نك
اوغلي بش ياشنه كردي • بش ياشندن اون ياشنه
كردي • اون ياشندن اون بش ياشنه كردي • چاپسه
يتسه چاپالو چالغوره قوشي اردملو • بر كوزل يخشي يكت
اولدي • اول زمانده بر اوغلان باش كسمسه • قان
دوكمسه اد قومزلردي • باي بوره بكك اوغلي اتلندي
اوه چقدي • اوا اولاركي باباسنك قاولسي اوزرنه
كلدي • امر خورباشي قرشولدي • ايندردي قونقلدي •
سوچي ايچوب اوتورورلردي • بوبكادن دخي بازركانلر
كلوبن قره دروند اغزنه قونمشلردي • يارمسونلر يابجسون
اونك تملمسنك كافرلري بونلري جاسوسلدي • با
زركانلر ياتورايكن غافلدن بشيوز كافر قوبولديلر جيدلر •

يغما

Drs.37a, ME70, OŞG32.15

(1) ḳulunı boz aygır aldılar, bir aġ tozlu ḳatı yay aldılar, bir daḫı

(2) altı perli gürz aldılar; yol yaraġın gördiler. Bay Börenüŋ

(3) oġlı bėş yaşına girdi, bėş yaşından on yaşına

(4) girdi, on yaşından on bėş yaşına girdi. Çaya

(5) baḳsa çalımlu, çal[-]ḳara[576] ḳuş erdemlü bir gözel yaḫşı yigit

(6) oldı. Ol zemānda bir oġlan baş kesmese, ḳan

(7) dökmese ad ḳomazlarıdı. Bay Böre Begüŋ oġlı atlandı,

(8) ava çıḳdı, av avlariken babasınuŋ tavlası üzerine

(9) geldi. İmraḫor başı ḳarşuladı, ėndürdi, ḳonuḳladı.

(10) Yėyüp içüp otururlarıdı. Bu yaŋadan daḫı bāzirgānlar

(11) gelübeni [Pasınuŋ][577] Ḳara Dervend aġzına ḳonmışlarıdı. Yarımasun yarçımasun

(12) Evnük Ḳalʿasınuŋ kāfirleri bunları cāsūsladı. Bā-

(13)-zirgānlar yatur iken ġāfille bėş[-]yüz kāfir ḳuyuldılar, çapdılar

576 Vat.68b.6, 90b.1, 99a.6 ve Drs.96a.12'ye göre okundu.

577 Tamir Vat.68b.10 ve Drs.37b.8'e göre yapıldı.

Drs.37b

يغمالديلر • بازركانڭ اوغلوسي طوتلدي كيجسي قاچارق

اغوزه كلدي • بكدي كوردي • اوغوزك اوچنده برالا

صيون دكلمش • برامرزه خوب يكيت قرق يكيتڭ الي صاغنده

وصول نده اوتورورلر • اغوزڭ بر بخشي يكيدي ايجق بوريانم

مرد دينم ديدي • بازركان ايدر يكت يكت • بك يكت

سن بنم اونم اكله سوزم دكله • اون الي يلدر كم اغوز

اچنده كزمش ايدك • دان دانشوخ كافرمالي اغوزبكلرنه

كتورر ايدك • باسلك قره دروندا غزنه دوشى وير دمش

ايدك • اونك قلاسنك بشيوز كافري اورتمره قوبلدي

قرداشم طنساق اولدي • مالمزي درتمزي يغمالديلر كرو

دونديلر • قره ياشم كوزردم سكا كلدم • قره ياشك صرقوسي

يكيت مردمكا ديدي • بوكز اوغلان شراب ايجركن

ايجمز اولدي • التون اياغي الندن يره چالدي • ايدر

Drs.37b, ME71, OŞG32.28

(1) yağmaladılar. Bāzirgānuŋ ulusı ṭutıldı, kiçisi ḳaçaraḳ

(2) Oğuza geldi. Baḳdı gördi Oğuzuŋ uçında[578] bir ala

(3) ṣayvan dikilmiş; bir imirze ḫūb yigit, ḳırḳ yigid ilen ṣağında

(4) ve ṣolında otururlar. Oğuzuŋ bir yaḫşı yigidi. Ancaḳ yöriyeyim,

(5) meded dêyeyim, dėdi. Bāzirgān eydür: Yigit yigit, beg yigit;

(6) sen benüm ünüm aŋla sözüm diŋle! On altı yıldur kim Oğuz

(7) içinden gėtmiş idük. Dan dansuḫ[579] kāfir mālın Oğuz beglerine

(8) getürür idük. Pasınuŋ Ḳara Dervend ağzına düş vėrmiş

(9) idük. Evnük Ḳalasınuŋ bėş[-]yüz kāfiri üzerümüze ḳuyuldı.

(10) Ḳardaşum ṭutsaḳ oldı, mālumuzı rızḳumuzı yağmaladılar, gėrü

(11) döndiler. Ḳara başum götürdüm saŋa geldüm. Ḳara başuŋ ṣadaḳası[580]

(12) yigit, meded maŋa! dėdi. Bu kez oğlan şerāb içeriken

(13) içmez oldı. Altun ayağı elinden yėre çaldı, eydür:

---

578 Anlam için bk. Drs.37b.2 notu.

579 داشوخ → دانسوخ Vat.69a.3, Drs.42a.9 ve bağlama göre okundu.

580 Deyimin kullanılışı için bk. Drs.37b.11 notu.

Drs.38a

نه دیدکی یتوردك • کیونلی منم شهباز اتی کتوردك می بنی
سورن یکتلر بشونلر دیدی • بازرکان دخی اوکلارنه
دشدی • قولاغز اولدی • کافردخی دشوبن بریرده
اچه اولشکن یدی • بو محلن ارنلرك میدانی ارسلانی
پهلوانلرك قپلانی • بو اوغلان یتدی براکی دبدی
کافرلره قلیج اوردی • باشن قالدورن کافرلری اولدردی
غزا ایلدی • بازرکانلرك مالنی قورتردی • بازرکانلر
ایدربلك یکت بزه سن ارلك اشلدك • کل امدی بکندکلر
مالدن الدیولر • بیکدك کورزی بردکیز قولنی یون •
ایغری طوتری • برده الینی برلی کورزی برد • آغ توزلو
یابی طوتری • بو اوجنی بکندی • ایدرماره بازرکانلر
بو ایغری ودخی یرمانی • وبو کورزی مکاویرك دیدی
بویلدکج بازرکانلر تحت اولدی • یکت ایدرمره

Drs.38a, ME72, QŞG33.4

(1) Ne dėdügümi[581] yetürüŋ, gėyümümilen[582] menüm şehbāz atumı getürüŋ! Hey meni

(2) seven yigitler binsünler, dėdi. Bāzirgān daḫı öŋlerine

(3) düşdi,[583] ḳulaġuz oldı. Kāfir daḫı düşüben bir yėrde

(4) aḳça üleşmekteydi. Bu maḥalda erenlerüŋ meydānı arslanı,

(5) pehlevānlaruŋ ḳaplanı Boz Oġlan[584] yėtdi. Bir iki dėmedi,

(6) kāfirlere ḳılıç urdı. Baş ḳalduran[585] kāfirleri öldürdi,

(7) ġazā eyledi, bāzirgānlaruŋ mālını ḳurtardı. Bāzirgānlar

(8) eydür: Beg yigit, bize sen erlik işledüŋ; gel imdi begendügüŋ

(9) māldan al, dėdiler. Yigidüŋ gözi bir deŋiz ḳulunı boz

(10) ayġırı ṭutdı, bir de altı perli gürzi,[586] bir de aġ tozlu [ḳatı][587]

(11) yayı ṭutdı. Bu üçini begendi, eydür: Mere bāzirgānlar,

(12) bu ayġırı ve daḫı bu yayı ve bu gürzi[588] maŋa vėrüŋ, dėdi.

(13) Böyle dėgec bāzirgānlar saḫt oldı. Yigit eydür: Mere

581 Kelimenin anlamı için bk. Drs.38a.1 notu.

582 كيونملن → كيومملن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.38a.1, 107a.2 notu.

583 *öŋine düş-* deyimi ve anlamı için bk. Drs.38a.3 notu.

584 *boz oġlan*: Anlam ve kullanılışı için bk. Drs.38a.4-5 notu.

585 *baş kaldur-* deyimi için bk. Drs.38a.6 notu.

586 كوز → كورز Vat.69a.13 ve bağlama göre okundu.

587 Tamir için bk. Drs.38a.10 notu.

588 كوززي → كورزي Bağlama göre okundu.

Drs.38b

بازرکانلر چوغنی استدم دیدی بازرکانلر ایتدیلر
نه چوغ اولسون اما سنم بر کوزل اوغلی واردر بو اوج
نسنه اکا ارمغان اولسون زنهار سنده ویرکل ایدی دیدیلر اوغلان
ایدر مره بکوکلر اوغلی کیمدر ایتدلر بای بوره بکک اوغلی
واردر آدی نه ناسی دیرلر دیدلر بای بوره بکک اوغلی
اولیدغوغ بلمدیلر یکت برماغن اصردی ایدر
بونه منتدر المعدن ایسده انم بابام یاننده منتنز
الوق یکدر دیدی آتنه قامجی یوله کوردی بازرکانلر
اردنده بتا قالدی و الله یخشی یکت مروتلو یکت
دیدلر بیزا وغلان بیاسنک اونه کلدی بازرکانلر
کلدی دیو بیاسی سوندی جتر اوتاغ آلصیوان دکردی
ایبک خالیچه لر صالدی کچدی اوتوردی اوغلنی
صاغ یاننه الدی اوغلان بازرکانلر حضورنده

Drs.38b, ME73, OŞG33.19

(1) bāzirgānlar, çoķ mı istedüm? dėdi. Bāzirgānlar eyitdiler:

(2) Ne çoġ olsun. Ammā bizüm bir begümüz oġlı vardur, bu üç

(3) nesneyi aŋa armaġan aparsavuz gerek idi, dėdiler. Oġlan

(4) eydür: Mere, begüŋüz oġlı kim-dür? Eyitdiler: Bay Börenüŋ oġlı

(5) vardur, adına Bamsı[589] dėrler, dėdiler. Bay Börenüŋ oġlı

(6) ol[-]ıduġın bilemediler. Yigit barmaġın ıṣırdı, eydür:

(7) Bunda minnetile almaķdan ise anda babam yanında minnetsüz

(8) almaķ yėgdür, dėdi, atın ķamcıladı, yola girdi. Bāzirgānlar

(9) ardından baķa ķaldı. Vallāh yaḫşı yigit, mürevvetlü yigit!

(10) dėdiler. Boz Oġlan babasınuŋ ėvine geldi. Bāzirgānlar

(11) geldi dėyü[590] babası sevindi; çetir[li][591] otaġ, ala ṣayvan dikdürdi,

(12) ipek ḫalıcalar ṣaldı, gėçdi oturdı, oġlını

(13) ṣaġ yanına aldı. Oġlan bāzirgānlar ḫuṣūṣından

589 ناميسي → باميسي Drs.35a.11, 40a.3, 41a.5, 43b.12, 50a.2, 50a.3 vd.'ne göre okundu.

590 Burada yapılmış olan bir tamirin eleştirisi için bk. Drs.38b.10-11 notu.

591 چتر → چترلي Tamir teklifi için bk. Drs.38b.11 notu.

Drs.39a

قز سوز سويلمدي • كافرلري قردي وغن اكمدي • نكاهي
بازركانلر كلديلر • باش ايندروب سلام ويرديلر •
كوردلركم اول يكت كم باش كسوبدر • قان دوكبدر •
باي بوره بكك صاغنده اوتورر • بازركانلر يوريديلر •
يكدك اليني اوپديلر • بونلر بويله ايدجك باي بوره
بكك اجغي طوتدي • بازركانلره ايدر • مره قوان اوغلي
قوانلر • اتام طورركن اوغل اليني اوپرلر • ايتديلر خانم
بو يكت سنك اوغلكمي در • بلي منم اوغلم در ديدي •
ايتديلر امري ايحسنم خانم اول انوك اليني اوپدكموز
اكر سنك اوغلك اولمسيدي • بزم مالموز كرجستانده
كتمشدي • هبوموز طوتسق اولمشدي ديديلر • باي
بوره بك ايدر • مره بنم اوغلم باشي كسدي • قاني دوكدي
بلي باش كسدي • قان دوكدي • ادم اولدردي ديدلر •

مرع

Drs.39a, ME74, OŞG34.1

(1) ķız[592] söz söylemedi, kāfirleri ķırduğın aŋmadı. Negāhī

(2) bāzirgānlar geldi-ler, baş ėndürüp selām vėrdiler.

(3) Gördiler kim ol yigit kim baş kesüpdür, ķan döküp-dür

(4) Bay Böre Begüŋ şağında oturur. Bāzirgānlar yöridiler,

(5) yigidüŋ elin öpdiler. Bunlar böyle ėdicek Bay Böre

(6) Begüŋ acığı ṭutdı. Bāzirgānlara eydür: Mere ķavat[593] oğlı

(7) ķavat-lar, ata ṭururiken oğul elin mi öperler? Eyitdiler: Ḫānum,

(8) bu yigit senüŋ oğluŋ mı-dur? Beli, menüm oğlum-dur, dėdi.

(9) Eyitdiler: İmdi incinme ḫānum, evvel anuŋ elin öpdügümüze.

(10) Eger senüŋ oğluŋ olmasayıdı bizüm mālımuz Gürcistānda

(11) gėtmişidi, hepümüz ṭutsaķ olmışıdı, dėdiler. Bay

(12) Böre Beg eydür: Mere, benüm oğlum baş mı kesdi, ķan mı dökdi?

(13) Beli, baş kesdi, ķan dökdi, ādem aḫtardı, dėdiler.

592 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.39a.1 notu.

593 قوان → قوات Vat.69b.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.39b

مرد بو اوغلانه اد قویاسنجه وارمیدر دیدی• بلی سلطانم
ارنه در دیدیلر• قالن اغوز بکلرین جغردی قوندردی
ددم قورقوت کلدی• اوغلانه ادقودی ایدرسوزم
دکله بای بوره بکه• الله تعالی سکا بر اوغل ویرمش
طوتا ویرسون• اغ سنجاق کوتورنده مسلمانلر ارخاسی
اولسون• قارشو یاتان قره قارلی طاغلردن اشان
اولسه• الله تعالی سنک اوغلکه اشوت ویرسون• قانلو
قانلو صولردن کیجر اولسه• کچت ویرسون• قلابلیق
کافره کیرنده• الله تعالی سنک اوغلکه فرصت ویرسون
سن اوغلکی باسات دیو اوخشارسن• بونک ادی
بوز ایغرلق باسی بیرک اولسون• ادینی بن دیدم
یاشنی الله ویرسون دیدی• قالن اغوز بکلری ال
کوتردلر• عاقل دیلره براد بویکیده قوتلو اولسون

Drs.39b, ME75, OŞG34.16

(1) Mere, bu oğlana ad ḳoyasınca var mıdur? dėdi. Belī ṣulṭānum,

(2) artuḳdur, dėdiler. Ḳalın Oğuz beglerini çağırdı, ḳonuḳladı.

(3) Dedem Ḳorḳut geldi, oğlana ad ḳodı, eydür:

[Ünüm aŋla],[594] sözüm (4) diŋle, Bay Böre Beg!

Allāh Teʿāla saŋa bir oğul vėrmiş, (5) ṭuta vėrsün![595]

Ağır sancaḳ götürende müsülmānlar arḫası (6) olsun!

Ḳarşu yatan ḳara ḳarlı ṭağlardan aşar (7) olsa

Allāh Teʿāla senüŋ oğluŋa aşut vėrsün!

Ḳanlu (8) ḳanlu ṣulardan gėçer olsa gėçit vėrsün!

Ḳalabalıḳ (9) kāfire girende

Allāh Teʿāla senüŋ oğluŋa furṣat vėrsün!

(10) Sen oğluŋı Ba[m]sam!,[596] dėyü oḫşarsın;

bunuŋ adı (11) Boz Aygırlı[597] Bamsı Beyrek olsun!

Adını ben dėdüm, (12) yaşını Allāh vėrsün! dėdi.

Ḳalın Oğuz Begleri ele [el][598]

(13) götürdiler, duʿā ḳıldılar: Bu ad, bu yigide ḳutlu olsun,

---

594 Tamir için bk. Drs.39b.3 notu.

595 Deyimin anlamı için bk. Drs.39b.5 notu.

596 باسام → بامسام Vat.70a.8 ve bağlama göre okundu.

597 ايغرلق → ايغرلي Vat.70a.8 ve bağlama göre okundu.

598 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.39b.12 notu.

Drs.40a

ديدلر • بكلر هب آوه بندي • بوز ايغرين چكدردي •
بيرك بندي • يكتلرين اغوزنك اوزرنه برسوردي •
كيك كلدي • بامسي بيرك برني قوالدي • قوالوب بريره
كلدي نه كوردي • سلطانم كوردي كوك چايرك اوزرنه
بر قرمزي اوتاغ دكلمش • يارب بو اوتاغ كيمونك اولا
ديدي • چري يوق كه الاجغي الاكوزلي قيزنك اوتاغي
اولسه كرك • بو اوتاغك اوزرنه وارمغه ادبلندي • ايتدي
تا اولورسه اولسون • هلمس اوپي الايم ديدي • اوتاغك
اوكنه ايرشدي كلدي كيكي سكرلدي • ياقدي كوردي •
بو اوتاغ بانو چيچك اوتاغيمش كه بيركلك بسلك كرمه •
نشانلسي ارقلوسيدي • بانو چيچك اوتاغدن
باقدي • مره دايه لر بو قوات اوغلي قوات مره اركلمي
كوسترديري • وارك بونو ياي • دللك كورلك نه ديري

ديري

Drs.40a, ME76, OŞG34.32

(1) dėdiler. Begler hep ava bindi.[599] Boz ayğırın çekdürdi,

(2) Beyrek bindi. Negāhenden Oğuzuŋ üzerine bir süri[600]

(3) gėyik geldi. Bamsı Beyrek birini ḳova gėtdi; ḳova ḳova[601] bir yėre

(4) geldi, ne gördi ṣulṭānum? Gördi: Gök[602] çayıruŋ üzerine

(5) bir ḳırmızı otaġ dikilmiş. Yazup[603] Bu otaġ kimüŋ ola?

(6) dėdi. Ḫaberi yoḳ ki alacağı ala gözli ḳızuŋ otağı

(7) olsa gerek.[604] Bu otağuŋ üzerine varmağa edeblendi, eyitdi:

(8) Ne olursa olsun! Hele men avumı alayın, dėdi. Otağuŋ

(9) öŋinde ėrişi geldi, gėyigi siŋirledi. Baḳdı gördi

(10) bu otaġ Bānı Çiçek otağıymış ki Beyregüŋ bėşik kertme

(11) nişānlusı adaḫlusıydı. Bānı Çiçek otaḫdan

(12) baḳarıdı. Mere dāyeler, bu ḳavat oğlı ḳavat mize[605] erlik mi

(13) gösterür? dėdi. Varuŋ bundan pay dileŋ, görüŋ ne dėr,

599 *ava bin-* deyimi için bk. Drs.40a.1 notu.

600 سوردي → سوري Vat.70a.12, Drs.138a.5 ve bağlama göre okundu.

601 قواقق → قواقوا Vat.70a.12 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.40a.3 notu.

602 كرك → كوك Vat.70a.12 ve bağlama göre okundu.

603 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.40a.5 notu.

604 *fiil (-sA) gerek* kalıbının sağladığı anlam için bk. Drs.40a.6-7 notu.

605 Konuşma taklidi örnekleri için bk. Drs.40a.12 notu.

Drs.40b

دیدی • قصرجه بکم دیرلر بر خاتون واردی • ایلرو

واردی پایی دیلدی • هی بلك یکت بزه دخی بر کیکدن

پایی ویر دیدی • بیوك ایدرمن دادی متی اوجی • دکلم

بك اوغلی بکم • هب سنکدر دیدی • اما صورنق عیب

اولمسون • بو اوتاق کمونکدر دیدی • قصرجه بکم ایدر

بك بکیدم • بو اوتاغ پایی بجان بلك قوتی • پای چیچکلر

دردیدی • ایله اولسه خانم بیرکک قاپی قپندی • ادیله

یاب یاب کوزودتدی • قیزلر کیکی کورتدیلر • کوزللر

شاهی پای چیچکلك اوکنه کتوردیلر • بقدی کوردی

که بر سلطان سوز صعنبز کبك در • پای چیچك ایدر

سن قیزلر بو یکت نه یکدر • قیزلر ایدر • والله سلطانم

بر یکت یوزی تقا بلورجنی یکت در • بك اوغلی ملك

ایمش دیرلر • پای چیچك ایدر • هی دایه اوشکاپ نسی

Drs.40b, ME77, OŞG35.7

(1) dėdi. Ḳışırca Yenge dėrler bir ḫatun varıdı, ilerü

(2) vardı, pay diledi: Hey beg yigit, bize daḫı bu gėyikden

(3) pay vėr, dėdi. Beyrek eydür: Mere dadı, men avcı degülem,

(4) beg oğlı begem, hep size,[606] dėdi. Ammā ṣormaḳ ʿayb

(5) olmasun,[607] bu otaḳ kimüŋdür? dėdi. Ḳışırca Yenge eydür:

(6) Beg yigidüm, bu otağ Bay Bīcān Beg ḳızı Bānı Çiçegüŋ-

(7)-dür, dėdi. Eyle olsa[608] ḫānum, Beyregüŋ ḳanı ḳaynadı, edebile

(8) yap yap gerü[609] döndi. Ḳızlar gėyigi götürdiler,[610] gözeller

(9) şāhı Bānı Çiçegüŋ öŋine getürdiler. Baḳdı gördi

(10) ki ṣığın[lar][611] sulṭān[ı][612] bir semüz gėyik-dür. Bānı Çiçek eydür:

(11) Mere ḳızlar, bu yigit ne yigitdür? Ḳızlar eydür: Vallāh sulṭānum,

(12) bu yigit yüzi niḳāblu yaḫşı yigit-dür, beg oğlı beg

(13) imiş, dėdiler. Bānı Çiçek eydür: Hey hey dāyeler! [Babam][613] maŋa Ben seni

606 Eksik bir alıntı ve yanlış bir tespit için bk. Drs.40b.3-4 notu.

607 Deyim için bk. Drs.40b.4-5 notu.

608 *eyle olsa* cümle başı edatının anlamı için bk. Drs.30b.4, 40b.7 notu.

609 كرو → كرو Vat.70b.7 ve bağlama göre okundu.

610 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.40b.8 notu.

611 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.40b.10 notu.

612 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.40b.10 notu.

613 Tamir Vat.70b.9 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.41a

یوزي نقابلو بیرکه ویرمشم دیردي. اولمیاکم بو اولا
مره چاقرك حضورلیشم دیدي. چاغردلر بیتوك کلدي.
باي چیچك ینمقلندي. حضوردي ایدي بکت
کلیشلك قتره بایرلك ایدي. اچ اغوزده. اچ اغوزده
کمولك سني سوج دیدي. باي بوره بلك اوغلي باشي
بیرك دیرکلري منم دیدي. قتو ایدي یانه مصلحت
کلدك. یکت دیدي. بیرك ایدر باي بیجان بکولك
بوقزي وارمشي اني کورمکه کلدم دیدي. قتو ایدر
اول اویله ادم دکلدر کم سکا کورنه دیدي. امّا من
باي چیچکك دادسیم کل امري سني کلم اوه چقالم
الکوسنك اتولك منم اتوي کچرسه اوتاك اتني دخي
کچرسن. هم سنوکله اوخ اتالم مني کچرسك اني دخي
کچرسن. وهم سنکله کوره شلم مني بصرسك اني دخي

بصرسه

Drs.41a, ME78, OŞG35.21

(1) yüzi nikāblu Beyrege vėrmişem, dėridi. Olmaya kim bu ola!

(2) Mere çağıruŋ, haberleşeyim, dėdi. Çağırdılar, Beyrek geldi.

(3) Bānı Çiçek yaşmaklandı, haber şordı. Eydür: Yigit,

(4) gelişüŋ kandan? Beyrek eydür: İç Oğuzdan, İç Oğuzda

(5) kimüŋ nesi-sin? dėdi. Bay Böre Beg oğlı Bamsı

(6) Beyrek dėdükleri menem, dėdi. Kız eydür: Ya ne maşlahata

(7) geldüŋ, yigit? dėdi. Beyrek eydür: Pay Bīcān[614] Begüŋ

(8) bir kızı varımış, anı görmege geldüm, dėdi. Kız eydür:

(9) Ol öyle ādem degüldür kim saŋa görine, dėdi. Ammā men

(10) Bānı Çiçegüŋ dadısıyam; gel imdi senüŋile ava çıkalum,

(11) eger senüŋ atuŋ menüm atumı gėçerise onuŋ atını dahı

(12) gėçersin. Hem senüŋile oh atalum; meni gėçeriseŋ anı dahı

(13) gėçersin ve hem senüŋile güreşelüm; meni başarısaŋ anı dahı

614 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır.

Drs.41b

بصروسي ديدي • بيرك ايدر خوش امدي اتلرنك
ايكيسني اتلندرن ميدانه چقه‌لم آت ديرلم • بايرك
اتي قيزك اتني كچدي • اوق اتديلر بايرك قيزك
اوقني ياردي • قيز ايدر ييكت منم اومه كلنجه
كچدوكي يوق • اوغلي كمسه ياردوغي يوق امدي كل
سنوكله كورش طوتشلم ديدي • همان بيرك اتدن ايندي
قارشولا ايكي پهلوان اولوب يوريوب صرمشديلر
بيرك كوردي قيزي يره اورمق استر قيز كوردي
بيركي يره اورمق استر • بيرك بو كز ايدر بو قيزه
ياصلوغ اولورسم تالن اغز ايچنده باشمه
تاخنج يورمنه تنجخ ايدرلر ديدي • غيرته كلدي
قوردي قيزك ياغمسي الدي ايچكندن طوتدي
ييتو قجندي بوكز بيرك قيزك ايچنه بلينه كيردي

Drs.41b, ME79, OŞG36.5

(1) başarsın, dėdi. Beyrek eydür: Ḫoş, imdi atlanuŋ,

(2) İkisi atlandılar, meydāna çıḳdılar, at depdiler; Beyrek

(3) atı, ḳızuŋ atını gėçdi. Oḫ atdılar; Beyrek, ḳızuŋ

(4) oḳın yardı. Ḳız eydür: Mere yigit, menüm atumı kimse

(5) gėçdügi yoḳ, oḫumı kimse yarduġı yoḳ. İmdi gel,

(6) senüŋile güreş ṭutalım, dėdi. Hemān Beyrek atdan ėndi.

(7) Ḳarvaşdılar, iki pehlevān olup bir birine ṣarmaşdılar.

(8) Beyrek götürür ḳızı yėre urmaḳ ister, ḳız götürür

(9) Beyregi yėre urmaḳ ister. Beyrek buŋaldı, eydür: Bu ḳıza

(10) baṣılacaḳ olursam ḳalın Oġuz içinde başuma

(11) ḳaḫınç, yüzüme[615] toḫınç ėderler,[616] dėdi. Ġayrete geldi,

(12) ḳavradı ḳızuŋ baġdamasın aldı,[617] emceginden ṭutdı

(13) ḳız ḳoçındı. Bu kez Beyrek ḳızuŋ ince bėline girdi,

---

615 يورميه → يوزمه Drs.89b.5 ve bağlama göre okundu.

616 *başa ḳaḫınç yüze toḫınç ėt-/ ol-* deyimi için bk. Drs.41b.11 notu.

617 Fiilin anlamı için bk. Drs.41b.12 notu.

Drs.42a

بمدادی ارخاسی اوزرنه یره اوردی. قیز ایدر بکیت
بای بیجانك قزی بانوچیچك منم دیدی. بیرك اوچ
اوپدی بر دیشلدی. دکون قتلو اولسون خان قزی
دیو برماغندن التون یوزوکی چیقردی. قیزوك برماغنه
کچوردی. اورتامزده نشان اولسون خان قزی دیدی.
قیز ایدر چون بویله اولدی همان امدی ایلرو طورمق
کرك بك اوغلی دیدی. بیرك دخی نوله خانم بابك اوردنه
دیدی. بیرك قیزدن آیریلوب اولرنه کلدی. آغ صقاللو
باباسی قرشو کلدی ایدر اوغل دان دانسوغی توکن
اغوزده نه کوردك ایدر نه کوره یم اوغلی اولی ایوه
ریمش قزی اولی کوچورمش. باباسی ایدر اوغل یاشی
ایوریمی کورك. بلی بس آغ صقللو عزیز بابا ایورخ
کورك دیدی. باباسی ایدر اغوزده کیمك قزنی الی ویردی

ی

Drs.42a, ME80, OŞG36.17

(1) bağdadı, arḫası üzerine yėre urdı. Ḳız eydür: Yigit,

(2) Pay Bīcānuŋ[618] ḳızı Bānu Çiçek menem, dėdi. Beyrek üç

(3) öpdi, bir dişledi, Dügün[619] ḳutlu olsun ḫān ḳızı!

(4) dėyü barmağından altun yüzügi çıḳardı, ḳızuŋ barmağına

(5) gėçürdi. Ortamuzda[620] bu nişān olsun ḫān ḳızı! dėdi.

(6) Ḳız eydür: Çün böyle oldı, hemān imdi ilerü ṭurmaḳ[621]

(7) gerek beg oğlı! dėdi. Beyrek daḫı: Nola ḫānum, baş üzerine!

(8) dėdi. Beyrek ḳızdan ayrılup ėvlerine geldi ağ ṣaḳallu

(9) babası ḳarşu geldi, eydür: Oğul, dan dansuḫ bu gün

(10) Oğuzda ne gördüŋ? Eydür: Ne göreyim? Oğlı olan ėve-

(11)-rmiş[622] ḳızı olan göçürmiş, Babası eydür: Oğul, ya seni

(12) ėvermaḫ mı gerek? Belī pes ağ ṣaḳallu ʿazīz baba, ėvermaḫ

(13) gerek, dėdi. Babası eydür: Oğuzda kimüŋ ḳızın alı vėreyin?

618 *be*'nin noktası yazılmamıştır.

619 Anlam için bk. Drs.42a.5 notu.

620 Anlam için bk. Drs.42a.5 notu.

621 Deyimin anlamı için bk. Drs.42a.6 notu.

622 ایوەریمش → ایوەرمش Vat.70a.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.42b

ديدي • بيرك ايدر بابا مكا بر قز الي ويركم من يرمدن طورمدين
اول طوررکج كرك من قره قوچ اته بنمدين اول بنمج كرك من قنلو
وارمدين اول مكا باش كتورمش كرك • بويله كيمي قز اني
ويره بابا مكا ديدي • باسي باي بوره خان ايدر اوغول سن
قز ديلمزسن كندوكه بر حاچبا استرمشسن اوغلم سنك
استدكك قيز باي بيجان بك قزي بانو چچك اولدي ديدي
بيرك ايدر بلي بابا اوت اغ صقللو عزيز بابا منم دخي
استدوكم اول در ديدي • باسي ايدر اي اوغل بايبيجانك
بر دلي قرداشي وار در اداخي دلو قرچار ديرلر • قيز ديليانك
اولدرر • بيرك ايدر بابا بس نيده لم • باي بوره بك ايدر
اوغل قالن اغوز بكلرني اودامزه اوخيالم بخشلمش
كوررلرسه اكا كوره ايش ايده لم ديدي • قالن اغوز بكلرني
هب اوخدلر اودالرنه كتورديلر • اغوز قوتقاق ايلديلر

Drs.42b, ME81, OŞG36.32

(1) dėdi. Beyrek eydür: Baba, maŋa bir ḳız alı vėr kim men yėrümden ṭurmadın

(2) ol ṭurmaẖ[623] gerek, men ḳazaḳuç[624] atuma binmedin ol binmaẖ gerek, men ḳarımuma

(3) varmadın ol maŋa baş getürmek gerek. Bunuŋ gibi ḳız alı

(4) vėr baba maŋa, dėdi. Babası Bay Böre Ḫān eydür: Oġul, sen

(5) ḳız dilemezsin, gendüŋe hāmpā istermişsin. Oġul, meger sen

(6) istedügüŋ ḳız Pay Bīcān[625] Beg ḳızı Bānı Çiçek ola?[626] dėdi.

(7) Beyrek eydür: Belī pes, evet, aġ ṣaḳallu ʿazīz baba, menüm daẖı

(8) istedügüm oldur, dėdi. Babası eydür: Ay oġul, Bānı[627] Çiçegüŋ

(9) bir deli ḳardaşı vardur; adına Delü Ḳarçar dėrler, ḳız dileyeni

(10) öldürür. Beyrek eydür: Ya pes nėdelüm? Bay Böre Beg[628] eydür:

(11) Oġul, ḳalın Oġuz beglerini odamuza oẖıyalum; nėce maṣlaḥat

(12) görürlerise aŋa göre iş ėdelüm,[629] dėdi. Ḳalın Oġuz beglerini

(13) hep oẖıdılar, odalarına getürdiler, aġır ḳonuḳlıḳ eylediler.[630]

---

623 طورکج → طورمخ Vat.71b.2 ve bağlama göre okundu.

624 قرهقوج → قزهقوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

625 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır.

626 *Vurgu ile soru cümlesi* için bk. Drs.42b.5 notu.

627 باي → باني Vat.71b.4; Drs.40a.10, 40a.11, 40b.10, 40b.13 vd. örneklere göre okundu.

628 نك → بك Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4, 36b.5 vd. örneklere göre okundu.

629 *iş ėt-* deyimi için bk. Drs.42b.12 notu.

630 *aġır ḳonuḳlıḳ eyle-* deyiminin anlamı için bk. Drs.42b.13 notu.

Drs.43a

قالن اغوز بكلري ايتديلر • بو قزي استمكه كيم وارة
بلورلر • مصلحت كوردلركه دده قورقوت وارسون
ديدلر • دده قورقوت ايدر • يارنلر چونكه مني كوندررسز
بيلورسزكيم دلو قرچار • بتز قرداشني دلمكه اولدره
باري بايندرخانك تاولسندة اكي شهباز بوكرك
آت كتورك • بوزكچي ياشلو كبجا ايغري • بر توقلي باشلو
طوري ايغري • نلكا ده قاجمه قومه اولرسه برسني
بنا • برسني يدم ديدي • دده قورقودك سوزي مقبول
كلدي • واردلر • بايندرخانك تولسندة اول اكي
آتي كتورديلر • دده قورقوت بريني بندي • بريني يدي
يارنلر سزي حقه اصمرلدم ديدي كندي • مكر سلطانم
دلو قرچار • دخي آغ باره ايوني آغ اوتاغني قورد يرلك
اوزرنه قوردرمشيدي • يولده اشلر ايلم بونة اوت

Drs.43a, ME82, OŞG37.12

(1) Ḳalın Oğuz begleri eyitdiler: Bu ḳızı istemege kim vara

(2) bilür? Maṣlaḥat gördiler ki Dede Ḳorḳut varsun,

(3) dėdiler. Dede Ḳorḳut eydür: Yārenler, çünki meni gönderürsiz,

(4) bilürsiz kim Delü Ḳarçar ḳız ḳardaşını dileyeni öldürür,

(5) bārī Bayındır H̱ānuŋ tavlasından iki şehbāz yügrük

(6) at getürüŋ: Bir[631] keçi başlu[632] keher[633] aygırı, bir toḳlı başlu

(7) ṭorı aygırı. Nāgāh ḳaçma ḳovma olursa birisini

(8) binem, birisini yedem, dėdi. Dede Ḳorḳuduŋ sözi maḳbūl

(9) geldi. Vardılar, Bayındır H̱ānuŋ tavlasından ol iki

(10) atı getürdiler. Dede Ḳorḳut birin bindi, birin yetdi.

(11) Yārenler, sizi Ḥaḳḳa ısmarladum, dėdi, gėtdi. Meger sulṭānum,

(12) Delü Ḳarçar daẖı aġ ban ėvini, aġ otaġını ḳara yėrüŋ

(13) üzerine ḳurdurmış idi, yoldaşlar ile pota[634] atup

---

631 بز → بر Vat.71b.12 ve bağlama göre okundu.

632 یاشلو → باشلو Vat.71b.12 ve bağlama göre okundu.

633 کیجر → کهر Teklif için bk. DKON: 163-164, KBO: 206.

634 بوته → پوته Drs.24a.9, Vat.72a.2, 86a.12'ye göre okundu.

Drs.43b

اوتورردي • دده قورقود اوندن بري كلدي • باش
ايندردي بكدي بصدي • اغزندن كوركلي سلام ويردي •
دلو قارچار اغزي كوپكلندردي • دده قورقودك يوزنه
بقدي ايدر • عليك السلام • اي عملي ازمش فعلي دونمش •
قادر اللّه اغ النته قدا يازمش • اياقليلر بورايه كلدكي
يوق • اغزليلر بو صوعيله ايچدكي يوق سكا نولدي • عملكمي
ازدي • فعلكمي ازدي • اجلكمي كلدي • بو ارالرده
يلرسن • ديدي • دده قورقوت ايدر • قرشوكنان قره طاغكي
اشماغه كلمشم • اقنتيلي كوركلو صوكي كچمكه كلمشم
كينك اتككه طار قولتقكه قصلماغه كلمشم • تكرينك بويروغيله
پيغمبرك قوليله • ايله آي كونله كوركلي • قزقرداشك
بانوچيچكي بامسي بيركه ديلمكه كلمشم ديدي • دده قورقوت
بويله ديكج دلو قارچار ايدر • مره نه ديدكم يتورلده • قرل

Drs.43b, ME83, OŞG37.24

(1) oturumdı. Dedem Ḳorḳut öteden beri geldi, baş

(2) ėndürdi, bağır başdı, ağız dilden görklü selām vėrdi.

(3) Delü Ḳarçar ağzın köpüklendürdi, Dede Ḳorḳuduŋ yüzine

(4) baḳdı, eydür: Aleyke's-selām, ay ʿamel[i][635] azmış, fiʿli dönmiş,

(5) Ḳādir Allāh ağ alnına[636] ḳada yazmış! Ayaḳlılar buraya geldügi

(6) yoḳ, ağızlı-lar bu ṣuyumdan içdügi yoḳ. Saŋa noldı? ʿAmelüŋ mi

(7) azdı, fiʿlüŋ mi döndi,[637] ecelüŋ mi geldi? Bu aralarda

(8) neylersin? dėdi. Dede Ḳorḳut eydür:

Ḳarşu yatan ḳara ṭağuŋı (9) aşmağa gelmişem,

aḳın-dılı görklü ṣuyuŋı gėçmege gelmişem.

(10) Geŋ etegüŋe ṭar ḳoltuğuŋa ḳışılmağa gelmişem.

Taŋrınuŋ buyuruğıyıla (11) Pėgamberüŋ[638] ḳavlıyıla

aydan arı, günden görkli ḳız ḳardaşuŋ (12) Bānı Çiçegi

Bamsı Beyrege dilemege gelmişem, dėdi.

Dede Ḳorḳut

(13) böyle dėgec Delü Ḳarçar eydür: Mere, ne dėdügüm yetürüŋ, ḳara

---

635 عمل → عملي Tamir Vat.72a.3 ve bağlama göre yapıldı.

636 التنه → النته Vat.72a.3 ve bağlama göre okundu.

637 Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.43b.7 notu.

638 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır; ayrıca bk. Drs.5a.3 notu.

Drs.44a

ایغزی یراغلو کورلك دیدی • قرا ایغزی یراغلو کوردلر
دلی قارچاری ینه یوردلر • دده قورقود کوستکی اوزدی
طورمدی قاچدی • دلو قرچار ارده دوشدی • توقلی
یاشلو طاوری ایکی یورلدی • دده قورقود کبی یاشلو
کاچه ایغزه بچردی یندی • دده بی قوا قوا دلی قرچار
اونی یالك یراشوردی • دده قورقودك اردندن دلی
قرچار ایردی • دده نك اسنی انتدی • تکری یه صغندی
اسم اعظم اوقدی • دلی قرچار قیلجی النه الدی ••
برقارسنده اویکه ایلم حمله قلدی • دلی بك دلدی کم
دده یی دبره چاله • دده قورقوت ایتدی • چالرسا ك
الوك قورسون دیدی حق تعالی نك امریله دلینك
قارچارك الی یوقرودن اصلو قالدی • زیرا دده
قورقوت ولایت اسی ایرعی • دلکی قبول اولدی • دلو

Drs.44a, ME84, OŞG38.4

(1) ayğırı yarağıla getürüŋ, dėdi. Ḳara ayğırı yarağıla getürdiler,

(2) Deli Ḳarçarı bindürdiler. Dede Ḳorḳud köstegi üzdi,

(3) ṭurmadı, ḳaçdı. Delü Ḳarçar ardına düşdi. Toḳlı

(4) başlu ṭorı ayğır yorıldı Dede Ḳorḳud keçi başlu

(5) keher[639] ayğıra ṣıçradı bindi. Dedeyi ḳova ḳova, Deli Ḳarçar

(6) on bėleŋ yėr aşurdı. Dede Ḳorḳuduŋ ardından Deli

(7) Ḳarçar ėrdi. Dedenüŋ ensi entdi,[640] Taŋrıya ṣığındı,

(8) ism-i aʿẓam oḳıdı. Deli Ḳarçar ḳılıcın eline aldı,

(9) yoḳarısından öyke ile ḥamle ḳıldı. Deli beg diledi ki

(10) Dedeyi depere çala. Dede Ḳorḳut eyitdi: Çalarısaŋ

(11) elüŋ ḳurısun! dėdi. Ḥaḳ Teʿāla-nuŋ emriyile Deli

(12) Ḳarçaruŋ eli yoḳaruda[641] aṣılu ḳaldı. Zīrā Dede

(13) Ḳorḳut velāyet issi idi, dilegi ḳabūl oldı. Delü

639 كاچر → كهر Teklif için bk. DKON: 163-164, KBO: 206.

640 Deyimin tespiti ile ilgili bir atlama için bk. Drs.44a.7 notu.

641 Kelimenin metindeki farklı şekilde yazılışları için bk. Drs.44a.12 notu.

Drs.44b

قارچار ایدر مرد امان الامان تکرینك برلکنه یوقدر کمان
سن منم الوجی صاغلدی کوز تکرینك بویروغیله بیغبرك
قولیله قیتز قرنداشی بنزکه ویره یین دیری اوج کره اغزندن
اقرار ایلدی کناهنه توبه ایلدی دده قورقوت دعا ایلدی
دلی نك الی حق امریله صاپ صاغ اولدی دوندی ایدر
دده قیتز قرنداشمك یولنه بن نه استرسم ویررمیسن دده
ایدر ویره لم دده کوره لم نه استرسن دلو قارچار ایدر بیك
بوغرا کتورك کم مایه کورمش اولا بیك دخی ایغر کتورك
کم هیچ قصراغه اشمامش اوله بیکدخی قیون کورمش قوچ
کتورك بیکده قویرقسز قولقسز کوبك کاتورك بیك دخی
دوه کتورك منکا دیری اکر بو دیدکم نسنه لری کتوردیسکوز
خوش ویردم اما کتورمیجك اولورسك بوقاتلم اولورمزم
اول وقتین اولدوردین دیری دده دوندی بای بوره

Drs.44b, ME85, OŞG38.14

(1) Ḳarçar eydür: Meded amān, el-amān! Taŋrınuŋ birligine yoḳdur gümān.

(2) Sen menüm elümi şağaldı gör;[642] Taŋrınuŋ buyruğıyıla, Pėgamberüŋ[643]

(3) ḳavlıyıla ḳız ḳarındaşı Beyrege[644] vėreyin, dėdi. Üç kerre ağzından

(4) iḳrār eyledi, günāhına tevbe eyledi. Dede Ḳorḳut du'ā eyledi

(5) Deli-nüŋ eli Ḥaḳ emriyile şapaşağ oldı. Döndi, eydür:

(6) Dede, ḳız ḳarındaşımuŋ yolına ben ne isterisem vėrür misin? Dede

(7) eydür: Vėrelüm, d[ė][645] di görelüm ne istersin? Delü Ḳarçar eydür: Biŋ

(8) buğra getürüŋ kim māya görmemiş ola. Biŋ daẖı aygır getürüŋ

(9) kim heç ḳısrağa aşmamış ola. Biŋ[-]daẖı ḳoyun görmemiş ḳoç

(10) getürüŋ, biŋ[-]de ḳuyruḳsuz ḳulaḳsuz köpek getürüŋ, biŋ daẖı [semüz][646]

(11) büre[647] getürüŋ maŋa, dėdi. Eger bu dėdügüm nesneleri getürüriseŋüz,

(12) ẖoş, vėrdüm. Ammā getürmeyecek olursaŋ, bu ḳatla öldürmedüm,

(13) ol vaḳtın öldürürin, dėdi. Dede döndi, Bay Böre

642 كوز → كور Vat.72b.2 ve bağlama göre okundu.

643 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır. Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.

644 بنركه → بيركه Vat.72b.3 ve bağlama göre okundu.

645 ددي → دي دي Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.44b.7 notu.

646 Tamir ve okuma teklifi için bk. Drs.44b.10, 11 notu.

647 دوه → بوره Tamir ve okuma teklifi için bk. Drs.44b.10, 11 notu.

Drs.45a

اولرسن كلدي • باي بوره بك ايدر دده اوغلانمسن يتزيي
سن دده اوغلانم ددي • ياپسي بجه قرتلدك دلي قوجارك
الندن ديدي • دده ايدر اللهك عنايتي ارنلرك همتي
اولدي قيزي الدم ددي • بيركم وانا سنه وقيز قرداشلرينه
موشتجي كلدي سوندلر • شاد اولديلر • باي بوره نك
ايدرڭ دلونه ندرمال استدي • دده ايدر يارمسون •
يارجسون • دلوقارچار ايلا مال استدي كه هيچ يمسون
ديدي • باي بوره نك ايدر رحلم ندلري • دده ايدر
بيك ايغر ديلويدر كم قصرغه اشماميش اولا بيك دخي
ايغرا ديلدي كم مايه كورمش اولا • بيكده قوج ديليويدر
قيونه كورمش اولا • بيكده قويرقسز قولقسز كوپك ديلدي
بيك دخي خراجه قراجه بوره لرديلدي • بو دنسنه لري
كتورجك اولرسكز قيز قرداشي ويردم • كالورميجك

اولرسكز

Drs.45a, ME86, OŞG38.30

(1) [Begüŋ][648] ėvlerine geldi. Bay Böre Beg eydür: Dede oğlan mısın ḳız mı-

(2) -sın?[649] Dede: Oğlanam, dėdi. Ya pes nėce ḳurtılduŋ, Deli Ḳarçaruŋ[650]

(3) elinden? dėdi. Dede eydür: Allāhuŋ ʿināyeti, erenlerüŋ himmeti

(4) oldı ḳızı aldum, dėdi. Beyrege ve anasına ve ḳız ḳardaşlarına

(5) muştucı geldi, sevindiler, şād oldılar. Bay Böre Beg[651]

(6) eydür: Delü ne ḳadar māl istedi? Dede eydür: Yarımasun

(7) yarçımasun Delü Ḳarçar, eyle māl istedi ki heç bitmesün,[652]

(8) dėdi. Bay Böre Beg[653] eydür: Hele ne diledi? Dede eydür:

(9) Biŋ aygır dileyüpdür kim ḳısrağa aşmamış ola. Biŋ daẖı

(10) buğra diledi kim māya görmemiş ola. Biŋde ḳoc dileyüpdür,

(11) ḳoyuna girmemiş ola. Biŋde ḳuyruḳsuz ḳulaḳsuz köpek diledi.

(12) Biŋ daẖı ẖıraca[654] ḳıraca [olmaya][655] büreler diledi. Bu nesneleri

(13) getürecek olursaŋuz ḳız ḳarındaşumı vėrürem, getürmeyecek[656]

648 Tamir için bk. Drs.45a.1 notu.

649 Deyimin anlamı için bk. Drs.45a.1 notu.

650 قورچارك → قرچارك Vat.72b.11 ve bağlama göre okundu.

651 نلك → بلك Vat.72b.13; Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4 vd.'ne göre okundu.

652 Fiilin anlamı için bk. Drs.45a.7 notu.

653 نلك → بلك Vat.73a.1; Drs.35b.12, 35b.12, 35b.13, 36a.5, 36b.4 vd.'ne göre okundu.

654 Teklif için bk. Drs.45a.12 notu.

655 Tamir ve teklif için bk. Drs.45a.12 notu.

656 كالورميجك → كاتورميجك Vat.73a.4 ve bağlama göre okundu.

Drs.45b

اولرسك كوزمه كورنمه سن يوخسه سني اولدررم ديدي
باي بوره بك ايردده من اوچي بولورسه ايكسي
سن بولورميسن ديدي * دده قورقود بلي خانم بولورم
ديدي * باي بوره بك ايتدي امري دده كوبكلو بوره يي
سن بول ديدي * دخي كندوسي تولا تولا اتلرينه واردي بك
ايغر سچدي * دوه لرينه واردي بك بوغرا سچدي قيونلرينه
واردي بك قوچ سچدي * دده قورقود دخي بك بيرقسز
قولقسز كوبكلو بك دخي بوره بولدي * الوب بونلري دلو
قرجاره كتدي * ايشتدي قرشو كلدي كوره يم ديدكي كوردلري
ديدي * ايغرلري كوريجك بكندي دوه لري كوردكنده بكيندي
قوچلري بكندي * كوبكلري كوريجك قصقص كلدي ايدي
دده يا قانغي منم بورلرم * دده قورقود هاي اوغل قرجار
ادم اوش بو كلك كبي بو كلودر * اول بر ياون چابوق دور

Drs.45b, ME87, OŞG39.13

(1) olurısaŋ gözüme görinmeyesin, yoḫsa seni öldürürem, dėdi,

(2) Bay[657] Böre Beg eydür: Dede, men üçini bulurısam[658] ikisini

(3) sen bulur mısın? dėdi. Dede Ḳorḳud: Belī ḫānum, bulayım,

(4) dėdi. Bay Böre Beg eyitdi: İmdi Dede, köpegile püreyi

(5) sen bul, dėdi. Daḫı gendüsi tavla tavla atlarına vardı, biŋ

(6) aygır seçdi. Develerine vardı, biŋ buğra ner[659] seçdi. Ḳoyunlarına

(7) vardı, biŋ ḳoç seçdi. Dede Ḳorḳud daḫı biŋ ḳuyruḳsuz

(8) ḳulaḳsuz köpegile biŋ daḫı büre buldı. Alup bunları Delü

(9) Ḳarçara gėtdi. Ėşitdi ḳarşu geldi, Göreyim dėdügümi getürdiler mi?

(10) dėdi. Aygırları göricek begendi, develeri gördüginde begendi,

(11) ḳoçları begendi, köpekleri göricek ḳaş ḳaş güldi, eydür:

(12) Dede, ya ḳanı menüm bürelerüm? Dede Ḳorḳud: Hay oğul Ḳarçar,

(13) ādeme üş[er],[660] bögelek gibi buŋaldur;[661] ol bir yavuz cānvardur.

---

657 پاي → باي Vat.73a.5; Drs.35b.3, 8, 12, 13, 36a.5, 36b.5, 36b.8 ve bağlama göre okundu.

658 بولورسه → بولورسهم Vat.73a.5 ve bağlama göre okundu.

659 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.45b.6 notu.

660 اوش → اوشر Tamir için bk. Drs.45b.13 notu.

661 بوكلودر → بوكلدور Okuma gerekçesi için bk. Drs.45b.13 notu.

Drs.46a

هب بريرده ديربدردم • كل كيده لم سموني ال اروغني
قوديري • الدي دلي قوجاري بريره لي يره كتوردي •
دلي قارجاري يالنجق ايلدي اغنلم قوبدي • يره لسر
دلي قارجاره اوشدلر • كوردي يحوجي بلمز • ايدرمدد
دده كوم ايلم الله عشقنه • بتوبي اچ چقاين ديدي •
دده قور قود اوغل قوجارنه قارغشه ايدرسن • كتوره
بواصرلر وغك بسته دره • تولدك بو يلم بوكلدك سموني
ال اروغني قوديري • دلو قارچار ايدر • هاي دده
سلطانه • تكري برنك سوزي ده السون • اروغنده
السون • همان بني قابودن طشاري ايلمرد ديدي •
دده بتوبي اچدي • دلو قوجار جقدي • دده كورديكم
دلونك جاننه كچمشي • باشي قيوسي اولمش • كوده سي بره
ده كورمز • يوزي كوزي بلورمز • دده نك اياغنه دشدي •

Drs.46a, ME88, OŞG39.29

(1) Hep bir yėrde dėrüpdürürem. Gel gėdelüm semüzin al, aruġın

(2) ḳo, dėdi. Aldı Deli Ḳarçarı, ol[662] püreli yėre götürdi.

(3) Deli Ḳarçarı yalıncaḳ eyledi, aġıla ḳoydı. Püreler

(4) Deli Ḳarçara üşdiler. Gördi beceribilmez, eydür: Meded

(5) Dede! Kerem eyle, Allāh ʿışḳına ḳapuyı aç, çıḳayın, ḍėdi.

(6) Dede Ḳorḳud: Oġul Ḳarçar, ne ḳarġaşa edersin? Götür[663] a![664]

(7) Bu ışmarladuġuŋ nesnedür, nolduŋ böyle buŋalduŋ? Semüzin

(8) al, aruġın ḳo, dėdi. Delü Ḳarçar eydür: Hay Dede

(9) sulṭān, Taŋrı bunuŋ semüzin de alsun, aruġın da

(10) alsun. Hemān beni ḳapudan ṭaşarı eyle,[665] meded! dėdi.

(11) Dede ḳapuyı açdı, Delü Ḳarçar çıḳdı. Dede gördi[-]kim

(12) Delünüŋ cānına gėçmiş,[666] başı ḳayusı[667] olmış, gevdesi püre-

(13)-den görinmez, yüzi gözi belürmez. Dedenüŋ ayaġına düşdi,[668]

---

662 -بر → اول Düzeltme teklifi için bk. Drs.46a.2 notu.

663 Fiilin anlamı için bk. Drs.46a.6 notu.

664 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.46a.6 notu.

665 *(ḳapudan) ṭaşarı eyle-* deyiminin anlamı için bk. Drs.46a.10 notu.

666 Deyimin anlamı için bk. Drs.46a.12 notu.

667 قپوسی → قیوسی Bağlama göre okundu.

668 *ayaġına düş-* deyiminin anlamı için bk. Drs.46a.13 notu.

Drs.46b

الله عشقنه بني قورتر ديدي ۞ دده قورقوت وارا وغل
كندوكي صويه اوردي ۞ دلو قرچار سكردرك واردي
صويه دوشدي ۞ بوره در صويه اقدي كندي كلدي كياسي
س كتدي ۞ اغزدوكن براغن كوردي ۞ اغوز زمانندن بركيسه
كه اولنسه اوخ آتاردي ۞ اوجي يرده دوشسه انن كوزدلك
دكردي ۞ بايرك خان دخي اوخ اتدي ۞ ديبنه كوردكن
دكدي ۞ ادا اقلوسندن اركنلك ۞ بر قوشي قفتان كلدي
بايرك كتدي ۞ يولداشلرنه بو ايش خوش كلمدي ۞ سحت
اولديلر ۞ بيرك ايدر ينم سخت اولدوكن ديدي ۞ ايتدقلر
بنجه سخت اولميلوم ۞ سن قزيل قفتان كيرسن براغ قفتان
كيا ردديلر ۞ بيرك ايدر بو قدردنسنه دن اوتري بنه
سخت اولورسز ۞ بكون بن كيدم يارين نايم كيسون ۞ قرق
كونه دكن صره واردي كا يكونه انون صوكره يردم ويشيه

Drs.46b, ME89, OŞG40.13

(1) Allāh ʿışḳına beni ḳurtar! dėdi. Dede Ḳorḳut: Var oġul,

(2) gendüŋi ṣuya ur, dėdi. Delü Ḳarçar segirderek vardı,

(3) ṣuya düşdi. Büredür;[669] ṣuya aḳdı, gėtdi. Geldi, gėyesi-

(4)-sin [gėydi, evine][670] gėtdi, aġır dügün yaraġın gördi. Oġuz zemānında bir yigit

(5) ki ėvlense oḫ atarıdı, oḫı [ne][671] yėrde düşse anda gerdek

(6) dikeridi. Beyrek Ḫān daḫı oḫın atdı, dibine gerdegin

(7) dikdi. Adaḳlusından ergenlik bir ḳırmızı ḳaftan geldi,

(8) Beyrek gėydi[672] yoldaşlarına bu iş ḫoş gelmedi, saḫt[673]

(9) oldılar. Beyrek eydür: Neye saḫt olduŋuz? dėdi. Eyitdiler:

(10) Nėce saḫt olmayalum; sen ḳızıl ḳaftan gėyersin, biz[674] aġ ḳaftan

(11) gėyerüz, dėdiler. Beyrek eydür: Bu ḳadar nesneden ötüri neye

(12) saḫt olursız? Bugün ben gėydüm, yarın nāyibüm[675] gėysün. Ḳırḳ

(13) güne degin sıra var, di gėyüŋüz, andan ṣoŋra bir dervīşe

669 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.46b.3 notu.

670 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.46b.4 notu.

671 Tamir Drs.4b.6, 11b.5, 91b.3, 99b.2, 99b.3, 117b.6, 136a.10 ve bağlama göre yapıldı.

672 كتذي → كيدي Vat.73b.10 ve bağlama göre okundu.

673 سحت → سخت Vat.73b.11; Drs.38a.13, 46b.9, 46b.10, 46b.12 vd. örneklere göre okundu.

674 بر → بز Vat.73b.12 ve bağlama göre okundu.

675 نابيم → نايبم Vat.73b.13 ve bağlama göre okundu.

Drs.47a

ويره لم ديدي • قرق بكيد ايلى يبوب ابجوب اوتوررلردي •
يارمسون يارجسونه • كافرلك جاسوسي بوتلري جاسوسلدي •
واروب بايبورد حصاري بكنه خبر ويردي • ايوب نرا وتوررشن •
سلطانم باي بيجاره بك اول سكا ويره جكي قزي بيوكه
ويردي • بوكيجه كردكم كيرون ديدي يارمسون • يارجسون
اول ملعون يدي • يوز كافرله يلغادي بيرك آت • الاجه
كوردكي ايجنده يبوب ابجوب بي جضا وتورردي • دورت
ايجوسنده كافرا وتماغم قيتولري • ناي قيلجن صيردي •
الته الدي • منم باشم بيركك باشنه قربان اولسون •
ديدي • ناپ باره لندي شهيد اولدي • درين اولسه
ياتوردي قلابه لق تورخوده • آت ايشلر ارا وكوزن بيانه
اريك اموري اولمز • اوتوطقوز يكيد لو بايرك طقتاق
كتدي • طاك اوزي • كون طوغدي • بايركك اتاسي •

امابر

Drs.47a, ME90, OŞG40.29

(1) vėrelüm, dėdi. Ḳırḳ yigid ilen yėyüp içüp otururlarıdı.

(2) Yarımasun yarçımasun kāfirüŋ cāsūsı bunları cāsūsladı.

(3) Varup Bayburd ḥiṣārı begine ḫaber vėrdi, eydür: Ne oturursız

(4) sulṭānum, Pay Bīcān[676] Beg ol saŋa vėrecegi ḳızı[677] Beyrege

(5) vėrdi, bu gėce gerdege girür, dėdi. Yarımasun yarcımasun

(6) ol melʿūn yedi yüz kāfirile yılġadı.[678] Beyrek ap alaca

(7) gerdegi içinde yėyüp içüp bī-ḫaber otururıdı. Dün

(8) uyḫusında kāfir otaġa ḳuyuldı. Nāyi[b]i[679] ḳılıcın ṣıyırdı,

(9) eline aldı: Menüm başum Beyregüŋ başına ḳurbān olsun,

(10) dėdi. Nāyib pārelendi, şehīd oldı. Derin olsa

(11) baturur,[680] ḳalabalıḳ ḳorḫudur; at işler, er öginür;[681] yayan

(12) erin umudı[682] olmaz. Otuz ṭoḳuz yigidilen Beyrek ṭutsaḳ

(13) gėtdi. Ṭaŋ ötdi,[683] gün ṭoġdı. Beyregüŋ atası

---

676 بيحاره → بيجان Vat.74a.2, Drs.40b.6 ve bağlama göre okundu.

677 Bu boyda *kurgu ile ilgili yorumlar* için bk. Drs.47a.4 notu.

678 Anlam teklifi için bk. Drs.76b.5 notu.

679 نايي → نايبي Tamir Vat.74a.5 ve bağlama göre yapıldı.

680 باتودر → باتورر Drs.68b.13 ve bağlama göre okundu.

681 Deyim için bk. Drs.121a.5-6 notu.

682 اموري → امودي Okuma ve ṭeklif için bk. Drs.47a.12, 68b.13 notu.

683 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.47a.13 notu.

Drs.47b

اناسي بقدي. كورديكم كردك كورمز اولمش. آه اتليلر
عغللري ياتلرنده كتدي. كوردلوكم اوچارده قوزغون
قالمش. تازي طولشمش يوزنده قالمش كردك. پاره لنمش
نايب شهيد اولمش. يركلك باباسي قبا صادق كوتروب
يره چالديغ طرتري يقاسن يرتديغ. اوغل اوغل ديوبن
بوكرديكي زارلق قلدي. اغ بورجكلو اناسي بولدر بولدر
آغلاديغ كوزنك ياشن دوكديغ اجي طرناق آغ يوزنه
الديغ چالديغ. آل يكاغن طرتديغ. قرغوكبي قره صاچني
يولديغ. اعلايبني صقلايبني اونه كلديغ بايب بوره
بكوك دنلوكي التون بان اونه كرديكه. قزي كليني قاص
قاص كلمز اولديغ. قزل قنا اغ النه ياقمز اولديغ. بري
قيز قرداشني آغ چمردي بلره قره طونلر كيدلر. واي بكم
قرطاشم مرادم مقصودم ايرميش يالكوز قرداشم ديوب

Drs.47b, ME91, OŞG41.8

(1) anası baḳdı gördi[-]kim gerdek görinmez olmış. Ah ėtdiler,

(2) ʿaḳılları başlarından gėtdi. Gördiler kim uçarda ḳuzġun

(3) ḳalmış, tazı ṭolışmış yurtda[684] ḳalmış, gerdek pārelenmiş,

(4) nāyib şehīd olmış. Beyregüŋ babası ḳaba ṣarıḳ[685] götürüp

(5) yėre çaldı, ṭartdı yaḳasın yırtdı, Oġul oġul! dėyüben

(6) bögürdi, zarılıḳ ḳıldı. Aġ bürçeklü anası büldür büldür

(7) aġladı, gözinüŋ yaşın dökdi, acı[686] ṭırnaḳ aġ yüzine

(8) aldı çaldı, al yaŋaġın ṭartdı [yırtdı],[687] ḳarġu gibi ḳara ṣaçını

(9) yoldı, aġlayubanı[688] ṣıḳlayubanı ėvine geldi. Bay Böre

(10) Begüŋ dünlügi altun ban ėvine [şīven][689] girdi. Ḳızı gelini ḳaş

(11) ḳaş gülmez oldı, ḳızıl ḳına aġ eline yaḳmaz oldı; yedi

(12) ḳız ḳardaşı aġ çıḳardılar ḳara ṭonlar gėydiler. Vay begüm

(13) ḳarṭaş! Murādına maḳṣūdına ėrmeyen[690] yalıŋuz ḳardaş! dėyüp

684 يوزنده → يورتده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.24a.4 notu.

685 صادق → صارق Vat.74a.8; Drs.50b.3, 50b.9 ve bağlama göre okundu.

686 Anlam için bk. Drs.47b.7 notu.

687 Tamir için bk. Drs.47b.8 notu.

688 اعلايبني → اغلايبني Drs.25b.12, 131b.9 ve bağlama göre okundu.

689 Tamir teklifi için bk. Drs.47b.10 notu.

690 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.47b.13 notu.

Drs.48a

اغلشدلر بوكرشدیلر • بیركك یاوقلسنه خبر اولدي • باني
چیچك قره لركیدي • اغ قفتاني جقردي • كوزلماسي كبي ال
یكاغي طرتدي یرتدي • واي آل دوداغم ایاسي • واي اولم
باشم اوریه • واي شاه یكیدم واي شهباز یكیدم • طویمجه
یوزینه بقمادغم خانم یكت • قنده كتدك بني یالكوز قویب جانم
یكت • كوزاجوب كوردكم • كوكل الدسودكم • بر یصدقده باش
قودغم • یولنده اولدكم قربان اولدغم • واي قزانه بكلك اتاغي
واي قالن اغوزك امرجي • بیرك دیوب زاري زاري
اغلدي • یوني ایشدوب قبان سلجك اوغلیچه دلودندان
آغ جقردي قره كیدي • بیركك یار ویولداشلري آغي
جقروب قرالركیدرلر • قالن اغوز بكلري بیرك ایچون عظیم
یاس طوتدلر اوهود اوزدلر • بونك اوزرینه اون التي ییلك
كجدي بیركك اولوسي دریسي بلنمادیلر • بركون قزلك

م

Drs.48a, ME92, OŞG41.20

(1) ağlaşdılar, bögrüşdiler. Beyregüŋ yavuḳlısına ḫaber oldı. Bānı

(2) Çiçek ḳaralar gėydi, aġ ḳaftanını çıḳardı, güz alması gibi al

(3) yaŋaġ[ın]ı[691] ṭartdı yırtdı:

Vay al duvaġum[692] iyesi!

Vay al[n]um[693] (4) başum umudı![694]

Vay şāh yigidüm!

Vay şehbāz yigidüm!

Ṭoyınca (5) yüzine baḳmaduġum ḫānum yigit!

Ḳanda gėtdüŋ beni yalıŋuz ḳoyup cānum (6) yigit?

Göz açuban gördügüm,

göŋül ile sevdügüm,

bir yaṣduḳda baş (7) ḳo[y]duġum,[695]

yolında öldügüm, ḳurbān olduġum.

Vay Ḳazan Begüŋ ınaġı,

(8) vay ḳalın Oġuzuŋ imrencesi Beyrek!

dėyüp zārı zārı

(9) ağladı. Bunı ėşidüp Ḳıyan Selcük oğlı Delü Dundar[696]

(10) aġ çıḳardı ḳara gėydi. Beyregüŋ yār u yoldaşları aġı

(11) çıḳarup ḳaralar gėydiler. Ḳalın Oġuz begleri Beyrek içün ʿaẓīm

(12) yas ṭutdılar, umud üzdiler. Bunuŋ üzerine on altı yıl

(13) gėçdi Beyregüŋ ölüsin dirisin bilmediler. Bir gün ḳızuŋ

691 يكاغي → يكاغيني Tamir Vat.74b.1 ve bağlama göre yapıldı.

692 دوداغم → دوواغم Vat.74b.1, Drs.49a.6 ve bağlama göre okundu.

693 اولم → النوم Vat.74b.1, Drs.49a.6 ve bağlama göre okundu.

694 اموري → امودي Vat.74b.1; Drs.19b.12, 32b.5, 49a.6, 57a.3 ve bağlama göre okundu.

695 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.48a.7 notu.

696 دنداز → دندار Vat.74b.3; Drs.32a.4; Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.48b

قوداشي دلي قرچار بايزيد خانك ديوانته كلدي ديزين
چوكدي . ايدر دولتلو خانك عمري اوزون اولسون
بيرك دري اولسه اول التي يلدن برو كلوردي . بربكت
اولسه . دريسي حنزير كتورسه . چرغاب التون اچنده
ويردم . اولسي حنزير كتورنه قيتز قوداشم ويروردم ديدي
بويله ديكج يارمسون يارچسون . بلاجي اوغلي بر چوق
ايدر سلطانم بر واره يم اولسي دريسي حنزير كتوره يم
ديدي . مكر بيرك بوكه بر كوملك بشلمش ايدي كيمز ايدي
صاقلردي . واردي كوملكي قاته قوته يا توردي . بايزيد
خانك اوكنه كتوروب بر قدي . بايزيد خان ايدر مره بو نه
كوملكدر . بيركي قره درونده اولدرمشلر اوشده نشاني
سلطانم ديدي . كوملكي كوريجك بكلر اوكورا وكورا غلشدلر
زارلقلر كردلر . بايزيد خان ايدر مره ينه اغلرسڭ بو بوقي

Drs.48b, ME93, OŞG41.38

(1) ḳardaşı Deli Ḳarçar Bayındır H̬ānuŋ dīvānına geldi, dizin

(2) çökdi, eydür: Devletlü h̬ānuŋ ʿömri uzun olsun!

(3) Beyrek diri olsa on altı yıldan berü gelüridi. Bir yigit

(4) olsa dirisi h̬aberin getürse çarġap [çuḳa][697] altun aḳça

(5) vėrüridüm, ölüsi h̬aberin getürene ḳız ḳardaşum vėrüridüm, dėdi.

(6) Böyle dėgec yarımasun yarçımasun Yalancı oġlı Yartacuḳ[698]

(7) eydür: Sulṭānum, ben varayın ölüsi dirisi h̬aberin getüreyin,

(8) dėdi. Meger Beyrek buŋa bir gömlek baġışlamış idi, gėymez idi,

(9) ṣaḳlarıdı. Vardı göŋlegi ḳana ḳuna baturdı,[699] Bayındır

(10) H̬ānuŋ öŋine getürüp bıraḳdı. Bayındır H̬ān eydür: Mere, bu ne

(11) gömlekdür? Beyregi Ḳara Dervendde[700] öldürmişler. Uşda nişānı

(12) sulṭānum, dėdi. Gömlegi göricek begler üŋür üŋür aġlaşdılar,

(13) zarılıḳlar[a][701] girdiler. Bayındır H̬ān eydür: Mere, neye aġlarsız?[702] Biz bunı

697 Tamir teklifi için bk. Drs.48b.4 notu.

698 Özel adın yapısı ile ilgili açıklama için bk. Drs.48b.6, 50a.11 notu.

699 Fiilin anlamı için bk. Drs.48b.9 notu.

700 دروندهده → دروندده Vat.74b.12; Drs.37a.10, 37b.8 ve bağlama göre okundu.

701 زارلقلر → زارلقلره Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.48b.13 notu.

702 اغلرسن → اغلرسز Vat.75a.1 ve bağlama göre okundu.

Drs.49a

تاپمزز ادقلوسنده ایرك كورسوله اول يخشي بلوره ذيرا
اول ديكو بدرينه اول تانزديدي• واردیلر كوملكي ميانی
چیچکه ایتلدلر• كوردي تانزي اولدر ديديه طرتدي ياقه
سين يرتدي• اجي طرنق اغ يوزنه الدي چالدي كوز الماسي
كبي ال يكاغين يرتدي• واي كوزم اچوب كوردكم كوكل ديرب
سودكم• واي ال دواغم اياسي• واي السوم باشم اومودي•
خان بيرك ديوا غلدي• باسنده اناسنده جنون اولدي• اب
الاچيه اوردسنده شيون كردي اغ چقردلر قره كيدلر تالي
اغوزبكلري• بيركدن اومود اوزدلر يلدنجي يالنجوق كبجي
دكون ايلدي• اول دكوننده وعده قودي• بيركك باباسي
باي بوره بك دخي بازركانلري قوزدي• يانه كتوردي
ايدرمره بازركانلر وارك اقليم ارالك بيركك اولسي
جنين كتوربدكز اولي ديره• بازركانلر ياق كوردلر كيجه

كيدرز

Drs.49a, ME94, OŞG42.17

(1) tanımazuz. Adaḳlusına aparuŋ, görsün. Ol yaḫşı bilür, zīrā

(2) ol diküpdür, yine ol tanır, dėdi. Vardılar gömlegi Bānı[703]

(3) Çiçege ėletdiler.[704] Gördi tanıdı, Oldur dėdi. Ṭartdı yaḳa-

(4)-sın yırtdı, acı ṭırnaḳ aġ yüzine aldı çaldı, güz alması

(5) gibi al yaŋağın [ṭartdı][705] yırtdı:

Vay göz açup gördügüm,

göŋül vėrüp (6) sevdügüm!

Vay al duvağum iyesi!

Vay alnum başum umudı (7) Ḫān Beyrek!

dėyü ağladı. Babasına anasına ḫaber oldı. Ap

(8) alaca ordusına şīven girdi. Aġ çıḳardılar, ḳara gėydiler. Ḳalın

(9) Oğuz begleri Beyrekden umud üzdiler. Yalancı [oğlı][706] Yaltacuḳ kiçi

(10) dügünin eyledi, ul[u][707] dügünine vaʿde ḳodı. Beyregüŋ babası

(11) Bay Böre Beg daḫı bāzirgānları ḳığırdı, yanına getürdi,

(12) eydür: Mere bāzirgānlar, varuŋ, iḳlīm [iḳlīm][708] araŋ, Beyregüŋ ölüsi [dirisi][709]

(13) ḫaberin getüreydüŋüz ola mı; dėr. Bāzirgānlar yaraḳ gördiler, gėce

703 ياني → باني Vat.75a.2; Drs.40a.10, 40a.11, 40b.10, 40b.13 vd. örneklere göre okundu.

704 ايتلتدلر → ايلتدلر Vat.75a.3 ve bağlama göre okundu.

705 Tamir için bk. Drs.49a.5 notu.

706 Tamir Vat.75a.7; Drs.50b.8, 51a.4, 52a.11, 52b.11, 56a.5, 61b.5'e göre yapıldı.

707 اول → اولو Tamir Vat.75a.7, Drs.50a.11 ve bağlama göre yapıldı.

708 Tamir Vat.75a.7-8 ve bağlama göre yapıldı.

709 Tamir Vat.75a.7-8 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.49b

کندز دیموب یوریدیلر . ناکاه پاره صارلق بایبورد حصارنه
کلدیلر . مکر اول کون کافرلرك اغر کونلر یدی . هر بری یمکده
ایچمکده ایدی . بیرکی دخی کتوروب بتوزجا لدوردلردی . بیرك
یوجه چارطاقدن باقدی بازرکانلری کوردی . بونلری کردکیزم
خبرلشدی کوره لم خانم نه خبرلشدی . ایرا لالك اچوق
هوایردن کلن ارغیش . بك بابامك قادین انامك سوکلی
ارغیش . ایاغی اورن شهباز اتی بینن ارغیش . اورم کله
سوزم دکله ارغیش . قالو اغوز ایچنده اولانش اوغلی صالور
قزانی صوردر اولسم صاغمی ارغیش . قان سلجك اوغلی
دلو طونرا زصوررا اولسم صاغمی ارغیش . اغ صقللو بابامی
اغ بورچکلو انامی صوررا اولسم صاغمی ارغیش . کوزاچوقی
کوردکم . کوکلم سودکم . پای بیجان قزی . بانی چیچك اوقی
ارغیش . یوخسه کورده می ارغیش . دیکل مکا قره باشم

Drs.49b, ME95, OŞG42.34

(1) gündüz dėmeyüp yöridiler, nāgāh Paraşaruŋ Bayburd ḥiṣārına

(2) geldiler. Meger ol gün kāfirlerüŋ ağır günleriydi, her biri yėmekde

(3) içmekde idi. Beyregi daẖı getürüp ḳopuz çaldururlarıdı. Beyrek

(4) yüce çarṭaḳdan baḳdı bāzirgānları gördi. Bunları gördüginde[710]

(5) ẖaberleşdi, görelüm ẖānum ne ẖaberleşdi, eydür:

Alaŋ alcaḳ, (6) hava[711] yėrden gelen argış!

Beg babamuŋ ḳadın anamuŋ savgatı (7) argış!

Ayağı uzun şehbāz ata binen argış!

Ünüm [a]ŋla,[712] (8) sözüm diŋle, argış!

Ḳalın Oğuz içinde Ulaş oğlı Ṣalur (9) Ḳazanı

ṣorar[713] olsam ṣağ mı argış?

Ḳıyan Selcük oğlı (10) Delü Ṭundar[ı][714]

ṣorar olsam ṣağ mı[715] argış?[716]

[Ḳara Göne oğlı Budağı

ṣorar olsam ṣağ mı argış?][717]

Ağ ṣaḳallu babamı, (11) ağ bürçeklü anamı

ṣorar olsam ṣağ mı argış?

Göz açuban (12) gördügüm, göŋülile sevdügüm

Pay Bīcān[718] ḳızı Bānı Çiçek

ėvde mi (13) argış, yoẖsa gūrda mı argış?[719]

[Gel bunları][720] dėgil maŋa,

ḳara başum

---

710 كردكنده → كوردكنده Bağlama göre okundu.

711 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.49b.6 notu.

712 كله → اكله Vat.75a.13 ve bağlama göre okundu.

713 صودر → صورر Vat.75a.13 ve bağlama göre okundu.

714 طونداز → طونداري Tamir Vat.75b.1; Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11 ve bağlama göre yapıldı.

715 صاغمش → صاغمي Vat.75b.1 ve bağlama göre okundu.

716 ازغيش → ارغيش Vat.75b.1 ve bağlama göre okundu.

717 Tamir için bk. Drs.49b.10, 50a.2 notu.

718 *ye*'nin noktaları yazılmamıştır.

719 ازغيش → ارغيش Vat.75b.4, 5 ve bağlama göre okundu.

720 Tamir Vat.75b.5'e göre yapıldı, ayrıca bk. DKON: 172.

Drs.50a

قربان اولسون ارغنش سكا ديري • بازركانلر ايدر صاغ
مسين اسمس جانم بامسى قپان سلجك اوغلى دلى طوندارى
صورر سلك صاغ دربامسى • قره كونه اوغلى بوداقى صورر
اولسك صاغ دربامسى • اول بكلراغ چقردى قره كيمرى
سنكجون بامسى • اغ صقللو اتاقى اغ برجكلو اناقى صورر
اولسك صاغ دربامسى • اغ چقرب قره كيدلو سنكجون بامسى
يرى تيزقرداشك يرى يول ايردنه اغلر كوردم بامسى
كوز الماسى كبى الديكا قلرين يرتركووردم بامسى • واردى
كلعز قرداشى ديوزاريلوغ ايدر كوردم بامسى كوزاجوق
كوردكك • كوكل ويرب سودكك • باى بيجان قزى بانى
چچك كبى دكونى ايلدى • اولودكونه وعده تودعى يلانجى
اوغلى يرججوغه وارد كوردم • خانه بيرك پاره صارقلك
باسور دحصارترنه اوچه كودكلر • آت الاچه كره كوكنه

كل

Drs.50a, ME96, OŞG43.22

(1) ḳurbān olsun arġış saŋa!
dėdi. Bāzirgānlar eydür:
Ṣaġ (2) mısın esen misin ḫānum[721] Bamsı?
[Ḳalın Oġuz içinde Ulaş oġlı Ṣalur Ḳazanı
ṣorar olsaŋ ṣaġdur Bamsı.][722]
Ḳıyan Selcük oġlı Deli Ṭundarı
(3) ṣorarısaŋ ṣaġ-dur Bamsı.
Ḳara Göne oġlı Budaġı
ṣorar (4) olsaŋ ṣaġ-dur Bamsı.
Ol[723] begler aġ çıḳardı ḳara gėydi (5) senüŋçün Bamsı.
Aġ ṣaḳallu ataŋı,[724] aġ bürçeklü anaŋı
ṣorar (6) olsaŋ ṣaġ-dur Bamsı.
Aġ çıḳarup ḳara gėydiler senüŋçün Bamsı.
(7) Yedi ḳız ḳardaşuŋ yedi yol ayırdında aġlar gördüm Bamsı,
(8) güz alması gibi al yaŋaḳların yırtar gördüm[725] Bamsı,
Vardı (9) gelmez ḳardaş! dėyü zarılıḳ ėder gördüm Bamsı.
Göz açuban[726] (10) gördügüŋ, göŋül vėrüp sevdügüŋ
Pay Bīcān[727] ḳızı Bānı (11) Çiçek kiçi dügünin eyledi,
ulu dügünine vaʿde ḳodı,
Yalancı (12) oġlı Yartacuġa[728] varur gördüm.
Ḫān Beyrek,
Paraṣaruŋ (13) Bayburd ḥiṣārından uça görgil!
Ap[729] alaca gerdegüŋe

---

721 جانم → خانم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.50a.2 notu.
722 Tamir için bk. Drs.49b.10, 50a.2 notu.
723 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.50a.4 notu.
724 اتاغي → اتاني Vat.75b.9 ve bağlama göre okundu.
725 كورردم → كوردم Vat.75b.11 ve bağlama göre okundu.
726 اچوتن → اچوبن Vat.75b.12 ve bağlama göre okundu.
727 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır.
728 Özel adın yapısı ile ilgili açıklama için bk. Drs.48b.6, 50a.11 notu.
729 أت → أپ Açıklama ve teklif için bk. Drs.124a.9 notu.

Drs.50b

کلدکوردکل ٭ کلمزا اولسك بای بچان قزی بایف چیچکی
الدوردك بللو بلکل دیدی ٭ بایوك قالمدی اغلیو اغلیو ٭
قزق بکیدك یاننه کلدی ٭ قباصارق کوزدی بره چالدی ٭
ایدرهی صنم قزق یولداشم ٭ بیلورمسنز نلر اولدی ٭ یلدنجی
اوغلی یالنجوق ٭ منم اولم خبرین ایلتمش ٭ دنلوکی التون
یان اونه بابامك سیونه کرمش ٭ تاوه بکوز قزی کلدی
اغ چقرمش قره کیمش ٭ کوزاچوبن کوردکم ٭ کوکل ویروب
سودکم ٭ بایف چیچك یالنجی اوغلی یالنجوغه وارر اولمش ٭
بویله دیکج قزق بکیدی ٭ قباصارقلوب کوزدلرین بره چالدلر ٭
بوکرو بوکرو اغلشدلر ٭ زاریلق قلدیلر ٭ مکرکافربکنك
بربکرقزی واردی ٭ هرکون بیره کی کورمکه کلوردی ٭ اول
کون کروکورمکه کلدی ٭ باقدی کوردی بیرك سحت اولمش ٭
قیز ایدر بنجون ساخت سن غانم بکت ٭ کلدکجه سنی نشین ٭

Drs.50b, ME97, OŞG44.14

(1) gele görgil!

Gelmez olsaŋ

Bay Bīcān[730] ḳızı Bānı Çiçegi (2) aldurduŋ, bellü bilgil! dėdi.

Beyrek ḳalḳdı, ağlayu ağlayu

(3) ḳırḳ[731] yigidüŋ yanına geldi, ḳaba ṣarıḳ götürdi yėre çaldı,

(4) eydür: Hey menüm ḳırḳ[732] yoldaşum, bilür misiz neler oldı? Yalancı

(5) oğlı Yaltacuḳ menüm ölüm ḫaberin ėletmiş. Dünlügi altun

(6) ban ėvine babamuŋ şīven girmiş, ḳaza beŋzer ḳızı gelini

(7) aġ çıḳarmış ḳara gėymiş. Göz açuban gördügüm, göŋül vėrüp

(8) sevdügüm Bānı Çiçek Yalancı oğlı Yaltacuğa varur olmış,

(9) Böyle dėgeç ḳırḳ[733] yigidi ḳaba ṣarıḳların götürdiler yėre çaldılar,

(10) bögürü bögürü ağlaşdılar, zārılıḳ ḳıldılar. Meger kāfir beginüŋ

(11) bir bikr ḳızı varıdı. Her gün Beyregi görmege gelüridi. Ol

(12) gün gėrü görmege geldi. Baḳdı gördi Beyrek saḫt[734] olmış,

(13) ḳız eydür: Nėçün saḫt-sın[735] ḫānum yigit? Geldügümce[736] seni şėn

730 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır.

731 Sayı ile ilgili olarak bk. Drs.50b.3, 4, 9 notu.

732 Sayı ile ilgili olarak bk. Drs.50b.3, 4, 9 notu.

733 Sayı ile ilgili olarak bk. Drs.50b:3, 4, 9 notu.

734 سحت → سخت Vat.76a.8; Drs.38a.13, 46b.9, 46b.10, 46b.12, 51a.2 vd.'ne göre okundu.

735 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.50b.13 notu.

736 *-dük+iyelik+ce* birleşik zarf-fiil ekinin örnekleri için bk. Drs.50b13 notu.

Drs.51a

کوردم ۰ کولردك اویناردك سنذری نولدك دیدی ۰ بیرك
ایدر بخت سخت اولمایم ۰ اون التی یلدرکم بابامك المتسافیم ۰
آتایم انا بیرقاورمه قرداشه حسرتم ۰ وهم برقوه کوزلو باوقلم ۰
واردی ۰ یلدبجی اوغلی یالبجوق دیرلو برکشی واردی ۰
وارمش یلان سویلمش بنی اولری دیمش ۰ اکا واررا ولمش
دیدی بویله دیکج قیز بیرکی عاشقلمشدی ایدر ۰ کرسی
حصاردن اشاغه اورغاندن صالندرجق اولرسم ۰ بیاکم
ناکم صاغلنده وراجق اولرسك بنی بوبزه کلوب ۰ حلال اللهم
اولرمیس دیدی ۰ بیرك انراجدی ۰ قیلجم طوغرنایق ۰ ارجم
سا بخلیق ۰ برکی کرندی یع ۰ طوبرق کبی صا ورادن ۰ صاغلمه
وارجق اولورسم ۰ اعوزه کلوب سنی حلال اللهم المانسم
دیدی ۰ قیزدجی اورغان کتورب ۰ بیرکی حصاردن اشاغه
صالندردی ۰ بیرك اشاغه ایندی ۰ کندوزین بریوزنده ۰

کوردی

Drs.51a, ME98, OŞG44.28

(1) görürdüm, güleridüŋ oynarıduŋ. Şimdi nolduŋ? dėdi. Beyrek

(2) eydür: Nėce saḫt olmayayım? On altı yıldur kim babaŋuŋ ṭutsaḳıyam;

(3) ataya anaya, ḳavma[737] ḳardaşa ḥasretem ve hem bir ḳara gözlü[738] yavuḳlum

(4) varıdı. Yalancı oğlı Yaltacuḳ dėrler bir gişi varıdı.

(5) Varmış, yalan söylemiş, beni Öldi dėmiş; aŋa varur olmış,

(6) dėdi. Böyle dėgeç ḳız Beyregi ʿāşıḳlamışıdı, eydür: Eger seni

(7) ḥiṣārdan aşağa urğanıla ṣalınduracaḳ olursam, babaŋa

(8) anaŋa ṣağlığıla varacaḳ olursaŋ beni bunda gelüp ḥelallığa

(9) alur mısın?[739] dėdi. Beyrek and içdi: Ḳılıcuma ṭoğranayın, oḫuma

(10) sancılayın, yėr gibi kertileyin, ṭopraḳ gibi ṣavrılayın; ṣağlığıla

(11) varacaḳ olursam Oğuza, gelüp seni ḥelāllığa almazısam,

(12) dėdi. Ḳız daḫı urğan getürüp Beyregi ḥiṣārdan aşağa

(13) ṣalındurdı. Beyrek aşağa baḳdı, gendüzin yėr yüzinde

---

737 Drs.3a.8, 24a.5, 77b.9, 120a.9, 121b.4, 121b.5, 121b.13, 121b.13'e göre okundu.

738 Buradaki *ḳara gözlü* ile ilgili yorum için bk. Drs.51a.3 notu.

739 *ḥelallığa al-* deyimi ve benzer yapılar için bk. Drs.51a.8-9 notu.

Drs.51b

كوردي ٭ اللهه شكر ايلدي يوله دوشدي ٭ كيده رك كافرك
ايلميسنه كلدي ٭ براث بولرسم طوتايم بنايم ديدي ٭ باقدي
كوردي كندونك دكيز تلويني بوزنايغز بونده اوتلنوب طورر
بوز ايغردخي بايركي كورب تانيدي ٭ اكي اياغنك اوزرينه
طوردي كشنندي ٭ بيرك دخي بوني اولمش كوره لم حاتم
نجه اولمش ٭ ايدر اجوق اجوق ميدانه بكرزسنك البچوغك
اكي سنب جراغه بكزرسنك كوزجكزك ابريشمه بكدرسنك
بليجكك اكي قوشنه قرطاشنه بكزرسنك قولاجغك اريك
مرادنه يتوررسنك ارخاجغك ٭ ات ديرنم سكا قرطاش ديرم
قرطاشمدن يكت باشنه ايش كلدي يولداش ديرم يولداشدن
يك ٭ ديدي آت باشني يوقرو طوتدي يرملرغو قالدردي
يتركه قرشو كلدي ٭ بيرك اتك كوكسين قوچقلدي ٭ اكي كوزيني
اوبدي صحرادي بندي ٭ حصارك قپوسنه كلدي ٭ اوتوزطقوز

Drs.51b, ME99, OŞG45.4

(1) gördi[740] Allāha şükr eyledi. Yola düşdi, gėderek kāfirüŋ

(2) ılķısına geldi Bir at bulunsam ṭutayım bineyim, dėdi. Baķdı

(3) gördi[741] gendünüŋ deŋiz ķulunı boz aygır bunda otlanup ṭurur.

(4) Boz aygır daḫı Beyregi görüp tanıdı iki ayağınuŋ üzerine

(5) ṭurdı, kişnedi. Beyrek daḫı bunı ögmiş. Görelüm ḫānum

(6) nėce ögmiş, eydür:

Açuķ açuķ meydāna beŋzer senüŋ alıncuğuŋ,

(7) iki şeb-çerāğa beŋzer senüŋ gözcügezüŋ,

ibrişime beŋzer[742] senüŋ (8) yėlicügüŋ,

iki ķoşa ķarṭaşa beŋzer senüŋ ķulacuğuŋ,

eri (9) murādına yetürür senüŋ arḫacuğuŋ.

At dėmezem saŋa, ķarṭaş dėrem,

(10) ķarṭaşumdan yėg;[743] başuma iş geldi yoldaş dėrem, yoldaşumdan

(11) yėg, dėdi.

At başını yoķaru ṭutdı, bir ķulağın ķaldurdı,

(12) Beyrege[744] ķarşu geldi. Beyrek at gögsin ķucaķladı, iki gözin

(13) öpdi, şıçradı bindi; ḥiṣāruŋ ķapusına geldi, otuz ṭoķuz

740 Fiilin anlamı için bk. Drs.51b.1, 87b.9 notu.

741 كوزدي → كوردي Vat.76b.3 ve bağlama göre okundu.

742 بكدر → بكزر Vat.76b.6 ve bağlama göre okundu.

743 يكت → يك Vat.76b.7 ve bağlama göre okundu.

744 بتركه → بيركه Vat.76b.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.52a

يولداشم اصرلدي كوردم خانم* بجه اصرلدي بيرك ايدر
مره صاحبي* ديبلو كافر منم اغزومه سوكبدر سن* دويامدم
قره طكوز اننزه بخي يدرندك* دويامدم تكري تكا بولــ
ويردي كيدر اولدم* مره كافر اوتوز طقوز يكيدم* اما نجي
مره كافر بيم آكساك يرنه اون اولدوره يم* اوتوز آكسـك
بولسم يرنه يوزيم اولدوره يم* مره كافر اوتوز طقوز يكيـدم*
امانتي مره كافر ديدي* دخي الدي يوريو ويردي* قرق نفر
كافرلر* اتلنديلر اردنه دوشدلر* قواكتديلر* يتادلر دونرلر*
بيرك اعوزه كلدي* باقدي كوردي* براوزان كيدر ايدر مره*
اوزان نره يه كيدرسن اوزان ايدر* ملك يكت دكونه كيدرم*
بيرك ايدر* دكون كيمك بلا بجي اوغلي* يالنجوغلك ديدي*
مره كيمك نسي الورديدي* اوزان ايدر خان بيره كلك*
ادخلوسن الورديدي* بيرك ايدر مره اوزان قوزك مكا*

ويركل

Drs.52a, ME100, OŞG45.23

(1) yoldaşın ışmarladı. Görelüm ḫānum nėce ışmarladı, Beyrek eydür:

(2) Mere ṣası dīnlü kāfir!

Menüm ağzuma sögüpdürürdüŋ,[745] döyemedüm.

(3) Ḳara ṭoŋuz etinden yaḫnı yėdürdüŋ, döyemedüm.

Taŋrı maŋa yol (4) vėrdi,[746] ġėder oldum mere kāfir!

Otuz ṭoḳuz yigidüm emānetī,[747] (5) mere kāfir!

Birin eksük [bulsam][748] yėrine on öldüreyim,

onın eksük (6) bulsam yėrine yüzin öldüreyim, mere kāfir!

Otuz ṭoḳuz yigidüm (7) emānetī, mere kāfir! dėdi.

Daḫı aldı yöriyü vėrdi. Ḳırḳ nefer

(8) kāfirler atlandılar, ardına düşdiler, ḳova ġėtdiler, yėtmediler, döndiler.

(9) Beyrek Oğuza ġeldi, baḳdı ġördi bir ozan ġėder. Eydür: Mere

(10) ozan, nereye ġėdersin? Ozan eydür: Beg yigit, dügüne ġėderem,

(11) Beyrek eydür: Dügün kimüŋ? Yalancı oğlı Yaltacuğuŋ, dėdi.

(12) Mere, kimüŋ ne-sin alur? dėdi. Ozan eydür: Ḫān Beyregüŋ

(13) adaḫlusın alur, dėdi. Beyrek eydür: Mere ozan, ḳopuzuŋ maŋa

745 سوكبدررسن → سوكبدرردك Vat.76b.10-11 ve bağlama göre okundu.

746 *yol vėr-* deyiminin anlamı için bk. Drs.52a.3-4 notu.

747 Kelimenin anlamı ve yapısı için bk. Drs.52a.4 notu.

748 Tamir Vat.76b.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.52b

ویرگل * اتومی سکا ویره یم * صقله کلم یهاسن کتوردم * الام دیدی
اوزان ایدر اوازم کلمدین * اوزن یوغلدین * بر اندر الومه
کوردی ایلیتم صقلییم دیدی * اوزان قتوزی بیره که ویردی *
بیرک بتوزی الدی باباسنک اوردوسنه یتین کلدی یتدی
کوردی برقاج چوبانلر یرلك قتی سنی المنلر اغلولر * بنم
طورمیب طاش یغرلر * بیرک ایدر مرم چوبانلر یرکیشی بولدی
طاش یولسه یباز انز * سز بو یولره برطاش یغون یغرسز *
چوبانلر ایدر * مره سن سنی بلورسن * بزم حالمزدن حبرك یوق
دیدلر * مرنه حالکوز واردر * چوبانلر ایدر بکومزك براوغلی
واردی * اون التی یلدر کم الوسی دیرسی حبری یوق کمسه بلمز
یا بلخی اوغلی یا بلتوق دیرلر * اولسی حبری کتوردی ادخلو
اکا ویررلر اولولره کلود یوندن یجره * اوره الم الی اکا وارمسون
نکنه توکشنه وارسون دیدلر * بیرك ایدر مره یوزکوز اغ

Drs.52b, ME101, OŞG46.8

(1) vėrgil, atumı saŋa vėreyim, ṣaḳla. Gelem, bahāsın getürem, alam, dėdi.

(2) Ozan eydür: Avazum gėdilmedin, ünüm boğılmadın bir atdur elüme

(3) girdi;[749] ėleteyim,[750] ṣaḳlayayım, dėdi. Ozan ḳopuzı Beyrege vėrdi.

(4) Beyrek ḳopuzı aldı, babasınuŋ ordusına yaḳın geldi. Baḳdı

(5) gördi birḳaç çobanlar yoluŋ ḳıyı-sın almışlar, ağlarlar hem[751]

(6) ṭurmayup ṭaş yığarlar. Beyrek eydür: Mere çobanlar, bir gişi yolda

(7) ṭaş bulsa yabana atar. Siz bu yolda bu ṭaşı nėçün yığarsız?

(8) Çobanlar eydür: Mere sen seni bilürsin, bizüm ḥālumuzdan ḫaberüŋ yoḳ,

(9) dėdiler. Mere, ne ḥāluŋuz vardur? Çobanlar eydür: Begümüzüŋ bir oğlı

(10) varıdı. On altı yıldur kim ölüsi dirisi ḫaberin kimse bilmez.

(11) Yalaṇcı oğlı Yaltacuḳ dėrler, ölüsi ḫaberin getürdi, aḍaḫlusın

(12) aŋa vėrür oldılar. Gelür bundan gėçer, uralum[752] anı, aŋa varmasun,

(13) teŋine tuşına[753] varsun, dėdiler. Beyrek eydür: Mere,[754] yüzüŋüz ağ

749 Deyimin anlamı için bk. Drs.52b.2-3 notu.

750 ایلیتم → ایلتیم Vat.77a.6 ve bağlama göre okundu.

751 بنم → هم Vat.77a.8 ve bağlama göre okundu.

752 اوره‌الم → اوره‌لم Okuma ve anlam için bk. Drs.52b.12, 130a.13 notu.

753 İkilemenin örnekleri ve *tuş* kelimesinin anlamı için bk. Drs.52b.13 notu.

754 مزه → مره Vat.77a.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.53a

اولسون • اغاکوزلك اتكى سزه حلال اولسون ديدى •
انزن باباسنك اوردوسنه كلدى • مكر اولرى اوكنده
بر بيوك اغاج واردى • ديبنده بر بيكنجى بكار واردى •
بيرك بقدى كوردى كم بيچى قيز قرنداشنى بكاردن صو الماغه
كلور • قرداشى بيرك ديو اغلر بوزلر صايلك دكوتك قره
اولدى ديو اغلر • بيركه چتى قراق كلدى قتلاميدى • بولدر
بولدر كوزنك باشى روان اولدى • چاغروبى بورا ده
صويلر كوره لم خانم نه صويلر • نه صويلر بيرك ايدر مرى قيز
نه اغلرسن بوزلرسن اغا ديو • يادى بغرم كويندى ايچم
مكرسنك اغاك يوق اولبدر يورده كوكه تيتر ياغلر •
قو ميليدره قره بغرك صرصلويرن • اغا ديو نه اغلرسن
نه بوزلرسن يندى بغرم كوينىدى • ايچم قوشى بتان
قره طاغى صودر اولسم • بيلاق كمولك صوق صولرينى صودر

اولسم

Drs.53a, ME102, OŞG46.27

(1) olsun, ağanuzuŋ ėtmegi size ḥelāl olsun![755] dėdi.

(2) Andan babasınuŋ ordusına geldi. Meger ėvleri öŋinde

(3) bir böyük ağac varıdı, dibinde bir yaḫşı bıŋar varıdı.

(4) Beyrek baḳdı gördi kim kiçi ḳız ḳarındaşı bıŋardan ṣu almağa

(5) gelür, Ḳardaş Beyrek! dėyü ağlar bozlar, Ṭoyuŋ dügünüŋ ḳara

(6) oldı![756] dėyü ağlar. Beyrege ḳatı firāḳ geldi, ḳatlanımadı, büldür

(7) büldür gözinüŋ yaşı revān oldı. Çağırubanı burada

(8) ṣoylar, görelüm ḫānum ne ṣoylar,[757] Beyrek eydür:

Mere ḳız, (9) ne ağlarsın,

[Ne][758] bozlarsın Ağa!, dėyü?

Yandı bağrum, göyindi içüm.

(10) Meger senüŋ ağaŋ yoḳ olupdur,

yüregüŋe ḳaynar yağlar (11) ḳuyulupdur,

ḳara bağruŋ ṣarşılupdur.

Ağa!, dėyü ne ağlarsın, (12) ne bozlarsın?

Yandı bağrum, göyindi içüm.

Ḳarşu yatan (13) ḳara ṭağı

ṣorar olsam yaylaḳ kimüŋ?

Ṣovuḳ [ṣovuḳ][759] ṣuların

ṣorar

755 Birleşik fiilin Türkiye Türkçesindeki kullanılışları için bk. Drs.53a.1 notu.

756 Anlam için bk. Drs.53a.5 notu.

757 *ne soylar*, iki defa yazılmıştır.

758 Tamir Vat.77b.4 ve bağlama göre yapıldı.

759 Tamir için bk. Drs.53a.13 notu.

Drs.53b

اولسم ایچت کموك • تاول تاول سهبان آتلری صورر
اولسم منت کموك • قتار قتار دوه لرنی صوررا ولسم
یوکلت کموك • اغایلدم اغجم یتورن صوررا ولسم سولن کموك
تن لو کوکلو اوتانی صوررا ولسم • کوکلد کموك اغزدلنك
تزکشی حنرمکا منن باشم قربان اولسون • یورکی سکادیری
قتن ایدوجلله اوزان • ایتم اوزان • قره لوچه من قیزلك
لسنه کوك اوزان • قرسوطانی بتان صوررا ولسك اغام
بیرکلك بیلاسیدی • اغام بیرك کیدلچی بیلادم یوق •
صوق صوق صولری صوررا ولسك • اغام بیرکلك ایجدیدی •
اغام بیرك کیدلچی ایچرم یوق • تاول تاول سهباز آتلوچی •
صوررا ولسك اغام بیره کلك بنذیدی • اغام بیرك کیدلچی
بینرم یوق • قطار قطار دوه لری صوررا ولسك • اغام
بیرکلك یوکلدیدی • اغام بیرکلك کیدلچی یوکلدم یوق •

Drs.53b, ME103, OŞG47.12

(1) olsam içit kimüŋ?
Tavla tavla şehbāz atları
ṣorar (2) olsam binit kimüŋ?
Ḳatār ḳatār develerini
ṣorar olsam (3) yüklet kimüŋ?
Aġayılda aġca ḳoyun[ı][760] ṣorar olsam şölen kimüŋ?
(4) Ḳaralu göklü otaġı ṣorar olsam gölge kimüŋ?
Aġız dilden, (5) ḳız gişi, ḫaber maŋa,
ḳara başum ḳurbān olsun bu gün saŋa!
dėdi. (6) Ḳız eydür:
Çalma[761] ozan, eytme ozan!
Ḳaraluca men ḳızuŋ (7) nesine gerek ozan!
Ḳarşu yatan [ḳara][762] ṭaġı ṣorar olsaŋ
aġam (8) Beyregüŋ yaylasıydı.
Aġam Beyrek gėdeli yaylarum yoḳ.
(9) Ṣovuḳ ṣovuḳ ṣuları ṣorar olsaŋ
aġam beyregüŋ içidiyidi.
(10) Aġam Beyrek gėdeli içerüm yoḳ.
Tavla tavla şehbāz atları[763] (11) ṣorar olsaŋ
aġam Beyregüŋ binidiydi.
Aġam Beyrek gėdeli (12) binerüm yoḳ.
Ḳaṭār ḳaṭār develeri ṣorar olsaŋ
aġam (13) Beyregüŋ yüklediydi.
Aġam Beyrek[764] gėdeli yüklerüm[765] yoḳ.

---

760 Tamir *soylama*daki diğer dizeler ve Vat.77b.8'e göre yapıldı.
761 چلّه → چالمه Vat.77b.10 ve bağlama göre okundu.
762 Tamir için bk. Drs.53b.7 notu.
763 اتلرمي → اتلري Vat.77b.13 ve bağlama göre okundu.
764 بيركك → بيرك Vat.78a.1 ve bağlama göre okundu.
765 يوكلدم → يوكلرم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.53b.13 notu.

Drs.54a

اغايلدن اعجه قيتوب صوررسا اولسك اغام بيركك تولديغى
اغام بيرك كيدلي شولمنم يوق قره لو كوكلو اوتاغي صوررسا
اولسك اغام بيركك دره اغام بيرك كيدلي كوجيورمز يوق
ينه قيتو ايدرمره اوزان قوشو يتان قره طاغدن اشوب
كلدكلدي كچجد كلدن بيرك ادلو بر يكيده بولشمدكمي طشقون
طشقون صولري اشوب كلد وكنده كچجد وكنده بيرك
ادلو بر يكيده بولشدكمي آعزادلو شهرلردن كلد وكلدي
بيرك ادلو بر يكيده بولشمدكمي مره اوزان كوردوكشده
ديكل مكاه قره باشم قربان اولسون اوزان سكاديريم قيز
كنه ايدر قوشو يان قره طاغم يقلو يدره اوزان سنك
خبرك يوق كوركلد يجيه قيا اغاجم كسلو يدره اوزان
سنك خبرك يوق دينه كلدي بر قرداشم الوردي اوزان
سنك خبرك يوق جامل اوزان ايتمه اوزان قره لوجه

مي

Drs.54a, ME104, OŞG47.37

(1) Ağayılda ağca ḳoyunı ṣorar olsaŋ
ağam beyregüŋ şöleniydi.[766]
(2) Ağam Beyrek gėdeli şölenüm yoḳ.
Ḳaralu göklü otağı ṣorar (3) olsaŋ
ağam Beyregüŋ-dür.
Ağam Beyrek gėdeli göçerüm yoḳ,
(4) Yine ḳız eydür:
Mere ozan, ḳarşu yatan ḳara ṭağdan aşup
(5) geldügüŋde gėçdügüŋde
Beyrek adlu bir yigide buluşmaduŋ mı?
Ṭaşḳun (6) ṭaşḳun ṣuları geçüp[767]
geldügünde gėçdügünde
Beyrek (7) adlu bir yigide buluş[ma]duŋ mı?[768]
Ağır ulu[769] şehirlerden
geldügüŋde [geçdügüŋde][770]
(8) Beyrek adlu bir yigide buluşmaduŋ mı?
Mere ozan, gördüŋise (9) dėgil maŋa,
ḳara başum ḳurbān olsun ozan saŋa! dėdi.
Ḳız (10) gene eydür:
Ḳarşu yatan ḳara ṭağum yıḳılupdur ozan,
senüŋ (11) ḫaberüŋ yoḳ.
Gölgelice ḳaba ağacum kesilüpdür ozan,
(12) senüŋ ḫaberüŋ yoḳ.
Dünyelikde bir ḳardaşum alınupdur ozan,
(13) senüŋ ḫaberüŋ yoḳ.
Çalma[771] ozan, eytme ozan!
Ḳaraluca

766 *Nun*'un noktası yazılmamıştır.
767 اشوب → كچوب Tamir için bk. Drs.54a.6 notu.
768 بولشدكمي → بولشمدكمي Tamirler ve fiilin anlamı için bk. Drs.54a.7 notu.
769 ادلو → اولو Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54a.7 notu.
770 Tamir önceki dizelere ve bağlama göre yapıldı.
771 چا مله → چالمه Vat.78a.10 ve bağlama göre okundu.

Drs.54b

من قیزلك نسنه كولك اوزان . ایلیو كدن دكون وار دكونه
واروب اوتكلدیدی . بیرلك بونونه كچدی . اولو قیز
قونداشلری یاننه كلدی . یتدی كوردی . قیزقرداشلری
قره لو كوكلو اوتوررلر . چاغرب بیرلك صوبلو كوزه لم خاتم
نه صوبلو ایرز . الان صباح یرینه طوران قیزلر اغ اوتاجی
یتوبن قره اوتاغه كیرن قیزلر . اغ چقرب قره كیون قیزلر
بیزكبی اوكننه یوغرندن نه وار . قره صقاح النده كوج
دن نه وار . كنذركن اتكدن نه وار . اوچ كونز بولدیت
كلدم طوردك منی اوچ كونه وارمسونه الله سوندر سونه
سزی دیدی . قیزلر واردیلر بیلك كوتردیلر . بیركلك
قزین طوردلر . یابرك ایدرا غاكرك یاسی وكوری
صونه سی كهنه قعتانكوز واراپسه كیه یه . دكونه وارییچ
دكونی الوصه قعتان ویروك كو وقعتانكوز ویره یم دیدی

Drs.54b, ME105, OŞG48.27

(1) men ḳızuŋ nesine gerek, ozan!

İleyüŋde[772] dügün var, dügüne (2) varup ötgil! dėdi.

Beyrek bundan gėçdi, ulu ḳız (3) ḳarındaşları yanına geldi. Baḳdı gördi ḳız ḳardaşları (4) ḳaralu göklü[773] otururlar. Çağırup Beyrek ṣoylar, görelüm ḫānum (5) ne ṣoylar, eydür:

Ala[774] ṣabāḥ yėrinden ṭuran ḳızlar!

Ağ otağı (6)ḳoyuban ḳara otağa giren ḳızlar!

Ağ çıḳarup ḳara gėyen ḳızlar!

(7) Buğurki[775] ögünüŋüzde[776] yoğurtdan ne var?

Ḳara ṣaḳaç[777] altında küpėç-(8)-den[778] ne var?

Kendürükde ėtmekden ne var?

Üç gündür yoldan (9) geldüm,

ṭoyuruŋ meni;

üç güne varmasun

Allāh sevindürsün (10) sizi, dėdi.

Ḳızlar vardılar yėmek getürdiler, Beyregüŋ

(11) ḳarnın ṭoyurdılar. Beyrek eydür: Ağanuzuŋ başı ve gözi

(12) ṣadaḳası, köhne ḳaftanuŋuz var ise gėyeyin, dügüne varayın.

(13) Dügünde elüme ḳaftan girür[779] gerü ḳaftanuŋuz vėreyim, dėdi.

772 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.1 notu.

773 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.4 notu.

774 الان → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

775 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.7 notu.

776 اوكننده → اوكنزده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.7 notu.

777 Anlam teklifi için bk. Drs.54b.7 notu.

778 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.54b.7 notu.

779 ويرور → كيرور Teklif için bk. Drs.54b.13 notu.

Drs.55a

وارد لر بيركلك تفتاني وارمش بوركه ويرديلر الدي
كيدي بوكي بوينه بيلي بيلنه قولي قولينه باقشدي
اولو قيز قرداشي بوكي بيركه بكزنديكي قره يتمه كوزلوكي
قان ياش طولدي صوبلمش كوره لم خانم نه صوبلمش
قره يتمه كوزلرك چونكلمسيدي اغام بيرك ديدم
اوزان سكاه يوزكي قره صاج اورتسيدي اغام
بيرك ديدم اوزان سكا قونت قونت بلكلرك صول
مسيدي اغام بيرك ديدم اوزان سكاه ابول ابول
يوزيشك دن اصلان كبي طوريشك دن قاكرلوكي
باقشكله اغام بيركه بكزدورم اوزان سني سوندرك
يرندرمه اوزان مني ديري قيز بردخي صوبلمش
ايدر بر زمان ايتر اوزان اغام بيرك كيدلي بن
اوزان كلدوكي يق اكموزدن قفتاغز الدوغي يق

Drs.55a, ME106, OŞG49.9

(1) Vardılar, Beyregüŋ ḳaftanı varımış, buŋa vėrdiler. Aldı

(2) gėydi, boyı boyına, bėli bėline, ḳolı ḳolına yaḳışdı.[780]

(3) Ulu ḳız ḳardaşı bunı Beyrege beŋzetdi, ḳara ḳıyma gözleri

(4) ḳan yaş ṭoldı ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

(5) Ḳara ḳıyma gözlerüŋ çöngelmeseydi

aġam Beyrek dėyeydüm (6) ozan saŋa.

Yüzüŋi ḳara ṣaç örtmeseydi

aġam (7) Beyrek dėyeydüm ozan saŋa.

Ḳunt ḳunt bileklerüŋ ṣovul-(8)-masaydı[781]

aġam Beyrek dėyeydüm ozan saŋa.

Apul apul (9) yörişüŋ-den,[782]

aṣlan gibi ṭurışuŋ-dan,

ḳaŋrıluban (10) baḳışuŋdan

aġam Beyrege beŋzedürem ozan seni.

Sevindür[d]üŋ,[783] (11) yerindürme ozan meni, dėdi.

Ḳız bir daḫı ṣoylamış, (12) eydür:

Bir zemān eytme ozan!

Aġam Beyrek gėdeli biz[e][784] (13) ozan geldügi yoḳ,

egnümüzden ḳaftanumuz alduġı yoḳ,

780 Fiilin anlamı için bk. Drs.55a.2 notu.

781 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.55a.7-8 notu.

782 یوریشکدن → یوزیشکدن Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.55a.9, 108b.12 notu.

783 سوندردك → سوندرك Tamir Vat.78b.10 ve bağlama göre yapıldı.

784 بزه → بز Tamir Vat.78b.11 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.55b

باشمزدن نیجه کچکونز الودکی یوق. دیرلکی بورمه قوچلر

الدوکی یوق دیدی. بیرک ایرکوردکی یتوزلر بو قفتانله

منی تانیدلر. قالن اوغوز بکلری دخی تانرلر دیدی.

کوره یم اوغوزده منم دوستم دوشمنم کیمدر دیدی. قفتانی

صیردی کوتردی. یترلوک اوستنه ایلتی ویردی. نسن

نه بیرک قالسون. یراسکی قفتانی ویرکونه بنم یانم بنیم

الوکوز دیوب واردی. یراسکی دوه چوالی بوکدی.

دلری بوینته بچوردی. کندویی دلو لکه برقدی.

سوردی دکونه کلدی. کوردی دکونده کوکی اوخ

اتار. قره کونه اوغلی بوداق قزان بک اوغلی اوروز

بکلر باشی یکنک غفلت قوجه اوغلی شر شمس الدین

قتزک قرداشی دلی قارجار. بله اوخ اترلردی.

بحنام بوداغ اتسه بیرک الوک وارا ولسون دیدی.

Drs.55b, ME107, OŞG49.30

(1) başumuzdan gėce-ligümüz[785] alduġı yoḳ, boynuzı burma ḳoçlarumuz

(2) alduġı yoḳ, dėdi. Beyrek eydür: Gördüŋ mi! Ḳızlar bu ḳaftanıla

(3) meni tanıdılar ḳalın Oġuz begleri daḫı tanırlar, dėdi.

(4) Göreyim Oġuzda menüm dōstum düşmenüm kimdür, dėdi, ḳaftanı[786]

(5) şıyırdı götürdi, ḳızlaruŋ üstine atı vėrdi. Ne siz[787]

(6) ne Beyrek ḳalsun! Bir eski ḳaftan vėr[d]üŋüz,[788] benüm başum beynüm

(7) alduŋuz,[789] dėyüp vardı bir eski deve çulı[790] buldı,

(8) deldi boynına gėçürdi, gendüyi delülige bıraḳdı.

(9) Sürdi dügüne geldi, gördi dügünde güyegü oḫ

(10) atar. Ḳara Göne oġlı Budaḳ, Ḳazan Beg oġlı Oruz,

(11) Beglerbaşı Yegenek, Ġaflet Ḳoca oġlı Şer Şemse'ddin,

(12) ḳızuŋ ḳardaşı Deli Ḳarçar bile oḫ atarlarıdı.

(13) Ḳaçan[-]kim Budaġ atsa Beyrek: Elüŋ var olsun! dė[r]idi.[791]

785 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.55b.1 notu.

786 قنتا نی → قفتا نی Vat.79a.1 ve bağlama göre okundu.

787 سن → سز Vat.79a.2 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.55b.5 notu.

788 ویر کوز → ویردکوز Tamir Vat.79a.2 ve bağlama göre yapıldı.

789 *baş beyin al-* deyimi için bk. Drs.55b.6-7 notu.

790 جوالي → چولي Vat.79a.4'e göre okundu. Ayrıca bk. Drs.55b.7 notu.

791 يدي → يردي Tamir Vat.79a.7 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.56a

اوروزاتسه الوك وارا ولسون ديردي • يكلك اتسه
الوك وارا ولسون ديردي • شمس الدين اتسه الوك
وارا ولسون ديردي • كويكوا تسه الوك قوريسون
بر مقلوك چوريسون • هي طكوز اوغلي طكوز ديردي •
كويكولره قوربان اول ديردي • يلانجي اوغلي يالنجوغك
اچقي طوتدي • ايدر مره قوات اوغلي • دلي قوات سكا
دوشرمي سكا بونلك كبي سوز سويلمك • كل مره قوات
منم يايمي چك يوخسه شمدي بونيك اورورم ديدي •
بويله ديكج بيوك يايي الدي چكدي • قبضه سندن
يايي اكي پاره اولدي • كوتردي اوكنه يوقدي • دان
يرده نورغاي اتمه بخشي ديدي • يالنجي اوغلي
يالنجق يايي اوفندوغنه قيني تاقدي ايدر مره •
بيركلك يايي وار دركتورك ديدي • واره يلر كتوردي لر •

بيوك

Drs.56a, ME108, OŞG50.10

(1) Oruz atsa: Elüŋ var olsun! dėridi. Yegenek atsa:

(2) Elüŋ var olsun! dėridi. Şer Şemse'ddin atsa: Elüŋ

(3) var olsun! dėridi. Güyegü atsa: Elüŋ ḳurısun,

(4) parmaḳlaruŋ çürisün hey ṭoŋuz oğlı ṭoŋuz! dėridi.

(5) Güyegülere ḳurbān ol! dėridi. Yalancı oğlı Yaltacuğuŋ

(6) acıġı ṭutdı, eydür: Mere ḳavat oğlı deli ḳavat! Saŋa

(7) düşer mi maŋa bunuŋ gibi söz söylemek? Gel mere ḳavat,

(8) menüm yayumı çek. Yoḫsa şimdi boynuŋ ururam, dėdi.

(9) Böyle dėgec Beyrek yayı aldı, çekdi; ḳabża-sından

(10) yay iki pāre oldı. Götür[d]i[792] öŋine bıraḳdı. Daz

(11) yėrde turġay[793] atmaġa yaḫşı,[794] dėdi. Yalancı oğlı

(12) Yaltacuḳ yay ufanduġına ḳatı ḳaḳıdı, eydür: Mere,

(13) Beyregüŋ yayı vardur, getürüŋ! dėdi. Vardılar getürdiler.

---

792 كوتري → كوتردي Tamir Vat.79a.12 vẹ bağlama göre yapıldı.

793 Eksiz yönelme durumu için bk. Drs.21a.6 notu.

794 Deyimin anlamı için bk. Drs.56a.10-11 notu.

Drs.56b

بيرك يايي كوردكده يولداشلرين اكردي اغلدي ايدر

طول طولانه كرديكم طولاداري دوخرلي قودغمنى

يوردي الومن قيل كتسلم ايغزمالي ايغز ويروب الدوغم

تورلو قيني يايم بو غمه ويروب الدوغم بوغمه كرتشم يكلو

يرده قودم كلدم اوتوز طقوز يولداشم اكي ارغيشم

ديري اندن بيرك ايدر يكلو سترولك عشقكره چكدم

يايي اتايم اوجي ديري مكر كوبكي تلك يوزكه تشا

ازلردي بيرك اوقلد يوزوكي اوردي پاره لدي

اغوز بكلري بوني كوريجك ال الچالديلر كولشدلر

قزان بك ياقوب تماشا ايدردي ادم كوندردي بيركي

قغردي دلو اوزان كلدي ياشي ايندردي تقربصدي

سلام ويردي بيرك ايدر الا رصباح صبابرده ديكلند

اغبان اولي الطاسلم يايلنده كوك صو اتلو تاوله

Drs.56b, ME109, OŞG50.24

(1) Beyrek yayı gördüginde yoldaşların aŋdı, ağladı, eydür:

(2) Ṭul ṭulada girdügüm,

ṭulad[a][795] eri duḫarlayı ḳoduğum yağı (3) yurdı.[796]

Elümde ḳıl kişlüm[797] aygır malı,

aygır vėrüp alduğum [ağ][798] (4) tozlu ḳatı yayum,

boğa vėrüp alduğum boğma kirişüm.

Buŋlu (5) yėrde ḳodum geldüm

otuz ṭoḳuz yoldaşum, iki argışum, (6) dėdi.

Andan Beyrek eydür: Begler! Sizüŋ ʿışḳuŋuza çekeyim

(7) yayı, atayım oḫı, dėdi. Meger güyegi-nüŋ yüzügine nişān

(8) atarlarıdı. Beyrek oḳıla yüzügi urdı, pāṛeledi.

(9) Oğuz begleri bunı göricek el ele çaldılar, gülişdiler.

(10) Ḳazan Beg baḳup temaşa ėderidi. Ādem gönderdi, Beyregi

(11) ḳığırdı. Delü ozan geldi, baş ėndürdi, bağır başdı,

(12) selām vėrdi. Beyrek eydür:

Ala[799] ṣabāḥ ṣapa yėrde dikilende (13) ağ[-]ban[800] ėvli,

aṭlasıla yapılanda gök ṣayvanlu,

tavla

795 طولاد → طولاده Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.56b.2 notu.

796 İki dize ile ilgili Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.56b.2 notu.

797 Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.56b.3 notu.

798 Tamir Vat.79b.2; Drs.17b.3, 26b.2, 37a.1, 38a.10, 94a.3 vd.'ne göre yapıldı.

799 الار → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

800 Drs.24a.7 ve 35a.13'e göre okundu.

Drs.57a

تا ولہ چکلندہ شهبان اتلو چاغروبن داد ویرندہ یول
چاوشلو بیتقندہ وغندہ باغ دوکلو بول تمتلو تالمش
یکت ارخاسی برہ مسکین اومودی بایندر خانک
کویکوسی تولو قوشک یاوریسی ترکستانک دیرکی
امت صوینک اصلانی قرہ چوغک قپلانی قوکراتک
ایاسی خان اوروزک باباسی خانم قزان اونم اکلہ
سوزم دکلہ الان صباح طورمش سن اغ اورمانہ
کرمش سن اغ قواغک بوداغندہ یرعنوبن کجمش سن
جان با جوغنی اکمش سن اوق جغنی قورمش سن
ادین کوردک قومش سن صاغ دہ اوتوران صاغ
بکلر صول قولدہ اوتورن صول بکلر ایشکدہ کی ایناقلر
دبندہ اوتوزان خاص بکلر قوتلو اولسون دولتکز
دیدی بویلہ دیکج قزان بک ایدر مرہ دلو اوزان

دیلہ

Drs.57a, ME110, OŞG51.8

(1) tavla çekilende şehbāz atlu,
çağıruban dād vėrende[801] yol (2) çavuşlu,[802]
[şofrası][803] yayḳanduğında yağ dökilen bol ni'metlü.
Ḳalmış (3) yigit arḫası, beze miskīn umudı,
Bayındır Ḫānuŋ (4) güyegüsi,
tülü ḳuşuŋ yavrısı,
Türkistānuŋ diregi,
(5) Amıt Şuyınuŋ aşlanı,
Ḳaracuğuŋ ḳaplanı,
ḳoŋur atuŋ (6) iyesi,
Ḫān Oruzuŋ babası.
Ḫānum Ḳazan! Ünüm aŋla (7) sözüm diŋle!
ala[804] şabāḥ ṭurmış-sın,
ağ ormana (8) girmiş-sin,
ağ ḳavağuŋ budağından
yırğanuban[805] gėçmiş-sin,
(9) cān yacuğın egmiş-sin,
oḳ-cuğazın[806] [atmış-sın
otacuğın][807] ḳurmış-sın,
(10) adın gerdek ḳomış-sın.
Şağ-da oturan şağ (11) begler!
Şol ḳolda oturan şol begler!
Ėşikdeki ınaḳlar!
(12) Dibinde[808] oturan ḫāş begler!
Ḳutlu olsun devletüŋüz!
(13) dėdi. Böyle dėgec Ḳazan Beg eydür: Mere delü ozan,

801 Deyimin anlamı için bk. Drs.57a.1, 2 notu.
802 Deyimin anlamı için bk. Drs.57a.1, 2 notu.
803 Deyimin anlamı ve tamir için bk. Drs.57a.1, 2 notu.
804 الان → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.
805 يرغيوبن → يرغنوبن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57a.8 notu.
806 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57a.9 notu.
807 Tamir için bk. Drs.57a.9 notu.
808 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57a.12 notu.

Drs.57b

منده ن ندلرسن چمتلي اوتاقمي دلرسن٭ قول قراوشمي دلرسن
التون اقچه مي دلرسن ويره يم ديدي٭ بيرك ايدر سلطانم
مني قوسك ده شولثي يكيك يانته وارسم قرنداج دون
طيرسك ديدي٭ قزان ايدر دلو اوزان دوليق ديدي٭
بكلر بوكنكي يكلكم بونك اولسون٭ قوك نزيه كدرسه٭
كتسون٭ يلرسن ايلسون ديدي٭ بيرك شولي يكيك
اوردنه كلدي٭ قرنق طيور دقده صكره قزانلري ديدي٭
دوكدي چوردي٭ يحيى نك كمي صاغند كيمي صولنه٭
اتار٭ صاغدن كيدن في صاغ الور٭ صولدن كيدن في صول
الور٭ حقلو٭ حق دكر حقسوزه يوزي قرالغي٭ دكر قوزان
بكم حنيوا ولدي٭ سلطانم دلو اوزان هب بيكي دوكدي٭
ديدلر٭ شدي قيزلر يانته وارمق استر قزان ايدر مز٭
قوكه قيزلر يانته ده وارسون ديدي٭ بيرك قالقدي٭

Drs.57b, ME111, OŞG51.33

(1) menden ne dilersin, çetirli[809] otaḳ mı dilersin, ḳul ḳaravaş mı[810] dilersin,

(2) altun aḳça mı dilersin? Vėreyim, dėdi. Beyrek eydür: Sulṭānum,

(3) meni ḳosaŋ da şölen yėmegi[nü]ŋ[811] yanına varsam, ḳarnum ac-dur,

(4) ṭoyursaŋ, dėdi. Ḳazan eydür: Delü ozan devletin depdi.

(5) Begler, bugünki begligüm bunuŋ olsun. Ḳoŋ, nereye gėderise

(6) gėtsün, neylerise[812] eylesün! dėdi. Beyrek şölen yėmeginüŋ

(7) üzerine geldi, ḳarnın ṭoyurduḳdan ṣoŋra ḳazanları depdi,

(8) dökdi, çevürdi. Yaḫnı-nuŋ kimini ṣağına, kimini ṣolına

(9) atar, [eydür:][813] Ṣağ-dan gėdeni ṣağ alur, ṣoldan gėdeni ṣol

(10) alur; ḥaḳluya ḥaḳḳı dege, ḥaḳsuza yüzi ḳaralığı[814] dege. Ḳazan

(11) Bege ḫaber oldı: Sulṭānum, delü ozan hep yėmegi dökdi,

(12) dėdiler. Şimdi ḳızlar yanına varmaḳ ister, Ḳazan eydür: Mere

(13) ḳoŋ[-]a![815] Ḳızlar yanına da varsun, dėdi. Beyrek ḳalḳdı,

809 Anlam ve benzer başka örneğin tamiri için bk. Drs.38b.11 notu.
810 *Kul karavaş / halayık* ikilemesi için bk. Drs.57b.1 notu.
811 يمكيك → يمكينك Tamir bağlama göre yapıldı.
812 نيلرسن → نيلرسه Vat.80a.9 ve bağlama göre okundu.
813 Okuma şekilleri, tamir ve teklif için bk. Drs.57b.9 notu.
814 *Yüz ḳaralığı* deyiminin anlamı için bk. Drs.57b.10 notu.
815 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.57b.13 notu.

Drs.58a

قیزلریانده واردی؛ صرماجیلری قودی تماشاجیلری
قودی کمی دکری. کمیتك باشن یاردی؛ قیزلر اوتوزن
اوتاغه کلدی. ایشکه الدی اوتوردی. برنی کوردی
قزان بکك خاتونی یوقی اوزون بورله قاتدی. ایدر
مره قوات اوغلی؛ دلو قوات سکا دوشرمی بی تکلف
بنم اوزرمه کلسن دیدی. بیرك ایدر خانم قزان بکدن
سکا بویرق اولدی؛ سکا کمسه طولشمز دیدی؛ بورله خاتون
ایدر مره چونکم قزان بکدن بویرق اولوبدر قولك
اوتورسون دیدی. ینه دوندی بیرکه ایدر مره دلو اوزان
یا مقصودك ندر. ایدر خانم مقصودم اولدرکه اره وارن
قیز قالقه اوینایدمی قیزن جالم دیدی. قصرجه بیکه
دیرلر بر خاتون واردی. اکا ایتدیلر مره قصرجه بیکه
طورسنه اوینانه بلوردلی. اوزان دیدلر قصرجه بیکه

طورر کا

Drs.58a, ME111, OŞG51.33

(1) ḳızlar yanına vardı. Ṣurnacı-ları ḳovdı, naḳaracı-ları

(2) ḳovdı. Kimini dögdi, kiminüŋ başın yardı, ḳızlar oturan

(3) otağa geldi, êşigin aldı oturdı. Bunı gördi

(4) Ḳazan Begüŋ ḫatunı Boyı[816] uzun Borla [Ḫatun][817] ḳaḳıdı, eydür:

(5) Mere ḳavat oğlı delü ḳavat! Saŋa düşer mi bī-tekellüf

(6) benüm üzerüme gelesin? dėdi. Beyrek eydür: Ḫānum, Ḳazan Begden

(7) maŋa buyruḳ oldı, maŋa kimse ṭolaşımaz,[818] dėdi. Borla Ḫatun

(8) eydür: Mere çünkim Ḳazan Begden buyruḳ olupdur, ḳoŋ

(9) otursun, dėdi. Yine döndi Beyrege eydür: Mere delü ozan,

(10) ya maḳṣūduŋ nedür? Eydür: Ḫānum, maḳṣūdum oldur ki ere varan

(11) ḳız ḳalḳa oynaya, men ḳopuz çalam, dėdi. Ḳısırça Yenge

(12) dėrler bir ḫatun varıdı. Aŋa eyitdiler: Mere Ḳısırca Yenge,

(13) ṭur sen oyna, ne bilür deli ozan, dėdiler. Ḳısırca Yenge

816 بوني → بويي Drs.21a.8, 25b.12, 27b.5, 28a.4, 31a.7, 69b.4 ve bağlama göre okundu.

817 Tamir Vat.80a.12; Drs.21a.8, 25b.12, 27b.5, 28a.4, 31a.7, 69b.4, 76a.6'ya göre yapıldı.

818 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.58a.7 notu.

Drs.58b

طوردي * ايدر مره دلي اوزان اره وارسه قيزمنم ديدي
اوينامنه بشلدي * بيرك قپوزچالدي صويلدي * كوره‌لم
خانم نه صويلدي * ايدر انا بحشم قصر قصراغه بندكم
يوق قراواته واردوغم يوق * اوكز اردنده صرو انلرسكا
يا قرا انلو بولدر بولدر كوزلرنك ياشي * اترسز انلو ولك
يانته وارغل * مرادكي انلو ويرسن * بللو بلكل سنكلمسنم
ايشم يوق * اره وارسه قيز قالقه * قول صالوبن اوينايه
س قپوزچلام ديري * قصرجه بيكه يوري بوزوال كلجك
دلوبي كورمش كبي سويلرديري * واردي يرنه اوتردي
يعوز بنار ذجنه فاطم ديرلر برخاتون واردي * قالقسن
اوينا ديرلر * قيزلك قفتاني كيدي * چال مره دلو اوزان
اره وارسه قيزمنم اوينايم ديري * دلو اوزان ايدر
انا بحشم بوكز بناز * قصر غره بندكم يوق * قراواته واردوغم

Drs.58b, ME113, OŞG52.23

(1) ṭurdı, eydür: Mere deli ozan, ere varan ḳız menem, dėdi,

(2) oynamaġa başladı. Beyrek ḳopuz çaldı, ṣoyladı, görelüm

(3) ḫānum ne ṣoyladı, eydür:

And içmişem ḳısır ḳısraġa bindügüm (4) yoḳ,

[Binübeni][819] ḳaravata varduġum yoḳ.

Ėvüŋüz[820] ardında ṣarvanlar saŋa (5) baḳar, inler.[821]

Büldür büldür gözlerinüŋ yaşı aḳar.

Sen anlaruŋ (6) yanına varġıl.

Murāduŋı anlar vėrür, bellü bilgil.

Senüŋile menüm (7) işüm yoḳ.

Ere varan ḳız ḳalḳa,

ḳol ṣaluban oynaya,

(8) men ḳopuz çalam! dėdi.

Ḳısırca Yenge: Boy! Bu zevāl gelecek

(9) delü beni[822] görmiş gibi söyler, dėdi. Vardı, yėrinde oturdı.

(10) Buġur[823] Boġazca Faṭma dėrler bir ḫatun varıdı. Ḳalḳ, sen

(11) oyna! dėdiler. Ḳızuŋ ḳaftanını gėydi, Çal mere delü ozan,

(12) ere varan ḳız menem, oynayayım, dėdi. Delü ozan eydür:

(13) And içeyim bu kez, boġaz[824] ḳısraġa bindügüm yoḳ,

[binübeni][825] ḳaravata varduġum

819 Tamir için bk. Drs.58b.4, 58b.13 notu.

820 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.58b.4-5 notu.

821 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.58b.4-5 notu.

822 *Nun*'un noktası yazılmamıştır.

823 بعوز → بغور Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.58b.10 notu.

824 بغار → بغاز Vat.81a.3 ve bağlama göre okundu.

825 Tamir için bk. Drs.58b.4, 58b.13 notu.

Drs.59a

یوق ۰ ایوکز ادي دره جك دکلمیدي ۰ اتوکز ادي یراق
دکلمیدي ۰ سنك ادك قرق اوینا شلو بغارجه قاطم
دکلمیدي ۰ دخي عیبك اچارم بللو بلکل دیري ۰ سنکله
منم اوینم یوق واریت وکه اوتغل اره وارده یرتدن طوره ۰
یره پتورتجالم قول صالوبن اوینایه دیري ۰ بویله دیکج
یوغوجه قطه ایره ۰ بوي دلي بوغم چقارجق ۰ اولا بجه
عیبوزي قمدیه ۰ طورقیز اوینارسك اوینامزسك جقم دده ۰
اوینا ۰ بیرکدن صوکره باشکه بوحال کلجکی بیلوردك
دیري ۰ بوردلخاتون ایدر قزقلق اونیه ۰ الوکدرت ته
کلور دیري ۰ بابی چیچك ترمزي قفتانن کیدي ۰ القوین
یکنه چکدي ۰ کوزکمسوه دیوا اویونه کردي ۰ ایتدي مره ۰
دلو اوزان چالري ۰ ایدر مع بویردن کیمه لي ۰ دلو اوزانشی
سن ۰ دلیم اعجه قارلو یا عتش دیزه یتش ۰ خان قیزنك اونه ۰

قول

Drs.59a, ME114, OŞG53.10

(1) yoḳ.
Ėvüŋüz a[r]dı[826] derecük degül miydi?
İtüŋüz adı Bara[cu]ḳ[827] (2) degül miydi?
Senüŋ aduŋ ḳırḳ oynaşlu Boġazca[828] Faṭma[cıḳ][829] (3) degül miydi?
Daḫı ʿaybuŋ açaram bellü bilgil, dėdi.
Senüŋile (4) menüm oyunum yoḳ,
var yėrüŋe oturġıl. Ere varan [ḳız][830] yėrinden ṭura,
(5) ben ḳopuz çalam, ḳol ṣaluban oynaya, dėdi. Böyle dėgec
(6) Boġazca Faṭma eydür: Boy! Deli, boġma çıḳaracaḳ! Olanca[831]
(7) ʿaybumuzı [başumuza][832] ḳaḳdı. Ṭur ḳız, oynarısaŋ [oyna],[833] oynamazısaŋ cehennem-de
(8) oyna! Beyrekden ṣoŋra başuŋa bu ḥāl gelecegin bilüridüŋ?[834]
(9) dėdi. Borla Ḫatun eydür: Ḳız, ḳalḳ oyna, elüŋden ne
(10) gelür, dėdi. Bānı Çiçek ḳırmızı ḳaftanın gėydi, ellerin
(11) yeŋine çekdi, [yüzük][835] gözükmesün dėyü; oyuna girdi, eyitdi: Mere
(12) delü ozan çal[-]di![836] [Beyrek][837] eydür:
[Ḫān ḳızı sensin beli.][838]
Men bu yėrden[839] gėdeli delü olmış,[840]
(13) san[841] delim aġca ḳarlar yaġmış, dize yėtmiş.
Ḫān ḳızınuŋ ėvinde

---

826 ادي → اردي Tamir Vat.81a.4, Drs.58b.4 ve bağlama göre yapıldı.
827 Tamir için bk. Drs.59a.1, 2 notu.
828 بغارجه → بغازجه Vat.81a.5; Drs.58b.10, 59a.6'ya göre okundu.
829 Tamir için bk. Drs.59a.1, 2 notu.
830 Tamir Vat.81a.6, Drs.58a.10-11, 58b.7 ve bağlama göre yapıldı.
831 Kelimenin anlamı için bk. Drs.59a.6, 110b.2 notu.
832 Tamir için bk. Drs.59a.7 notu.
833 Tamir Vat.81a.10 ve bağlama göre yapıldı.
834 Yüklemin okunuşu ve teklif için bk. DKON: 198.
835 Tamir için bk. Drs.59a.11 notu.
836 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59a.12 notu.
837 Tamir Vat.81b.2 ve bağlama göre yapıldı.
838 Tamir Vat.81b.2 ve bağlama göre yapıldı. Bk. DKON: 199.
839 *Bu yėr* tamlaması için bk. Drs.59a.12 notu.
840 Okum, anlam ve teklif için bk. Drs.59a.12 notu.
841 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59a.13 notu.

Drs.59b

قول خلایق دوکمش مشربه المش صو ویره وارمش بیلکندن

اون یرماغی صوق المش ۰ قیزل آلتونه کتورلك خان قیزنه

طونوغ یونلك عیب لوجه خان قزی اره وارمق عیبلی اولدی

بونی ایشدجك بابی جیجك قاقدی ۰ مره دلو اوزان منی عیب

لومیم کم مکا عیب قوشرسن دیدی ۰ کومش کبی اغ بیلکن اجدی

الیی چقردی ۰ بیرکك کجور ردکی یوزلك کورندی ۰ بیرك

یوزکی تاینذی ۰ بوراده صویلمش ۰ کورهلم خانم نه صویلمش

ایدر بیرك کیدهلی بابام دیه باشنه ۰ چقدکی قیز قارلیت

دورت یانکه بقدکی قیز ۰ قرغوکبی قره صاچلك بولدکی قیز

قره کوزدن اجی یاش دوکدکی قیز ۰ کوزلاسی کبی الـ

یکا غلك یرتدکی قیز ۰ سن اره وارورسن ۰ التونه بوزلك ننم

در ویرمکا قیز دیدی ۰ قیز ایدر بیرك کیدهلی بابام دیه

باشنه چقدغم جوق ۰ قرغوکبی قره صچوم بولدغم جوق

Drs.59b, ME115, OŞG54.6

(1) ḳul ḫalāyıḳ dükenmiş,

maşraba almış, ṣuya varmış.

Bileginden (2) on parmağını ṣovuḳ almış.

Ḳızıl altun getürüŋ, ḫān ḳızına (3) ṭırnaḳ yunuŋ.[842]

ʿAyb-luca ḫān ḳızı, ere varmaḳ ʿayb olur, dėdi.

(4) Bunı ėşidicek Bānı Çiçek ḳaḳıdı: Mere delü ozan, men ʿayb-

(5)-lu mıyam kim maŋa ʿayb ḳoşarsın? dėdi, gümüş gibi aġ bilegin açdı,

(6) elin çıḳardı. Beyregüŋ gėçürdügi yüzük görindi Beyrek

(7) yüzügi tanıdı. Burada ṣoylamış, görelüm ḫānum ne ṣoylamış,

(8) eydür:

Beyrek gėdeli Bam Bam Depe başına çıḳduŋ mı ḳız?

Ḳarmalanup[843] (9) dört yanuŋa baḳduŋ mı ḳız?

Ḳarġu gibi ḳara ṣaçuŋ yolduŋ mı ḳız?

(10) Ḳara gözden acı yaş dökdüŋ mi ḳız?

Güz alması gibi al (11) yaŋaġuŋ yırtduŋ mı ḳız?

[Gelenile gėdenden ṣorduŋ mı ḳız?][844]

Sen ere varursın, altun yüzük menüm-(12)-dür, vėr maŋa ḳız!

dėdi. Ḳız eydür:

Beyrek gėdeli Bam Bam Depe (13) başına çıḳduġum çoḳ.

[Ḳarmalanup dört yanuma baḳduġum çoḳ][845]

Ḳarġu gibi ḳara ṣaçum yolduġum çoḳ.

[Ḳara gözden acı yaş dökdügüm çok.][846]

842 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59b.3 notu.

843 قارماتيب → قارمالنب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.59b.8 notu.

844 Tamir için bk. Drs.59b.11, 13 notu.

845 Tamir için bk. Drs.59b.11, 13 notu.

846 Tamir için bk. Drs.59b.11, 13 notu.

Drs.60a

کوز الماسي كبي ال يكا غم يرتدغم چوق • كلر تلم كيدنده
صو ورده غم چوق • واردي كلمز بلك بكيدم • خان بكيدم
بيرك ديوا غلادغم چوق • سوشدكم باسي بيرك سن
دكل سن • التون يوزلم سنك دكلدر • التون يوزكن
چوق نشانه واردر • التون يوزكي استرسك نشانن
سويلم ديدي • بيرك ايدر الان صباح خان قزي يرمدن
طورمدمي • يوزا يعزك بيلمه بندمي • سنك اوولك اوزره
صغن كيلك يقدمي • سن مني يانكم قزمدركمي • سنوكله
ميدانده ات چاپدمي • سنك اوكي منم اتم كچدمي • اوق
اتانده من سنك اوخكي يارمدمي • كورشده من سني
يصدمي • اوچ اوپ برد شلپوب • التون يوزكي
برماغكه كچوردمي • سوشدكك باسي بيرك من دكليم
ديدي • بويله ديجك قيز تانزي بلدكم • بيرك در جيم سيله

Drs.60a, ME116, OŞG54.33

(1) Güz alması gibi al yaŋağum yırtduğum çoḳ.

Gelenile gėdenden (2) ṣorduğum çoḳ.

Vardı gelmez beg yigidüm, ḫān yigidüm

(3) Beyrek!, dėyü ağladuğum çoḳ.

Sevişdügüm Bamsı Beyrek sen (4) degül-sin.

Altun yüzük senüŋ degül-dür.

Altun yüzükde (5) çoḳ nişān vardur.

Altun yüzügi isteriseŋ nişānın (6) söyle!

dėdi. Beyrek eydür:

Ala[847] ṣabāḥ, ḫān ḳızı, yėrümden (7) ṭurmadum mı?

Boz aygırıŋ bėline binmedüm mi?

Senüŋ ėvüŋ üzerine (8) ṣığın gėyik yıḳmadum mı?

Sen meni yanuŋa ḳığırmaduŋ mı?

Senüŋile (9) meydānda at çapmaduḳ mı?

Senüŋ atuŋı menüm atum gėçmedi mi?

Oḫ (10) atanda men senüŋ oḫuŋı yarmadum mı?

Güreşde men seni (11) baş[ma]dum mı?[848]

Üç öpüp bir dişleyüp

altun yüzügi (12) barmağuŋa gėçürmedüm mi?

Sevişdügüŋ Bamsı Beyrek men degül miyem?

(13) dėdi. Böyle dėgeç ḳız tanıdı, bildi[-]kim Beyrek-dür; cübbesiyle

847 إلان → إلا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

848 بصدممي → بصمدممي Tamir diğer dizeler ve Vat.82a.6'daki *yeŋmedüm mi* 'ye göre yapıldı.

Drs.60b

جوخه سيلى بيركك اياغنه دشدى ٭ بيركه دايه لر قفتان٭
كيوروب طوناندلر ٭ همان قيز صچرادى اتا ينه ٭ بيركك
اتاسنه اناسنه ٭ موشتلغه چيار كندى ٭ قيز ايدن
ارغاب ارغماب ٭ قره طاغك يماسندى ٭ يوجلدى اخر٭
قنلو قنلو صولرك صوغلمشدى ٭ جغلدى اخر ٭ قبا اغاجك
قورمشدى يشاردى اخر ٭ شهبا زاتك قارمشدى ٭
قولون ويردى اخر ٭ قزيل دوه لرك قريشدى ٭ كوشك
ويردى اخر ٭ اغ قيونك قرليشدى ٭ قوزى ويردى اخر ٭
اون التى ٭ يللق حسرتك اغولك ٭ بيرك كلدى اخر ٭ قيز
اتا قيزه ٭ انا موشتلق مكانه ويرسن ديدى ٭ بيركك اتاسى ٭
اتاسى ايدر ٭ دلولك ايچون اوليه كلنجكوم ٭ يولكه قربان
اوليه كلنجكوم ٭ يلدا سنه بوسوزلرك كيرجك ٭ اوه كلنجكم
صاغ اسى چقوب كلسنه قرشوتيان قراطاغلرشكا

Drs.60b, ME117, OŞG55.18

(1) çuḫasıyla Beyregüŋ ayağına düşdi. Beyrege dāyeler ḳaftan

(2) gėyürüp ṭonatdılar. Hemān ḳız şıçradı, ata bindi, Beyregüŋ

(3) atasına anasına muştulıġa çapar gėtdi. Ḳız eydür:

(4) Arġap arġap[849] ḳara ṭaġuŋ yıḫılmışıdı, yüceldi āḫir.

(5) Ḳanlu ḳanlu ṣularuŋ ṣoġılmışıdı, çağladı āḫir.

Ḳaba aġacuŋ (6) ḳurımışıdı, yaşardı āḫir.

Şehbāz atuŋ ḳarımışıdı, (7) ḳulun vėrdi āḫir.

Ḳızıl develerüŋ ḳarımışıdı, köşek (8) vėrdi āḫir.

Aġ ḳoyunuŋ ḳarımışıdı, ḳuzı vėrdi āḫir.

(9) On altı yıllıḳ ḥasretüŋ, oġuluŋ Beyrek geldi āḫir.

Ḳayın (10) ata, ḳayın ana! Muştulıḳ maŋa ne vėrürsiz?

dėdi. Beyregüŋ atası (11) anası eydür:

Dilüŋ içün öleyin gelincügüm!

Yoluŋa ḳurbān (12) olayın gelincügüm!

Yalanısa bu sözlerüŋ gerçek ola, gelincügüm!

(13) Ṣaġ esen çıḳup gelse

ḳarşu yatan ḳara ṭaġ-lar saŋa

849 İkilemenin anlamı için bk. Drs.60b.4 notu.

Drs.61a

ييلقى اولسون صوق صوق صولري سكا ايچت اولسون
قولم خلاتيغم سكا قرناق اولسون شهباز اتلرم سكا
بنت اولسون قطار قطار دوه لرم سكا يوكلت اولسون
اغايلدن اغجه ديتونم سكا شولن اولسون التون ايچم
سكا خرجلق اولسون دنلوكي التون يان ايوم سكا
كولكه اولسون قره باشم قربان اولسون سكا كلنجوكم
ديري بو محلدن بكلر بيركي كتوردلر قزان بك ايدن
موشتلق باي بوره بك اوغلك كلدي ديري باي
بوره بك ايدن اوغلم ايدكن انى يلايم صرچه پرماغني
قناتسونلر قاني دستماله دورتسونلر كوزمه سوره يم
اجلاجق اولورسه اوغلم بيركوردي ديري زيرا اغلمقدن
كوزلري كورمز اولمش ايدي دستمالي كوزنه سلنجك
الله تعالى نك قدرتيله كوزي اچلدي اناسي اتاسي

كورلر

Drs.61a, ME118, OŞG56.2

(1) yaylaġ olsun!

Şovuḳ şovuḳ şuları saŋa içit olsun!

(2) Ḳulum ḫalāyıġum saŋa ḳırnaḳ olsun!

Şehbāz atlarum saŋa (3) binit olsun!

Ḳaṭār ḳaṭār develerüm saŋa yüklet olsun!

(4) Aġayılda aġca ḳoyunum saŋa şölen olsun!

Altun aḳçam (5) saŋa ḫarçlıḳ olsun!

Dünlügi altun ban ėvüm saŋa (6) gölge olsun!

Ḳara başum ḳurbān olsun saŋa gelincügüm!

(7) dėdi. Bu maḥalda begler, Beyregi getürdiler. Ḳazan Beg eydür:

(8) Muştulıḳ Bay Böre Beg! Oġluŋ geldi, dėdi. Bay

(9) Böre Beg eydür: Oġlum idügin andan bileyim; şırça parmaġını

(10) ḳanatsun, ḳanını destmāla dürtsün, gözüme süreyin,

(11) açılacaḳ olursa oġlum Beyrekdür, dėdi. Ẕīrā aġlamaḳdan

(12) gözleri görmez olmış idi. Destmālı gözine silicek

(13) Allāh Teʿālanuŋ ḳudretiyile gözi açıldı. Atası anası

Drs.61b

كولدلر • بيره كلك اياغنه دشدلر • ايدر اغول • دتلوكي
التون بانك ايومك قبضه سي اوغل قارنه يكرتر قزومك
كليمنك چچكي • اوغول كوردركورتم ايدي اوغل طوترىلوم
قوني اوغله قالو اغوزا مرجسي جانم اوغول ديوبن جوق
اغلدي • اللهنه شكرلر ايلدي • يالنجي اوغل يالنجوق
بوني ايشتدي • بيره كك ووقوستدن قاچدي اوزني
طنه سازنه صالدي • بيرك اردنه دشدي • قواقوا سازه
دوتردي • بيرك ايدر قرم اودكتورك كتوردىلر • سازي
اوده اوردلر • يالنجق كوردي كم تياو سازدن چقدي
بيركك اياغنه دشدي • قيلجي الندن كجدي • بيرك
دخي صوچندن كچدي • قزان بك ايدر كل مرادكه يتشك
بيرك ايدر بولداشلرمي جقرميخ حصاري الما يجه
مراده ايرمزم ديدي • قزان بك اغوزنه بني سوز ينشود

Drs.61b, ME119, OŞG56.19

(1) güvlediler, Beyregüŋ ayağına düşdiler. Eydür:

Oğul, dünlügi (2) altun ban èvümüŋ ḳabżası oğul!

Ḳaza beŋzer ḳızumuŋ (3) gelinümüŋ çiçegi oğul!

Görür gözüm aydını oğul!

Ṭutar bèlüm (4) ḳuvveti oğul!

Ḳalın Oğuz imrencesi cānum oğul!

dèyüben çoḳ

(5) ağladı, Allāhına şükürler eyledi. Yalancı oğl[ı][850] Yaltacuḳ

(6) bunı èşitdi Beyregüŋ ḳorḳusından ḳaçdı, özini

(7) Ṭana Sazına ṣaldı. Beyrek ardına düşdi, ḳova ḳova saza

(8) düşürdi. Beyrek eydür: Mere od getürüŋ! Getürdiler, sazı

(9) oda urdılar. Yaltacuḳ gördi kim yanar, sazdan çıḳdı,

(10) Beyregüŋ ayağına düşdi, ḳılıcı altından gèçdi Beyrek

(11) dahı ṣuçından gèçdi.[851] Ḳazan Beg eydür: Gel, murāduŋa yètiş!

(12) Beyrek eydür: Yoldaşlarumı çıḳarmayınca,[852] ḥiṣārı almayınca[853]

(13) murāda èrmezem, dèdi. Ḳazan Beg: [Beyrek][854] oğurına[855] beni seven binsün!

850 اوغل → اوغلي Tamir Vat.83a.3 ve bağlama göre yapıldı.

851 Deyimler için bk. Drs.61b.10, 153b.2-3 notu.

852 Fiilin anlamı için bk. Drs.61b.12 notu.

853 Fiilin anlamı için bk. Drs.61b.12 notu.

854 Tamir Vat.83a.8 ve bağlama göre yapıldı. Ayrıca bk. DKON: 201.

855 اغوزنه → اغورنه Vat.83a.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.62a

ديدي • قالن اغوز بكلري اتلندلر • مايورد حصارنه
چپاريتديلر • كافرلردخي بونلري قرشولديلر • قالن
اغوز بكلري • آري صودن ابدست الدلر • اغ النلرين
يره قوديلر • ايكي ركعت نماز قلديلر • ادي كوركلو محمدي
يادكتورديلر • كومبركومبر نقاره لر دوكلدي • برقيامت
صوراتي اولدي • ميدان طلو باش اولدي • شوكلي ملكي
بوكردكني قزان بك اتدن يره صالدي • قره تكوري دلي
طونداز قيلچلدي يره صالدي • قره ارسلان ملكي
قره بوداق يره صالدي • دره لرده كافر قرغون كوردي
يدي كافربكي قيلجدن كچدي • بيرك يكنك قزان بك
قره بوداق • دلي طونداز قزان اوغلي اوروز بك بونلر
حصاره يوريش اتديلر • بيرك اوترطقوز يكيدنك
اوزرينه كلدي • اتلاري صاغ واسن كوردي • الحمد

شكر

Drs.62a, ME120, OŞG57.6

(1) dėdi. Ḳalın Oğuz begleri atlandılar,[856]

Bayburd ḥiṣārına (2) çapar yėtdiler.

Kāfirler daḫı bunları ḳarşuladılar.

Ḳalın (3) Oğuz begleri arı ṣudan abdest aldılar,

aġ alınların (4) yėre ḳodılar,

iki rekʿat namāz ḳıldılar,

adı görklü Muḥammedi (5) yād getürdiler.

Gümbür gümbür naḳaralar dögildi.

Bir ḳiyāmet (6) ṣavaş oldı, meydān ṭolu baş oldı.

sögli[857] meliki (7) bögürdübeni Ḳazan Beg atdan yėre ṣaldı.

Ḳara Teküri Deli (8) Ṭundar[858] ḳılıçladı yėre ṣaldı.

Ḳara Arslan Meliki (9) Ḳara Budaḳ yėre ṣaldı.

Derelerde kāfire ḳırġun girdi.

(10) Yedi kāfir begi ḳılıçdan gėçdi. Beyrek, Yegenek, Ḳazan Beg,

(11) Ḳara Budaḳ, Deli Ṭundar,[859] Ḳazan oğlı Oruz Beg; bunlar

(12) ḥiṣāra yöriş ėtdiler. Beyrek otuz ṭoḳuz yigid[i]nüŋ[860]

(13) üzerine geldi, anları ṣaġ ve esen gördi Allāha

---

856 انلندلر → اتلندلر Vat.83a.9 ve bağlama göre okundu.

857 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

858 طونداز → طوندار Vat.83b.2; Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

859 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

860 يكيدنك → يكيدينك Tamir Vat.83b.5 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.62b

شكر ايلدي كافرك كليساسن يقدلر يرنه مسجد ياپدلر
كشيشلردن اولدردلر بالك بكلتدلر عزيز تكري ادن قوتدير
اوقتدلر قوشاك الدقاتي تماشك اروسني قيزلك كوكچكني
طقوز لامه چرغاب چوخه خانلر خاني بايندن بنجيك چوقدلر
چوقديلر ياي بوره بكك اوغلنجوغني بيرك باي بيجان ملك
قيزن الدي اغ بان اوناغ اوتاغنه كرودوتديه دكوتن
باشلدي بوقرق يكيدك برقاچنه خان قزان برقاچنه
بايندرخان قيزلر وردلر بيرك دخي بري قيز قرندا اشني
يدي يكيده ويردي قرق يرده اوتاق دكردي اوز طقوز
قيز طالملو طالمه بر داوج اتري اوز طقوز يكت اوختك
اردنجه كتدي قرق كون قرق كيجه طوي دوكن ايلدلر بيرك
يكتلر نيله مراد ويردي مراد الدي ددم قورقود كلدي شادلق
چالدي بوي بويلدي صوي صوملدي غازي ارنلره

Drs.62b, ME121, OŞG57.24

(1) şükr eyledi. Kāfirüŋ kelīsāsın yıḳdılar, yėrine mescid yapdılar.

(2) Keşīşlerden[861] öldürdiler, baŋ baŋlatdılar, ʿazīz Taŋrı adına ḳudbe

(3) oḳıtdılar; ḳuşuŋ alaḳanını, ḳumaşuŋ arusını, ḳızuŋ gökçegini,

(4) ṭoḳuzlama çarġap çuḫa[862] ḫānlar ḫānı Bayındıra pencik çıḳardılar.

(5) <çıḳardılar>[863] Bay Böre Begüŋ oġlancuġı Beyrek, Bay Bīcān[864] melikün

(6) ḳızın aldı, aġ ban ėvine, aġ otaġına gėrü döndi, dügüne

(7) başladı. Bu ḳırḳ yigidüŋ birḳaçına Ḫān Ḳazan, birḳaçına

(8) Bayındır Ḫān ḳızlar vėrdiler. Beyrek daḫı yedi ḳız ḳarındaşını

(9) yedi yigide vėrdi, ḳırḳ yėrde otaḳ dikdi. Otuz ṭoḳuz

(10) ḳız ṭāliʿlü ṭāliʿine birer oḫ atdı. Otuz ṭoḳuz yigit oḫınuŋ

(11) ardınca gėtdi. Ḳırḳ gün ḳırḳ gėce ṭoy dügün eylediler. Beyrek

(12) yigitleriyile murād vėrdi, murād aldı. Dedem Ḳorḳud geldi şadılıḳ

(13) çaldı, boy boyladı, şoy şoyladı, ġāzī erenler

861 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.62b.2 notu.

862 *çarġap* ve *çuḫa* ile ilgili açıklamalar için bk. Drs.62b.4 notu.

863 Kelime, ikinci defa yazılmıştır; bk. Drs.62b.5 notu.

864 *Beyrek Boy*unun sonuç kısmındaki sorun için bk. Drs.62b.5 notu.

Drs.63a

باشنه نركلدوكن سويلدي • بو اغوزنامه بيركلك اولسون

ديديم يوم ويره بن خانم • قره طاغلرك يقلمسون • كولكه ليجه

قبا اغاجك كسلمسون • اغ صقالو بابك يري اوجمق اولسون

اغ برچكلو انانك يري بهشت اولسون • اوغول لا قرنداشدن

ايرمسون • اخر وقتده اري ايماندن ايرمسون • امين ايدن

ديدار كورسون • يغشدرسون دوريشدرسون •

كوناهكزي ادي كوركلو محمد مصطفي يوزي صويننه باغشلسون خانم هي

قزان بك اوغلي اوروز بكك طتساق اولديغي بويي

بيان ايدر خانم هي • بركون اولاش اوغلي قزان بك

يرندن طورمشدي • قره يرك اوزرينه اوتاغ خرکاهن تكدرمشدي

بيك يرده ايبك خاليجه سي دوشنمش ايدي • الا صيوان كوك

يوزينه اشمش ايدي • طقسان نوم كنج اغوز صحبتنه ديرلمش ايدي

اغزي بوملك خمرلر اوتالغه صالنمش ايدي • طقوز يرده باديه لر

Drs.63a, ME122, OŞG58.4

(1) başına ne geldügin söyledi. Bu Oğuz-nāme Beyregüŋ olsun!

(2) dėdi. Yom vėreyin ḫānum:

[Yėrlü][865] ḳara ṭağlaruŋ yıḳılmasun!

Gölgelice (3) ḳaba ağacuŋ kesilmesün!

Ağ şaḳallu babaŋ yėri uçmaḳ olsun!

(4) Ağ bürçeklü anaŋ yėri behişt olsun!

Oğulıla ḳarındaşdan (5) ayırmasun!

Āḫir vaḳtda arı īmāndan ayırmasun!

Āmīn āmīn (6) dėyenler dīdār görsün!

Yığışdursun, dürişdürsün! (7)

Günāhuŋuzı adı görklü Muḥammed Muṣṭafa

yüzi ṣuyına bağışlasun!

Ḫānum hey! (8)

Ḳazan Beg[866] Oğlı Oruz Begüŋ Ṭutsaḳ Olduğı Boyı (9)Beyān Ėder

Ḫānum hey!

Bir gün Ulaş oğlı Ḳazan Beg

(10) yėrinden ṭurmışıdı, ḳara yėrüŋ üzerine otaḫların tikdürmişidi,

(11) biŋ yėrde ipek ḫalıcası döşenmiş idi, ala ṣayvan gök

(12) yüzine esenmişidi.[867] Ṭoḳsan tümen genç oğuz ṣoḥbetine deril[m]işidi.[868]

(13) Ağzı böyük ḫumralar ortalığa ṣalınmış idi. Ṭoḳuz yėrde badyalar

865 Tamir teklifi için bk. Drs.63a.2 notu.

866 *Be*'nin noktası yazılmamıştır.

867 اشنمشدى → اسنمشدى Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

868 يرلشدي → يرلمشدي Tamir Vat.91b.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.63b

قورلمشدي • التون اياق صراحيلر دوزلمشدي • اقوز
قره كوزلي اورمه صاچلي • اللري بيلكندن قنالي برمقلري
نكارلي • بوغازلري بر قورشو كافر قيزلري • الشرابي
التون اياغله قالورلر اغوز بكلرينه كزدرورلردي • هر برنده
اولاش اوغلي • سالور قزان ايچمشدي • جرغاب جرغاب
چادرا وتاق يغشلردي • قطار قطار دوه لر يقشلردي
اوغلي اوروز قرشوسنده • باي سويكنب طورردي •
صاغ يانندة قرداشي قره كونه اوترمشدي • صول يانندة
طايسي اوروز اوترمشدي • قزان صاغنه بقدي قاص
قاص كولدي • صولنه بقدي جوق سونيدي • قرشوسنده
بقدي اوغلي بچقني اوروزي كوردي • اليني النه چالدي
آغلدي • اوغلي اوروزه بو ايش خوش كلمدي • ايلرو
كلدي ديز چوكدي • باباسنه چاغروب صويلر • كوره لم

Drs.63b, ME123, OŞG59.10

(1) ḳurılmışıdı. Altun ayaḳ, ṣurāḫīler dizilmişidi. Ṭoḳuz

(2) ḳara gözli, örme ṣaçlı, elleri bileginden ḳınalı, parmaḳları

(3) nigārlı, boğazları birer ḳarış kāfir ḳızları al şerābı

(4) altun ayağıla ḳalın Oğuz beglerine gezdürürleridi. Her birinden

(5) Ulaş oğlı Salur[869] Ḳazan içmişidi. Çarġap çuḳa,[870]

(6) çadır otaḳ bağışlarıdı; ḳaṭār ḳaṭār develer bağışlarıdı.

(7) Oğlı Oruz ḳarşusında yay[871] söykenüp ṭurırıdı.

(8) Ṣağ yanında ḳardaşı Ḳara Göne oturmışıdı, ṣol yanında

(9) ṭayısı Aruz[872] oturmışıdı. Ḳazan ṣağına baḳdı ḳaş

(10) ḳaş güldi, ṣolına baḳdı çoḳ sevindi, ḳarşusına

(11) baḳdı oğlancuğını, Oruzı[873] gördi elin eline çaldı,

(12) ağladı. Oğlı Oruza bu iş, ḫoş gelmedi, ilerü

(13) geldi, diz[in][874] çökdi. Babasına çağırup ṣoylar, görelüm

---

869 سالوز → سالور Vat.92a.2; Drs.19b.10, 20a.2, 20a.9, 30a.9 vd. örneklere göre okundu.

870 چرغاب چرغاب → چرغاب چوقه Teklif için bk. Drs.63b.5 notu.

871 Eksiz yönelme durumu için bk. Drs.35b.5, 63b.7 notu.

872 اورورز → اروز Vat.92a.4 ve bağlama göre okundu.

873 اورزوي → اوروزي Vat.92a.6 ve bağlama göre okundu.

874 Tamir için bk. Drs.63b.13 notu.

Drs.64a

خاتن نه صويلرسه ايدونی اكله منم سوزم دكله اغام
قزان صاغلكم باقدك قاص قاص كولدك صولنه بقدك
چوق سوندك قرشوكه بقدك بنی كوردك اغلدك سبب
نه در ديكل مكا قره ياشم قربان اولسون يابام سكا ديدی
ديمزا اولوسان قلقوبجی برمره متطوردم قره كوزلی
يكتلوجی بو بنمه الورم قان ايتا زه ايلنمی كيدرم الوتن
خاجدمی الوجی بصارم بيلون كيی كشنيك الی اويدم
قره كوزلوكا قرقیق بی می الوردم دجی سنك بو نوكمی
كلمزم اغلدوغمكه سبب نه ديكل مكا قره ياشم قربان اولسون
اغام سكا ديدی قزان بك الدی اوغلنك يوزينه
بقدی جاغردی صويلركوره لم خانم نه صويلر قزان ايدر
بروكلكل قولوم اوغل صاغم البقد وتحن قرطاشم قرم
كوزيجی كوردم باشی كسوبدی قان دوكيدر چونری الوبدر

اد

Drs.64a, ME124, OŞG59.23

(1) ḫānum ne ṣoylar, eydür:

Ünüm aŋla, menüm sözüm diŋle, aġam (2) Ḳazan!

Ṣaġuŋa baḳduŋ ḳaṣ ḳaṣ güldüŋ.

Ṣolına baḳduŋ (3) çoḳ sevindüŋ.

Ḳarşuŋa baḳduŋ beni gördüŋ aġladuŋ.

Sebeb (4) nedür? Dėgil maŋa!

Ḳara başum ḳurbān olsun babam saŋa!

dėdi.

(5) Dėmeż olursaŋ ḳalḳubanı yėrümden men ṭururam.

Ḳara gözli[875] (6) yigitlerümi boynuma[876] [men][877] aluram.

Ḳan Abḳaza ėline men gėderem.

Altun (7) ḫaca <u>elümi men</u>[878] başaram.

Pilon gėyen keşīşüŋ elin [men][879] öperem.[880]

(8) Ḳara gözlü kāfir ḳızın men aluram.

Daḫı senüŋ yüzüŋe men (9) gelmezem.

Aġladuġuŋa sebeb ne? Dėgil maŋa!

Ḳara başum ḳurbān olsun (10) aġam saŋa!

dėdi. Ḳazan Beg alaldı, oġlanuŋ yüzine

(11) baḳdı, çaġırup ṣoyladı. Görelüm ḫānum ne ṣoylar. Ḳazan eydür:

(12) Berü gelgil ḳulunum oġul!

Ṣaġum ala baḳduġumda ḳarṭaşum Ḳara (13) Göneyi gördüm.

Baş kesüpdür, ḳan döküpdür, cüldi[881] alupdur,

---

875 *ḳara gözlü* ile ilgili yorum için bk. Drs.64a.5 notu.

876 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64a.6,7 notu.

877 Tamir için bk. Drs.64a.6, 7 notu.

878 Metinde kelimelerin sırası, *men elümi* şeklindedir; bk. Drs.64a.6, 7 notu.

879 Tamir için bk. Drs.64a.6, 7 notu.

880 اوپدم → اوپرم Vat.92a.12 ve bağlama göre okundu.

881 چونډي → جولدي Vat.92b.2, 92b.3; Drs.64b.2, 64b.6 ve bağlama göre okundu.

Drs.64b

اد قزنوبدرن صولم الن بقد وغم ده طایم ارزوي کوردم
باش کسوبدرن قان دوکیدرن چولري الوبدرن اذقوا بنرن
قرشوم الن بقد وغمدن سني کوردم اول الي باش یاشلدك
برکون اولا دوشم اولمسن قالمسن بابي چکلولك ا وخ
اتمدك باش کسمدك قان دوکمدك قاتلو اغوز ایچنده
چولدي المدكده یارنکي کون زمان دونب بن اولپ سن
قالیجق اتاجم تختنم سکا ویرمیه لردیر صولکي آکدم اغلادم
اوغول دیري اوروز بورادن صوبلیش کوره لم خانم نه صویلشی
ایدر آملك بابا دون جله بویرمش سن کوشکچه عقلك یوق
دیبه جله بویمش سن طاریجه بینك یوق هنري اوغولك
اتادني کورن اوکره نن یوحسه اتالرا وغلدمي اوکره نور
یحی شي ميني الويب کافر سرحدنه چقردك قیلیج چالوب
باش کسدلك من سندن نه کوردم نه اوکرهیم دیري قزان

Drs.64b, ME125, OŞG60.14

(1) ad ḳazanupdur.

Ṣolum ala baḳduġum-da ṭayum Aruzı[882] gördüm.

(2) Baş kesüpdür, ḳan döküpdür, cüldi alupdur, ad ḳazanupdur.

(3) Ḳarşum ala baḳduġumda seni gördüm.

On altı yaş yaşladuŋ.

(4) Bir gün ola düşem ölem, sen ḳalasın.

Yay çekmedüŋ,[883] oḫ (5) atmaduŋ, baş kesmedüŋ, ḳan dökmedüŋ,

ḳanlu[884] kāfir elinden[885] (6) cüldi[886] almaduŋ.

Yarınki gün zemān dönüp, ben ölüp sen (7) ḳalıcaḳ a![887]

Tācum taḫtum saŋa vèrmeyeler dèyü

ṣoŋumı aŋdum ağladum (8) oġul,

dèdi. Oruz burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, (9) eydür:

A beg baba! Devece böyümiş-sin, köşekce ʿaḳluŋ yoḳ.

(10) Depeçe böyümiş-sin, ṭarıca beynüŋ yoḳ.

Hüneri oġul (11) atadan mı görür ögrenür a,[888]

yoḫsa atalar oġuldan mı ögrenür?

(12) Ḳaçan sen beni alup kāfir serḥaddına çıḳarduŋ,

ḳılıç çalup (13) baş kesdüŋ?

Men senden ne gördüm, ne ögrenem?

dèdi. Ḳazan

---

882 ارزوي → اروزي Vat.92b.3; Drs.77b.11, 108b.8, 108b.13, 109a.3 vd.'ne göre okundu.

883 چكمكوك → چكمدوك Vat.92b.5'te geçen *dartmadın* ve bağlama göre okundu.

884 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.5 notu.

885 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.5 notu.

886 چولدي → جولدي Vat.92b.2, 92b.3; Drs.64b.2, 64b.6'ya göre okundu.

887 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.7 notu.

888 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.64b.11 notu.

Drs.65a

بلك الين النه چالدي • قاص قاص كلدي • ايدر ايكلر
اورو ترخوب مويلدي • سكزيري بكلر سز • يكوكز ايچوكز
صحبتكوز طاغتمكوز من بو اوغلوني الدين آوم كيده يين •
يدي كوننك ازوغله چقايين • اورخ اندوغم يرلري قيلج
چالوب باش كسدم • وكم يرلري كوسترەيم • كافر سرحدنه
جزغلدره اغلنانه كوكچه • طاغه الوب چقايين • صوكره
اوغلانه كرك اولور • ايكلر ديدي • قوكز انى چكدرردي •
بطون بيدي • اوجيوز مرصع طونلو بكت صونيلدي •
بوينه الدي • قرق الا كوزلو بكين • اورون بوينه الدي •
قزان اوغلني الوب قره طاغلر اوزرينه آوه چقدي •
آوا ولدي • قوش قوشلدي • صغن كيك يقدي • كوك
الولك كوركلو چمنه چادر تكدي • برقاج كون بكلر ايله
يدي ايچدي • مكر باشى اچوق طاطيان قلعه سنده

اوسو

Drs.65a, ME126, OŞG60.33

(1) Beg elin eline çaldı, ḳaş ḳaş güldi. Eydür: A Begler!

(2) Oruz ḫūb söyledi, şeker[889] yėdi. Begler! Siz yeŋüz[890] içüŋüz,

(3) ṣoḥbetüŋüz ṭaġıtmaŋuz. Men bu oġlanı alayın, ava gėdeyin.

(4) Yedi günlük azuġıla çıḳayın. Oḫ atduġum yėrleri, ḳılıç

(5) çalup baş kesdügüm yėrleri göstereyim. Kāfir serḥaddına

(6) Cızıġlara, Aġlaġana, Gökçe Ṭaġa aluban çıḳayın. Ṣoŋra

(7) oġlana gerek olur, a begler! dėdi. Ḳoŋur[891] atın çekdürdi,

(8) buṭun bindi, üç yüz muraṣṣaʿ ṭonlu yigit ṣayladı,[892]

(9) boyına aldı. Ḳırḳ ala gözlü yigidin Oruz boyına aldı.

(10) Ḳazan oġlını alup ḳara ṭaġlar üzerine ava çıḳdı,

(11) av avladı, ḳuş ḳuşladı, ṣıġın gėyik yıḳdı. Gök

(12) alaŋ görklü çemene çadır tikdi. Birḳaç gün begler ile

(13) yėdi içdi. Meger Başı Açuḳ Ṭaṭyan ḳalʿasından,

---

889 سكز → شكر Vat.92b.10'da geçen şekerler'e göre karşılaştırılarak okundu.

890 يكوكز → يكوز Vat.92b.11 ve bağlama göre okundu.

891 قوكز → قوكر Vat.92b.13; Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9 ve bağlama göre okundu.

892 صويلادي → صيلادي Okuma ve anlam için bk. Drs.65a.8 notu.

Drs.65b

اوتسقا قلعه‌سندن كافرك جاسوسي واردي • بونلري
كوروب تكوره كلدي • ايدر رهاي ندا اوتوروسن • ايتوكي
اولتيان چتوكلي مولتيان • اليتن لريا شني قزان اوغلنجوق
ايله سرخوش اولوب ياتوردلر ديدي • اوده الپي بيك قره
طونلو كافرلر اتا بندي • قزانك اوزرينه الغار ايتدي •
بقديلر كوردي لر الپي بولك توزا ايندي • كمي ايوركيك
توزي در كمي ايدر ياغي قوز يوره • قزان ايدركيك اولسه
بريا ايكي بولك اولوردي • بوكلن بلمش اولك بعيدر
ديدي • توزيا رلدي • كون كبي سيلادي دكز كبي
يتقاندي • مشه كبي قرردي • اوله الپي بيك ايت اوز
مكلي كيجه بوركلي • ازغوده دينلي • قزغونده دللي كافر
چقا كلدي • قزانه كوزانن چكدردي • بطونه بندي
اوغلي اوروزجا لاقوسي چكدردي • مدوي اتن

Drs.65b, ME127, OŞG61.8

(1) Aḳ-saḳa ḳalʿasından kāfirüŋ cāsūsı varıdı. Bunları

(2) görüp Teküre geldi, eydür: Hay, ne oturursın? İtüŋi

(3) ulıtmayan, çetügüŋi mavlatmayan[893] alpan-lar[894] başı[895] Ḳazan oğlancuḳ

(4) ile serḫoş olup[896] yaturlar, dėdi. On altı biŋ ḳara

(5) ṭonlu kāfir ata bindi, Ḳazanuŋ üzerine ılġar yėtdi.[897]

(6) Baḳdılar gördi-ler, altı bölük toz ėndi. Kimi eydür Gėyik

(7) tozı-dur,, kimi eydür Yağı tozıdur,, Ḳazan eydür Gėyik olsa

(8) bir ya iki bölük olurıdı. Bu gelen, bilmiş oluŋ, yağı-dur,

(9) dėdi. Toz yarıldı, gün gibi şıladı, deŋiz gibi

(10) yayḳandı, meşe gibi ḳarardı. On altı biŋ ip[898] üz-

(11)-engüli,[899] kėçe[900] börkli, azġun dīnli, ḳızġun dilli kāfir

(12) çıḳa geldi. Ḳazan ḳoŋur[901] atın çekdürdi, buṭun bindi.

(13) Oğlı Oruz cılavısını çekdürdi, bedevī atın

893 *İtüŋi ulıtma-, çetügüŋi mavlatma-* deyimlerinin anlamı için bk. Drs.65b.2-3 notu.

894 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.65b.3, 105a.10 notu.

895 باشني → باشي Vat.93a.4 ve bağlama göre okundu.

896 Fiilin anlamı için bk. Drs.15a.1, 65b.4, 95a.2 notu.

897 *ılġar yet-* deyiminin anlamı için bk. Drs.97b.8 notu.

898 ايت → ايپ Vat.93a.8 ve bağlama göre okundu.

899 اوزمكلي → اوزنكولي Vat.93a.8, Drs.13a.12, 76b.8, 96b.8 ve bağlama göre okundu.

900 كيجه → كيچه Vat.93a.8 ve bağlama göre okundu.

901 قوكوز → قوكور Vat.93a.8; Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9 ve bağlama göre okundu.

Drs.66a

اوياندي قرشو كلدي ايدر بره قلقل اغام قزان دكيز
كبي قراروب كلن نه در اوردك كبي شالايوب الدز كبي پرلايوب
كلن نه در اغزلردر بني كل خبر ايله قره باشم قربان
اولسون بابام سكا ديرم قزان ايدر بره قلقل ارسلانم
اغول قره دكين كبي ييقلوب كلن كافرك لشكريدور
قوغو كبي شالايوب كلن كافرك باشنده اشقي در ايلدز
كبي پارليوب كلن كافرك جداسي در ازغون دينلو
ياغي كافردر اوغل ديرم اوغلان ايدر ياغي ديمكده
ديرلر قزان ايدر اوغل انلرچون ياغي ديرلركه بزا انلردن
يتشه ورا اولدرورز انلر بزه يتسه اولدرر ديرم اوروز
ايدر بابا بجنه بك يكتلر اولدرسلر قان صورارلرمي
دعويلرلرمي قزان ايدر اوغل بك كافر اولدرسك
كمسه سندن قان دعويلمز اما ازغون دينلو كافردن

حرب

Drs.66a, ME128, OŞG61.21

(1) oynatdı, ḳarşu geldi, eydür: Berü gelgil, ağam Ḳazan! Deŋiz

(2) gibi [yayḳanup, meşe gibi][902] ḳararup gelen nedür? Od gibi şılayup, ılduz gibi parlayup

(3) gelen nedür? Ağız dilden bėş kelime ḫaber maŋa, ḳara başum ḳurbān

(4) olsun babam saŋa! dėdi. Ḳazan eydür:

Berü gelgil, arslanum (5) oğul!

Ḳara Deŋiz gibi yayḳanup gelen kāfirüŋ leşkeri-dür.

(6) Gün gibi şılayup gelen kāfirüŋ başında ışığı-dur.

Ilduz (7) gibi parlayup gelen kāfirüŋ cıdası-dur.

Azġun dīnlü (8) yağı kāfirdür oğul!

dėdi. Oğlan eydür: Yağı dėyü neye

(9) dėrler? Ḳazan eydür: Oğul, anuŋçun yağı dėrler ki biz anlara

(10) yėtsevüz öldürürüz, anlar bize yėtse öldürür, dėdi. Oruz

(11) eydür: Baba, [ceng][903] içinde beg yigitler öldürseler ḳan şora[r]lar[m]ı,[904]

(12) daʿvīlerler mi? Ḳazan eydür: Oğul biŋ kāfir öldürseŋ

(13) kimse senden ḳan daʿvīlemez, ammā azġun dīnlü kāfirdür

902 Tamir için bk. Drs.66a.2 notu.

903 Tamir için bk. Drs.66a.11 notu.

904 صورلري → صوررلرمي Hemen sonrasında gelen *daʿvīlerler mi?* yüklemine göre okundu.

Drs.66b

خوب یرده طوتش اولدی • ولی مکاسنی یماننه برده • دوشاق
اولدوك اوغل دیدی • اوروز بورا ده صویلمش کورده لم
خانمنه صویلمیش اوروز ایدی • بروکلکل اغام قزان قالقوبی
یرمه بدویی • اتم ساقلردم بوکون ایچون • کونی کلدی اغ
بیدانه سکردوینی سنك ایچون آله اوزانه سورجدای
صقلردم • بوکون ایچون • کونی کلدی • قایه قادن کبك کوکسنه
اوینادم سنك ایچون • قوه یولات اوزقیلجم ساقلردم
بوکون ایچون کونی کلدی • ساسی دینلو کافر باشی کسدوره یم
سنوکیچون • اکی یك دمورطونم صقلردم بوکون ایچون
کونی کلدی • یك یقالردکدوره یم سنوکیچون • باشنده
قوت ایشقلر صقلردم سنکیچون کونی کلدی • قباچوماق
التنده بوغزه دیم سنك ایچون • قرق یکیدم ساقلردم
بوکون ایچون کونی کلدی • کافر باشی کسدوره یم سنکیچون

Drs.66b, ME129, OŞG62.2

(1) ḫūb yėrde ṭuş oldı. Velī maŋa sen yamān yėrde duşaḳ

(2) olduŋ oġul, dėdi. Oruz burada ṣoylamış. Görelüm

(3) ḫānum ne ṣoylamış. Oruz eydür:

Berü gelgil, aġam Ḳazan!

Ḳalḳubanı (4) yėrümden [men ṭurayım.][905]

[Boyni uzun][906] bedevī atum saḳlarıdum bu gün içün, güni geldi.

Aġ (5) meydānda segirdeyim[907] senüŋ içün.

Ala evren[908] sur cıdamı (6) ṣaḳlarıdum bu gün içün, güni geldi.

Ḳaba ḳarın,[909] gėŋ gögüsde[910] (7) oynada[yı]m[911] senüŋ içün.

Ḳara polat uz ḳılıcum saḳlarıdum (8) bu gün içün, güni geldi.

Sası dīnlü kāfir başın kesdüreyim[912] (9) senüŋ içün.

Egni bek demür ṭonum ṣaḳlarıdum bu gün içün, (10) güni geldī.

Yeŋ yaḳalar dikdüreyim[913] senüŋ içün.

Başumda (11) ḳunt ışıḳum[914] ṣaḳlarıdum senüŋçün, güni geldi.

Ḳaba çomaḳ (12) altında yoġurdayım[915] senüŋ içün.

[Ala gözli][916] ḳırḳ yigidüm saḳlarıdum (13) bu gün içün, güni geldi.

[Ṣası dīnlü][917] kāfir başın kesdüreyim senüŋçün.

905 Tamir için bk. Drs.66b.3-4 notu.
906 Tamir için bk. Drs.66b.4 notu.
907 سكردوين → سكردەيم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.66b.5 notu.
908 اوزان → اوران Vat.93b.6; Drs.68a.10, 114a.8 ve bağlama göre okundu.
909 قادن → قارن Vat.93b.6 ve bağlama göre okundu.
910 كوكسنده → كوكسده Vat.93b.6 ve bağlama göre okundu.
911 اويناده‌م → اويناديم Vat.93b.7 ve diğer dizelerdeki yüklemlere göre okundu.
912 Fiilin anlamı için bk. Drs.66b.8 notu.
913 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.124b.12 notu.
914 ايشقلر → ايشقم Okuma şekli ve teklif için bk. Drs.66b.11 notu.
915 يوغرەديم → يوغرەيم Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.66b.12 notu.
916 Tamir için bk. Drs.66b.12, 13 notu.
917 Tamir için bk. Drs.66b.12, 13 notu.

Drs.67a

اصلانی ادمسا تتردم سنك ایچون یقا طوتب کافرله

اوغراشیم سنك ایچون اغزدلرین برقاج کلمه جنکم کا

قره باشیم قربان اولسون اغام سکا قزان بورادە صولنش

کورەلم خانم نه صوملمش قزان ایدر اوغول اوغل ای

اوغل منم اونم اکله سوزم دکله اول کافرلك اوچن

ائوبت بویوە یارمزا و نجبی اولورەی دیمدی بشلو

کسی جلادی اولور ادم ایتی بجی قیلن اشبازی

اولور سن وارسن کافرد کل قالقو بنی یرمرله مرح

طورایم قوکزا اتك بیلنه من بنایم کاس کافرمنم درمس

وارەیم قره بولات اوزقیلجم چلاییه ازغون دیلو

کافردن باشلرین کسه یم دونه دونه صواشه یینه

دونه دونه جکشه یم قیلج چالوب باشن کسدوکم کورکل

اوکز بکله قره باشکه دوشندم کوکلودر دیری اوزون

بورادە

Drs.67a, ME130, OŞG62.26

(1) Aṣlan adum saḳlarıdum senüŋiçün, [güni geldi].[918]

Yaḳa ṭutup kāfirile (2) oġraşayım senüŋ içün.

Aġız dilden birḳaç kelime ḫaber maŋa,

(3) ḳara başum ḳurbān olsun aġam saŋa!

Ḳazan burada ṣoylamış, (4) görelüm ḫānum ne ṣoylamış. Ḳazan eydür:

Oġul oġul, ay (5) oġul!

Menüm ünüm aŋla, sözüm diŋle!

Ol kāfirüŋ öçin[919] (6) atup birin yazmaz[920] oḳçısı olur.

Hey dėmedin başlar (7) kesen cellādı olur.

Ādem etin yaḫnı ḳılan āşbāzı (8) olur.

Sen varası kāfir degül.

Ḳalḳubanı yėrümden men (9) ṭurayım.

Ḳoŋur[921] atuŋ bėline men bineyim.

Gelen kāfir meṇüm-dür, men (10) varayım.

Ḳara polat uz ḳılıcum çalayın.

Azġun dīnlü (11) kāfirdür, başların kese-yin.

Döne döne ṣavaşa-yın,

(12) döne döne çekişeyin.

Ḳılıç çalup baş kesdügüm görgil, (13) ögrengil.

Ḳara başuŋa [iş][922] düşende gereklüdür,

dėdi. Oruz

918 Tamir *soylama*da altı defa tekrar edilen (66b.4, 6, 8, 10, 11, 13) *güni geldi* ibaresiyle biten cümlelere göre yapılmıştır.

919 Okuma ve anlam için bk. Drs.67a.5 notu.

920 يارمز → يازمز Okuma ve anlam için bk. Drs.67a.6 notu.

921 قوكز → قوكر Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9'a göre okundu.

922 Tamir için bk. DKON: 211.

Drs.67b

بوراده صويلمش كوره لم خانم نه صويلمش ايدر ابك
ببا ايشدورم امّا عرفانه اركلمه قوّزعى قرّبانه ايچونه
ببا اوغل قزانوب ادايچوله اوغلمه قيلج قوشانوب ببا
غزبتچوله منم ده باشم قربانه اولسون سنتوكيچونه ديدي
قزانه بوراده صويلمش كوره لم خانم نه صويلمش قزانه
ايدر اوغول اوغول اى اغول يا غنه كيوب باشنكمدك
ادم اولدروب قان دكمدكنه الكوزلو قرّق بكيدي بويكم
الغل كوكسي كوزل قباطا غلر باشنه جقمل منم
صواشدغم منم دوكشد وكم منم جكشدوكم منم قلجلشدغم
كوركل اوكرنكل وهم يزه يصوا ولغل اوغل ديدي اوروز
باباسنك سوزين صما دي قايدوب كرودوتدي
يرندن يوجد طاغلر باشنه يولداشلرين الوب چقدي
اول زماننه اوغول اتا سوزين اكي ايلمزدي اكيت

Drs.67b, ME131, OŞG63.10

(1) burada şoylamış, görelüm ḫānum ne şoylamış, eydür:

A beg (2) baba! Êşidürem,

ammā ʿArafātda[923] erkek ḳuzı ḳurbān içün.

(3) Baba, oğul ḳazanur ad içün.

Oğul da ḳılıç ḳuşanur baba (4) ġayretiyçün.

Menüm de başum ḳurbān olsun senüŋçün, dêdi.

(5) Ḳazan burada şoylamış, görelüm ḫānum ne şoylamış. Ḳazan

(6) eydür:

Oğul oğul, ay oğul!

Yağıya gi[r]üp[924] baş kesmedüŋ,

(7) ādem öldürüp ḳan dökmedüŋ.

Ala gözlü ḳırḳ yigidi boyuŋa (8) alğıl,

göğsi gözel ḳaba ṭağlar başına çıḳğıl,

menüm (9) şavaşduğum, menüm dögişdügüm,

menüm çekişdügüm, menüm ḳılıçlaşduğum

(10) görgil, ögrengil ve hem bize puşu olğıl, oğul!

dêdi. Oruz

(11) babasınuŋ sözin şımadı, ḳayıdup gêrü döndi, [alcaḳ][925]

(12) yêrden yüce ṭağlar başına yoldaşların alup çıḳdı.

(13) Ol zemānda oğul, ata sözin iki eylemezidi;[926] iki

923 عرفانده → عرفاتده Vat.93b.13 ve bağlama göre okundu.

924 كيوب → كيروب Tamir Vat.94a.1 ve bağlama göre yapıldı.

925 Tamir Vat.64b.11, Drs.15a.5 ve bağlama göre yapıldı.

926 Deyim anlamı için bk. Drs.67b.13 notu.

Drs.68a

ایلسه اول اوغلنی قتل ایلمزلردی• اوروزکنك
یقادن سوکسن صاچغی طوردی• قزاده بك کوردی
کم کافر قتی یقلندی• اتندن ایندی اری ایدست الدی
اغالنی یره قودی• ایکی رکعت نماز قلدی• ادی کورکلو
محمدی یاد کتوردی• قره دینلو کافره کوز قاررندی•
هیسقردی• ات صالدی• قرشو واردی قلج اوردی
کومبی کومبرطا وللو چالندی• بورمه سی التون توج
بورلو چالندی• اول کون جلاسون بك ارنلرد وصته
دونه صواشدی• اول کون قره بولات اوزقیلیچلو چالندی
اول کون قرغودللو قایم اوخ لر اتلدی• الدا اورت
سورجد الرسوسلدی• اول کون نامردلر موخانتلر
صیپا یر کوزتری• اول کون یقا یقا قزان اوغلی اورزك
عشنی کلدی• ایدر دیرو کلوك قرق یوللداشم سزه قربان

اولرده

Drs.68a, ME132, OŞG63.30

(1) eylese ol oğlanı ḳabūl eylemezleridi. Oruz gėŋ

(2) yaḳadan süŋüsin ṣançdı ṭurdı. Ḳazan Beg gördi

(3) ki kāfir ḳatı yaḳlandı,[927] atından ėndi. Arı [ṣudan][928] abdest aldı,

(4) aġ alnın yėre ḳodı, iki rekʿat namāz ḳıldı, adı görklü

(5) Muḥammedi yād getürdi.[929] Ḳara [ṭonlu, azġın][930] dīnlü kāfire göz ḳarartdı,[931]

(6) hayḳırdı, at ṣaldı, ḳarşu vardı, ḳılıç urdı.

(7) Gümbür gümbür ṭavullar çalındı, burması altun tuç

(8) borılar çalındı. Ol gün cılasun yėg[932] erenler döne

(9) döne ṣavaşdı. Ol gün ḳara polat uz ḳılıçlar çalındı.

(10) Ol gün ḳarġu dalı[933] [süŋüler],[934] ḳayın[935] oḫ-lar atıldı, ala evren

(11) sur cıdalar süsildi. Ol gün nā-merdler muḫannatlar[936]

(12) ṣapa yėr gözetdi. Ol gün baḳa baḳa Ḳazan oğlı Oruzuŋ

(13) ʿışḳı geldi, eydür:

Berü gelüŋ, ḳırḳ yoldaşum!

Size ḳurbān

927 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68a.3 notu.

928 Tamir için bk. Drs.68a.3 notu.

929 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68a.5 notu.

930 Tamir için bk. Drs.68a.5 notu.

931 *göz ḳarart-* deyiminin anlamı için bk. Drs.68a.5 notu.

932 بلك → يلك Drs.102b.4; Vat.83b.13, 91b.1 ve 99b.10'a göre okundu. Bk. DKON: 150.

933 دلّلو → طالي Tamir için bk. Drs.68a.10, 105b.3 notu.

934 Tamir Drs.124b.13, 125a.1, 126a.10, 127a.3, 127a.13'e göre yapıldı. Bk. DKON: 212.

935 قايم → قاين Drs.33b.11, 104b.12, 105b.11 ve bağlama göre okundu. Bk. DKON: 212.

936 موخانتلر → مختّتلر Drs.4a.5, 86a.2'de geçen örneklere göre okundu.

Drs.68b

اولسون • منم باشم كوررمسن • اغام قزان باشن كسدي

قان دكدي • اوغلان اوشاق يملك يكجه كلمز ديريا •

ببام بوكا قوللري • اسركمش كبي • مني سون يكتلرم نه طوررسز

كافرك بر اوجنه ديلم ديري • قره قوجه اوينادي • اوروز

كافرك صاغنه ات ديري • صاغلي صوللي كافري خوب

طاغتدي • صتاسنكم طاريولره طلودشدي • ياقن •

قازان ايجنه شاهين كردي • كافرك اوجني بصدي

طاغتدي • ازغون دينلو كافر بركلدي • وحم كردي

قوازان كمسه اوغلنك يدوي اتن اخلتولرات يخلدي

كافرلر اوروزك اوزرنه چوحدي • اوروزك قرق

يكيدي اتن اتدي • الم قلتان باغني قصه دوكدلر

قيلج صيردلر اوروزك اوزرنه چوق صواشدلر •

قلابه قورخودر • درين اولسه باتورر • ببانك اولمودي

Drs.68b, ME133, OŞG64.3

(1) olsun menüm başum.

Görür misiz ağam Ḳazan baş kesdi, (2) ḳan dökdi.

Oğlan uşaḳ yėmek yėmekçe gelmez,[937] dėdi.

(3) Babam bu kāfirleri esritmiş[938] gibi.

Meni seven yigitlerüm ne ṭurursız?

(4) Kāfirüŋ bir ucına depelüm,

dėdi, ḳazaḳucın[939] oynaddı. Oruz

(5) kāfirüŋ ṣağına at depdi, ṣağlı ṣollı kāfiri ḫūb

(6) ṭağıtdı. Ṣanasın[-]kim ṭaz yėrlere[940] ṭolu düşdi ya ḳara[941]

(7) ḳazuŋ içine şāhin girdi. Kāfirüŋ uçını başdı

(8) ṭağıtdı. Azğun dīnlü kāfir buŋaldı, oḫa [ṣancıldı].[942] Gördi;[943]

(9) ḳovulan kimse[ler][944] oğlanuŋ bedevī atın oḫladılar,[945] at yıḫıldı,

(10) kāfirler Oruzuŋ üzerine çoḫdı[946] Oruzuŋ ḳırḳ

(11) yigidi atdan ėndi, ala ḳalḳan bağını ḳışa dügdiler,

(12) ḳılıç ṣıyırdılar, Oruzuŋ üzerine çoḳ ṣavaşdılar.

(13) Ḳalaba[lıḳ][947] ḳorḫudur, derin olsa batur. Yayanuŋ umudı[948]

---

937 Anlam için bk. Drs.47a.12, 68b.2 notu.

938 اسركمش → اسرتمش Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.3 notu.

939 قرهقوجن → قزهقوجن Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

940 طار يولده → طاز يرلره Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.6 notu.

941 *Ḳara* ve *ala* renklerin aşağılama amacıyla kullanılması için bk. Drs.68b.6-7 notu.

942 وحه → اوخه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.8-9 notu.

943 كردي → كوردي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.8-9 notu.

944 كمسه → كمسهلر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.8-9 notu.

945 اخلتولر → اوخلديلر Tamir için bk. Drs.68b.8-9 notu.

946 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.10 notu.

947 قلابه ~ قلابهلق Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.68b.13 notu.

948 Anlam için bk. Drs.47a.12, 68b.13 notu.

Drs.69a

اولمز صاغی صولی اورولدی چوردلر قرق یكیت

شهید اولدیلر اوغلاننك اوزرنه دوشدلر طوتدلر

قاراوسندن اغ القرنی بغلادلر قیل اورغانن اغ بوینینه

طاقدلر یوزی اوزرنه صالوبن سوردلر آغ آلتنن

قان چقنجه دوكدلر بباديو اغلتدلر اناديو بوزلتدلر

الی بغلو بوینی بغلو یوزی اوزرنه صالب الدیلر یوریو

یوردلر اوروز طوتسق اولدی قزانك خبری یوق

ایصله صاری كم یاغی یصلدی آت چلدورسن دوندردی

كرودنری كلمدی اوغلنی قودخی یرده بولیمادی

ایكلو اوغلان قچدی وكندی اولدی دیدی بكلر ایدر

اوغلان قوشی یوركلی اولور بجوب اناسنه كیمسندر

دیدیلر قزان قاردی دوندی ایدر بكلر بیرو

بركورا اوغول ویرمشم وار ایكن ای اتاسی یاشندن الهی

قلمجلم

Drs.69a, ME134, OŞG64.16

(1) olmaz. Şağın şolın Oruzuŋ çevürdiler, ķırķ yigidin

(2) şehīd ėtdiler. Oğlanuŋ üzerine düşdiler, ţutdılar,

(3) ķarusından ağ ellerin bağladılar, ķıl urğan ağ boynına

(4) ţaķdılar. Yüzi üzerine şaluban süridiler. Ağ etinden

(5) ķan çıķınca dögdiler. Baba!, dėyü ağlatdılar, Ana!, dėyü bozlatdılar.

(6) Eli bağlu, boynı bağlu yüzi üzerine şalup aldılar, yöriyü

(7) vėrdiler. Oruz ţutsaķ oldı. Ķazanuŋ ḫaberi yoķ.

(8) Eyle[949] şandı kim yağı başıldı.[950] At cılavısın dönderdi,

(9) gėrü döndi geldi. Oğlını ķoduğı yėrde bulımadı.

(10) A begler! Oğlan ķancaru gėtdi ola? dėdi. Begler eydür:

(11) Oğlan ķuş yürekli olur, ķaçup anasına gėtmişdür,

(12) dėdiler. Ķazan ķarardı, döndi, eydür: Begler, [Taŋrı][951] bize

(13) bir kür oğul vėrmiş. Varayın anı anası yanından alayın,

949 اصله → ايله Vat.94b.8, Drs.99a.3 ve bağlama göre okundu.

950 يصلدي → بصلدي Vat.94b.8 ve bağlama göre okundu.

951 Tamir Vat.94b.11, Drs.9a.10 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.69b

تلجلي يار، ليايي * الي بوللك ايدي * الي بوللك ايردنه
براغي * بردجي كمسه يا زي يرده يولداش قويب قاجيه
ديدي * دجي توكراق اوكجه لري * بوله كردي * اونه كلدي
خان قزي برقي اوزون بورله خاتون قزانك كلدوكن
ايشتدي اتن ايغردن دوم دن بغرا قيتونن توج قردري
اوغلانجغنك ايلك اويرره قانلوا غوز بكلري طوبليايم
ديدي * خان قزي كوردي كم قزان كلور يومرليب ترنن
اوروطوردي * صورجبس اكننه الدي * قزانه قرشو كلدي
قابق قالدردي * قزانك يوزنه طوغري باقدي * صاغلغ
صولنكو زكوردردي * اوغلنجوغني اروزي كورمدي * قرم
بغري صرصلدي * دوم يورکي اوينادي * قره قيمه کورلري
قان ياش طولدي * قزانه صويلمش * كوردم خانم فسه
صوملش ايدر يروكلكلك سالوريكو * سالور كوزكي ياشم

Drs.69b, ME135, OŞG64.29

(1) ḳılıcıla pāreleyeyin, altı bölük ėdeyin, altı yoluŋ ayırdında

(2) bıraġayın. Bir daḫı kimse yazı yėrde yoldaş ḳoyup ḳaçmaya,[952]

(3) dėdi. Daḫı ḳoŋur atın ökçeledi, yola girdi, ėvine geldi.

(4) Ḫān ḳızı Boyı[953] uzun Borla ḫatun Ḳazanuŋ geldügin

(5) ėşitdi atdan ayġır,[954] deveden buġra, ḳoyundan ḳoç ḳırdurdı.

(6) Oġlancuġumuŋ ilk avıdur. Ḳalın[955] Oġuz beglerin ṭoylayayım,

(7) dėdi. Ḫān ḳızı gördi kim Ḳazan gelür yumurlanup yėrinden

(8) örü ṭurdı, ṣamur cübbesin egnine aldı, Ḳazana ḳarşu geldi.

(9) Ḳapaḳ ḳaldurdı, Ḳazanuŋ yüzine ṭoġrı baḳdı. Ṣaġılan

(10) ṣolına göz gezdürdi,[956] oġlancuġını, Oruzı görmedi ḳara

(11) baġrı ṣarṣıldı, dom yüregi oynadı, ḳara ḳıyma gözleri

(12) ḳan yaş ṭoldı. Ḳazana ṣoylamış, görelüm ḫānum ne

(13) ṣoylamış, eydür:

Berü gelgil Salur begi, Salur görki![957]

Başum

---

952 Deyimin farklı şekillerde kullanılışı için bk. Drs.69b.2 notu.

953 بوني → بويي Drs.21a8, 25b.11, 27b.5, 27b.6, 28a.4, 29a.5, 31a.7, 78b.1'e göre okundu.

954 ايغردن → ايغر Vat.95a.1 ve bağlama göre okundu.

955 قانلو → قالن Düzeltme teklifi için bk. Drs.13b.7 notu.

956 كردردي → كزدردي Vat.95a.3 ve bağlama göre okundu.

957 كوزكي → كوركي Drs.4b.12, 4b.13, 5a.1, 19b.4, 33b.3, 35a.2 vd.'ne göre okundu.

Drs.70a

بجني • اوم تحني خان ببامك كويكوسي • قادن انامك
سوكسي • اتام انام ويردوكي • كوزاجوب كوردوكم
كوكل ويروب سودوكم بلك بكيدم • قزان قلعقو بيجي بركزن
اوروطوارلك • اوغلوكل بيلبسي قره • قاصلق آتي بطون •
بنرك • بوبيني اوزون بروي كيكي الوب • بعدك سمن
آتوك يوكلمدك كروود ونرك • آكي واردك بركلونسي •
ياورم قيني قره كودرنن بولدغم اوغلم قيني • بربيكوم
كوريمز دعزم بيارن • اصيلان اصيلان اصيلان يقالردن • قزان
اوغلان اوجردكي • طالي سازك اصلا ننديرردكي •
آغ اللريني قاروسندن بيلتدكي • كافرا وكيجه بوزتدكي
دلي دماغي قوريب دورت يانيني بعدرردكي • قس •
كوزدن آجي ياشي دوكدرردكي • قادون انا بك • بيا
ديو بولندكي ديدي كنه صوولميتي ايدن اوغولت اوغل

اي

Drs.70a, ME136, OŞG65.7

(1) baḫtı, ėvüm taḫtı!
Ḫān babamuŋ güyegüsi,
Ḳad[u]n[958] anamuŋ (2) sevgisi,
atam anam vėrdügi!
Göz açuban gördügüm,
(3) göŋül vėrüp sevdügüm!
Beg yigidüm Ḳazan!
Ḳalḳubanı yėrüŋden (4) örü ṭurduŋ.
Oğluŋıla yelisi ḳara ḳażılıḳ atın buṭun (5) bindüŋ.
[Gögsi gözel ḳaba ṭağa ava çıḳduŋ][959]
Boynı uzun <bedevī>[960] gėyigi[961] alup yıḳduŋ,
semüz (6) etüŋ yükletdüŋ, gėrü döndüŋ.
İki varduŋ bir gelürsin, (7) yavrum ḳanı?
Ḳaraŋu dünde bulduğum[962] oğlum ḳanı?
Bir bebegüm (8) görinmez, bağrum yanar.
Aşılan aşılan[963] ḳayalardan Ḳazan,
(9) oğlan[cuğumı][964] uçurduŋ mı?
Ṭalı Sazuŋ aṣlanına yėdürdüŋ mi?
(10) Ağ ellerin ḳarusından bağlatduŋ mı?
Kāfir öŋince yöritdüŋ mi?
(11) Dili damağı ḳurıyup dört yanına baḳdurduŋ mı?
Ḳara (12) gözden acı yaşın dökdürdüŋ mi?
Ḳadun ana, beg baba!, (13) dėyü bo[z]latduŋ mı?[965]
dėdi. Gene ṣoylamış, eydür:
Oğul oğul,

958 قادن → قادون Tamir Vat.95a.5; Drs.16a.4, 70a.12, 89b.6'ya göre yapıldı.
959 Tamir için bk. Drs.70a.5 notu.
960 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.70a.5 notu.
961 كيكى ـ كيكن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.70a.5 notu.
962 Fiilin anlamı için bk. Drs.14a.6, 70a.7 notu.
963 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.70a.8 notu.
964 اوغلان → اوغلانجوغمي Tamir için bk. Drs.70a.9 notu.
965 بولتدكمي → بوزلتدكمي Tamir Vat.95a.10 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.70b

اي اوغل ۰ اورتاجم اوغل ۰ قرشو يتان قره طاغم كوكسلي
اوغول ۰ قرنكولجه كوزلوم ايدنجي اوغل صام يللري
اسدين ۰ قزان قولاغم چكلر ۰ سرمساق اوتن يدين
قزان ايچون كوينوم ۰ صاري يلان صوقمدن اعجبه تنوم ۰
تالقرشيشر قورمنجه كوكسمدن سودم اوينا ۰ ياكلوزجه
اوغل كورنمز بعزم ينار ۰ ياكلوز اوغل خبريڭ قزان ۰ ديكل
مكا ديرا اولورسك ۰ يانه كونيه قوغرم ۰ قزان سكا ديردي
انا بي برصوي دخي صويلدي ايدر قرغوجه د ا ۰
اوينا دنلر واردي كلدي ۰ التون چلا اوينا دنه ياريڭ ۰
تولدي ۰ قره قوچ اته بينلر ۰ واردي كلدي ۰ بدوي
اتلو براغولي يارب تولدي ۰ توكركلدي نايڭ ۰
كلدي ۰ ياكلوز براغولي يارب تولدي ۰ ياكلوز اوغل
خبريڭ ۰ قزان ديلمكا ديرا اولسك ۰ يانه يانه قرغارم ۰

Drs.70b, ME137, OŞG65.30

(1) ay oğul, ortacum[966] oğul!

Ḳarşu yatan ḳara ṭağum yüksegi (2) oğul!

Ḳaranguluca gözlerüm aydını oğul!

Şam yėlleri (3) esmedin, Ḳazan ḳulağum çıŋlar;

sarımsaḳ otın yėmedin, (4) Ḳazan içüm[967] göyner;

ṣarı yılan ṣoḳmadın ağca tenüm (5) ḳalḳar şişer;

ḳurımışca gögsümde südüm oynar.

Yalıŋuzca (6) oğul görinmez, bağrum yanar.

Yalıŋuz oğul ḫaberin, Ḳazan dėgil (7) maŋa!

Dėmez olursaŋ yana göyne ḳarğaram Ḳazan saŋa!

dėdi. (8) Anası bir ṣoy daḫı ṣoyladı, eydür:

Ḳarğu cıda (9) oynadanlar vardı geldi;

altun cıda oynadana yā Rab, (10) noldı?

Ḳazaḳuç[968] ata binen-ler vardı geldi;

bedevī (11) atlu bir oğula yā Rab, noldı?

Nöker[969] geldi, nāyib (12) geldi;

yalıŋuz bir oğula yā Rab, noldı?

Yalıŋuz oğul (13) ḫaberin, Ḳazan dė[g]il[970] maŋa!

Dėmez olsaŋ, yana yana ḳarğaram

---

966 Kelimenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.36a.1 notu.

967 ایچون → ایچوم Vat.95b.2 ve bağlama göre okundu.

968 قرەقوج → قزەقوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

969 توکر → نوکر Vat.95b.5 ve bağlama göre okundu.

970 دیل → دیکل Tamir Vat.95b.6 ve *soylama*da tekrar edilen dizeye göre yapıldı.

Drs.71a

اقزان سكا ديدي بردنجي صو بلنمش قرو ورقروچايلر صو
صالدم قره طونلي درويشلره نذر ويردم ياتم الـ
بعد وعده قوشتو مه ايويا قدم اومانز اوسانز آتش
يدردم آج كورسم طويردم يالنجى كورسم طوناتدم
ديلك ايله برا وغلي كوجله بولدم يالكوز اوغل حبريني
اقزان ديكل مكا ديمزا ولسك يانه كوينه قارغوم تخزانه
سكا ديري بردنجي صو بلنمش قرشو يتان قره طاغدن
برا وغل اوجوردكسه ديكل مكا كولنكله بعد راتم
قاتي اقان يوكرك صودن برا وغول اچوردوكسه
ديكل مكا طولرن طوغلايم ارغون ديتلو كافرلرن
برا وغل طوتردكسه ديكل مكا خان بابامك ياتنه
من واره يم اغرلشكل بول خزينه الايم بار لنوب
قاصلوق اغرتم ايچيمجه بكوعلم الجم قاتم سلميجم قوا

يوطا

Drs.71a, ME138, OŞG66.9

(1) a Ḳazan saŋa!

dėdi. Bir daḫı ṣoylamış:

Ḳuru ḳuru çaylara ṣuv[971] (2) ṣaldum,

ḳara ṭonlu dervīşlere neẕir vėrdüm,

yanum al[a][972] (3) baḳduğumda ḳonşuma ėyü baḳdum,

umanına usanına[973] aş (4) yėdürdüm,

aç görsem ṭoyurdum, yalıncaḳ görsem ṭonatdum.

(5) Dilek[974] ile bir oğulı gücile buldum.

Yalıŋuz oğul ḫaberin (6) a Ḳazan, dėgil maŋa!

Dėmez olsaŋ yana göyne ḳarğaram, Ḳazan (7) saŋa!

dėdi. Bir daḫı ṣoylamış:

Ḳarşu yatan ḳara ṭağdan (8) bir oğul uçurduŋısa dėgil maŋa,

külüngile yıḳdurayıŋ.[975]

(9) Ḳanın aḳan yügrük ṣudan bir oğul aḳıtduŋısa[976] (10) dėgil maŋa,

ṭamarların ṭuğladayın.[977]

Azğun dīnlü kāfirlere (11) bir oğul ṭutdurduŋısa dėgil maŋa;

ḫān babamuŋ yanına (12) men varayın,

Ağır leşker, bol ḫazīne alayın,

[azğun dinlü kāfire ben varayın].[978]

Yaralanup[979] (13) ḳażılıḳ atumdan ėnmeyince,

yeŋümile alca ḳanum silmeyince,

ḳol

971 Okuma ve teklif için bk. Drs.14a.10, 71a.2 notu.

972 يانمه ال → يانم اله Tamir için bk. Drs.71a.2 notu.

973 İkilemenin anlamı için bk. Drs.71a.3 notu.

974 Kelimenin anlamı için bk. Drs.14a.13 notu.

975 يقدرايم → يقدراين Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.71a.8,10 notu.

976 اچوردوكسه → اقتدوكسه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.71a.9 notu.

977 طوغلدهيم → طوغلدهين Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.71a.8, 10 notu.

978 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.71a.12 notu.

979 پارهلنوب → يارهلنوب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.71a.12 notu.

Drs.71b

بوطا اولوب یر یوزنه دشمنیجه. یالکوز اوغلی جنوبی المنجه

کافر بگلری دوینایو دیدی. بوخسه اقزان ایاغمی

سرهوزه اتایمی. قره طاغ اغ یوزمه چلایمی. کوز المائسی

کبی ال یکاقلرم یرتایمی. جنبرو ومله الجه تانم دوکیمی. اغی

ییشون سنك اوردوکه قومایمی. اوغول اوغل ودیو بیجی

بوزلیدیمی. قیبانی یترل دوه بوتون کچدی. طورملادی

برخون یوزلیب بیله کچدی. طورمجنم الدرمشم بوزلیایمی

قره قوجه قاصلق اتاسی بوتون کچدی. قولنجی کشینوب

بیله کچدی. قولنجم الدرمشم کشنایمی. اغایلدی انجه

قیون بوتون کچدی. قوزوجی مکریسیب بیله کچدی. قوزیجاغم

الدرمشم مکریمی. اوغول دیو بوزلیایمی دیدی. یردچی

صوطیتی قالقوبی یرم دن طورم دیردم. ملیسی قره

قاضلق الوته بینم دیردم. قالن اغوز ایچنه کیرم دیردم

Drs.71b, ME139, OŞG66.32

(1) buṭ olup yėr yüzine düşmeyince,
yalıŋuz oğul ḫaberin almayınca
(2) kāfir yollarından dönmeyeyin,
dėdi. [Bir daḫı ṣoylamış:][980]
Yoḫsa a Ḳazan! Ayaġumdan (3) sermüze atayın mı?
Ḳara ṭırnaḳ aġ yüzüme çalayın mı?
Güz alması (4) gibi al yaŋaḳlarum yırtayın mı?
Çenberüme alca ḳanum dökeyin mi?
Aġır (5) şīven senüŋ orduŋa ḳoyayın mı?[981]
Oġul, Oġul v̇[ay]!,[982] dėyübeni (6) bozlayayın mı?[983]
Ḳaytabanda ḳızıl deve bundan gėçdi,[984]
ṭorumları (7) bundan bozlayup bile gėçdi.
Ṭorumcuġum aldurmışam, bozlayayın mı?
(8) Ḳazaḳucda[985] ḳażılıḳ at[986] bundan gėçdi,
ḳuluncuġı kişneyüp (9) bile gėçdi.
Ḳuluncuġum aldurmışam, kişneyeyin mi?
Aġayılda aġca (10) ḳoyun bundan gėçdi,[987]
ḳuzucaġı meŋrişüp bile gėçdi.
Ḳuzucaġum (11) aldurmışam, meŋriyeyin mi?
Oġul [Oġul!],[988] dėyü bozlayayın mı?
dėdi. Bir daḫı (12) ṣoylamış:
Ḳalḳubanı yėrüm-den ṭuram dėridüm.
Yelisi ḳara (13) ḳażılıḳ atuma binem dėridüm.
Ḳalın Oġuz içine girem dėridüm.

---

980 Tamir Drs.71b.11-12'de geçen aynı ibareye göre yapıldı.
981 قومايني → قويايني Vat.95b.13 ve bağlama göre okundu.
982 و → واي Tamir için bk. Drs.71b.5 notu.
983 بوزليلينمي → بوزليايني Vat.96a.1 ve bağlama göre okundu.
984 كنچدي → كيچدي Vat.96a.1 ve bağlama göre okundu.
985 قرەقوجده → قزەقوجده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.
986 اتاسن → ات Vat.96a.2 ve bağlama göre okundu.
987 *Soylamada* *at, deve, koyun* sıralaması ile ilgili karışıklık için bk. Drs.18a.3-8 notu.
988 Tamir Drs.71b.5'e göre yapıldı.

Drs.72a

الا كوزلو كلن الم ديردم ٭ قره يرده اغ اوتاغلي دكم ديردم

يوريوبني اوغلي اولودكم كجودرم ديردم ٭ مرادلو مقصوده

ايركورم ديردم ٭ مراده يتورمدك مي ٭ قره باشم قارشي طوتشوله

قزان سيني بربنكم كورنوزه بجزم بنار بنلدك ديكل مكاه ٭ ديمز

اولسك يانه كوينه قرغارم قزان سكا ديدي ٭ اناسي اوغلنك

بويله ديكج قزانك عقلي باشندن كتدي ٭ قره بغرجه صلادي

دوم يوركي اوينادي ٭ قونكولي كوزلري قانه ياش طولدي

ايدر كوركلم اوغول كلسه سنديمي صوردم قورجمه قاربرمه

اوده دره اوده قالان اوغول ايچون قاربرمغلنيدي كوزنيت

قزانه مهلت ويركله يرده ايسه اوغلي چقارهيم ٭ كوكده

ايسه ايندوره يم ٭ بولورسم بولدرم ٭ بولمازيسم تكري ديردي

تكري الري بيليا بره ٭ قره سنوله ستركله بلو ايليانه

ديدي ٭ خان قزي ايدر قزانه اوغلك اوده ايدوكن

ايرق

Drs.72a, ME140, OŞG67.20

(1) Ala gözlü gelin alam dėridüm.

Ḳara yėrde aġ otaġı[989] dikem dėridüm.

(2) Yöriyübeni oġulı ulu d[ü]g[ün]e[990] gėçürem dėridüm.

Murādıla maḳṣūda (3) ėrgürem dėridüm.

Murāda yetürmedüŋ meni,

Ḳara başum ḳarışı ṭutsun (4) Ḳazan seni!

Bir bebegüm[991] görinmez, baġrum yanar.

Neyledüŋ? Dėgil maŋa!

Dėmez (5) olsaŋ yana göyne ḳarġaram Ḳazan saŋa!

dėdi. Anası oġlanuŋ

(6) böyle dėgec Ḳazanuŋ ʿaḳlı başından gėtdi. Ḳara baġrı ṣarṣıldı,

(7) dom yüregi oynadı, ḳarangulı gözleri ḳan yaş ṭoldı.

(8) Eydür: Görklüm, oġul [başına ḳażā][992] gelse senden mi ṣorarıdum? Ḳorḫma, ḳayurma;

(9) avdadur. Avda ḳalan oġul içün ḳayurmaġıl. Yedi gün ben

(10) Ḳazana mühlet vėrgil. Yėrde ise oġulı çıḳarayım, gökde

(11) ise ėndüreyim. Bulırsam buldum, bulmazısam Taŋrı vėrdi,

(12) Taŋrı aldı. Neyleyeyüm?[993] Ḳara ṣīven senüŋile bile eyleyeyim,

(13) dėdi. Ḫān ḳızı eydür: Ḳazan, oġlan avda idügin

---

989 اوتاغلي → اوتاغي Bağlama göre okundu.

990 دكه → دوكنه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.72a.2 notu.

991 نبكم → ببكم Vat.96a.4; Drs.70a7, 99a11'de geçen *bir bebe(cü)güm*'e göre okundu.

992 Tamir Drs.3a.13'te geçen *başına kaza gel-* deyimine göre yapıldı.

993 نيليباين → نيليايم Önceki ve sonraki cümlelere göre okundu.

Drs.72b

اندن بلدي كم يورعونه اتو كلمش كرلمش جراكلا اردينه

دوشمسن ديدي • قزان كوردوكدي • كلدوكي يولجه

النه الوب يورتدي • دون قاچدي • اتاسي طوپيادين

ال التندن بيوردي • طتسان توس كنج اعوزاردجه

كلسون • اوغلن طوتساقدر • بكلر بلسون ديدي

اول كلدكيه يا بخي بصلمشدي • كوردي اوغلنك اله

كوزلو قوتي بكيدي قرلمش • بدوي ات اوغلنان اوخلانمش

ياتور • لش اراسنده اوغلن بخي لشين بولمدي • التونلجي

قاچيسن بولدي • يقين بلدي كم • اوغلي كافره طتساقدر

اغلدي • قره طاغم يوكسكي اوغول • قلو صوليم طشقوني

اوغول • قوجلغم وقتي الدردوغم يالكوز اوغل ديدي

بوزلدي • كافرك ايزن ايزلدي • قاتلوقن دربندده

كافرلجي قونمش ايدي • اوغلنه قره كيتك كيدرمشلر ايدي

Drs.72b, ME141, OŞG68.1

(1) andan bileyin kim yorğun atuŋıla, gėdilmiş cıdaŋıla ardına

(2) düşesin, dėdi. Ḳazan gėrü döndi, geldügi yolı

(3) öŋine[994] alup yortdı, dün ḳatdı,[995] anası ṭuymadın

(4) el altından buyurdı: Ṭoḳsan tümen genç Oğuz ardumca[996]

(5) gelsün. Oğlan ṭutsaḳ-dur, begler bilsün, dėdi.

(6) Ol [araya][997] geldi ki yağı başılmışıdı. Gördi oğlınuŋ ala

(7) gözlü ḳırḳ yigidi ḳırılmış, bedevī atı[998] oğlanuŋ oḫlanmış

(8) yatur. Leş arasında oğlancuğı leşin bulımadı,[999] altunluca

(9) ḳamçı-sın buldı. Yaḳīn bildi kim oğlı kāfire ṭutsaḳ-dur.

(10) Ağladı:

Ḳara ṭağum yüksegi oğul!

Ḳanlu ṣuyum ṭaşḳunı (11) oğul!

Ḳocalığum vaḳtı aldurduğum yalıŋuz oğul! dėdi,

(12) bozladı. Kāfirüŋ izin izledi.[1000] Ḳapulu[1001] Ḳara Dervendde

(13) kāfir daḫı ḳonmış idi. Oğlana ḳara kepenek gėydürmişleridi,

---

994 النه → اوكنه Okuma şekilleri ve düzeltme için bk.Drs.72b.3 notu.

995 Deyimin anlamı için bk.Drs.72b.3 notu.

996 اردنجه → اردمجه Bağlama göre okundu.

997 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.72b.6 notu.

998 اتن → اتي Vat.96a.12 ve bağlama göre okundu.

999 بولمدي → بوليمدي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.72b.8 notu.

1000 Deyimin anlamı için bk. Drs.72b.12 notu.

1001 قاتلو → قاپولو Vat.96b.2 ve bağlama göre okundu.

Drs.73a

قپواشکی اوزرینه ار قوری برقمشلردی • کیمسنه بصار
حقی یصردی • قاری دشمن تاتارا اوغلی الومش •
دشمن تاتارا اوغلی الومزه کرمشکن جزایله اولدردم
قپواشکی اوزرینه ار قوری قومشلردی • کم بو محلده
خان تزان یتدیعی • قوکوراتن اوینامدی • کافر قزا نوك
کلدوکنی کوردی • اورکدی کم اتن بیننکم جوشن کیر
اوغلان باشنی قالدردی • ایدرمه کافرینه حالدن •
کافرا ایدر بیالک کلدی طوتلم دیرنه • اوغلان ایدر امان
مره کافرا امان تکرنک برلکنه یوقدرکمان • کافرلر اوغلانه
امان ویردلر • الین جوزدلر کوزین اجدلر • یاسنه
اوغلان قرشو کلدی صوبلره کوردم خانم نه صوبلمش
اورون ایدر بروکلکل • ابک بابا بیزه ده بیلدک بنم طشاق
اولدوغم • اغ اللوم اردومه باغلمدوغمی • قتل بجیم اغ

بوریم

Drs.73a, ME142, OŞG68.15

(1) ḳapu ėşigi üzerinde arḳurı bıraḳmışlarıdı. Giren başar

(2) çıḳan başarıdı. Ḳarı düşmen tatar oğlı elümüze,

(3) <düşmen tatar oğlı elümüze> girmişiken cezāyıla öldürelüm [dėrleridi.][1002]

(4) Ḳapu ėşigi üzerinde arḳurı ḳomışlarıdı ki bu maḥalda

(5) Ḫān Ḳazan yėtdi, ḳoŋur[1003] atın oynatdı. Kāfir, Ḳazanuŋ

(6) geldügin gördi ürkdi. Kim atın biner, kim cevşen gėyer.

(7) Oğlan başını ḳaldurdı, eydür: Mere kāfir, ne ḥāldur?

(8) Kāfir eydür: Babaŋ geldi, ṭutalum, dėrüz. Oğlan eydür: Amān

(9) mere kāfir, amān! Taŋrınuŋ birligine yoḳdur gümān! Kāfirler oğlana

(10) amān vėrdiler. Elin çözdiler, gözin açdılar. Babasına

(11) oğlan ḳarşu geldi, ṣoylar, görelüm ḫānum ne ṣoylamış.

(12) Oruz eydür:

Berü gelgil, a beg baba!

Nerede bildüŋ menüm ṭutsaḳ (13) olduğum?

Aġ ellerüm arduma bağlanduğın,[1004]

ḳıl sicīm aġ

1002 Bu satırdaki tamir teklifleri için bk. Drs.73a.3 notu.

1003 قوكز→قوكر Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13, 152b.9'a göre okundu.

1004 باغلندوغي → باغلندوغن Vat.96b.9 ve bağlama göre okundu.

Drs.73b

بوينه طاقلدغى قره كوزلو يكتلوم قولدوغى سن كلمديك
بياكا قولو طانشدلو قوكوز انلو قزانى طوتك قاروشدك
اغ اللرنى ياغلك غافللوجه كوركلو باشى كسلك الچه
قانوم يريوزينه دوكك اوغليدا ايكتنى بريردن اولدرك
اوجاغنى سونيدرك ديو سويلشدلر خانم بابا قوجوم
سكوردركن قوكزاتاك سرجدرم سن صواشدركن قيغو
كندوكى طوند ورمسن غافللوجه كوزل باشك كسدورمه
اغ بورجكلو انام اوغول ديركن باشم بجنى قزاندى ديو
اغلدم سن قابدوين بياكرود دونكله التونيادا ايوكه
سوريب وارغلو قاريجق اولمش انامدا وجود اولقل
قره كوزلو قزلر قرطاشو مى اغلمقله قريجق اولمش اناقى
صيزلمقله اوغل ايچون اتا اولمك عيب اولور يرادن
حقيقتچون باباقا بيدى دونكله اوه وارغله قريجوق اتام

Drs.73b, ME143, OŞG68.32

(1) boynuma ṭaḳılduġın,
ḳara gözlü yigitlerüm ḳırılduġın.
Sen gelmedin (2) baba, kāfirler [ters][1005] ṭanışdılar:
Ḳoŋur[1006] atlu Ḳazanı ṭutuŋ,
ḳarusından (3) aġ ellerini baġlaŋ,
ġafillüce görklü başın kesüŋ,
alca (4) ḳanın yėr yüzine döküŋ.
Oġlıyıla ikisini bir yėrden öldürüŋ,
(5) ocaġını söyindürüŋ!, dėyü söyleşdiler.
Ḫānum baba, ḳorḫarım;
(6) segirdüriken ḳoŋur[1007] atuŋ sürçdüresin,
ṣavaşdügüŋ[1008] vaḳtın (7) gendüŋi ṭutdurasın,
ġafillüce gözel başuŋ kesdüresin,
(8) aġ bürçeklü anam Oġul!, dėriken
Başum baḫtı Ḳazan!, dėyü (9) aġladasın.
Ḳayduban baba, gėrü döngil.
Altun [başlu][1009] ban ėvüŋe (10) sürüp varġıl.
Ḳarıcuḳ olmış anama umud olġıl.
(11) Ḳara gözlü ḳız ḳarṭaşumı aġlatmaġıl.
Ḳarıcuḳ olmış anamı (12) şızlatmaġıl.
Oġul içün ata ölmek ʿayb olur,
yaradan (13) ḥaḳḳıyçün baba, ḳayda döngil,
ėve varġıl.
Ḳarıcuḳ anam

1005 Tamir için bk. Drs.72b.2 notu.
1006 قوكوز → قوكور Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13'3 göre okundu.
1007 قوكز → قوكر Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3, 74b.13'e göre okundu.
1008 Vat.96b.13'te geçen *savaşurken* ve bağlama göre okundu.
1009 Tamir için bk. Drs.21a.5 notu.

Drs.74a

قرشو كلسه مني ساكه صورسه بيا طوغري جنو وبركل كوردم
سنك اوغلك طتساق ديكل قاروستده اغ اللري
بغلو ديكل قره قيلدن سجم يرينده طاقلو ديكل قره طكوز
طامنده ياتور ديكل قيل كپتك يويجوغي سورر ديكل
اغزلو قاغوطلوجاغنه دوكرديكل ياتمش اريه اتمكي اجي
صوغان اويني ديكل منم انام منم ايچون قايرمسون
براي ياقسون بر ايدن وارمشم اكي اي ياقسون اكي
ايدن وارمزسم اوچ آي ياقسون اوج ايدن وارمزسم
اولدكي اول وقت بلسون ايغراتم بوغزليوب اشوم
ويرسون يادزي حلالمه دستور ويرسون ميكا
طوتان كوردكه ايرق كرسون انام منم ايچون كوك كيوب
قره صارنسون قالن اغوز ايلنده ياسم طوتسون منم
باشم سنك يولكه قربان اولسون كرودوده بابا ديدي

اوغلن

Drs.74a, ME144, OŞG69.21

(1) ḳarşu gelse, meni saŋa şorsa

baba, ṭoğrı ḫaber vėrgil.

Gördüm (2) senüŋ oğluŋ ṭutsaḳ, dėgil.

Ḳarusından aġ elleri (3) bağlu, dėgil.

Ḳara ḳıldan sicim boynına ṭaḳılu, dėgil.

Ḳara ṭoŋuz (4) ṭamında yatur, dėgil.

Ḳıl kepenek boyıncuğın sürer, dėgil.

(5) Ağır bukağu[1010] ṭopucağın döger, dėgil.

Yanmış arpa etmegi acı (6) şoğan öyüni, dėgil.

Menüm anam menüm içün ḳayurmasun.

(7) Bir ay baḳsun,

bir ayda varmazısam iki ay baḳsun,

iki (8) ayda varmazısam üç ay baḳsun,

üç ayda varmazısam (9) öldügümi ol vaḳt bilsün.

Ayğır atum boğazlayup aşum (10) vėrsün,

yad ḳızı ḥelālüme destūr vėrsün,

baŋa (11) ṭutan gerdege ayruḳ girsün.

Anam menüm içün gök gėyüp (12) ḳara şarınsun,

ḳalın Oğuz ėlinde yasum ṭutsun.

Menüm (13) başum senüŋ yoluŋa ḳurbān olsun!

Gėrü dön baba! dėdi.

1010 اغزلوقاغو → اغريوقاغو Bağlama göre okundu.

Drs.74b

اوغلان يردجي صوولمش • كوردم خانم نه صوولمش
قرشو ياتان قره • طاغلر اسن اولسه ايل بايلر • قنلو
قنلو صولر اسن اولسه قاين دوشر • قره قوچ آتلر اسن
اولسه قولن طوغر • قيتبانده قيزل دوه اسن اولسه طورم
ويرر • اغايللر اچنده قويون اسن اولسه قوزي ويرور •
بلك ارنلر اسن اولسه • اوغلي طوغرسي اسن اول
انام اسن اولسون • منم يكرك قادرستم اوغول ويره
اغ سودني انام مكا حلال ايلسون • صواشمغل قايده
دونكل بياكرو ديدي • خان قزان بوراده صوولمش كوردم
خانم نه صوولمش ابورا اوغول اوغول اي اوغل قرشو
ياتان قره طاغم يوكسكي اوغول • كوجلو بيلم قوجي
جانم اوغول • قرانكلو كوزلرم ايديني اوغل الا طالكلم
يرمده طوردغم ستو كيجون • قوكراتم يورلمتنم سنك ايچون

Drs.74b, ME145, OŞG70.3

(1) Oğlan bir daḫı ṣoylamış, görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

(2) Ḳarşu yatan ḳara ṭağlar esen[1011] olsa èl yayılur.

Ḳanlu (3) ḳanlu ṣular esen olsa ḳanın daşar.[1012]

Ḳazaḳuç[da ḳażılıḳ][1013] atlar esen (4) olsa ḳulun ṭoğar.

Ḳaytabanda ḳızıl deve esen olsa ṭorum (5) vèrür.

Ağayılda ağca ḳoyun esen olsa ḳuzı vèrür.

(6) Yèg[1014] erenler esen olsa oğlı ṭoğar.

Sen esen ol, (7) anam esen olsun,

menden yègrek Ḳādir size oğul vère.

(8) Ağ südini anam maŋa ḥelāl eylesün.

Ṣavaşmağıl, ḳayda (9) döngil baba gèrü!

dèdi. Ḫān Ḳazan burada ṣoylamış. Görelüm

(10) ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Oğul oğul, ay oğul!

Ḳarşu (11) yatan ḳara ṭağum yüksegi oğul!

Güclü bèlüm ḳuvveti (12) cānum oğul!

Ḳarang[u]lu[1015] gözlerüm aydını oğul!

Ala[1016] ṭaŋla (13) yèrümden ṭurduğum senüŋiçün,

ḳoŋur atum yorıltmışam senüŋ için,

1011 استر → اسن Vat.97a.13 ve *soylama*nın diğer dizelerindeki *esen olsa*'ya göre okundu.

1012 دوشر → دشر Bağlama göre okundu.

1013 قرەقوج → قزەقوجدە Tamir için bk. Drs.74b.3 notu. Ayrıca kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1014 بلك → يلك Drs.102b.4; Vat.83b.13, 91b.1, 99b.10, 99b.12, 106a.3'e göre okundu.

1015 قرنكلو → قرانكولو Drs.130b.4, 133b.8, 138a.9'a göre okundu.

1016 الار → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

Drs.75a

آغ طولقندكن اكلتدي٭ سنو كيجون منم باشم قربان اولسون
جانم اوغل سنكيجون٭ سن كيدلي٭ اغلماغم كوكرك ايكي
يره ايندي٭ كومير كومير طاوللرد وكلمدي٭ اغراولو
ديوانم سوولمديني٭ سني بيلمه بك اوغلاري آغ جيردي٭
قره كيدي٭ قازه بكزر قيزم كلنوم آغ جيقردي٭ قره كيدي٭
قربيجوق انانك قاده ياش دوكدي٭ آغ سقللو بابك
بكلو اولدي٭ قايدوب بوراده اوغل اوه وارشم
اعجبوزلو انانك قرشو كلوب اوغول ديسه آغ اللرني
اردنه بغلو دينمي٭ آغ بويننده قيل اورغان طاقلو
دينمي٭ كافر يانجه ياق يورر دينمي٭ منم قاموسم
قنده واره اوغول ديري٭ قيل كبنك بويجوغي شوزد
دينمي اغزيو قاغو طوبوجاغي دوكر دينمي٭ اريه التكي
اجي صوغان اويجكي دينمي٭ قزان كنه ايدر قرشو

ياره

Drs.75a, ME146, OŞG70.27

(1) aġ ṭonuma[1017] kir eklendi[1018] senüŋiçün,

menüm başum ḳurbān olsun

(2) cānum oġul senüŋiçün!

Sen gėdeli aġlamaġum

gökde iken (3) yėre ėndi.

Gümbür gümbür ṭavullar dögilmedi.

Aġır ulu (4) dīvānum sürilmedi.

Seni bilen beg oġulları

aġ çıḳardı (5) ḳara gėydi.

Ḳaza beŋzer ḳızum gelinüm

aġ çıḳardı ḳara gėydi.

(6) Ḳarıcuḳ anaŋ ḳan yaş dökdi,

aġ saḳallu baban (7) buŋlu oldı.

Ḳayıduban buradan oġul, ėve varsam,

(8) aġca yüzlü anaŋ ḳarşu gelüp Oġul? dėse

Aġ elleri (9) ardına baġlu, dėyin mi?[1019]

Aġ boynında ḳıl urġan ṭaḳılu, (10) dėyin mi?

Kāfir yanınca yayaḳ yörir, dėyin mi?

Menüm nāmūsum (11) ḳanda vara, oġul?

dėdi.

Ḳıl kepenek boyuncuġın sürer,[1020] (12) dėyin mi?

Aġır buḳaġu ṭopucaġın döger, dėyin mi?

Arpa etmegi (13) acı ṣoġan öyüncügi, dėyin mi?

Ḳazan gene eydür:

Ḳarşu

1017 طوتمه → طونمه Bağlama göre okundu.

1018 اكلتدي → اكلندي Deyim için bk. DKON: 224-225.

1019 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.75a.9-13 notu.

1020 شورر → سورر Drs.74a.4 ve bağlama göre okundu.

Drs.75b

یاتو قره طاغلر قارشسنده اوني يتمز ايل يا بلمز اقيني دلي
کوركلي صولر قارشسنده قاره طشمازه قيتبا ملر قارشسنده
کوردم ديرمز قره قوج لر قارسنده قلونه ويرمزه اريكتلر
قارسنده اوغلي طوغمز يباك قزي اتاك قزي شسندن
يکرك قادريزه اوغول ويرمزه دخي سنك يرك طوته
بيلمزه اسمانلو کوکره قره بولت اولوبن کافرك اوزرينه
کوزليايم اغ يلدرم اولب شاقيه يم کافري قامش کبي
اود اولوبن يانديره يم طقوز تني برپرينه صايدوره يم اورتمادن
دوکشمدنه عالمي طولدوره يم يرادن الله دن مدد ديلدي
قوکرا تنزه يره ايندي يه اوقب کيدن اري صودن ابدست
الدي اغ النيي يره قودي يه نماز قيلدي اغلدي قادر تکريدن
حاجت ديلدي يوزيني يره سوردي محمده صلوات کتوردي
دوه کبي کوکره دي ارصلان کبي اکرادي نعره اوروب

Drs.75b, ME147, OŞG71.11

(1) yatan ḳara ṭağlar ḳarısa otı bitmez, èl yayılmaz.

Aḳın-dılı (2) görklü ṣular ḳarısa ḳara ṭaşmaz.[1021]

Ḳaytabanlar ḳarısa (3) ṭorum[1022] vèrmez.[1023]

Ḳazaḳuc-lar[1024] ḳarısa ḳulun vèrmez.

Er yigitler (4) ḳarısa oğlı ṭoğmaz.

Babaŋ ḳarı, anaŋ ḳarı; senden (5) yegrek Ḳādir bize oğul vèrmez.

[Vèrse][1025] daḫı senüŋ yèrüŋ ṭuta (6) bilmez.

āsmānlu[1026] gökde ḳara bulut oluban

kāfirüŋ üzerine (7) gürleyeyim,[1027]

ağ yıldırım olup şaḳıyayım,

kāfiri ḳamış gibi (8) od oluban yandurayım.

Ṭoḳuzını bir yèrine ṣaydurayım,

Urışmadan, (9) dögişmeden[1028] ʿālemi ṭoldurayım.

Yaradan Allāhdan meded! dèdi.

(10) Ḳoŋur[1029] atından yère èndi, aḳup gèden arı ṣudan abdest

(11) aldı, ağ alnını yère ḳodı, [iki rekʿat][1030] namāz ḳıldı, ağladı, Ḳādir Taŋrıdan

(12) ḥācet diledi, yüzin yère sürdi, Muḥammede ṣalavāt getürdi.

(13) Deve gibi kükredi, arşlan gibi aŋradı, naʿra urup

1021 Deyimin anlamı ve yapısı için bk. Drs.75b.2 notu.

1022 كورم → طورم Vat.97b.12; Drs.71b.6, 71b.7, 74b.4, 100a.12 ve bağlama göre okundu.

1023 ديرمز → ويرمز Vat.97b.12 ve bağlama göre okundu.

1024 قرەقوج → قزەقوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1025 Tamir Vat.97b.13 ve bağlama göre yapıldı.

1026 Okuma ve anlamlandırmalar ile teklif için bk. Drs.75b.6 notu.

1027 كوزليايم → كورليايم Vat.98a.1 ve bağlama göre okundu.

1028 *Çıkma durumu ek*inin *birliktelik* yerine kullanılışı için bk. Drs.75b.8-9 notu.

1029 قوكز → قوكر Drs.19b.13, 20b.6, 23b.11, 24a.2, 57a.5, 69b.3 ve bağlama göre okundu.

1030 Tamir için bk. Drs.75b.11 notu.

Drs.76a

هیقردی • بابایالکوز کافره آت دپدی • قیلج اوردی
دونه دونه برزمان یخشی صواش ایلدی • کافری الدم
دیدی الامدی • برساعتده کافره اوج کره آت دپدی
نالکا • کوزی قاغنه قیلج طوفندی • قره قانی شورلدی
کوزنه ایندی • اوزین صرب یرلره صالدی • کوره لم امدی
برادن بیلوره • مکر خانم بونی اوروزه بورله خاتونک اوغلجوغی
آکدی • قراری قالمدی • قرقا یچه بیللو میتزا اوغلانیله
قره ایغرن طارتردی بطون بندی • قره قیلجن قوشندی
باشم تاجی قزان کلمدی • دیوا ایرن ازلری کندی • کلو
کلو قزانه یتیشن کلدی • قزان حلالی تاینمدی • خان
قزمنک قزان اوزرنه کلدی • ایرره قره ایغرک حیلوسنی
مکا طرتفل یکت • بکرطوبت یوزمه بعقل یکت التوکره عی
قره ایغری مکا نیرگل یکت • الوکره کی سوز جندکی

یا

Drs.76a, ME148, OŞG71.30

(1) haykırdı, yaba yalıŋuz kāfire at depdi, kılıç urdı.

(2) Döne döne bir zemān yaḫşı şavaş eyledi. Kāfiri alam

(3) dėdi, alamadı. Bir sāʿatda kāfire üç kerre at depdi.

(4) Nāgāh gözi kapağına kılıç tokındı, kara kanı[1031] şorladı[1032]

(5) gözine ėndi. Özin şarp yėrlere şaldı; görelüm imdi

(6) yaradan neyler. Meger ḫānum, Boyı[1033] uzun Borla Ḫatun oğlancuğını

(7) aŋdı kararı kalmadı. Kırk ince <bėllü>[1034] kız oğlanıyıla

(8) kara aygırın tartdurdı butun bindi, kara [polat uz][1035] kılıcın kuşandı.

(9) Başum tācı Kazan gelmedi, dėyü izin izledi gėtdi. Gelü

(10) gelü Kazana yakın geldi. Kazan helālini tanımadı, Ḫān

(11) kızınuŋ Kazan üzerine geldi, eydür:

Kara aygıruŋ cılavısını (12) maŋa[1036] tartğıl, yigit!

Tike tutup[1037] yüzüme bakğıl, yigit!

Altuŋdağı (13) kara aygırı maŋa vėrgil, yigit!

Elüŋdeki sur cıdaŋı [maŋa vėrgil, yigit!][1038]

1031 *Kara kan* = *alca kan* anlam denkliği için bk. Drs.76a.4 notu.

1032 Fiilin anlamı için bk. Drs.76a.4 notu.

1033 بوني → بويي Drs.21a.8, 25b.11, 27b.5, 27b.6, 28a.4, 29a.5 ve bağlama göre okundu.

1034 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.8 notu.

1035 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76a.8, 81b.4 notu.

1036 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76a.12, 13 notu.

1037 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76a.12, 13 notu.

1038 Tamir için bk. Drs.76a.12, 13 notu

Drs.76b

یالڭزجغی كوك بولت كبی مكا ویركل یكت • بو كون من امود

اولمشم مكا • قلا اولكه ویره بن سكا دیردی • خانونه ایدر

قورشم الو یكت منی نه مكر سن كجمش منم كونمی نه اكدورسین

قالقوبنی برندن طوران قزان • قره كوزانك بیلنه بناث

قزان • ایلغیوب قره طاغم یقان قزان كوكلكه سیجه قباغاجم

كسن قزان • بجاق الوب قنادلرم قوران قزان • یالكوزجه

اوغلم اوروزه قیان قزان • ات اوستنده اكلیوب

یورین قزان • سنك بیلك اولمش • اوزنكویه درمین

دزك اولمش • خان قزی حلالكی تامین كوزك اولمش •

بوكلمش سن سكا نولمش • جال قیلجك یتدم قزان • دیدی

بو محلده اغوزارتلری بربر یتدی • كوره لم خانم كهلرتبدی

قره دره اغزنده قادر ویرن • قره بوغه دربندنه بشكلك

یابوغی اولو اجی صوتانده قره طاغی كل ایلیش قره

Drs.76b, ME149, OŞG72.11

(1) Yanuŋdağı gök poladuŋı[1039] maŋa vėrgil, yigit!
Bu günümde umud (2) olğıl, maŋa [yigit!][1040]
Ḳala ölke[1041] vėreyin saŋa [yigit!][1042]
dėdi. Ḫatun eydür:
(3) Ḳarşum ala <yigit>[1043] meni[1044] ne maŋlarsın?[1045]
Gėçmiş menüm günümi ne aŋdurursın?
(4) Ḳalḳubanı yėrinden ṭuran Ḳazan!
Ḳazagüç[1046] atuŋ bėline binen (5) Ḳazan!
Ilġayuban[1047] ḳara ṭağum yıḳan Ḳazan!
Gölge-lice[1048] ḳaba ağacum (6) kesen Ḳazan!
Bıçaḳ alup ḳanadlarum ḳıran Ḳazan!
Yalıŋuzca (7) oğlum Oruza ḳıyan Ḳazan!
At üstinde eglenmeyüp (8) yortan Ḳazan!
Senüŋ bėlüŋ[1049] ulmış,
üzengüye dirmeyen (9) dizüŋ ulmış,
Ḫān ḳızı ḥelālüŋi tanımayan gözüŋ ulmış.
(10) Buŋalmış-sın, saŋa nolmış?
Çal ḳılıcuŋ, yėtdüm Ḳazan! dėdi.
(11) Bu maḥalda Oğuz erenleri bir bir yėtdi. Görelüm ḫānum kimler yėtdi:
(12) Ḳara Dere ağzında Ḳādir vėren,
ḳara boğa derisinden bėşiginüŋ[1050] (13) yapuġı[1051] olan,
acığı ṭutanda ḳara ṭaşı kül eyleyen,
ḳara

1039 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.76b.1, 98a.1 notu.

1040 Tamir Vat.98a.12 ve önceki dizelere göre yapıldı.

1041 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34b.8 notu.

1042 Tamir Vat.98a.13 ve önceki dizelere göre yapıldı.

1043 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.3 notu.

1044 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.3 notu.

1045 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.3 notu.

1046 قره كوز → قره كوچ Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.4 notu.

1047 Anlam teklifi için bk. Drs.76b.5 notu.

1048 كولكه‌سيجه → كولكه‌ليجه Vat.98b.2; Drs.19b.3, 35a.1, 54a.11, 63a.2, 79a.5, 86b.13, 108a.13, 128b.8'e göre okundu.

1049 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.76b.8 notu.

1050 پشكنك → بشكينك Vat.98b.7 ve bağlama göre okundu.

1051 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.31b.10, Drs.76b.12 notu.

Drs.77a

بیعن یدی برده اکسه سنده دوکن٭ قزان قرطاشی
قره کونه چپار یتدی٭ چال قیلیجک قرداش قزان یتدم
دیدی٭ انوک اردیجه کوره لم خانم کیملر یتدی٭ دمور
قپودر و نده کی٭ دمور قاپوبی قاپوب٭ الان التمش طوتام
الکوبدرنك اوچینه اربوکرده٭ قزان کبی پهلوانی
برصواشده اوچ کره اتدن یقان٭ قپان سلیجك اوغلی
دلوطوندار چپار یتدی٭ چال قیلیجک اغام قزان یتدم
دیدی٭ انوک اردیجه کوره لم کملر یتدی٭ وارین دستور
سرجه باینده خانك یعنی سن یصان٭ التمش بیك
کافره قان قصدورن٭ غفلت توجه اوغلی نره شمس
الدین چپار یتدی٭ چال قیلیجک اغام قزان یتدم
دیدی٭ انوک اردیجه کوره لم کیملر یتدی٭ باره صانك
پابیورد حصارننك بار لیب اوجان اتی٭ الاجه

کردلر

Drs.77a, ME150, OŞG72.35

(1) bıyığın yedi yėrde eŋsesinḍe dügen,

Ḳazan ḳarṭaşı (2) Ḳara Göne çapar yėtdi.

Çal ḳılıcuŋ ḳardaş Ḳazan, yėtdüm! (3) dėdi.

Anuŋ ardınca görelüm ḫānum kimler yėtdi:

Demür (4) Ḳapu Derve[ndi]ndeki[1052] demür ḳapuyı ḳapup alan,

altmış ṭutam (5) ala gönderinüŋ uçında er bögürden,

Ḳazan gibi pehlevānı (6) bir ṣavaşda üç kerre atından yıḳan,

Ḳıyan Selcük oġlı (7) Delü Ṭundar[1053] çapar yėtdi.

Çal ḳılıcuŋ aġam Ḳazan, yėtdüm! (8) dėdi.

Anuŋ ardınca görelüm kimler yėtdi:

Varuban destūr-(9)-suzca Bayındır Ḫānuŋ yaġı-sın basan,

altmış biŋ (10) kāfire ḳan ḳuṣduran,

Ġaflet Ḳoca oġlı Şer Şemse-(11)-ddin çapar yėtdi.

Çal ḳılıcuŋ aġam Ḳazan, yėtdüm! (12) dėdi.

Anuŋ ardınca görelüm kimler yėtdi:

Paraṣaruŋ (13) Bayburd[1054] ḥiṣārından parlayup uçan,

ap[1055] alaca

1052 دروندهكي → دروندندهكي Tamir Drs.32a.2 ve Drs.124a.6'ya göre yapıldı.

1053 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

1054 بابيورد → بايبورد Vat.99a.3 ve bağlama göre okundu.

1055 آت → آپ Vat.99a.4; Drs.32b.4, 47a.6, 49a.7'ye göre okundu; bk. Drs.124a.9 notu.

Drs.77b

كردكنه قرشو كلن قالن اغوز امربخشي قزان بكك يتاغي بوز
ايغرلو بيرك چپار يتدي • چال قيلجك خانم قزان يتدم
ديدي • انوك اردنجه كوره لم كيملر يتدي • چابك بقسه
چالملو • قره قوشي اردنلو • قور قورسه قوشقلي • قولني التون
كوبدلي • قالن اغوز بكلرني • بربراندن يقان قاضي ليق
قوجه اوغلي بك يكنك چپار يتدي • چال قليجك اغام
قزان يتدم ديدي • انوك اردنجه كوره لم كيملر يتدي • يكرمي
دورت بوين اوخشايني دلي طونداز يتدي • انوك
اردنجه بيك قوم باشلرني دوكر يتدي • انوك اردنجه
بيك بكدن باشلري امن يتدي • انوك اردنجه طقوز
قوجه بشلرني اروز يتدي • صيدقجه اغوز بكلري
دوكسنه اولمزه • قزانك بكلري هب يتدي • اوز يتيه
يقناق اولدي • اري صردن ايدست الدميلر • اكي

Drs.77b, ME151, OŞG73.15

(1) gerdegine ḳarşu gelen,
ḳalın Oğuz imrencesi, Ḳazan Begüŋ yınağı
Boz (2) ayğırlu Beyrek çapar yėtdi.
Çal ḳılıcuŋ ḫānum Ḳazan, yėtdüm! (3) dėdi.
Anuŋ ardınca görelüm kimler yėtdi:
Çaya[1056] baḳsa (4) çalımlu,
[çal][1057] ḳara ḳuş erdemlü,[1058]
ḳur ḳurma[1059] ḳuşaḳlı,
ḳulağı altun (5) küpeli,[1060]
ḳalın Oğuz beglerini bir bir atdan yıḳan
Ḳażı-lıḳ[1061] (6) Ḳoca oğlı Beg Yegenek çapar yėtdi.
Çal ḳılıcuŋ aġam (7) Ḳazan, yėtdüm! dėdi.
Anuŋ ardınca görelüm kimler yėtdi:
Yigirmi (8) dört boyın oḫşayan[1062] Deli Ṭundar[1063] yėtdi.
Anuŋ (9) ardınca biŋ ḳavm[lu][1064] başları[1065] Düger[1066] yėtdi.
Anuŋ ardınca (10) biŋ Bügdüz başları Emen[1067] yėtdi.
Anuŋ ardınca ṭoḳuz (11) ḳoca başları Aruz[1068] yėtdi.
Ṣayduḳumça[1069] Oğuz begleri (12) dükense[1070] olmaz.
Ḳazanuŋ begleri hep yėtdi, üzerine (13) yığnaḳ oldı.
Arı ṣudan abdest aldılar, [aġ alınların yėre ḳodılar],[1071] iki

---

1056 چایلك → چایه Vat.99a.6; Drs.32b.8, 37a.4'e göre okundu.
1057 Tamir için bk. Drs.77b.4 notu.
1058 اردنلو → اردملو Vat.99a.6; Drs.32b.8, 37a.5, 96a.12 ve bağlama göre okundu.
1059 *Ḳur ḳurma ḳuşaḳ* tamlamasının okunuşu ve anlamı için bk. Drs.32b.8, 77b.4 notu.
1060 *Ḳulağı altun küpeli* Oğuz Beyi için bk. Drs.32b.8-10, 77b.3-6 notu.
1061 Kelimenin anlamı için bk. Drs.4a.4 notu.
1062 Fiilin anlamı için bk. Drs.77b.8 notu.
1063 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11 vd'ne göre okundu. Ayrıca bk. Drs.77b.8 notu.
1064 قوم → قوملو Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.
1065 Kelimenin anlamı ve yapısı için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.
1066 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.77b.9 notu.
1067 Tanımlamanın açıklaması için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.
1068 Tanımlamanın açıklaması için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.
1069 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.77b.11 notu.
1070 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.
1071 Tamir için bk. Drs.77b.13 notu.

Drs.78a

دركعت نماز قلديلر • ادي كوركلو محمدك صلوات كتوردیلر
بی تکلف کافره ات صالدیلر • قلیچ اوردیلر • اول
کون جکرنه اولی اریکتلر یلوردی • اول کوت
نامردلر چپار کوزتدی • برقیامت صواش اولدی
میدان طلو باش اولدی • قیامتك برکونی اولدی
بلك توکوردن توکوبك دعا برلدی • اغوز بکلر ایله
طونزار صاغم دیدی • چلاسون یکتلر ایلی قره بوداق
صول دیدی • قزان کندوجی ور دیدی • تکور ایله
سوکلی ملکه حواله اولدی • بوکوردی انزدیره صالدی
آلجه قاتنی براوزرینه دوکردی • صاغ طرفده قره
توکن ملکه طونزار قرشو کلدی • قلیچلدی یسره
صالدی • صول طرفده بوغاجق ملکه قره تکن قرشو
کلدی • صنجوبنی یره چالدی • دیرقدیبی باشن کسدی

اوقی

Drs.78a, ME152, OŞG73.33

(1) rekʿat namāz ḳıldılar,

adı görklü Muḥammede ṣalavāt getürdiler.

(2) Bī-tekellüf kāfire at ṣaldılar, ḳılıç urdılar.

Ol (3) gün cigerinde olan er yigitler belürdi,

ol[1072] gün (4) nā-merdler ṣapa yėr gözetdi.

Bir ḳiyāmet ṣavaş oldı, (5) meydān ṭolu baş oldı,

ḳiyāmetüŋ bir güni oldı.

(6) Beg nökerden, nöker beg-den ayrıldı.[1073]

[Ṭaş][1074] Oġuz begler[i][1075] ile (7) Ṭundar ṣaġa depdi.

Cılasun[1076] yigitlerile Ḳara Budaḳ (8) ṣola depdi,

Ḳazan gendü düpe depdi, tekür ile (9) sögli[1077] melike ḥavāle oldı, bögürdübeni

atdan yėre ṣaldı, (10) alca ḳanın yėr üzerine dökdi.

Ṣaġ ṭarafda Ḳara (11) Tekür[1078] Melike Ṭundar ḳarşu geldi,

ḳılıçladı, yėre (12) ṣaldı.

Ṣol ṭarafda Boġacuḳ Melike Ḳara Budaḳ ḳarşu (13) geldi,

ṣancubanı yėre çaldı, depretmedin başın kesdi.

1072 اون → اول Bağlama göre okundu.

1073 Fiilin anlamı için bk. Drs.33b.13 notu.

1074 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.78a.6 notu.

1075 بكلر → بكلري Tamir Vat.91a.2, Drs.33b.13 ve bağlama göre yapıldı.

1076 چلاسون → جلاسون Vat.99b.3; Drs.7b.6, 12b.9, 34a.1, 34b.8, 68a.8, 87a.7'e göre okundu.

1077 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

1078 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34a.6, 78a.11 notu.

Drs.78b

بويي اوزون بورلا خاتون قره توغلي كافرك دبلجه لدي
يره صالدي. تكور الندي. كافر قاجدي. دپرلدي.
كافره قرغون كردي. اون بش بيك كافركمي قلجي
كمي طاتلدي. قزان اوغلي اوروزنكلري ايتدي اليني
جوزدي قچد قچه اتا ايله اوغول كورشدي اوچ
يوز يكت اغوزدن شهيد اولدي قزان اوغلنجغي
قوربردي كورودوندي. غزا مبارك اولدي. اغوز
بكلري طوم اولدي. انجي قماش سرملو بكلوب قزان
قرق اوتاق دكوردي. يدي كون يدي كيجه يمه اچمه
اولدي. قرق اولي قوللر قرق جاريه اوغلي باشنه
جوردي. آزاد ايلدي. جلاسون ارنلر قزاوكلمه
ويردي. جبه چوقه ويردي. ددم قورقت كلوب
شادلق جالدي. بو اغوزنامه دوزدي قوشدي.

Drs.78b, ME153, OŞG74.12

(1) Boyı uzun Borla Ḫatun ḳara tuġın kāfirüŋ ḳılıçladı,

(2) yėre ṣaldı.

Tekür alındı kāfir ḳaçdı.

Derelerde (3) kāfire ḳırġun girdi,

on bėş biŋ kāfir kimi ḳırıldı, (4) kimi ṭutıldı.

Ḳazan, oġlı üzerine geldi, ėndi,[1079] elin

(5) çözdi; ḳuca ḳuca ata ile oġul görişdi. Üç

(6) yüz yigit Oġuzdan şehīd oldı. Ḳazan oġlancuġın

(7) ḳurtardı, gėrü döndi; ġazā mübārek oldı. Oġuz

(8) begleri ṭoyum oldı. Aġca Ḳala Sürmelüye gelüp Ḳazan

(9) ḳırḳ otaḳ dikdürdi. Yedi gün yedi gėce yėme içme

(10) oldı. Ḳırḳ ulı[1080] ḳulıla ḳırḳ cāriyye, oġlı başına

(11) çevürdi,[1081] āzād eyledi. Cılasun erenlere ḳara ölke[1082]

(12) vėrdi, cebe[1083] cuḳa vėrdi. Dedem Ḳorḳut gelüben

(13) şazılıḳ çaldı, bu oġuz-nāmeyi düzdi ḳoşdı,

1079 ايتدي → ايندي Vat.99b.7 ve bağlama göre okundu.

1080 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.78b.10 notu.

1081 Fiilin anlamı için bk. Drs.78b.11 notu.

1082 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.34b.8 notu.

1083 جبّه → جبه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

Drs.79a

بویله دیدیجك * امدی قنی دیدوکم بك ارنلر * دنیا
منم دینلر * اجل الدی یر کزلدی * فانی دنیا کمه
قالدی * کلملی کیدملی دنیا اخرت صوك اوجی
اوللی دنیا یوم ویره یم خانم یرلو قره طاغك یقلمسون
کولکه لیجه قبا اغاجك کسلمسون * قامن اقان
کورکلو صویك قورمیسون * قنادلروك اوجی قرلمسون
قادر سنی نامرده محتاج ایتمسون * چپارکن اغ بوز اتك
بدرمسون * چالشنده قره پولات اوز قلیجك
کدلمسون * الله ویرن امیدك اوزلمسون * اخر صوکی
اری ایمانندن ایرمسون * اغ الترکن بیش کلمه دعا قلدق
قبول اولسون یتشدرسون * دورشدرسون * کناهکزی
ادی کورکلو محمد باغشلسون * خانم هی

دوخه قوجه اوغلی دلی دمرول بوینی بیا

اجره

Drs.79a, ME154, OŞG74.26

(1) böyle dėdi:
İmdi ḳanı dėdügüm yėg[1084] erenler,
dünyā (2) menüm dėyenler?
[Anlar daḫı bu dünyāya geldi gėçdi,
kervān gibi ḳondı göçdi,
Anları daḫı][1085] ecel aldı, yėr gizledi.
Fānī dünyā kime (3) ḳaldı?
Gelimli gėdimli dünyā.
Āḫir[1086] ṣoŋ ucı (4) ölümli dünyā.
Yom vėreyim ḫānum:
Yėrlü[1087] ḳara ṭaġuŋ yıḳılmasun!
(5) Gölgelice ḳaba aġacuŋ kesilmesün!
Ḳanın[1088] aḳan (6) görklü ṣuyun ḳurımasun!
Ḳanadlaruŋ ucı ḳırılmasun!
(7) Ḳadir seni nā-merde muḥtāc ėtmesün!
Çapariken aġ boz atuŋ (8) büdremesün!
Çalışanda ḳara polat uz ḳılıcuŋ (9) gėdilmesün!
Allāh vėren ümīẕüŋ üzilmesün!
Āḫir ṣoŋı (10) arı īmāndan ayırmasun!
Aġ alnuŋda[1089] bėş[1090] kel[im]e[1091] duʿā ḳılduḳ, (11) ḳabūl olsun!
Yıġışdursun dürişdürsün!
Günāhuŋuzı (12) adı görklü Muḥammede baġışlasun!
Ḫānum[1092] hey!
(13) **Duḫa Ḳoca oġlı Deli Dumrul[1093] bo[yı]ni[1094] beyān**

1084 بلك → يلك Vat.83b.13, 91b.1, 99b.10, 99b.12 ve göre okundu. bk. DKON: 150-153.
1085 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.
1086 اخرت → اخر Drs.34b.13 ve bağlama göre okundu.
1087 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.
1088 قامن → قانن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.
1089 التوكده → النوكده Vat.100a.4; Drs.35a.8, 102b.8, 108b.3, 121b.6'ya göre okundu.
1090 يبش → بيش Vat.100a.4 ve bağlama göre okundu.
1091 كله → كلمه Vat.100a.4 ve bağlama göre tamir edildi.
1092 جانم → خانم Vat.100a.5 ve bağlama göre okundu. Ayrıca bk. Drs.50a.2 notu.
1093 دمردل → دمرول Drs.79b.2, 99b.12, 80a.3, 80a.5, 80a.10 vd. örneklere göre okundu.
1094 بوني → بويني Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.79b

م ايدر خانم فني ٭ مكر خانم اغوزده دوخه قوجه اوغلي دلي
دومرل ديرلردي بر ار وار ايدي ٭ بر قرو چايك اوزرنه
بر كوبري ياپدرمشدي ٭ كچندن اوتوز اوچ اقچه
الوردي ٭ كچمينندن دوكه دوكه قرق اقچه الوردي ٭ بوني
نچون بويله ايدردي ٭ انوكچونكه مندن دلي مندن
كوچلي ار وار ميدر كه چيقه منومله صواشه ديردي ٭
منم ارلكم بهادرلكم جلا سونلكم يكتلكم روم شامه
كيده چواته ديردي ٭ مكر بر كون كوبريسنك يماجنه
بر بولك اوبا قونمش ايدي ٭ اول اوباده بر يكت خوب
يكت صيرودشمش ايدي ٭ الله امريله اول يكت اولدي
كمي اوغول ديو كمي قرطاش ديو اغلادي ٭ اول يكت
اوزرنه محكم قره سيوون اولديغه نكاه دلي دومرل
چپاريتدي ايدر مره قواتلر نه اغلرسز منم كوبري م

Drs.79b, ME155, OŞG75.2

(1) **ėder**

Ḫānum hey!

Meger ḫānum, Oğuzda Duḫa Ḳoca oğlı Deli

(2) Dumrul dėrleridi, bir er var idi. Bir ḳuru çayuŋ üzerine

(3) bir köpri yapdurmışıdı. Gėçeninden[1095] otuz üç aḳça

(4) alurıdı, gėçmeyeninden döge döge ḳırḳ aḳça alurıdı. Bunı

(5) nėçün böyle ėderidi? Anuŋçunki Menden deli, menden

(6) güçli er var mıdur ki çıḳa menümile ṣavaşa? dėridi.

(7) Menüm erligüm, bahadirligüm, cılasünligüm, yigitligüm Rūma, Şāma

(8) gėde çavlana, dėridi. Meger bir gün köprisinüŋ yamacında

(9) bir bölük oba ḳonmış idi. Ol obada bir yaḫşı ḫūb

(10) yigit ṣayru düşmiş idi. Allāh emriyile ol yigit öldi.

(11) Kimi Oğul! dėyü, kimi Ḳartaş! dėyü ağladı. Ol yigit

(12) üzerine muḥkem ḳara şīven oldı. Negāhenden Deli Dumrul

(13) çapar yėtdi, eydür: Mere ḳavat-lar, ne ağlarsız? Menüm köprüm

---

1095 İkinci *nun*'un noktası yazılmamıştır.

Drs.80a

يانڭده بو غوغا نه دور • ينه سيوب ايدرسز ديري • ايتديلر
خانم بر يخشي يكيدمز اولدي • اكا اغلرز ديديلر • دلي
دومرل ايدر مره يكيدكزي كم اولدردي • ايتديلر • والله
بلك يكت الله تعالى دن بر يرق اولدي • ال قنـا تلو
عزرائيل اول يكيدك جانن الدي • دلي دومرول ايدر
مره عزرائيل ديدڭز • كوكز نه كشي در كم ادمك جانن الور
يا قادر الله بر لكڭ وارلغڭ حقيچون • عزرائيلي منم
كوزومه كوستر كل • صواشيم • جكشيم • ديريشيم • يخشي
يكيدك جانن قورتارايم • بر دخي يخشي يكيدك • جانن
الماية ديدي • قايتدي دوندي • دلي دومرول اوينه كلدي
حق تعالى به دومرولڭ سوزي خوش كلمدي • باق باق
مره دلي قوات • منم برليكم بلمز • برلكومه شكر قلمز
منم اولو دركاهمده كزه • منلك ايليه ديري عزرائيله

بيورد

Drs.80a, ME156, OŞG75.14

(1) yanında bu ġavġā nedür, neye şīven ėdersiz? dėdi. Eyitdiler:

(2) Ḫānum bir yaḫşı yigidümüz öldi, aŋa aġlaruz, dėdiler. Deli

(3) Dumrul eydür: Mere yigidüŋüzi kim öldürdi? Eyitdiler: Vallāh

(4) beg yigit, Allāh Teʿāladan buyruḳ oldı, al ḳanatlu

(5) ʿAzrāyil ol yigidüŋ cānın aldı,[1096] Deli Dumrul eydür:

(6) Mere ʿAzrāyil dėdügüŋüz ne gişi-dür kim ādemüŋ cānın alur?

(7) Yā Ḳādir Allāh! Birligüŋ, varlıġuŋ ḥaḳḳıyçün ʿAzrāyili menüm

(8) gözüme göstergil; ṣavaşayım, çekişeyim, dürişeyim, yaḫşı

(9) yigidüŋ cānın ḳurtarayım. Bir daḫı yaḫşı yigidüŋ cānın

(10) almaya! dėdi. Ḳayıtdı döndi Deli a![1097] Dumrul ėvine geldi.

(11) Ḥaḳ Teʿālaya Dumruluŋ sözi ḫoş gelmedi. Baḳ baḳ,

(12) mere deli ḳavat! Menüm birligüm bilmez, birligüme şükür ḳılmaz.

(13) Menüm ulu dergāhumda geze, menlik eyleye, dėdi. ʿAzrāyile

1096 *can al-* fiilinin anlamı için bk. Drs.80a.5 notu.

1097 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.80a.10 notu.

Drs.80b

بيورق ايلدي كم يا عزرائيل وار اول دخي دلي قواننك
كوزنه كورنكل يكزني صارتغل ديدي جانني خرتغل
الغل ديدي دلي دومرول ترق يكيدلن ييوب ايجوب
اوتورركن نكاهندن عزرائيل چيقه كلدي عزرائيلي
نه چاوش كوردي نه قاپوجي دلي دومرلك كوررگوزي
كورمز اولدي طوتار اللري طوتمز اولدي دينا عالم
دلي دومرولك كوزنه قرانكو اولدي چاغرب دلي دمرول
صويلر كورهلم خانم نه صويلرايدرجان نه هيبتلو قوجه
سن قاپوجيلرسني كورمدي چاوشلرسني طويمدي
منم كوردكوزلرم كورمز اولدي طوتار منم اللرم طوتمز
اولدي دترددي منم جانم جوشه كلدي التون اياغم
الومدن يره دوشدي اغزم ايچي يوزكبي سوكلرم
طوزكبي اولدي مرصقالجني اغجه قوجه كوزجلركي

Drs.80b, ME157, OŞG75.27

(1) buyuruḳ eyledi kim Yā ʿAzrāyil! Var dahı ol[1098] deli ḳavatuŋ

(2) gözine görüngil, beŋzini ṣarartġıl! dėdi. Cānını ḫırlatġıl,

(3) alġıl! dėdi. Deli Dumrul ḳırḳ yigidilen yėyüp içüp

(4) otururiken negāhenden ʿAzrāyil çıḳa geldi. ʿAzrāyili

(5) ne çavuş gördi, ne ḳapucı. Deli Dumruluŋ görür gözi

(6) görmez oldı, ṭutar elleri ṭutmaz oldı. Dünyā ʿālem

(7) Deli Dumruluŋ gözine ḳarangu oldı. Çaġırup Deli Dumrul

(8) ṣoylar. Görelüm ḫānum ne ṣoylar, eydür:

Mere ne heybetlü ḳoca-(9)-sın!

Ḳapucı-lar seni görmedi,

çavuşlar seni ṭuymadı.

(10) Menüm görür gözlerüm görmez oldı,

ṭutar menüm ellerüm ṭutmaz (11) oldı.

Ditredi, menüm cānum cūşa geldi.[1099]

Altun ayaġum (12) elümden yėre düşdi.

Aġzum içi buz gibi, süŋüklerüm (13) ṭuz gibi oldı.

Mere ṣaḳalcuġı aġca ḳoca,

gözcügezi

1098 Metinde kelimelerin sırası, *ol dahı* şeklindedir; bağlama göre okundu.

1099 Deyimin anlamı için bk. Drs.80b.11 notu.

Drs.81a

چونكه قوجه مرء نه هيبتلو قوجه سن ديكل مكا قدام بلام
طوتمز بوكن سكا ديدي • بويله ديكج عزرائيلك اجغي
طوتدي ايدر مره دلي قوات كوزم چونكه ايدكي نه بكمزسن
كوزي كوكجك قيزلرك كلنلرك جانن جونغ المشم
صقالم اغرد وغنه نه بكمزسن • اغ صقللو قره صقللو يكتلرك
جانن جونغ المشم صاقلم اغرد وغنك نه سني بودون
ديدي • مره دلي قوات اوكتوردك ديردك ال قنالو
عزرائيل عنم الومه كوسنه اولدربدم يحيني يكيدك جانن
انوك النده قورتريدم ديردك • امدي مرء دلي كلدم كه
سنك جانك الام ويرميسن يوخسه ستمله جنك
ايدرميسن ديدي • دلي دومرول ايدر مره ال قنالو
عزرائيل سمي سن ديديا • اوت منم ديدي يوخيني
يكتلرك جانني سمي الورسين ديدي • اوت حن

الورم

Drs.81a, ME158, OŞG76.16

(1) çönge ḳoca!

Mere ne heybetlü ḳocasın! Dėgil maŋa,

ḳadam belām (2) ṭoḳınur bugün saŋa! dėdi.

Böyle dėgec ʿAzrāyilüŋ acıġı (3) ṭutdı, eydür:

Mere deli ḳavat,

gözüm çönge idügin ne begenmezsin?

(4) Gözi gökçek ḳızlaruŋ, gelinlerüŋ cānın çoġ almışam.

(5) Ṣaḳalum aġarduġın ne begenmezsin?

Aġ ṣaḳallu, ḳara ṣaḳallu yigitlerüŋ (6)cānın çoġ almışam.

Ṣaḳalum aġarduġınuŋ maʿnası budur,

(7) dėdi.

Mere deli ḳavat, öginüridüŋ, dėridüŋ:

Al ḳanatlu (8) ʿAzrāyil menüm elüme girse öldüreydüm,

yaḫşı yigidüŋ cānın (9) anuŋ elinden ḳurtaraydım, dėridüŋ.

İmdi mere deli, geldüm ki (10) senüŋ cānuŋ alam.

Vėrür misin, yoḫsa menümile ceng (11) ėder misin? dėdi.

Deli Dumrul eydür: Mere, al ḳanatlu

(12) ʿAzrāyil sen-misin? dėdi. Evet menem, dėdi. Bu yaḫşı

(13) yigitlerüŋ cānını sen mi alursın? dėdi. Evet men

Drs.81b

الورم ديدي • دلي دومرول ايدر مره قاپوجيلر قاپويي

قپاك ديدي مره عزرائيل من سني كيك يرده ايستردم

طاريرده ايو الومه كيردك اولابي • ديدي من سني اولدره‌يم

يخشي يكيدك جانن قورتره‌يم ديدي قره قيلجن صيردي

النه الدي عزرائيلي چالمغه حمله قالدي • عزرائيل بر

كوكرجن اولدي پنجره‌دن اوچدي كتدي • ادملر اوري

دلي دمرول اليني النه چالدي قاص قاص كولدي ايدر

يكتلرم عزرائيلك كوزيني ايله قورختدم كه كيك پنجي

ووردي • طاريجادن قاچدي • چونكه منم الومدن كوكرجن

كبي قوش اولدي اوچدي مره من اني قورميم طوغانه

الدرميجم ديدي • طوردي اتنه بندي • طوغاني النه

الدي اردنه دشدي • براكي كوكرجن اولدوردي • دوندي

اونه كلي يورركن عزرائيل اتنك كوزينه كورندي • آت

Drs.81b, ME159, OŞG76.34

(1) aluram, dėdi. Deli Dumrul eydür: Mere ḳapucı-lar, ḳapuyı

(2) ḳapaŋ! dėdi. Mere ʿAzrāyil, men seni gėŋ yėrde isteridüm,[1100]

(3) ṭar yėrde eyü elüme girdüŋ ola mı dėdi. Men seni öldüreyim,

(4) yaḫşı yigidüŋ cānın ḳurtarayım, dėdi. Ḳara [polat uz][1101] ḳılıcın şıyırdı,

(5) eline aldı, ʿAzrāyili çalmaġa ḥamle ḳıldı.[1102] ʿAzrāyil bir

(6) gögercin oldı, pencereden uçdı gėtdi. Ādemī-ler evreni

(7) Deli Dumrul elin eline çaldı, ḳaş ḳaş güldi, eydür:

(8) Yigitlerüm! ʿAzrāyilüŋ gözini eyle ḳorḫutdum ki gėŋ ḳapuyı

(9) ḳodı, ṭar bacadan ḳaçdı. Çünki menüm elümden gögercin

(10) gibi ḳuş oldı, uçdı; mere men anı ḳormıyam ṭoġana

(11) aldurmayınca, dėdi. Ṭurdı, atına bindi, ṭoġanın eline

(12) aldı, ardına düşdi. Bir iki gögercin aldurdı,[1103] döndi.

(13) Ėvine geli yöririken ʿAzrāyil atınuŋ gözine görindi at

1100 Fiilin anlamı için bk. Drs.81b.2 notu.

1101 Tamir için bk. Drs.76a.8, 81b.4 notu.

1102 قالدي → قلدي Drs.44a.9 ve bağlama göre okundu.

1103 اولدوردي → الدوردي Düzeltme ve *aldur*- fiilinin anlamı için bk. Drs.81b.12 notu.

Drs.82a

اورکدی٭ دلی دومرولی کوتردی٭ یره اوردی قره٭ باشی
بوکلدی٭ بوکلو قالدی اغ کوکسنك اوزرینه٭ عزرائیل
بصوب قوندی٭ بیا بیرولدی٭ سندی خرانه بیشلدی٭
ایدر مره عزرائیل امان٭ شکوینك٭ برلکنه بوقدر کات٭
من سنی بویله بلمز ایدم٭ اوغورلیی جان الورغنك
طوتمز ایدم دوکمه سنی٭ بیوك بزم طاغلرمز اولور٭ اول
طاغلرده قوزده٭ یاغلروحی اولور٭ اول یاغلرك قره سلغوملری
اوزومی اولور٭ اول اوزومی صقرلر آل شرابی اولور٭
اول شرابیله ایچی اسرك اولور٭ شرابلو بدیم طویدم
نه سویلدم بلمدم٭ بلکه اوصندم یکتلکه طویدم٭ جانم
الله عزرائیل مدد دیدی٭ عزرائیل ایدر مره دلی
قوات سکا نه بلوا ورس٭ الله تعالی بیریا الوان٭ ممن
الوملرنه وارمق دجی بریرمشی٭ اوغلانیم دیدی٭ دلی

دمرول

Drs.82a, ME160, OŞG77.13

(1) ürkdi, Deli Dumrulı götürdi, yėre urdı; ḳara başı[1104]

(2) buŋaldı, buŋlu ḳaldı. Aġ gögsinüŋ üzerine ʿAzrāyil

(3) başup ḳondı. Baya yırlarıdı,[1105] şimdi ḫırlamaġa başladı,

(4) eydür:

Mere ʿAzrāyil, amān! Taŋrınuŋ birligine yoḳdur gümān!

(5) Men seni böyle bilmez[1106] idüm,

uġrulayın[1107] cān alduġuŋ (6) ṭuymaz idüm.

Döŋmesi[1108] böyük bizüm ṭaġlarumuz olur,

ol (7) ṭaġlarumuzda baġlarumuz olur,

ol baġlaruŋ ḳara salḳumları[1109] (8) üzümi olur,

ol üzümi şıḳarlar, al şerābı olur,

(9) ol şerābdan içen esrük olur.

Şerābluydum, ṭuymadum;

(10) ne söyledüm bilmedüm.

Be[g]lige[1110] uşanmadum, [1111]

yigitlige ṭoymadum.

Cānum (11) alma, ʿAzrāyil meded!

dėdi. ʿAzrāyil eydür: Mere deli

(12) ḳavat, maŋa ne yalvarursın? Allāh Teʿālaya yalvar! Menümde

(13) elümde ne var? Men daḫı bir yumuş oġlanıyam, dėdi. Deli

1104 باسي → باشي Baġlama göre okundu.

1105 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82a.3 notu.

1106 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.10 notu.

1107 اوغورلين → اوغرولين Baġlama göre okundu.

1108 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82a.6 notu.

1109 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82a.7 notu.

1110 بلكه → بكلكه Tamir Drs.30a.7 ve baġlama göre yapıldı.

1111 Fiilin anlamı için bk. Drs.30a.7 notu.

Drs.82b

دمرول ایدر• یا بس جان ویرن• جان الن• الله تعالی
بیندر بلی اولدر دیدی • دونری عزرائیل یابش
سن• نه ایلمکلو قدرسن• سن اردن جقفل• من الله
تعالی بله خبرلشیم دیدی• دلی دمرول بوراده
صوملمش• کوره لم خانم نه صوملمش ایدر یوجه
لردن یوجه• سن کمسه بلمز بجه سن• کورکلو تکری
بجه جاهللرسنی کوکن ارار• یرده استر سن خود
موئمنلر کوکلنده سن• دایم طورن جبار تکری
باقی قلان ستار تکری• منم جانمی الوراولمسك
سن الفل• عزرائیله الماغه قومغل دیدی • الله
تعالی ند• دلی دمرولك بوراده سوزی خوش کلدی
عزرائیله ندا ایلدی کم چونکه دلی قوات منم برلکم
بلدی • برلکومه شکر قلدی • یا عزرائیل دلی

Drs.82b, ME161, OŞG77.33

(1) Dumrul eydür: Ya pes cān vėren, cān alan Allāh Teʿāla-

(2)-mıdur? Belī oldur, dėdi. Döndi ʿAzrāyile: Ya pes

(3) sen ne eylemeklü ḳadasın?[1112] Sen Aradan çıḳġıl, men Allāh

(4) Teʿālayıla ḫaberleşeyim, dėdi. Deli Dumrul burada

(5) ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Yüce-(6)-lerden yücesin,

kimse bilmez nėcesin.

Görklü Taŋrı,

(7) nėce cāhil-ler seni gökde arar, yėrde ister.

Sen ḫōd (8) mü'minler göŋlindesin.

Dāyim ṭuran Cebbār Taŋrı!

(9) Bāḳī ḳalan Settār Taŋrı!

Menüm cānumı alur olsaŋ (10) sen algıl,

ʿAzrāyile almaġa ḳomaġıl,

dėdi. Allāh

(11) Teʿālaya Deli Dumruluŋ burada sözi ḫoş geldi.

(12) ʿAzrāyile nidā eyledi kim Çün deli ḳavat menüm birligüm

(13) bildi, birligüme şükür ḳıldı; yā ʿAzrāyil, Deli

1112 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.82b.3 notu.

Drs.83a

دم وله جان یرنه جان بولسونه • انونك جانی ازاد
اولسون دیدی • عزرائیل ایدرم دلی دمرول
الله تعالی نك امری بویله اولدی کیم • دلی دمرول
جانی یرنه جان بولسونه • انونك جانی ازاد اولسون
ودیدی • دلی دمرول ایدر من بجه جان بولیم • مکر
بر قوجه بابام بر قری انام وار کل کیده لم ایکیسنده
بری بولدیکی جانی ویره الغل • منم جانومی قوغل
دیدی • دلی دمرول سوردی بباسی یاننه کلدی
باباسنك الین اوپب صوملمش کوره لم خانم نه
صوملمش ایدر اغ صقللو عزیز عزتلو جانم بابا
بیلورمیسن نلر اولدی • کوزسوز سوبلدم حق تعالی
خوش کالمدی • کوك اوزرنده اك قناتلو عزرائیل امر
ایلدی • اوچب کلدی • اغجه منم کوکسومی بصوب قوندی

حزل

Drs.83a, ME162, OŞG78.16

(1) Dumrul[-]a![1113] Cān yėrine cān bulsun, anuŋ cānı āzād

(2) olsun, dėdi. ʿAzrāyil eydür: Mere Deli Dumrul,

(3) Allāh Teʿāla-nuŋ emri böyle oldı kim Deli Dumrul

(4) cānı yėrine cān bulsun, anuŋ cānı āzād olsun,

(5) [1114]dėdi, Deli Dumrul eydür: Men nėce cān bulayım? Meger

(6) bir ḳoca babam, bir ḳarı anam var. Gel gėdelüm, ikisinden

(7) biri bolayki cānın vėre, alġıl, menüm cānumı ḳoġıl,

(8) dėdi. Deli Dumrul sürdi, babası yanına geldi.

(9) Babasınuŋ elin öpüp ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne

(10) ṣoylamış, eydür:

Aġ ṣaḳallu, ʿazīz, ʿizzetlü, cānum baba!

(11) Bilür misin neler oldı?

Küfür söz söyledüm,

Ḥaḳ Teʿālaya (12) ḫoş gelmedi,

gök üzerinde al ḳanatlu ʿAzrāyile emr (13) eyledi.

Uçup geldi, aġca menüm göġsümi başup ḳondı,

1113 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.83a.1 notu.

1114 Satır başında fazladan bir *vav* (و) yazılmıştır.

Drs.83b

خرلن دپ طتلو جانم الور اولدي٭ بباسندن جان
دلرم ويررمي سن ٭ يوخسه اوغل دلي دمرولك
ديو اغلرميسن ٭ باباسي ايدر اوغول اوغولك اي
اوغل جانم پارهسي اوغول٭ طوغد وغندن طقوز
بغرا اولدردكم اصلان اوغل ٭ دنلوكي التوندن يان
ايومك قبضهسي اوغول٭ قازه بكزر قترملك كلينمك
چيچكي اوغول ٭ قرشوبتان قاره طاغم كركسه يوللر
كلسون ٭ عزرائيلك بيلاسي اولسون ٭ صوق صوق
پيكارلرم كركسه اكا ايچت اولسون ٭ تاوله تاوله
شهبازاتلرم كركسه اكا بنت اولسون ٭ قطار
قطار دوه لرم كركسه اكا يوكلت اولسون ٭ اغا
يلدن ايجه قيونم كركسه ٭ قزه مودبق التندن انولك
شولني اولسون ٭ التون كومش پول كركسه ٭ اكا

Drs.83b, ME163, OŞG78.32

(1) ḫırıldadup ṭatlu cānum alur oldı.

Baba, senden cān (2)dilerem, vėrür mi-sin?

Yoḫsa Oġul, Deli Dumrul!, (3) dėyü aġlar mısın?

Babası eydür:

Oġul oġul, ay (4) oġul!

Cānum pāresi oġul!

Ṭoġduġında ṭoḳuz (5) buġra öldürdügüm[1115] aṣlan oġul!

Dünlügi altun ban (6) ėvümüŋ ḳabżası oġul!

Ḳaza beŋzer ḳızumuŋ gelinümüŋ (7) çiçegi oġul!

Ḳarşu yatan ḳara ṭaġum gerekise

söyle (8) gelsün, ʿAzrāyilüŋ yaylası olsun!

Ṣovuḳ ṣovuḳ (9) bıŋarlarum gerekise aŋa içit olsun!

Tavla tavla (10) şehbāz atlarum gerekise aŋa binit olsun!

Ḳaṭār (11) ḳaṭār develerüm gerekise aŋa yüklet olsun!

Aġa-(12)-yılda aġca ḳoyunum gerekise

ḳara mudbaḳ altında anuŋ (13) şöleni olsun!

Altun, gümüş, pul gerekise aŋa

1115 Fiilin kullanılışı ile ilgili yorum için bk. Drs.9a.5, 83b.5 notu.

Drs.84a

خرجلق اولسون ديينه شيرين جان عزيز جانيني قيا
بلمز بللو بلكل سندن عزيز نسنه دن شوكلو اتا اكدن
اوغول اناكم واردي ديدي . دلي دمرول باسندن
يوزين يولوب سوردي اتاسنه كلدي . ايدر اتا
بيلورميسن تلوا ولدي . كوك يوزندن آل قناتلو
عزرائيل اوچب كلدي . انجحرمنم كوكسومي بصوب
قوندي خرلدب جانم الورا ولدي . بيام دنه جان
ديلدم اتا ويرمدي . سندن جان دلرم اتاجانك
مكا ويرر ميسن . يوخسه اوغول دلي دمرول ديو
اغلرميسن . اجي طرنق آغ يوزوكه چالرميسن .
قرغوكبي قره صاچك يولرميسن . انا ديدي . اناجق
يوراده صويليمش كوره لم خانم نه صويليمش اناجق
ايدر . اوغول اوغول اي اوغول طقوز آي طار

قارنده

Drs.84a, ME164, OŞG79.17

(1) ḫarclıḳ olsun!

Dünye şīrīn, cān ʿazīz;

cānumı ḳıya-(2)-bilmen, bellü bilgil.

senden ʿazīz senden[1116] sevgilü anaŋ-dur.

(3) Oġul, anaŋa var!

dėdi. Deli Dumrul babasından (4) yüz bulmayup sürdi anasına geldi, eydür:

Ana, (5) bilür misin neler oldı?

Gök yüzinden al ḳanatlu (6) ʿAzrāyil uçup geldi,

aġca menüm gögsümi başup (7) ḳondı,

ḫırladup cānum alur oldı.

Babam-dan cān (8) diledüm ana, vėrmedi.

Senden cān dilerem ana; cānuŋ (9) maŋa vėrür misin?

Yoḫsa Oġul, Deli Dumrul!, dėyü (10) aġlar mısın?

Acı ṭırnaḳ aġ yüzüŋe çalar mısın?

(11) Ḳarġu gibi ḳara şaçuŋ yolar mısın ana? dėdi.

Anası (12) burada şoylamış. Görelüm ḫānum ne şoylamış, anası (13) eydür:

Oġul oġul, ay oġul!

Ṭoḳuz ay ṭar

1116 Okuma, tercüme şekilleri ve teklif için bk. Drs.84a.2 notu.

Drs.84b

قارنمده كوتردوكم اوغول طولنده بشكلرده بلدوكم
اوغول • اولده اي ديندده دينا يوزنه كتوردكم اوغل
طولاب طولاب اغ سود ايچي امزردكم اوغول انجه
بورجلو حصارلرده طوتليدك اوغول صاسي
دينلو كافرالنده طتساق اوليدك اوغل • التون
انجه كوجنه صالوبني ستي قورتريدم اوغول يمان
يره وارمش سن • واره بلمن ديناسيني • جان عزيز
جاني قيا بلمن • بللو بلجكل ديدي • اناسي دخي جاني
ويرمدي • بويله ديكجه عزرائيل كلدي دلي دومرولك
جاني الماغه دلي دمرول ايدر مره عزرائيل امان
تكرينك برلكنه يوق ديركان • عزرائيل ايدر مره دلي
قوات دخي نه امان دلرسن • آغ صقللو بابالك يانه
واردك جانين ويرمدي • آغ برچكلو انالك يانه

Drs.84b, ME165, OŞG79.36

(1) ḳarnumda götürdügüm oġul!

On ay dėyende dünyā yüzine getürdügüm oġul!

Ṭolama[sı altun][1117] bėşiklerde beledügüm (2) oġul![1118]

(3) Ṭolap ṭolap[1119] aġ südümi emzürdügüm oġul!

Aġca[1120] (4) burclu ḥiṣārlarda ṭutılayıduŋ, oġul!

Ṣası (5) dīnlü kāfir elinde ṭutsaḳ olayıduŋ, oġul!

Altun (6) aḳça gücine ṣalubanı seni ḳurtaraydum, oġul!

Yaman (7) yėre varmış-sın, vara bilmen.

Dünyā şīrīn, cān ʿazīz; (8)

cānumı ḳıya bilmen, bellü bilgil!

dėdi. Anası daḫı cānın

(9) vėrmedi. Böyle dėgeç ʿAzrāyil geldi, Deli Dumruluŋ

(10) cānın almaġa. Deli Dumrul eydür: Mere ʿAzrāyil, amān!

(11) Taŋrınuŋ birligine yoḳdur gümān! ʿAzrāyil eydür: Mere deli

(12) ḳavat, daḫı ne amān dilersin? Aġ ṣaḳallu babaŋ yanına

(13) varduŋ, cān vėrmedi. Aġ bürçeklü anaŋ yanına

1117 Tamir, için bk. Drs.28a.11, 84b.1 notu.

1118 Bu dize, bir sonraki dize ile yer değiştirmiştir. Bunun için bk. Drs.84b.1-2 notu.

1119 İkilemenin yapısı ve anlamı için bk. Drs.84b.3 notu.

1120 Kelimenin anlamı için bk. Drs.84b.3 notu.

Drs.85a

واردك جان ويرمدي • دخي كيم ويرسه كوك ديدي •
دلي دمرول ايدر حسرتم واردر بولشايم ديدي • عزرائيل
ايدر مره دلي حسرتك كم در • ايدر يادقزي حلالم وار •
انده منم ايكي اوغلانجغم وار • امانتم وار اصرلرم
انلره انده صوكره منم جانم الاسن ديدي • سوردي
حلالي يانته كلدي • ايدر بيلور ميسن نلر اولدي • كوك
يوزنده ال قنا تلو عزرائيل اوجب كلدي • اغجه منم
كوكسمي بصوب قوندي • طتلو منم جانمي الور اولدي •
بيامه ويرديدم جان ويرمدي • انامه واردم جان
ويرمدي • دينه شيرين جان طتلو ديرلر امري • يوكسك
يوكسك قره طاغلرم سكا يايلاق اولسون • صوق صوق
صولرم سكا ايچت اولسون • تاولتا ولستبان اتلرم
سكا بنت اولسون • دنلوكي التون بان ايوم سكا

كوركر

Drs.85a, ME166, OŞG80.14

(1) varduŋ, cān vėrmedi; daḫı kim vėrse gerek? dėdi.

(2) Deli Dumrul eydür: Ḥasretüm vardur, bulışayım, dėdi. ʿAzrāyil

(3) eydür: Mere Deli, ḥasretüŋ kim-dür? Eydür: Yad ḳızı ḥelālüm var.

(4) Andan menüm iki oğlancuğum var. Emānetüm var, ışmarlaram

(5) anlara. Andan ṣoŋra menüm cānum alasın, dėdi, sürdi,

(6) ḥelāli yanına geldi, eydür:

Bilür misin neler oldı?

Gök (7) yüzinden al ḳanatlu ʿAzrāyil uçup geldi,

ağca menüm (8) gögsümi başup ḳondı,

ṭatlu menüm cānumı alur oldı.

(9) Babama Vėr!, dėdüm, cān vėrmedi.

Anama vardum, cān (10) vėrmedi.

Dünye şīrīn, cān ṭatlu, dėdiler.

İmdi yüksek (11) yüksek ḳara ṭağlarum

saŋa yaylaḳ olsun.

Ṣovuḳ ṣovuḳ (12) ṣularum saŋa içit olsun.

Tavla tavla şehbāz atlarum (13) saŋa binit olsun.

Dünlügi altun ban ėvüm saŋa

Drs.85b

کوکلك اولسون • قطار قطار دوه لرم سکا تیز کلت
اولسون • اغایلرم اینجو یتوتم سکا شولن اولسون
کوزلك کبی طوترسه • کوکلك کبی سورسه • سن اکا
وارغل • اکی اوغلنجغی اوکسز قومغل دیدی • عورت
بو راده • صوبلمش کوره لم خانم نه صوبلمش ایدر منه
دیرسن • نه صویلرسن کوزا جوب کوردوکم کوکل ویرن
سودوکم قوچ بکیدم شاه یکیدم • طتلو دماغ ویرب
صورشدغم • بر یصدقده یاش قویوب امشدکم قرشو
یاتق قره طاغلری • سندن صکره من نیلرم بیلدر
اولسم منم کوردم اولسون • صوق صوق صولرولك
ایچرا اولسم منم قانم اولسون • التون ایچلك خرجایر
اولسم منم کفنم اولسون • تاول تاول سمبات اتوك
بیزا اولسم منم تابوتم اولسون • سندن صکره بن

Drs.85b, ME167, OŞG81.2

(1) gölge olsun.

Ḳaṭār ḳaṭār develerüm saŋa yüklet (2) olsun.

Aġayılda aġca ḳoyunum saŋa şölen olsun.

(3) Gözüŋ kimi ṭutarısa, göŋlüŋ kimi severise

sen aŋa (4) varġıl,

iki oġlancuġı ögsüz ḳomaġıl,

dėdi. ʿAvrat (5) burada şoylamış. Görelüm ḫānum, ne şoylamış, eydür:

Ne (6) dėrsin, ne şoylarsın?

Göz açup gördügüm,

göŋül vėrüp (7) sevdügüm!

Ḳoç yigidüm, şāh yigidüm!

Ṭatlu damaġ vėrüp (8) ṣorışduġum,

bir yaşduḳda baş ḳoyup emişdügüm!

Ḳarşu (9) yatan ḳara ṭaġları

senden ṣoŋra men neylerem?

Yaylar (10) olsam

menüm gūrum olsun!

Ṣovuḳ ṣovuḳ ṣularuŋ (11) içer olsam

menüm ḳanum olsun!

Altun aḳçaŋ ḫarcayur (12) olsam menüm kefenüm[1121] olsun!

Tavla tavla şehbāz atuŋ (13) biner olsam menüm tābūtum olsun!

Senden ṣoŋra bir

1121 كفتم → كفنم Baġlama göre okundu.

Drs.86a

یکیدی سوب وارسم بیلم یاتسم الایلان اولوب
منی صوقسون سنك اول مرحمت اتاك بابالك
بر جانه نزوار کم سکا قیا ممتلر عرش طانغ اولسون
کرسی طانغ اولسون یر طانغ اولسون کوك طانغ
اولسون قادر تنکری طانغ اولسون منم جانم سنك
جانکم قربان اولسون دیدی راضی اولدی عزرائیل
خاتونك جانن الا غلدی ادمیلر اوردی نولداش
قامدی الله تعالی یه بو راده یالوارمشی کوره لم
نجه بیلوارمش ایدر یوجه لردن یوجه سن کسه
بلمز نجه سن کورکلو تنکری چوق جاهللر سنی
کوکده ارار یرده استرسن خود مؤمنلرك کوکلنده
سن دایم طورن جبار تنکری اولو یوللر اوزرنده
عمارتلر یاپم سنك ایچون اج کورسم طویوره یم

سیکون

Drs.86a, ME168, OŞG81.23

(1) yigidi sevüp varsam bile yatsam

ala yılan olup (2) meni ṣoḳsun!

Senüŋ ol muḫannat anaŋ babaŋ,

(3) bir cānda ne var ki[1122] saŋa ḳıyamamışlar.

ʿArş ṭanıġ olsun, (4) kürsī ṭanıġ olsun!

Yėr ṭanıġ olsun, gök ṭanıġ (5) olsun!

Ḳādir Taŋrı ṭanıġ olsun!

Menüm cānum senüŋ (6) cānuŋa ḳurbān olsun!

dėdi, rāżī oldı. ʿAzrāyil,

(7) ḫatunuŋ cānın almaġa geldi ademī-ler evreni yoldaşına[1123]

(8) ḳıyamadı. Allāh Teʿālaya burada yalvarmış. Görelüm

(9) nėce yalvarmış, eydür:

Yücelerden yücesin,

kimse (10) bilmez nėcesin.

Görklü Taŋrı!

Çoḳ cāhil-ler seni (11) gökde arar, yėrde ister.

Sen ḫōd müminlerüŋ göŋlinde-(12)-sin.

Dāyim ṭuran Cebbār Taŋrı!

Ulu yollar üzerine (13) ʿimāretler yapayım senüŋ içün.

Aç görsem ṭoyurayım

1122 *İsim+ da(n) ne var ki* kalıbının anlamı için bk. Drs.86a.3 notu.

1123 Anlam için bk. Drs.86a.7 notu.

Drs.86b

سنکیچون . یالنجی کورسم طولمادیم سنك ایچون
الورسك ایکیموزك جانن بله الغل . قورسك ایکیموزك
جانن بله قوغل . کریمی چوق قادر تنکری دیدی . حق
تعالی یه دلی دومرولك سوزی خوش کلدی . عزرائیله
امر ایلدی . دلی دومرلك اتاسنك اناسنك جانن
ال . اول ایکی حلالی یوز قرق یل عمر ویردم دیدی .
عزرائیل دخی باباسنك اناسنك دخی جانن الدی .
دلی دومرول یوز قرق ییل دخی یولداشیله . یاش
یشادی . ددم قورقوت کلوبن بوی بویلدی . صوی
صویلدی . بو بوی دلی دمرولك اولسون . مندن
صکره الپ اوزانلر سویلسون . النی اچوق جومرد ارنلر
دکلسون دیدی . یوم ویره یم خانم . یرلو قره طاغلرك
یقلمسون . کولکه لیجه قبا اغاجك کسلمسون . قامن

Drs.86b, ME169, OŞG82.12

(1) senüŋiçün.

Yalıncaḳ görsem ṭonadayım senüŋ içün.

(2) Alurısaŋ ikimüzüŋ cānın bile alġıl,

ḳorısaŋ ikimüzüŋ (3)cānın bile ḳoġıl.

Keremi çoḳ Ḳādir Taŋrı!

dėdi. Ḥaḳ

(4) Teʿālaya Deli Dumruluŋ sözi ḫoş geldi ʿAzrāyile

(5) emr eyledi: Deli Dumruluŋ atasınuŋ anasınuŋ cānın

(6) al! Ol iki ḥelāle yüz ḳırḳ yıl ʿömür vėrdüm, dėdi.

(7) ʿAzrāyil daḫı babasınuŋ, anasınuŋ defʿī cānın aldı.

(8) Deli Dumrul yüz ḳırḳ yıl daḫı yoldaşıyla yaş

(9) yaşadı. Dedem Ḳorḳut gelüben boy boyladı, ṣoy

(10) ṣoyladı: Bu boy Deli Dumruluŋ olsun. Menden

(11) ṣoŋra alp ozanlar söylesün, alnı açuḳ[1124] cömerd erenler

(12) diŋlesün! dėdi.

Yom vėreyüm ḫānum:

Yėrlü[1125] ḳara ṭaġlaruŋ (13) yıḳılmasun!

Gölgelice ḳaba aġacuŋ kesilmesün!

Ḳanın[1126]

1124 Deyimin anlamı için bk. Drs.86b.11 notu.

1125 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

1126 قامن → قانن Düzeltme teklifi için bk. Drs.14b.2 notu.

Drs.87a

اقان كوركلو صويك قوريسون • قادر تكري سني
نامرده محتاج ايتمسون • اغ الڭده بش كلمه دعا
قلدق قبول اولسون • يغشدرسون • دورشدرسون
كناهڭزي • ادي كوركلو محمد بغشلسون خانم هي
قاڭلي قوجه اوغلي قان طورالي بويني بيان
ايدر خانم هي هي • اغوز زماننده قاڭلي قوجه ديرلردي
بر كرنار وواردي تيمش بر جلاسوني • اوغلي واردي
ادنه قان طورالي ديرلردي • قاڭلي قوجه ايدر
يارنلر اتام اوليبي من قالدم • يريني يوردني طوتدم
يارنكي كون من اولم اوغلم قالدبونن يكركي يوخ
دركه كوزم كوردكنه • اوغول كل سني ايوارهيم ديدي
اوغلان ايدر باباجون مني ايوه رهيم ديرسن مڭا
لايق قيز بخه اولوره • قان طورالي ايدر بابامن يرمزدن

طور

Drs.87a, ME170, OŞG82.27

(1) aḳan görklü ṣuyuŋ ḳurımasun!

Ḳādir Taŋrı seni (2) nā-merde muḥtāc ėtmesün!

Aġ alnunda[1127] bėş kelime du'ā (3) ḳılduḳ, ḳabūl olsun!

Yıġışdursun, dürişdürsün!

(4) Günāhuŋuzı adı görklü Muḥammede baġışlasun!

Ḫānum hey!

(5) **Ḳaŋlı Ḳoca Oġlı Ḳan Ṭuralı Boyını Beyān** (6) **ėder**

Ḫānum hey hey! Oġuz zemānında Ḳaŋlı Ḳoca dėrleridi

(7) bir gürbüz er vardı. Yetişmiş bir cılasun oġlı varıdı,

(8) adına Ḳan Ṭuralı dėrleridi. Ḳaŋlı Ḳoca eydür:

(9) Yārenler, atam öldi; men ḳaldum, yėrin yurdın ṭutdum.

(10) Yarınki gün men ölem, oġlum ḳala. Bundan yėgregi yoḫ-

(11)-dur ki gözüm görüriken, oġul, gel seni ėvereyim, dėdi.

(12) Oġlan eydür: Baba, çün meni ėvereyim dėrsin, maŋa

(13) lāyıḳ ḳız nėce olur? [Ḳaŋlı Ḳoca eydür: Nėce olur?][1128] Ḳan Ṭuralı eydür: Baba men yėrümden

1127 التونده → النونده Drs.35a.8, 102b.8, 108b.3, 121b.6, 154a.2'ye göre okundu.

1128 S. Tezcan, bu tamiri gerekçe yazmaksızın yapmıştır. Metnin bu kısmında gerçekten de bir eksiklik olduğu anlaşılıyor. Drs.87b.3 ve bağlama göre söz konusu tamir uygundur.

Drs.87b

طورمدین اول طورمش اولامن قره قوج اته بنمدین اول

بنمش اولامن قانلو کافر ایلنه وارمدین اول وارمش

مکا باش کتورمش اولا دیدی قاکلی قوجه ایدر اغول

سن قیتز استمزمش سن برجلا سون بهادر استمزمش

سن انوك ارقاسنده بیه سن ایچه سن خوش کچه

سن ایدر بلی جانم قیا ایلا استرم پس وارهسین

برجیجی بیجی قورکان قیتزنی الاسن نکاهنده طایتم

اوزرینه دوشمه قارنی برملر دیدی قاکلی قوجه

ایدر اوغول قیتز کورمك سندن مال رزق ویرمك

بندن دیدی بویله دیکج ارنلر اورنی قان طورالی

یرندن طوردی قرق یکیدن یاننه الدی ایچ اغوزه

کوردی قیتز بولیمادی قایتدی کرو دوندی اولرینه

کلدی باباسی ایدر اوغول قیتز بولدکمی قان طورالی

Drs.87b, ME171, OŞG83.10

(1) ṭurmadın ol ṭurmış ola. Men ḳazaḳuç[1129] atuma binmedin ol

(2) binmiş ola. Men ḳanlu kāfir èline varmadın ol varmış,

(3) maŋa baş getürmiş ola, dèdi. Ḳaŋlı Ḳoca eydür: Oġul,

(4) sen ḳız istemezmiş-sin, bir cılasun bahadır istermiş-[1130]

(5)-sin; anuŋ arḳasında yèyesin içesin; ḫoş gèçe-

(6)-sin, Eydür: Belī, cānum baba, eyle isterem. Pes varasın,

(7) bir cici bici Türkman ḳızını alasın; negāhenden ṭayınam,[1131]

(8) üzerine düşem ḳarnı yırtıla?[1132] dèdi. Ḳaŋlı Ḳoca

(9) eydür: Oġul, ḳız görmek[1133] senden, mal rızḳ vèrmek

(10) benden, dèdi. Böyle dègec erenlèr evreni Ḳan Ṭuralı

(11) yèrinden ṭurdı, ḳırḳ yigidin yanına aldı, İç Oġuza[1134]

(12) girdi[1135] ḳız bulımadı. Ḳayıtdı gèrü döndi, èvlerine

(13) geldi. Babası eydür: Oġul, ḳız bulduŋ mı? Ḳan Ṭuralı

1129 قرەقوج → قزەقوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1130 استمزمشسن → استرمشسن Aynı satırdaki *istemezmiş-sin*'e göz takılması sonucu yanlış yazılmıştır.

1131 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.87b.7 notu.

1132 Vurgu yoluyla soru cümlesi için bk. Drs.87b.7-8.

1133 Fiilin anlamı için bk. Drs.51b.1, 87b.9 notu.

1134 اغوزي → اغوزه Tamir için bk. Drs.87b.11-12 notu.

1135 كوردي → كردي Tamir için bk. Drs.87b.11-12 notu.

Drs.88a

ایدر بیلمسون اغوز اللري مكا يار قيز بوليدم بيا
ديدي • باباسي ايدر هي اوغول قيز دليو وارن بوليد
وارمز قان طورالي ايدر • يا نيجه وار ربيا ديدي •
قاكلي قوجه ايدر • اوغول صباح وارب اويلن
كلمك اولمز • اويلن وارب اخشام كلمك اولمز •
اوغول سن ما لمجدا ولدغمز سكا قيز اراييت
كيدهيم ديدي • قاكلي قوجه سوني قوابي اوري
طوردي • اغ صقللو بير قوجه لو يا نند برقدي •
اج اغوزه كردي • قيز بولماديم طلارندي •
طش اغوزه كردي • بوليدي طولندي • طره بوزنه
كلدي • مكر طره بوزان تكور سيك بر عظيم كوركلو
محبوب قزي واردي • صاغنه صولنه الكي قوشه
بايي جكردي • اندوغي اوخ يره دوشمزدي • اول

ئولن

Drs.88a, ME172, OŞG83.24

(1) eydür: Yıḳılsun Oġuz èlleri! Maŋa yarar ḳız bulımadum baba,

(2) dèdi. Babası eydür: Hey oġul, ḳız dileyü varan böyle

(3) varmaz, Ḳan Ṭuralı eydür: Ya nèce varur baba? dèdi.

(4) Ḳaŋlı Ḳoca eydür: Oġul, ṣabāḥ varup öylen

(5) gelmek olmaz, öylen varup aḫşam gelmek olmaz.

(6) Oġul, sen māla becid ol, yıġ, men saŋa ḳız arayı

(7) gèdeyim, dèdi. Ḳaŋlı Ḳoca sevini ḳıvanı öri

(8) ṭurdı, aġ ṣaḳallu pīr ḳocalar yanına bıraḳdı.[1136]

(9) İç Oġuza girdi, ḳız bulımadı. Ṭolandı,

(10) Ṭaş Oġuza girdi, bulımadı. Ṭolandı, Ṭırabuzana

(11) geldi. Meger Ṭırabuzan Tekürinüŋ bir ʿazīm görklü,

(12) maḥbūb ḳızı varıdı; ṣaġına ṣolına iki ḳoşa

(13) yay çekeridi,[1137] atduġı oḫ yère düşmezidi.[1138] Ol

1136 *Yanına bıraḳ-* deyimi ve dengi kullanımlar için bk. Drs.88a.8 notu.

1137 Cümle ile ilgili açıklama için bk. Drs.88a.12 notu.

1138 Cümlenin anlamı için bk. Drs.30a.13, 88a.12 notu.

Drs.88b

يتزك اوج جانورقا لكلمي قمتا نلغي واردي • هركيم
اول اوج جانوري بصسه يكسه اولدرسه يتزمي
اكا ويردم ديو وعده ايلمشدي بصامسه باشين
كسردي • بويله لكله اوتوز ايكي كافر بكنولك
اوغلانك باشي برج بدننده كساوب اصلمش ايدي
اول اوج جانورك بري قفان اصلاندي • بري قوم
بوغه يدي بري دخي قره بوغه ايدي بولرك هربريسي
برا ژدرها ايدي • بو اوتوز اكي باشكم برج ده اصلمش
ايدي • قفان اصلاند قره بغانك بونيي كورمشلردي
ايجون بوغا بو ينرندن هلاك اولمشلردي قاكلي توجه
بو باشلري وبو جانورلري كوردي باشنده اولن
بيت اياغنه ديرلدي • ايدر وارهيم اوغلنه طوغري
خبر ويرهيم ديدي وارسه كلسون الشون بوخسه

Drs.88b, ME173, OŞG84.6

(1) ḳızuŋ üç cānvar ḳalıŋlığı ḳaftanlığı varıdı. Her kim

(2) ol üç cānvarı başsa, yèŋse, öldürse ḳızumı

(3) aŋa vèrürem, dèyü vaʿde eylemişidi. Başamasa başın

(4) keseridi. Böylelikle otuz iki kāfir beginüŋ

(5) oğlınuŋ başı burc bedeninde kesilüp aṣılmış idi.

(6) Ol üç cānvaruŋ biri ḳağan aṣlanıdı, biri ḳara

(7) boğayıdı, biri daḫı ḳara buğra idi. Bularuŋ her birisi

(8) bir ejderhāyıdı. Bu otuz iki baş[-]kim burc-da aṣılmış

(9) idi, ḳağan aṣlanıla ḳara buğ[r]anuŋ[1139] yüzin görmemişleridi,[1140]

(10) ancaḳ boğa boynuzında helāk olmışlarıdı. Ḳaŋlı Ḳoca

(11) bu başları ve bu cānvarları gördi başında olan

(12) bit[1141] ayağına dèrildi. Eydür: Varayım, oğluma ṭoğrı

(13) ḫaber vèreyim. Hüneri varısa gelsün alsun, yoḫsa

1139 بغانك → بغرانك Tamir bağlama göre yapıldı.

1140 Bu *boy*da sıralama ve kurgudaki karışıklık için bk. Drs.88b.6-9 notu.

1141 بيث → بيت Drs.101b.5 ve bağlama göre okundu.

Drs.89a

اوده كي قيزه راضي اولسون ديدي • آت اياغي

كولك اوزان دلي چوك اولور • قاكلي قوجه كيدرك

كلدي اغوزه چقدي • قان طوراليه خبر اولدي •

بابك كلدي ديديلر • قرق ييكيد له باباسنه قرشو

واردي • اليني اوپدي • ايدر جانم بابا مكا يارشق

قيز بولدكمي • ايدر بولدم اوغول هنرك وار ايسه

ديدي • قان طورالي ايدر التون اقچه مي استر •

قاتر بسركي استر • باسي ايدر • اوغول هنركك هني

ديدي • قان طورالي ايدر بابا بيليستي تره قاصلق اوغن

ايرصاليم قيلوكاتن الينه اقتن چاپايم • باشن

كسيم قان دوكيم كافر قانن قوصدرايم • قولن

قراويش كموره يم • هنر كوستره يم • قاكلي قوجه ايدر

هاي جانم اوغول • هنر ديديكم اول دكل • اول قيز

ايچون

Drs.89a, ME174, OŞG84.17

(1) èvdeki ḳıza rāżī olsun, dèdi. At ayağı

(2) külük, ozan dili çevük olur. Ḳaŋlı Ḳoca gèderek

(3) geldi, Oğuza çıḳdı. Ḳan Ṭuralıya ḫaber oldı:

(4) Babaŋ geldi, dèdiler ḳırḳ yigidile babasına ḳarşu

(5) vardı, elin öpdi. Eydür: Cānum[1142] baba, maŋa yarar

(6) ḳız bulduŋ mı? Eydür: Buldum oğul, hünerüŋ var ise…

(7) dèdi. Ḳan Ṭuralı eydür: Altun aḳça mı ister,

(8) ḳatar [ḳatar][1143] beserek mi ister? Babası eydür: Oğul, hüner gerek, hüner,

(9) dèdi. Ḳan Ṭuralı eydür: Baba, yelisi ḳara ḳażılıḳ atuma

(10) eyer ṣalayım a![1144] Ḳanlu kāfir èline aḳın çapayım, baş

(11) keseyim, ḳan dökeyim; kāfire ḳan ḳuṣdurayım. Ḳul

(12) ḳaravaş getüreyim, hüner göstereyim, Ḳaŋlı Ḳoca eydür:

(13) Hay cānum oğul, hüner dèdigüm ol degül. Ol ḳız

1142 Kelime *ḫanum* da okunabilir.

1143 Tamir için bk. DKON: 243.

1144 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.89a.10 notu.

Drs.89b

ایچون اوچ جانورنسا قلمشلر هر کیم اول اوچ جانوری
یصه اول قیزی اکا ویررلر بصوب اولدرمسه
انوک باشنی کسرلر برجه اصارلر قان طوراکی
ایدر بیا یوسوزی سن مکا دیمک کرک ایدی چونکه
دیدک البته وارسم کرک یاشه قاضنج یورزمنه ترخنج
اولمسون قادوننه اتابک بیا اسن قالوک دیریکی قاکلی
توجه ایدر کوردکی من مکا نتدم اوغلانه قورخنج جزلر
ویره یم اولم کیم کیمنه دونه دیدی قاکلی توجه یواراده
صویلمش کورنلم حاتم نه صویلمش ایدی اوغلنسن
وارنه جق یروک طوله جه طولانج یوللری اولور املو
یاتوب چقامز انوک یاپجیمی اولور الکیلان نسوکمز
انوک اورمانی اولور کوکلی بیلو اولان انوک قلمسی
اولور کور قاقونی کوکل الان انوک کورکلسی اولور

Drs.89b, ME175, OŞG84.30

(1) içün üç cānvar saḳlamışlar. Her kim ol üç cānvarı

(2) baṣṣa,[1145] ol ḳızı aŋa vėrürler, başup öldürmese

(3) anuŋ başını keserler, burca aṣarlar, Ḳan Ṭuralı[1146]

(4) eydür: Baba, bu sözi sen maŋa dėmemek gerek idüŋ. Çünki

(5) dėdüŋ, elbetde varsam gerek. Başuma ḳaḫınc yüzüme toḫınc

(6) olmasun. Ḳadun ana,[1147] beg baba, esen ḳaluŋ! dėdi. Ḳaŋlı

(7) Ḳoca eydür: Gördüŋ mi men maŋa netdüm? Oğlana ḳorḫınc ḫaberler

(8) vėreyim, ola kim gėtmeye, döne, dėdi. Ḳaŋlı Ḳoca bu arada

(9) ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Oğul, sen (10) varacaḳ yėrüŋ ṭolamac ṭolamac yolları olur.

Atlu (11) batup çıḳamaz anuŋ balçığı olur.

Ala yılan süŋemez[1148] (12) anuŋ ormanı olur.

Gögile pehlū uran anuŋ ḳalʿası (13) olur.

Göz ḳaḳuban göŋül alan anuŋ görklüsi olur.

1145 بصه → بصّه Bağlama göre okundu.

1146 طوراكي → طورالي Bağlama göre okundu.

1147 اتا → انا Drs.70a.12 ve bağlama göre okundu.

1148 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.89b.11, 90a.8 notu.

Drs.90a

هاي ديديڭ باش كتورن جلّادي اولور يكتنڭ
قلقانى اوينز بياسي اولور ياوزيرلره يلتنڭ قاپنج
دونكل اغ صقاللو بباكي قرجوق اولمش اناكي يوزلتغل
ديري قان طورالي قاقري ايدرنه سويلرسه خنه
ايدرسڭ جانم بابا بوقدر ايشتڭ قرحى يكتي اولور
اليب اره قرحو ويرمك عيب اولور دولاچ بوللوڭ
قادر قورشه دونله يوردم اتلو يا توب انزك يا چغم
قونلو دوشيم الدن سوكنز اورماني جعق جيقوب
اوده اوردم كوكل پهلوا ورده قلملرين قادر قورشه
بيام بتام كوزيجوبي كوكل اله كوركلوستك بو بيني
اوبم يعزندن قلقاني اوبني بياستك قادر قورشه
باشي كسيم يا واريم بالچلم باكليم يا قرى يغرانك
كوكسي اسندن قالم ويا بوغانك بوبيورنده ايلشم

با

Drs.90a, ME176, OŞG85.15

(1) Hay dėmedin baş götüren[1149] [anuŋ][1150] cellādı olur.
Yağrınında (2) ḳalḳan oynar [anuŋ][1151] yayası olur.
Yavuz yėrlere yeltendüŋ, ḳayda (3) döngil!
Aġ şaḳallu babaŋı [ağlatmağıl!][1152]
ḳarıcuḳ olmış anaŋı bozlatmağıl! (4) dėdi. Ḳan Ṭuralı ḳaḳıdı, eydür:
Ne söylersin, ne (5) eydürsin cānum baba?
Bu ḳadar işden ḳorḫan yigit mi olur?
(6) Alp ere ḳorḫu vėrmek ʿayb olur.
Dolamac [dolamac][1153] yollarını (7) Ḳādir ḳorısa dünle[1154] yortam.
Atlu batup [çıḳamaz][1155] anuŋ balçığına (8) ḳumlar[1156] döşeyem.
Ala yılan süŋemez[1157] ormanını çaḳmaḳ çaḳup (9) oda uram.
Gögile pehlū uran ḳalʿaların, Ḳādir ḳorısa (10) tepem[1158] yıḳam.
Göz ḳaḫuban[1159] göŋül alan görklüsinüŋ boynın (11) öpem.[1160]
Yağrınında ḳalḳan oynar yayasınuŋ, Ḳādir ḳorısa (12) başın kesem.[1161]
[Ya varam][1162] ya varmayam, ya gelem ya gelmeyem.
Yā ḳara buğranuŋ (13) gögsi altında ḳalam
veya boğanuŋ boynuzında ilişem

1149 Okuma şekilleri ve deyimin anlamı için bk. Drs.90a.1 notu.

1150 Tamir için bk. Drs.90a.1, 2 notu.

1151 Tamir için bk. Drs.90a.1, 2 notu.

1152 Tamir için bk. Drs.90a.3 notu.

1153 Tamir Drs.89b.10'da geçen *ṭolamac ṭolamac yollar* tamlamasına göre yapıldı.

1154 Anlam teklifi için bk. Drs.4b.4 notu.

1155 Tamir Drs.89b.11'deki dizeye göre yapıldı.

1156 قونلر → قوملر Drs.89b.11'deki dize ve bağlama göre okundu.

1157 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.89b.11, 90a.8 notu.

1158 بپام → تپام Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.90a.10 notu.

1159 قجوبن → قخوبن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.90a.10 notu.

1160 Buradaki dize eksikliği için bk. Drs.90a.11 notu.

1161 كسيم → كسم Bağlama göre okundu.

1162 Tamir Drs.90b.1'de geçen aynı cümleye göre yapıldı.

Drs.90b

یا قفان اصلانک قیناغندم دیدلم یاوارم یاوارمیم
یاکلم یاکلمیم بنه کورجه بک بابا خاتونه اناسنه قالدک
دیدی کوزدلرکه ناموس اججون بکلمز ایتدیلر اوغول
اوتمروك اجق اولسون صاغ اسن واروب کلمشسن
دیدلر اناسنک اناسنک الدرین اوپدی قرق
یکیدن یاننه برقدی یدی کون یدی کیجه یورتدیلر
کافرک سرحدنه ایردیلر چادر دکدیلر یوکرك آتن
یوکردوب قان طوراکی کورزین کوکه اتار ایوب یره
دشمندین قروار طوتر هی قرق اشم قرق یولداشم یوکرك
اولسه یا رشم کوجلو اولسه کورشسم حق تعالی
عنایت ایلسه اوج چاپوری اولدرسم کوزللر
سروری صاری طونلی سلجان خاتونی النسم
اتلم اناما ایونه دونسم هی قرق اشم قرق یولداشم

Drs.90b, ME177, OŞG86.4

(1) ya ḳaġan aṣlanuŋ ḳıynaġında didilem.

Ya varam ya varmayam, (2) ya gelem ya gelmeyem.

Yine görince beg baba, ḫatun ana [e]sen[1163] ḳaluŋ![1164]

(3) dėdi. Gördiler ki nāmūs içün beklemez, eyitdiler: Oġul,

(4) oġuruŋ açuḳ olsun, ṣaġ esen varup gelesin!

(5) dėdiler. Atasınuŋ anasınuŋ ellerin öpdi, ḳırḳ

(6) yigidin yanına bıraḳdı. Yedi gün yedi gėce yortdı-lar

(7) kāfirüŋ serḥaddına[1165] ėrdiler, çadır dikdiler. Yügrük atın

(8) yügürdüp Ḳan Ṭuralı gürzin göge atar, ėnüp yėre

(9) düşmedin ḳarvar, ṭutar.

Hey ḳırḳ ėşüm, ḳırḳ yoldaşum!

Yügrük (10) olsa yarışsam,[1166]

güclü olsa güreşsem,

Ḥaḳ Teʿāla (11) ʿināyet eylese,

üç cānvarı öldürsem.

Gözeller (12) serveri Ṣarı Ṭonlı Selcan[1167] Ḫatunı alsam,

(13) atam anam ėvine dönsem.

Hey ḳırḳ ėşüm, ḳırḳ yoldaşum!

1163 سن → اسن Tamir Drs.89b.6, 131b.11 ve bağlama göre yapıldı.

1164 قالدك → قالك Drs.89b.6, 131b.11 ve bağlama göre okundu.

1165 سرحدنه → سرحدّنه Drs.64b.12, 65a.5, 137a.10'da geçen şeddeli örneklere göre okundu.

1166 يارشم → يارشسم Bağlama göre okundu.

1167 Okuma şekilleri vr teklif için bk. Drs.90b.12 notu.

Drs.91a

قرتكوره قربان اولسون منم باشم ديو سويلردي
بوتلر بو سوزده ايكن مكر خانم تكوره خبر واردي
اغوزدن قان طورالي ديرلر بر يكيت وار ايمش قيزك
دليو كلي يورر ديديلر كافرلر ايدي اغاج بر قرشو
كلديلر ينه تكور يكون يكيت بكل ديديلر وير شمكه الشاغه
كلدك ديديلر عزت حرمت ايلديلر اق چادر دكدلر
الد قالي دوشديلر اعجم تپون قرديلر يدي يللق
آل شراب ايچوردلر الوب بونلري تكوره كتوردلر
تكور تخت اوزرنده اوترمشدي يوز كافرا يچيو
كيمشدي يدي قات ميداني طولندي كلدي
مكر قيز ميداننده بر كوشك ياپدرمش ايدي جميع
باشنده اولي قيزلر آل كيمشلردي كندو صاري
كيمش ايدي بو قاريدن تماشا ايدردي قان طورالي

كلدي

Drs.91a, ME178, OŞG86.22

(1) Ḳırḳuŋuza ḳurbān olsun menüm başum! dėyü söyleridi.

(2) Bunlar bu sözde iken, meger ḫānum, Tekür̈e ḫaber vardı:

(3) Oġuzdan Ḳan Ṭuralı dėrler bir yigit var imiş. Ḳızuŋ

(4) dileyü geli yörir, dėdiler. Kāfirler yedi aġaç[1168] yėr ḳarşu

(5) geldiler. Neye geldiŋüz, yigit yeŋil? dėdiler. Vėrişmege alışmaġa

(6) geldük, dėdiler. ʿİzzet ḥürmet eylediler, aḳ çadır dikdiler,

(7) ala ḳalı döşediler, aġca ḳoyun ḳırdılar, yedi yıllıḳ

(8) al şerāb içürdiler, aluban bunları Tekür̈e götürdiler.

(9) Tekür taḫt üzerinde oturmışıdı, yüz kāfir ebçin[1169]

(10) gėyinmişidi. Yedi ḳat[la][1170] meydānı ṭolandı geldi.

(11) Meger ḳız meydānda bir köşk yapdurmış idi. Cemiʿ

(12) yanında olan ḳızlar al gėymişleridi, gendü ṣarı

(13) gėymiş idi, yoḳarıdan temāşā ėderidi. Ḳan Ṭuralı

1168 Kelimenin uzunluk birimi olarak kullanılışı için bk. Drs.91a.4 notu.

1169 ایچن → ابچن Okuma şekilleri ve teklif için bk. DKON: 245-246.

1170 Tamir, kelimenin anlamı ve dengi kullanışlar için bk. Drs.91a.10 notu.

Drs.91b

كلدي • قاره شابقلو تكوره سلام ويردي • تكور
عليك الدي • الوقالي دوشدلر • اوتوردي • تكور
ايدر يكت نيردن كلورسين • قان طورالي يرندن
طوري كلدي • ابول ابول يوردي • اغ اليني اجدي
اغ بيلكلريني صغادي • ايتديكم قرشو ياتان قره طاغلي
اشا كلمشم • ايتن دلي صويكي كيجكه كلمشم • طانا
توكه كيبك قولتغنه صغنوب كلمشم • تكري بيور غيله بيغمبر
قوليلم • قيزوكي الماغه كلمشم ديدي • تكور ايدر
بويكيدك سوزي يوكوك اكرالنده همتي واريسه
ديدي • تكور ايدر بويكيدي • اتا دن طوغمه صويلك
صويدلر • قان طورالي • الوتلوا بجغه كتان بيزيني
بيلنه صاردي • قان طورالي الوب ميدانه كتورديلر
قان طورالي جال وكال • اباسي يكت ايدي • اغوزده

Drs.91b, ME179, OŞG87.1

(1) geldi, ḳara şapḳalu Tekür̈e selām vėrdi. Tekür

(2) ʿaleyk aldı. Ala ḳalı döşediler, oturdı. Tekür

(3) eydür: Yigit ne yėrden gelürsin? Ḳan Ṭuralı yėrinden

(4) ṭurı geldi, apul apul yöridi, aġ alnını açdı,

(5) aġ bileklerini ṣıġadı, eyitdi kim

Ḳarşu yatan ḳara ṭaġuŋı (6) aşmaġa gelmişem.

Aḳın-dılı [görklü][1171] ṣuyuŋı gėçmege gelmişem.

Ṭar e-(7)-t[eg]üŋe[1172] gėŋ ḳoltuġuŋa ṣıġınu gelmişem.

Taŋrı buyuruġıyıla Pėġamber[1173] (8) ḳavlıyıla ḳızuŋı almaġa gelmişem, dėdi. Tekür, eydür:

(9) Bu yigidüŋ sözi yügrük, eger elinde hüneri var ise [ḳızumı vėreyim],[1174]

(10) dėdi. Tekür eydür: Bu yigidi anadan ṭoġma ṣoyuŋ!

(11) Ṣoydılar. Ḳan Ṭuralı altunlu ince kettān bėzini

(12) bėline ṣardı.[1175] Ḳan Ṭuralı[yı][1176] alup meydāna getürdiler.

(13) Ḳan Ṭuralı cemāl u kemāl iyesi yigit idi. Oġuzda

1171 Tamir için bk. Drs.91b.6, 95a.8 notu.

1172 اتوکه → اتکوکه Tamir Drs.43b.10 ve bağlama göre yapıldı.

1173 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır. Ayrıca, bk. Drs.5a.3 notu.

1174 Tamir Drs.88b.3 ve bağlama göre yapıldı.

1175 Anlam için bk. Drs.91b.12 notu.

1176 طورالي → طوراليبي Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.92a

دورت يكت نقابله كوزدي • بري قان طورالي بري
تره چكوز وا وغلي ترق قنوق • وبوز ايغولوا بيرلك
قان طورالي نقابن سربدي • قيزكوشكدن بقاردي
طارقلغي يوشلدي • كديسي ماولدي • اوصل اولمش
طنه كبي • اغزنك صوبي اقدي • يانندغي قيزلره
ايدر • حق تعالي اتامك كوكلنه • رحمت ايلشه كابن
كسوب بني اوله بكيده • ويرسه • بونك كبي يكت خيف
اوله كه جانوورلر النده • هلاك اوله ديدي • بوحالده
دمور زنجيرله • بوغازيني كموردي يله • بوغادين چوكردي
بوبيزيله برمرمرطاشني • بوغردي بيين كبي دندي
كافرلر ايدر • شمدي بكيدي اتار بقان • سرور برمان
يتلسون • اغوز الري • قرق يكت بربك اوغلنله
برقيزدن اوتوي • اولمك نولور ديديلر • يوني ايشدجك

قرق

Drs.92a, ME180, OŞG87.16

(1) dört yigit niḳābıla gezeridi: Biri Ḳan Ṭuralı, biri

(2) Ḳara Çekür ve oğlı Ḳırḳ Ḳınuḳ ve Boz ayğırlu a![1177] Beyrek.

(3) Ḳan Ṭuralı niḳābın serpdi ḳız köşkden baḳarıdı;

(4) ṭar ḳıllıġı[1178] yoşuldı,[1179] kedisi mavladı,[1180] avşıl olmış

(5) ṭana gibi ağzınuŋ ṣuyı aḳdı. Yanındağı ḳızlara

(6) eydür: Ḥaḳ Teʿāla atamuŋ göŋline raḥmet eylese, kābin

(7) kesüp[1181] meni ol yigide vèrse. Bunuŋ gibi yigit ḥayf

(8) ola ki cānvarlar elinde helāk ola, dèdi. Bu maḥalda

(9) demür zencīrile boğayı getürdiler. Boğa dizin çökdi,

(10) boynuzıyıla bir mermer ṭaşı yoğurdı,[1182] peynir gibi ditdi.

(11) Kāfirler eydür: Şimdi yigidi atar yıḳar, serer partar.[1183]

(12) Yıḳılsun Oğuz èlleri! Ḳırḳ yigit bir beg oğlıyla

(13) bir ḳızdan ötüri ölmek nolur? dèdiler. Bunı èşidicek

1177 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92a.2 notu.

1178 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92a.4 notu.

1179 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92a.4 notu.

1180 *Kedisi mavla-* deyiminin anlamı için bk. Drs.92a.4 notu.

1181 Deyimin anlamı için bk. Drs.92a.6-7 notu.

1182 Kelimenin anlamı için bk. Drs.92a.10 notu.

1183 پرتاز → پرتار Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.92a.11 notu.

Drs.92b

قرق يكت اغلشدلر • قان طورالي صاغنه بقدي قرق

يكيدن اغلر كوردي • صولنه بقدي ايلن اغلر كوردي • ايدر

هي قرق اشوم • قرق يولداشم نيه اغلرسز • قورقجه

قتوزم كتورك اوكلكمي ديري • بوراده • قرق يكت

قان طورالي اوكمشلر • كوره لم خانم بخه اوكمشلر • ايدر

سلطانم قان طورالي قالقوبني يركدن طورمدقجي بليشي

قره قاضلق اتوك بندكجي • ارومیلي الطاغي • اوليوب

قوشليوب • باباكك اغزبان ايشكندن قراوشلر اينك

صنار كورمدكجي • يونم بوغه ديدكلري • قره اينك بوزاغي

دكلميدر • الب ارنلر تريمين قتوررديّ • اولوز صاري

طونلو سلجان • خاتون كوشكدن ياقر كيمه باقسه عشقله

اورده يقره • قان طورالي صاري طونلي قتو عشقه يير

برهو ديدي • مره بوغاكزي قتو ويرك كلسون ديدي بناك

Drs.92b, ME181, OŞG87.29

(1) ḳırḳ yigit aġlaşdılar. Ḳan Ṭuralı şaġına baḳdı ḳırḳ

(2) yigidin aġlar gördi, ṣolına baḳdı eyle gördi eydür:

(3) Hey ḳırḳ ėşüm, ḳırḳ yoldaşum! Neye aġlarsız? Ḳolça[1184]

(4) ḳopuzum getürüŋ, ögüŋ meni, dėdi. Burada ḳırḳ yigit

(5) Ḳan Ṭuralıyı ögmişler. Görelüm ḫānum nėce ögmişler, eydür:

(6) Sulṭānum Ḳan Ṭuralı!

Ḳalḳubanı yėrüŋden ṭurmaduŋ mı?

Yelisi (7) ḳara ḳażılıḳ atuŋ binmedüŋ mi?

Arḳu Bėli[1185] Ala Ṭaġı avlayuban (8) ḳuşlayuban [aşmaduŋ mı?][1186]

Babaŋuŋ aġ ban [evi][1187] ėşiginde ḳaravaşlar inek (9) ṣaġar görmedüŋ mi?

Boġa boġa dėdükleri ḳara inek buzaġusı (10) degül midür?

Alp erenler ḳarımından ḳayurur mı[1188] olur?

Ṣarı (11) Ṭonlu Selcan Ḫatun köşkden baḳar,

kime baḳsa ʿışḳıla (12) oda yaḳar,

Ḳan Ṭuralı! Ṣarı Ṭonlı ḳız ʿışḳına bir (13) <bir>[1189] hū! dėdi[ler].[1190]

Mere boġaŋuzı ḳoyu vėrüŋ, gelsün! dėdi. Boġanuŋ

1184 قورلجه → قولجه Drs.4b.11, 17b.11, 18a.1, 96a.4'e göre okundu.

1185 ميلي → بيلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.92b.7 notu.

1186 Tamir Drs.43b.8-9, 91b.5-6, 124b.8 ve bağlama göre yapıldı.

1187 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.92b.8, 100b.10 notu.

1188 قيورردي → قيوررمي Drs.90a.5, 100a.13, 100b.2, 123a.11, 135b.5, 135b.6, 135b.7'ye göre okundu.

1189 Kelime satır değişikliği nedeniyle yanlışlıkla tekrar yazılmıştır.

1190 Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.93a

زنجیرن الدیلر صالی ویردیلر • بو نیزه‌یی الماس جبا کبی •
قان طورالینک اوزرینه سوردی • قان طورالی ادی •
کورکلو محمده صلوات کتوردی • بغانک التنه بر یمرق
ایله اوردیکم بغانک کوکی اوزرینه چوکردی • التنه
یومروغنی طیادی سوردی میدانک باشنه چوقردی •
چوق چالشدیلر • نه بوغه یکر نه قان طورالی یکر •
کوت کوت بوغا صولمغه باشلدی • اغزی کوپکلندی •
قان طورالی ایدر بو دنیایی ارنلر • عقلله بولمشلردر
بونک اوکندن صچرایه‌یم نه ضررم وارسه اردندن
کوستره‌یم دیدی • ادی کورکلو محمده صلوات کتوردی •
بوغانک اوکندن صاولدی • بغا بینوزی اوزرینه
دکلدی • توبروغندن اوچ کره کتوربه صالدی •
سوکلری خردا اولدی بصدی بوغزلدی • بچاق

Drs.93a, ME182, OŞG88.18

(1) zencīrin aldılar, ṣalı vėrdiler. Boynuzı elmas cıda gibi,

(2) Ḳan Ṭuralınuŋ üzerine sürdi. Ḳan Ṭuralı adı

(3) görklü Muḥammede ṣalavāt getürdi. Boğanuŋ alnına[1191] bir yumruḳ

(4) eyle urdı[-]kim boğayı göti üzerine çökerdi. Alnına

(5) yumruğın ṭayadı, sürdi meydānuŋ başına çıḳardı.

(6) Çoḳ çalışdılar, ne boğa yėŋer ne Ḳan Ṭuralı yėŋer.

(7) Küt küt boğa ṣolumağa başladı, ağzı köpüklendi.

(8) Ḳan Ṭuralı eydür: Bu dünyāyı erenler ʿaḳlıla bulmışlardur.[1192]

(9) Bunuŋ öŋinden ṣıçrayayım, ne hünerüm varısa ardından

(10) göstereyim, dėdi. Adı görklü Muḥammede ṣalavāt getürdi,

(11) boğanuŋ öŋinden ṣavıldı. Boğa boynuzı üzerine

(12) diŋeldi ḳuyruğından üç kerre götürüp yėre ṣaldı,

(13) süŋükleri ḫurd oldı. Başdı, boğazladı, pıçaḳ

1191 التنه → النته Drs.10b.2, 20a.9 ve bağlama göre okundu.

1192 Fiilin anlamı için bk. Drs.93a.8 notu.

Drs.93b

جقرب دریسنی یوزدی* ایتی میدانه قویب دیرینی
تکورك اوکنه کتوروب ایدر* طکله قیزلکی* مکا ویرسن
دیدی* تکور ایدر مره قیزی ویرك شهردن* سورك
چقسون کتسون دیدی* تکورك قرداشی اوغلی واردی*
ایدر چانوزلر سروری* اصلاندر* انوکله دخی اوین
کوسترسون قیزی اندن صکره* ویرلوم دیدی* واردیلر
اصلانی چقردیلر میدانه کتوردیلر* اصلان چیقدی*
میدانه نه قدر آدم وارسه* قان قاشندی* یکتلری
ایدر یوغادن قورقلدی* اصلاندن بجه قورتلدیلر
اغلشدلر* قان طورالی یکتلرن اغلرکوردی* ایدر
مادره الحمد قپودنم الم الولك* منی اوکلك صاری طونلو
قیز عشقنه بر اصلاندن دونمی دیدی* یولداشلری
بوراده صوبلمیش کوزه لم حاتم نه صوملمش ایدر سلطانم

Drs.93b, ME183, OŞG88.30

(1) çıḳarup derisini yüzdi. Etin meydānda ḳoyup derisini

(2) Tekürüŋ öŋine getürüp eydür: Ṭaŋla ḳızuŋı maŋa vėresin,

(3) dėdi. Tekür eydür: Mere ḳızı vėrüŋ, şehirden sürüŋ;

(4) çıḳsun gėtsün, dėdi. Tekürüŋ ḳardaşı oğlı varıdı,

(5) eydür: Cānvarlar serveri aṣlandur. Anuŋıla daḫı oyun

(6) göstersün, ḳızı andan ṣoŋra vėrelüm, dėdi. Vardılar

(7) aṣlanı çıḳardılar, meydāna getürdiler. Aṣlan ḥayḳırdı

(8) meydānda ne ḳadar at varısa ḳan ḳaşandı. Yigitleri

(9) eydür: Boğadan ḳurtıldı, aṣlandan nėce ḳurtıla? dėdiler,

(10) ağlaşdılar. Ḳan Ṭuralı yigitlerin ağlar gördi eydür:

(11) Mere a![1193] [ḳo]lça[1194] ḳopuzum ele aluŋ, meni ögüŋ. Ṣarı Ṭonlu

(12) ḳız ʿışḳına bir aṣlandan döneyin[m]i?[1195] dėdi. Yoldaşları

(13) burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür: Sulṭānum

---

1193 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.93b.11 notu.

1194 لجه → قولجه Tamir için bk. Drs.93b.11 notu.

1195 ونيمي → ونينمي Drs.96a.5 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.94a

قان طورالي اغجه سازلر ايچنده صاري كوڭلكلو كوربي
طايلر بصان . اولك طربى . دلوبن قانن صورن قره
بولادا وزقيلجده قايتمين اغجه توزلو قتي باين درسنيمي
اغ يلكلو اوتكون اوصرنه قايتميى چاتودلر سووردي
قفان اصلان قران . الكوبك ايته كند وزين طلادري
الب يكتلر صواشى كوني قرشيندن يتوردى ديديلر .
صاري طونلي سلجان خاتون كوشكدن بقان كمه
ياقسه عشقلى اوده ياقر صاري طونلوقزن عشقنه
يرهو ديدي . قان طورالي مركافرا صلانكي قويوبن
كلسون ديدي . قره پولادا وزقيلجم يوق كم قرواشدوقي
دم اكي بچيدم . سكا صقندم جومردلر جومردي غني
تنكري مرد ديدي . اصلانى قيتو وير ديلر . سوردي
كلدي . قان طورالي بركيتنكي قتاغنه طلادي . اصلانك

Drs.94a, ME184, OŞG89.9

(1) Ḳan Ṭuralı!

Aġca sazlar içinde ṣarı gönler görüben

(2) ṭaylar başan, ü[ŋü]k[1196] ṭamarın dilüben ḳanın ṣoran,

ḳara (3) polad uz ḳılıcdan ḳayıtmayan,

aġca tozlu ḳatı yaydan darsınmayan,[1197]

(4) aġ yeleklü ötkün oẖdan ḳayıḳmayan,

cānvarlar serveri (5) ḳaġan aṣlan ḳı[ġ]r[ıl]an[1198]

ala köpek itine[1199] gendüzin ṭaladur mı?

(6) Alp yigitler şavaş güni ḳarımından ḳayurur mı?

dėdiler.

(7) Ṣarı Ṭonlı Selcan Ḫatun köşkden baḳar,

Kime (8) baḳsa ʿışḳıla oda yaḳar.

Ṣarı Ṭonlu ḳız ʿışḳına (9) bir hū! dėdi[ler.][1200]

Ḳan Ṭuralı, Mere kāfir, aṣlanuŋı ḳoyu vėr,

(10) gelsün, dėdi. Ḳara polad uz ḳılıcum yoḳ kim ḳarvaşduġı

(11) dem iki biçeydüm. Saŋa ṣıġındum, cōmerdler cōmerdi ġanī

(12) Taŋrı, meded! dėdi. Aṣlanı ḳoyu vėrdiler, sürdi

(13) geldi. Ḳan Ṭuralı bir kepenegi ḳapaġına[1201] ṭoladı, aṣlanuŋ

1196 اوك → اوكوك Tamir ve anlam için bk. Drs.94a.2 notu.

1197 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.94a.3 notu.

1198 قران → قغريلن Okuma şekilleri, tamir ve anlam için bk. Drs.94a.5 notu.

1199 Tamlamanın okunuşları ve teklif için bk. Drs.94a.5 notu.

1200 Tamir bağlama göre yapıldı.

1201 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.94a.13, 127a.10 notu.

Drs.94b

بنجه سنه صونی ویردی • ادی کورکلو محمد صلوات
کتوردی • اصلان نك الینه کوزدوب بر بورق ایله
اوردیکم یورق چکم سنه طوقندی • او انده سوکسنده
طاندی بیلی اوزدی • اندن کتورب یره اوردی •
خرد اولدی • تکور اوکنه کلدی • ایتدی یارن قیزکی •
مکا ویر کل دیدی • تکور ایدر قزی کتورك ویروك • بو
یکیدی کوزم کوردی کوکلم سودی کوك طورسون •
کوك کسسون دیدی • ینه قرطانی اوغلی ایدر جانورلر
سرهنکی دوه در انوکله دخی اویونه • اوینا سون دیدی •
اندن صکره قیزی ویره وز دیدی • چون عنایت
تکریدن اولدی • یکوك پشانك همتی قان طوری ایله
اولدی • تکوردن نك اعزینی بری بردن • یاغلك
دیدی • حسود کافرلر یغلشا دلو یولدن صیرتب صالی

Drs.94b, ME185, OŞG89.26

(1) pençesine ṣunı vėrdi. Adı görklü Muḥammede ṣalavāt

(2) getürdi, aṣlanuŋ alın[1202] gözedüp bir yumruḳ eyle

(3) urdı[-]kim yumruḳ çeŋesine ṭoḳındı uvatdı. Süksüninden

(4) ṭutdı, bėlini üzdi, andan götürüp yėre urdı;

(5) ḫurd oldı. Tekür öŋine, geldi, eyitdi: Yarın ḳızuŋı

(6) maŋa vėrgil, dėdi. Tekür eydür: Ḳızı getürüŋ, vėrüŋ! Bu

(7) yigidi gözüm gördi, göŋlüm sevdi. Gerek ṭursun,

(8) gerek gėtsüŋ, dėdi. Yine ḳarṭaşı oğlı eydür: Cānvarlar

(9) serhengi devedür. Anuŋıla daḫı oyunın oynasun, dėdi.

(10) Andan ṣoŋra ḳızı vėrevüz, dėdi. Çün ʿināyet

(11) Taŋrıdan oldı begüŋ paşanuŋ himmeti Ḳan Ṭuralıya

(12) oldı. Tekür: Devenüŋ ağzın yedi yėrden bağlaŋ!

(13) dėdi. Ḥasūd kāfirler bağlamadılar, yuların ṣıyırup ṣalı

1202 Kelimenin okunuşu, teklif ve anlam için bk. Drs.94b.2 notu.

Drs.95a

ويردلر• قان طورالي قزلر دوه‌نلك قولتقندن كيرر
قزلر چقار• سرخوش يكت هم اكي جانورله صواشمشدي
طابندي دشدي• الني جلزد اكسه‌سنه كلديلر•
يا الك قيلج طاترلو بو راده يولداشلري صويلمش •
كوره‌لم خانم نه صويلمش قالقوبني قان طورالي
يركون طوري كلدك• يليسي قره قاضلق انك بطون
بنودك• الا كوزلو يكتلرك يانكه الدك• انجو سيلي
الطاعي• دونن اشدك اقندلي صويني• دونن كچدك
قانلو كافر ايلنه دونن كيردك قره بوغه كلدوكنده
خردخاش ايلدك• قفان اصلان كلدوكنده بيلني
بوكدك قرابوغره كلدوكنده نه كچدك قره قره طاغلردن
خبر اشا• قنلو قنلو صولردن خبر كچه• قالن اغوز
ايلنه خبر واره• قاكلي قوجه اوغلي قان طورالي

Drs.95a, ME186, OŞG90.3

(1) vėrdiler. Ḳan Ṭuralı fırlar[1203] devenüŋ ḳoltuġından girür,

(2) fırlar çıḳar. Serḫoş[1204] yigit hem iki cānvarıla ṣavaşmışıdı,

(3) ṭayındı düşdi altı[1205] cellād eŋsesine geldiler,

(4) yalıŋ ḳılıç ṭutd[ı]lar.[1206] Burada yoldaşları ṣoylamış.

(5) Görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

Ḳalkubanı, Ḳan Ṭuralı, (6) yėrüŋden ṭurı geldüŋ

Yelisi ḳara ḳażılıḳ atuŋ buṭun (7) bindüŋ

Ala gözlü yigitlerüŋ yanuŋa alduŋ

Arḫu Bėli (8) Ala Ṭaġı dünin aşduŋ

Aḳındılı [görklü][1207] ṣuyın[1208] dilüp[1209] gėçdüŋ

(9) Ḳanlu kāfir ėline dünin girdüŋ

Ḳara boġa geldüginde (10) ḫurd-ḫāş eyledüŋ

Ḳaġan aṣlan geldüginde bėlini (11) bükdüŋ

Ḳara buġra geldüginde ne gėce[l]düŋ?[1210]

Ḳara ḳara ṭaġlardan (12) ḫaber aşa,

ḳanlu ḳanlu ṣulardan ḫaber gėçe,

ḳalın Oġuz (13) ėline ḫaber vara.

Ḳaŋlı Ḳoca oġlı Ḳan Ṭuralı

1203 قزلر → فرلر İkinci satırın başındaki *firlar*'a göre okundu.

1204 Kelimenin anlamı için bk. Drs.15a.1, 65b.4, 95a.2 notu.

1205 *Te*'nin noktaları birbirine uzak düşmüştür.

1206 طوتدلر → طوتديلر Tamir bağlama göre okundu.

1207 Tamir için bk. Drs.91b.6, 95a.8 notu.

1208 صوين → صويي Tamir için bk. Drs.95a.8 notu.

1209 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95a.8 notu.

1210 كچدك → كيجلدك Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95a.11, 95b.3 notu.

Drs.95b

نتمش دیدیلر قره بوغا کلدوکنده قلجانمش قفان
اصلان کلدوکنده بیلن بوکمش قره بغرا کلدوکنده
نه کیجکمش دیدیلر اولوکجی قالمیه سوز ایکدنه قری قوجه
قالمیه قوایدنه اغ صقاللو بابك بکلو اوله قریجق اولمش
اناك قان یاش دوکه خانم قالقوبنی یرکرنه طورمز
اولسك الیکی جلدی آکسکده یالك قیلج طوتره
غا قللجم کورکلو باشك کسو اشتادن یوقاری
بقمزمیسن قرشوکه الاقازکلدی شاهنك اتمزم
سن صاری طونلی سلجان خاتون اشارت ایدر
کورمزمی سن سنی دوه بورتندن زبون اولور
دیدیلر بلمزمیسن صاری طونلو سلجان خاتون
کوشکرنه یتاره کمش بترعشقلی اوده یتار صاری
طونلو یترعشقنه برهو دیدی قان طورالی اوزو

Drs.95b, ME187, OŞG90.20

(1) netmiş? dėyeler.

Ḳara boġa geldügінde talçanmamış,[1211]

ḳaġan (2) aṣlan geldüginde bėlin bükmiş,

ḳara buġra geldüginde (3) ne gėcelmiş?[1212] dėyeler.

Ulu kiçi ḳalmaya söz ėdine,

ḳarı ḳoca (4) ḳalmaya ḳov ėdine.

Aġ ṣaḳallu babaŋ buŋlu ola,

ḳarıcuḳ olmış (5) anaŋ ḳan yaş döke.

Ḫānum, ḳalḳubanı yėrüŋden ṭurmaz (6) olsaŋ

altı cellād eŋseŋde yalıŋ ḳılıç ṭutar,

(7) ġāfillüce görklü başuŋ keser.

Aşaġadan yoḳarı (8) baḳmaz mısın?

Ḳarşuŋa ala ḳaz geldi, şāhinüŋ atmaz mı-(9)-sın?

Ṣarı Ṭonlı Selcan Ḫatun işāret ėder, (10) görmez mi-sin seni?

Deve burnından zebūn olur, (11) bilmez misin? dėdiler.[1213]

Ṣarı Ṭonlu Selcan Ḫatun (12) köşkden baḳar a![1214]

Kime baksa[1215] ʿışḳıla oda yaḳar.

Ṣarı (13) Ṭonlu ḳız ʿışḳına bir hū! dėdi[ler].[1216]

Ḳan Ṭuralı örü

1211 قلجانممش → تلچانممش Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.95b.1 notu.

1212 كيچكمش → كيجلمش Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95a.11, 95b.3 notu.

1213 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95b.11 notu.

1214 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.95b.12 notu.

1215 كمسه بقر → كمه بقسه Tamir Drs.92b.11, 94a.7, 96b.2'ye göre yapıldı.

1216 Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.96a

طوردي • ايدرمن مى يود وه نلك يورتنده • ياپشيجق

اوغل قيز سورتيلة • ياپشدي ديرلر • يارين اغوز ايلنه

خبر واره • دوه الندن قالمشدي • قيز قورتردي ديرلر

من قولجه قيتورنم • چالوك اوكلك مني يرادن قادر تكريه •

صغندم بز بيزادن دوتينجي • انشاء الله يونلك دخي

باشن كسيم ديدي • يكتلري قان طورالي اوكيث •

صويلمش كوره لم خانم نه صويلمش قاب قيالرباشنده

يوا طوتن قادر اولو تكريه يتيش اوچان • ماجلغي

اغرطاشده غزلد ايوب قني اينان • اري كولك

اوردوكي شا قيتوب الان • قبا اويكه ديب يوروركي •

طونوب اوزن • قاريجغي آج اولسه قالقوب اوچان

چلة قوشلر سلطاني چال قره قوش قناديله صقسماته

كندو نيع شامدرجي • الب يكتلر قويش كوكي قرعنده •

مو

Drs.96a, ME188, OŞG91.1

(1) ṭurdı, eydür: Mere, men bu devenüŋ burnına yapışacaḳ [olırısam][1217]

(2) Ol ḳız söziyle yapışdı, dėrler. Yarın Oġuz ėline

(3) ḫaber vara Deve elinde ḳalmışıdı,[1218] ḳız ḳurtardı, dêyeler.

(4) Mere, ḳolca ḳopuzum çaluŋ, ögüŋ meni. Yaradan Ḳādir Taŋrıya

(5) ṣıġındum, bir[1219] buġradan döneyin mi? İnşa'allāh bunuŋ daḫı

(6) başın keseyim, dėdi. Yigit-leri Ḳan Ṭuralı[yı][1220] ögüp

(7) ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

Ḳap ḳayalar başında (8) yuva ṭutan,

Ḳādir ulu Taŋrıya yaḳın uçan,

mancılıġı (9) aġır ṭaşdan[1221] ġızıldayup ḳatı ėnen,

arı gölüŋ (10) ördegin[1222] şaḳıyup alan,

ḳaba ümge[1223] dıp [dıp][1224] yöririken (11) ṭartup üzen,

ḳarıncuġı ac olsa ḳalḳup uçan

(12) cümle ḳuşlar sulṭānı çal ḳara ḳuş;

ḳanadıyıla[1225] ṣaḳsaġana (13) gendüzin şaḳıdur mı?[1226]

Alp yigitler ḳırış güni ḳarımından

1217 Tamir Drs.27a.1, 30a.2, 41b.10, 44b.12, 45a.13 vd'e göre yapıldı. Bk. DKON: 258.

1218 Deyimin anlamı için bk. Drs.96a.3 notu.

1219 بز → بر Bağlama göre okundu.

1220 Tamir bağlama göre yapıldı.

1221 *Mancılığı ağır ṭaşdan* deyiminin kullanılışı ve anlamı için bk. Drs.96a.8-9 notu.

1222 اوردوكين → اوردكين Drs.142a.13'e göre okundu. Teklif için bk. DKON: 259.

1223 اويكه → اومكه Teklif için bk. DKON: 259-262.

1224 Tamir bağlama göre yapıldı.

1225 Teklif için anlamı için bk. Drs.96a.12, 13 notu.

1226 Teklif için anlamı için bk. Drs.96a.12, 13 notu.

Drs.96b

قترري ديدلر • صاري طونلي سلجان خاتون كوشكده
يتار • كمبتسه عشقلو اوده يتار • صاري طونلي
قيز عشقنه بر هو ديدي • قان طورالي ادي كوركلي
محمده صلوات كتوردي • دوه يه بر ديمه اوردي
دوه ياغردي • بر دخي اوردي • دوه اياغي اوزرينه
طورمدي يقلدي • بصوب اكي يردن بوغزلريني
ارقاسندن اكي قايش چقردي • تكورك اوكنه براقدي
ايدر اقيزجلرك تركشي ياغي • اوزتكوسي قايشي
اوزلور • دكمكه كرك اولور • ديدي • تكور ايدر والله
بويكيدي كوزم كوردي كوكلم سودي • ديدي قرق
برده اوتاق دكدردي • قرق برده قيزل الاكوردك
دكدردي • قان طورالي قزي كتوروب كردكه
قويديلر • اوزان كلدي يلمه چالدي • اغوز يكيدينك

Drs.96b, ME189, OŞG91.15

(1) ḳayurur mı?

dėdiler.

Ṣarı Ṭonlı Selcan Ḫatun köşkden (2) baḳar,

kime baḳsa ʿışḳıla oda yaḳar, [dėdiler.][1227]

Ṣarı Ṭonlı (3) ḳız ʿışḳına bir hū!

dėdi, Ḳan Ṭuralı, adı görkli

(4) Muḥammede ṣalavāt getürdi, deveye bir depme urdı

(5) deve bağırdı. Bir daḫı urdı deve ayağı üzerine

(6) ṭurımadı, yıḳıldı. Başup iki yėrden boğazladı

(7) arḳasından iki ḳayış çıḳardı, tekürüŋ öŋine bıraḳdı,

(8) eydür: Aḳın-cılaruŋ[1228] tirkeşi[1229] bağı, üzengüsi ḳayışı

(9) üzilür dikmege gerek olur, dėdi. Tekür eydür: Vallāh

(10) bu yigidi gözüm gördi, gönlüm sevdi, dėdi. Ḳırḳ

(11) yėrde otaḳ dikdürdi, ḳırḳ yėrde ḳızıl ala gerdek

(12) dikdürdi.[1230] Ḳan Ṭuralıyıla ḳızı getürüp gerdege

(13) ḳoydılar. Ozan geldi, yelteme[1231] çaldı Oğuz yigid[i]nüŋ[1232]

1227 Tamir bağlama göre yapıldı.

1228 اقیزجلرك → اقینجلرك Drs.128a.7, 129a.12'ye göre okundu.

1229 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.96b.8 notu.

1230 *Segrek Boyu*'ndaki bir olayın *Kan Turalı Boyu*'nun kurgusuna bulaşması için bk. Drs.96b.10-97a.9 notu.

1231 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.96b.13 notu.

1232 یکیدنك → یکیدینك Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.97a

اويكيت قاپويه يتشجك چقردي • يري چالدي
كورتدي • ايتديكم يركي كرتلارين • طوپرق كبي
صاورلين • قيلجيله طوغرانين • اوخمسا بچلين •
اوغلم طوغماسون • طوغرسه اول كون وارمسون •
بلك بابامك قادين • انامك يوزين كورمدين بوكوردكم
كيمسه ديديجك • ايوني چوزدي قيتباس يورلتدي
قره قوچي كشنتدي • دون قاتري كوچدي • يدي
كون يدي كيجه يوريدي • اغوزك سرحدنه چيقدي •
چادر دكدي • قان طورالي ايدر • قرق اشوم
قرق يولداشم قربان اولسون سزه منم باشم • حق
تعالى يول ويردي واردم • اول اوچ جانوري
اولدردم • صاري طونلو سلجان خاتوني الدم
كلدم • خبر ايلتك بابام مكا قرشو كلسون ديدي •

قان

Drs.97a, ME190, OŞG91.30

(1) öykeni ḳabardı,[1233] ḳılıcın çıḳardı,[1234] yėri çaldı,

(2) kertdi. Eyitdi[-]kim Yėr gibi kertileyin, ṭopraḳ gibi

(3) ṣavrılayın, ḳılıcuma ṭoğranayın, oḫuma sancılayın.

(4) Oğlum ṭoğmasun, ṭoğarısa on güne varmasun,

(5) beg babamuŋ ḳadın anamuŋ yüzin görmedin bu gerdege

(6) girürisem, dėdi. Ėvini çözdi, ḳaytabanın[1235] bozlatdı,

(7) ḳazaḳucın[1236] kişnetdi, dün ḳatdı göçdi; yedi

(8) gün yedi gėce yortdı, Oğuzuŋ serḥaddına[1237] çıḳdı,

(9) çadır dikdi.[1238] Ḳan Ṭuralı eydür:

Hey ḳırḳ ėşüm, (10) ḳırḳ yoldaşum!

Ḳurbān olsun size menüm başum.

Ḥaḳ (11) Teʿāla yol vėrdi

vardum ol üç cānvarı (12) öldürdüm,

Ṣarı Ṭonlı Selcan Ḫatunı aldum, (13) geldüm.

Ḫaber eyleŋ, babam maŋa ḳarşu gelsün!

dėdi.

1233 قاپردي → قابردي Bağlama göre okundu.

1234 Fiilin anlamı için bk. Drs.97a.1 notu.

1235 *Nun*'un noktası yazılmamıştır. Drs.11a.2, 18a.7, 18b.8, 71b.6 vd.'ne göre okundu.

1236 قرەقوچن → قزەقوچن Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1237 سرحدنه → سرحدّنه Drs.64b.12, 65a.5, 137a.10'da geçen şeddeli örneklere göre okundu.

1238 *Segrek boyu*ndaki bu olayın *Kan Turalı Boyu*nun kurgusuna bulaşmış olması olayı için bk. Drs.96b.10-97a.9 notu.

Drs.97b

قان طورالی بقدی کوردی بو قوندغی یرده قوغی
قشلاری طرنالر طراجلر کلکلر اوجرلر صوق
صوق صولو چایرلرجنلر سلجان خاتون بو یری
کورکلو کوردی بکندی دوشدلر عشرته مشغول اولدلر
یدیلر ایچدیلر اول زماننده اغوز بکلرینه قضا
کلسه ایغودن کلوردی قان طورالینک ایغوشی
کلدی اویودی اویورکن قیز ایدر منم محبلرم چوقدر
ناکاه الغارلر کلسون طوتوبن یکیدم اولدرمسونلر
انجه یوزلی من کلینی طوتب اتام انام ایونه ایلتمسونلر
دیدی قان طورالینک اتی ایجن طوتدی یکدردی
کندو دخی ایچن طوتدی کیندی سکوسن النه الدی
بر یوکسک یره چقدی کوزلدی مکر خانم تکور پشمان
اولدی اوچ جاوزار اولردیکیجون برقیزجغزی

Drs.97b, ME191, OŞG92.8

(1) Ḳan Ṭuralı baḳdı gördi, bu ḳonduġı yėrde ḳuġı

(2) ḳuşları, ṭurnalar, ṭuraç-lar, keklik-ler uçarlar; ṣovuḳ

(3) ṣovuḳ ṣular, çayırlar çemen-ler... Selcan Ḫatun bu yėri

(4) görklü gördi, begendi. Düşdiler, ʿişrete meşġūl oldılar,

(5) yėdiler içdiler. Ol zemānda Oġuz yigitlerine ne ḳażā

(6) gelse uyḫudan gelüridi. Ḳan Ṭuralınuŋ uyḫusı

(7) geldi, uyudı. Uyuriken ḳız eydür: Menüm muḥiblerüm çoḳdur.

(8) Nāgāh ılġarıla[1239] gelmesün, ṭutuban yigidüm öldürmesünler,

(9) aġca yüzli men gelini ṭutup atam anam ėvine ėletmesünler,

(10) dėdi. Ḳan Ṭuralınuŋ atını ebçin ṭo[na]tdı[1240] gėydürdi,

(11) gendü daḫı ebçin[1241] ṭo[na]ndı[1242] gėyindi, süŋüsin eline aldı,

(12) bir yüksek yėre çıḳdı, gözledi. Meger ḫānum, Tekür peşīmān

(13) oldı: Üç cānvar öldürdügiyçün bir ḳızcuġazumı

1239 Anlam için bk. Drs.97b.8 notu.

1240 Gerekçe için bk. DKON: 245-246, 265.

1241 *Be*'nin noktası yazılmamıştır. Drs.97b.10, 98a.1'e göre okundu.

1242 Gerekçe için bk. DKON: 245-246, 265.

Drs.98a

الدي كتدي ديدي • ايجى قره طونلي كوك دمورلي
التي يوز كافر سجدي • كيجه كندز يورتدلر • نكاهنده يتديلر
قيز حاضر ايدي • بقدي كوردي • ايلغار يتدي • اتن
اويناتدي • قان طورالينك اوزرنه كلدي • صويلمش كوردم
خانم نه صويلمش ايدر غافل اولمه قره باشك قالدركيل
الاقيمه كوركلو كوزك اچه بكت • قارولرلردن اغ التلرك
بقلمدي • اغ الموني قره يره دبلمدي • غافلم كوركلو باشك
كسلمدي • اجم قانك يريوزنه دوكلمدي • ياغي يتدي
دشمن ايردي • نه ياتورسن قالقغل • قاب قيالر اويناميدي
يرا وبولدي • قري بكلر اولدي • ايل بوشالدي • قرجنو
اوغرشوب طاغدن اينمدي • يصانوب اوزروكلدي
يتدي • يتاجق يري بولدك يورتجق بولدك • توليى سكا
ديو چاغردي • قان طورالي سرمردي • اريالري اورو

ط

Drs.98a, ME192, OŞG92.19

(1) aldı, gėtdi, dėdi. Ebçin[li],[1243] ḳara ṭonlı, gök demürli[1244]

(2) altı yüz kāfir seçdi. Gėce gündüz yortdılar, negāhenden yėtdiler.

(3) Ḳız ḥāżır idi. Baḳdı gördi ılġar yėtdi.[1245] Atın

(4) oynatdı, Ḳan Ṭuralınuŋ üzerine geldi, şoylamış. görelüm

(5) ḫānum ne şoylamış, eydür:

Ġāfil olma, ḳara başuŋ ḳaldur yigit!

(6) ḳara[1246] ḳıyma görklü gözüŋ açġıl yigit!

ḳarularuŋ-dan aġ ellerüŋ (7) baġlanmadın,

aġ alnun ḳara yėre depilmedin,

ġāfille görklü başuŋ (8) kesilmedin,

alca ḳanuŋ yėr yüzine dökilmedin;

yaġı yėtdi, (9) düşmen ėrdi,

[noldı saŋa,][1247] ne yatursın? Ḳalḳġıl [yigit!][1248]

ḳap ḳayalar oynamadın (10) yėr obrıldı.

ḳazi[1249] begler ölmedin ėl boşaldı.

ḳarcaşuban, (11) oġraşuban ṭaġdan ėndi.

yaşanuban üzerüŋe yaġı (12) yėtdi.

yatacaḳ yėr mi bulduŋ, yurt mı bulduŋ?

noldı saŋa, [ne yatursın? Ḳalḳġıl yigit!][1250]

(13) dėyü çaġırdı. Ḳan Ṭuralı sermürdi, oyandı, örü

1243 ايجن → ابجنلي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.98a.1 notu.

1244 Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.76b.1, 98a.1 notu.

1245 *ılġar yet-* deyiminin anlamı için bk. Drs.97b.8 notu.

1246 اله → قره Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.98a.6 notu.

1247 Tamir ve söz karışıklığı için bk. Drs.98a.5-12 notu.

1248 Tamir ve söz karışıklığı için bk. Drs.98a.5-12 notu.

1249 قري → قزي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.98a.10 notu.

1250 Tamir ve söz karışıklığı için bk. Drs.98a.5-12 notu.

Drs.98b

طوردي• ایدرنه سویلرسن کورکلم دیدي• ایدن بکیدم
اوزرکه یني کلدي• اویارمق بندن• صواش بن هشنن
کوسترمك سندن دیدي• قان طورالي کوزین اجدي•
قپاقلرن قالدردي• کوردي کلن آت اوزرنده کیمنش•
سکوسي الندن یراوپدي ایدر امنا وصدقنا مقصودمز
حق تعالی درکاهندن حاصل اولدي• دیوب اري صودن
ابدست الدي• اغ النبي یره قودي اکي رکعت نماز قلدي•
آتنه بندي• ادي کورکلو محمده صلوات کتوردي• قره
طونلو کافره آت صالدي• قرشو واردي• سلجان
خاتون آت اوینادي• قان طورالي تلك اوکنه کچدي•
قان طورالي ایدر کورکلم قنده کیدرسن دیدي• ایدن
بلك یکت یاش اسن اولسه بورك بولمزمي اولور•
بوکلن کافرچوق کافردر• صواشلم دوکشلم اولمز

Drs.98b, ME193, OŞG93.1

(1) ṭurdı, eydür: Ne söylersin görklüm? dėdi. Eydür: Yigidüm,

(2) üzerüŋe yağı geldi. Oyarmaḳ benden, ṣavaş[u]ban[1251] hüner

(3) göstermek senden, dėdi. Ḳan Ṭuralı gözin açdı,

(4) ḳapaḳların ḳaldurdı, gördi, gelin at üzerinde, [ebçin][1252] gėyinmiş,

(5) süŋüsi elinde. Yėr öpdi, eydür: Amennā ve ṣaddaḳna! Maḳṣūdumuz

(6) Ḥaḳ Teʿāla dergāhında ḥāṣıl oldı, dėyüp arı ṣudan

(7) abdest aldı, aġ alnını yėre ḳodı, iki rekʿat namāz ḳıldı.

(8) Atına bindi, adı görklü Muḥammede ṣalavāt getürdi, ḳara

(9) ṭonlu kāfire at ṣaldı, ḳarşu vardı. Selcan

(10) Ḫatun at oynatdı, Ḳan Ṭuralı-nuŋ öŋine gėçdi

(11) Ḳan Ṭuralı eydür: Görklüm, ḳanda gėdersin? dėdi. Eydür:

(12) Beg yigit, baş esen olsa börk bulınmaz mı olur?

(13) Bu gelen kāfir çoḳ kāfirdür. Ṣavaşalum dögişelüm, ölenümüz

1251 Tamir bağlama göre yapıldı.

1252 Tamir için bk. DKON: 267.

Drs.99a

اولسون دري قلنغز اودايه كلسون ديدي بو ارادن
سلجان خاتون ات صالدي قريس بصدي قجان
قوومدي. امان ديني اولدرمدي. ايله صانذي كيم
يني بصلدي. قلجنك بالجغي قان اودايه كلدي.
قان طوالي بوليادي. اولحلده قان طورالينك
باسي اناسي جيجقه كلدي. كورديلركم بوكلنع
كشينك قيلجي نك بالجغي قانلو اوغلي كورنمز.
حبر صوردلر كورملم بجه صوردلر. اناسي ايدر اتام
كشي قيزم كشي الم طكلم بر كدن طوري كلدك اوغلي
طوندردوكي غافللكه كوركلو باشن كسدردكي قاديا
انابك بباديو بوزلتدكي سن كلورسن بربيكوم
كورنمز بيغرم يناره اغزدلي بر قاج كلمه حبرمكا.
قره باشم قربان اولسون كلين سكا قيزملدي كيم

قيزن

Drs.99a, ME194, OŞG93.14

(1) ölsün, diri ḳalanumuz odaya gelsün, dėdi. Bu arada

(2) Selcan Ḫatun at ṣaldı, ḳarımın baṣdı. Ḳaçanın

(3) ḳovmadı, amān dėyeni öldürmedi. Eyle ṣandı kim

(4) yağı baṣıldı, ḳılıcınuŋ balçağı ḳan, odaya geldi.

(5) Ḳan Ṭuralıyı bulımadı. Ol maḥalda Ḳan Ṭuralınuŋ

(6) babası anası çıḳa geldi. Gördiler kim bu gelin[1253]

(7) gişinüŋ ḳılıcı-nuŋ balçağı ḳanlu, oğlı görinmez.

(8) Ḫaber ṣordılar, görelüm nėce ṣordılar. Anası eydür:

Anam (9) gişi, ḳızum gişi!

Ala ṭaŋla yėrüŋden ṭurı geldüŋ,

[yalıŋuzca][1254] oğulı (10) ṭutdurduŋ mı?

Ġāfille görklü başın kesdürdüŋ mi?

Ḳadın (11) ana, beg baba!, dėyü bozlatduŋ mı?

Sen gelürsin, bir bebegüm (12) görinmez, bağrum yanar.

Ağız dilden birḳaç kelime ḫaber maŋa.

(13) Ḳara başum ḳurbān olsun, gelin saŋa!

Ḳız bildi kim

1253 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.99a.6 notu.

1254 Tamir için bk. Drs.99a.9 notu.

Drs.99b

يتي اناسي يتي اتاسيده ره قا مجيلمه اشارت قيلوب
اوده يه دوشك نه يرده اينمز قرنيشون توز وارسه
ونه يرده قرغه قوزغون اونيا رسه انى استيلوم ديدي
اتند مهموزا اوردي بريوكسلك يره جقدي كوزلري
كوردي كم برده نك اجنده توزكاه دريلون كاه
طاغلوره اوزرينه كلدي كوردي كم قان طورالينك
اتني اوخلامشلره كوزنك قباغني اوخشاسنلره يوزني
قان بورلمش طورمز قانو سيلره كافرلو اوشر قيلجني
يالين ايلر كافري اوكنه قاتوب قواره سلجان خاتون
يوني بويله كوردي اجنه اوددشدي بربولك قاره
شاهين كرمش كبي كافره ات صالدي برا وجندن
قروب كافري اول برا وجنه جقدي قان طورالي
بقدي كوردي كم بركسنه يانجي اوكنه قاتشي قوان

Drs.99b, ME195, OŞG93.32

(1) ḳayın anası, ḳayın atası-dur ḳamçıyıla işāret ḳılup[1255]

(2) Odaya düşüŋ. Ne yėrde ėner ḳarışur toz varısa

(3) ve ne yėrde ḳarġa ḳuzġun oynarısa anda isteyelüm, dėdi.

(4) Atına mahmūz urdı, bir yüksek yėre çıḳdı, gözledi.

(5) Gördi kim bir derenüŋ içinde toz gāh dėrilür gāh

(6) ṭaġılur. Üzerine geldi gördi kim Ḳan Ṭuralınuŋ

(7) atını oẖlamışlar, gözinüŋ ḳapaġın oẖşamışlar;[1256] yüzini

(8) ḳan bürimiş,[1257] ṭurmaz ḳanın siler. Kāfirler üşer; ḳılıcın

(9) yalın eyler, kāfiri öŋine ḳatup ḳovar. Selcan H̱atun

(10) bunı böyle gördi içine od düşdi. Bir bölük ḳaza[1258]

(11) şāhin girmiş gibi kāfire at ṣaldı. Bir ucından

(12) ḳırup kāfiri, ol bir ucına çıḳdı. Ḳan Ṭuralı

(13) baḳdı gördi kim bir kimesne yaġıyı öŋine ḳatmış ḳovar,

1255 *Gelinlik etme* geleneği ve Dede Korkut için bk. Drs.99b.1, 133a.2 notu.

1256 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.99b.7 notu.

1257 Fiilin anlamı için bk. Drs.99b.8 notu.

1258 قاره → قازه Drs.68b.6-7, 95b.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.100a

سلجان ایدوکی بلمدي • قاقدي بواراده صویلمشی •
کوره لم خانم نه صویلمش ایدی قلعوبي برندن طوزن
یکت نه یکت سن • یلیسي قره قاضیلق اتنه بینی یکت
نه یکت سن غافللوجه یاشلرکسن • دستورسزجه مینم
یاغمم کیرون یکت نه یکت سن دستورسزجه یاغمه کرمك
بزم ایلده عیب اولور • مره یوري طوغان قوش اولوبن
اوچایمي • صنالکلم بوغازکدن طوتایمي • غافللوجه
سنك • یاشك من کسایمي • الجه قانك یریوزنه توکیمي
قره باشك ترکیه اصایمي • مره قضاسي تیمش یکت نه یکت
سن قاین دونکل دیدي • سلجان خاتون بو اراده صویلمش
کوره لم خانم نه صویلمش ایدرهي یکیدم بك یکیدم
قیتبانلر طورمندن دوترمي اولورن قره قوچین قاضلق
اتلر قولچغی دیرمي اولور اغایلر اعجه قیوت قوزمجغ

مر

Drs.100a, ME196, OŞG94.9

(1) Selcan idügin bilmedi, ḳaḳıdı. Bu arada ṣoylamış.

(2) Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Ḳalḳubanı yėrinden ṭuran (3) yigit, ne yigit-sin?

Yelisi ḳara ḳażılıḳ atına binen yigit, (4) ne yigit-sin?

Ġāfillüce başlar kesen,

destūrsuzca menüm (5) yaġuma giren yigit, ne yigit-sin?

Destūrsuzca yaġıya girmek (6) bizüm ėlde ʿayb olur.

Mere yöri, ṭoġan ḳuş oluban (7) uçayın mı?

Ṣaḳaluŋıla boġazuŋdan ṭutayın mı?

Ġāfillüce (8) senüŋ başuŋ men keseyin mi?

Alca ḳanuŋ yėr yüzine tökeyin mi?

(9) Ḳara başuŋ terkiye aṣayın mı?

Mere ḳażāsı yėtmiş yigit, ne yigit-(10)-sin? Ḳayda döngil!

dėdi, Selcan Ḫatun burada ṣoylamış. (11) Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Hey yigidüm, beg yigidüm!

(12) Ḳaytabanda [ḳızıl deve][1259] ṭorumından döner mi olur?

Ḳazaḳucda[1260] ḳażılıḳ (13) at-lar ḳul[un]cuġın[1261] deper mi olur?

Aġayılda aġca ḳoyun ḳuzıcaġın

1259 Tamir için bk. Drs.100a.12 notu.

1260 قرەقوجدە → قزەقوجدە Kelimenin okunuşu, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1261 قولچغن → قولنچغن Tamir Drs.71b.8, 71b.9 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.100b

سوسرمي اولور ۝ الپ يكتلر بك يكتلر كوركلوسنه
قيارمي اولور ۝ يكيدم بك يكيدم ۝ بوياغنك براوجي
مكا براوجي سكا ديدي ۝ قان طورالي بلدي كم بوياغي
بصوب طاغيدن ۝ سلجان خاتون تزده برطرفنه دخي
كندوكودي ۝ قيلج طرتوب يورردي ۝ كافرباشين
كسدي ۝ ياغي بصلدي ۝ دشمن صندي ۝ سلجان خاتون
قان طورالي ات اردنه الدي جقدي ۝ كيدرك قان
طورالينك فكرنه بوكلديكم ۝ قالقوبين سلجان خاتونه
طوردوغلدن يليسي قره قاصلق اتوك بيندكلن بيامك
اغ بان ايشكنه دوشدوكلدن ۝ اعوزلك الم كوزلي قزعي
كلمي بيلدقلن هركشي سوزين سويلدكرن ۝ سن اوراده
طوراسن اوكياسن ۝ قان طورالي زبون اولدي ۝ امت
اردنه الدم جقدم ديرسن ۝ كوزم دونديي ۝ كوكلم كتدي ۝

Drs.100b, ME197, OŞG94.30

(1) süser mi olur?

Alp yigitler, beg yigitler görklüsine (2) ḳıyar mı olur?

Yigidüm, beg yigidüm! Bu yağınuŋ bir ucın

(3) maŋa, bir ucın saŋa! dėdi. Ḳan Ṭuralı bildi kim bu yağı

(4) başup ṭağıdan Selcan H̬atundur. Bir ṭarafına dah̬ı

(5) gendü girdi, ḳılıç ṭartup[1262] yöridi, kāfir başın

(6) kesdi. Yağı başıldı, düşmen ṣındı.[1263] Selcan H̬atun

(7) Ḳan Ṭuralıyı at ardına aldı, çıḳdı. Gėderek Ḳan

(8) Ṭuralınuŋ fikrine bu geldi kim

Ḳalḳubanı, Selcan H̬atun, (9) ṭurduğuŋda,

yelisi ḳara ḳażılıḳ atuŋ bindügüŋde,

babamuŋ (10) ağ ban [ėvi][1264] ėşigine düşdügüŋde,

Oğuzuŋ ala gözli ḳızı (11) gelini b[o]yladuḳda,[1265]

her gişi sözin söyledükde

sen orada (12) ṭurasın öginesin:[1266]

Ḳan Ṭuralı zebūn oldı, at (13) ardına aldum, çıḳdum, dėyesin.

Gözüm döndi, göŋlüm gėtdi,

1262 طوتوب → طرتوب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.100b.5 notu.

1263 Fiilin anlamı için bk. Drs.100b.6 notu.

1264 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.92b.8, 100b.10 notu.

1265 بيلدقده → بويلدقده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.100b.11 notu.

1266 اوكياسن → اوكناسن Drs.101a.3-4'te Selcan'ın verdiği cevap ve bağlama göre okundu.

Drs.101a

اولدوردم سني ديدي • سلجان خاتون حال بندوكين
بيلوب • صوبلمش كوردم خانم • صوبلمش ايدربك • يكت
اوكنمسه ار اوكنسون اصلا نذر • اوكنمكلك عورتلره
بهتان در • اوكنمكله عورت ار اولمز • الهيورتغان ايچنده
سنكله طولشمادم • طتلودماغ طتوبني صورشمدم • ال
دواغم التنده سويلشمدم • بيتز سوزدك بيتز اوصدك • قوات
اوغلي قوات • قادر الله بلورمن سكا مونسم يارم • قيمه
مكا ديدي • قان طورالي ايدر • يوق البتده اولدرسم كرك
در ديدي • بيتز قاقدي ايدر مرع قوات اوغلي قوات
من اشاغه قولمه ياپشوردم سن يوقاريدي قولمه ياپشورسنا
مرع قوات اوغلي • اوخلمي قيلجكلمي • كل برو سويلشلم
ديدي • اتن ديدي بر بوكسك يره چقدي • صرقندن
طعسانن اوخني يره دوكدي • اكي اوخلق دمرون

حم

Drs.101a, ME198, OŞG95.17

(1) öldürürem seni, dėdi. Selcan Ḫatun ḥāl neydügin[1267]

(2) bilüp ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Beg yigit! (3) Öginürise er öginsün, aṣlandur.

Öginmeklik ʿavratlara (4) bühtān-dur.

Öginmegile ʿavrat er olmaz.

Ala yorġan içinde (5) senüŋile ṭolaşmadum,

ṭatlu damaġ ṭatubanı[1268] ṣorışmadum,

al (6) duvaġum altından söyleşmedüm.

Tez sevdüŋ, tez uṣanduŋ, ḳavat (7) oġlı ḳavat!

Ḳādir Allāh bilür, men saŋa mūnisem,[1269] yāram;

ḳıyma (8) maŋa!

dėdi. Ḳan Ṭuralı eydür: Yoḳ, elbetde öldürsem gerek-

(9)-dür, dėdi. Ḳız ḳaḳıdı, eydür: Mere ḳavat oġlı ḳavat!

(10) Men aşaġa ḳulpa yapışuram, sen yoḳarı ḳulpa yapışursın.

(11) Mere ḳavat oġlı, oḫuŋıla mı ḳılıcuŋıla mı? Gel berü, boylaşalum,[1270]

(12) dėdi. Atın depdi, bir yüksek yėre çıḳdı, ṣadaḳından

(13) ṭoḳsan oḫın yėre dökdi. İki oḫuŋ demrenin

1267 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.101a.1 notu.

1268 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.101a.5 notu.

1269 Anlam için bk. Drs.101a.7 notu.

1270 سويلشلم → بويلشلم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.101a.11 notu.

Drs.101b

جقردي • بريس كوزلري بريس النه الدي • دمرلو اوخلو
اتماغه قيامدي • ايدر يكت ات اوخكي قان طورالي •
ايدر قيزلرك يولي اولدر • اول سن ات ديدي • قيز
يا اوخلو قان طورالي اتدي • شويله كم باشنده اولن
بت اياغنه ايندي • ايلرو كلب سلجان خاتوني قوجليب
يا رشمشلر صورشمشلر • قان طورالي صوقلمش كوره لم
خانم نه صوقلمش ايدر يلاب يلاب يلابين انجه طونلم
بريجيوب يوزين قارا ورزنه قان طمش كبي قيزل
يكا قلم • قوشه يادم دار اغزلوم • قلم جي لرجالدغي
قره قاشلم • قورمسي قوق طوتم قره صاچلم • اصلان
اورغي • سلطان قزي اولدرمكه مرسي قيارمدم
اوزجانه قيامرسن ساكه قيتيم مرسي صناردم ديدي
سلجان خاتون دخي بو اراده صوقلمش • كوره لم خانم نه

Drs.101b, ME199, OŞG96.1

(1) çıḳardı, birin gezledi, birin eline aldı. Demrenlü oḫıla

(2) atmaġa ḳıyamadı, eydür: Yigit at oḫuŋı! Ḳan Ṭuralı

(3) eydür: Ḳızlaruŋ yolı evveldür;[1271] evvel sen at! dėdi. Ḳız

(4) bir oḫıla Ḳan Ṭuralıyı atdı, şöyle kim başında olan

(5) bit ayaġına ėndi. İlerü gelüp Selcan Ḫatunı ḳucaḳlayup

(6) barışmışlar, ṣorışmışlar. Ḳan Ṭuralı ṣoylamış. Görelüm

(7) ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Yalab yalab yalabıyan ince ṭonlum,

(8) yėr başmayup yöriyen[1272] [selvi boylum,][1273]

ḳar üzerine ḳan ṭammış gibi ḳızıl (9) yaŋaḳlum,

ḳoşa badem [ṣıġmayan][1274] dar aġızlum,

ḳalem-ci-ler çalduġı (10) ḳara ḳaşlum,

ḳıvrımsı ḳırḳ ṭutam ḳara ṣaçlum,

aṣlan (11) uruġı, sulṭān ḳızı!

Öldürmege men seni ḳıyar mıdum?

(12) Öz cānuma ḳıyam, men saŋa ḳıymayam.

Men seni şınarıdum,

dėdi. (13) Selcan Ḫatun daḫı bu arada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne

---

1271 *Şedde*siz yazılmıştır; Drs.3a.3, 39a.9, 101b.3, 104b.7, 109a.12, 137b.9 ve bağlama göre okundu.

1272 یوزین → یورین Drs.8a.8 ve bağlama göre okundu.

1273 Tamir Vat.61a.3, Drs.8a.9 ve bağlama göre yapıldı.

1274 Tamir Vat.61a.4, Drs.8a.10 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.102a

صومیلمش ایدی قلعه‌یی یرمده طوررایدم • یلیسی
قره قاضاق اتومه بنا اردم • بیاملك اغ بانه اونوت
چقاردم • ارقو بیلی الطاغی اوزلریدم • الکیك صقن
کیك قواراایدم • طریانده بر اوخله نلردم • دمرتسوز
اوخله یکت سیکی صنار ایدم • اولدرمکه یکیدم من
سنی قیارمدم دیدی • اراغنده یقینترلا کلشدلر •
کزلو یقاطتوبی بیلشدلر • طتلودماغ ویروبن صورشدلر •
اغ بوز اتلو بیرکی یورتندلر • بك باباسی یانینه
ایرشدلر • بیاسی اوغلنجزغی کوردی • اللهه شکرلر
ایلدی • اوغلیله کلیند قاکلی قوجه اغوزه کوردی •
کولك الا کورکلو چمنه چادر دکدی • اتون ایعزدن
دوه دن بغرا یتوندن قوج قزدردی • دکون ایتدی •
قالن اغوز بکلرینی اغرلدی • التونلیجه کونلکن دکوت

قادن

Drs.102a, ME200, OŞG96.21

(1) şoylamış, eydür:

Ḳalḳubanı yėrümden ṭurur idüm,

yelisi (2) ḳara ḳažılıḳ atuma bineridüm,

babamuŋ aġ ban ėvinden (3) çıḳarıdum,

Arḳu Bėli Ala Ṭaġı avlarıdum,

ala gėyik, şıġın (4) gėyik ḳovarıdum,

ṭartanda[1275] [demrensüz][1276] bir oḫıla namlarıdum.[1277]

Demrensüz (5) oḫıla yigit, seni şınar idüm.

Öldürmege, yigidüm, men (6) seni ḳıyar mıdum?

dėdi. Iraġından yaḳınından gelişdiler,

(7) gizlü yaḳa ṭutuban yiyleşdiler, ṭatlu damaġ vėrüben şorışdılar.

(8) Aġ boz atlar[1278] binüben yortışdılar, beg babası yanına

(9) ėrişdiler. Babası oġlancuġın gördi Allāha şükürler

(10) eyledi. Oġlıyla geliniyle[1279] Ḳaŋlı Ḳoca, Oġuza girdi,

(11) gök ala[ŋ][1280] görklü çemene çadır dikdi. Atdan aygır,[1281]

(12) deveden buġra, ḳoyundan ḳoç ḳırdurdı,[1282] dügün ėtdi.

(13) Ḳalın Oġuz beglerin aġırladı, altunluca günlügin diküp

1275 طريانده → طرتانده Drs.126b.8 ve bağlama göre okundu.

1276 Tamir için bk. Drs.102a.4 notu.

1277 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.102a.4 notu.

1278 اتلو → اتلر Bağlama göre okundu.

1279 Yazımda *nun* ve *ye*'nin noktaları yer değiştirmiştir.

1280 الا → الاك Tamir için bk. Drs.102a.11 notu.

1281 ايغردن → ايغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

1282 قزدردي → قردردي Drs.9a.12, 13b.7, 69b.5, 149a.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.102b

قان طوراني گردكنه كيروب مراد نه مقصودنه ايرشدي
ددم قور قوت كلوب شادلق چالدي بويي بويلدي
صوبي صويلدي غازي ارنلر باشنه نه كلدوكين
سويلدي امدي قنى ديدكم بيك ارنلر دينا منم دينلو
اجل الدي يركتلدي قاني دينا كمه قالدي كلملي
كيدملي دينا صوك اوجي اولملي دينا اجل كلدوكنده
اري ايماندن ايرمسون قادرسني نامرده محتاج
ايقسون الله ويرن اميدك اوزلمسبون اغ النوكده
بيش كلمه دعا قلدق قبول اولسون امين دينلر ديذار
كورسون يغنشدرسون دورشدرسون كناهكري
ادي كوركلو محمد مصطفايه بغشلسون خانم هي
قاضي لق قوجه اوغلي يكنك بوني بيان ايدر
خانم هي قام غان اوغلي خان يايندن برنده طورمشدي

Drs.102b, ME201, OŞG97.5

(1) Ḳan Ṭuralı gerdegine girüp murādına maḳṣūdına ėrişdi. (2) Dedem Ḳorḳut gelüp şadılıḳ çaldı, boy boyladı, (3) soy[1283] şoyladı, ġāzī erenler başına ne geldügin (4) söyledi:

İmdi, ḳanı dėdügüm yėg erenler,
dünyā menüm dėyenler?
[Anlar daḫı bu dünyāya geldi gėçdi,
kervān gibi ḳondı göçdi.
Anları daḫı][1284] (5) ecel aldı, yėr gizledi.
Fānī dünyā kime ḳaldı?
Gelimli (6) gėdimli dünyā,
şoŋ ucı ölümli dünyā!
Ecel geldüginde (7) arı īmāndan ayırmasun!
Ḳādir seni nā-merde muḥtāc (8) ėtmesün!
Allāh vėren ümīẕüŋ üzilmesün!
Aġ alnuŋda (9) bėş kelime duʿā ḳılduḳ, ḳabūl olsun!
Āmīn dėyenler dīẕār (10) görsün!
Yıġışdursun, dürişdürsün!
Günāhuŋuzı (11) adı görklü Muḥammed Muṣṭafāya baġışlasun!
Ḫānum hey!

(12) **Ḳażı-lıḳ Ḳoca[1285] Oġlı Yegenek Bo[yı]nı[1286] Beyān Ėder**

(13) Ḫānum hey!

Ḳamġan oġlı Ḫān Bayındır yėrinden ṭurmışıdı.

1283 صويي → صوي Drs.19a.10, 62b.13, 86b.9, 108a.11, 137b.9'a göre okundu.

1284 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

1285 Özel adla ilgili yorum için bk. Drs.4a.4 notu.

1286 بونى → بويينى Tamir Drs.35a.11, 87a.5, 128b.11'e göre yapıldı.

Drs.103a

قره يرك اوزننه اغ بان ايو دكمشدي. الا صيوان كوك
يوزنه اسمشدي. بيك يرده ايپك خاليچه سي دوشنمشدي.
اِچ اوغوز بكلري صحبته ديرلمشدي يمك ايچمك ايدي. قاضلق
قوجه ديرلردي بر كشي وار ايدي. بايندرخانك وزيري
ايدي. شراب ايچي باشنه چقدي. تپادي ديزلك اوزنه
چوكدي. بايندرخانه اتين ديلدي. بايندرخان
دستور ويردي. نه يه دلرسك وارديدي. قاضلق
قوجه ايش كورمش ايشي يارار ادم ايدي. يرار قوجه لريني
يانه جمع ايلدي. ياديني يراغين يوله كردي. چوق
طاغلردن دنه كچدي. كوتلرده يركوني دنزه دكلمسم
كلدي. قره دكز كنارنه ايرشدي. اكا ايروب قوندلر اول
قلعه نك بر تكوري وار ايدي. ادينه ارشون اوغلي ديرك
تكور ديرلردي. اول كافرك التمش ارشون قامتي

وار

Drs.103a, ME202, OŞG98.3

(1) Ḳara yėrüŋ üzerine[1287] aġ ban ėvin dikmişidi. Ala ṣayvan gök

(2) yüzine esenmişidi.[1288] Biŋ yėrde ipek ḫalıcası[1289] döşenmişidi.

(3) İç Oġuz begleri [Bayındır Ḫānuŋ][1290] ṣoḥbetine[1291] dėrilmişidi. Yėme içme idi. Ḳażılıḳ

(4) Ḳoca dėrleridi bir gişi varıdı, Bayındır Ḫānuŋ vezīri

(5) idi. Şerābuŋ itisi başına çıḳdı ḳaba diz[in]üŋ[1292] üzerine

(6) çökdi, Bayındır Ḫāndan aḳın diledi.[1293] Bayındır Ḫān

(7) destūr vėrdi: Nereye dilerseŋ var, dėdi. Ḳażılıḳ

(8) Ḳoca iş görmiş iş[e][1294] yarar ādem idi. Yarar ḳocaların

(9) yanına cemʿ eyledi, yad yaġı yaraġıyıla yola girdi. Çoḳ

(10) ṭaġlar, dere depe gėçdi. Günlerde bir gün Düzmürd ḳalʿasına

(11) geldi. Ḳara deŋiz kenārında idi. Aŋa ėrüben ḳondılar. Ol

(12) ḳalʿanuŋ bir tekürü var idi, adına Arşun oġlı Direk

(13) Tekür dėrleridi. Ol kāfirüŋ altmış arşun ḳāmeti

1287 اوززنه → اوزرنه Vat.100a.7; Drs.20a.3, 43a.13, 63a.10, 119b.6 ve bağlama göre okundu.

1288 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

1289 حاليجهسى → خاليجهسى Drs.7a.3, 35b.2, 38b.12, 63a.11, 119b.7'ye göre okundu.

1290 Okuma şekilleri ve tamlamayla ilgili tamir teklifi için bk.Drs.103a.3 notu.

1291 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.103a.3 notu.

1292 ديزك → ديزينك Tamir Drs.20a.10, 20b.3, 35b.11 ve bağlama göre yapıldı.

1293 *Aḳın dile-* deyiminin anlamı için bk. Drs.103a.6 notu.

1294 ايش → ايشه Tamir Vat.100a.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.103b

واردي • التمش بطارن كوز صالردي • قتي محكم ياي
چكردي • قاضلق قوجه قلعه يه يتدوكيلن • جنكه
باشلدي • پس اول تكور قلعه دن طاشره چقدي •
ميدانه كردي اردبلدي • قاضلق قوجه اني كوردكلين
يل كبي يتدي • يلم كبي ياپشدي • كافرك اكسه سينه
برقيلج اوردي • ذره قدر كسدره مدي نوبت كافره
دكدي • اول التمش بتمان كورزله قاضلق قوجه يه دپره
طوپت چالدي • يلاين دنيا باشنه طار اولدي •
ددلك كبي قان شورلردي • قاضيلق قوجه قارمليب
طوبت قلعيه قويديلر • بكتلري طورميب قاچدلر
قاضيلق قوجه تمام اول الي بيل حصارده طناق
اولدي صكره امن ديرلردي • بركشي الي كن وارويب
حصاري اليمدي • مكرخانم قاضيلق قوجه طتساق

Drs.103b, ME203, OŞG98.16

(1) varıdı. Altmış baṭman gürz ṣalarıdı, ḳatı muḥkem yay

(2) çekeridi. Ḳażılıḳ Ḳoca ḳalʿaya yėtdüginleyin cenge

(3) başladı. Pes ol Tekür ḳalaʿdan ṭaşra çıḳdı,

(4) meydāna girdi, er diledi. Ḳażılıḳ Ḳoca anı gördüginleyin

(5) yėl gibi yėtdi, yelim gibi yapışdı, kāfirüŋ eŋsesine

(6) bir ḳılıç urdı, ẕerre ḳadar kesdüremedi. Nevbet kāfire

(7) degdi. Ol altmış batman gürzile Ḳażılıḳ Ḳocaya depere[1295]

(8) ṭutup çaldı. Yalan dünyā başına ṭar oldı,

(9) [aġzından burnından][1296] düdeŋ gibi ḳan ṣorladı. Ḳażılıḳ Ḳocayı ḳarmalayup

(10) ṭutup ḳalʿaya ḳoydılar yigitleri ṭurmayup ḳaçd[ı]lar.[1297]

(11) Ḳażılıḳ Ḳoca temām on altı yıl ḥiṣārda ṭutsaḳ

(12) oldı. Ṣoŋra Emen dėrleridi bir gişi yedi[1298] kerre varup

(13) ḥiṣārı alımadı. Meger ḫānum, Ḳażılıḳ Ḳoca ṭutsaḳ

1295 Fiilin anlamı için bk. Drs.103b.7, 106b.5 notu.

1296 Tamir için bk. Drs.103b.9 notu.

1297 قاچدلر → قاچديلر Tamir bağlama göre yapıldı.

1298 التي → يدي Teklif için bk. Drs.103b.12 notu.

Drs.104a

اولدیغی وقت بر اوغلانجغی واردی بر یاشنده
ایدی اول بش یاشنه کردی بکت اولدی بیاس
اولدی بیلور دیدی بصاغ ایلمشلردی طتساق اولدیغی
اوغلانی سانقلرلردی اول اوغلانک ادنی یکک دیر
لردی کونلرده بر کونده یکک اوتوروب بکلر ایله صحبت
ایدرکن قره کونه اوغلی بداغیله اوزدشدی بر بینه
سوز اتشدلر بوداق ایدر بونده نوف اوروب ینددرشی
چونکه اردیلرسین واروب باکی قورتسکانه اوت
ایچی بیلدر طتساق دردیری یکک بر حجری اینسه جلب
یورکی اوینادی قره بغری صارصلدی قالمدی
یاسنر رحانک نظرنه واردی یوزیره قودی ایدر
الان صباح صباردره دیکلمنه اغبانه اولی الطلسلم
یاپلنه کوک صیواتلی تولدتولی چکلنه شهبازاتلی

چیا

Drs.104a, ME204, OŞG99.2

(1) oldı-ğı vaḳt bir oğlancuğı varıdı, bir yaşında-

(2)-yıdı. On bėş yaşına girdi, yigit oldı. Babasın

(3) öldi bilüridi. [1299] Yasağ eylemişleridi, ṭutsaḳ olduğın

(4) oğlandan saḳlarlarıdı. Ol oğlanuŋ adına Yegenek dėr-

(5)-leridi. Günlerde bir gün Yegenek oturup begler ile ṣoḥbet

(6) ėderiken Ḳara Göne oğlı Budağıla uz düşmedi, bir birine

(7) söz atışdılar. Budaḳ eydür: Bunda laf urup[1300] neydürsin?[1301]

(8) Çünki er di[r]ilürsin[1302] varup babaŋı ḳurtarsaŋ[-]a ne! On

(9) altı yıldur ṭutsaḳ-dur, dėdi. Yegenek bu ḫaberi ėşidicek [dom][1303]

(10) yüregi oynadı, ḳara bağrı ṣarṣıldı. Ḳalḳdı,

(11) Bayındır Ḫānuŋ naẓarına vardı, yüz yėre ḳodı, eydür:

(12) Ala[1304] ṣabāḥ ṣapa yėrde dikilende ağ ban ėvli,

atḷasıla (13) yapılanda gök ṣayvanlı,

tavla tavla çekilende şehbāz atlı,

1299 Fiilin anlamı için bk. Drs.16b.10 notu.

1300 Deyimin anlamı için bk. Drs.104a.7 notu.

1301 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.104a.7 notu.

1302 ديلرسين → دريلرسين Tamir teklifi için bk. Drs.104a.8 notu:

1303 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.104a.9 notu.

1304 الان → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

Drs.104b

چاغروبن داد ويرنده يرلو چاوشلي • ياغ توتكلين بول
توتلو قالمش يكت • ارخاسي بزه سسكين اومودي •
تركستانك دركي • تولو قوشك ياورسي • امت صويينك
اصلاني • قره جفك قپلاني • دولتلو خاتون مرد مكال لشكر
ويرمي بيام طلتساق اولديغي قلعه يه كوتورديلر • بايندر
خان بيوردي بكرمي دورت سانجق بكي كلسون •
ديدي • اوّل دمورد رونره بك اولن • قرغو سكو
اوجنده اربوكردنه غريمه يتدوكتن كيمسه • ديو صورمه
قپاره سليجك اوغلي • دلي طونداري سنكله بيله وارسون •
ديدي • ايغركوزلو بوز دوره • آلتي يدي قلونك كليده
الي • ايلك قوجه اوغلي دولك اوره بيله وارسون •
ديدي قوشه بوجره تايه اوقي آكلمين يغرجي اوغلي
ايلالمش سنكله بيله وارسون ديدي • اوچ كره يغي كورمشده

Drs.104b, ME205, OŞG99.15

(1) çağıruban dād vėrende yol[1305] çavuşlı,

yaġ tökilende[1306] bol (2) niʿmetlü.

Ḳalmış yigit arḫası,

beze miskīn umudı,

(3) Türkistānuŋ diregi,

tülü ḳuşuŋ yavrısı,

Amıt Ṣuyınuŋ (4) aṣlanı,

Ḳaracuġuŋ ḳaplanı,

devletlü ḫān meded!

Maŋa leşker (5) vėr,

meni babam ṭutsaḳ olduġı ḳalʿaya gönder!

dėdi. Bayındır

(6) Ḫān buyurdı: Yigirmi dört sancaḳ begi gelsün!

(7) dėdi. Evvel Demür [Ḳapu][1307] Dervendinde beg olan, ḳarġu süŋü

(8) ucında er bögürden, ġarıma yėtdüginde Kimsin? dėyü ṣormayan

(9) Ḳıyan Selcük oġlı Deli Ṭundar[1308] senüŋile bile varsun!

(10) dėdi. Aygır Gözler [ṣuyından at][1309] yüzdüren, elli yedi ḳalʿanuŋ kilidin

(11) alan Eylik Ḳoca oġlı [Dönebilmez][1310] Dölek Evren bile varsun!

(12) dėdi. Ḳoşa burcdan ḳayın oḳı eglenmeyen Yaġrıncı oġlı

(13) Ėl Almış senüŋile bile varsun! dėdi. Üç kerre[1311] yaġı görmese

---

1305 یوله → یول Drs.57a.1 ve bağlama göre okundu.

1306 *yaġ tökil-* deyiminin anlamı için bk. Drs.57a.1, 2 notu.

1307 Tamir Vat.101a.9; Drs.32a.2, 77a.3-4, 124a.6'ya göre yapıldı.

1308 طوندار → طونداز Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

1309 Tamir Drs.33a.9, Vat.101a.10-11 ve bağlama göre yapıldı.

1310 Tamir Vat.101a.11, 102b.2 ve Drs.126b.13, 145b.11, 146a.5, 149a.4'e göre yapıldı.

1311 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.104b.13 notu.

Drs.105a

قانی اغلین طوغسون اوغلی رستم بگ ایله وارسون دیدی

آزدها آغزندن ادم الن دلو اوزن بگ ایله وارسون

یرك بر اوجندن بر اوجنه یتم دین صوقان صاری

بگ ایله وارسون صاپلنلم اوغوز ارنلری دوکنه اولمز

بایندر خان یگرمی دورت بهادر سنجاق بکینه یکتلر

یولداشلغم بیلمه قوشدی بکلر جمع اولوب بر اقلین کوردیلر

مکر اول کیجه یکتلک دوش کوردی دوشن یولداشلرینه

صویلدی کورهلم خانم نه سویلدی ایدر بکلر غافل اوجه

قره باشم کورنم ایغزده ایکی دوش کوردی آلم کوردم آجوب

دنیا کوردم اغ بوز اتلر چاپدرر الینلر کوردم اغ اشتلی

البدی یانم صالدم اغ صقللو دده قورقوتن اوکت

الدم الیمه یانن قره طاغلری اشدم ایلرویتان قره دکزه

کیدم کیمی یاپوب کومکم جغزدم یلکن قوردم ایسلری

یاس

Drs.105a, ME206, OŞG100.5

(1) ḳan ağlayan Ṭoġsun oġlı Rüstem[1312] bile varsun! dėdi.

(2) Ejdehālar aġzından ādem alan Delü Evren bile varsun!

(3) Yėrüŋ bir ucından bir ucına yėtem, dėyen Ṣoġan Ṣarı

(4) bile varsun! [dėdi.][1313] Ṣayılmaġıla Oġuz erenleri dükense[1314] olmaz.

(5) Bayındır Ḫān yigirmi dört bahadır sancaḳ begini Yegeneġe[1315]

(6) yoldaşlıġa bile ḳoşdı. Begler cemᶜ olup yaraḳların gördiler.[1316]

(7) Meger ol gėce Yegenek düş gördi. Düşin yoldaşlarına

(8) ṣoyladı. Görelüm ḫānum ne söyledi, eydür:

Begler, ġāfillüce (9) ḳara başum

gözüm uyḫuda iken düş gördi:

Ala gözüm açuban (10) dünyā gördüm.

Aġ boz atlar çapdurur alpan-lar[1317] gördüm.

Aġ ışıḳlı (11) alpları yanuma ṣaldum.

Aġ ṣaḳallu Dede Ḳorḳutdan ögüt (12) aldum.

Ḳarşu[1318] yatan ḳara ṭaġları aşdum.

İlerü yatan ḳara deŋize (13) girdüm.

[Aġaçdan][1319] gemi yapup

[Aġ][1320]gömlegüm çıḳardum, yelken ḳurdum.

İlerü

1312 دستم → رستم Drs.111a.10, 126b.13, 146a.10, 146a.13, 146b.2, 149a.4, 153a.2'ye göre okundu.

1313 Tamir bağlama göre yapıldı.

1314 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.20b.12 notu.

1315 يكنله → يكنكه Okuma ve teklif için bk. Drs.106a.1 notu.

1316 كرديلر → كورديلر Bağlama göre okundu.

1317 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.65b.3, 105a.10 notu.

1318 اله → قرشو Okuma şekilleri ve düzeltme için bk. Drs.105a.12 notu.

1319 Tamir için bk. Drs.105a.13.

1320 Tamir için bk. Drs.105a.13.

Drs.105b

یاتی دکیزی دلدم کچدم • اوتکچی قره طاغنک بر یانشده

الیچی باشی بالقو برار کوردم • قالقوبچی برسونه اروطوردم •

قرغود للو اوزسکوچی قاندم • قرشولیو اول اره واردوم •

قرشوسندن اول اری صنجتوم وقت دکدم کوز اوجیله

اول اره یاوقدم • دایم انی ایمشی ایچی بیلدم • دوندم اول اره

سلام ویردم • اغوز الثونه کیمسه دیدم • قابقلریم قالدریب

یوز وصله بقدی • اوغل بکنک قندن کیدرسن دیدی • سوزلری

نی ایشدم دزمردقلوسنه کیدردم • بیام انی قطسا قایش •

دیدم • بوراده طایم مکا صوبلدی • ایدرتوکدن بیل

یقودی • بیدی اورغوم بیکی یاپرلک قوردنه بکرردی •

یکالوم بیدی کنشیلم قولردی • منم پایم • قاپی طالی یلکونه

صوم الثونلو منم اوخم بیل اسری یغور بیدی • بوکی

قوپدی بیدی قاندو اردم • اول تملچی الیادم کرودوندم •

Drs.105b, ME207, OŞG100.21

(1) yatan deŋizi dildüm gėçdüm.

Öteki ḳara ṭaġuŋ bir yanında

(2) alnı başı balḳır bir er gördüm.

Ḳalḳubanı yėrümden örü ṭurdum.

(3) Ḳarġu dalı[1321] uz süŋümi ḳapdum,[1322]

ḳarşulayu ol ere vardum.

(4) Ḳarşusından ol eri şancasum[1323] vaḳt deŋedüm,[1324]

göz ucıyıla (5) ol ere baḳdum,

dayum Emen imiş, anı bildüm.

Döndüm ol ere (6) selām vėrdüm.

Oġuz ėllerinde kimsin? dėdüm.

Ḳapaḳların ḳaldurup (7) yüzüme baḳdı,

Oġul Yegenek, ḳanda gėdersin? dėdi, söyledi.

(8) Men eyitdüm: Düzmürd ḳalʿasına gėderem. Babam anda ṭutsaḳ imiş,

(9) dėdüm. Burada ṭayum maŋa ṣoyladı, eydür:

Yet[d]ügümde[1325] yėl (10) yėtmezidi yedi arġunum.[1326]

Yeŋi Bayıruŋ[1327] ḳurdına beŋzeridi (11) yigitlerüm.

Yėdi gişiyile ḳurılurıdı menüm yayum.

Ḳayın ṭalı, bėlügümden[1328] (12) ṣom altunlu menüm oḫum.[1329]

Yėl esdi, yaġmur yaġdı, püki[1330] (13) ḳopdı.

Yėdi ḳatla vardum, ol ḳalʿayı alımadum, gėrü döndüm.

1321 دلّلو → طالي Tamir için bk. Drs.68a.10, 105b.3 notu.

1322 قاتدم → قاپدم Vat.101b.10 ve bağlama göre okundu.

1323 صنجتوم → صنجاسوم Vat.101b.10 ve bağlama göre okundu.

1324 Dene- = göz ucıyıla bak- denkliği için bk. Drs.105b.4 notu.

1325 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.105b.9 notu.

1326 اورغونم → ارغونم Okuma teklifi için bk. DKON: 284-286.

1327 Okuma şekilleri ve *Yeŋi Bayır* yer adı için bk. Drs.105b.10 notu.

1328 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.105b.11 notu.

1329 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.105b.11 notu.

1330 يوكي → پوكي Okuma teklifi için bk. DKON: 287.

Drs.106a

منده دخی اردوغیاسن یکتلکوم دون دیدی. یکتك دوشنده
طایسنه صوبلمش ایدی. قلعه یی برکده طوردوغکده الم کوزلوملك
یکتلری یانکه صالمدك ادی. بلکلو یکتلرلسن یورتمادك بش اجه لو
علوفه جیلر بولداش اتدك. انوکبجون اول قلعه سن ایمادولك
دمیش. یکتك کنه ایدرکسه کسه یمکه یخینی بخشی کسر کوفته
سرچشمه بوکرك بخشی. دایم کلد وکنده طورسه دولت بخشی
بیلدوکی اوتمسه عقل بخشی. قرینده دولمسه قاچمسه
ارلك بخشی دیدی. بو دوستی یکتك بولداشلرینه حکایت
ایلدی. مکر طایسی امن اول اراده بیتیوب ایدی. جمله
یکتلر بولداش اولوب کندیلر. تا که دزمه قلعه سنه یتدیلر
جونکه الوب کندیلر قوندیلر. چونکه کافرلر بونلری کوردیلر
ارشوره اوقلی دیرك نکوره حبر و بردیلر. اول ملعون
دخی قلعه دن طاشی کلوب بونلره مقابل اولدی. اردلری

صالح

Drs.106a, ME208, OŞG101.4

(1) Menden daḫı er ḳopmayasın, Yegenegüm[1331] dön,

dėdi, Yegenek düşinde

(2) ṭayısına ṣoylamış, eydür:

Ḳalḳubanı yėrüŋden ṭurduġuŋda

ala gözlü beg (3) yigitleri yanuŋa [sen][1332] ṣalmaduŋ.

Adı bellü beglerile sen yortmaduŋ.

Bėş aḳçalu (4) ʿulūfeciler[1333] yoldaş ėtdüŋ.

Anuŋiçün ol ḳalʿayı sen alımaduŋ,

(5) dėmiş. Yegenek gene eydür:

Kese kese yėmege yaḫnı yaḫşı.

Segirddüginde[1334] (6) sürçmese[1335] yügrük yaḫşı.

Geldüginde dāyim[1336] ṭursa devlet yaḫşı.

(7) Bildügin unıtmasa ʿaḳıl yaḫşı.

Ḳarınından dönmese ḳaçmasa (8) erlik[1337] yaḫşı,

dėdi. Bu düşi Yegenek, yoldaşlarına ḥikāyet

(9) eyledi. Meger ṭayısı Emen ol arada yaḳın idi. Cümle

(10) beglerile yoldaş olup gėtdiler tā ki Düzmürd ḳalʿasına yėtdiler,

(11) çevre[1338] alup <gėtdiler>[1339] ḳondılar. Çünki kāfirler bunları gördiler

(12) Arşun oġlı Direk Teküre ḫaber vėrdiler. Ol melʿūn

(13) daḫı ḳalʿadan ṭaşra[1340] gelüp bunlara muḳābil oldı, er diledi.

1331 یکنلکوم Yazım şekli ve yorum için bk. Drs.106a.1 notu.

1332 Tamir için bk. Drs.106a.3 notu.

1333 *Bėş aḳçalu ʿulūfeci* deyimi için bk. Drs.106a.4 notu.

1334 کسرکونده → سکردکنده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.106a.5 notu.

1335 سرچشمه → سرچمسه okuma teklifi için bk. Drs.106a.6 notu.

1336 Metinde sıra, *dāyim geldüginde* şeklindedir; teklif için bk. Drs.106a.6 notu.

1337 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.106a.8 notu.

1338 چون → چوره Vat.102a.9; Drs.110a.7, 147a.5 ve bağlama göre okundu.

1339 Açıklama için bk. Drs.106a.11 notu.

1340 طاشي → طاشره Vat.102a.10; Drs.116b.11, 103b.3, 137a.8 ve bağlama göre okundu.

Drs.106b

قیان سلیجك اوغلی • دلی طوندان یرنده طوری کلدی • التمش
طونام سور جداسی قولتق قصوب • اول کافری قرشوسنده
سوسم دیدی • سوسمدی کافر تکور قارملیب • ضرب ایتدی •
سکوسی چکدی • النزه الدی • اول التمش بتمان کوززا ایله
طونداری دیره طوتب چالدی • کیمك دنیا باشنه طار اولدی •
قاضلق اتی دوندردی قایه دونری یلغزد ولك اورت
الیی بر لو چوماغیله ات دیوب کلوب • یوقاریدن اشنه کاوزی •
قتی اوردی ایلمدی • تکور قارملیب النزه چوماغی الدی •
انی دخی کوزایله اوردی • اول دخی قاضلق اتی دوندردی •
قایه دونری خانم یکرمی دورت • سنجاق بکی تکور الندہ •
زبون اولدی • پس قاضلق قوجه • اوغلی یکنك ستانه
یکت جك یرادن اللهه صغندی • بی زوال معبودی اوکدی •
ایدر بوجه لردن بوحیدشی کمسنه بیلمز بیجه سنی عزیز ایتکی

Drs.106b, ME209, OŞG101.28

(1) Ḳıyan Selcük oğlı Deli Ṭundar[1341] yėrinden ṭurı geldi. Altmış

(2) ṭutam sur cıdasın ḳoltuḳ ḳışup ol kāfiri ḳarşusından

(3) süsem, dėdi, süs[i]medi.[1342] Kāfir Tekür ḳarmalayup ḍarb ėtdi,

(4) süŋüsin çekdi, elinden aldı. Ol altmış batman gürz ile

(5) Ṭundarı depere[1343] ṭutup çaldı. Gėŋ dünyā başına ṭar oldı,

(6) ḳażılıḳ atın dönderdi, ḳayda döndi. [Andan Döne]bilmez[1344] Dölek Evren

(7) altı perlü çomağıyıla at depüp, gelüp yoḳarıdan aşağa kāfiri

(8) ḳatı urdı, alımadı. Tekür ḳarmalayup elinden çomağın aldı,

(9) anı daẖı gürz ile urdı. Ol daẖı ḳażılıḳ atın dönderdi,

(10) ḳayda döndi. H̱ānum, yigirmi dört sancaḳ begi, Tekür elinde

(11) zebūn oldı. Pes Ḳażılıḳ Ḳoca oğlı Yegenek, tāze

(12) yigit-cük, Yaradan Allāha ṣığındı, bī-zevāl maʿbūdı ögdi,

(13) eydür:

Yücelerden yücesin,

kimse bilmez nėcesin.

ʿAzīz Taŋrı! [Sen][1345]

1341 طونداز → طوندار Drs.50a.2, 78a.7, 78a.11, 106b.5 ve bağlama göre okundu.

1342 سوسمدي → سوسيمدي Tamir bağlama göre yapıldı.

1343 Kelimenin anlamı için bk. Drs.103b.7, 106b.5 notu.

1344 Tamir için bk. Drs.106b.6 notu.

1345 Tamir Vat.102b.7 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.107a

انادن طوغمدك سنى اتانه • اولمدك كمسه رزقنى يمدوك •
كمسه يه كوج ايتمدك قمو برده • احدسن الله صمدسن • ادمت
تاج اوردك • شيطانه لعنت قلدك • برصوچنه اونوردى •
درگاهنه سوردك تزود كوكه اوچ اترى • ترنجى يارق
بالچى ترشو طوترك • اولولقكم حقك سنك بويلك قدلك •
يوق • يا جسملم جدلك يوق • اوردغى اولتمانه اولو تكرى •
يصدوغى يلورنمنى بللو تكرى • كوردوكى كوركه
يتوردنه كوركلو تكرى • قادروغى قهرا يرنه قهار تكرى
يرلكوكه صقندم • جلابم قادر تكرى • مردستدنه
قره طوتلو كافره امت دينم ايشوبى سى اوكاردميدى •
حماره دم ات صالدى • بيلكى يتدى • يلم كبي يابشدى •
كافرك چكننه برقيلج اوردى • كيمنى بحمى طوغرادى •
الى برمق دركلكي زخم ايرشدردى • قره قابى سوزلدى •

قره

Drs.107a, ME210, OŞG102.12

(1) anadan ṭoġmaduŋ.

Sen atadan olmaduŋ.[1346]

Ki[m]se[1347] rızḳın yėmedüŋ.

(2) Kimseye güc ėtmedüŋ.[1348]

Ḳamu yėrde aḥadsin.[1349]

[Sen][1350] Allāhu ṣamedsin.[1351]

Ādeme sen (3) tāc urduŋ.

Şeyṭāna laʿnet ḳılduŋ.

Bir ṣuçdan ötüri (4) dergāhdan sürdüŋ.

Nemrūd göge oḫ atdı.

Ḳarnı yaruḳ (5) balıġı ḳarşu ṭutduŋ.

Ululıġuŋa ḥaddüŋ [yoḳ.][1352]

Senüŋ boyuŋ, ḳaddüŋ (6) yoḳ

ya cismile ceddüŋ yoḳ.

Urduġın ulıtmayan ulu Taŋrı!

(7) Başduġın belürtmeyen bellü Taŋrı!

Götürdügin göge (8) yetüren görklü Taŋrı!

Ḳaḳıduġın ḳahr ėden ḳahhār Taŋrı!

(9) Birligüŋe ṣıġındum, çalabum Ḳādir Taŋrı, meded senden!

(10) Ḳara ṭonlu kāfire at deperem, işümi sen oŋar! dėdi.

(11) Hemān dem at ṣaldı, yėl gibi yėtdi, yelim gibi yapışdı.

(12) Kāfirüŋ çignine bir ḳılıç urdı, gêyimini geçimini[1353] ṭoġradı,

(13) altı parmaḳ deriŋligi zaḫm ėrişdürdi. Ḳara ḳanı ṣorladı,

---

1346 *"O doğurmamış ve doğmamıştır."* Kur'an, İhlas, 112/3, (KTA).

1347 كسه → كمسه Tamir Vat.102b.8 ve bağlama göre yapıldı.

1348 *güc et-* fiilinin anlamı için bk. Drs.107a.2 notu.

1349 *"O Allah bir tektir."* Kur'an, İhlas, 112/1, (KTA).

1350 Tamir *soylama*nın diğer dizelerine göre yapıldı.

1351 *"Allah her şeyden müstağni ve her şey ona muhtaçtır."* Kur'an, İhlas, 112/2, (KTA).

1352 Tamir Vat.102b.10 ve sonraki iki dizeye göre yapıldı.

1353 İkilemenin anlamı için bk. Drs.38a.1 notu.

Drs.107b

قره صغري صوقماني طلوقان اولدي٭ قره يامني يوكلدي
يوكلو اولدي٭ همان دونري قلعيه قاچري٭ يكلك اردنه
يتدي حصار قپوسنه كرمشكن٭ قره بولاتت اوزقيليجه
آكساسنه٭ ايله چالدي كم باشي طوب كبي يره دوشدي٭
انزن يكلك آتن دوندردي لشكره كلدي٭ طتساق اولي
قاضلق قوجه صالي ويرمشلر جقوب كلدي٭ هاي
يلك يكلر كافري كم اولدردي٭ دير صوريلمش كوره لم حاتم
صوريلمش٭ ايدر قيتيانك مايه سي يوكلو قودم بزمدن
مايه ميدر اني بلسم قره ايلوم قيوني يوكلو قودم قوجه دن
قيومدر اني بلسم٭ الكورلوكور كلو حلالم يوكلو قودم
اركك ميدر قيز ميدر اني بلسم٭ مره يلك يكت لوجبي
مكا براد اتك عشقنه ديري٭ يكلمك بوراده صوريلمش٭
كوره لم حاتم صوريلمش ايدر قيتيانك مايه سي يوكلو٭

Drs.107b, ME211, OŞG102.38

(1) ḳara ṣaġrı ṣoḳmanı ṭolu ḳan oldı. Ḳara başı buŋaldı,

(2) buŋlu oldı. Hemān döndi, ḳalʿaya ḳaçdı. Yegenek ardından

(3) yètdi, ḥiṣār ḳapusına girmişiken[1354] ḳara polat uz ḳılıc[ıyl]a[1355]

(4) eŋsesine eyle çaldı kim başı ṭop gibi yère düşdi.

(5) Andan Yegenek atın dönderdi, leşkere geldi. Ṭutsaḳ olan

(6) Ḳażılıḳ Ḳocayı ṣalı vèrmişler, çıḳup geldi. Hay

(7) beg yigitler, kāfiri kim öldürdi? dèyü ṣoylamış. Görelüm ḫānum

(8) ne ṣoylamış, eydür:

Ḳaytabanuŋ māyasını yüklü ḳodum;

ner midür, (9) māya mıdur, anı bilsem.

Ḳaza[ġucum[1356] ḳısraġın yüklü ḳodum;

Aygır mıdur, ḳısraḳ mıdur, anı bilsem.

Aġ]ayılum[1357] ḳoyunuŋı yüklü ḳodum;

Ḳoç mıdur, (10) ḳoyun mıdur, anı bilsem

Ala gözlü görklü ḥelālüm yüklü ḳodum;

(11) erkek midür, ḳız mıdur, anı bilsem.

Mere beg yigit-ler, ḫaber (12) maŋa,

Yaradanuŋ ʿışḳına,

dèdi. Yegenek[1358] burada ṣoylamış.

(13) Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Ḳaytabanuŋ māyasını yüklü

1354 Önceki tercümeler ve teklif için bk. Drs.107b.3 notu.

1355 قيليجه → قيليجيله Tamir Vat.103a.3 ve bağlama göre yapıldı.

1356 قره → قزەغجم Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1357 ايلوم → اغايلوم Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1358 يكلنك Yazım şekli ve yorum için bk. Drs.106a.1 notu.

Drs.108a

قودك نزا اولدي قره ايللو بيتونكي بوكلي قودك قوچ اولدي*
الكوزلوكو دكلو حلالك بوكلو قودك اصلان اولدي ديدي*
يكتك باباسيله كورشدي* الده قالي بكلر كورشدي* پس بر
اغودن بكلر حصاره يوريش اتديلر* يغما اتديلر* باباسيله يكتك
كزلو يتما طوبتين بيلشدلر* اكي حسرت بر برينه بولشدلر ايسوز
برك قوردي كبي اولشدلر* تكريه شكرلر قيلدلر* قلعه نك
كليساسن يقوب* يرنه مسجد ياپدلر عزيز تكري* اذانه قودنه
اوقتدلر* قوشك الدقاني قماشك اروسني يترك كوكچكني
طقوز الا چرغاب چوقه* بايندر خانه پنجيك چقرديلر*
باقيسن غازيلره بخش اتديلر* دوندلر اولرنه كلديلر*
ددم قورقوت كلوبن بوي بويلدي صوي صويلدي*
بو اغوزنامه يكتك اولسون ديدي* يوم ويره يين خانم
يرلو قره طقلاك يقلمسون* كولكه ليجه قبا اغاجك

كسلمسون

Drs.108a, ME212, OŞG103.10

(1) ḳoduŋ, ner oldı.

Ḳaza[ġucuŋ[1359] ḳısrağın yükli ḳoduŋ, ayğır oldı.

Ağ]ayıluŋ[1360] ḳoyunıŋı yükli ḳoduŋ, ḳoç oldı.

(2) Ala gözlü görklü ḥelālüŋ yüklü ḳoduŋ, aṣlan oldı, dėdi.

(3) Yegenek, babasıyıla görişdi, andan[1361] ḳalan[1362] begler görişdi. Pes bir

(4) oğurdan begler ḥiṣāra yöriş ėtdiler, yağmaladılar. Babasıyıla Yegenek

(5) gizlü yaḳa ṭutuban yiyleşdiler. İki ḥasret birbirine bulışdılar, issüz

(6) yėrüŋ ḳurdı gibi ulışdılar, Taŋrıya şükürler ḳıldılar. Ḳalʿanuŋ

(7) kelīsāsın yıḳup yėrine mescid yapdılar, ʿazīz Taŋrı adına ḳudbe[1363]

(8) oḳıtdılar. Ḳuşuŋ alaḳanını, ḳumaşuŋ arusını, ḳızuŋ gökçegini

(9) ṭoḳuzlama çarġap çuḳa Bayındır Ḫāna pencik çıḳardılar.

(10) Bāḳī-sin ġāzī-lere baḫş ėtdiler.[1364] Döndiler, ėvlerine geldiler.

(11) Dedem Ḳorḳut gelüben boy boyladı, ṣoy ṣoyladı.

(12) Bu Oğuz-nāme Yegenegüŋ olsun! dėdi:

(13) Yom vėreyin ḫānum:

Yėrlü[1365] ḳara ṭağlaruŋ yıḳılmasun!

Gölgelice ḳaba ağacuŋ

1359 قره Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1360 ايلّلو Okuma şekilleri ve tamir için bk. DKON: 294-297.

1361 الدن → اندن Drs.22b.7, 53a.2, 94b.4, 107b.5, 129b.1, 132b.13, 135a.9'a göre okundu.

1362 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.108a.3 notu.

1363 قودنه → قودبه Vat.103b.1'de geçen *ḫuṭbe*'den hareketle okundu.

1364 *Baḫş ėt-* deyiminin anlamı için bk. Drs.108a.10 notu.

1365 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

Drs.108b

كسلمسون • اغ صقللو بابك يري اوجمق اولسون • اغ
برجكلو انانك يري بهشت اولسون • اخرصوكي اري
ايمانده ايرمسونه • اغ النوكره بش كلمه دعا قلدك قبول
اولسون كناهكري اري كوركلو محمد مصطفا يوزي •
صوينه ياغشلسون • خانم هي • **بساط دپه**
كوزي اولدردكي توري بيان ايدر خانم هي
مكر خانم بركونه اغوزا ونوزدركي اوستنه يغي كلدي •
دونه اچنده اوركدي كوچدي محبوب كيدركن اروق •
قوجه تلك اوغلنجغي دشمش • براصلان بولب كوترمش •
بسلمش اغوزكنه آيا ملي كلوب يوردنه قوتدي • اغوز
خانك ايلچيسي كلوب خبر كتوردي • ايدر خانم سازده
براصلان چقرات اوردي • ايول ايول يوريشي ادم كبي •
ات بصوبي قاده سموردي • اروق ايدر خانم اوركدكمن •

Drs.108b, ME213, OŞG104.8

(1) kesilmesün!

Aġ ṣaḳallu babaŋ yėri uçmaḳ olsun!

Aġ (2) bürçeklü anaŋ yėri behişt olsun!

Āḫir ṣoŋı arı (3) īmāndan ayırmasun!

Aġ alnuŋda bėş kelime duʿā ḳılduḳ,[1366] ḳabūl (4) olsun!

Günāhuŋuzı adı görklü Muḥammed Muṣṭafa

yüzi (5) ṣuyına bağışlasun!

Ḫānum hey!

Basaṭ Depe-(6)-gözi Öldürdügi Boyı[1367] Beyān ėder

Ḫānum hey!

(7) Meger ḫānum, bir gün Oġuz otururiken üstine yaġı geldi;

(8) dün içinde[1368] ürkdi göçdi. Ḳaçup gėderiken Aruz

(9) Ḳocanuŋ oğlancuġı düşmiş, bir aṣlan bulup götürmiş,

(10) bėslemiş. Oġuz gene eyyāmıla gelüp yurdına ḳondı. Oġuz

(11) Ḫān[ın]uŋ[1369] ılḳıcısı gelüp ḫaber getürdi, eydür: Ḫānum, sazdan

(12) bir aṣlan çıḳar it [gibi] ürür,[1370] apul apul yörişi[1371] ādem gibi.

(13) At başuban ḳan sömürür, Aruz eydür: Ḫānum, ürkdügümüz

1366 قلدك → قلدق Vat.103b.7; Drs.35a.8, 79a.10, 87a.3, 102b.9, 147b.5, 154a.3'e göre okundu. Ayrıca bk. Drs.113a.12 notu.

1367 تويي → بويي Drs.63a.8, 137b.13 ve bağlama göre okundu.

1368 Deyimin anlamı için bk. Drs.4b.4 notu.

1369 خانك → خانينك Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.108b.10-11 notu.

1370 Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.108b.12 notu.

1371 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.55a.9, 108b.12 notu.

Drs.109a

وقيتي دوشنه منم اوغلانجغم دريلكم ديدي • بكلر بني بيلدلر
اصلان ياتاغي اوزرينه كلديلر • اصلاني قالدروب اوغلاني
طوتديلر اوروز اوغلاني الوب ايونه كتوردي • شادلق
ايتديلر • يه ايجه اولدي اما اوغلاني نقدر كتوردلرسه طورمدي
كرو اصلان ياتاغنه واردي كرو طوتب كتوردلر دده قورقود
كلدي • ايدر اوغلانم سن انسانسن حيوانله مصاحب
اولمغل • كل يخشي آت بين يخشي يكتلر يله اش يورت
ديدي • اولو قرداشك ادي قيان سلجكدر • سنك
ادك بساط اولسون • ادكي من ويردم ياشكي الله
ويرسون ديدي • اغوز بر كون يايلايه كوجدي • اوزك
بر چوباني واردي • ادنه قونكور قوجه صاري چوبان
ديرلردي • اغوزك اوكجه بو ترده اول كمسه كوجزدي •
اوزون بيكار ديمكله مشهور بر بيكار واردي • اول بكاره

بريلر

Drs.109a, ME214, OŞG105.11

(1) vaḳtın düşen menüm oğlancuğum-dur belki, dėdi. Begler bindiler,

(2) aṣlan yatağı üzerine geldiler. Aṣlanı ḳaldurup oğlanı

(3) ṭutdılar. Aruz oğlanı alup ėvine getürdi. Şadılıḳ

(4) ėtdiler, yėme içme oldı. Ammā oğlanı ne[-]ḳadar getürdilerise ṭurmadı,

(5) gerü aṣlan yatağına vardı. Gėrü ṭutup getürdiler. Dedem Ḳorḳud

(6) geldi, eydür: Oğlanum, sen insānsın, ḥayvānıla muṣāḥib

(7) olmağıl! Gel, yaḫşı at bin, yaḫşı yigitlerile eş yort!

(8) dėdi. Ulu ḳardaşuŋ adı Ḳıyan Selcükdür, senüŋ

(9) aduŋ Basaṭ olsun. Aduŋı men vėrdüm, yaşuŋı Allāh

(10) vėrsün, dėdi. Oğuz bir gün yaylaya göçdi. Aruzuŋ

(11) bir çobanı varıdı, adına Ḳoŋur Ḳoca [oğlı][1372] Şarı Çoban

(12) dėrleridi. Oğuzuŋ öŋince bundan evvel kimse göçmezidi.

(13) Uzun Bıŋar dėmegile meşhūr bir bıŋar varıdı. Ol bıŋara

1372 Tamir için bk. Drs.109a.11 notu.

Drs.109b

بریلر قونمشدی تماشا ایدردی قیون اورکدی • چوبان ارکجه
قامدی ایلرو • واردی کوردی • کم بری قیزلری قنات
قاده یغلامشلر اوجولر • چوبانه کینکی اوزرلرینه
اتدی • بری قیزنیك برینی طوتدی • طمع ایدوب درحال
جماع ایلدی • قیون اورککه باشلدی • چوبان قیونك
اورکمه سکرتدی • بری قیزی قنات اوروب اوجدی •
ایدر چوبان ییل تمام اولیجق منده امانتك وار کل آل •
دیدی • اما اغوزك باشنه زوال کتوردك دیدی
چوبانك ایچنه قورخو دشدی • اما قیزك درهنت
بکزی صارردی • نمانله اغوزکه ییلایه کوچدی • چوبان
کنه بو بکاره کلدی • کنه قیون اورکدی • چوبان ایلرو
واردی • کوردیکم بریغانق ماتور یلدز ییلدر ییلدرر
بری قیزی کلدی ایدر چوبانه امانتك کل آل • اما

Drs.109b, ME215, OŞG105.26

(1) perrīler ḳonmışıdı. Negāhenden ḳoyun ürkdi. Çoban erkece

(2) ḳaḳıdı, ilerü vardı, gördi kim perrī ḳızları ḳanat

(3) ḳanada bağlamışlar, uçarlar. Çoban kepenegini üzerlerine

(4) atdı, perrī ḳızınuŋ birini ṭutdı. Ṭamaᶜ ėdüp derḥāl

(5) cimāᶜ eyledi. Ḳoyun ürkmege başladı çoban ḳoyunuŋ

(6) öŋine segirtdi. Perrī ḳızı ḳanat urup uçdı,

(7) eydür: Çoban, yıl temām olıcaḳ mende emānetüŋ var; gel, al,

(8) dėdi. Ammā Oğuzuŋ başına zevāl getürdüŋ, dėdi.

(9) Çobanuŋ içine ḳorḫu düşdi, ammā ḳızuŋ derdinden

(10) beŋzi ṣarardı. Zemānla Oğuz gene yaylaya göçdi çoban

(11) gene bu bıŋara geldi. Gene ḳoyun ürkdi, çoban ilerü

(12) vardı, gördi[-]kim bir bağanaḳ yatur, yaldır yaldır yaldurur.

(13) Perrī ḳızı geldi, eydür: Çoban, emānetüŋ gel al! Ammā

Drs.110a

عوزك باشنه زوال كتوردك ديدي • چوبان بو
يغابغي كورجك عبرت الدي • كرو دوندي • صپان
طاشنه طوتدي • اوردوجه بودي • چوبان يغانغي
قودي • قاچدي قتوبه اردنه دشدي • مكر اولوم بايندر
خان بكلريله سيرانه چقمشلردي • بويگيتلرك اوزرنه كلديلر
كوردلركم بر عبرت نسنه ياتور • باشي كوكي بلورسيز
جوره • الديلر ايتدي بريكت يرني ديدي • ديدكجه بودي •
برقاج يكت دخي ايتديلر ديدلر • ديدكلرنجه بودي •
اروز قوجه دخي ايوب ديلري • مصورتي طوقندي •
بوبغانق يارلري اجتدي بوزا اوغلان جقدي • كودهسي
ادم ديه سنده بر كوزي وار • اروز الدي بو اوغلاني
اناكنه صاردي • ايدر خانم موني مكا ويرك اوغلم بسلايم
بسليايم ديدي • بايندر خان سنك اولسون ديدي •

اروز

Drs.110a, ME216, OŞG106.8

(1) Oġuzuŋ başına zevāl getürdüŋ, dėdi. Çoban bu

(2) baġanaġı[1373] göricek ʿibret aldı, gėrü döndi, ṣapan

(3) ṭaşına ṭutdı. Urduḳça böyüdi çoban baġanaġı

(4) ḳodı ḳaçdı. Ḳoyun ardına düşdi. Meger ol[-]dem Bayındır

(5) Ḫān beglerile seyrāna binmişleridi.[1374] Bu bıŋaruŋ üzerine geldiler,

(6) gördiler kim bir ʿibret nesne yatur, başı göti belürsiz.

(7) Çevre aldılar. Ėndi bir yigit bunı depdi, depdükçe böyüdi.

(8) Birḳaç yigit daḫı ėndiler,[1375] depdiler, depdüklerince böyüdi.

(9) Aruz Ḳoca daḫı ėnüp depdi,[1376] mahmūzı ṭoḳındı

(10) bu baġanaḳ yarıldı, içinden bir oġlan çıḳdı; gevdesi

(11) ādem, depesinde bir gözi var. Aruz aldı bu oġlanı

(12) etegine ṣardı, eydür: Ḫānum, munı[1377] maŋa vėrüŋ; oġlum Basaṭıla

(13) bėsleyeyin,[1378] dėdi. Bayındır Ḫān: Senüŋ olsun, dėdi.

1373 بغابغي → بغانغي Drs.110a.3, 110a.10 ve bağlama göre okundu.

1374 يتمشلردي → بنمشلردي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.110a.5 notu.

1375 ابتديلر → ايندیلر Bağlama göre okundu.

1376 دپلري → دپديلر Bağlama göre okundu.

1377 Ağız taklidi örneği için bk. Drs.110a.12 notu.

1378 بشلياين → بسلياين Drs.108b.10, 110b.5, 110b.6 ve bağlama göre okundu.

Drs.110b

اروز دپه كوزي الدي ايونه كتوردي. بيوردي بر دايه
كلدي. امجكني اغزنه ويردي بر صوردي. اول انجق سودين
الدي. اكي صوردي قانين الدي. اوج صوردي جانين
الدي. بر قاج دايه كتورديلر هلاك اتدي. كورديلر
اولمز سود ايله بسلييالم ديديلر. كونده بر قزان سود يتمزدي.
بسلديلر بيودي كزر اولدي. اوغلانجقلرله اوينار اولدي.
اوغلانجقلرك كيمسنك بورنين كيمسنك قولاغين يمكه باشلادي.
الحاصلي اوردي بونك اوجندن قتي انجندلر عاجز
قالديلر. آروزه شكايت ايدوب اغلشديلر. اروز دپه
كوزي دوكدي سوكدي يصاق ايلدي اسلمدي. آخر
ايوندن قودي. دپه كوزك پري انسي كلوب اوغلنك
برماغنه بر يوزك كچوردي. اوغل سكا اوخ باتمسون.
تنوكي قليج كسمسون ديدي. دپه كوز اغوزدن چقدي.

Drs.110b, ME217, OŞG106.22

(1) Aruz, Depegözi aldı ėvine getürdi. Buyurdı, bir dāye

(2) geldi, emcegini ağzına vėrdi. Bir ṣordı olanca[1379] südin

(3) aldı, iki ṣordı ḳanın aldı, üç ṣordı cānın

(4) aldı. Birḳaç dāye getürdiler, helāk ėtdi. Gördiler

(5) olmaz, Süd ile bėsleyelüm, dėdiler. Günde bir ḳazan süd yėtmezidi.

(6) Bėslediler, böyüdi, gezer oldı, oğlancuḳlarıla oynar oldı.

(7) Oğlancuḳlaruŋ kiminüŋ burnın, kiminüŋ ḳulağın yėmege başladı.

(8) El-ḥāṣılı, ordı[1380] [uşaḳları][1381] bunuŋ ucından ḳatı incindiler,[1382] ʿāciz

(9) ḳaldılar, Aruza şikāyet ėdüp ağlaşdılar. Aruz Depe-

(10)-gözi dögdi, sögdi, yaşaḳ eyledi; eslemedi. Āḫir

(11) ėvinden ḳovdı. Depegözüŋ peri anası gelüp oğlınuŋ

(12) parmağına bir yüzük gėçürdi: Oğul, saŋa oḫ batmasun,

(13) tenüŋi ḳılıç kesmesün, dėdi. Depegöz Oğuzdan çıḳdı,

1379 Kelimenin anlamı için bk. Drs.59a.6, 110b.2 notu.

1380 Kelimenin okunuşu ve anlamı için bk. Drs.110b.8 notu.

1381 Tamir teklifi için bk. Drs.110b.8 notu.

1382 *Nun*'un noktası yazılmış, dişi yazılmamıştır.

Drs.111a

بر يوجه طاغه واردي يول كسدي ادم الدي يويك
حرامي اولدي اوزرينه بر قاچ ادم كوندرديلر اوق اتدلر
باتمدي قيلج اورديلر كسمدي سنكويله صانجديلر
ايلمدي چوبان چولوق قالمدي هب يدي اغوز دخي
دخي ادم يتكر باشلدي اغوز يغلوب اوزرينه واردي
ديه كوز كوروب قاچدي بر اغاجي يرندن قوپردي
اتوب اللي التمش ادم هلاك ايلدي ايلر باشي قزان
ضرب اوردي دينا باشنه طار اولدي قزانك قرداشي
قره كونه ديه كوز النده زبون اولدي دوزان اوغلي
الب رستم شهيد اولدي اوشون قوجه اوغلي كبي
پهلوان النده شهيد اولدي اروق جانيه اكي
قرداشي ديه كوز النده هلاك اولدي دمور طونلي
مماق النده هلاك اولدي بيكي قانلو بكدز امن

الدن

Drs.111a, ME218, OŞG107.1

(1) bir yüce ṭaġa vardı, yol kesdi, ādem aldı,[1383] böyük

(2) ḥarāmī oldı. Üzerine birḳaç ādem gönderdiler. Oḫ atdılar,

(3) batmadı; ḳılıç urdılar, kesmedi; süŋüyile şançdılar,

(4) ilmedi. Çoban çoluḳ ḳalmadı, hep yėdi. Oġuzdan

(5) daḫı ādem yėmege başladı Oġuz yıġılup üzerine vardı.

(6) Depegöz görüp ḳaḳıdı, bir aġacı yėrinden ḳopardı,

(7) atup elli altmış ādem helāk eyledi. Alplar başı Ḳazana

(8) ḍarb urdı, dünyā başına ṭar oldı. Ḳazanuŋ ḳardaşı

(9) Ḳara Göne, Depegöz elinde zebūn oldı. Dozan oġlı

(10) Alp Rüstem şehīd oldı. Öşün[1384] Ḳoca oġlı gibi

(11) pehlevān, elinde şehīd oldı; a[y]ruḳ[1385] cāndan ögey[1386]

(12) ḳarındaşı Depegöz elinde helāk oldı. Demür Ṭonlı

(13) Mamaḳ elinde helāk oldı. Bıyıġı Ḳanlu Bügdüz Emen

1383 *Ādem al-* deyiminin anlamı için bk. Drs.111a.1 notu.

1384 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.111a.10 notu.

1385 Okuma şekilleri ve tamir teklifi için bk. Drs.111a.11 notu.

1386 اكي → اوكي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.111a.11 notu.

Drs.111b

النده زبون اولدی. اغ صقللو اروز قوجه قان قصدرده
اوغلی قیانه سلجوکلك اودی یارلدی. اغوز دیه کوزه
کارقیلدی اورکدی قاچدی. دیه کوز چوزب اوکت
الدی. اغوزی صالی ویرمدی. کورویرنه قوندردی.
الحاصل اغوز یدی کره اورکدی. دیه کوز اوکن الوب
یدی کره یرینه کتوردی. اغوز دیه کوز النده تمام زبون
اولدی. واردلر دده قورقوته جرد بلو. انوکلطانشدلو
کلوك کیم کساوم دیولر. دده قورقودی دیه کوزه کوندردی
کلدی سلام ویردی ایدی. اوغول دیه کوز اغوز الوکلن
زبون اولدی بو کلدی. ایاغك طبراغنه مینی صالدیلر.
سکا کسم ویره لم دیولر دیدیلر. دیه کوز ایدر کومشده
التمش ادم ویرلك بکه دیدی. دده قورقود ایدی بو وجهله
سن ادم قوش دوکدرسن دیدی اما کوننه ایکی ادم ایله

Drs.111b, ME219, OŞG107.12

(1) elinde zebūn oldı. Aġ ṣaḳallu Aruz Ḳocaya ḳan ḳuṣdurdı,

(2) oġlı Ḳıyan Selcüküŋ ödi yarıldı. Oġuz Depegöze

(3) kār ḳılmadı, ürkdi ḳaçdı. Depegöz çevürüp[1387] öŋin

(4) aldı, Oġuzı ṣalıvėrmėdi, gerü yėrine ḳondurdı.

(5) El-ḥāṣıl, Oġuz yedi kerre ürkdi. Depegöz öŋin alup

(6) yedi kerre yėrine getürdi. Oġuz, Depegöz elinde temām zebūn

(7) oldı. Vardılar Dede Ḳorḳutı çaġırdılar, anuŋıla ṭanışdılar.

(8) Gelüŋ kesim keselüm, dėdiler. Dedem Ḳorḳudı Depegöze gönderdiler.

(9) Geldi, selām vėrdi, eydür: Oġul Depegöz, Oġuz elüŋde

(10) zebūn oldı, buŋaldı. Ayaġuŋ ṭopraġına meni ṣaldılar.

(11) Saŋa Kesim vėrelüm, dėrler, dėdi. Depegöz eydür: Günde

(12) altmış ādem vėrüŋ yėmege, dėdi. Dede Ḳorḳud eydür: Bu vechile

(13) sen ādem ḳomaz, dükedürsin, dėdi. Ammā günde iki ādem ile

1387 چوزب → چورب Drs.57b.8, 114a.8, 114a.10, 114a.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.112a

بیشوز قیون ویره‌لم دیدی • دده قورقود بویله دیکج
دپه‌کوز ایدر خوش اویله اولسون • اوتنم مکا اکی
ادم ویرك یکوم بنم پیشورسون من ییایم دیدی • دده
قورقود دونری اغوزه کلدی ایدی • بوکلو قوجه ایله
یپاغلو قوجه دپه‌کوزه ویرولك آش پیشورسون دیدی •
وهم کونده اکی ادم ایله بیشوز قیون استدی دیدی • بونلر
دخی راضی اولدی • دورت اوغلی اولن برین ویردی •
اوجی قالدی اوج اولن برین ویروب اکی قالدی •
اکی اولن برین ویردی بری قالدی • قاپق قان دیلر
بر کیشی وار ایدی • اکی اوغلی وار ایدی بر اوغلی ویرلمش •
بری قالمش ایدی • کورونوبت طولاب اکا کلمشدی • اناسی
فریاد ایدوب اغلدی زارلق ایلدی • سکرخان اروز اوغلی
بساط غزا ایتمش ایدی • اول محله کلدی • فریاد ایدر

بساط

Drs.112a, ME220, OŞG107.25

(1) bėş[-]yüz ḳoyun vėrelüm, dėdi. Dede Ḳorḳud böyle dėgec

(2) Depegöz eydür: Ḫoş, öyle olsun, evet; hem[1388] maŋa iki

(3) ādem vėrüŋ, yėmegüm benüm pişürsün, men yėyeyim, dėdi. Dede

(4) Ḳorḳud döndi, Oğuza geldi, eydür: Yüŋlü Ḳoca ile

(5) Yapağulu Ḳocayı Depegöze vėrüŋ, aşın pişürsün, dėdi.

(6) Ve hem günde iki ādem ile bėş[-]yüz ḳoyun istedi, dėdi. Bunlar

(7) daḫı rāżī oldı. Dört oğlı olan birin vėrdi,

(8) üçi ḳaldı; üç olan birin vėrüp iki ḳaldı;

(9) iki olan birin vėrdi, biri ḳaldı. Ḳapaḳ Ḳan dėrler

(10) bir gişi var idi, iki oğlı var idi. Bir oğlın vėrüp

(11) biri ḳalmış idi. Gėrü nevbet ṭolanup aŋa gelmişidi. Anası

(12) feryād ėdüp ağladı, zarılıḳ eyledi. Meger ḫānum, Aruz oğlı

(13) Basaṭ ġazāya gėtmiş idi; ol maḥalda geldi. Ḳarıcuḳ eydür:

1388 منم → هم Okuma şekilleri ve anlam için bk. Drs.112a.2 notu.

Drs.112b

بساط شمدی ایتن دن کلدی • وارین بولیکی مکا بسر
اسیر ویریدی اوغلانجغم قورتریدم دیدی • بساط التونلو
کونلکین تکوب اوتوردی ایکن کورد یلوکه • برخاتون کشی
کلور کلدی • ایچرو بساطه کردی سلام ویردی اغلدی •
ایدر آق جنه صعیبانه الوکلو اوغلی اددیل تکبینوز نونه •
تپی بابای ایچ اغوزده طاشی اغوزده ادی بللو • اروز
اوغلی خانم بساط مکا مدد دیدی • بساط ایدر نه دلو
قوجق ایدی • بالیجی دینه یوزنده یارادوپدی • یالمندی
اغوز ایلیه قوندرمدی • قره بولاده اوزتیلجالو کسن
تلبی کسدرمدی • قزغواجلا او بناد نلو ایلدره مدی •
تا بن اوجی ایتلو کار قلمدی • ایلو باشی قزانه بر ضرب
اوردی • قرداشی قره کونه الندن زبون اولدی • بیتی
قانلو بکدوز امن الندن زبون اولدی • اغ سقللو بیاک

Drs.112b, ME221, OŞG108.5

(1) Basaṭ şimdi aḳın-dan geldi. Varayın, bolayki maŋa bir

(2) esīr vėreydi, oğlancuğum ḳurtaraydum, dėdi. Basaṭ altunlu

(3) günlügin tiküp oturur iken gördiler ki bir ḫatun gişi

(4) gelür. Geldi, içerü girdi, Basaṭ[a],[1389] selām vėrdi, ağladı,

(5) eydür:

Avcına ṣığmayan uluŋlu oḫlı,[1390]

Erdebil[1391] teke[1392] boynuzından (6) ḳatı yaylı,

İç Oğuzda Ṭaş Oğuzda adı bellü

Aruz (7) oğlı ḫānum Basaṭ, maŋa meded!

dėdi. Basaṭ eydür: Ne dilersin?

(8) Ḳarıcuḳ eydür:

Yalancı dünye yüzinde bir er ḳopdı.

Yaylımında (9) Oğuz ėlin ḳondurmadı.

Ḳara polad uz ḳılıç [çalup baş][1393] kesenler,

(10) ḳılını kesdür[e]medi.[1394]

Ḳarğu a[1395] cıda oynadanlar ildüremedi.

(11) Ḳayın oḫı atanlar kār ḳılmadı.

Alplar başı Ḳazana bir ḍarb (12) urdı,

ḳardaşı Ḳara Göne elinde zebūn oldı.

Bıyığı (13) Ḳanlu Bügdüz[1396] Emen elinde zebūn oldı.

Ağ saḳallu babaŋ

1389 بساط → بساطه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.4 notu.

1390 اوغلي → اوخلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.5 notu.

1391 ارديل → اردبل Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.5 notu.

1392 Önceki anlamlandırma ve teklif için bk. Drs.112b.5 notu.

1393 Tamirlerle ilgili olarak bk. Drs.112b.9, 10 notu.

1394 كسدرمدي → كسدرەمدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.112b.9, 10 notu.

1395 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.112b.10 notu.

1396 بكدر → بكدز Drs.33a.5, 111a.13'e göre okundu.

Drs.113a

ا روزه قان وقصد ردي ميدانه يوزنده قرداشك قيان
سلجك اودي صندي جان ويرديه قالن اغوز بكلري
دخي كيمني زبون ايدوب كيمني شهيد ايلدي يري
تا تله اغوزي يرتني سورردي كسم ديري كسدي
كون آكي ادم بيش يوز قيون اسنديه بوكلو قوجه
ايلمه بيا غلو قوجه الكا خذمتكار ويردلر دورت اوغلي
اولن برين ويردي اوج اولن برين ويرديه اكي
اولن برين ويرديه اكي اوغلنجغم واردي برين
ويردم بريي قالدي جورلدي نوبت كوروهما كلدي
اني دخي استرلر خانم مكا مرد ديريه يساطك
قوانكلو كوزلري ياشلد طولدي قرتاشيجون صيقلدي
كوره لم خانم صوميلمش ايدر ترك يرده تكلمش
اوتا خلرك اوظالم بيندردي اوله قرداشي بوكرك

اولومن

Drs.113a, ME222, OŞG108.20

(1) Aruza ḳan ḳuşdurdı. Meydān yüzinde ḳardaşuŋ Ḳıyan

(2) Selcük ödi ṣıtdı,[1397] cān vėrdi. Ḳalın Oğuz beglerin

(3) daḫı kimini zebūn ėdüp, kimini şehīd eyledi. Yedi

(4) ḳatla Oğuzı yėrinden sürdi. Kesim dėdi, kesdi:

(5) Günde iki ādem, bėş yüz ḳoyun istedi. Yüŋlü Ḳoca

(6) ile Yapağulu Ḳocayı aŋa ḫizmetkār vėrdiler. Dört oğlı

(7) olan birin vėrdi, üç olan birin vėrdi, iki

(8) olan birin vėrdi. İki oğlancuğum varıdı. Birin

(9) vėrdüm, biri ḳaldı. Çevrüldi, nevbet gėrü maŋa geldi

(10) anı daḫı isterler. Ḫānum, maŋa meded! dėdi. Basaṭuŋ

(11) ḳarang[u]lu[1398] gözleri yaşıla ṭoldı. Ḳarındaşıyçün ṣoylamış.

(12) Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Ḳırḳ[1399] yėrde tikilmiş (13) otaḫlaruŋ

o ẓālim yıḳdurdı,[1400] ula[1401] ḳardaş!

Yügrük

1397 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.113a.2 notu.

1398 قرنكلو → قرانكولو Drs.130b.4, 133b.8, 138a.9'a göre okundu.

1399 قرك → قرق okuma teklifi için bk. Drs.113a.12 notu.

1400 Fiilin anlamı için bk. Drs.113a.13-113b.7 notu.

1401 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.113a.13-113b.7 notu.

Drs.113b

اولەرع اتلروك تاوله سـتدله اوظالم سچدردي اوله
قرداش ببسرك يسرك دوم لوك قطاوزتوله اوظالم
ايردي اوله قرداش شولنكن قرد وتعك يتومك اوظالم
قردي اوله قرداشي كوبجمله كموردكلك كلمبزكلك اوظالم
سندله ايردي اوله قرداشي اغ سقللو بباجي اوغولدي
اغلندك اوله قرداشي ايچم بوزلو اناجي صيزلندك
اوله قرداشي قوشوتياله قره طاغم يوكسكي قرطاشي
اقنلجي كوركلو صوبيك طشتقوجي قرداشي كوجلي
بيلم قوتجي قرانكو كوزلرومك ايزجي قرداشي قرداشندن
ايرلدم ديو چوق اغلدي زارلق قلدي اول خاتون
كتبه براسيس ويردي واراوغلي قوزمادي ديو
خاتونه الدي كلدي اوغلي يرنه ويردي هم اوغلك
كلدي ديو ازوزه موشتلدي (ازوزسونجي) قالو اغوز بكلر اچلم

Drs.113b, ME223, OŞG108.32

(1) olan atlaruŋ, tavlasından o ẓālim seçdürdi,[1402] ula (2) ḳardaş!

Beserek beserek develerüŋ ḳaṭārından o ẓālim (3) ayırdı, ula ḳardaş!

Şölenüŋde ḳoduğuŋ[1403] ḳoyunuŋ o ẓālim (4) ḳırdı, ula ḳardaş!

Güvencümle getürdügüŋ gelincügüŋ o ẓālim (5) senden ayırdı, ula ḳardaş!

Aġ saḳallu babamı Oğul!, dėyü (6) aġlatduŋ, ula ḳardaş!

Aġca[1404] yüzlü anamı ṣızlatduŋ, (7) ula ḳardaş!

Ḳarşu yatan ḳara ṭağum yüksegi ḳarṭaş!

(8) Aḳındılı görklü ṣuyumuŋ ṭaşḳunı ḳardaş!

Güçli (9) bėlüm ḳuvveti, ḳarangu[lu][1405] gözlerümüŋ aydını ḳardaş!

Ḳardaşumdan (10) ayrıldum, dėyü çoḳ aġladı, zarılıḳ ḳıldı. Ol ḫatun

(11) gişiye bir esīr vėrdi, Var oġluŋı ḳurtar, dėdi.

(12) Ḫatun aldı, geldi, oġlı yėrine vėrdi; hem Oġluŋ

(13) geldi, dėyü Aruza muştuladı. Aruz sevindi,[1406] ḳalın Oġuz begler[i][1407] ile

1402 Fiilin anlamı için bk. Drs.113a.13-113b.7 notu.

1403 قردوغك → قودوغك Okuma şekli ve teklif için bk. Drs.113b.3 notu.

1404 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.113b.6 notu.

1405 قرانكو → قرانكولو Tamir için bk. Drs.113b.9 notu.

1406 *Aruz sevindi* cümlesi, satır üzerine eklenmiştir.

1407 بكلر → بكلري Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.114a

بساطه قرشو كلدي • بساط باباسنك الين اوپدي •
اغلشديلر بوزلشدلر • اناسنك ايونه كلدي • اناسي
قرشو كلدي • اوغلجوغني قوچدي بساط اناسنك
الين اوپدي • كورشدلر بوزلشدلر • اغوز بكلري ديرلدي
يه لر ايچلر اولردي • بساط ايدر بكلر قرداشم اغزينه
ديه كوز ايلي بولشدرم • نه بيورورسز ديدي • قزان بيك
يوزاده صومليش كوره لم خانم بجه صومليش • ايدر
قره اوردن قوپدي ديه كون عرش يوزنده • چوردم اليمادم
بساط قره قپلان قوپدي ديه كون • قره قره طاغلرده
چوردم اليمادم • بساط قپلان اصلان قوپدي ديه كون
قلك سازلرده چوردم اليمادم • بساط ارا اولسك
يلك • اولسك مره من قرانجه اولماسين بساط ديدي •
اغ صقللو باباكي اغلتمزلر • اغ برچكلو اناكي بوزلتمز •

بساط

Drs.114a, ME224, OŞG109.19

(1) Basaṭa ḳarşu geldi. Basaṭ babasınuŋ elin öpdi.

(2) Ağlaşdılar, bozlaşdılar. Anasınuŋ ėvine geldi. Anası

(3) ḳarşu geldi, oğlancuğını ḳuçdı. Basaṭ anasınuŋ

(4) elin öpdi. Görişdiler, bozlaşdılar. Oğuz begleri dėrildi,

(5) yėmeler içmeler oldı. Basaṭ eydür: Begler, ḳardaş oğrına

(6) Depegöz ile bulaşuram,[1408] ne buyurursız? dėdi. Ḳazan Beg

(7) burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum nėce ṣoylamış, eydür:

(8) Ḳara evren ḳopdı Depegöz;

ʿarş yüzinde[1409] çevürdüm, alımadum, (9) Basaṭ!

Ḳara ḳaplan ḳopdı Depegöz;

ḳara ḳara ṭağlarda (10) çevürdüm, alımadum, Basaṭ!

Ḳağan aṣlan ḳopdı Depegöz;

(11) ḳalıŋ sazlarda çevürdüm, alımadum, Basaṭ!

Er olsaŋ, (12) yeg olsaŋ; mere, men Ḳazanca olmayasın, Basaṭ!

(13) Ağ ṣaḳallu babaŋı ağlatmağıl,

ağ bürçeklü aŋaŋı bozlatmağıl! dėdi.[1410]

1408 Okuma teklifi için bk. Drs.114a.6 notu.

1409 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.114a.8 notu.

1410 Burada *dėdi,* yanlışlıkla 12. satırın sonuna yazılmıştır.

Drs.114b

بساط ایدر البته وارورم قزان ایدر سن بیلورسن
باباسی اغلدی ایدر اوغول اوجاغم اسوز قومه کرم
ایله وارمه دیدی بساط ایدر یوغ اغ سمّا اللوعزیز
بابا وارورم دیدی اسلمدی بیلکندن بر طتام اوخ
چقردی بیلنه صوقدی قلجن حمایل قوشدی
یایی قاروسنه برقدی انکلرب قوردی باسنک
اتاسنک الین اوپدی حلاللشدی خوش قالوک دیدی
دپه کوز اولدغی صلاخانه قاسنه کلدی کوردی
دپه کوز کونه قرشو ارخاسن ویرمش یالکوز چکری
بیلندن بر اوخ چقردی دپه کوزک یغرینه بر اوخ
اوردی اوخ کچمدی پاره لندی بر دخی اتدی اول
دخی پاره پاره اولدی دپه کوز قوجه لره ایتدی بو
یرک سککی بزی اوشندردی دیدی بساط بر دخی

Drs.114b, ME225, OŞG110.1

(1) Basaṭ eydür: Elbetde varuram, Ḳazan eydür: Sen bilürsin,

(2) Babası aġladı, eydür: Oġul, ocaġum issüz ḳoma. Kerem

(3) eyle, varma! dėdi. Basaṭ eydür: Yoġ aġ saḳallu ʿazīz

(4) baba, varuram, dėdi, eslemedi. Bėlüginden bir ṭutam oḫ

(5) çıḳardı, bėline ṣoḳdı, ḳılıcın ḫamāyil ḳuşandı,

(6) yayın ḳarusına bıraḳdı, eteklerin ḳıvırdı. Babasınuŋ,

(7) anasınuŋ elini öpdi, ḫelāllaşdı, Ḫoş ḳaluŋ! dėdi;

(8) Depegöz olduġı Ṣalaḫana[1411] ḳayasına geldi, gördi

(9) Depegöz güne ḳarşu arḫasın vėrmiş, yalıŋuz. Çekdi

(10) bėlinden bir oḫ çıḳardı. Depegözüŋ yaġrına[1412] bir oḫ

(11) urdı, oḫ gėçmedi, pārelendi. Bir daḫı atdı, ol

(12) daḫı pāre pāre oldı. Depegöz Ḳocalara eyitdi: Bu

(13) yėrüŋ siŋegi bizi üşendürdi, dėdi. Basaṭ bir daḫı

1411 Anlam ve yapı için bk. Drs.114b.8 notu.

1412 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.114b.10 notu.

Drs.115a

اتدي • اول دخي پاره لندي بر پاره سي دپه كوزك
اوكنه دشدي • دپه كوز چاغرادي بغردي • بساط كوردي
اليني النه چالدي • قاص قاص كلدي • قوجه لوه ايسدن
اغوزدن ينه بره يرطفنه قوردي كلدي • ديدي بساطي
اوكنه قاتدي طوتدي • بو غزدن صالندردي • يتاغنه
كتوردي اروكنك قوجنه صوقدي • ايدر مره قوجه لر
اكندو وقتي موبتي مكا جوبره • سن بيام ديدي ينه اويدي
بساطك خنجري واردي اروكني ياردي • اچندن چقدي
ايدر مره قوجه لر موتك اولوبي تدن در • ايتديلر بيلمزز
اما كوزندن عنري يرده • ات بو قدر ديدلر • بساط ديه
كوزك باشني اوجنه كلدي • قپاق قالدردي • باقدي
كوردي كم كوزي اتدر • ايدر مره قوجه لر سوكلكي اوجاغنه
قوك قرسون ديدي • سوكلكي اوجاغنه برقدلر قزدي

بساط

Drs.115a, ME226, OŞG110.13

(1) atdı, ol daḫı pārelendi, bir pāresi Depegözüŋ

(2) öŋine düşdi. Depegöz ṣıçradı, baḳdı, Basaṭ[ı][1413] gördi.

(3) Elin eline çaldı, ḳaş ḳaş güldi, ḳocalara eydür:

(4) Oğuzdan yine bize bir ṭurfanda ḳuzı[1414] geldi, dėdi. Basaṭı

(5) öŋine ḳatdı, ṭutdı, boğazdan ṣalındurdı. Yatağına

(6) getürdi, edüginüŋ[1415] ḳoncına ṣoḳdı, eydür: Mere ḳocalar

(7) ikindü vaḳtı munı[1416] maŋa çevüresiz, yėyem, dėdi, yine uyudı.

(8) Basaṭuŋ ḫançeri varıdı; edügini[1417] yardı, içinden çıḳdı,

(9) eydür: Mere ḳocalar, munuŋ[1418] ölümi neden-dür? Eyitdiler: Bilmezüz,

(10) ammā gözinden ġayrı yėrde et yoḳdur, dėdiler. Basaṭ Depe-

(11)-gözüŋ başı ucına geldi, ḳapaḳ ḳaldurdı, baḳdı,

(12) gördi kim gözi etdür. Eydür: Mere ḳocalar, süglügi ocağa

(13) ḳoŋ, ḳızsun, dėdi. Süglügi ocağa bıraḳdılar, ḳızdı

1413 بسط → بسطي Tamir bağlama göre yapıldı.

1414 قوري → قوزي Drs.26b.12, 60b.8, 67b.2, 74b.5 ve bağlama göre okundu.

1415 اروكنك → ادوكنك Bağlama göre okundu.

1416 موتي → موني Drs.110a.12, 143a.11 ve bağlama *göre okundu.*

1417 اروكني → ادوكني Bağlama göre okundu.

1418 موتك → مونك Ağız taklidi örneği için bk. Drs.115a.7, 9 notu.

Drs.115b

بساط النه الدي ۰ ادي كوركلو محمدن صلوات كتوردي
سوكلكي ديه كوزك كوزنه ايله ياصدي كم ۰ ديه كوزك
كوزي هلاك اولدي ۰ شويله نعره اوردي ۰ هيبتدي
كم طاغ وطاش ياتكولندي بساط صچرادي ۰ يتوت
ايچنه مغاره يه دوشدي ۰ ديه كوز بيلدي كم بساط مغاره
ده در مغاره نك قپوسنه الوب براياغي قپونك بريانه
برين دخي بريانه قودي ۰ ايدرمز قپونه باشلري ايكي
بربر كله ۰ كچ ديدي ۰ بربر كلوب كچدي ۰ هر برنك باشلرن
صقدي ۰ توفلجي لرد ولتم صمار ۰ قوج كل كچ ديدي ۰ بر
قوج يرنده قالمدي ۰ كرنوب سوندي ۰ دخي بساط قوچي
يصوب بوغزلدي ۰ دريسني يوزدي ۰ قوبرغيله باشني
دريده ايرمدي ۰ ايچنه كردي بساط ديه كوزك اوكنه
كلدي ۰ ديه كوزه ۰ بلدي كم بساط دري ايچنده دو

Drs.115b, ME227, OŞG110.27

(1) Basaṭ eline aldı, adı görklü Muḥammede ṣalavāt getürdi,

(2) süglügi Depegözüŋ gözine eyle başdı kim Depegözüŋ

(3) gözi helāk oldı. Şöyle naʿra urdı hayḳırdı

(4) kim ṭaġ ve ṭaş yangulandı.[1419] Basaṭ ṣıçradı, ḳoyun

(5) içine maġāraya düşdi. Depegöz bildi kim Basaṭ maġāra-

(6)-dadur. Maġāranuŋ ḳapusın alup bir ayaġın ḳapunuŋ bir yanına,

(7) birin daḫı bir yanına ḳodı, eydür: Mere ḳoyun başları erkeç,[1420]

(8) bir bir gel gėç, dėdi. Bir bir gelüp gėçdi her birinüŋ başların

(9) ṣıġadı. Ṭoḳlıcaḳ-lar devletüm ṣaḳar ḳoç, gel gėç, dėdi. Bir

(10) ḳoç yėrinden ḳalḳdı, gerinüp sündi. Defʿī Basaṭ ḳoçı

(11) başup boġazladı, derisini yüzdi, ḳuyruġıyla başını

(12) deriden ayırmadı, içine girdi. Basaṭ, Depegözüŋ öŋine

(13) geldi. Depegöz de bildi kim Basaṭ deri içindedür,

1419 ياتكولتدي → يانكولندي Bağlama göre okundu.

1420 Tanımlamanın açıklaması için bk. Drs.77b.9, 10, 11 notu.

Drs.116a

ايدراي صمّار قوج منم ييره دن هلاك اولجاغم بيلدك
شويله جلايم سني مغاره ديوارنه كم قوبرغك مغاره
يغلسون ديدي • بساط قوجك باشني ديه كوزك
النه صوقدي • ديه كوز بو ينزندن برك طوتدي قالدريجق
بينوز دريله السنه قالدي • بساط ديه كوزك بودي
اراسندن صجرييوب چقدي ديه كوز بينوزي كوتروب
يره چالدي ايدر اوغلان قورتلدكمي • بساط ايدر تكرم
قورتردي • ديه كوز ايدر مره اوغلان ال سنول برماغمده
كي يوزوكي • برماغكه طاق سكا اوخ وقيلج كار ايلمسون
بساط الدي يوزكي برماغنه كجوردي • ديه كوز ايدر
اوغلان يوزكي الوب طاقندكمي • بساط ايدر طقندم
ديه كوز بساطك اوزرنه قودي خنجرله چالدي كسمدي
صجرادي كيك يرده طوردي • كوردي كم يوزك كيته

دم

Drs.116a, ME228, OŞG111.6

(1) eydür: Ay şaḳar ḳoc, menüm nereden helāk olacaġum bildüŋ.

(2) Şöyle çalayım seni maġāra dīvārına kim ḳuyruġuŋ maġārayı

(3) yaġlasun, dėdi. Basaṭ ḳoçuŋ başını Depegözüŋ

(4) eline ṣundı. Depegöz boynuzından berk ṭutdı, ḳaldurıcaḳ

(5) boynuz deriyile elinde ḳaldı. Basaṭ, Depegözüŋ budı

(6) arasından ṣıçrayup çıḳdı. Depegöz boynuzı götürüp

(7) yėre çaldı, eydür: Oġlan, ḳurtılduŋ mı? Basaṭ eydür: Tangrum

(8) ḳurtardı, Depegöz eydür: Mere oġlan, al şol parmaġumda-

(9)-ki[1421] yüzügi, parmaġuŋa ṭaḳ, saŋa oẖ ve ḳılıç kār eylemesün,

(10) Basaṭ aldı, yüzügi parmaġına gėçürdi. Depegöz eydür:

(11) Oġlan, yüzügi alup ṭaḳınduŋ mı? Basaṭ eydür: Ṭaḳındum,

(12) Depegöz, Basaṭuŋ üzerine ḳu[yul]dı,[1422] ẖançerile çaldı, kes[düreme] di.[1423] [Basaṭ][1424]

(13) ṣıçradı, gėŋ yėrde ṭurdı gördi kim yüzük gene

1421 پرماغنده كي → پرماغمده كي Baġlama göre okundu.

1422 قودي → قويلدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.116a.12 notu.

1423 كسدي → كسدرەمدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.116a.12 notu.

1424 Tamir baġlama göre yapıldı.

Drs.116b

دیه کوزك ایاغی التنده یاتوره دیه کوز ایدر قورتلدیگی
بساط ایدر تکرم قورقوردی. دیه کوز ایدر اوغلان
شول کیندی کوردکمی. ایدر کوردم دیه کوز ایدر منم
خزینم وار اوّل قوچه لر الماسوتلر وار مهرلردی بساط
کبند ایچنه کوردی کوردی کم التونه ایچه بیغلمشدی. بقارق
کندوزینه اوتردی. دیه کوز کبندك قپوسنی الدی ایدر
کبنده کوردکمی. بساط ایدر کردم دیه کوز ایدر شویله چلایم
کم کبنده طارطفارن اولسون دیدی بساطك دلینه
بر کلدیکم لا اله الا الله محمد رسول الله دیدی دیدی
همان دم کبند یارلدی. یدی یردن قوپچلدی. یرنده
طاشره کلدی. دیه کوز کبنده الین صوقدی. ایله
قاچدیکم کبند زیر و زبر اولدی. دیه کوز ایدر اوغلان
قورتلدیکمی. بساط ایدر تکرم قورتردی دیدی. دیه کوز

Drs.116b, ME229, OŞG111.21

(1) Depegözüŋ ayağı altında yatur. Depegöz eydür: Ḳurtılduŋ mı?

(2) Basaṭ eydür: Tangrum ḳurtardı,[1425] Depegöz eydür: Oğlan,

(3) şol künbedi gördüŋ mi? Eydür: Gördüm, Depegöz eydür: Menüm

(4) ḫazīnem var, ol ḳocalar almasunlar, var mührele[1426] di,[1427] Basaṭ

(5) künbed içine girdi, gördi kim altun aḳça yığılmış, baḳaraḳ

(6) gendüzin unıtdı. Depegöz künbedüŋ ḳapusın aldı, eydür:

(7) Künbede girdüŋ mi? Basaṭ eydür: Girdüm, Depegöz eydür: Şöyle çalayım

(8) ki künbedile ṭarṭağan olasın, dėdi. Basaṭuŋ diline

(9) bu geldi[-]kim Lā ilāhe illallāh Muḥammedün Resūlullāh! dėdi. Dėdi

(10) hemān-dem künbed yarıldı, yedi yėrden ḳapu açıldı, birinden

(11) ṭaşra geldi. Depegöz künbede elin ṣoḳdı, eyle

(12) ḳa[r]çadı[-]kim[1428] künbed zīr u zeber oldı. Depegöz eydür: Oğlan,

(13) ḳurtılduŋ mı? Basaṭ eydür: Tangrum ḳurtardı, dėdi. Depegöz

---

1425 قورقردى → قورتردى Drs.116a.8, 116b.2, 116b.13, 117a.13 ve bağlama göre okundu.

1426 مهرلر → مهرله Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.116b.4 notu.

1427 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.116b.4 notu.

1428 قاچديكم → قارچديكم Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.116b.12 notu.

Drs.117a

ایدر سکا اولم یوغیمش ٭ شول مغاره یی کوردکمی ٭ یساط
ایدر کوردم ایدر انده اکی قیلج واربری ٭ قنلوبری
قنسوز اول قنسوزکسر ٭ منم باشمی وارکنور منم باشومی
کس دیری ٭ یساط مغاره یه چتوسنه واردی کوردی ٭ بر
قنسوز قیلیج طارمزا ایرن جعتره ٭ یساط ایدرمن موکا بی
تکلف یا پشمایم دیوب کندو قیلجی چخردی ٭ طوتدی اکی
پاره یولدی واردی براغاج کتوردی قلیجه طوتدی ٭
انی دخی ایکی پاره ایلدی بس ٭ یا بیی النه الدی اخلم
اول قیلیج اصلی زنجیری اوردی ٭ قلیج یره دشدی ٭
کوملدی کندو قیلجی قیننه صوقدی ٭ بلجاغنده اول
قیلجی برك طوتدی ٭ کلدی ایدر مره دیه کون بنجه سی ٭
دیدی دیه کوز ایدر مره ٭ اوغلان دخی اولدکمی ٭ یساط
ایدر تنکرم قودرتدی ٭ دیه کوز ایدر سکا اولم یوغیمش ٭

دیری

Drs.117a, ME230, OŞG112.13

(1) eydür: Saŋa ölüm yoğımış. Şol mağārayı gördüŋ mi? Basaṭ

(2) eydür: Gördüm, Eydür: Anda iki ḳılıç var; biri ḳınlu, biri

(3) ḳınsuz. Ol ḳınsuz keser menüm başumı. Var getür, menüm başumı

(4) kes, dėdi. Basaṭ māğara ḳapusına vardı gördi bir

(5) ḳınsuz ḳılıç, ṭurmaz ėner çıḳar.[1429] Basaṭ eydür: Men muŋa[1430] bī-

(6)-tekellüf yapışmayam, dėyüp gendü ḳılıcın çıḫardı, ṭutdı iki

(7) pāre böldi. Vardı bir ağaç getürdi, ḳılıca ṭutdı

(8) anı daḫı iki pāre eyledi.[1431] Pes yayını eline aldı, oḫıla

(9) ol ḳılıç aşılan zencīri urdı, ḳılıç yėre düşdi,

(10) gömildi. Gendü ḳılıcın ḳınına ṣoḳdı. Balçağından ol

(11) ḳılıcı berk ṭutdı, geldi, eydür: Mere Depegöz, nėcesin?

(12) dėdi. Depegöz eydür: Mere oğlan, daḫı ölmedüŋ mi? Basaṭ

(13) eydür: Tangrum ḳurtardı, Depegöz eydür: Saŋa ölüm yoğımış,

1429 İkilemenin anlamı için bk. Drs.15a.7 notu.

1430 Ağız taklidi örneği için bk. Drs.117a.5 notu.

1431 Kurgu ile ilgili yorum için bk. Drs.117a.6-8 notu.

Drs.117b

دیدی• چاغروب دیه کوز صوبلمیشنی کورەلم نه صوبلمیشنی•
ایدر کوزم کوزم یالکوز کوزم• سن یالکوز کوز لەمس
اغوزنی صندرمشدم الەکوزدە ایردك یکت منی طتلو
جاتدە ایرسوە قادرسنیه ایلم کم من جکوم کوز بوکونی
هج یکیده ویرمسوە قادر تنکری کوز بوکونی دیدی•
دیه کوزکتە ایدر قلاردە قوبارده یکت یرك نه یردە•
قرانکو دونه ایجنده یول ازسك اومولك نه دره• قبا علم
کوترە خانکوزکیم قرینی کونی اوکدینه• اغ سقالی یالك
ادی نه دره• الت اره ارده ادینه• یاشور حق عیب اولور•
ادك نه دریکت دیکل مکا دیدی• بساطدیه کوز صیو بلمشنی
کوره لم خاتم نه صوبلمشنی قلاردە قوباردە یرم کوده اوتاج
قرکو دونه ایجره یول ازسم اموم الله قبا عالم کوترت
خاتونبا بندرحانه قرینی کونجه اوکدین دین ایلمزساور

Drs.117b, ME231, OŞG112.28

(1) dėdi. Çağırup Depegöz şoylamış. Görelüm ne şoylamış,

(2) eydür:

Gözüm gözüm, yalıŋuz gözüm!

Sen yalıŋuz gözile, men (3) Oğuzı şındurmışıdum.

Ala gözden ayırduŋ yigit meni,

Ṭatlu (4) cāndan ayırsun Ḳādir seni!

Eyle kim men çekerem göz buŋını,

(5) heç[1432] yigide vėrmesün Ḳādir Taŋrı göz buŋını!

dėdi. (6) Depegöz gene eydür:

Ḳalarda ḳoparda yigit, yėrüŋ ne yėrdür?[1433]

(7) Ḳarangu dün içinde[1434] yol azsaŋ umuŋ nedür?

Ḳaba ʿalem (8) götüren ḫānuŋuz kim?

Ḳırış güni öŋdin [depen alpuŋuz kim]?[1435]

Aġ sakallı babaŋ (9) adı nedür?

Alp eren erden adın yaşurmaḳ[1436] ʿayb olur.

(10) Aduŋ nedür yigit, dėgil maŋa!

dėdi. Basat, Depegöze şoylamış. (11) Görelüm ḫānum ne şoylamış:

Ḳalarda ḳoparda yėrüm gün ortaç.[1437]

(12) Ḳar[a]ŋu[1438] dün içre[1439] yol azsam umum Allāh.

Ḳaba ʿalem götüren (13) ḫānumuz Bayındır Ḫān.

Ḳırış güni öŋdin depen alpumuz [Ulaş] [1440] oġlı Salur

1432 *heç* kelimesinin anlamı için bk. Drs.117b.5, 118b.11 notu.

1433 Cümle ve *soru*nun anlamı için bk. Drs.117b.6 notu.

1434 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1435 Tamir Drs.117b.13, 136a.12, 136b.7'ye göre yapıldı.

1436 Deyimin anlamı için bk. Drs.117b.9 notu.

1437 *Gün ortaç*ın anlamı için bk. Drs.117b.11 notu.

1438 قركو → قره كو Drs.14a.6, 70a.7, 136a.10, 136b.5'e göre okundu.

1439 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1440 Tamir için bk. Drs.117b.13 notu.

Drs.118a

اوغلي قزان • اتام ادين صورر اولسڭ قبا اغاج • انام
ادين ديرسڭ قبان اصلان • منم ادم صوررسڭ اروز
اوغلي بساط ديرلر ديدي • ديه كوز ايدر امدي قرداشلر
يتمه مكا ديري • بساط ايدر مره قوات اغ سقاللو بيبايي
اغلتمش سن • قريجق اغ برجكلو انامي بوزلتمش سن • قرنداشم
قياني اولدرمشسن • اعجب يوزلو نيكيمي طول ايلمشسن
الاكوزلو بيكلرني اوكسوز قومشسن • قورميم سني قره
يولده اورقياجم طارتنجه قفالو بوركلو باشڭ كسمينجه
الجه قانڭ ير يوزينه توكمينجه • قرداشم قياتك قانن الميتنجه
قومزم ديري • ديه كوز دخي بوراده صويلتي ايدر • قالقو
بني برمزده طورم ديردم • قالن اغوز بيكلرنده عهدم
يوزام ديردم • يكيده طوغانتن [illegible] ديردم يركن ادم
اتمز طويم ديردم • قالن اغوز بيكلريني اوزرمه يغلوب كلدي

دوردع

Drs.118a, ME232, OŞG113.14

(1) Ḳazan.

Atam adın ṣorar olsaŋ, ḳaba ağaç.

Anam (2) adın dėriseŋ, ḳağan aṣlan.

Menüm adum ṣorarısaŋ, Aruz (3) oğlı Basaṭ-dur,

dėdi. Depegöz eydür: İmdi ḳardaşlar[uz][1441] (4) ḳıyma maŋa! dėdi. Basaṭ eydür:

Mere ḳavat, ağ saḳallu babamı (5) ağlatmış-sın.

Ḳarıcuḳ, ağ bürçeklü anamı bozlatmış-sın.

Ḳarındaşum (6) Ḳıyamı öldürmişsin.

Ağca yüzlü yengemi ṭul eylemiş-sin,

(7) ala gözlü bebeklerin ögsüz ḳomış-sın.

Ḳor mıyam seni, ḳara (8) polad uz[1442] ḳılıcum ṭartmayınca,

ḳafālu[1443] börklü başuŋ kesmeyince,

(9) alca ḳanuŋ yėr yüzine tökmeyince,

ḳardaşum Ḳıyanuŋ ḳanın almayınca

(10) ḳomazam, dėdi. Depegöz daẖı burada ṣoylamış, eydür:

Ḳalḳu-(11)-banı yėrümden ṭuram dėridüm,

ḳalın Oğuz beglerinden ʿahdum (12) bozam dėridüm,

yeŋiden[1444] ṭoğanın ḳıram dėridüm,

bir kez ādem (13) etine ṭoyam dėridüm.

Ḳalın Oğuz begleri üzerime yığılup gele

1441 قرداشلر → قرداشلرز Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.118a.3 notu.

1442 اور→ اوز Drs.3b.10, 4a.5, 8b.12, 17b.3, 19b.6, 26b.1, 33b.10 vd.'ne göre okundu.

1443 Kelimenin anlamı için bk. Drs.118a.8 notu.

1444 *yeŋiden = yeŋile(ce)* anlam denkliği için bk. Drs.26b.3 notu.

Drs.118b

دیردم • بجوبني صلاحخانه قپاسنه کرم دیردم • اغرما یحلق
طاشلو اتام دیردم ایوب طاشن باشنه دوشنیو اولم
دیردم • الا کوزده ایردك یکتمني طتلو جانت
ایرسون • قادرسني دیریکی دیرکوزیردجی صوبلیتی ایدر
اغ صقللو قوجه لري • جوق اغلمشم اغ صقالي قوینجي
طوتري • اولا کوزم سني اغ برچکلو قریجقلري یجلري
جوق اغلمشم کوزي یاشني طوتري • اولا کوزم سني یجاعي
قادرمش یکیتجکلري جوق یشم • یکلك لري طوتري • اولا
کوزم سني • الجوکزي قنالي قزجغزلري جوق لیشم •
قاریجقلري طوتري • اولا کوزم سني • ایلم کم جکرم من
کوزبکویم • جج یکیده ویرمسون قادر تنکري کوزیوکي
کوزم کوزم • اي کوزم • یالکوز کوزم دیدی • بساط قاپت
یرتوه طوري کلدی • بغراکي دیرکوزي درزی اورتنه

Drs.118b, ME233, OŞG113.36

(1) dėridüm,

ḳaçubanı Ṣalaḫana[1445] ḳayasına girem dėridüm,

ağır (2) taşıla mancılıḳ[1446] atam dėridüm,

ėnüp ṭaş başlarına[1447] düşüben öleler[1448] (3) dėridüm.

Ala gözden ayırduŋ yigit meni,

ṭatlu cāndan (4) ayırsun Ḳādir seni!

dėdi. Depegöz bir daḫı ṣoylamış, eydür:

(5) Aġ ṣaḳallu ḳocaları çoḳ ağlatmışam;

aġ ṣaḳalı ḳarışı (6) ṭutdı ula gözüm seni!

Aġ bürçeklü ḳarıcıḳları <ıcıḳları>[1449] (7) çoḳ bozlatmışam;[1450]

gözi yaşı ṭutdı ula gözüm seni!

Bıyıcağı[1451] (8) ḳararmış yigitçükleri çoḳ yėmişem;

yigitlik-leri ṭutdı ula (9) gözüm seni.

Elcügezi ḳınalı ḳızcuğazları[1452] çoḳ yėmişem;

(10) ḳarışçu[ḳ]ları[1453] ṭutdı ula gözüm seni!

Eyle kim çekerem men (11) göz buŋını,

heç[1454] yigide vėrmesün Ḳādir Taŋrı göz buŋını.

(12) Gözüm gözüm, ay gözüm, yalıŋuz gözüm!

dėdi. Basaṭ ḳaḳıyup

(13) yėrinden ṭurı geldi, buğra gibi Depegözi dizi üzerine

1445 Anlam ve yapı için bk. Drs.114b.8 notu.

1446 Metinde *mancılıḳ ṭaşıla* şeklinde yazılmış. Teklif için bk. Drs.118b.2 notu.

1447 باشمه → باشلرنه Teklif ve tamir için bk. Drs.118b.2 notu.

1448 اولم → اولەلر Teklif ve tamir için bk. Drs.118b.2 notu.

1449 Bu kısım aynı satıra gōz takılması nedeniyle yanlışlıkla tekrar yazılmıştır.

1450 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.118b.7 notu.

1451 [illegible] Bağlama göre okundu.

1452 قرجغزلري → قزجغزلري Bağlama göre okundu.

1453 قارشجولري → قارشجوقلري Tamir bağlama göre yapıldı.

1454 Anlam için bk. Drs.117b.5, 118b.11 notu.

Drs.119a

چوکردي دپه کوزك کندو قلجیله بوینني اوردي
دلوي یاي کریشه طاقدي سوریجي سوریجي مغاره
قپوسنه کلدي بوکلي قوجه ایله یپاغلو قوجه‌ی اغوزه
موشتجي کوندردي اغ بوز اتلو بیتوبن یوریشندیلر
قالن اغوز الارنه جمع کلدي ات اغزلو اروز قوجه
اونه چپار کلدي اتاسنه بساطك سوینج ویردي
موشتلق اوغلك دپه کوزي دپلدي دیدي قالن اغوز
بکلري یتدیلر صلت خانه قباسنه کلدیلر دپه کوزك
باشني اورته کتوردیلر ددم قورقود کلوبن شادلق
چالدي قازي ارنلو باشنه کلدي کوز ایلري ویردي
هم بساطه القیش ویردي قره طاغمزه ایتد وکلن ایشت
ویرسون قاتلو قاتلو صولردن کیچت ویرسون دیدي
ارلکله قرد اشك قانن الدك قالن اغوز بکلرني یوکدن

قور

Drs.119a, ME234, OŞG114.19

(1) çökerdi, Depegözüŋ gendü ḳılıcıyıla boynını urdı, [başın][1455]

(2) dildi, yay kirişin ṭaḳdı, süriyi süriyi maġāra

(3) ḳapusına geldi. Yüŋli Ḳoca ile Yapaġulu Ḳocayı Oġuza

(4) muştucı gönderdi. Aġ boz atlar binüben yörişdiler,

(5) ḳalın Oġuz èllerine ḫaber geldi. At aġızlu Aruz Ḳoca

(6) èvine çapar geldi, atasına Basaṭuŋ sevinç vèrdi:[1456]

(7) Muştulıḳ! Oġluŋ Depegözi depeledi! dèdi. Ḳalın Oġuz

(8) begleri yètdiler, Ṣalaḫana[1457] ḳayasına geldiler, Depegözüŋ

(9) başını ortaya getürdiler. Dedem Ḳorḳud gelüben şadılıḳ

(10) çaldı, ġāzī erenler başına ne geldi-gin eydivèrdi,

(11) hem Basaṭa alḳış vèrdi:

Ḳara ṭaġa a![1458] yètdügüŋde[1459] aşıt[1460] (12) vèrsün!

Ḳanlu ḳanlu ṣulardan [gèçer olsaŋ][1461] gèçit vèrsün! dèdi.

(13) Erligile ḳardaşuŋ ḳanın alduŋ,

ḳalın Oġuz beglerini buŋdan[1462]

1455 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.119a.1 notu.

1456 Deyimin anlamı için bk. Drs.119a.6 notu.

1457 Anlam ve yapı için bk. Drs.114b.8 notu.

1458 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1459 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1460 ایشت → اشیت Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1461 Tamir için bk. Drs.119a.11, 12 notu.

1462 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.119a.13 notu.

Drs.119b

قورتردك قادر الله يوزك اغ ايتسون بساط ديدي

اولم وقتي كلدوكنده اريتي ايمانكزي ايرمسون كناهكزي

ادي كوركلو محمد مصطفايه بغشلسون خانم هي

بكل اوغلي امرانك بويني بيان ايدر

قام غان اوغلي خان بايندر يرندن طورمشيدي اغ

بان ايوني قره يرك اوزرينه دكدرمشيدي الا صيوان

كوك يوزينه اسنمشيدي بيك يرده ابيك خاليجه‌سي

دوشنمشيدي ايج اغوز طاش اوغوز بكلري يغناق

اولمشيدي طقوز تومن كرجستانك خراجي كلدي

يرات بر قيلج بر جوماق كتوردلر بايندر خانه قتي

سخت اولري ددم قورقود كلدي شادلق چالدي

خانم بنه سخت اولورسن ديدي ايدر نيجه سخت اولميام

هر ييل التون اقچه كلوردي يكيدن بكله ويردك خانم

Drs.119b, ME235, OŞG114.31

(1) ḳurtarduŋ.

Ḳādir Allāh yüzüŋ aġ ėtsün Basaṭ! dėdi.

(2) Ölüm vaḳtı geldüginde arı īmāndan ayırmasun!

Günāhuŋuzı (3) adı görklü Muḥammed Muṣṭafaya bağışlasun!

Ḫānum hey!

(4) **Begil[1463] Oğlı Emrenüŋ Boyını[1464] Beyān ėder**

(5) Ḳamġan oğlı Ḫān Bayındır yėrinden ṭurmışıdı, aġ

(6) ban ėvini ḳara yėrüŋ üzerine dikdürmişidi. Ala ṣayvān

(7) gök yüzine esenmişidi,[1465] biŋ yėrde ipek ḫalıca-sı

(8) döşenmişidi. İç Oğuz Ṭaş Oğuz Begleri yığnaḳ

(9) olmışıdı. Ṭoḳuz tümen Gürcistānuŋ ḫarācı geldi:

(10) Bir at, bir ḳılıç, bir çomaḳ getürdiler Bayındır Ḫān ḳatı

(11) saḫt oldı. Dedem Ḳorḳud geldi, şadılıḳ çaldı.

(12) Ḫānum, neye saḫt olursın? dėdi. Eydür: Neçe saḫt olmayam?

(13) Her yıl altun aḳça gelüridi. Yigide yeŋile vėrüridük, ḫāṭırları

1463 بكك → بكل Drs.120a.6, 120b.2, 120b.3, 120b.5, 120b.10 vd. örneklere göre okundu.

1464 بوبني → بويني Drs.35a.11, 87a.5, 128b.11 ve bağlama göre okundu.

1465 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.7a.3 notu.

Drs.120a

خوش اولوردی شمدی بونی کیمه ویرر کم خاطری خوش
اولا دیردی ددە قورقود ایدر خانم بونک اوجی دخی
بر بکیدر ویرەلم دیری اغوز ایلنە قرا اول اولسون دیدی
خان بایندر کیمه ویرەلم دیری صاغنه صولنه باقدی
کمسه راضی اولمدی بکلک دیرلردی بر بکت واردی اکا
باقدی ایدر سن نه دیرسن بکل راضی اولدی قالقدی
یرا ویردی ددم قورقودمت قیلجی بیلنه باغلدی چوماغی
اموزنه برقدی یاپی قارسنه کچوردی شهباز
ایغرلی چکدردی بوده بندی حصینی قومنی ایردی
ایونی چوزدی اغوزدن کوچ ایلدی بردەیه کچدیه
واروب وطن طوتدی طقوز تومن کرجستان اغزنه
واروب قوندیا قراوللق ایلدی یادکا فرکلسه باشنی
اغوزه ارمغان کوندردی بلدە برکرە بایندر خان

دیوانە

Drs.120a, ME236, OŞG115.12

(1) ḫoş olurıdı. Şimdi bunı kime vėre[vüz][1466] kim ḫāṭırı ḫoş

(2) ola? dėdi. Dede Ḳorḳud eydür: Ḫānum, bunuŋ üçini daḫı

(3) bir yigide vėrelüm, dėdi. Oğuz ėline ḳaravul olsun, dėdi.

(4) Ḫān Bayındır: Kime vėrelüm? dėdi. Ṣağına ṣolına baḳdı,

(5) kimse rāżī olmadı. Begil[1467] dėrleridi, bir yigit varıdı; aŋa

(6) baḳdı, eydür: Sen ne dėrsin? Begil rāżī oldı, ḳalḳdı,

(7) yėr öpdi. Dedem Ḳorḳud himmet ḳılıcın bėline bağladı,[1468] çomağı

(8) omuzına bıraḳdı, yayı ḳarusına gėçürdi, şehbāz

(9) ayğırın[1469] çekdürdi. Bu da[1470] bindi, ḫışmını ḳavmını ayırdı,

(10) ėvini çözdi, Oğuzdan göç eyledi; Berdeye, Genceye

(11) varup vaṭan ṭutdı. Ṭoḳuz tümen Gürcistān ağzına

(12) varup ḳondı, ḳaravullıḳ eyledi. Yad kāfir gelse başın

(13) Oğuza armağan gönderdi. Yılda bir kerre Bayındır Ḫān

1466 ويرر → ويره‌وز Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.120a.1 notu.
1467 بكك → بكل Drs.120a.6, 120b.2, 120b.3, 120b.5, 120b.10 vd. örneklere göre okundu.
1468 Fiilin anlamı için bk. Drs.120a.7 notu.
1469 ايغرلي → ايغرين Drs.20b.7, 20b.9, 40a.1, 65a.7, 65b.12, 122a.8 ve bağlama göre okundu.
1470 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.120a.9 notu.

Drs.120b

ديوانته واردي ينه بايندر خانه ادم كلدي يتين
كلمسن ديو بيس بكل كلدي بيش كيشي چكدي بايندر
خانك اليني اوپدي خان دخي بكلي قونقلادي يخشي
ات يخشي قفتان واغرجلق ويردي. اوج كون تمام
اغرلدي. اوج كون دخي بكلي اوسكار اتيلم قونقليه لم
بكلر ديدي اوچقرتولو. چون آويراغي اولدي كم اتي
اوكدكم قلجي كم چكوب اوخ اتماغي اوكرن سالور قرا
قراتي اوكري. تركندي اوكري. اما بكلرك همزيت
سويلدي. اوجيوز التمش التي الب آوه بنسه. قتلو
كيك اووتده يوريش اولسه. بكل تواي قوردي
نه اوخ اتردي. هماني يائي يلكندن چيقرردي
بناتك صنقتك بوينه اتردي چكوب طورغوزردي
ارق اولسه قلاغي دلردي اوده يللو اولسون ديو

Drs.120b, ME237, OŞG115.26

(1) dīvānına varurıdı. Yine Bayındır Ḫāndan ādem geldi, Tėz

(2) gelesin! dėyü. Pes Begil geldi pėş-keş çekdi, Bayındır

(3) Ḫānuŋ elin öpdi. Ḫān daḫı Begili ḳonuḳladı; yaḫşı

(4) at, yaḫşı ḳaftan, vāfir ḫarclıḳ vėrdi, üç gün temām

(5) ağırladı. Üç gün daḫı Begili av şikār etiyile ḳonuḳlayalum

(6) begler! dėdi. Av çağırtdılar. Çün av yarağı oldı kim atın

(7) öger; kim ḳılıcın, kim [yay][1471] çeküp oḫ atmağın öger. Salur Ḳazan

(8) ne atın ögdi, ne gendin ögdi,[1472] ammā beglerüŋ hünerin

(9) söyledi. Üç yüz altmış altı alp ava binse, ḳalın[1473]

(10) gėyik üzerine yöriş olsa Begil ne yay[1474] ḳurarıdı,

(11) ne oḫ atarıdı. Hemān yayı bileginden çıḳarurıdı

(12) buğanuŋ, ṣığınuŋ boynına atarıdı, çeküp ṭurğururıdı.

(13) Aruḳ olsa ḳulağın dileridi, avda bellü olsun dėyü,

1471 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.120b.7 notu.

1472 *Begil Oğlı Emren Boy*ında kurgu ile ilgili sorunlar için bk. Drs.120b.8 notu.

1473 قنلو → قالن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.120b.9, 131b.7 notu.

1474 واي → ياي Drs.105b.11 ve bağlama göre okundu.

Drs.121a

آما سوز اولسه بوغازلردي ارق اولسه قلاغي دلردي •
او ده بللو اولسون ديو • آما سوز اولسه بوغازلردي
آق بيلكلو كيك السه قلاغي دلوك اولسه • بكل سوبجيني
ديو بكله كوندررلردي • قزان بك ايدر بر هنر اتكيدر •
اركجي درخانم اركوردير لر • خان ايدر يوق ات اشلمسه
ار اوكمز هنر انكدر ديدي • بو سوز بكله خوش كلمدي •
بكل ايدر الپلر ايچنده بري • قوصتمزدن باجغز ياتوردك
ديدي • يايندر خانك بخشيشن اوكنده دوكدي • خانه
كوسدي • ديوانه چقدي • آتن چكدلر الكوزلوا
يكندري اوليب ايونه كلدي • اوغلنجقلري قرشو كلدي •
اوخشمدي • اغ يوزلو خاتون تنز سويلمدي • خاتون
بو راده صويلمش كورلم خانم نه صويلمش ايدر التون
تختم اياسي بكم يكت • كوز اچوب كوردوكم كون كلب

ويروديب

Drs.121a, ME238, OŞG116.12

(1) ammā semüz olsa boġazlarıdı. <Aruḳ olsa ḳulaġın dileridi,

(2) avda bellü olsun dėyü, ammā semüz olsa boġazlarıdı.>[1475]

(3) Eger begler gėyik alsa,[1476] ḳulaġı dilük olsa Begil savıncıdur,[1477]

(4) dėyü Begile gönderürleridi. Ḳazan Beg eydür: Bu hüner atuŋ mıdur,

(5) erüŋ mi-dür? H̱ānum, erüŋdür, dėdiler. H̱ān eydür: Yoḳ, at işlemese

(6) er öginmez;[1478] hüner atuŋdur, dėdi. Bu söz Begile ẖoş gelmedi.

(7) Begil eydür: Alplar içinde bizi[1479] ḳuşḳunumuzdan balçıġa baturduŋ,

(8) dėdi. Bayındır H̱ānuŋ baẖşī-şin[1480] öŋine dökdi, ẖāna

(9) küsdi, dīvāndan çıḳdı. Atın çekdiler; ala gözlü a[1481]

(10) yigitlerin alup ėvine geldi. Oġlancuḳları ḳarşu geldi,

(11) oẖşamadı, aġ yüzlü ẖatunına söylemedi. H̱atun

(12) burada ṣoylamış. Görelüm ẖānum ne ṣoylamış, eydür:

Altun (13) taẖtum iyesi, begüm yigit!

Göz açuban gördügüm,

göŋül

1475 Cümleler sayfa değişikliği nedeniyle yanlışlıkla ikinci defa yazımıştır.

1476 Fiilin anlamı için bk. Drs.121a.3 notu.

1477 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.121a.3 notu.

1478 Deyim için bk. Drs.121a.5-6 notu.

1479 بري → بزي Drs.16b.11, 114b.13, 130a.12, 138b.7, 139b.11 ve bağlama göre okundu.

1480 بخشي‌سن → بخشي‌شن Bağlama göre okundu.

1481 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121a.9 notu.

Drs.121b

ويروب سود وكم • قلقوبيجي بر كره طوري كلدك • الە كوزلو
يكتلرك يانكه صالدك • ارقوبيلي الە طاغدن دونن اشدك •
اقنديلي كوركلو صودن دونن كيچدك • اغ النلو باينده
خاتك ديوانند دونم • واردك بكلرلە يدوك اچدك • قملو
قوميله كاكشدي • غريب باشك غوغاده قالدي • قنى خانم
النوكره بخشي اتك يوق • النوكره النون انتوجبه سي يوق •
الاكوزلو بيكلرم وك اوخشا منسن • اچ يوزلو كوركلو كله
سوبليشمزسن نه درحالك ديري • بكل صوبليش كوره لم •
خانم نه صوبليش ايدر قلقوبيجي برمره طوري كلدم بليسي
تره قاصلق اتي بطونه بندم • ارقوبيلي الە طاغدن
دونن اشدم • اقنلي كوركلي صوريي دلوب دونن كيچدم •
اغ النلو باينده دك • ديوانند چپار واردم • الاكوزلو بكلرلە
يدم ايچدم • قملو قوميله كوركلو كوردم • خانمزك نظرغيردن

Drs.121b, ME239, OŞG116.26

(1) vėrüp sevdügüm!
Ḳalḳubanı yėrüŋden ṭurı geldüŋ.
[Yelisi ḳara ḳażılıḳ atuŋ buṭun bindüŋ.][1482]
Ala gözlü (2) yigitlerüŋ yanuŋa ṣalduŋ.
Arḳu Bėli Ala Ṭaġdan dünin aşduŋ.
(3) Aḳındılı görklü ṣuyı dilüp[1483] gėçdüŋ.
Aġ alınlu Bayındır (4) Ḫānuŋ dīvānına çapar[1484] varduŋ.
[Ala gözlü][1485] beglerile yėdüŋ içdüŋ.
Ḳavmlu (5) ḳavmıyıla kegişdi mi?
Ġarīb başuŋ ġavġāda ḳaldı mı?
Ḳanı ḫānum, (6) altuŋda yaḫşı atuŋ yoḳ?
Alnuŋda altun ışıḳ, [egnüŋde][1486] cebesi[1487] yoḳ?
(7) Ala gözlü bebeklerüŋ[1488] oḫşamazsın,
aġca yüzlü görklüŋile (8) söyleşmezsin; nedür ḥāluŋ?
dėdi. Begil ṣoylamış. Görelüm (9) ḫānum ne ṣoylamış, eydür:
Ḳalḳubanı yėrümden ṭurı geldüm.
Yelisi (10) ḳara ḳażılıḳ atum[1489] buṭun bindüm.
[Ala gözlü yigitlerüm yanuma ṣaldum.][1490]
Arḳu Bėli Ala[1491] Ṭaġdan (11) dünin aşdum.
Aḳındılı görkli ṣuyı dilüp <dünin>[1492] gėçdüm.
(12) Aġ alınlu Bayındıruŋ dīvānına çapar vardum.
Ala gözlü beglerile (13) yėdüm içdüm.
Ḳavmlu ḳavmıyıla görklü gördüm.
Ḫānumuzuŋ naẓarı bizden

1482 Tamir için bk. Drs.121b.1, 10 notu.

1483 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.3, 4 notu.

1484 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.3, 4 notu.

1485 Tamir için bk. Drs.121b.4 notu.

1486 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.6 notu.

1487 جبّهسي → جبهسي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.6 notu.

1488 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.7 notu.

1489 اتن → اتم Bağlama göre okundu.

1490 Tamir için bk. Drs.121b.1, 10 notu.

1491 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.10 notu.

1492 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.121b.11 notu.

Drs.122a

دونمش كوردم • ايلي كوني كوجوك طقوز تومن كرجستاننه
كيدەلم • اغوزه عاصي اولدم • بللو بيلوك ديرايدي • خاتون
ايدر يكيدم بك بكيدم • پادشاهلر تكرينك كوكده سيدر
پادشاهنه عاصي اولنلك ايشي راست كلمز • اري كوكلده
پاس اولسه شراب اچاره • سن كيدەلي خانم ارقوري يانه
الا طاغلروك اولنمش دره • آوه بكل كوكلك اچلسون • ديدي
بكل كوردي • خاتونه كشينك عماي كلجسي ايودرو • قاصلق
اتوم چكدروب يطورو يندي آوه كندي • آوا وليو كزر كت
اوكندن بريار • لوكيك چقدي • بكل بوكاات صالدي
يمانلك اردنده ايردي • ياي كريش بوينند اتدي • بغا
اجمشدي • كندوي بريوجه يردن اتدي • بكلا آت چاوريش
يكمدي بله اوجدي • صاغ اويلغي قيا يرطوقندي • صندي
بكل اركوطاردي اغلدي • ابدرا ولرا اوغلم اولوقرداشم

يوره

Drs.122a, ME240, OŞG117.15

(1) dönmiş gördüm.

Ėli güni göçürüŋ,

Ṭoḳuz tümen Gürcistāna (2) gėdelüm;

Oğuza ʿāṣī oldum, bellü bilüŋ! dėdi. Ḫatun

(3) eydür: Yigidüm, beg yigidüm! Pādişāhlar[1493] Taŋrınuŋ gölgesidür.

(4) Pādişāhına ʿāṣī olanuŋ işi rast gelmez. Arı göŋülde

(5) pas olsa şerāb açar. Sen gėdeli ḫānum arḳurı yatan

(6) ala ṭağlaruŋ avlanmamış-dur. Ava bingil, göŋlüŋ açılsun, dėdi.

(7) Begil gördi ḫatun gişinüŋ ʿaḳlı kelecisi eyüdür każılıḳ

(8) atın çekdürüp buṭun bindi, ava gėtdi. Av avlayu gezeriken

(9) öŋinden bir yaralu gėyik çıḳdı. Begil buŋa at ṣaldı,

(10) buğanuŋ ardından ėrdi, yay kirişin boynına atdı. Buğa

(11) aḫmaşdı,[1494] gendüyi bir yüce yėrden atdı. Begil at cılavısın

(12) yėŋemedi,[1495] bile uçdı, ṣağ uyluğı ḳayaya ṭoḳındı,[1496] ṣındı.

(13) Begil aru ṭurdı,[1497] ağladı, eydür: Ulu oğlum, ulu ḳardaşum

1493 Sonradan metinlere girmiş olan kelimeler için bk. Drs.122a.3 notu.

1494 اجمشدي → اخمشدي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122a.11 notu.

1495 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122a.12 notu.

1496 Fiilin anlamları için bk. Drs.122a.12 notu.

1497 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122a.13 notu.

Drs.122b

يوق همان يلكندن كز چيقروب • اتنك تركيلرينه طارتدي •
اوردي • قفتاني التنده اياغن يرلك صردي • آت وار
قوتيله اتنك يليسنه دشدي • آوجيلردن ايرو دلبندي
بوغازنه كچدي • اوردوسني اوجنه كلدي • اوغلنجوغي
امراه بهادر بياسنه قرشو كلدي • كوروبي بكزي صاررمشي
دلبندي بوغازنه كچمش • بولداشلريني صوروب اوغلان بوراده •
صوبلمش كوره لم خانم نه صوبلمش قالقوبي يركدن طوري •
كلدك بليسي قره قاضاق اتك يطونه بنرك اروريك •
يتاندن الطاغلو اتكينه اوه واردك • قره طونلو كافرلره
اوغرادكمي • الاكوزلو يكتلرك قردردكمي • اغزدلدن برقاج
كلمه خبر مكا • قره باشم قربان اولسون اغام سكا ديدي • بكل
اوغلنه صوبلمش كوره لم خانم نه صوبلمش ايدي اوغل اعيب
اوغل • قالقوبي برصردن طوري كلدم • قره طاغلو اوكنه

Drs.122b, ME241, OŞG117.30

(1) yoḳ, Hemān bėlüginden gez[1498] çıḳarup atınuŋ terkilerini ṭartdı

(2) üzdi,[1499] ḳaftanı altından ayağın berk şardı. <at>[1500] Var

(3) ḳuvvetiyle atınuŋ yelisine düşdi, avcılardan[1501] ıru[p][1502] dülbendi

(4) boğazına gėçdi, ordusı[1503] ucına geldi. Oğlancuğı

(5) Emren Bahadur babasına ḳarşu geldi gördi beŋzi şararmış,

(6) dülbendi [atuŋ][1504] boğazına gėçmiş.[1505] Yoldaşlarını şorup oğlan burada

(7) şoylamış. Görelüm ẖānum, ne şoylamış:

Ḳalḳubanı yėrüŋden ṭurı (8) geldüŋ.

Yelisi ḳara ḳażılıḳ atuŋ buṭun bindüŋ.

Arḳurı (9) yatan ala ṭağlar etegine ava vardıŋ.

Ḳara ṭonlu kāfirlere (10) oğraduŋ mı?

Ala gözlü yigitlerüŋ ḳırdurduŋ mı?

Ağız[1506] dilden birḳaç (11) kelime ẖaber maŋa!

Ḳara başum ḳurbān olsun, ağam saŋa!

dėdi. Begil

(12) oğlına şoylamış. Görelüm ẖānum ne şoylamış, eydür:

Oğul [oğul],[1507] ay (13) oğul!

Ḳalḳubanı yėrümden ṭurı geldüm.

[Yelisi ḳara ḳażılıḳ atum buṭun bindüm][1508]

Ḳara ṭağlar öŋine

1498 Önceki anlamlandırmalar ve teklif için bk. Drs.122b.1 notu.

1499 اوردي → اوزدي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122b.2 notu.

1500 Buradaki yanlış yazım için bk. Drs.122b.2 notu.

1501 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122b.3 notu.

1502 ارو → اروب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.122b.3 notu.

1503 اوردوسني → اوردوسي Bağlama göre okundu.

1504 Tamir ve teklif için bk. Drs.122b.6 notu.

1505 Fiilin anlamı için bk. Drs.122b.6 notları.

1506 اغر → اغز Drs.15b.13, 43b.2, 53b.4, 66a.3, 67a.2, 99a.12 ve bağlama göre okundu.

1507 Tamir için bk. Drs.122b.12 notu.

1508 Tamir için bk. Drs.122b.13 notu.

Drs.123a

اره بندم قره طونلو كافرلره اوغرامدم• الا كوزلو يكتلرم
قردرمدم صاغ دراسن دز يكتلرم اوغول قايورمه• اوج
كوندر قوشلغم يوخ• اوغل آت اوزرنده ميني تاپث دوشكه
چقار ديري• اصلان انكي ينه اصلان تزره• اتاسي آت اوزرندن
قوادي طانري• دوشكنه چقردي جبسن اوزرنه يوريدي•
بتوسن اورتري• يوكا يكت يكل كوردلركم آو يوزلمش• هر
بري اولوا ونه كلدي• بكا بيش كون اولدي ديوانه چقهدي•
ايا عتنك صندوغني كسينه ديعدي• بركيجه دوشكنده
قتي قتي اكلدي• آه ايتدي خاتوني ايتدي• بك يكيدم قلم
لق ياغي كلسه قاتمز ايدك• بطوكه الا اوخ طوخنسه
اكلمز ايدك• كنجي قوينتن نيازه حلالنه سرتيب ديمزي اولوز
نه درحالك ديري• يكل ايدر كوركلم اتزن دشدم• اياغم
صنزي ديري• عورت الى الينه چالدي• قراوشه سويلدي•

قراوش

Drs.123a, ME242, OŞG118.12

(1) ava bindüm.

Ḳara ṭonlu kāfirlere oġramadum.

Ala gözlü yigitlerüm (2) ḳırdurmadum.

Ṣaġ-dur, esen-dür yigitlerüm.

Oġul ḳayurma, üç (3) gündür ḳoşluġum[1509] yoḫ.

Oġul, at üzerinden meni ḳap, döşegüme (4) çıḳar,

dėdi. Aṣlan enügi yine aṣlandur. Atası[n]ı[1510] at üzerinden

(5) ḳarvadı ṭutdı, döşegine çıḳardı, cübbesin üzerine büridi,[1511]

(6) ḳapusın örtdi. Bu yaŋa yigit yeŋil gördiler kim av bozılmış, her

(7) biri ėvlü ėvine geldi. Begil[1512] bėş gün oldı dīvāna çıḳmadı,

(8) ayaġınuŋ[1513] şınduġını kimseye dėmedi. Bir gėce döşeginde

(9) ḳatı ḳatı iŋledi, āh ėtdi. Ḫatunı eyitdi: Beg yigidüm, ḳalaba-

(10)-lıḳ yaġı gelse ḳayıtmaz idüŋ. Buṭuŋa ala oḫ ṭoḫınsa

(11) iŋlemez idüŋ. Gişi ḳoynında yatan ḥelāline sirrin dėmez mi olur?

(12) Nedür ḥāluŋ? dėdi. Begil eydür: Görklüm, atdan düşdüm, ayaġum

(13) şındı, dėdi. ʿAvrat elin eline çaldı, ḳaravaşa söyledi.

1509 Okuma şekilleri ve okuma tercihi için bk. Drs.123a.3 notu.

1510 اتاسي → اتاسني Tamir bağlama göre yapıldı.

1511 Fiilin anlamı için bk. Drs.123a.5 notu.

1512 يكا → بكل Drs.120a.6, 120b.2, 120b.3, 120b.5, 120b.10, 123b.2 vd.'ne göre okundu.

1513 Kelimenin anlamı için bk. Drs.123a.8 notu.

Drs.123b

قراوش يعقوب بتوجيه سويلدي • اوتوز اكي ديشندن
چقان بتون اورد ويه يايلدي • بكل آتندن دوشمش
اياغي صنمش ديوه مكركا فرك جاسوسي واردي • بو خبري
ايشدب واردي تكوره خبر ويردي • تكور ايدر قالقوبن
ير وكزدن اروطورك • يانوتر يرده بلك يكلي طوتالم • اغ
اللرين تاروستدن بغلك • غافللوجه كوركلو باشن كسلك
الجه قانن يريوزينه دوكلك • ايلي كونن چاپك قزين كلينن
يسير ايلك ديدي • مكر بكلكده انن جاسوسي حاضر دي
بكله خبر كوتردي • ايدر باشن براغن ايلمك اوزر كورنه
يني كلور ديدي • بكل بوتر ويا قدي كوك اراق برقاني
ديدي • اوغليجوغن يانه كتورب صوبلمش كوزه لم صاتم
نصوبلمش ايدن اوغل اوغل اي اوغول • قرانكوجه
كوزلرم ايدني اوغول • كوچلو بيلوم قوتي اوغل كوو

Drs.123b, ME243, OŞG118.28

(1) Ḳaravaş çıḳup ḳapucıya söyledi. Otuz iki dişden

(2) çıḳan bütün orduya yayıldı, Begil atdan düşmiş

(3) ayağı ṣınmış, dėyü. Meger kāfirüŋ cāsūsı varıdı. Bu ḫaberi

(4) ėşidüp vardı, Teküre ḫaber vėrdi. Tekür eydür:

Ḳalḳubanı (5) yėrüŋüzden örü ṭuruŋ!

Yatur yėrde Beg Begili ṭutuŋ!

Aġ (6) ellerin ḳarusından bağlaŋ!

Ġāfillüce görklü başın kesüŋ!

(7) Alca ḳanın yėr yüzine döküŋ!

Ėlin günin çapuŋ!

ḳızın gelinin (8) yesir ėdüŋ!

dėdi. Meger Begilüŋ[-]de anda cāsūsı ḥāżırıdı.

(9) Begile ḫaber gönderdi, eydür: Baş yarağın eyleŋ, üzerüŋüze

(10) yağı gelür, dėdi. Begil yoḳaru baḳdı: Gök ıraḳ, yėr ḳatı,

(11) dėdi. Oğlancuğın yanına getürüp ṣoylamış. Görelüm ḫānum,

(12) ne ṣoylamış, eydür:

Oġul oğul, ay oġul!

Ḳaranguluca (13) gözlerüm aydını oġul!

Güçlü bėlüm ḳuvveti oġul!

Gör

Drs.124a

اخرنلرا ولدي • تنلرقو يدي • منم باشمه ديدي • قلتوبجي

اوغل يرمدن طوري كلدم • يويني صنسون • ال ايغزي بطودن

بندم • اوا وليوب قوشي قوشليوب كرزكن بوكلدي سرجدي

مني يره جالدي • صاغ ايلوغم صندي • منم قره باشمه نلر

كلدي • قره قره طاغلردن حبر اشمش • قنلو قنلو صولردن

حبر كيجمش • دمور قاپودروتن تردن حبر وارمش • الجه

اتلو شوكلي ملك قيتي يوسمش • يوسر وغندن قره طاغلره

طومان دشمش • ياتدوغي يرده بك بكلي طومك ديمش

قاروستدن • اغ الدرين بقلك ديمش • قان اجاوردسي

جابك ديمش • اغجه يوزلو قيزني كلني يسير ايلك ديمش

قالقوبجي اوغل يركدن طوري كلكل • يليسي قاره قاصلق

اتوك يطون بنكل • ارقوري بيان الطاعي دونتي استغل

اغ النلو باينديري خانك ديوانه دونخ واروغل اغزدلدن

باينديره

Drs.124a, ME244, OŞG119.10

(1) āḫir neler oldı,

neler ḳopdı menüm başuma, dėdi.

Ḳalḳubanı (2) oġul, yėrümden ṭurı geldüm.

Boynı ṣınsun,[1514] al ayġırı buṭun (3) bindüm.

Av avlayup ḳuş ḳuşlayup gezeriken

buŋaldı, sürçdi, (4) meni yėre çaldı,

ṣaġ uyluġum ṣındı.

Menüm ḳara başuma neler (5) geldi!

Ḳara ḳara ṭaġlardan ḫaber aşmış,

ḳanlu ḳanlu ṣulardan (6) ḫaber gėçmiş.

Demür Ḳapu Dervendinden ḫaber varmış.

Alaca (7) atlu sögli[1515] melik ḳatı puşmış,[1516]

puşduġından[1517] ḳara ṭaġlara (8) ṭuman düşmiş.

Yatduġı yėrde Beg Begili ṭutuŋ!, dėmiş,

(9) Ḳarusından aġ ellerin baġlaŋ! demiş,

Ap[1518] alaca ordusını (10) çapuŋ!, dėmiş,

Aġca yüzlü ḳızını gelinini yesir eyleŋ!, dėmiş.

(11) Ḳalḳubanı oġul, yėrüŋden ṭurı gelgil!

Yelisi ḳara ḳażılıḳ (12) atuŋ buṭun bingil!

Arḳurı yatan ala ṭaġı dünin aşġıl!

(13) Aġ alınlu Bayındır Ḫānuŋ dīvānına dünin varġıl!

Aġız[1519] dilden

1514 Beddua sözü için bk. Drs.124a.2 notu.

1515 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

1516 پوسمش → پوشمش Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.124a.7 notu.

1517 پوسدوغندن → پوشدوغندن Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.124a.7 notu.

1518 قان → اپ Düzeltme teklifi için bk. Drs.124a.9 notu.

1519 اغر → اغز Drs.15b.13, 43b.2, 53b.4, 66a.3, 67a.2, 99a.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.124b

باینددره سلام ویرکل. بکلر بکی اولان قزانك الن اوبکل.
اغ سقللو بابام یوکلو دیکلها البتده والبتده قزان بك مکا.
یتشسون دیری دیکل. کلمزا اولسك ملکت یوزلب خراب
اولور یقرم کلمزم اسیر کتدی بیللو بکل دیدی. بو ارا ده
اوغلان بیاسنه صوبلیش کوره لم خاتم تصوبلیش ایدرت بیانه
سویلرس نه ایدرسن. بغزملم یوریکیم نه طاغلرسن. قالقوبی
یرمده طورمغم جوق. بلیسی قره قلاصلق اتومه بنمکوم.
جوق. ارقوبیلی الاطاغی اولیوبی اشماغم یوق. اغ
التلو بایندرك دیوانند وارمغم یوق. قزان کیمدرمن اتوك
الن اوپکم یوق. التوکده غی آل ایغری مکا ویرکل. قادن
درلدی چابدریم سنك ایجون. اکنی بك دمورطوتملك.
مکا ویرکل. بکی یتادکدره یم سنوکیچون. قره بولاد اوز
قیلجك مکا ویرکل. قاقللوجه باشلر کیشم سنکیچون. قوغو

Drs.124b, ME245, OŞG119.32

(1) Bayındıra selām vėrgil!

Begler begi olan Ḳazanuŋ elin öpgil!

(2) Aġ saḳallu babam buŋlu, dėgil.

Elbetde ve elbetde Ḳazan Beg maŋa (3) yėtişsün, dėdi, dėgil.

Gelmez olsaŋ memleket bozılup ḫarāb (4) olur,

ḳızum gelinüm esīr gėtdi, bellü bilgil! dėdi. Bu arada

(5) oġlan babasına ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Baba, ne (6) söylersin, ne eydürsin?

Baġrumıla yüregüm ne ṭaġlarsın?

Ḳalḳubanı (7) yėrümden ṭurmaġum yoḳ.[1520]

Yelisi ḳara ḳażılıḳ atuma binmegüm (8) yoḳ.[1521]

Arḳu Bėli Ala Ṭaġı <avlayuban>[1522] aşmaġum yoḳ.

Aġ (9) alınlu[1523] Bayındıruŋ dīvānına varmaġum yoḳ.

Ḳazan kimdür? Men anuŋ (10) elin öpmegüm yoḳ.[1524]

Altuŋdaġı al ayġırı maŋa vėrgil,

ḳan (11) derledi çapdurayım senüŋ içün.

Egni bek demür ṭonuŋ (12) maŋa vėrgil,

yeŋ[1525] yaḳa dikdüreyim senüŋiçün.

Ḳara polad uz (13) ḳılıcuŋ maŋa vėrgil,

ġāfillüce başlar keseyim seniŋiçün.

Ḳarġu

1520 چوق → یوق *Soylama*daki diğer dizelere göre okundu.

1521 چوق → یوق *Soylama*daki diğer dizelere göre okundu.

1522 Düzeltme teklifi için bk. Drs.124b.8 notu.

1523 التلو → النلو Drs.121b.3, 121b.12, 124a.13, 128b.1 ve bağlama göre okundu.

1524 Geniş zaman olumsuz çekimi kalıbı için bk. Drs.124b.7-10 notu.

1525 يكي → يلك Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.124b.12 notu.

Drs.125a

طالي سكوكي مكا ويركل. كوكسندين ارصا بغيريم سنك
ايچون. اغ يلكلو اونكون اوخطك مكا ويركل. اردين ارة
بچوره يم سنك ايچون. الاكوزلو اوچ يوزيكيدك مكا
ويركل. يولداشلغه دين محمّد يولنه دوريشيم سنكچون ديدي
بكل ايدرا وليم اغزك ايچون اوغول. اولم كم منم بچمسني كونجي
اكدريتمس ديدي. مره كايم كتورك اوغلم بكسون. الــ
ايغرم كتورك اوغلم بنسون. ايل اوركمدين اوغلم ميدانه
وارسون كرسون ديدي. اوغلانى طونتديلر. اتاسيلم
اناسيلم كلدي كورشدي. اللهدن اويدي. اوچ يوز
يكدي يانينه برقدي. ميدانه واردي. ال ايغر بچتكم
يني قوحوس السنه اياغني يره دوكردي. توزي كوكه
چقردي. كافرلر ايدر بوات بكلك دربر قجارنه تكود
ايدر مره اوكات كورك بوكلن بكلشه سردين اوكزمن قچاردم

دیدی

Drs.125a, ME246, OŞG120.19

(1) ṭalı süŋüŋi maŋa vėrgil,

gögsinden er ṣancayım senüŋ (2) içün.

Aġ yeleklü ötkün oẖuŋ maŋa vėrgil,

erden ere (3) gėçüreyim senüŋ içün.

Ala gözlü üç yüz yigidüŋ maŋa (4) vėrgil, yoldaşlıġa,

dīn-i Muḥammed yolına dürişeyim senüŋiçün, dėdi.

(5) Begil eydür: Öleyim aġzuŋ içün oġul![1526] Ola kim menüm gėçmiş günümi

(6) aŋdurtmayasın,[1527] dėdi. Mere, gėyimüm getürüŋ, oġlum gėysün! Al

(7) aygırum getürüŋ, oġlum binsün! Ėl ürkmedin oġlum meydāna

(8) varsun girsün! dėdi. Oġlanı ṭonatdılar. Atasıyıla

(9) anasıyıla geldi, görişdi, ellerin öpdi. Üç yüz

(10) yigidi yanına bıraḳdı, meydāna vardı. Al aygır ḳaçan[-]kim

(11) yaġı ḳoẖusın alsa ayaġın yėre dögeridi, tozı göge

(12) çıḳarıdı. Kāfirler eydür: Bu at Begilüŋ-dür, biz[1528] ḳaçaruz, Tekür

(13) eydür: Mere, oŋat görüŋ! Bu gelen Begilise sizden öŋdin men ḳaçaram,

1526 Kalıp söz için bk. Drs.125a.5 notu.

1527 Fiilin anlamı için bk. Drs.125a.6 notu.

1528 بر → بز Bağlama göre okundu.

Drs.125b

ديدي ٭ كوزجي كوزلدي ٭ كوردي كم آت بكلك بكل اوزرنده
دكل ٭ امّا بر قوش دكلوا وغلان دركلوب تكوره حصيره
ويردي ٭ ايدر آت براق ٭ وايشق بكلك بكل ايجنده دكل
ديدي ٭ تكور ايدر يوز ادم سچلوك طواقه چاتلدك اوغلاني
قورقودك اوغلان قوشنو دكلوا ولور ميدانجه قور ٭
قجار ديدي ٭ يوزكا ترسجلوب اوغلانك اوزرنه كلمش ٭
اوغلانه كا قوصوبليش كوره لم نه صوبليش ايدر ٭ اوغلان
اوغلان اي اوغلان حرام زاده اوغلان التنده الـــ
ايغري ارق اوغلان ٭ قره بولاده اوزقيلجي كرك اوغلان ٭
التنده كي سكوبي صنق اوغلان ٭ اغ توزلو يايي كيده
اوغلان بلكنده طقشان اوقي سيرك اوغلان ٭ باشندي
بولداشلري چيلاق اوغلان ٭ قرانكوبجه كوزلري چونكه
اوغلان ٭ شو كلي ملك سكا قاتي بوصدي ميدانده كي

Drs.125b, ME247, OŞG120.36

(1) dėdi. Gözci gözledi gördi kim at Begilüŋ, Begil üzerinde

(2) degül, ammā bir ḳuş deŋlü oġlan-dur. Gelüp Teküre ḫaber

(3) vėrdi, eydür: At, yaraḳ ve ışıḳ Begilüŋ; Begil içinde degül,

(4) dėdi. Tekür eydür: Yüz ādem seçilüŋ, ṭaraḳa çatladuŋ, oġlanı

(5) ḳorḳuduŋ! Oġlan ḳuş yürekli olur, meydānı ḳor

(6) ḳaçar, dėdi. Yüz kāfir seçilüp oġlanuŋ üzerine gelmiş,

(7) oġlana kāfir ṣoylamış. Görelüm ne ṣoylamış, eydür:

Oġlan (8) oġlan, ay oġlan!

Ḥarām-zāde oġlan!

Altında al (9) ayġırı aruḳ oġlan!

Ḳara polad uz ḳılıcı gėdük oġlan!

(10) Elindeki süŋüsi ṣınuḳ oġlan!

Aġ tozlu yayı gėde[1529] (11) oġlan!

Bėlüginde ṭoḳsan oḳı seyrek[1530] oġlan!

Yanındaġı (12) yoldaşları çıplaḳ oġlan!

Ḳaranguluca gözleri çönge (13) oġlan!

sögli[1531] melik saŋa ḳatı puşdı.[1532]

Meydāndaki

1529 Okuma ve anlamlandırmalar ve teklif için bk. Drs.125b.10 notu.

1530 Okuma ve anlamlandırmalar ve teklif için bk. Drs.125b.11 notu.

1531 شوكلي → سوكلي Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.21a.2 notu.

1532 پوصدي → پوشدي Okuma ve anlam için bk. Drs.125b.13 notu.

Drs.126a

شول اوغلانی طوتنك تا دوستدن٭ اغ القرين بغلك
غافلّجه كوركلو باشن كسك٭ الجه قانن يوزنه توكك
ديدي٭ اغ سقلّو باباك٭ وارسه اغلمتغل٭ اغ برچكلو
اناك وارسه بوزلمتغل٭ يالكوز يكت الپ اولمز٭ يوش
ديبی برك اولمز٭ قدامی تیمنش قوات اوغلی قوات تمايدر
دون يورادن ديری اوغلان٭ دخی يوراده صويلمش كوزلم
نه صوليمش ايدر هرزه مرزه سويلمه٭ مرايتم كافر التمك اك
ايغوم نه بكمزسن سنی كوردی اوینار٭ اكمنکی دوروطوتم
چكم قصار٭ قره يولده اورتبلجوم٭ قيتن طوغرن٭ قزعی
طالی شكوم٭ نه بكمزسن كوكسن٭ دلوب كوكه يرلار٭ اعجبه
توزلو قيچی يايم٭ تاری زاری ايكلر٭ صندقدن اوخم كيشم٭
دلو٭ ياعنه يكتلرم صواش ديلر٭ الپ اره قورقو ويرمك
عيب اولور٭ بر وكلكل مره كافر دبيشلم ديدی٭ كافرايدن

اعوراء

Drs.126a, ME248, OŞG121.18

(1) şol oġlanı ṭutuŋ,

ḳarusından aġ ellerin baġlaŋ,

(2) ġāfillüce görklü başın kesüŋ,

alca ḳanın [yėr][1533] yüzine tӧküŋ! (3) dėdi.

Aġ saḳallu babaŋ <varısa> aġlatmaġıl!

Aġ bürçeklü (4) anaŋ <varısa> bozlatmaġıl!

Yalıŋuz yigit alp olmaz,

yavşan (5) dibi berk olmaz.

Ḳadası yėtmiş ḳavat oġlı ḳavat!

Ḳayda (6) dön buradan!

dėdi. Oġlan daḫı burada ṣoylamış. Görelüm

(7) ne ṣoylamış, eydür:

Herze merze söyleme, mere itüm kāfir!

Altumda[ki][1534] al (8) aygırum ne begenmezsin? Seni gördi oynar.

Egnümdeki demür ṭonum (9) çignüm ḳışar.

Ḳara polad uz ḳılıcum ḳının ṭoġrar.

Ḳargı (10) ṭalı süŋüm[1535] ne begenmezsin? Gögsin delüp göge parlar.

Aġca (11) tozlu ḳatı yayum zarı zarı iŋler.

Ṣadaḳında[1536] oḫum kişin (12) deler.

Yanumda yigitlerüm ṣavaş diler.

Alp ere ḳorḳu vėrmek (13) ʿayb olur.

Berü gelgil, mere kāfir, dürişelüm!

dėdi. Kāfir eydür:

1533 Tamir Drs.8b.13, 34a.5, 73b.4, 98a.8, 100a.8, 118a.9, 123b.7 ve bağlama göre yapıldı.

1534 Tamir için bk. Drs.126a.7 notu.

1535 شكوم → سكوم Drs.68a.2, 97b.11, 98b.5, 104b.7, 105b.3 vd. ile bağlama göre okundu.

1536 صندقده → صدقنده Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.126a.11 notu.

Drs.126b

اغوزك عارسزی تركمانك دلوسی بكر ز باغه شوكه دیدی
تكور ایدر وارك صورك اوغلانه بكلك نسی در دیری
كافر كلوب اوغلانه صوملیش كوره لم بجه صوملیشن ایدر
التوكدنجی ال ایغری بلورز بكلك در بكلك قتی قره بوزد
اوزقیلیك بكلك در بكلك قتی آلتوكدنجی موز طونك
بكلك در بكلك قتی یانكدنجی یكنلر بیلك دی بكلك قتی اكر
بكلك بونده ایتمسه كیجه یدكی جملك ایدیرك اچم بوزلو
قتی مایعلو طارتشیدق اغ بلكلو اودتكو اوخلو
اتشیدق سن بكلك نه بیلسن اوغلان دیكل مزه دیری
بكلك اوغلی بوراده صوملیشن كوره لم خانم نه صوملیشن ایدر
مره كافرلر منی بلمزسین اغ التلو بایندر خانك
بكلربكیسی سالور قزانك قرطاشی قره كونه جیا ریدی
دونه بلمز دولك اوروز دودنی اوغلی الپ رستم بوزاطلو

Drs.126b, ME249, OŞG122.4

(1) Oğuzuŋ ʿārsuzı Türkmanuŋ delüsine beŋzer, bağ[-]a! şuŋa! dėdi.

(2) Tekür eydür: Varuŋ şoruŋ, oğlan Begilüŋ nesi-dür! dėdi.

(3) Kāfir gelüp oğlana şoylamış. Görelüm nėce şoylamış, eydür:

(4) Altuŋdağı al ayğırı bilürüz, Begilüŋ-dür. Begil ķanı?

Ķara polad (5) uz ķılıcuŋ Begilüŋ-dür. Begil ķanı?

Egnüŋdağı demür ţonuŋ (6) Begilüŋ-dür. Begil ķanı?

Yanuŋdağı yigitler Begilüŋ-dür. Begil ķanı?

Eger (7) Begil bunda imişse

gėce-ye[-]degin ceng ėdeydük,

ağca tozlu[1537] (8) ķatı yay-lar ţartışayduķ,

ağ yeleklü ötkün oẖlar (9) atışayduķ.

Sen Begilüŋ nesi-sin oğlan, dėgil mize![1538] dėdi.

(10) Begil oğlı burada şoylamış. Görelüm ẖānum ne şoylamış, eydür:

(11) Mere kāfir, sen meni bilmez misin?

Ağ alınlu[1539] Bayındır Ḫānuŋ (12) begler begisi

Salur Ķazan ķarţaşı Ķara Göne, çapar yėtdi.

(13) Dönebilmez Dölek Evren, Dozan[1540] oğlı Alp Rüstem, Boz Atlu

---

1537 يوزلو → توزلو Drs.37a.1, 38a.10, 56b.4, 94a.3, 125b.10 ve bağlama göre okundu.

1538 Ağız taklidi örneği için bk. Drs.126b.9 notu.

1539 التلو → النلو Drs.121b.3, 121b.12, 124a.13, 128b.1 ve bağlama göre okundu.

1540 دودن → دوزان Drs.111a.9 ve bağlama göre okundu.

Drs.127a

بیرك بك بکلوك اونی ایچرلردی• سنیدن جاسوس کلدی
التدیعمی ال ایغوه بکل مینی بیدردی• قره بوله دا اوز
قیلجن قوت ویردی• قزغوطالی سکوسن همت ویردی
یاتدعمی اوجیوز یکیدین مکایولدا اشلنه قوشدی•
من بکلك اوغلیم مره کافر بز وکل دوکشلم دیدی• کافر
تکور ایدر قتلان مره قوات اوغلی من سکا ورایم دیدی•
الچی یولی کوزنی اله الدی• اوغلانك اوزرینه سوردی•
اوغلان قلماقنی کوزه قرمنو طوتدی• بوقوردن اشاغه
کافر اوغلانی قچی اوردی• قلماقی اوازی توغلماسی
بوغردی• قپا قلمری صیردی• اوغلانی الیمادی کوزلم•
دوکشدیلر• قره بوله دا اوز قلیجیله طارتشدیلر• سربه
سربه میداننده قیلج لشدیلر• چکیلری طوغرندی• قیلج
کزعی• اوازی بربرین الیمادی• قزغوطالی سکولرایله

Drs.127a, ME250, OŞG122.24

(1) Beyrek, Beg Begilüŋ ėvinde içerleridi

senden cāsūs geldi.

(2) Altındağı al aygıra Begil meni bindürdi,

ḳara polad uz (3) ḳılıcın ḳuvvet vėrdi,

ḳarğu ṭalı süŋüsin himmet vėrdi,

(4) yanındağı üç yüz yigidin maŋa yoldaşlığa ḳoşdı.

(5) Men Begilüŋ oğlıyam.

Mere kāfir, berü gel, dögişelüm!

dėdi. Kāfir

(6) Tekür eydür: Ḳatlan, mere ḳavat oğlı, men saŋa varayım! dėdi.

(7) Altı perli[1541] gürzini ele aldı, oğlanuŋ üzerine sürdi.

(8) Oğlan ḳalḳanını gürze ḳarşu ṭutdı. Yoḳarudan aşağa

(9) kāfir, oğlanı ḳatı urdı, ḳalḳanın uvatdı, tuğulğasını

(10) yoğurdı, ḳapaḳların[1542] şıyırdı, oğlanı alımadı. Gürzile

(11) dögişdiler, ḳara polad uz ḳılıcıla ṭartışdılar. Serpe

(12) serpe[1543] meydānda ḳılıç-laşdılar. Çig[in]leri[1544] ṭoğrandı, ḳılıç-

(13)-ları uvandı; birbirin alımadı[lar].[1545] Ḳarğu ṭalı süŋüler ile

1541 برلي → پرلي Drs.37a.2, 38a.10, 106b.7, 145b.6; Vat.68b.5, 69a.13, 91a.7, 102b.2 ve bağlama göre okundu.

1542 Anlam için bk. Drs.94a.13, 127a.10 notu.

1543 Anlam için bk. Drs.127a.11-12.

1544 چكيلري → چكينلري Tamir bağlama göre yapıldı.

1545 اليمادي → اليما يلر Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.127b

قریشدیلر• میداننده یقا کبی سوسشدیلر• کوکسلرینی دلدی

سکولری صندی بربرینی الما دیلر• آت اووردندی ایکیسی

قورشدیلر طرتشدیلر• کافرك کوجی زیاده• اوغلانڭ زیوده

اولدی• الله تعالی یه یلوارب صوبلمش کوره لم یخه صوبلمش•

ایدر یوجه لوردن یوجه سن• یوجه تنکری کمسه بلمز یخه سن•

کوزکلو تنکری سنی ادمڭ تاج اوردك شیطانه لعنت قلدك•

بر صوجدن اونرینی درکاهڭدن سوردك ابراهیمی طونردك

خانم کونه چولغادك کوتب اوده اندردك اودی بستان

قلدك• بر لکو که صقندم عزیز الله حوجم مکاسرده دیری

کافر ایدر اوغلانه الذو کمسه تنکر کمی یلوار رسن مسنك

بو تنکرك وارسه منم تمشن اکی تخانم وار دیری اوغلانه

ایدر یا عاصی ملعون سن بو تلروکه یلوار رشك من

عالملری یوقدن وار ایدن اللهم صقندم دیری• حق

Drs.127b, ME251, OŞG123.1

(1) ḳırışdılar, meydānda boġa gibi süsişdiler. Gögüsleri dilindi,

(2) süŋüleri ṣındı; birbirin alımadılar. At üzerinden ikisi

(3) ḳarvaşdılar, ṭartışdılar. Kāfirüŋ güci ziyāde, oġlan zebūn

(4) oldı. Allāh Teʿālaya yalvarup ṣoylamış. Görelüm nėce ṣoylamış,

(5) eydür:

Yücelerden yücesin, yüce Taŋrı!

Kimse bilmez nėcesin, (6) görklü Taŋrı!

Sen Ādeme tac urduŋ,

Şeyṭāna laʿnet ḳılduŋ,

(7) bir ṣucdan ötüri dergāhdan sürdüŋ.

İbrāhimi ṭutdurduŋ,

(8) ḫām[1546] göne çulġaduŋ,

götürüp oda atdurduŋ,

odı bostān (9) ḳılduŋ.

Birligüŋe ṣıġındum,

ʿAzīz Allāh ḫōcam, maŋa meded! dėdi.

(10) Kāfir eydür: Oġlan, alınduŋısa Tangruŋa mı yalvarursın? Senüŋ

(11) bir Tangruŋ varısa menüm yetmiş iki putḫānem var, dėdi. Oġlan

(12) eydür: Yā ʿāṣī melʿūn! Sen putlaruŋa yalvarursaŋ, men

(13) ʿālemleri yoḳdan var ėden Allāhuma ṣıġındum, dėdi. Ḥaḳ

1546 خاتم → خام Okuma ve anlam için bk. Drs127b.8 notu.

Drs.128a

تعالی جبرائیله بیوردی کم یا جبرائیل وار شوك قولومه
قوت ارجه قوت ویردم دیری ۰ اوغلان کافری کوزدی
یره اوردی ۰ بورنندن قانی دوکدی کبی سوزلدی صچرایوب
شاهین کبی کافرك بوغازین الدی ۰ کافر ایدر یکت
امان سن ترك دینه نه دیرلره دینورکه کیردم دیری ۰ برمق
کوتروب شهادت کتوروب مسلمان اولدی ۰ قالان
کافرلر بیلوب میداندن صاووب قاچدی ۰ ایتچیلر کافرك
الین کوتن اوروب قیزلرن کلینن اسیر ایتدیلر ۰ اوغلان
بیابانه موشتجی کوندردی ۰ قریم الدم دیری اغ شمللو
بیابی قوشو کلدی ۰ اوغلانك توبتنی قوچدی ۰ دونب
اولنه کلدیلر ۰ قوشو یاتن قره طاغده اوغلانه ییلاق
ویردی ۰ قره قوچی یوکرك اتزن تاولو ویردی ۰ اعجمه
یوزلو اوغلنه اعجه قیزون شولی ویردی ۰ الاکوزلو اوغلنه

الز

Drs.128a, ME252, OŞG123.19

(1) Teʿāla Cebrayile buyurdı kim: Yā Cebrayil! Var, şol ḳuluma

(2) ḳırḳ erce ḳuvvet vėrdüm, dėdi. Oğlan kāfiri götürdi

(3) yėre urdı; burnından ḳanı düdeŋ gibi şorladı. Şıçrayup

(4) şāhin gibi kāfirüŋ boğazın ele aldı. Kāfir eydür: Yigit,

(5) amān! Sizüŋ dīne ne dėrler? Dīnüŋe girdüm, dėdi; parmaḳ

(6) götürüp şehādet getürüp müsülmān oldı. Ḳalan

(7) kāfirler bilüp meydānı ṣalup ḳaçdı. Aḳıncı-lar kāfirüŋ

(8) ėlin günin urup ḳızın gelinin esīr ėtdiler. Oğlan

(9) babasına muştucı gönderdi, Ḳarımum aldum, dėdi. Ağ saḳallu

(10) babası ḳarşu geldi, oğlınuŋ boynını ḳuçdı. Dönüp

(11) ėvlerine geldiler. Ḳarşu yatan ḳara ṭağdan oğlana yaylaḳ

(12) vėrdi, ḳazaḳucı[1547] yügrük atdan tavla vėrdi. Ağca

(13) yüzlü oğlına ağca ḳoyun şölen vėrdi. Ala gözlü oğlına

1547 قرەقوجي → قزەقوجي Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

Drs.128b

الد واخلوكلو الدي ۰ اغ النلو بايندرخانه بجيل جقردي
اوغلي الدي ۰ بايندرخانك ديواننه واردي الاوپردي
پادشاه قزانه اوغلني اوروزك صاغ يانننه اكايز
كوستردي جبه جوغه چرغاب كيوردي ۰ ددم قورقود
كلوبن شادلق چالدي ۰ بو اغوزنامه دزدي قوشدي
بكل اوغلي امرانك اولسون ديدي ۰ غازي لر ياشنه
نكلد وكن سويلدي ۰ يوم ويره يم خانم يرلو قره طاغلرك
يقلمسون ۰ كولكلي بيجه قبا اغاجك كسلمسون ۰ الله ويرن
اميدك اوزلمسون ۰ كوناهكزي ادي كوركلو محمده
باغشلسون خانم هي ۰ اوشون قوجه اوغلي سكركك
بويني بيان ايدر اغوز زماننده اوشون قوجه
ديرلر بركشي واردي عمرنده اكي اوغلي واردي ۰ اولو
اوغلنك ادي اكرك ايدي ۰ بهادردلو بغشي يكت

Drs.128b, ME253, OŞG123.37

(1) al duvaḫlu gelin aldı. Aġ alınlu Bayındır Ḫāna pencik çıḳardı.

(2) Oġlın aldı, Bayındır Ḫānuŋ dīvānına vardı, el öpdi.

(3) Pādişāh, Ḳazan oġlı Oruzuŋ ṣaġ yanına aŋa yėr

(4) gösterdi; cebe[1548] cuġa çarġap gėyürdi. Dedem Ḳorḳud

(5) gelüben ṣaẕılıḳ çaldı, bu Oġuz-nāmeyi düzdi ḳoşdı.

(6) Begil oġlı Emrenüŋ olsun, dėdi, ġāzī [eren]ler[1549] başına

(7) ne geldügin söyledi. Yom vėreyin ḫānum:

Yėrlü[1550] ḳara ṭaġlaruŋ (8) yıḳılmasun!

Gölgelice ḳaba aġacuŋ kesilmesün!

Allāh vėren (9) ümīdüŋ üzilmesün!

Günāhuŋuzı adı görklü Muḥammede (10) baġışlasun!

Ḫānum hey!

Öşün Ḳoca Oġlı Segrek[1551] (11) **Boyını Beyān ėder**

Oġuz zemānında Öşün Ḳoca

(12) dėrler bir gişi varıdı, ʿömrinde iki oġlı varıdı; ulu

(13) oġlınuŋ adı Egrek idi; bahadır, delü yaḫşı yigit

1548 جبّه → جبه Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.11a.4 notu.

1549 Tamir için bk. Drs.128b.6 notu.

1550 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.19b.3 notu.

1551 شكرك → سكرك Drs.130a.6, 130a.8, 130b.1, 130b.7, 136b.4 ve baġlama göre okundu.

Drs.129a

ايدي. بايندر خانك ديوانه يكت استسه واررکلور

دي. بكلربكي اولان قزان ديواننده يوقاجق قپوباجه

بوغدي. بكلري بصوب قزان اوكنده اوتوردي كمسه‌يه

التفات ايلمزدي. مكر خاتم كنز بركون بكلري بصوب

اوتوريجق ترس اوزامش ديرلردي. اغوزده بريكيت

واردي. ايدر مره اوشون قوچ اوغلي بوا وتورن بكلر

هربري اوردوغي يري قلجيله اتكيله الوبدر. مره سن

باشوكي كسدك قاني توكدك اجمي طوبردك يا الجني

طونيدك ديرعيه. اكرك ايدر مره ترس اوزامش ياش

كسوب قان توكمك هنرمي درديرعي. ايدربلي حنزدن

يا ترس اوزامشك سوزي اكركه كار ايلدي. طوردي

قزان بكره اويتي دلرعي. اميق ويردي جعزندي. اقنجي

ديرلرعي. اوج يوز صاعي جد الوميكت بونك يانه جمع

اولري

Drs.129a, ME254, OŞG125.4

(1) idi. Bayındır Ḫānuŋ dīvānına ḳaçan istese varur gelüri-

(2)-di. Begler begi olan Ḳazan dīvānında buŋa heç ḳapu baca

(3) yoğıdı.[1552] Begleri başup Ḳazan öŋinde otururıdı, kimseye

(4) iltifāt eylemezidi. Meger ḫānum, gene bir gün begleri başup[1553]

(5) oturıcaḳ Ters Uzamış dèrleridi Oğuzda bir yigit

(6) varıdı, eydür: Mere Öşün Ḳoca oğlı! Bu oturan begler

(7) her biri oturduğı yèri ḳılıcıyıla, ètmegiyile[1554] alupdur.[1555] Mere, sen

(8) baş mı[1556] kesdüŋ, ḳan mı tök-düŋ, aç mı ṭoyurduŋ, yalıncağ [m]ı[1557]

(9) ṭonatduŋ? dèdi. Egrek eydür: Mere Ters Uzamış! Baş

(10) kesüp ḳan tök-mek hüner mi-dür? dèdi. Eydür: Belī, hünerdür

(11) ya! Ters Uzamışuŋ sözi Egrege kār eyledi, ṭurdı

(12) Ḳazan Begden aḳın diledi. Aḳın vèrdi, çağırtdı; aḳıncı

(13) dèrildi. Üç yüz şay cıdalu yigit bunuŋ yanına cemᶜ

1552 Cümledeki söz kalıbı açıklaması için bk. Drs.129a.2 notu.

1553 Fiilin anlamı için bk. Drs.129a.4 notu.

1554 Fiilin anlamı için bk. Drs.129a.7 notu.

1555 Fiilin anlamı için bk. Drs.129a.7 notu.

1556 باشومي → باشمي Bağlama göre okundu.

1557 يالنجغي → يالنجغمي Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.129b

اولدي ميخانه ده بش كون يمه ايچمه اولدي. اندن بش و كون
اوچنده كوكچه دكيز دكن ايل چاربدي. غلبه طوم اولدي
يولي الچه قلوسنه اوغرامشدي. قره تكور اوراده بر قوري
ياپدرمشدي. اوچاردن قاز تاوق يورردن كبك طاوشن
بو حوليده طولدرب اغوز يكتلرنه بويني دام ايتمشدي. اوشون
قوچه اوغلنك بو قوريه اوغرادي. قورينك قپوسي اواتلو
صغر كبك قاز تاوق قردلر. يد بلر ايچدلر. اتلرينك
ايرلون الدلر. كيملرن چقردلر. مكر قره تكورك جاسوسي
واردي بونلري كوردي. كلوب ايرن مرة اوغوزدن
بر يوللق اتلي كلدي. قورونك قپوسي اواتلو اتلرينك
ايرن الوب كيملرن چقردلر. مره طور رسترديري. الني
يوز قره طونلر كافر بونلرك اوزرنه قيتولدلر يكتلري
قردبلر اكركجي طوتدلر. الچه قلوسنه زنداته برقديلر

Drs.129b, ME255, OŞG125.18

(1) oldı. Meyḫānede bėş gün yėme içme oldı. Andan Şerügüz

(2) ucından Gökçe Deŋize degin ėl çapdı,[1558] ġalebe ṭoyum oldı.

(3) Yolı Alınca ḳalʿasına oġramışıdı.[1559] Ḳara Tekür orada bir ḳorı

(4) yapdurmışıdı. Uçardan ḳaz tavuḳ, yörirden gėyik ṭavşan

(5) bu ḥavlıya ṭoldurup Oġuz yigitlerine bunı dām ėtmişidi. Öşün

(6) Ḳoca Oġlınuŋ [yolı][1560] bu ḳorıya oġradı. Ḳorınuŋ ḳapusın uvatdılar,

(7) ṣıġın gėyik, ḳaz tavuḳ ḳırdılar; yėdiler içdiler. Atlarınuŋ

(8) eyerlerin aldılar, gėyim-lerin çıḳardılar. Meger Ḳara Tekürüŋ cāsūsı

(9) varıdı. Bunları gördi, gelüp eydür: Mere, Oġuzdan

(10) bir bölük atlı geldi. Ḳorunuŋ ḳapusın uvatdılar, atlarınuŋ

(11) eyerin alup gėyimlerin çıḳardılar. Mere ne ṭurursız? dėdi. Altı

(12) yüz ḳara ṭonlu kāfir bunlaruŋ üzerine ḳuyuldılar, yigitleri

(13) ḳırdılar, Egregi ṭutdılar, Alınca ḳalʿasına zindāna bıraḳdılar.

1558 چارپدي → چاپدي okuma teklifi için bk. Drs.129b.2 notu.

1559 *yolı oġra-* deyiminin anlamı için bk. Drs.129b.3 notu.

1560 Tamir 3. satırda geçen *yolı oġra-* deyimine göre yapıldı.

Drs.130a

قره قره طاغلردن خبر آشدی. قانلو قانلو صولردن خبر
کچدی. طالی اغوز ایللرنه خبر واردی. اوشون قوجه‌نك
اغ بان ایوی. اوکنده شیشون قوپردی. قازان بکون قزی
کلینی اغ چقروب قره کیدی. اوشون قوجه اوغل اوغل دیو
آغجه یوزلو اتا سیلی اغلشدلر یوز لشدلر. ایکولو اوازلو
قیو قالو بو یوزه. مکر خانم اوشون قوجه‌نك کیچی اوغلی سکرك
ایو بهادر الپ دلو یکت قوپدی. برکون یولی بردرسکه
اوغرادی قوندلر. یمك ایچك اوتیلر. سکرك مست اولدی
طشره ایاق یولنه چقدی. کوردی کم اوکسز اوغلان بر
قزانی چکشور. مرم نولدکز دیو بر سیلی یرنه برسیله
برنه اوردی. اسکی صوفتك بیچ اوکسز اوغلانك دلی
آچی اولور. بری ایدر مره مرتم اوکسوزلکمزی یتیمزی بزی
ینه اوررسن هترك وار ایسه قرطاشك الینه قلموسدر اسیردر

وار

Drs.130a, ME256, OŞG126.1

(1) Ḳara ḳara ṭağlardan ḫaber aşdı, ḳanlu ḳanlu ṣulardan ḫaber

(2) gėçdi, ḳalın Oğuz ėllerine ḫaber vardı. Öşün Ḳocanuŋ

(3) ağ ban ėvi öŋinde şīven ḳopdı. Ḳaza beŋzer ḳızı

(4) gelini ağ çıḳarup ḳara gėydi. Öşün Ḳoca Oğul, oğul! dėyü

(5) ağca yüzlü anasıyıla ağlaşdılar bozlaşdılar. Eyegülü ulalur,

(6) ḳapurḳalu böyür.[1561] Meger ḫānum, Öşün Ḳocanuŋ kiçi oğlı Segrek

(7) eyü[1562] bahadır, alp, delü yigit ḳopdı. Bir gün yolı bir dėrnege

(8) oğradı; ḳondılar, yėmek içmek ėtdiler.[1563] Segrek mest oldı,

(9) ṭaşra[1564] ayaḳ yolına çıḳdı.[1565] Gördi kim ögsüz oğlan bir

(10) ḳızanı[1566] çekişür. Mere, nolduŋuz? dėyü bir şapla birine, bir şapla

(11) birine urdı. Eski ṭonuŋ[1567] biti, ögsüz oğlanuŋ dili

(12) acı olur. Biri eydür: Mize mizüm ögsüzlügümüz yėtmez mi?[1568] Bizi

(13) neye urursın?[1569] Hünerüŋ var ise ḳarṭaşuŋ Alınca ḳalʿasında esīrdür,

---

1561 بويوز → بويور Drs.9b.7 ve bağlama göre okundu.

1562 Anlam için bk. Drs.130a.7 notu.

1563 *yėmek içmek ėt-* deyimi için bk. Drs.130a.8 notu.

1564 Anlam için bk. Drs.130a.9 notu.

1565 *ṭaşra çıḳ- = ayak yolına çık- anlam denkliği* için bk. Drs.130a.9 notu.

1566 *Yükleme durumu ekinin birliktelik eki* yerine kullanılışı için bk. Drs.130a.9-10 notu.

1567 طوتك → طونك Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.130a.11 notu.

1568 Ağız taklidi örneği için bk. Drs.130a.12 notu.

1569 Fiilin anlamı için bk. Drs.52b.12, 130a.13 notu.

Drs.130b

واراني قوتر ديدي . سكرك ايتدي مره قرداشمك ادي
نور ايتدي اكوك در ايتدي امري . آكركه سيرك براشقور .
قرداشم صاغمش قيتورمزم . قرداش سزاغوزده طورمزم
قرانكولوكوزم ايدي قرداش ديو اغلادي . ايچرو صحبته
كردي . دستور ديلدي . بكاره خوش قالوك ديدي . آتن
چكدلر بندي . چابدي اتاستك اوته كلدي . اتدن
ايندي . اتاستك ديلي اراردي سكرك بورادة سوينش
كوره لم خاتم نه صويلمش . ايرر قلعه قريني آتا برمن طوردي .
بليسي قره قاصلق اته بطون بندم . ارقوري تياث الا
طاغ اتكنه واردم . قنلو اغوز ايللرنده درنك وارميش
انه واردم . يمك ايچمك اراسنده اغ بوز اتلو بر چپار
كلدي . چوق زمانمش آكوك ديرلر بريكت طوتساغمش .
قادر تنكري يول ويرمش چقوب كلمش . اولوكيجي قالمدي .

Drs.130b, ME257, OŞG126.12

(1) var anı ḳurtar, dėdi. Segrek, eyitdi: Mere ḳardaşumuŋ adı

(2) nedür? Eyitdi: Egrek-dür, Eyitdi: İmdi Egrege Seyrek yaraşur.

(3) Ḳardaşum ṣağımış, ḳayurmazam. Ḳardaş-suz Oğuzda ṭurmazam.

(4) Ḳarangulu gözüm aydını ḳardaş! dėyü ağladı içerü a[1570] ṣoḥbete

(5) girdi, destūr diledi. Begler ḫoş ḳaluŋ! dėdi. Atın

(6) çekdiler, bindi; çapdı atasınuŋ[1571] ėvine geldi. Atından

(7) ėndi, atasınuŋ[1572] dilin aradı. Segrek burada ṣoylamış.

(8) Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Ḳalḳubanı ata,[1573] yėrümden ṭurdum.[1574]

(9) Yelisi ḳara ḳażılıḳ atuma buṭun bindüm.

Arḳurı yatan ala (10) ṭağ etegine vardum.

Ḳalın[1575] Oğuz ėllerinde dėrnek varımış, (11) anda vardum.

Yėmek içmek arasında[1576] ağ boz atlu bir çapar (12) geldi.

Çoḳ zemānımış, Egrek dėrler bir yigit ṭutsağımış.

(13) Ḳādir Taŋrı yol vėrmiş, çıḳup gelmiş.

Ulu kiçi ḳalmadı,

1570 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.130b.4 notu.

1571 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1572 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1573 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1; 2, 12 notu.

1574 طوردي → طوردم Sonraki dizelerde geçen fiillere göre okundu.

1575 قنلو → قالن Düzeltme teklifi için bk. Drs.13b.7 notu.

1576 Anlam için bk. Drs.130b.11 notu.

Drs.131a

اول يكيت قوشى كتردي انا مندن واريني نه ديرسين •
ديدي اناسي بو رادە • صوبلمش كورەلم حتا كيم نه صويلمش •
ايدر اغزك ايچون اوليم اوغل • دلوك ايچون اوليم • اوغل
قوشويان قرە طاغك يتلمش ايري • يوجلدي اخز اقنزلي •
كوركلو صويك صوغلمشدي • چاغلدي اخز قيا اغاجدن •
طال بوداغك قوريمشدي • يشار ب كوكردي اخر •
قالن اغوز بكلري ايزنه وارسه سن • وار اغل اول يكيدن
يتدوكلدن • اغ بوز اتك اورتر يره اينكل • ال قاوشوب
اول يكيدە سلام ويركل • الين اوپب بوينن قوچينكل •
قرە طاغم يوكسكي قرطاش ديكله • نه طوررسن اوغول
يورتقل ديري • اوغلان اتاسنه صويلمش كورەلم
نه صويلمش • ايدر اتا اغزك قوريسون • اتا ديلك چوريسون
منم خود قرداشم • وارمش قايورسم اولمن • قرداشى سون

اغوزده

Drs.131a, ME258, OŞG126.29

(1) ol yigide ḳarşu gėtdi. Ata,[1577] men de varayın mı, ne dėrsin?

(2) dėdi. Atası[1578] burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış,

(3) eydür:

Aġzuŋ içün öleyim oġul!

Dilüŋ içün öleyim oġul!

(4) Ḳarşu yatan ḳara ṭaġuŋ yıḳılmış idi, yüceldi āḫir.

Aḳındılı (5) görklü ṣuyuŋ ṣoġılmışdı, çaġladı āḫir.

Ḳaba aġaçda (6) ṭal budaġuŋ ḳurımışdı, yaşarup gögerdi āḫir.

(7) Ḳalın Oġuz begleri izine varsa sen [daḫı][1579] varġıl.

Ol yigide (8) yėtdügüŋde aġ boz atuŋ üzerinden yėre ėngil,

el ḳavşurup (9) ol yigide selām vėrgil,

elin öpüp boynın ḳuçġıl,

(10) Ḳara ṭaġum yüksegi ḳarṭaş!, dėgil.

Ne ṭurursın oġul? (11) Yortġıl!

dėdi. Oġlan atasına ṣoylamış. Görelüm (12) ne ṣoylamış, eydür:

Ata,[1580] aġzuŋ ḳurısun!

Ata, dilüŋ çürisün!

(13) Menüm ḫōd ḳardaşum varımış, ḳayursam olmaz.

Ḳardaş-suz

1577 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1578 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

1579 Tamir için bk. Drs.131a.7 notu.

1580 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs130b.6, 7, 8; Drs.131a.1, 2, 12 notu.

Drs.131b

اغوزده طورسم اولسن ٭ اما حقی تنکری حقی اولمیشدی ٭
قوه یورتده اوزرقیلجم طوتمایدم ٭ قاقلوجه کورکلو باشنک
کسیدم ٭ الجی قانک یر یوزینه توکیدم ٭ اما ظالم اتادیکی
یاسی ایدر یکلمش حضوردن ٭ اوغل قچی کیدن سنک اغالک
دکل اردر ٭ اغ صقللومن بیاکی اغلمغل ٭ تریحق اولمنی
انکی یوزلتمغل ٭ دیری اوغلان یوراده ٭ صوملبش ایدر
اوجیوز المش الت الیک آوه بنسه ٭ قنلوکیک اوزرسیم
غوغا قوپسه قرداشلو یکیتلر قالترقوبر اولوره ٭ قرداش سز
مسکین یکت اکسنه ٭ سنه عرق طوقنسه اغلیوبن ٭ دووت
یاننه یقوا اولوره ٭ الکوزدن اجی یاشن دوکوا اولوزا الا
کوزلو اوغلکونی کوریجک ٭ بیک بابا خاتون اما اشق
قالورک دیدی ٭ اتا اما یلمش حضورده رکمه اوغل دیدلن ٭
اوغلان ایدرمی یولمن ایرملک ٭ اغام طاتلو تلفته

Drs.131b, ME259, OŞG127.13

(1) Oğuzda ṭursam olmaz.

Ata ḥaḳḳı Taŋrı ḥaḳḳı olmasaydı

(2) ḳara polad uz ḳılıcum ṭartayıdum,[1581]

ġāfillüce görklü başuŋ (3) keseydüm,

alca ḳanuŋ yėr yüzine tökeydüm.

Ata, ẓālim ata! dėdi.

(4) Babası eydür:

Yaŋlış ḫaberdür oğul!

Ḳaçan gėden[1582] senüŋ ağaŋ (5) degül, [ġayrı][1583] erdür.

Aġ ṣaḳallu men babaŋı ağlatmağıl,

ḳarıcuḳ olmış (6) anaŋı bozlatmağıl! dėdi. Oğlan burada ṣoylamış, eydür:

(7) Üç yüz altmış alt[ı][1584] alp ava binse,

ḳalın[1585] gėyik üzerine (8) ġavġā ḳopsa

ḳardaşlu yigitler ḳalḳar ḳopar olur;[1586]

ḳardaş-suz (9) miskin yigit eŋsesine yumruḳ ṭoḳınsa

ağlayuban dört (10) yanına baḳar olur,

ala gözden acı yaş döker olur.

Ala (11) gözlü oğluŋuzı [yine][1587] görince

bėg baba, ḫatun ana esen (12) ḳaluŋ!

dėdi. Ata ana: Yaŋlış ḫaberdür, gėtme oğul! dėdiler.

(13) Oğlan eydür: Meni yolumdan ırmaŋ! Ağam ṭutılan ḳalʿaya

1581 طوتايدم → طرتايدم Drs.143a.13 ve bağlama göre okundu.

1582 Anlam için bk. Drs.131b.4, 5 notu.

1583 Tamir için bk. Drs.131b.4, 5 notu.

1584 الت → التي Tamir Drs.120b.9, 148b.11-12 ve bağlama göre yapıldı.

1585 قنلو → قالن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.120b.9, 131b.7 notu.

1586 Deyimin anlamı için bk. Drs.131b.8 notu.

1587 Tamir için bk. Drs.131b.11 notu.

Drs.132a

وارمینجه٭ اغامك اولوسی دریسی بلمینجه٭ اركلیسی
قانی المایینجه قالی اغوز ایلنه كلكم یوخ دیری٭ امّا
اتا اغلسنوب٭ قزانه ادم صالدیلر٭ اوغلان قرداشین
الكدی كیدر بوزه تراوكت ویرسی دیدلر٭ قزان ایدر
ایاغنه ات طوشاغی اورك دیری٭ یاوقلسی واردی٭
یتزدوكی دیرنك ایتدلر٭ انزن ایعزدن دوه دن یعنسرا٭
یتونزن قوج قزدردلر٭ اوغلانی كرد كه قویدلر٭ قیزلـه
ایكسینی بردوشكه جعدیلره٭ اوغلان قلیجی جقردی٭
یقزلكندوارسنه برقدی٭ قیز ایدر قلیجاك كیدریكت
راد٭ برفرادال صارللم دیری٭ اوغلان ایدر مرّه قوات
قزیمی قلیجی طوغرتایم٭ اوخه صاچلیم اوغلم طوغمسون
طوغرسه اون یاشنه وارمسون٭ اغامك یوزین كورمینجه٭
اولمش ایسه قانین الماینجه٭ بو كردكه كیررسم دیری٭ اورو

طاره

Drs.132a, ME260, OŞG127.34

(1) varmayınca, ağamuŋ ölüsin dirisin bilmeyince, öldiyise

(2) ḳanın almayınca ḳalın Oğuz èline gel[me]güm[1588] yoḫ, dèdi. Ata

(3) ana ağlaşup Ḳazana ādem ṣaldılar. Oğlan, ḳardaşın

(4) aŋdı, gèder. Bize ne ögüt vèrürsin? dèdiler. Ḳazan eydür:

(5) Ayağına at ṭuşağın uruŋ, dèdi. Yavuḳlısı varıdı,

(6) tèz dügün dèrnek ètdiler. Atdan aygır,[1589] deveden buğra,

(7) ḳoyundan ḳoç ḳırdurdılar,[1590] oğlanı gerdege ḳoydılar. Ḳızıla

(8) ikisi bir döşege çıḳdılar. Oğlan ḳılıcın çıḳardı,

(9) ḳızıla gendü arasına bıraḳdı. Ḳız eydür: Ḳılıcuŋ gèder yigit!

(10) Murād vèr murād[1591] al, ṣarılalum, dèdi. Oğlan eydür: Mere ḳavat

(11) ḳızı! Men ḳılıcuma ṭoğranayım, oḫuma ṣancılayım, oğlum ṭoğmasun,

(12) ṭoğarısa on yaşına varmasun; ağamuŋ yüzin görmeyince,

(13) ölmiş ise ḳanın almayınca bu gerdege girürisem! dèdi. Örü

1588 كلكم → كلمكم Okuma şekilleri, tamir ve teklif için bk. Drs.132a.2 notu.

1589 ايغردن → ايغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

1590 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.132a.7 notu.

1591 مزاد → مراد Drs.61b.11, 62b.12, 72a.2, 102b.1 ve bağlama göre okundu.

Drs.132b

طوردي تاولدن برشهبازات چكدي ايرلدي • كيمن
كيدي • ديرجك قاروجق بيلنمدي • ايدر قيز سن مكا
بربيل بقغل • بربيلده كلمزسم ايكي بيل بقغل • ايكي بيلده
كلمزسم • اوج بيل بقغل • كلمزسم اول وقت منم اولدكي بلمش
ايغرا توم بوغزلبوب اشوم ويركل • كوزلك كبي طوترسه
كوكلك كبي سورسه اكا وارغل ديدي • قيز بوراده صويلمش
كوره لم خانم نه صويلمش • ايدر بكيدم مي سكا بربيل بقام •
بربيلده كلمزسك ايكي بيل بقام ايكي بيلده كلمزسك
اوج دورت بيل بقام • دورت بيلده كلمزسك بيش بيلده
التي بيل بقام • التي يول ايرده چادر دكم • كلن كيدندن
ده خبر صوردم خبر خبر كتورنه ات طون ويرم قفتانلر
كيدوردم • سن خبر كتوره نك باشنه كسم • اركك سكا
اورتو قدر قوترهم مراد ويرمز • ادال اتره كيت يكيدم

Drs.132b, ME261, OŞG128.12

(1) ṭur[d]ı,[1592] tavladan bir şehbāz at çıḫardı, eyerledi. Gėyimin

(2) gėydi, dizcek ḳarucaḳ bağlandı. Eydür: Ḳız, sen maŋa

(3) bir yıl baḳġıl! Bir yılda gelmezisem iki yıl baḳġıl! İki yılda

(4) gelmezisem üç yıl baḳġıl! Gelmezisem, ol vaḳt menüm öldügümi bilesin,

(5) ayġır atum boğazlayup aşum vėrgil! Gözüŋ kimi ṭutarısa,

(6) göŋlüŋ kimi severise aŋa varġıl! dėdi. Ḳız burada ṣoylamış.

(7) Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Yigidüm, men saŋa bir yıl baḳam!

(8) Bir yılda gelmeziseŋ iki yıl baḳam!

İki yılda gelmeziseŋ (9) üç dört yıl baḳam!

Dört yılda gelmeziseŋ bėş yıl, (10) altı yıl baḳam!

Altı yol ayırdına çadır dikem!

Gelenden gėden-(11)-den ḫaber ṣoram!

Ḫayır ḫaber getürene at, ṭon vėrem,

ḳaftanlar (12) gėydürem!

Şer ḫaber getürenüŋ başın kesem!

Erkek siŋegi (13) üze[r]üme[1593] ḳondurmayam!

Murād vėr murād[1594] al, andan gėt, yigidüm!

1592 طوري → طوردي Tamir bağlama göre yapıldı.

1593 اوزومه → اوزرومه Tamir bağlama göre yapıldı.

1594 مزاد → مراد Drs.61b.11, 62b.12, 72a.2, 102b.1 ve bağlama göre okundu.

Drs.133a

ديدي ٭ اوغلان ايدر مره قوات قزي اغام باشنه اند
ايجمشم دونكم يوخ ديدي ٭ يتزايدر ٭ قدمي قوتسنركلن
ديبجه اودسزكلن ديسونلر ٭ قتي اتا مه قتي انامه ايلديم
ديدي ٭ صوملينى قيزايدر انا مزله يكرك قيزاتا ٭ اتام دي
يكرك قتي انا ٭ قيتنانك يعزاسي اوركدي كيدر ٭ ٭
صوو املو ٭ اوكوز الريي دوندرمز ٭ قره قوج ايغرك اودلري
كيدر ٭ اليجي لر اوكوز الريي دوندريمز ٭ اغايلك توجلري
اوركدي كيدر ٭ جوبان اولن الريي دوندريمز ٭ الـه
كوزلو اوغلك قرداشي ٭ آكري كيدر اعجه يوزلو كلوك ٭
دوندريمز سنزه معلوم اولسون ديدي ٭ اتا اتا ا ٭ ايتديلر
يرلرنن قالقديلر ٭ اوغول كمه ديو كوردلرچاره اولمدي
البته اول اغام طوتلو قلعه يه وارميجه اولمزم ديدي
آتا بيك اناسي يورمت اوغول اغورلك اجوق اولسون

صاغ

Drs.133a, ME262, OŞG128.31

(1) dėdi. Oğlan eydür: Mere ḳavat ḳızı! Ağam başına and

(2) içmişem, dönmegüm yoḫ, dėdi. Ḳız eydür: Ḳademi ḳutsuz gelin

(3) dėyince udsuz gelin dėsünler; ḳayın atama, ḳayın anama eydeyim,[1595]

(4) dėdi. Şoylamış, ḳız eydür:

Atamdan yegrek ḳayın[1596] ata!

Anam-dan (5) yegrek ḳayın ana!

Ḳaytabanuŋ[1597] buğrası ürkdi gėder,

(6) şarvanlar öŋin aldı, dönderimez.

Ḳazaḳuc[uŋ] ayğır[ı][1598] ürkdi[1599] (7) gėder,

ılḳıcı-lar öŋin aldı, dönderimez.

Ağayıluŋ ḳocları (8) ürkdi gėder a![1600]

Çoban öŋin[1601] aldı, dönderimez.

Ala (9) gözlü oğluŋ[1602] ḳardaşını aŋdı gėder,

ağca yüzlü gel[in]üŋ (10) dönderimez.

Size maʿlūm olsun, dėdi. Ata ana āh ėtdiler,

(11) yėrlerinden ḳalḳdılar Oğul gėtme! dėyü. Gördiler çāre olmadı,

(12) Elbetde ol ağam ṭutılan ḳalʿaya varmayınca ev[r]ülmezem,[1603] dėdi

(13) atası anası: Yort oğul, oğuruŋ açuḳ olsun!

1595 Gelinlik etme geleneği ve Dede Korkut için bk. Drs.99b.1, 133a.2 notu.

1596 قيز → قين Drs.60b.9, 60b.10, 99b.1, 133a.3, 133a.5 ve bağlama göre okundu.

1597 قيتنانك → قيتبانك Drs.11a.2, 18a.7, 18b.8, 71b.6, 74b.4, 75b.2 vd.'ne göre okundu.

1598 قرهقوج ايغرك → قزهقوجك ايغري Tamirler için bk. Drs.133a.6 notu. Ayrıca kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1599 اورلدي → اوركدي Bağlama göre okundu.

1600 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.133a.8 notu.

1601 اولن → اوكن Bağlama göre okundu.

1602 كلوك → كلينوك Tamir bağlama göre yapıldı.

1603 اولمزم → اورلمزم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.133a.12 notu.

Drs.133b

صاغ اسن وارب کلسن • کلچکك وارسه دیرلر • اتاسنك
اناسنك الین اوپدی • قره قوچ اته چیقروب بندی •
دوننا ندی یورت ایلدی • اوچ کون دونلی کونلی
یورتدی • دره شام اوچندن کچدی • اول قرداشی طوتلن
قوریه کلدی • کوردی کم ایلچی کاترلر یوندکودرلر قلیچ
چکوب النی کاتردیلدی • طولیناز اروب یوترلری
اورکندی کتوروب • اول قوریه قوبدی دونن قانمش
اوخ کون دوتلی یورتمش یکت • قراتکولی کوترلوچی
ایخوالمش یکت • اتنك چلبرنی بیلکته بغلدی • یاندی
اویدی مکر کاترك جاسوسی واردی • کلوب تکوره
ایدر اغوزدن بردلو یکت کلدی • ایلچیلری اولدردی
یوندلری اورکندی • کاتوروب قوریه قویدی • تکور
ایدر • برا قلو ادم ایمش ادم ییجك • وارسونلر طوتوب کتورسنلر

Drs.133b, ME263, OŞG129.16

(1) Ṣaġ esen varup gelesin, gelecegüŋ varısa! dėdiler. Atasınuŋ

(2) anasınuŋ elin öpdi, ḳazaḳuç[1604] atına şıçrayup bindi,

(3) dün ḳatdı, yort eyledi; üç[1605] gün dünli günli

(4) yortdı. Dere Şām ucından gėçdi, ol ḳardaşı ṭutılan

(5) ḳorıya geldi. Gördi kim ılḳıcı kāfirler yund güderler, ḳılıç

(6) çeküp altı[1606] kāfir depeledi. Ṭavlunbaz[1607] urup yundları

(7) ürkitdi, getürüp ol ḳorıya ḳoydı. Dün ḳatmış,

(8) üç[1608] gün dünli [günli][1609] yortmış yigit, ḳarangulı gözlerini

(9) uyḫu almış yigit atınuŋ çılbırını bilegine baġladı, yatdı

(10) uyudı. Meger kāfirüŋ cāsūsı varıdı. Gelüp Tekūre

(11) eydür: Oġuzdan bir delü yigit geldi, ılḳıcı-ları öldürdi,

(12) yundları ürkitdi, getürüp ḳorıya ḳoydı, Tekür

(13) eydür: Yaraḳlu altmış ādem seçüŋ, varsunlar, ṭutup getürsünler,

---

1604 قرەقوج → قزەقوج Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs:3b.10 notu.

1605 اوخ → اوج Bağlama göre okundu.

1606 التني → التي Bağlama göre okundu.

1607 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.133b.6 notu.

1608 اوخ → اوج Bağlama göre okundu.

1609 Tamir teklifi için bk. Drs.133b.8 notu.

Drs.134a

ديدي • التمش بر اقلو ادم سچدلر واردلر • تكا هنوز التمش

دم طوتنلوكا قره اوغلانك اوزرينه كلديلر • كايم قيلجدن

ات چيقرمسندن • مكر بر يكت ايغربينوردي • خاتم آت

قلجي ساق اولور • چكوبني اوغلاني اويردي • اوغلان

كوردي كم بر الاي اتلو كلور صيچردي • ادي كوركلو

محمدة صلوات كتوردي • اتنه بيندي قره طوتنلوكا قره

قيلج اوردي • بصدي قلعه يه قويدي • ينه ايچوشن

يكميوب يرنه واروب ياتدي اويدي • كنه اتوك

چلبينك بيلكنه كچوردي • كافرلر صاغ اولنلري

چقاروق تكوره كلديلر • تكور ايدر تڭري بو ذكره التمش كشي

بر اوغلاني طوتامديكوز ديدي • بو كره يوز كافر

اوغلانك اوزرينه كلديلر • ايغربينه اوغلاني اوياردي

كوردي كافرلر الاي يغلمش كلورلر • اوغلان طوردي

اتنه

Drs.134a, ME264, OŞG129.28

(1) dėdi. Altmış yaraḳlu ādem seçdiler. Vardılar negāhenden altmış

(2) demür ṭonlu kāfir, oğlanuŋ üzerine geldiler, gėyim ḳıcıldısından,[1610]

(3) at çağırmasından.[1611] Meger yigit ayğır bineridi. Ḫānum, at

(4) ḳulağı saḳ olur, [çılbırın][1612] çeküben oğlanı oyardı. Oğlan

(5) gördi kim bir alay atlu gelür, ṣıçradı, adı görklü

(6) Muḥammede ṣalavāt getürdi, atına bindi, ḳara ṭonlu kāfire

(7) ḳılıç urdı, başdı, ḳalʿaya ḳuydı.[1613] Yine uyḫusın

(8) yėŋemeyüp yėrine varup yatdı uyudı, gene atınuŋ

(9) çılbırın bilegine gėçürdi. Kāfirler, ṣağ olanları,

(10) ḳaçaraḳ Teküre geldiler. Tekür eydür: Tū yüz kerre![1614] Altmış gişi

(11) bir oğlanı ṭutamadıŋuz, dėdi. Bu kerre yüz kāfir

(12) oğlanuŋ üzerine geldiler. Ayğır yine oğlanı oyardı.

(13) Gördi, kāfirler alay bağlamış gelürler, oğlan ṭurdı,

1610 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.134a.2 notu.

1611 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.134a.2, 3 notu.

1612 Tamir için bk. Drs.134a.4 notu.

1613 Benzer kullanımlar için bk. Drs.134a.7 notu.

1614 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.134a.10 notu.

Drs.134b

اتنه بندي . اري كوركلو محمّده صلوات كتوردي . كافره
قليج قويدي يصدي قلجينه طقدي . اتني دوندردي .
كنه منزلنه كلدي اغوس يكمدي . كوروبان ايي اويدي .
آتنك چلبين ينه بيلكنه چوردي . بوكز اوغلنك
بيلكنده بوشندي چقدي . كافرلرينه تكوره كلديلر .
تكورا ايدر بو قتله اوج يوز وارك ديدي . كافرلر ايدر واوزر
كوكمز كسر هيومز ترزديديلر . تكور ايدر ريا بجه ايلمك كرك
وارك اول طساق يكيدي جقرك كتورك ديرك كوبجي
سوسكو يرنار . آت ويرك طون ويرك ديدي . كلدلر اكركه
ايتديلر . يكت سكا تكور همت ايلدي . شونده يرد لو بكيت
يو بجي نك يولجي نك جوبانك جولتك امكي اولور .
طوت اول دلوبي اولدره سني قتوير ملم واركيت ديديلر .
خوش اولا ديدي . اكركي ترنا انه جقردلر . ساجي

Drs.134b, ME265, OŞG130.8

(1) atına bindi, adı görklü Muḥammede ṣalavāt getürdi, kāfire

(2) ḳılıç ḳuydı, baṣdı, ḳalʿaya ṭıḳdı.[1615] Atını dönderdi,

(3) gene menziline geldi, uyẖusın yèŋemedi, gèrü yatdı uyudı.

(4) Atınuŋ çılbırın yine bilegine gèçürdi. Bu kerre at oğlanuŋ

(5) bileginden boşandı, ḳaçdı. Kāfirler yine Teküre geldiler.

(6) Tekür eydür: Bu ḳatla üç yüz varuŋ! dèdi. Kāfirler eydür: Varmazuz;

(7) kökümüz keser, hepümüz ḳırar! dèdiler. Tekür eydür: Ya nèce eylemek gerek?

(8) Varuŋ ol ṭutsaḳ yigidi çıḳaruŋ, getürüŋ. Depegen götini[1616]

(9) süsegen yırtar. At vèrüŋ, ṭon vèrüŋ! dèdi. Geldiler, Egrege

(10) eyitdiler: Yigit, saŋa Tekür himmet eyledi. Şunda bir delü yigit

(11) yolcı-nuŋ yolaḳçı-nuŋ, çobanuŋ çoluğuŋ etmegin alur.

(12) Ṭut ol delüyi öldür, seni ḳoyu vèrelüm, var gèt, dèdiler.

(13) Ḫoş ola! dèdi. Egreki zindāndan çıḳardılar, saçı

1615 Benzer kullanımlar için bk. Drs.134a.7 notu.

1616 كويني → كوتني Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.134b.8 notu.

Drs.135a

سقالني يولدلر برات برقلج ويردیلر اوجيون كافر
آكا يولداشلغه ويردلر اوغلاننك اوزرنه كلديلر اوج
يوز كافر كيك يرده طوردیلر آكرك ايدر قني اول دلوكيت
اراقدن كوستردیلر آكرك ايدر كلوك واره لم ديدي
طوتالم كافرلر ايدر نكوردن بو يرق سكا اولديغي سن وار
ديديلر آكرك ايدر اوشده اويورن كلوك وارالم ديدي
كافرلر ايدر هاي نه اويوق قولتغي التندن بقار قلقار بزه
كيك يازويي طار كوسترر ديدلر ايدر امري من ورايم
النه اياغني بغليايم اندن سز كلك سز ديديه جحرادي كافرلر
اراسنده چقدي آت سوروب بو يكيدك اوزرنه كلدي
اندن اينري چلبي بر طاله ايلشدردي بقدي كوردي كيم
آكرك اوندن دوردنه بكزر بر محبوب الا كوزلو كنج يكت برجي
برجق درلمش اويوره كلاتدن كيرننده حنزي بوق طولندي

باكر

Drs.135a, ME266, OŞG130.23

(1) saḳalını yülidiler; bir at, bir ḳılıç vėrdiler. Üç yüz kāfir

(2) aŋa yoldaşlıġa vėrdiler, oğlanuŋ üzerine geldiler. Üç

(3) yüz kāfir gėŋ yėrde ṭurdılar. Egrek eydür: Ḳanı ol delü yigit?

(4) Iraḳdan gösterdiler. Egrek eydür: Gelüŋ varalum, dėdi

(5) Ṭutalum, Kāfirler eydür: Tekürden buyruḳ saŋa oldı, sen var!

(6) dėdiler. Egrek eydür: Uşda uyur, gelüŋ varalum, dėdi.

(7) Kāfirler eydür: Hāy ne uyumaḳ! Ḳoltuġı altından baḳar. Ḳalḳar, bize

(8) gėŋ yazuyı ṭar gösterür, dėdiler. Eydür: İmdi men varayım,

(9) elin ayaġın baġlayayım, andan siz gelesiz! dėdi. Şıçradı, kāfirler

(10) arasından çıḳdı, at sürüp bu yigidüŋ üzerine geldi.

(11) Atından ėndi, çılbırını bir ṭala ilişdürdi. Baḳdı gördi[-]kim

(12) ayuŋ on dördine beŋzer bir maḥbūb ala gözlü[1617] genç yigit, burçaḳ

(13) burçaḳ derlemiş, uyur, gelenden gėdenden ḫaberi yoḳ. Ṭolandı,

---

1617 *Ala göz* tamlamasının kullanılışı için bk. Drs.135a.12 notu.

Drs.135b

باشي اوجنه كلدي. كوردي كم بياباننده بتورتي وارجقوب

النه الدي. صوبلمش كوره لم خاتم نصوبلمش ايدر قالقوبيغرينه

طوران يكت يلبسي قره قاصلق اتنه بطوره بيني اروبيلي

الا طاغده دونه اشانه. اقندلي كوركلي صوبي دلوب

بجوه. قاربلمز كلن باتوري اولو. بجليه قاروسندن اغ اللرين

بغلدوبن طكوز طامنده باتورجي اولوره. اغ سقللو بباسيني

اغ برجكلو اناسيني اغلدوبن بوزلدوردجي اولوب. يتمياتورسه

يكت غافل اولمه كوركلو باشك قالدريكت. الاكوزك اجغل

يكت. قادر ويرن طقلوجاناك ايجو المنبع. يكت قاروسندن

قوللوكي بيلمتعل. اغ سقللو باباكي قربجق اناكي اغلتمغل.

تبكت سن قالوه اعوزا النزه كلدي يكت. يارهدن حقبحوت

طوري كلكل. ذورت باني كافربغلدي ملدوبلكل ديري

اوغلان سرهردي اروطوردي. قيلجنك بلجاغنه يابشدي

Drs.135b, ME267, OŞG131.8

(1) başı ucına geldi gördi kim bėlinde ḳopuzı var, çıḳarup

(2) eline aldı, ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Ḳalḳubanı yėrinden (3) ṭuran yigit!

Yelisi ḳara ḳażılıḳ atın buṭun binen [yigit]![1618]

Arḳu Bėli (4) Ala Ṭağdan dünin aşan [yigit]![1619]

Aḳındılı görkli ṣuyı dilüp (5) gėçen [yigit]![1620]

Ḳarıplığa gelen yatur mı olur?

Bencileyin ḳarusından ağ ellerin (6) bağladuban

ṭoŋuz ṭamında yatur mı olur?

Ağ saḳallu babasını, (7) ağ bürçeklü anasını

ağladuban bozladur mı olur?

Neye yatursın (8) yigit?

Ġāfil olma, görklü başuŋ ḳaldur yigit!

Ala gözüŋ açğıl (9) yigit!

Ḳādir vėren ṭatlu cānuŋ uyḫu almış, yigit!

Ḳarusından (10) ḳollaruŋı bağlatmağıl!

Ağ saḳallu babaŋı, ḳarıcuḳ anaŋı ağlatmağıl!

(11) Ne yigit-sin, ḳalın Oğuz ėlinden gelen yigit?

Yaradan ḥaḳḳıyçün (12) ṭurı gelgil!

Dört yanuŋı kāfir bağladı,[1621] bellü bilgil!

dėdi. (13) Oğlan sermürdi, örü ṭurdı, ḳılıcınuŋ balçağına yapışdı

1618 Tamir *soylama*nın diğer dizelerine göre yapıldı.

1619 Tamir *soylama*nın diğer dizelerine göre yapıldı.

1620 Tamir *soylama*nın diğer dizelerine göre yapıldı.

1621 Fiilin anlamı için bk. Drs.135b.12 notu.

Drs.136a

کم بویی چره کوردیکم الته بتوزواره ایدرمره کافرددم قورقود
قتزنی حرمتنه چالمادم دیدی اکرالوکن قتوز اولمسیدی
اغام باستبچون سنی ایکی پاره قلوردم دیدی جکدی قیونی
الته الدی اوغلان یوراده صوملیشی کوره لم خانم نه صوملیش
الان صباح برمره طاردوغم قرطاشی ایچون اغ یوزانلو یوزیم
قرطاشی ایچون قلمکوزده طتساق وارمیدر کا قردیکل مکاه
قره باشم قربان اولسون کافرسکا دیدی اولوقرداشی اکرك
بوراده صوملیشی کوره لم خانم نه صوملیش ایدرا غزل ایچون
اولیم قرداشی دلوك ایچون اولیم قرداشی تلادرده قوبردی
برك صوورا ولسم نه یرده قره کوردون ایچنده یول ارسلك
ارسلك ارمك نه دره قبا عالم کوترنه خا نلرکیم غوغا کوفی
اوکدیه دین الپکوزکیم یکت سك بباك کیم الپ ارارده
ادین بشورمق عیب اولور ادك نه در یکت ددی بردحی

صوملمش

Drs.136a, ME268, OŞG131.30

(1) kim bunı çarpa. Gördi[-]kim elinde ḳopuz var, eydür: Mere kāfir, Dedem Ḳorḳud

(2) ḳopuzı ḥürmetine çalmadum, dėdi. Eger elüŋde ḳopuz olmasaydı

(3) aġam başıyçün seni iki pāre ḳılurıdum, dėdi. Çekdi ḳopuzı

(4) elinden aldı. Oġlan burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış:

(5) Ala[1622] ṣabāḥ yėrümden ṭurduġum ḳarṭaş içün.

Aġ boz atlar yorıltmışam (6) ḳarṭaş içün.

Ḳalʿaŋuzda ṭutsaḳ var mıdur, kāfir? Dėgil maŋa!

(7) Ḳara başum ḳurbān olsun kāfir saŋa!

dėdi. Ulu ḳardaşı Egrek

(8) burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Aġzuŋ içün (9) öleyim ḳardaş!

Dilüŋ içün öleyim ḳardaş!

Ḳalarda ḳoparda (10) yėrüŋ ṣorar olsam ne yėrdür?

Ḳaraŋu dün içinde[1623] yol azsaŋ[1624] (11) <azsaŋ>[1625] umuŋ nedür?

Ḳaba ʿalem götüren ḫānuŋuz[1626] kim?

Ġavġā güni (12) öŋdin depen alpuŋuz kim?

Yigit, se[nü]ŋ[1627] babaŋ kim?

Alp er, erden (13) adın yaşurmaḳ ʿayb olur.

Aduŋ nedür yigit?

dėdi. Bir daḫı

1622 الان → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

1623 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1624 ارسك → ازسك Bağlam ve kelimenin bir sonraki satırda tekrar yazılışına göre okundu.

1625 Fiil, satır değişikliği nedeniyle yanlışlıkla ikinci defa yazılmıştır.

1626 خانلر → خانكوز *Soylama*daki diğer dizelere göre okundu.

1627 سك → سنك Tamir bağlama göre yapıldı.

Drs.136b

صویلمش ایدر• قیتبانم کوندن صروانم میسن• قره کوچم کوزن
النجتم می سن• اغایلم کوندن چوبانم میسن• قوله عدد شرشین
نایبم می سن• بیشلکن قویب کتدکم قرداشجغم می سن یکت
دیکل مکا قره باشم قربان اولسون یکون سکا دیری• سکرك
بوراده اولو قرداشنه صویلدی• ایدر قره کودون ایچنده
یول آزسم اوم الله• قپاغلم کوترن خانمز بایندر خانه• قریش
کوینی اوکدیب دیبه الپوز سالور قزانه• بیام ادیو صورورسك اوشون
قوجه منم ادم صورر اولسك• سکرك قرداشم وارمش ادی•
اکرك دیری بردجی صویلدی ایدر• قیتبانده کوندن صروانکم
قره قوچك کوندن الیجیکم بشکده قویب کتدکل• قرداشکم
دیری اولو قرداشی اکرك• بوراده صویلمش کورهلم خانم بجینه
صویلمش ایدر اعزیکچون اولیم قرداش دلوك ایچون اولیم•
قرداش• ارمی اولدك یکیتی اولدك قرداش قریتلمه قرداشك

Drs.136b, ME269, OŞG132.15

(1) ṣoylamış, eydür:

Ḳaytabanum güdende ṣarvanum-mısın?

Ḳazaḳuçum[1628] güdende (2) ılḳıçum-mı-sın?

Aġayılum güdende çobanum-mısın?

Ḳulaġumda şuşayan[1629] (3) nāyibüm-mi-sin?

Bėşikde[1630] ḳoyup gėtdügüm ḳardaşcuġum-mı-sın?

Yigit, (4) dėgil maŋa! Ḳara başum ḳurbān olsun bugün saŋa! dėdi. Segrek

(5) burada ulu ḳardaşına ṣoyladı, eydür:

[Ḳalarda ḳoparda yėrüm gün ortaç].[1631]

Ḳaraŋu dün içinde[1632] (6) yol azsam umum Allāh.

Ḳaba ʿalem götüren ḫānumuz Bayındır Ḫān.

Ḳırış (7) güni öŋdin depen[1633] alpumuz Salur Ḳazan.

Babam adın ṣorarısaŋ Öşün (8) Ḳoca.

Menüm adum ṣorar olsaŋ Segrek.

Ḳardaşum varımış, adı (9) Egrek, dėdi. Bir daḫı ṣoyladı, eydür:

Ḳaytabanuŋ[1634] güdende ṣarvanuŋam.

(10) Ḳazagücüŋ[1635] güdende ılḳıçı-ŋam.

[Aġayıluŋ güdende çobanuŋam

Ḳulaġuŋda şuşayan nāyibüŋem].[1636]

Bėşikde ḳoyup gėtdügüŋ ḳardaşuŋam,

(11) dėdi. Ulu ḳardaşı Egrek burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ṇėce

(12) ṣoylamış, eydür:

Aġzuŋ[-]içün öleyim ḳardaş! Dilüŋ içün öleyim (13) ḳardaş!

Er mi olduŋ, yigit mi olduŋ ḳardaş? Ḳarıplıġa ḳardaşuŋ

1628 قره كوچم → قزه كوچم Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1629 شرشين → شوشين Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.136b.2 notu.

1630 بيشلكده → بيشكده Kelime 10. satırdaki yazılışına göre okundu.

1631 Tamir, Drs.136a.9-10'da geçen *soylama*daki ilgili soruya cevap olarak burada yazılmalıydı. Ayrıca Drs.117b.11'de geçen örnek de bunu gösteriyor.

1632 Deyimin anlamı için bk. Drs.108b.8 notu.

1633 دپر → دپن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.136b.7 notu.

1634 قيتبانده → قيتبانك Drs.11a.2, 18a.7, 18b.8, 71b.6, 74b.4, 75b.2 vd.'ne göre okundu.

1635 قرهقوچك → قزهقوچك Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1636 Tamir için bk. Drs.136b.10 notu.

Drs.137a

اسیتو سنی کلدك قرداشی قلمنوبی اکی قرداشی قوجه
قوجه کورشدلر اکرك کچی قرداشك بوینن اوپدی
سکرك داخی اغاستك الین اوپدی قرشو بقادت
کا قرلره باقشورلر ایدرلر کورشدلر اولمجی بولیکی یوزمکه
یکه دیدیلر کوردیلر کم قوجستریلر کورشدلر قاضلق اتلر
بتشدلر قره طونلو کافره آت صالدیلر قلیج یورتدیلر
کافری بصدلر قردیلر قلمیه دوکدلر کلوب ینه اول قوریه
کردلر یورتلری طاش جقردیلر طاولتبازی اوبه بوزلری
اوکلرینه براقدلر دوه نشام صوبنی دیوب کچدلر دون قاتدلر
اغوزك سرحدینه یتدلر فنلو کافرالندن قرطاسجوغن طرلوب
الدی اغ سقللو بابسنه موشتجی کوندردی بیام مکا قرشو
کلسون دیدی اوسون قوجه یه چپار کلدی موشتلق کوزك
آدینی اغولاروك ایکیسی بله صاغ اسن کلدی دیدلر قوجه

ایشدید

Drs.137a, ME270, OŞG133.6

(1) isteyü sen mi geldüŋ ḳardaş? Ḳalḳubanı iki ḳardaş ḳuca

(2) ḳuca görişdiler. Egrek kiçi ḳardaşuŋ boynın öpdi,

(3) Segrek daḫı ağasınuŋ elin öpdi. Ḳarşu yaḳadan

(4) kāfirler a[1637] baḳışurlar, eydürler: Güreşdiler ola mı, bolayki bizüm-ki

(5) yèŋe, dèdiler. Gördiler kim ḳucışdılar, görüşdiler; ḳażılıḳ atlar

(6) binişdiler, ḳara ṭonlu kāfire at ṣaldılar, ḳılıç yöritdiler.[1638]

(7) Kāfiri baṣdılar ḳırdılar, ḳalʿaya dökdiler,[1639] gelüp yine ol ḳorıya

(8) girdiler. Yundları ṭaşra çıḳardılar, ṭavlunbaz urup yundları

(9) öŋlerine bıraḳdılar,[1640] Dere[1641] Şām ṣuyını di[l]üp[1642] gèçdiler, dün ḳatdılar,

(10) Oğuzuŋ serḥaddına yètdiler. Ḳanlu kāfir elinden ḳarṭaşcuğın[1643] ṭartup

(11) aldı,[1644] aġ saḳallu babasına muştucı gönderdi Babam maŋa ḳarşu

(12) gelsün, dèdi. Öşün Ḳocaya çapar geldi. Muştulıḳ, gözüŋ

(13) aydın![1645] Oğullaruŋ ikisi bile ṣağ esen geldi, dèdiler. Ḳoca

---

1637 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137a.4 notu.

1638 *ḳılıç yörit- = ḳılıç çal-* anlam denkliği için bk. Drs.137a.6 notu.

1639 Benzer kullanımlar için bk. Drs.134a.7 notu.

1640 *Önine bıraḳ-* ve dengi deyimler için bk. Drs.137a.9 notu.

1641 دده → دره Drs.133b.4 ve bağlama göre okundu.

1642 ديوب → ديلوب Drs.121b.11, 135b.4, 137a.9, 151a.5 vd.'ne göre okundu. Ayrıca bk. DKON: 347.

1643 قرطاشجوعن → قرطاشجوغن Bağlama göre okundu.

1644 Deyimin anlamı için bk. Drs.137a.10, 147a.8 notu.

1645 آدين → آيدن Bağlama göre okundu.

Drs.137b

ایشدوب شاد اولدی ۰ کومبر کومبردا ولّدرچا لیدی التون
قوچ یورلوا غرلدی ۰ اول کون الا بارکا ۰ اونّا قلر دکلدی
اتّن ایغوردن دوه دن بغرایترندن قوچ قیترلدی ۰ قوچ بیلک
اوغلّرنه قرشو کلدی ۰ اندن ایندی اوغلنلر بیله قوچی قوچه
کورشدی خوشمسیز اسفسز اوغلّو دیری ۰ کونکلی التونلیجه
اوداسنه کلدیلر ۰ شادلق بیلک ابجک اولدی ۰ اولو اوغلنه
دخی کورکلو کلین کتوردی ۰ اکی قرداشی بربرنه صاغدیج اولدلر
کوردکلونه چابوب دشدلر ۰ مراد مقصوده ایرشدلر ۰ ددم قورقود
کلوبن بوی بویلدی صوی صویلدی ۰ اوّل اخرا وزدن
یا شان اوجی اولم اولم وقتی کلدوکنده اری ایمانندن ایرشسون
کناهکوزی محمد مصطفا یوزی صوینه بغشلسون ۰ آمین
دیلرد یدا رکوزسون خانم هی ۰ سا لور قزان
طتساق اولوب اوغلی ارو زجقردیغی بویی

Drs.137b, ME271, OŞG133.20

(1) èşidüp şād oldı. Gümbür gümbür davullar çalındı. [Burması][1646] altun

(2) tuç[1647] bor[ı]lar[1648] ağrıldı.[1649] Ol gün ala bārgāh otaḳlar dikildi.

(3) Atdan ayğır,[1650] deveden buğra, ḳoyundan ḳoç ḳırıldı. Ḳoca beg

(4) oğullarına ḳarşu geldi, atdan èndi, oğlanlarıyıla[1651] ḳuca ḳuca

(5) görişdi. Ḫoş mısız, esen misiz oğullar? dèdi. Günlügi altunluca

(6) odasına geldiler. Şadılıḳ, yèmek içmek oldı. Ulu oğlına

(7) daḫı görklü gelin getürdi. İki ḳardaş birbirine ṣağdıc oldılar,

(8) gerdeklerine çapup düşdiler, murāda maḳṣūda èrişdiler. Dedem Ḳorḳud

(9) gelüben boy boyladı, ṣoy ṣoyladı:

Evvel āḫir uzun (10) yaşuŋ ucı ölüm.

Ölüm vaḳtı geldüginde anı īmāndan ayırmasun!

(11) Günāhuŋızı Muḥammed Muṣṭafa

yüzi ṣuyına bağışlasun!

Amīn!, (12) dèyenler dīdār görsün!

Ḫānum hey!

Salur Ḳazan (13) **ṭutsaḳ olup Oğlı Oruz çıḳarduğı Boyı**

1646 Tamir için bk. Drs.137b.1 notu.

1647 قوج → توج Drs.33b.6, 68a.7 ve bağlama göre okundu.

1648 بورلر → بوريلر Tamir Drs.33b.6, 68a.7 ve bağlama göre yapıldı.

1649 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.137b.2 notu.

1650 ايغردن → ايغر Vat.60b.3, 61b.3, 64a.2, 95a.1, 104b.12 ve bağlama göre okundu.

1651 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137b.4 notu.

Drs.138a

بيان ايدر مكر خانم طوه بوزانه تكوري بكلربكي
اولن خان قزانه برشاهين كوندرمشدي بركيجه بيوب
اويوردكن شاهيجي باشنه ايدر مر صباح شاهنلري
آل حلوبجه اوه بينا لم ديري اركن بندلر آوبونه واردیلر
كوردلر برسورتي قاتا وتورن قزان شاهين صالدي
ايلمادي شاهين بر وارزه اعتدي كوزلرديلر شاهين طوماتو
قلمسنه ايندي قزانه غايت سحت اولدي شاهينك اردنه
دشدي دره ديه اسندي كافر ايلنه كلدي كيد ركوه قزانك
قوانكولوكوزني ايخوالري بكلر ابتدي خانم دوتەلم
قزان ايدر برزدجي ايلدو وان لم ديري يقدي برقلعه
كوردي ايدر بكلر كلوك تپالوم ديري قزانك كوجك
اولم طوتدي اوبري مكر خانم اعون بكلري بري كوت
اويوردي اتوكيجوه كوجك اولم ديرلردي مكر اولد

كوله

Drs.138a, ME272, OŞG134.2

(1) **Beyān ėder** Meger ḫānum, Ṭırabuzan Tekürі, begler begi

(2) olan Ḫān Ḳazana bir şāhin göndermişidi. Bir gėce yėyüp [içüp][1652]

(3) otururiken şāhinci başına eydür: Mere, ṣabāḥ şāhinleri

(4) al, ḫalvetce ava binelüm, dėdi. Erken bindiler, av yėrine vardılar.

(5) Gördiler, bir sürri ḳaz oturur. Ḳazan şāhini ṣaldı,

(6) alımadı. Şāhin pervāza ağdı. Gözlediler, şāhin Ṭomanın

(7) ḳalʿasına ėndi. Ḳazan ġāyet saḫt oldı, şāhinüŋ ardına

(8) düşdi. Dere depe aşdı, kāfir ėline geldi. Gėderiken Ḳazanuŋ

(9) ḳarangulu gözini uyḫu aldı. Begler eyitdiler: Ḫānum, dönelüm,

(10) Ḳazan eydür: Birez daḫı ilerü varalum, dėdi. Baḳdı, bir ḳalʿa

(11) gördi. Eydür: Begler, gelüŋ yatalum, dėdi. Ḳazanı küçücek

(12) ölüm ṭutdı, uyudı. Meger ḫānum, Oğuz begleri yedi gün

(13) uyurıdı, anuŋ[-]içün küçücek ölüm dėrleridi. Meger ol

1652 Tamir Drs.27b.4, 37a.10, 47a.1, 47a.7, 80b.3 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.138b

كون طوماني قلوسنك تكوري آوه بتشدي • جاسوس
كلدي ايدر • بر بولك اتلو كلدي ايچنده بكلري • يايتدي
آويري تكور ادم صالدي • كم ايدوكن بيلوك ديري • كلسنلر
بلدي كم بونلر اوغوز ارتلو نرده در • كلوب تكوره خبر ويرديلر
تكوردخي همان چريسني ديردي • بونلرك اوزرينه كلدي •
قزانك بكلري باقدلر • كورديلر كم يغي كلور ايتديلر قزانه
بر اوغوز كيدهمدوز ابونده بزي قوارلر • بكركي بودركي
بونده قويلا وتديلر • كافري قرشولدلر جنك ايتديلر •
قزانك اوزدنه بكرمي بش بكيني شهيد اتديلر • قزانك اوزرنه
دوشدلر • اوي وغي برده طوتديلر • اليني اياغني بركك بغلديلر
بوعربيه يوكلنديلر عربه • محكم اورغانله صاردلر عربه چكدلر
يورو يوو يرديلر • كيدركن عربه بيجرد ستدن قزان اويناتدي •
كوزني يوالدن كچي • اورغانلري هب يتردي • عربه نك

Drs.138b, ME273, OŞG134.15

(1) gün Ṭomanın ḳalʿasınuŋ Teküri ava binmişidi. Cāsūs

(2) geldi, eydür: Bir bölük atlu geldi, içinde begleri yatdı,[1653]

(3) uyudı. Tekür ādem ṣaldı: Kim idügin bilüŋ! dėdi. Gelenler

(4) bildi kim bunlar Oġuz erenlerinden-dür, gelüp Teküre ḫaber vėrdiler.

(5) Tekür daḫı hemān çerisini dėrdi, bunlaruŋ üzerine geldi.

(6) Ḳazanuŋ begleri baḳdılar gördiler kim yaġı gelür, eyitdiler: Ḳazanı

(7) bıraġur[1654] gėderisevüz ėrende[1655] bizi ḳırarlar.[1656] Yegregi budur ki

(8) bunda ḳırılavuz, dėdiler. Kāfiri ḳarşuladılar, ceng ėtdiler. [Kāfirler][1657]

(9) Ḳazanuŋ <üzerine>[1658] yigirmi bėş begini şehīd ėtdiler; Ḳazanuŋ üzerine

(10) üşdiler,[1659] uyuduġı yėrde ṭutdılar, elin ayaġın berk baġladılar,

(11) bir ʿarabaya yükletdiler, ʿarabaya muḥkem urġanıla ṣardılar, ʿarabayı çekdiler,

(12) yöriyü vėrdiler. Gėderiken ʿaraba ḳıcırdısından Ḳazan oyandı[1660]

(13) gerindi, bu elindeki urġanları hep ḳırdı,[1661] ʿarabanuŋ

1653 ياتيدي → ياتدي Drs.133b.9, 134a.8, 134b.3 ve bağlama göre okundu.

1654 براغوز → براغور Drs.33a.7, 69b.2 ve bağlama göre okundu.

1655 ايونده → ايرنده Bağlama göre okundu.

1656 قوارلر → قرارلر Bağlama göre okundu.

1657 Tamir için bk. Drs.138b.8, 9 notu.

1658 Teklif için bk. Drs.138b.8, 9 notu.

1659 دوشدلر → اوشدلر Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.138b.10 notu.

1660 اويناتدي → اوياندي Bağlama göre okundu.

1661 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.138b.13 notu.

Drs.139a

اوزرنه اولتوردي ۰ اليني اليه چالدي ۰ قاص قاص كولدي

كافرلر ايدرلركه كولرسن ۰ قزان ايدر مره كافرلر بوغزيني

بيشكم صانديم ۰ سزي يامري يومري طادم دايم صانديم

ديدي ۰ هله قزاني كتوردلر ۰ طومانين قلعه سنده بر قيويه

بر قديلر ۰ قيونك اغزنه بر دكرمن طاشني قوديلر ۰ ممكين صويني

دكرمن طاشني دلوكندن ويررلردي ۰ بر كون تكورك عورتي

ايدر ورايني قزاني كورديمي نه حالده كسيدر ۰ بر مچخ ادملره

ضرب اورورمش ديدي ۰ خاتونه كلوب زنداني چخين قيوني اچدردي

چاغردي ايدر قزان بك نه در حالك دردلرك يا التزمي

خوشدر ۰ بوحصه بويوزنه مي خوشدر ۰ هم سزي بيرسه

تا چرسن وينه بيش سن ديدي ۰ قزان ايدر اولولركه اش ويرودكلك

وقت اللرندن الوردم هم اولولوكترك يورتاسنه سيوزم كتاهلرني

يمه دم ديدي ۰ تكور عورتي ايدر دينك ايحوت قزان بك

Drs.139a, ME274, OŞG135.2

(1) üzerine oturdı, elin eline çaldı, ḳaş ḳaş güldi.

(2) Kāfirler eydürler: Ki[m]e[1662] gülersin? Ḳazan eydür: Mere kāfirler, bu ʿarabayı

(3) pėşigüm[1663] ṣandum, sizi yamrı yumrı ṭadum dāyem ṣandum,

(4) dėdi. Hele Ḳazanı getürdiler, Ṭomanın ḳalʿasında bir ḳuyuya

(5) bıraḳdılar. Ḳuyunuŋ ağzına bir degirmen ṭaşı ḳodılar. Yėmegini ṣuyunı

(6) degirmen ṭaşı delüginden vėrürleridi. Bir gün Tekürüŋ ʿavratı

(7) eydür: Varayın Ḳazanı göreyin ne ḥāllü gişidür. Bunca ādemlere

(8) ḍarb ururmış, dėdi. Ḫatun gelüp zindāncıya ḳapuyı açdurdı,

(9) çağırdı, eydür: Ḳazan Beg, nedür ḥāluŋ? Dirligüŋ yėr altında mı

(10) ḫoşdur, yoḫsa yėr yüzinde mi ḫoşdur? Hem şimdi ne yėrsin,

(11) ne içersin ve neye binersin? dėdi. Ḳazan eydür: Ölülerüŋe aş vėrdügüŋ

(12) vaḳt ellerinden aluram hem ölülerüŋüzüŋ[1664] yorġasına binerem, kāhillerin

(13) yederem, dėdi. Tekür ʿavratı eydür: Dīnüŋ içün, Ḳazan Beg!

1662 كه → كمه Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.139a.2 notu.

1663 Aşağılama amacıyla ağız taklidi örnekleri için bk. Drs.139a.2-3 notu.

1664 اولولوكزك → اولولركزك Bağlama göre okundu.

Drs.139b

يدي ياشنده بر قزجوغزم اولمشدر كرم ايله اكا بنسه
ديري * قزان ايدر اوللر وكرزده اندن بورغم يوقدر هپ
اكا بيزم ديري * عورت ايدر واي سنك اوكلنه نه بيز
يوزنه ديرمز * ونه يرالتنده اولومز قورتلورمشي ديري *
كلدي تكوره ايدر كرم ايله اول تاتاري قتودن چقار *
قزچغزك بيلني اوزره يرالتنده قزجوغزمه بيسرمشي *
قلدن اولولرمزي جمع ايدرمش هم اولولرمز ايچون ويرد * وكنز
اتني اللرنده چكوب الوب برامش * انوك النده نه اولمزسه
ديرمز قورتلورمش * دينك عشقنه اول اري قتودن چيقر
ديري * تكور بكلرني جمع ايلدي * ايدر كلوك قزاني قتودن
چقارولك بزي اوكسوز اغوزي صندرسون * اندن صكره
شرط ايلسون بزم ايلومزه ياغي لقنه كلميه ديري * واردميلر
قزاني قتودن چقاروب كتورديلر * ايتديلر انده كم

Drs.139b, ME275, OŞG135.17

(1) yedi yaşında bir ḳızcuġazum ölmişdür. Kerem eyle, aŋa binme!

(2) dėdi. Ḳazan eydür: Ölülerüŋüzde andan yorġa yoḳdur, hep

(3) aŋa binerem, dėdi. ʿAvrat eydür: Vay, senüŋ elüŋden ne yėr

(4) yüzinde dirimüz ve ne yėr altında ölümüz ḳurtılurımış! dėdi.

(5) Geldi, Teküre eydür: Kerem eyle, ol Tatarı ḳuyudan çıḳar.

(6) Ḳızcuġazuŋ bėlini üzer[1665] a![1666] Yėr altında ḳızcuġazuma binerimiş,

(7) ḳalan ölülerümüzi cemʿ ėderimiş hem ölülerümüz içün vėrdügümüz

(8) aşı ellerinden çeküp alup yėrimiş. Anuŋ elinden ne ölümüz ne

(9) dirimüz ḳurtılurımış. Dīnüŋ ʿışḳına ol eri ḳuyudan çıḳar!

(10) dėdi. Tekür, beglerini cemʿ eyledi, eydür: Gelüŋ Ḳazanı ḳuyudan

(11) çıḳaruŋ, bizi ögsün,[1667] Oġuzı şındursun. Andan şoŋra

(12) şarṭ eylesün, bizüm ėlümüze yaġı-lıġa gelmeye, dėdi. Vardılar,

(13) Ḳazanı ḳuyudan çıḳarup getürdiler, eyitdiler: And iç kim

1665 Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.139b.6 notu.

1666 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.139b.6 notu.

1667 اوكسوز → اوكسون Bağlama göre okundu.

Drs.140a

بزم ايلومزه يني لقنه كليسن هم بزي اولك اوغوزي صندرغل
سيني قويوويرلم واركت ديديلر • قزان ايدر والله بالله
طوغري يولي كوردايكن اكري يولده كليدين ديري • ايتديلر
والله قزان ايوانداجقدي ديديلر • امري قزان بك دي
بزي اولك ديديلر • قزان ايدر من بريوزمزه ادم اولمزين
برادم كتوروك بنايم سزي اوكيم ديري • واردلردي • ار كافر
كتوردلر برابر براويان ديري كتورديلر • كافرك ارخاسنه
ايرصالري اغزنه اويان اوردي • قوالكي چكدي چكردي
ارقاسنه بزي • اوكجه سن اوكجه سنه قاقدي • قتورغاسن
قارننه قاقوشوردي • اويان چكدي • اغزين ايردي كافرين
اولدردي • چوكدي اوزرينه اوتوردي • ايدر مره كافرلر
قتورزم كتورك سزي اوكيم ديري • واردلر قتورزي
كتورديلر • النه الوب برواده • صوبلمش كوردم خانم نه صويلمش •

امور

Drs.140a, ME276, OŞG135.32

(1) bizüm èlümüze yağı-lıġa gelmeyesin. Hem bizi ög, Oġuzı ṣındurġıl,

(2) seni ḳoyuvèrelüm, var gèt, dèdiler. Ḳazan eydür: Vallāh billāh,

(3) ṭoġrı yolı görür iken egri yoldan gelmeyeyin, dèdi. Eyitdiler:

(4) Vallāh Ḳazan eyü and içdi,[1668] dèdiler. İmdi Ḳazan Beg, di

(5) bizi ög! dèdiler. Ḳazan eydür: Men yèr yüzinde ādem ögmezin.

(6) Bir ādem getürüŋ, bineyim sizi ögèyim, dèdi. Vardılar [bir][1669] dirāz[1670] kāfir

(7) getürdiler. Bir eyer, bir uyan dèdi; getürdiler. Kāfirüŋ arḫasına

(8) eyer ṣaldı, aġzına uyan urdı, ḳolaŋı çekdi, ṣıçradı

(9) arḳasına bindi. Ökçesin ökçesine ḳaḳdı,[1671] ḳapurġasın

(10) ḳarnına ḳavşurdı, uyanın çekdi, aġzın ayırdı,[1672] kāfiri

(11) öldürdi, çökdi üzerine oturdı, eydür: Mere kāfirler,

(12) ḳopuzum getürüŋ, sizi ögeyin, dèdi. Vardılar, ḳopuzı

(13) getürdiler. Eline alup burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış,

---

1668 انجدي → ايجدي Bağlama göre okundu.

1669 Tamir için bk. Drs.140a.6 notu.

1670 درار → دراز Tamir ve anlam için bk. Drs.140a.6 notu.

1671 Fiilin anlamı için bk. Drs.140a.9 notu.

1672 Fiilin anlamı için bk. Drs.140a.10 notu.

Drs.140b

ایدر بیك بیك اردن یغنی کوردمسه اویومم دیدم* یکرمی
بیك اریغنی کوردمسه یبلامدم* اوتوز بیك اریغنی کوردمسه
اوتصیدم* قرق بیك اریغنی کوردمسه قیا یاقدم* اللی
بیك ارکوردمسه الوبرمدم* التمش بیك ارکوردمسه اتیشمدم*
سکسان بیك ارکوردمسه سکسمدم* طقسان بیك یغنی
کوردمسه طوناتمدم* یوز بیك ارکوردمسه یوزم دوندم*
یوزیی دونمز قیلجوم الم الدم محمدك دینی عشقنه قیلج اوردم*
اغ میدانده یومری باشی طوبجه کسدم* انده دخی ارم بکم
دیو اوکنمدم اوکونج ارنلری حوش کورمدم الوکه کرمشن*
ایکی مره کافر اولدرمیی قره قیلجك صال یونیمه کس باشم*
قلجکده صبازم یوق کندو اصلم کندو کوکم صمغم یوق دیدی*
برصوی دخی صویلمش ایدی* یوکسك قره طاغدن*
طاشی یوالنشه قبا اوکجم اویلغم قرشو طوتاده قزانه اریدم

Drs.140b, ME277, OŞG136.12

(1) eydür:
On[1673] biŋ erden yağı gördümise Oyunum, dėdüm.
Yigirmi (2) biŋ er yağı gördümise yelmedüm.[1674]
Otuz biŋ er yağı gördümise (3) ota ṣaydum.
Ḳırḳ biŋ er yağı gördümise ḳıya baḳdum.
Elli (4) biŋ er [yağı][1675] gördümise el vėrmedüm.
Altmış biŋ er [yağı][1676] gördümise alışmadum.[1677]
(5) Seksen biŋ er [yağı][1678] gördümise seksenmedüm.
Ṭoḳsan biŋ [er][1679] yağı (6) gördümise ṭonanmadum.[1680]
Yüz biŋ er [yağı][1681] gördümise yüzüm dönmedüm.
(7) Yüzi dönmez ḳılıcum ele aldum,
Muḥammedüŋ dīni ʿışḳına ḳılıç urdum,
(8) aġ meydānda yumrı başı ṭopca kesdüm.
Anda daḫı Erem, begem!, (9) dėyü öginmedüm.
Öginen erenleri ḫoş görmedüm.
Elüŋe girmiş (10) iken, mere kāfir, öldür meni, [yitür meni]![1682]
Ḳara ḳılıcuŋ ṣal boynuma, kes başum.
(11) Ḳılıcuŋdan ṣaparum yoḳ,
gendü aṣlum, gendü köküm ṣımaġum yoḳ.
[Oġuz erenleri ṭururiken seni ögmegüm yoḳ],[1683]
dėdi. (12) Bir ṣoy daḫı ṣoylamış, eydür:
Yüksek yüksek ḳara ṭağdan (13) ṭaş yuvalansa
ḳaba ökçem, uyluġum ḳarşu ṭutan Ḳazan eridüm.

1673 بيلك → اون Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1674 ييلامدم → ييلمدم Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1675 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1676 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1677 اتيشمدم → اليشمدم Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1678 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1679 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1680 طوناتمدم → طونانمدم Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1681 Tamir için bk. Drs.140b.1-7 notu.
1682 Tamir Drs.141a.10, 141b.10, 142a.6, 142b.3'e yapıldı. Ayrıca, bk. Drs.140b.10 notu.
1683 Tamir için bk. Drs.140b.11 notu.

Drs.141a

قزغون شیشلر یوکلیب بردن چقسه قپا اوکچمله برچین
قلان قزان اریدم ٭ قپا قپا بکلرا وغلی غوغا قلسه قاجی
صالوب تکدورن قزان اریدم ٭ یوجه طغلاری طومات
طورسه ٭ قره یوساریق دلی قوپسه قزه قوجمك قلاغیم ٭
کورنمز اولسه ٭ قاریجی ارن قلاغزسین یول یاکلسه قلاغزسز
یول بیشارت قزان اریدم ٭ یدی باشلو اژدرهایه یتوبت
واردم ٭ هیبتندن صول کوزم بیشاردی هی کوزم نامرد
کوزم ٭ موخنث کوزم ٭ بربلادن نه وارکه قورخرک دیدم ٭
انی دخی ارم بکم دیو اوکمزدم ٭ اوکوزنن ارنلری خوش
کورمدم ٭ الوکه کرمشکی مرو کافر اولدرمیی یتورمیی طالی
قلیجك کس باشم قیابکده صیادم یوق ٭ کنز واصلم کندو
کوکم طاغم یوق اغوز ارنلری طوررکی سنی اوکمکم یوق
دیری ٭ قزان یوراده بردخی صوملمشی انقیج یرده بیغار

قمان

Drs.141a, ME278, OŞG136.34

(1) Fir'avn[1684] şişler yükleyüp yėrden çıḳsa
ḳaba ökçemile perçīn (2) ḳılan Ḳazan eridüm.
Ḳaba ḳaba begler oğlı ġavġā ḳılsa
ḳamçı (3) ṣalup tiŋdüren Ḳazan eridüm.
Yüce ṭağları[1685] ṭuman (4) ṭursa,
ḳara pusarıḳ, deli [püki][1686] ḳopsa,
ḳazaḳucumuŋ[1687] ḳulağı (5) görinmez olsa,
ḳayrı eren ḳulağuzsız yol yaŋılsa
ḳulağuzsız (6) yol başaran Ḳazan eridüm.
Yėdi başlu ejderhāya yėtüp (7) vardum,
heybetinden ṣol gözüm yaşardı.
Hey gözüm, nā-merd (8) gözüm, muḫannaṣ gözüm!
Bir yılandan ne var ki ḳorḫduŋ, dėdüm.
(9) Anda daḫı Erem, begem!, dėyü öginmedüm.
Öginen erenleri ḫoş (10) görmedüm.
Elüŋe girmişiken, mere kāfir, öldür meni, yitür meni!
Ṣal (11) ḳılıcuŋ, kes başum; ḳılıcuŋdan ṣaparum yoḳ.
Gendü aṣlum, gendü (12) köküm ṣımağum yoḳ.
Oğuz erenleri ṭururiken seni ögmegüm yoḳ,
(13) dėdi. Ḳazan burada bir daḫı ṣoylamış:
Arḳıc ḳırda yayḳanur

1684 Düzeltme teklifi için bk. Drs.141a.1 notu.
1685 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.141a.3 notu.
1686 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.141a.4 notu.
1687 Kelimenin yazımı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

Drs.141b

عمانه دكمزنده صرپ يرلرده ياپلمش كافرشهري • صاغنه
صولنه چرنديب اوررپوزكچلري صودبنده دونر بجريلري •
تنكري منم ديوصودبنده چفوسنور عاصي لري • اوكن توپ
ترسين اوقور قزي كلبني • التونه آشق اوبنصيجد انلك
بكلري الني قاتله اغوز واردي اليادي • اول قلمبي الني
باشي ارلمرن قزانه واردم • الني كونه قومادم • اني الدم
كليساسن يقوب يرنه مسجد ياپدم • باك بكلر ندم • قيزني
كلمني اغ كوكسمده اوينادم بكلريني قول ايتدم • اندن دجي
ارم بكم ديو اوكمدم • اوكونده ارنلري خوش كوردم •
الوكه ارمشكه مره كافرا ولدرمي يتورمني • يتلجكدن
چپاردم يوق كندو اصلم كندو كوكم صعنوم يوق ديري • قزا
كندزصوتلميش ايدرار قيج قيرزده • دوندردكم مره كافرستك
بيالك شقنزا اترنزوكم سنك قيرزك كلنوك • اعجم قلاسرملوده •

Drs.141b, ME279, OŞG137.19

(1) ʿUmmān Deŋizinde.

Ṣarp yėrlerde yapılmış kāfir şehri.

Ṣağa (2) ṣola çırpındı urur yüzgeçleri.

Ṣu dibinde [taḳlı][1688] döner baḥrīleri.[1689]

(3) Taŋrı menem!, dėyü <ṣu dibinde>[1690] çağrışur ʿāṣī-leri.

Öŋin ḳoyup (4) tersin oḳur[1691] ḳızı gelini.

Altun aşuḳ oynar ṣıncıd anuŋ[1692] (5) begleri.

Altı ḳatla Oğuz vardı, alımadı ol ḳalʿayı.

Altı (6) baş erile men Ḳazan vardum,

altı güne ḳomadum, anı aldum.

(7) Kelīsāsın yıḳup yėrine mescid yapdum, baŋ baŋlatdum.

Ḳızını (8) gelinini ağ gögsümde oynatdum,

beglerin ḳul ėtdüm.

Anda daḫı (9) Erem, begem!, dėyü öginmedüm.

Öginen erenleri ḫoş görmedüm.

(10) Elüŋe girmişiken, mere kāfir, öldür meni, yitür meni!

Ḳılıcuŋdan (11) ṣaparum yoḳ.

Gendü aṣlum, gendü köküm ṣı[ma]ğum[1693] yoḳ.

[Oğuz erenleri ṭururiken seni ögmegüm yoḳ.][1694]

dėdi. Ḳazan (12) gene ṣoylamış, eydür:

Arḳıc ḳırda[1695] dönderdügüm,[1696] mere kāfir, senüŋ (13)babaŋ.

Ṣaḳḳına[1697] imrendügüm senüŋ ḳızuŋ gelinüŋ.

Ağca Ḳala Sürmelüde

1688 Tamir için bk. DKON: 358.

1689 بخريلري → بحريلري Drs.32a.9'a göre okundu.

1690 Açıklama için bk. Drs.141b.3 notu.

1691 Deyimin anlamı için bk. Drs.141b.3-4 notu.

1692 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.141b.4 notu.

1693 صغوم → صمغوم Tamir ve geniş zaman olumsuz çekimi kalıbı için bk. Drs.141b.11 notu.

1694 Tamir için bk. Drs.140b.11 notu.

1695 قيزده → قيرده Drs.141a.13 ve 142a.9'a göre okundu.

1696 Anlam için bk. DKON: 359-360.

1697 Okuma şekilleri ve teklif için bk. DKON: 360.

Drs.142a

ات اویناتدم اتل قارون ایلمنه چاپقون یتدم اق حصار
قلعه سنك برجن یقدم. اغ انجه كتوردیلر بولر وردیم.
قزیل التون كتوردیلر. بقرد ردیدم. الكوزلو قیزه كلین
كتوردیلر الدمدم كلیساسنی یقدم مسجد یاپدم. الیوف
كومنجی یغا لتدم انن دجی ارم بكم دبوا وكمدم اوكونلری
خوش كورمدم. الوكه كیرمشكی مره كافر اولدرمی یتورمی
كنز واصلم كوكم صغم یوق. سنی اوكمكوم یوق دیدی.
قزان بك بوراده یردجی صویلمش. ایدر اق قباتك قیلانك
اركلند بركوكم وار. اورتاج قیرده سرلك كیكلر كوزطود
عزرمیه. اق سازك اصلاننده بركوكم وار. قمازاوجی یوندكی
طور عزرمیه. ارواي قورد اتوكی اركلند بركوكم وار. اغجه
یكل بومو قیو تك كرذ رمیه. اغ صنقور قوشی اركلنده
بركوكم وار. الم اوردك قره قازولك اوجورمیه. قالق اغزن

الن

Drs.142a, ME280, OŞG138.6

(1) at oynatdum.
Atıla Ḳarun èline çapḳun [è]tdüm.[1698]
Aḳ Ḥiṣār (2) ḳalʿasınuŋ burcın yıḳdum.
Aġ aḳça getürdiler Puldur, dèdüm.
(3) Ḳızıl altun getürdiler Baḳırdur, dèdüm.
Ala gözlü ḳızın gelinin (4) getürdiler, aldanmadum.
Kelīsāsını yıḳdum, mescid yapdum;
altunı (5) gümüşi yaġmalatdum.
Anda daḫı Erem, begem!, dèyü öginmedüm.
Öginen [eren]leri[1699] (6) ḫoş görmedüm.
Elüŋe girmişiken, mere kāfir, öldür meni, yitür meni!
(7) Gendü aṣlum [gendü][1700] köküm ṣınaġum yoḳ.
[Oġuz erenleri ṭururiken][1701] seni ögmegüm yoḳ!
dèdi. (8) Ḳazan Beg burada bir daḫı ṣoylamış, eydür:
Aḳ Ḳayanuŋ ḳaplanınuŋ (9) erkeginde bir köküm var,
Arḳıç[1702] ḳırda sizüŋ gèyiklerüŋüz ṭur-(10)-ġurmaya.[1703]
Aḳ sazuŋ aṣlanın[uŋ erkegin]de[1704] bir köküm var,
ṭaz[1705] alaca yunduŋı (11) ṭurġurmaya.
Azvay[1706] ḳurd enügi[1707] erkeginde bir köküm var,
aġca (12) yaŋal[1708] tümen[1709] ḳoyunuŋ gezdürmeye.
Aġ ṣunḳur ḳuşı erkeginde (13) bir köküm[1710] var,
ala ördek, ḳara ḳazuŋ uçurmaya. Ḳalın Oġuz

1698 يتدم → ايتدم Tamir bağlama göre yapıldı.
1699 Tamir için bk. Drs.142a.5 notu.
1700 Tamir için bk. Drs.142a.7 notu.
1701 Tamir için bk. Drs.142a.7 notu.
1702 اورتاج → ارقيج Okuma şekilleri, anlam ve teklif için bk. Drs.142a.9 notu.
1703 *İstek ek*inin *gelecek zaman eki* yerine kullanılışı için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.
1704 اصلانسنده → اصلانتك ارككنده Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.142a.10 notu.
1705 قاز → تاز Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142a.10 notu.
1706 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.
1707 اتوكي → انوكي Drs.123a.4 ve bağlama göre okundu.
1708 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.
1709 *Tümen* kelimesinin anlamı için bk. Drs.11a.1 notu.
1710 Tekrar edilen *kök* kelimesinin anlamı için bk. Drs.142a.9-142b.2 notu.

Drs.142b

النده بر اوغلم وار اوروز ادلو بر قرطاشم وار • قره كونه ادلو
بكي دره طوغانكي دركورميه لر • الوكه كيرمشلر هوه كافر
اولدرمكي يتورمكي قلجكده صپارم يوخ • كند واصلم صنم
يوخ ديري بردمكي صوبلمسني ايدر ايت كبي كوكو ايدن جركه
خرصلي كوجك طوكزشولنلكي برتوريه صاله دوشكلي •
يادم كربج يصدقلي • يوقه اغاج تكرلي كوپكم كافر اوغورجي
كوررككي سني اوكا كم يوق اتدة • اولدرسك هوه كافر اولدرمي
يني • اولدرمزسك قادر قورسه • اولدوره يم كافر سني
ديدي • كافرلر ايدر بويزي اوكدي كلوك ثوني اولدوره لم
ديدلره كافر بكلري ديولرديلر كلديلر • نه ايتديلر نونوك
اوغلي وار قرداشي وار بوني اولدرمك اولمز ديديلر
كنو دلر صو قزطامن حبسه صالدلر • آت اياغي كوللك
اوزان دلي جوك اولوره قوزانلك اولوسي ديريسي كشمه

Drs.142b, ME281, OŞG138.29

(1) ėlinde bir oğlum var, Oruz adlu,
bir ḳarṭaşum var, Ḳara Göne adlu,
(2) yeŋi-den[1711] ṭoğanuŋı dirgürmeyeler.
Elüŋe girmişiken, mere kāfir, (3) öldür meni, yitür meni!
Ḳılıcuŋdan ṣaparum yoḫ.
Gendü aṣlum, [gendü kөküm][1712] ṣımağum (4) yoḫ.
[Oğuz erenleri ṭururiken seni ögmegüm yoḫ,][1713]
dėdi. Bir daḫı ṣoylamış, eydür:
İt gibi kev kev eden çirkin[1714] (5) ḫuṣlı,[1715]
küçücek ṭoŋuz şölenli,
bir torba ṣaman döşekli,
(6) yarım kerpic yaṣduḳlı,
yonma ağac taŋrılı[1716]
köpegüm kāfir!
Oğuz [erenler]i[1717] (7) ṭururiken[1718] seni ögmegüm yoḳ.
Andan öldürüriseŋ, mere kāfir öldür (8) meni;
Öldürmeziseŋ, Ḳādir ḳorısa öldüreyüm kāfir seni,
(9) dėdi. Kāfirler eydür: Bu bizi ögmedi, gelüŋ bunı öldürelüm,
(10) dėdiler. Kāfir begleri dėrildiler geldiler, yine eyitdiler: Bunuŋ[1719]
(11) oğlı var, ḳardaşı var; bunı öldürmek olmaz, dėdiler.
(12) Getürdiler,[1720] ṭoŋuz ṭamına ḥabse ṣaldılar. At ayağı külük,
(13) ozan dili çevük olur. Ḳazanuŋ ölüsini dirisini kimse

1711 *yeŋiden* = *yeŋile(ce)* anlam denkliği için bk. Drs.26b.3 notu.
1712 Tamir için bk. Drs.140b.11 notu.
1713 *Soylama*daki eksiklikler ve tamir için bk. Drs.140b.11 notu.
1714 Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.142b.4 notu.
1715 خرصلي → خوصلي Okuma şekilleri, teklif ve anlam için bk. Drs.142b.5 notu.
1716 تنكرلى → تنكريلى Bağlama göre okundu.
1717 اغوزي → اغوز [ارنلر]ي Tamir için bk. Drs.142b.7 notu.
1718 كورركن → طورركن Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.142b.7 notu.
1719 نونوك → بونوك Drs.144a.5, 144b.1 ve bağlama göre okundu.
1720 كتوددلر → كتوردلر Bağlama göre okundu.

Drs.143a

بلمدي مكر خانم قزانك بر اوغلان بجغي واردي بويري •
بكيجك اولدي • بر كون اتا بينوب ديوانه كلوركن بر كشي
ايرر مكرسن خان قزانك اوغلي دكلسن ديري اروزن
قاقدي • ايرر مره قوات منم بابام بايندر خان دكلي در •
ايتدي يوق اول اتاكك باباسي دوشمنك ددكدر اوزرومه
يا بنم بابام اولميدر ديرميدر ديري • ايتدي دري در
طوماني قلمسنه طتساق دردير • بويله ديجك اوغلان
آغلادي ملول اولدي • اتني قايتدي كرو دوندي •
اتاسنه كلدي بو راده • اتاسنه صويلمش كوره لم خانم
نه صويلمش ايرر مره • اتام خان اوغلي دكلسنم • خان
قزان اوغلي اليشم مره قوات قرغي موني مكا بجون ديرولك
اتاحي تنكري حقي دكلشسه قره بولدا اوتيلجوم
طاريتدم • غاملجه كوركلو ياشان كسيدم الجم قانك

Drs.143a, ME282, OŞG139.15

(1) bilmedi. Meger ẖānum, Ḳazanuŋ bir oğlancuğı varıdı. Böyüdi,

(2) yigitçük oldı. Bir gün ata binüp dīvāna gelüriken bir gişi

(3) eydür: Meger sen Ḫān Ḳazanuŋ oğlı degülsin?[1721] dėdi. Oruz

(4) ḳaḳıdı, eydür: Mere ḳavat, menüm babam Bayındır Ḫān degül mi-dür?

(5) Eyitdi: Yoḳ, ol ananuŋ babası-dur, senüŋ dedeŋdür, Oruz:[1722] Mere[1723]

(6) ya benüm babam ölü midür, diri midür? dėdi. Eyitdi: Diri-dür,

(7) Ṭomanın Ḳalʿasında ṭutsaḳ-dur, dėdi. Böyle dėgec oğlan

(8) ağladı, melūl oldı, atını [dönderdi][1724] ḳayıtdı gėrü döndi,

(9) anasına geldi. Burada anasına ṣoylamış. Görelüm ẖānum

(10) ne ṣoylamış, eydür:

Mere ana, men Ḫān [Bayındır][1725] oğlı degülmişem,

Ḫān (11) Ḳazan oğlı imişem.

Mere ḳavat ḳızı, munı[1726] maŋa nėçün dėmezidüŋ?

(12) Ana ḥaḳḳı[1727] Taŋrı ḥaḳḳı degülmişse

ḳara polad uz ḳılıcum (13) ṭartayıdum,

ġāfillüce görklü başuŋ keseyidüm,

alca ḳanuŋ

1721 *Vurgu ile soru cümlesi* için bk. Drs.143a.3 notu.

1722 اورزو → اوروز Drs.21a.10, 29a.8, 29b.4, 34b.7, 35b.6, 55b.10, 56a.1 vd.'ne göre okundu.

1723 مزه → مره Drs.145a.8, 145a.11, 145a.12, 145b.2, 145b.4 vd.'ne göre okundu.

1724 Tamir gerekçesi için bk. DKON: 367-368.

1725 Tamir için bk. Drs.143a.10 notu.

1726 Ağız taklidi örneği için bk. Drs.143a.11 notu.

1727 Kelime burada *şedde*siz yazılmıştır. Drs.6b.1, 6b.2, 28b.7, 28b.7, 36a.12, 43a.11, 57b.10, 73b.13, 80a.7, 131b.1, 131b.1, 135b.11, 143a.12, 151b.7, 151b.8, 152a.7'da geçen *şedde*li örneklere (*ḥaḳḳ*) göre okundu.

Drs.143b

یریوزینه دوکیدم دیری . اتاسی اغلدی ایدی اوغل بابك
صاغدر . امّا سویله قورخدم کافره وار . سنی کندوروکی
اورسنی هلاك اولسن . انوکیچون سکا دیمزدم جانم اوغل
دیدی . امّا عمّکه ادم صال کلسون کوره لم نه دیر دیدی .
ادم صالدی . عمّسی اوحدی کلدی . اوروز ایدر مرتبام
طتساق اولدیغی قلیمه کیدرم . اتّفاقله طانشوق قالدیلر . جمیع
بکلر حضر اولدی . اوروز باباسنه کیدر براغله کلولدی بولر
لشکر دیرلری کلدی . البتّه اوروز چادرلرین اچدردی .
جبه خانه سی یوکلتدی . قره کونه چری باشی اولدی . یوری
اغزوب کوچدلر . یوله کردلر . یول اوزرینده کافرك ایا صوفیه سی
واردی . کشیشلر بکلردی . غایت مهرب کلیسا یردی .
اتّره ایسوب تاجر طونه کیدلر . بازرکانه صورتندن
قتردوه چکدیلر کلدلر . کافرلر کوردیلر کلولرتاجره

Drs.143b, ME283, OŞG139.34

(1) yėr yüzine dökeyidüm, dėdi. Anası ağladı, eydür: Oğul, babaŋ

(2) ṣağ-dur, ammā söyleme[g]e[1728] ḳorḫarıdum.[1729] Kāfire varasın, gendüzüŋi

(3) urasın,[1730] helāk olasın, anuŋ içün saŋa dėmezidüm, cānum oğul!

(4) dėdi. Ammā ʿammuŋa ādem ṣal, gelsün. Görelüm ne dėr, dėdi.

(5) Ādem ṣaldı, ʿammısını oḫıdı; geldi, Oruz eydür: Men babam

(6) ṭutsaḳ olduğı ḳalʿaya gėderem. İttifāḳıla ṭanışuḳ ḳıldılar, cemīʿ

(7) beglere ḫaber oldı: Oruz babasına gėder, yarağıla gelüŋ, dėrler.

(8) Leşker dėrildi, geldi. Alp Oruz çadırların açdurdı,

(9) cebeḫānesin yükletdi. Ḳara Göne çeri başı oldı, borı

(10) ağırdup[1731] göçdiler, yola girdiler. Yol üzerinde kāfirüŋ Ayaṣofyası

(11) varıdı, keşīşler bekleridi. Ġāyet ṣarp kelīsāyıdı.

(12) Atdan ėnüp tācir ṭonın gėydiler, bāzirgān ṣūretinde

(13) ḳatır deve çekdiler geldiler. Kāfirler gördiler gelenler tācire

1728 سويلمه → سويلمكه Tamir bağlama göre yapıldı.

1729 قورخودمم → قورخردم Bağlama göre okundu.

1730 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.143b.3 notu.

1731 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137b.2 notu.

Drs.144a

بكزمز قاچدلر • قليجه كردلر قپولريني يا پدلر • برجه چقوب
كيملرسز ديدلر • بونلر ايتديلر يازركانلرز ديديلر • كافرلر
بلدن سوبلرسيز ديو طاشه طوتدلر اوروزا تدن ايندي •
ايدر هاي اتامك التون • قزحتدن شراب ايچر ميي سون
اتدن اينسون • بونلك قپوسنه برركزا اوره لم ديدي • اون
الي بكت صچرايوب اتدن ايتديلر • قلقان يا پتدلر • كورزلرن
اموزلرينه اورديلر • قاپويه كلديلر برركورزا اوروب قپوي •
اواتديلر ايچرو كرديلر • بولرقلري كافري قيرديلر • دل
چقرمديلر مالني يغمالديلر • چري اوزرنه كلديلر قوترلر •
مكو بر صغر مجلري واردي كورديكم قلعه يي الديلر • مجدي
بكوره واردي • اياصوفيه الدروغني خبر ويردي • نه اوتورسن
اورزوكرن يغي كلدي • باشكوزيراغني كورلك ديدي • بكور
بكلريني جمع ايلدي • بوتلوله نه موارا قلدلوم ديدي • بكلر ايتدلر

لونكر

Drs.144a, ME284, OŞG140.16

(1) beŋzemez ḳaçdılar, ḳalʿaya girdiler, ḳapuların yapdılar. Burca çıḳup

(2) Kimlersiz? dėdiler. Bunlar eyitdi: Bāzirgānlaruz, dėdiler. Kāfirler

(3) Yalan söylersiz, dėyü ṭaşa ṭutdılar. Oruz atdan ėndi,

(4) eydür: Hay atamuŋ altun ḳadeḥinden şerāb içen, meni seven

(5) atdan ėnsün, bunuŋ ḳapusına birer gürz uralum, dėdi. On

(6) altı yigit ṣıçrayup atdan ėndiler, ḳalḳan yapındılar, gürzlerin

(7) omuzlarına urdılar, ḳapuya geldiler. Birer gürz urup ḳapuyı

(8) uvatdılar, içerü girdiler. Bulduḳları kāfiri ḳırdılar, diri[1732]

(9) çıḳartmadılar, mālını yağmaladılar, çeri üzerine geldiler, ḳondılar.

(10) Meger bir ṣığırtmacları varıdı. Gördi[-]kim ḳalʿayı aldılar, ḳaçdı

(11) Tekür̈e vardı, Ayaṣofya alınduğın ḫaber vėrdi. Ne oturursız?

(12) Üzerüŋüze yağı geldi. Başuŋuz yarağın görüŋ, dėdi. Tekür,

(13) beglerin cemʿ eyledi: Bunlarıla ne müdārā ḳılalum?[1733] dėdi. Begler eyitdiler:

1732 دل → دري Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.144a.8-9 notu.

1733 Deyimin anlamı için bk. Drs.144a.13, 144b.1 notu.

Drs.144b

بونك مداراسي اولدركم قزاني چيقره وز انلرده برابر اوروز
بو سوزي مصلحت كورديلر • وارديلر قزاني چيقروب
تكور اوكنه كتورديلر تكور ايدر • قزان بك اوزرمزه يني كلدي
يوياعني اوزرمزدن ايررسك سني قتو ويرەلم ديديلر • هم
خراج مطيع اولەلم سن دخي انداچكم بو بزم ايلمزي لغنه
كلمسن ديديلر • قزان ايدر • والله بالله طوغري يولي كوررسكز
اكري يولدن كلميەلم ديدي • كافرلر قزان ايواندا چدي دير
سوتدلر • تكور جرجيس ديو شروب ميدانه كلدي • چادر
تكدردي كافرلشكري • قزانك اوزرينه يغلدي قزانه
كيم كتورديلر • قيلج وسكو وچوماق وساير جنك آلتي
كيدروب طونتديلر • بو حالدن اغوزارتلري الامان ايدي •
كلدي كوپركوپرطا ولكر نقاره لوجا لتري • قزان
كورديكم لشكر اوكنه براغ بوزانلو • اغ علملوك دمو...

Drs.144b, ME285, OŞG140.30

(1) Bunuŋ müdārāsı oldur kim Ḳazanı çıḳaravuz, anlara berāber ėdevüz,[1734]

(2) Bu sözi maṣlaḥat gördiler. Vardılar, Ḳazanı çıḳarup

(3) Tekür öŋine getürdiler. Tekür eydür: Ḳazan Beg, üzerümüze yağı geldi.

(4) Bu yağıyı üzerümüzden ıranısaŋ[1735] seni ḳoyu vėrelüm, dėdiler. Hem

(5) ḫarāca muṭīʿ olalum, sen daḫı and iç[-]kim bu bizüm ėle yağı-lıġa

(6) gelmeyesin, dėdiler. Ḳazan eydür: Vallāh billāh, ṭoġrı yolı görüriken

(7) egri yoldan gelmeyelüm, dėdi. Kāfirler, Ḳazan eyü and içdi dėyü

(8) sevindiler. Tekür çerisin devşürüp meydāna geldi, çadır

(9) tikdürdi. Kāfir leşkeri Ḳazanuŋ üzerine yığıldı. Ḳazana

(10) gėyim getürdiler, ḳılıç ve süŋü ve çomaḳ ve sāyir ceng āletin

(11) gėydürüp ṭonatdılar. Bu maḥalda Oğuz erenleri alay alay

(12) geldi, güpür güpür ṭavullar naḳaralar çalındı. Ḳazan

(13) gördi[-]kim leşker öŋince bir ağ boz atlu, ağ ʿalemlü, [egni][1736] bek demür

1734 Deyimin anlamı için bk. Drs.144a.13, 144b.1 notu.

1735 Okuma ve anlam teklifi için bk. Drs.144b.4 notu.

1736 Tamir için bk. Drs.144b.13 notu.

Drs.145a

طونلو اغوزلك اوكنجه كلدي • چادرين دكردي • الاي
بغلدي طوردي • انوك اردنجه قرم كونه كلدي • الاي بغلدي
طوردي • همان بوراده قزان آت ميدانه سوردي • قريم
ديلدي • بوز اتلو بيرك آت ديبدي ميدانه كردي • قزانه
بوراده صوبلمش كوره لم خانم نه صوبلمش • ايدر قالقوبي يرندن
طوران يكت نه يكت سن آكني بلك دمور طونن كين يكت
نه يكت سن • ادك نه دريكت ديكل مكا ديري بيرك • بوراده
صوبلمش ايدر مرم كافرسن مني بلمزمي سين • بارك صارك
يايبورد حصارندن يارليوب • اوجي اوخلوسي ايرقلر
الوركي طونوب الان پاي بورده خان اوغلي بامسي بيرك
مكا ديرلر • كل بره مرم كافر دوركشلم ديري قزان بوراده
بردجي صوبلمش ايدر مرم يكت اوكنجه بوچريتك • براق سنجاقلو
ارادي جوقدي • چادرين ايلدنر اوكريه دكري • اغ بوزاته

بيرن

Drs.145a, ME286, OŞG141.13

(1) ṭonlu; Oğuzuŋ öŋince geldi, çadırın dikdürdi, alay

(2) bağladı ṭurdı. Anuŋ ardınca Ḳara Göne geldi, alay bağladı

(3) ṭurdı. Hemān burada Ḳazan at [depdi,][1737] meydāna sürdi, ḳarım

(4) diledi. Boz Atlu Beyrek at depdi, meydāna girdi. Ḳazan

(5) burada ṣoylamış. Görelüm ḫānum ne ṣoylamış, eydür:

Ḳalḳubanı yėrinden (6) ṭuran yigit, ne yigit-sin?

Egni bek demür ṭonın gėyen yigit, (7) ne yigit-sin?

Aduŋ nedür yigit? Dėgil maŋa, dėdi.

Beyrek burada (8) ṣoylamış, eydür:

Mere kāfir, sen meni bilmez mi-sin?

Paraṣaruŋ[1738] (9) Bayburd ḥiṣārından parlayup uçan,

adaḫlusın ayruḳlar (10) aluriken ṭartup alan

Bay Böre Ḫān oğlı Bamsı Beyrek (11) maŋa dėrler.

Gel berü, mere kāfir, dögişelüm! dėdi.

Ḳazan burada (12) bir daḫı ṣoylamış, eydür:

Mere yigit, öŋince bu çerinüŋ

bir aḳ sancaḳlu (13) çıḳdı,

çadırın ėlden öŋdin dikdi,

alay [bağladı ṭurdı].[1739] Aġ boz ata

1737 Tamir için bk. DKON: 370.

1738 بارکصارك → پارەصارك Drs.20b.10, 32b.3, 49b.1, 50a.12, 77a.12'ye göre okundu.

1739 Tamir için bk. Drs.145a.12-145b.2 notu.

Drs.145b

بیلین اول یکت نه یکت در کورك نه سی دیکت باشکیجون
دیکل مکا . بیرك ایدر مرع کافرکوك نه سی اولشدر کرك یکومز
قزانك اوغلی دردیدی . قزان کوکلندی ایدر الحمد لله
منم اوغلم نجیم بویلك ار اولمشدی دیدی . بیرك مره کافر بجه
براونی بونی صوررسن مکا دیدی . قزانك اوزرنه‌ لك
صالدی . پرلوکرزنی النه الوب قزانی چالدی . قزان
کلزونی بیلدرمدی . قوادی بیرکی بیلکنن طوتدی
طوتدی چوماغی الندن الدی . بیرکك اکسرنه بر
چوماغ اوردی . بیرك ات بوینین قوچقلدی . قاین
دوندی . قزان ایدر یا بیرك واربکوکه ایت کلسون
دیدی . بونی کوردی ایلك قوچی اوغلی دونه بلسن
دولك اورن میدانه کردی . قزان بوراده صو بلمشدی ایدی
الا رطکلم یرتره طورن یکت نه یکتسن یدوی اتن اونادی

Drs.145b, ME287, ÖŞG141.32

(1) binen ol yigit

ne yigit-dür, kimüŋ nesi-dür?

Yigit, başuŋ[-]içün (2) dėgil maŋa!

Beyrek eydür: Mere kāfir, kimüŋ nesi olsa gerek; begümüz

(3) Ḳazanuŋ oğlı-dur! dėdi. Ḳazan göŋlinden eydür: El-ḥamdulillāh,

(4) menüm oğlancuğum böyük er olmış, dėdi. Beyrek: Mere kāfir, nėce

(5) bir onı bunı ṣorarsın maŋa? dėdi, Ḳazanuŋ üzerine at

(6) ṣaldı, [altı][1740] perlü gürzini eline alup Ḳazanı çaldı. Ḳazan

(7) gendüyi bildürmedi,[1741] ḳarvadı Beyregi bileginden ṭutdı,

(8) ṭartdı çomağını elinden aldı. Beyregüŋ eŋsesine bir

(9) çomağ urdı Beyrek at boynın ḳucaḳladı, ḳayda

(10) döndi. Ḳazan eydür: Ya Beyrek! var begüŋe eyit, gelsün,

(11) dėdi. Bunı gördi Eylik Ḳoca oğlı Dönebilmez

(12) Dölek Evren meydāna girdi. Ḳazan burada ṣoylamış, eydür:

(13) Ala[1742] ṭaŋla yėrinden ṭuran yigit, ne yigitsin?

Bedevī atın oynadı

1740 Tamir Drs.34a.9, 37a.2, 38a.10, 106b.7, 127a.7'ye göre yapıldı.

1741 Fiilin anlamı için bk. Drs.145b.7 notu.

1742 الر → الا Deyimin örnekleri ve teklif için bk. Drs.7b.7 notu.

Drs.146a

كلمش يكت نه يكتسن • ار اردن ادين ياشورمق عيب
اولور • ادك نه در يكت ديكل مكا ديري • د ولك اورن
ايدر مره كافر منم ادم بلمزميسن • اوزادنه حوزليان ايلدن
جقان • الّني يدي قلعه نك كليدني الان • ايلك قوجه اوغلي
دونه بلمز دولك اورن مكا ديرلر ديرين • سكوسن الته الوب
ات صالدي • قزاني سا بجم ديري سا بجدي • اوته جكري
قزان ات دپردي • سكوسن جكوب الندن الدي • ديبه سنه
اوردي پاره پاره اولدي اراندي • ايدر مره قوات اوغلي
بكوكه دي كلسون ديري • اول دجي قايدن دونري قزان
ينه اردبلدي • دوزن اوغلي اوغلي الب رستم ات دپردي
ميدانه كردي قزان بوراده كمه صوبلدي ايدر قالعق بني
يرين ره طورني كلان قا صلق اتي بصوب بنان نه يكتسن
ادك نه در ديكل مكا ديري • الب رستم ايدر قالعق بجي يرين

طوره

Drs.146a, ME288, OŞG142.14

(1) gelen yigit, ne yigitsin?

Er erden adın yaşurmaḳ ʿayb (2) olur,

aduŋ nedür yigit? Dėgil maŋa!

dėdi. Dölek Evren (3) eydür:

Mere kāfir, menüm adum bilmez misin?

[Kāfirleri][1743] it[1744] ardına[1745] [bıraġup][1746] ḫorlayan,

ėlden (4) çıḳan,

elli yedi ḳalʿanuŋ kilidini alan,

Eylik Ḳoca Oğlı (5) Dönebilmez Dölek Evren maŋa dėrler,

dėdi. Süŋüsin eline alup

(6) at şaldı. Ḳazanı sancam!, dėdi, sancamadı, öte gėçdi.

(7) Ḳazan at depdi, süŋüsin çeküp elinden aldı, depesine

(8) urdı. Pāre pāre oldı, uvandı. Eydür: Mere Ḳavat oğlı,

(9) begüŋe dė gelsün, dėdi. Ol daḫı ḳayda döndi. Ḳazan

(10) yine er diledi. Dozan oğlı <oğlı>[1747] Alp Rüstem at depdi,

(11) meydāna girdi. Ḳazan burada gene şoyladı, eydür:

Ḳalḳubanı (12) yėrinden ṭurı gelen [yigit, ne yigitsin?][1748]

Ḳażılıḳ atın buṭun binen [yigit],[1749] ne yigit-sin?

(13) Aduŋ nedür? Dėgil maŋa,

dėdi. Alp Rüstem eydür:

Ḳalḳubanı yėrinden

1743 Tamir Drs.33a.7'deki aynı deyime göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1744 Tamir Drs.33a.7'deki aynı deyime göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1745 رادنه → اردنه Tamir Drs.33a.7'deki aynı deyime göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1746 Tamir Drs.33a.7'de geçen aynı deyime göre yapıldı; bk. DKON: 144, 370.

1747 Kelime, göz takılması nedeniyle iki defa yazılmıştır.

1748 Tamir için bk. Drs.146a.12 notu.

1749 Tamir için bk. Drs.146a.12 notu.

Drs.146b

طوري كلور • ايكي قرداشي بيكن اولدروب ذليل كرن دوزن
اوغلي الب رستم مكا ديرلر ديري • اول دخي قزانه
اث صالدي • الام ديري اليادي • قزان بك بوكا دخي
بر ضرب اوردي • ايدرم قوات واربكوكه دي كلشون
ديدي • اول دخي دوندي قزان كروا رد يلري • اوروزك
جلاويس عمسي قره كونه طاتمشدري • چكدي الكسوزيع
المون الدي قلبجي صاتري بياسناك اوروزنه اث صالدي •
طوبترزمري چيكنة قتاج ايندردي كيميني كسدي • اموزن
دوروت برمق دكلو زخم اوردي • الجم قاني سنورلدي •
قوينه ايندي • اورونكته دوندي كه بردخي • جاله قزان
بوراده چاغرب اوغلنه صويلر • كوره لم خانم نه صويلر •
ايدر قره طاغم يوكسكي اوغول • قرانكلو كوزلرم
ايديني اوغول اليوم اوروز اصلانم اوروز • اغ صقللو

Drs.146b, ME289, OŞG142.32

(1) ṭurı gelen,

iki ḳardaş bebegin aldurup[1750] ẕelīl gezen,

Dozan (2) oğlı Alp Rüstem maŋa dėrler,

dėdi. Ol daḫı Ḳazana

(3) at ṣaldı. Alam!, dėdi, alımadı. Ḳazan Beg buŋa daḫı

(4) bir ḍarb urdı, eydür: Mere ḳavat, var begüŋe dė gelsün,

(5) dėdi. Ol daḫı döndi Ḳazan gėrü er diledi. Oruzuŋ

(6) cılavısın ʿammısı Ḳara Göne ṭutmışıdı. Çekdi, aŋsuzın

(7) elinden aldı, ḳılıcını ṭartdı, babasınuŋ üzerine at ṣaldı,

(8) ṭarvandurmadı, çignine ḳılıç ėndürdi, gėyimini kesdi, omuzına

(9) dört parmaḳ deŋlü zaḫm[1751] urdı. Alca ḳanı ṣorladı,

(10) ḳoynına ėndi. Oruz gene döndi ki bir daḫı çala Ḳazan

(11) burada çağırup oğlına ṣoylar. Görelüm ḫānum ne ṣoylar,

(12) eydür:

Ḳara ṭağum yüksegi oğul!

Ḳarang[u]lu[1752] gözlerüm (13) aydını oğul!

Alpum Oruz, aṣlanum Oruz!

Ağ ṣaḳallu

1750 اولدروب → الدروب Okuma ve anlam için bk. Drs.146b.1 notu.

1751 رخم → زخم Drs.107a.13 ve bağlama göre okundu.

1752 قرنكلو → قرانكولو Drs.130b.4, 133b.8, 138a.9'a göre okundu.

Drs.147a

بباکم قیته اوغل دیري • اوروزك شفقت طولري قیندي
قره جمه کوزلري قان ایاش طولدي • اندن یره ایندي اتاسنك
الین اوپدي • قزان دخي اختلري یره ایندي اوغلنك
یوزین اوپدي • بکلر قزانله اوغلنك اوزرینه ات صالدیلر
چوره الدیلر جمیعسي اتدن اینوب قزانك الین اوپدیلر
یوریوب کافره ات صالدیلر قلیچ اوردیلر • دره • کرد •
دیه کرده کافره قرغون کردي تلو الدیلر • کلیساسن یقوب
مسجد یاپدیلر • قانلو کافر الندن بیاضي طارتوب الدي
قالن اغوز ایلنه کلوب چقدي • اینجو یوزلو اتاسنه موشتیجي
صالدي • قانن بکز رقوري کلدي قزانه قرشو کلوب الین
اوپدیلر • ایاغنه دشدیلر • قزان کور کلوجینه چادر اوتاق
دیکدردي • یدي کون یدي کیجه طوي دوکن ایدوب یمه
ایجه اولدي • ددم قورقود کلدي قپوز چالدي • غازي ارنلر

باشنه

Drs.147a, ME290, OŞG143.21

(1) babaŋa ḳıyma, oġul!

dėdi. Oruzuŋ şefḳat ṭamarları ḳaynadı

(2) ḳara ḳıyma gözleri ḳan yaş ṭoldı, atdan yėre ėndi, atasınuŋ

(3) elin öpdi. Ḳazan daḫı aḫtarıldı[1753] yėre ėndi, oġlınuŋ

(4) boynın öpdi. Begler Ḳazanıla Oġlınuŋ üzerine at ṣaldılar,

(5) çevre aldılar. Cemīʿisi atdan ėnüp Ḳazanuŋ elin öpdiler.

(6) Yöriyüben kāfire at ṣaldılar, ḳılıç urdılar. Derelerde

(7) depelerde kāfire ḳırġun girdi. Ḳalʿayı aldılar kelīsāsın yıḳup

(8) mescid yapdılar. Ḳanlu kāfir elinden babasını ṭartup aldı,

(9) ḳalın Oġuz ėline gelüp çıḳdı, aġca yüzlü anasına muştucı

(10) ṣaldı. Ḳaza beŋzer ḳızı gelini Ḳazana ḳarşu gelüp elin

(11) öpdiler, ayaġına düşdiler. Ḳazan görklü çemene çadır otaḳ

(12) dikdürdi. Yedi gün yedi gėce ṭoy dügün ėdüp yėme

(13) içme oldı. Dedem Ḳorḳud geldi, ḳopuz çaldı, ġāzī erenler

1753 Kelimenin anlamı için bk. Drs.147a.3 notu.

Drs.147b

باشننه نه كلدوكن سويلدي • فني اوكدكمز ملك ازلره دنيا
منم دبلره • اجل الدي • يركزلري قاني دنيا كمه قالدي
كلملو كيدملو دنياصوك اوجي اولملو دنيا • اولوم وقتي
كلدوكنده آرتي ايماندن ايرمسون • قادرسني تامرده محتاج
ايتمسون • بيش كلمه دعا قلدق قبول اولسون • امين امين
دينلره ديدار كورسون • كوناهكوزي ادي كوركلو محمد
مصطفا حرمتينه بغشلسون • خاتمهي • ايج
اغوزه طاش اغوز عاصي اولوب بيرلك اولدي
بوني بيان ايدر اوج اوق بوز اوق يقناق اولشد
قزان ايون يغما لدردي • قزان كرو ايون يغما لتدي • اما
طاش اغوز بيله بولمادي • هيج ايج اغوز يغما لدي •
قجي قزان ايون يغما لتسه حلالنك اليو الور طشره جقردي
الدن يغما ايدردي • طاش اوغوز بكلر ندنتار ورتامي دملدن

Drs.147b, ME291, OŞG144.1

(1) başına ne geldügin söyledi:

Ḳanı ögdügümüz yeg erenler a![1754]

Dünyā (2) menüm dėyenler?

[Anlar daḫı bu dünyāya geldi gėçdi,

kervān gibi ḳondı göçdi.

anları daḫı][1755] ecel aldı yėr gizledi.

Fānī dünyā kime ḳaldı?

(3) Gelimlü gėdimlü dünyā.

Ṣoŋ ucı ölümlü dünyā.

Ölüm vaḳtı (4) geldüginde arı īmāndan ayırmasun!

Ḳādir seni nā-merde muḥtāc (5) ėtmesün!

Bėş kelime duʿā ḳılduḳ, ḳabūl olsun!

Āmīn āmīn!, (6) dėyenler dīẕār görsün!

Günāhuŋuzı adı görklü

Muḥammed (7) Muṣṭafa ḥürmetine bağışlasun!

Ḫānum hey!

İç (8) **Oğuza Ṭaş Oğuz ʿĀṣī olup Beyrek Öldügi** (9) **Boyı**[1756] **Beyān Ėder**

Uç Oḳ, Boz Oḳ yığnaḳ olsa

(10) Ḳazan ėvin yağmaladurıdı. Ḳazan gėrü ėvin yağmalatdı, ammā

(11) Ṭaş Oğuz bile bulınmadı; hemīn İç Oğuz yağmaladı.

(12) Ḳaçan Ḳazan ėvin yağmalatsa ḥelālinüŋ elin alur ṭaşra çıḳarıdı,

(13) andan[1757] yağma ėder[ler]idi.[1758] Ṭaş Oğuz beglerinden Aruz, Emen ve ḳalan

1754 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.147b.1 notu.

1755 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

1756 بوني → بويي Drs.63a.8, 137b.13 ve bağlama göre okundu.

1757 الدن → اندن Drs.22b.7, 53a.2, 94b.4, 107b.5, 129b.1, 132b.13, 135a.9 ve bağlama göre okundu.

1758 ايدردي → ايدرلردي Tamir Vat.103b.12 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.148a

بكلر بوني ايشتديلر ايتديلر كه • باق سمندره دكين قزانك
ايوين يله يغما ايدردك سمندري بجون يله اولميا وز ديديلر
اتفاقي جميع طاشي اغوز بكلري قزانه كلديلر • عداوت
ايلديلر قلباشي ديرلو بركشي واردي • قزان ايدر من قلباشي
بو طاشي اغوز بكلري خانم يله كلورلردي • سمندري بجون كلديلر
ديري قلباشي ايدر بلمزميسين بجون كلديلر • ايون يغما اتدقلر
دم طاشي اوغوز يله بولمدي سبب اولدر ديدي • قزان
ايدر عداوت ايلدديلرهمي ديدي • قلباشي ايدر خانم من
ور ايمه • اتلوك دوستلغي دشمنلكين بيلن ديدي •
قزان ايدر سن بيلورسن وار ديدي • قلباشي برتاج ادم
ايليبسوز قزانك طايسي اروزك ايونه كلدي • اروز
دخي التون كوكلكي دكشدي • اوغلنلر يله اوتورمشدي •
قلباشي كلوب اروزه سلام ويردي • ايدر قزان بكلو اولدي

السدم

Drs.148a, ME292, OŞG145.9

(1) begler bunı èşitdiler eyitdiler ki 'Baḳ baḳ! Şimdiye degin Ḳazanuŋ

(2) èvin bile yağma èderidük. Şimdi nèçün bile olmayavuz?' dèdiler.

(3) İttifāḳī[1759] cemīʿ Ṭaş Oğuz begleri Ḳazana gelmediler, ʿadāvet

(4) eylediler. Ḳılbaş dèrler bir gişi varıdı. Ḳazan eydür: Mere Ḳılbaş,

(5) bu Ṭaş Oğuz begleri dāyim[1760] bile gelürleridi; şimdi nèçün gelmediler?

(6) dèdi. Ḳılbaş eydür: Bilmez misin nèçün gelmediler? èvüŋ[1761] yağmalatduğuŋ

(7) dem Ṭaş Oğuz bile bulınmadı, sebeb oldur, dèdi. Ḳazan

(8) eydür: ʿAdāvet bağladılar, he mi? dèdi. Ḳılbaş eydür: Ḫānum, men

(9) varayın, anlaruŋ dostlıgın düşmenligin bil[ey]in?[1762] dèdi.

(10) Ḳazan eydür: Sen bilürsin, var, dèdi. Ḳılbaş birḳaç ādem

(11) ile binüp[1763] Ḳazanuŋ ṭayısı Aruzuŋ èvine geldi. Aruz

(12) daḫı altun[lu][1764] günlügin dikmişidi, oğlanlarıyla oturmışıdı.

(13) Ḳılbaş gelüp Aruza selām vèrdi, eydür: Ḳazan buŋlu oldı,

---

1759 اتفاقي → اتّفاقي Drs.143b.6'da geçen *şedde*li *ittifāḳıla* kelimesine göre okundu.

1760 خانم → دايم Okuma gerekçesi için bk. Drs.148a.5 notu.

1761 ايون → ايوك Vat.104a.4 ve bağlama göre okundu.

1762 بيلن → بيلين Vurgu ile soru cümlesi, anlam ve tamir için bk. Drs.148a.8-9 notu.

1763 بينوز → بينوب Vat.104a.8 ve bağlama göre okundu.

1764 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.148a.12 notu.

Drs.148b

البتده طابم اوروزمكا كلسون ديدي • قره باشم بو كلدي
اوزر وعده ياغي كلدي دوه لرم بوزلنديلر • قره قوچده
قاصلق اتلرم كنشتندلر • قاز بكز قيزمز كلنومز بكلو
اولدي • منم قوغ باشنه كورته لو كلدي طايم اروز كلسون •
ديدي • اروزا ايدرمم قلماش اول وقت كم اوچ بوزاوق
يغناق اولسه • اول وقت قزان ايون يغما ايدردي • صوچ
تريدي كه يغماده يلمه اولدق ديدي حيسنه قناتك باشن
بوكلو كلسون طابيي اروقي دايم اكا طورسون • بز قزانه
دشمنوز يلدو بيلسون ديدي قلياش بوراده صوبلمش كوردم
خاتمه صوبلمش ايدرم • قوات قالعقيني قزان خان يرندن
طوري كلدي • الاطاغه جادرين اوتاغين دكدي • اوج
يوز التمش التي الپ • ارتلرياننه يغناق اولدي • يمك اچمك
اراسنده بكلرسني آكدي استوزمه ياغي تتسنه كلدي •

Drs.148b, ME293, OŞG145.29

(1) Elbetde ṭayum Aruz maŋa gelsün, dėdi. Ḳara başum buŋaldı,

(2) üzerüme yağı geldi. [Ḳaytabanda][1765] develerüm bozlatdılar. Ḳazaḳucda[1766]

(3) ḳażılıḳ atlarum kişnetdiler. [Ağayılda ağca ḳoyunlarum meŋritdiler.][1767] Ḳaza beŋzer ḳızumuz gelinümüz buŋlu

(4) oldı. Menüm ḳara başuma gör neler geldi. Ṭayum Aruz gelsün,

(5) dėdi. Aruz eydür: Mere Ḳılbaş, ol vaḳt kim Uç [Oḳ],[1768] Boz Oḳ

(6) yığnaḳ olsa <ol vaḳt>[1769] Ḳazan ėvin yağma ėderidi. Şuçumuz

(7) neyidi ki yağmāda bile olmaduḳ? dėdi. Hemīşe Ḳazanuŋ başına

(8) buŋlar[1770] gelsün, ṭayısı Aruzı dāyim aŋa ṭursun. Biz Ḳazana

(9) düşmenüz, bellü bilsün! dėdi. Ḳılbaş burada ṣoylamış. Görelüm

(10) ḫānum, ne ṣoylamış, eydür:

Mere ḳavat,

ḳalḳubanı Ḳazan Ḫān yėrinden (11) ṭurı geldi,

Ala Ṭağda çadırın otağın dikdi,

üç (12) yüz altmış altı alp erenler yanına yığnaḳ oldı.

Yėmek içmek (13) arasında begler seni aŋdı.

Üstümüze yağı nesne gelmedi.

1765 Tamir için bk. Drs.148b.2 notu.

1766 قرەقوجده → قزەقوجده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1767 Tamir için bk. Drs.148b.3 notu.

1768 Tamir için bk. Drs.148b.5 notu.

1769 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.148b.6 notu.

1770 بوكلو → بوكلر Vat.104b.4 ve bağlama göre okundu.

Drs.149a

من سنك دوستلغك دوشمنلغك صنايو كلدم • قزان انده

دشمن ايشنسين بلدم ديدي • قالقوب خوش قالديروب

كندي • اروز غايت سخت اولدي • طاش اغوز بكلرنه

ادم صالدي • امن كلسون • الب رستم كلسون • دونه بلن

دولك اورن كلسون • كرو قالن بكلر هب كلسون ديدي •

طاش اغوز بكلري هب يغناق اولدي • آكيار كاه • اوتغلوب

دوره دكري • اتن ايغردن دوه دن بغرا قيون تره • قوچ

قتردردي • طاش اغوز بكلرنه اغرلق ايروب طويلدي •

ايدر بكلر من سزي نه قغزدم طورميستن • ايتديلر بلمزون

اروز ايدو • قزان بزه قلباسي كوتروشني • ايلوم كريم جاپلدي •

قره باشم يوكلو اولدي طايم اروزمكا كلشون ديني قلباسنه

ايتدم كه مخنكه قزان ايوه يغما الدردي • طاش اوغوز

بكلري بلديشا لردي • بكلر كلور قزاني سلام لركيدردي •

امين

Drs.149a, ME294, OŞG146.18

(1) Men senüŋ dostlıġuŋ düşmanlıġuŋ şınayu geldüm. Ḳazana

(2) düşmen imişsin bildüm, dėdi. Ḳalḳup Ḫoş ḳal! dėyüp

(3) gėtdi. Aruz ġāyet saḫt oldı, Ṭaş Oġuz beglerine

(4) ādem ṣaldı. Emen gelsün, Alp Rüstem gelsün, Dönebilmez

(5) Dölek Evren gelsün, gerü ḳalan begler hep gelsün! dėdi.

(6) Ṭaş Oġuz begleri hep yıġnaḳ oldı. Ala bārgāh otaḳların

(7) düze dikdi; atdan ayġır,[1771] deveden buġra, ḳoyundan ḳoç

(8) ḳırdurdı, Ṭaş Oġuz beglerine aġırlıḳ ėdüp ṭoyladı.

(9) Eydür: Begler, men sizi neye ḳıġırdum bilür misiz? Eyitdiler: Bilmezüz,

(10) Aruz eydür: Ḳazan bize Ḳılbaşı göndermiş. Ėlüm günüm çapıldı,

(11) ḳara başum buŋlu oldı, ṭayum Aruz maŋa gelsün, dėmiş. Ḳılbaşa

(12) eyitdüm ki: Ḳaçanki Ḳazan ėvin yaġmaladurıdı Ṭaş Oġuz

(13) begleri bile yaġmalarıdı. Begler gelür, Ḳazanı selāmlar, gėderidi,

1771 ايغردن → ايغر Vat.104b.12 ve bağlama göre okundu.

Drs.149b

امن ايدر ياسن نه جواب ويردك • اروز ايدر كم هره قوات بز
قزانه دشمنوز ديدم • امن ايدر ايو ديمش سن • اروز ايدر بكلر
ياسن نه ديرسن بكلر ايدر نه ديلوم چونه سن قزانه دشمن اولرك
بزده دوشمنز ديدبلره • اروز ادايه مصحف كتوردي • هب بكلر
ال اورب انّا ايچدلوه سنك دوستكه دوست ودشمنوكه
دشمنوز ديدلر • اروز جمله بكلري خلعتلدي دونزي ايو بكلر
بيرك بزده يتز الملشن دركو يكو فردره • امّا قزانك ايتاچي در
كلسونه • بزي قزانده يارشدرسونه • ديرلوم كتوره لوم بزه مطيع
اولورسه خوش اولماز ايشه بره ستماليي طوتماينه سز قيلج
اشورك پاره للك ارادن بيره كچ كوتره لم انزه صكره قزانيله
ايشومز جبرا ولا ديريجه • بيره كه كاغد كوندرديلر • بيرك اوده
سنده يكتلر ديوجب ايچرديه • اروزدن ادم كلدي • سلام
ويردي • بيرك عليك الدي ايتدي • خانم اروز سزه سلام

Drs.149b, ME295, OŞG147.2

(1) Emen eydür: Ya sen ne cevāb vėrdüŋ? Aruz eydür ki Mere ḳavat, biz

(2) Ḳazana düşmenüz, dėdüm. Emen eydür: Eyü dėmiş-sin, Aruz eydür: Begler,

(3) ya siz ne dėrsiz? Begler eydür: Ne dėyelüm. Çün sen Ḳazana düşmen olduŋ

(4) biz de düşmenüz, dėdiler. Aruz araya Muṣḥaf getürdi, hep begler

(5) el urup and içdiler: Senüŋ dostuŋa dost ve düşmenüŋe

(6) düşmenüz, dėdiler. Aruz cümle begleri ḫilʿatladı, döndi, eydür: Begler,

(7) Beyrek bizden ḳız almış-dur, güyegümüzdür, ammā Ḳazanuŋ ınağı-dur.

(8) Gelsün, bizi Ḳazanıla barışdursun, dėyelüm, getürelüm. Bize muṭīʿ

(9) olurısa ḫoş, olmaz ise ben saḳalını ṭutayın, siz ḳılıç

(10) üşürüŋ, pāreleŋ. Aradan Beyregi götürelüm.[1772] Andan ṣoŋra Ḳazanıla

(11) işümüz ḫayr ola, dėdi. Beyrege kāğıd gönderdiler. Beyrek oda-

(12)-sında yigitlerile yėyüp içeridi. Aruzdan ādem geldi, selām

(13) vėrdi. Beyrek ʿaleyk aldı. Eyitdi: Ḫānum, Aruz size selām

1772 Deyimin anlamı için bk. Drs.149b.10 notu.

Drs.150a

ایدر گرم استسون بیرك كلسون قزان ایدر بزی یارشدرمسون

دیدی بیرك خوش اولان دیدی. اتن چكدلر بنذی. قرق یكیدله

اروزك اوینه كلدی طشرا اوغوز بكلری اوتوررکن كلوب سلام

ویردی. بیركه اروزه ایدر بیلورمیسن سنی ینه قزدرق بیرك

ایدر ینه قزدرکن. اروز ایدر هب شول اوتوران بكلر قزانه

عاصی اولدق اندا ایچدك مصحف کتوردیلرمش دخی اندا ایچ

دیردیلر قزانه من عاصی اولمزم دیو اندا ایچدی. صوبلدی

ایدرمن قزانك نعمتنی چوق ییمشم بلمزسم کوزمه طورسون

قزه قوجه قاضلق اتنه چوق بلمشم بلمزسم مكا تابوت اولسون

بجنی قفتانلرین چوق کیمشم بلمزسم کفنم اولسون الر باركاه

اوتاغنه چوق کرمشم بلمزسم مكا زندان اولسون. من قزانه

دوتمم بللو بلكل دیدی. بیركك صقالی طوتدی. بجاو

بیركه قیامدی. بیرك اروزقا قووغن بوراده بلدی صوقلمشی

اسرر

Drs.150a, ME296, OŞG147.20

(1) ėder. Kerem ėtsün[1773] Beyrek gelsün, Ḳazanıla bizi barışdursun,

(2) dėr, Beyrek: Ḫoş ola! dėdi. Atın çekdiler bindi, ḳırḳ yigidile

(3) Aruzuŋ ėvine geldi. Ṭaş Oġuz begleri otururiken girüp selām

(4) vėrdi. Beyrege Aruz a![1774] eydür: Bilür misin seni neye ḳıġırduḳ? Beyrek

(5) eydür: Neye ḳıġırduŋuz? Aruz eydür: Hep şol oturan begler Ḳazana

(6) ʿāṣī olduḳ, and içdük, Muṣḥaf getürdiler. Sen daḫı and iç,

(7) dėdiler. Ḳazana men ʿāṣī olmazam, dėyü and içdi. Ṣoyladı,

(8) eydür:

Men Ḳazanuŋ niʿmetini çoḳ yėmişem.

Bilmezisem gözüme ṭursun.

(9) Ḳazaḳucda[1775] ḳażılıḳ atına çoḳ binmişem.[1776]

Bilmezisem maŋa tābūt olsun.

(10) Yaḫşı ḳaftanların çoḳ gėymişem.

Bilmezisem kefenüm olsun.

Ala bārgāh (11) otaġına çoḳ girmişem.

Bilmezisem maŋa zindān olsun.

Men Ḳazandan (12) dönmezem, bellü bilgil!

dėdi. [Aruz][1777] Beyregüŋ ṣaḳalını ṭutdı begler

(13) Beyrege ḳıyamadı. Beyrek, Aruz ḳaḳıduġın burada bildi ṣoylamış,

1773 *Ye*'nin noktaları yazılmamıştır. Vat.105a.13'e kıyasla okundu.

1774 Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.150a.4 notu.

1775 Kelimenin yazılışı, okunuşu, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1776 بلمشم → بنمشم Vat.105b.6 ve bağlama göre okundu.

1777 Tamir Vat.105b.8 ve bağlama göre yapıldı.

Drs.150b

ایدر اروزمکا بو ایشی ایده جکک بلسیدم قره قوجه تا ضلق
اترمه بیمزدم • اکی یرک دمور طونم کیودم قره بوله د اوز قیلجم
بیلومه بغلردم • الیمه باشه قونت اِسنوغم اوردم • قرغوطالی
المتن طوتام شکومی الومه الوردم • الا کوزلو یکلری یاتمه
صالردم • قوات من بو ایشی طویسم سکا یوبله کلو دمیدم •
الدایوبن ارطوغن عورت ایشی درعورتکدمی اوکرنزکسی
بو ایشی قوات دیدی • اوروز ایدر مرم هرزه مرزه سویلمه • قانکه
صوصمه کل انداج دیدی • بیرک ایدر والله من قزان اغوزنه
یاشم یومشم قزانره دوغمزم کرکسه یوز پاره ایله دیدی •
اروزکنه تاقدی • بیرکک سقالنی برک طوتدی • بکاره یقدی
کوردی کمسه کلمز • اروز قره بوله د اوز قیلجن طوتوب بیره کال
صاغ ایلوغن چالدی • قره قانه بولشدی • بیرکک یاشنی
یوکلو اولدی یکاره هیب طاغلدی • هرکسی اتلوا تنه بندی •

Drs.150b, ME297, OŞG148.2

(1) eydür:

Aruz, maŋa bu işi edecegüŋ bilseyidüm

ḳazaḳucda[1778] ḳażılıḳ (2) atuma bineridüm,

egni berk demür ṭonum gėyeridüm,

ḳara polad uz ḳılıcum (3) bėlüme bağlarıdum,

alın başa ḳunt ışuğum urunıdum,

ḳarğu ṭalı (4) altmış ṭutam süŋümi[1779] elüme alurıdum.

Ala gözlü begleri yanuma (5) ṣalarıdum.

Ḳavat, men bu işi ṭuysam saŋa böyle gelür midüm?

(6) Aldayuban er ṭutmaḳ ʿavrat işi-dür.

ʿAvratuŋdan mı ögrendüŋ sen (7) bu işi, ḳavat? dėdi.

Aruz[1780] eydür: Mere, herze merze söyleme, ḳanuŋa

(8) ṣuṣanma![1781] Gel, and iç! dėdi. Beyrek eydür: Vallāh men Ḳazan oğurına[1782]

(9) başum ḳomışam,[1783] Ḳazandan dönmezem; gerekse[1784] yüz pāre eyle, dėdi.

(10) Aruz gene ḳaḳıdı, Beyregüŋ saḳalını berk ṭutdı, beglere baḳdı.

(11) Gördi kimse gelmez, Aruz ḳara polad uz ḳılıcın ṭartup Beyregüŋ

(12) ṣağ uyluğın çaldı. Ḳara ḳana bulaşdı,[1785] Beyregüŋ başı

(13) buŋlı oldı. Begler hep ṭağıldı, her gişi atlu atına bindi.

1778 قرەقوجده → قزەقوجده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1779 شكومي → سكومي Drs.68a.2, 97b.11, 98b.5, 104b.7, 105b.3, 106b.4 vd.'ne göre okundu.

1780 اورروز → اروز Vat.105b.12 ve bağlama göre okundu.

1781 *Fiilden fiil yapım eki* (*n*)'nin geçişsiz fiiller üzerinde kullanılışı için bk. Drs.15a.5 notu.

1782 اغوزنه → اغورنه Vat.105b.13 ve bağlama göre okundu.

1783 *oğuruna baş ḳo- = ogurına öl-* deyimlerinin anlam denkliği için bk. Drs.150b.8-9 notu.

1784 Kelimenin kullanılışı, anlamı ve örnekleri için bk. Drs.150b.9 notu.

1785 Fiilin anlamı için bk. Drs.76a.4 notu.

Drs.151a

بيركي دخي بندرديلر• اردنه ادم بندروب قوچقلدلر• قاچردلر
بيركي اوواسنه يتوردلر• جبه سن اوزرنه اورتدلر• بيرك
بورادة صوبلدي• ايدر بكلرم يروكزدن اوروطا روك
اغ بوزاترمك يتروغني كسك• ارقوبيلي الاطاغدن
دونوب اشوك اقندلي كوركلي صويي دلوب• كچوك قزانك
ديواننه چابوب وارك اغ چعرب قره كيوك سن صاغ اول
بيرك اولدي• ديك ايدكو زنامردارون طايكدن ادم كلدي•
بيركي استمش اولدخي وارمش هب طاشي اغوز بكلري
يغناق اولمش• بلمدك يم ايچه راسنده مصحف كتوردلر
قزانه برعاصي اولدق انداجدك كل سندخي انداچ ديرلر
ايچدي• مني قزانن دوقوزم ديدي• نامرد طايك قاقدي
بيركي قيلجلادي• قزم تاز بولمشدي• يوكلو اولدي• يارب
قيامت كوننده منم الوم قزان خانك ياقاسنده اولسون

مع

Drs.151a, ME298, OŞG149.3

(1) Beyregi dahı bindürdiler, ardına ādem bindürüp ḳucaḳladılar, ḳaçdılar,

(2) Beyregi odasına yetürdiler, cübbesin üzerine örtdiler. Beyrek

(3) burada şoyladı, eydür:

Yigitlerüm, yėrüŋüzden örü ṭuruŋ!

(4) Aġ boz atumuŋ ḳuyruġını kesüŋ!

Arku Bėli Ala Ṭaġdan (5) dünin aşuŋ!

Aḳındılı görkli şuyı dilüp gėçüŋ!

Ḳazanuŋ (6) dīvānına çapup varuŋ!

Aġ çıḳarup ḳara gėyüŋ!

Sen şaġ ol, (7) Beyrek öldi, deŋ!

Eydüŋüz: Nā-merd Aruz ṭayuŋdan ādem geldi.

(8) Beyregi istemiş;[1786] ol dahı varmış. Hep Ṭaş Oġuz begleri

(9) yıġnaḳ olmış, bilmedük. Yėme içme arasında Muṣḥaf getürdiler,

(10) Ḳazana biz[1787] ʿāṣī olduḳ, and içdük; gel, sen[-]dahı and iç, dėdiler.[1788]

(11) İçmedi, Men Ḳazandan dönmezem, dėdi. Nā-merd ṭayuŋ ḳaḳıdı,

(12) Beyregi ḳılıçladı; ḳara ḳana bulaşdı, buŋlu oldı. Yarın

(13) ḳiyāmet güninde menüm elüm Ḳazan Ḫānuŋ yaḳasında olsun,

1786 Fiilin anlamı için bk. Drs.151a.8 notu.

1787 بر → بز Bağlama göre okundu.

1788 دیرلر → دیدیلر Bağlama göre okundu.

Drs.151b

منم قانم اروزه قورسه دیدی ییردجی صوکلمش ایدر یکملوم
اروزاوغلی بساط کلمدیکی ایلوم کونم چاپلمدیکی قیبانم
دوه لرم یوزلمدی قوه قوجه قاضلق اتم کشنمدیکی اغجه
یترتلرم مکرنمدی اغجه یوزلو قیزم کلنوم اکشنمدیکی اغجه
یوزلی کورکلی اروزاوغلی بساط کلوب الماديکی ایلوم کونم
چاپمدی قزان مکا یتشسون منم قانم اروزه قوسون اغجه
یوزلو کورکلی اوغلنه الی ویرسون آخرت حقنی حلال اتسون
بیرک پادشاهلر پادشاهی حقه واصل اولدی بللو بلسون
دیدی بیرکک بباسنه اتاسنه خبر اولدی اغ ایوی ایشکنده
یشنون قویدی قازه یکرز قیزی کلنی اغ چقردی قره
کیدی اغ یوز اتنك یترو غنی کسدلر قرق اللی یکت
قره کیوب کوك صارندلر قزان بك کلدیلر صارقلوینه یره
اوردیلر بیرك دیو چوق اغلدلر قزانك الین اوپدیلر

Drs.151b, ME299, OŞG149.19

(1) menüm ḳanum Aruza ḳonsa, dėdi. Bir daḫı ṣoylamış, eydür:

Yigitlerüm, (2) Aruz oğlı Basaṭ gelmedin,

ėlüm günüm çapılmadın,

ḳaytabanda (3) develerüm bozlaşmadın,[1789]

ḳazaḳucda[1790] ḳażılıḳ atum kişneşmedin,[1791]

[ağayılda][1792] ağca (4) ḳoyunlarum[1793] meŋrişmedin,

ağca yüzlü ḳızum gelinüm eŋşeşmedin,

ağca (5) yüzli görklümi Aruz oğlı Basaṭ gelüp almadın,

ėlüm günüm (6) çapmadın,

Ḳazan maŋa yėtişsün,

menüm ḳanum Aruza ḳomasun,

ağca (7) yüzlü görklümi oğlına alı vėrsün,

āḫiret ḥaḳḳını ḥelāl ėtsün.

(8) Beyrek, pādişāhlar pādişāhı

Ḥaḳḳa vāṣıl oldı, bellü bilsün,

(9) dėdi. Beyregüŋ babasına anasına ḫaber oldı ağ [ban][1794] ėvi ėşiginde

(10) şīven ḳopdı. Ḳaza beŋzer ḳızı gelini ağ çıḳardı, ḳara

(11) gėydi. Ağ boz atınuŋ ḳuyruğını kesdiler, ḳırḳ <elli>[1795] yigit

(12) ḳara gėyüp gök ṣarındılar, Ḳazan Bege geldiler, ṣarıḳların yėre

(13) urdılar. Beyrek! dėyü çoḳ ağladılar, Ḳazanuŋ elin öpdiler,

---

1789 بوزلتمدين → بوزلشمدين Önceki ve sonraki dizelere göre okundu.

1790 قرەقوجده → قزەقوجده Kelimenin yazılışı, yapısı ve anlamı için bk. Drs.3b.10 notu.

1791 كشنتمدين → كشنشمدين Önceki ve sonraki dizelere göre okundu.

1792 Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.151b.3 notu.

1793 At, deve, koyun sıralaması yanlışlığı için bk. Drs.18a.3-8 notu.

1794 Tamirin gerekçesi için bk. Drs.151b.9 notu.

1795 Düzeltme teklifi için bk. Drs.151b.11 notu.

Drs.152a

سن صاغ اول بیرك اولدي دیدلر نامرد طایك ال ایلمنی
اوقیوبن بزي الدلر واردق طاشق اغوز بکلري سزه
عاصي اولمشلر بیلمدك مصحف کتوردیلر بر قزانه عاصي
اولدق سن داخي بزه مطیع اول دیدلر اترابجدلر بیرك
اتمکوك بصمدي انلره مطیع اولمدي طایك نامرد اروزن
تاقدي بیرکي اربوردغي یرده قلجلدي برایلوغي دوندردي
سن صاغ اول خانم بیرك حقه واصل اولدي منم تانم اروزه
قومسون دیري دیرلر قزان بو خبري ایشتدي دستمالن
النه الوب اوکرا اوکرا اغلدي دیوانه زارلق قلدي هب
انده اولن بکلر اغلشدلر قزان واردي اردواسنه کردي
یدي کون دیوانه جقمدي اغلدي اوتوردي بکلر یغلدي
دیوانه کلدي قزانك قرداشي قره کونه ایدر قلباشي واب
ایت اغام قزان کلسون جقسون بر کیدر سنك اوجکدن

ارامزدن

Drs.152a, ME300, OŞG150.5

(1) Sen ṣaġ ol, Beyrek öldi, dėdiler. Nā-merd ṭayuŋ al eylemiş.[1796]

(2) Oḳıyuban bizi ald[adı]lar.[1797] Varduḳ; Ṭaş Oġuz begleri size

(3) ʿāṣī olmışlar. Bilmedük; Muṣḥaf getürdiler: Biz[1798] Ḳazana ʿāṣī

(4) olduḳ, sen daḫı bize muṭīʿ ol, dėdiler, and içdiler. Beyrek

(5) etmegüŋ başmadı,[1799] anlara muṭīʿ olmadı. Ṭayuŋ nā-merd Aruz

(6) ḳaḳıdı, Beyregi oturduġı yėrde ḳılıçladı, bir uyluġın düşürdi.

(7) Sen ṣaġ ol ḫānum, Beyrek Ḥaḳḳa vāṣıl oldı. Menüm ḳanum Aruza

(8) ḳomasun, dėdi, dėdiler. Ḳazan bu ḫaberi ėşitdi destmālın

(9) eline alup üŋür üŋür aġladı, dīvānda zarılıḳ ḳıldı. Hep

(10) anda olan begler aġlaşdılar. Ḳazan vardı, odasına girdi,

(11) yedi gün dīvāna çıḳmadı, aġladı oturdı. Begler yıġıldı,

(12) dīvāna geldi. Ḳazanuŋ ḳardaşı Ḳara Göne eydür: Ḳılbaş, var,

(13) eyit, aġam Ḳazan gelsün, çıḳsun. Bir yigid [e]r[1800] senüŋ ucuŋdan

---

1796 *Al eyle-* deyiminin anlamı için bk. Drs.152a.1 notu.

1797 الدلر → الدادلر Tamir Drs.150b.6 ve bağlama göre yapıldı.

1798 بر → بز Bağlama göre okundu.

1799 *Etmek bȧs-* deyiminin anlamı için bk. Drs.152a.5 notu.

1800 ر → ار Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.152a.13 notu.

Drs.152b

ارازدن اكسلدي • هم وصيت ايلمش منم قاتم قوّماشن
الاسن ديمش • وارەلم دشمني حليالوم ديي ديمشي قلياشن
ايدرسن قرنداشي سن سن وارديري • الحاصل ايكيسي بيله
وارديلر قزانك اوداسنه كردلر • سلام ويردلر صاغ اولسن
خانم ديدلر • بربكيد ارازدن اكسلدي • سنك يولكدە ياشن
ويردي ديرم تا توع الولم هم سنوه اصرلمش منم قاتم الشون ديمش
اغلان مقله تسندي اولو رطرچي كل بوتاري ديدلر • قزان ايدر
مصلحت دريتر چيخانه يوكلسونلر هپ بگلر هپ بنسونلر
ديدي جميع بكلر بندي • قزانك قوكراتي جكدلر بندي • يوري
جالندي كوس اورلدي • كچه كوندز ديمديلر يورييوب اولدي
اروزه وجميع طاشي اغوز بگلرنه حضر اولدي • اشدي قزان كلدي
ديديلر • انلر دخي چري ديوب بوري اغزدن • قزانه قرشو كلدي
اوج اوق بوزه اوق قرشولشديلر • اروز ايدر منم ايچ اغوزده

Drs.152b, ME301, OŞG150.18

(1) aramuzdan egsildi. Hem vaṣiyyet eylemiş: Menüm ḳanum ḳomayasın,

(2) alasın, dėmiş, Varalum, düşmeni ḫaḳlayalum, dė! dėdi. Ḳılbaş

(3) eydür: Sen ḳarındaşı-sın, sen var! dėdi. El-ḥāṣıl, ikisi bile

(4) vardılar, Ḳazanuŋ odasına girdiler, selām vėrdiler, Sen ṣaġ ol

(5) ḫānum, dėdiler. Bir yigid aramuzdan egsildi, senüŋ yoluŋda baş

(6) vėrdi. [Çeri][1801] dėre[lü]m,[1802] ḳanın alalum. Hem size ıṣmarlamış: Menüm ḳanum alsun!, dėmiş.

(7) Aġlamaġıla nesne mi olur? Ṭurı gel yoḳarı! dėdiler. Ḳazan eydür:

(8) Maṣlaḥat-dur. Tez cebeḫāneyi yükletsünler, hep begler hep binsünler!

(9) dėdi. Cemīᶜ begler bindi, Ḳazanuŋ ḳoŋur atın çekdiler; bindi. Borı

(10) çalındı, kös urıldı, gėce gündüz dėmediler, yortma oldı.

(11) Aruza ve cemīᶜ Ṭaş Oġuz beglerine ḫaber oldı, Uşda Ḳazan geldi,

(12) dėdiler. Anlar daḫı çeri dėrüp,[1803] borı aġırdup[1804] Ḳazana ḳarşu geldi-ler;

(13) Uç Oḳ, Boz Oḳ ḳarşulaşdılar. Aruz eydür: Menüm İç Oġuzda

1801 Tamir için bk. Drs.152b.6 notu.

1802 ديرم → ديرەلم Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.152b.6 notu.

1803 يرب → ديروب Drs.138b.5 ve bağlama göre okundu.

1804 اغردن → اغردب Okuma şekilleri ve teklif için bk. Drs.137b.2 notu.

Drs.153a

قریم قزان اولسون امن ایدرمنم قریم ترس اوزامش اولشون

الپ رستم ایدرمنم قریم اکسه قوجه اوغلی اویجی اولشون

دیدی . هر بری بر قریم کوزندی . الایلر نعلندی قوشونلر

دوزلدی . بوریلر چالندی . طاوللر دوکلدی . اروز قوجه

میدانه آت دپردی . قزانه چاغرب مره قوات سن منم قریم سن

سن کل بروا دیدی . قزان قلقانین یا پندی سکوسن النه الدی

یاشنی اورتنه چوردی . ایدر مره قوات موحش لقیلم ارا اولدرملك

بجا ارلوزمن سکا کوسترم یم دیدی . اروز قزانک اوزرینه

ات صالدی . قزانی قیلجلدی ذرن قدر کسدرمدی اوته

کچدی . نوبت قزانه دکدی . الیمنی طوتام الاکوندرن

قولتق قصدی . اروزه بر کوندرا اوردی کوکسندن یلدیرق

اوته کچدی . آت اوزرندن یره صالدی . قرنداشی قوکونه

اشارت ایلدی یاشی کس دیدی . قره کونه اتن ایندی

اروزك

Drs.153a, ME302, OŞG151.1

(1) ḳarımum Ḳazan olsun! Emen eydür: Menüm ḳarımum Ters Uzamış olsun!

(2) Alp Rüstem eydür: Menüm ḳarımum[1805] Eŋse Ḳoca oğlı Oḳçı [Ḳozan][1806] olsun!

(3) dėdi. Her biri bir ḳarım gözetdi; alaylar bağlandı, ḳoşunlar

(4) düzildi, borılar çalındı, ṭavullar dögildi. Aruz Ḳoca

(5) meydāna at depdi, Ḳazana çağırup Mere ḳavat, sen menüm ḳarımumsın;

(6) sen gel berü, dėdi. Ḳazan ḳalḳan yapındı, süŋüsin eline aldı,

(7) başı üzerine çevürdi, eydür: Mere ḳavat, muḫa[nn]aṣ-lıḳıla[1807] er öldürmek

(8) nėce olur men saŋa göstereyim, dėdi. Aruz, Ḳazanuŋ üzerine

(9) at ṣaldı, Ḳazanı ḳılıçladı, ẕerre ḳadar kesdür[e]medi,[1808] öte

(10) gėçdi. Nevbet Ḳazana degdi. Altmış ṭutam ala gönderin

(11) ḳoltuḳ ḳışdı, Aruza bir gönder urdı gögsinden yalabdaḳ[1809]

(12) öte gėçdi; at üzerinden yėre ṣaldı. Ḳarındaşı Ḳara Göneye

(13) işāret ėtdi, Başın kes! dėdi. Ḳara Göne atdan ėndi,

1805 قريمم → قويمم Bağlama göre okundu.

1806 Tamir için bk. DKON: 375.

1807 موّخنثلقيله → موّخثلقيله Tamir Drs.141a.8 ve bağlama göre yapıldı.

1808 كسرەمدي → كسرمدي Okuma şekilleri ve tamir için bk. Drs.153a.9 notu.

1809 Anlam için bk. Drs.16a.2, 153a.11 notu.

Drs.153b

اروزك باشن كسدي • طاشاوغوز بكلري بوني كوروب
هپ اتدن اينديلر • قزانك اياغنه دشدلر صوچلرين دلديلر
ايلي اوپديلر • قزان صوچلرن بغشلدي • بيركلك قانن
طايسنده الدي • اروزك اوني چاپدردي • ايلني كوني
يغمالدي • يكت بكلر طويم اولدي • قزان كولك الاك چمنه
چادر دكدردي • اوتاغن قوردي • ددم قورقود كلوب
شادلق چالدي • غازي ارنلر باشنه كلدوكني
ايدي ويردي • قني ديدكم بك ارنلر دنيا منم دينلر
اجل الدي • يركزلدي • فاني دنيا كيمه قالدي • كلملي
كيدملي • دنيا صوك اوجي اولملي • دنيا العاقبت
اوزون ياشك اوجي • اولم احري ايرلق • يوم ويره يم
خانم • اولم وقتي كلدوكنده اري ايمانه ايرشسون
اغ سقللو باباك يري اجماغ اولسون • اغ برچكلي

Drs.153b, ME303, OŞG151.16

(1) Aruzuŋ başın kesdi. Ṭaş Oğuz begleri bunı görüp

(2) hep atdan èndiler, Ḳazanuŋ ayağına düşdiler, şuçların dilediler,

(3) elin öpdiler. Ḳazan [daḫı][1810] şuçların bağışladı,[1811] Beyregüŋ ḳanın

(4) ṭayısından aldı; Aruzuŋ èvini çapdurdı, èlini günini

(5) yağmalatdı. Yigit yeŋil ṭoyum oldı. Ḳazan gök alaŋ [görklü][1812] çemene

(6) çadır dikdürdi, otağın ḳurdı. Dedem Ḳorḳud gelüben

(7) şazılıḳ çaldı, ġāzī erenler başına [ne][1813] geldügin

(8) eydivèrdi:

Ḳanı dèdügüm yèg[1814] eren-ler,

dünyā menüm dèyenler?

[Anlar daḫı bu dünyāya geldi gèçdi,

kervān gibi ḳondı göçdi.

anları daḫı][1815] (9) ecel aldı, yèr gizledi.

Fānī dünyā kime ḳaldı?

Gelim-li (10) gèdimli dünyā,

şoŋ ucı ölümli dünyā!

El-ʿāḳibet (11) uzun yaşuŋ ucı ölüm, āḫirı ayrulıḳ,

Yom vèreyim (12) ḫānum:

Ölüm vaḳtı geldüginde anı īmāndan ayırmasun!

(13) Ağ saḳallu babaŋ yèri uçmağ olsun!

Ağ pürçekli

1810 Tamir için bk. Drs.153b.3 notu.

1811 Deyimler için bk. Drs.61b.10, 153b.2-3 notu.

1812 Tamir Drs.65a.12, 102a.11, Vat.106a.1 ve bağlama göre yapıldı.

1813 Tamir Drs.63a.1, 102b.3, 119a.10, 128b.7, 147b.1 ve bağlama göre yapıldı.

1814 بلك → يلك Tamir Drs.102b.4; Vat.83b.13'e göre yapıldı. Ayrıca bk. DKON: 150-153.

1815 Tamir için bk. Drs.34b.11 notu.

Drs.154a

اناڭ يري بهشت اولسون • قادرسني نامرده

• محتاج ايتمسون • اغلنوكده ••

•• بيش كلمه دعا قلدق ••

•• مقبول اولسون • امين ••

•• امين دينلر ديدار كورسون ••

•• يقشدرسون • دورشدرسون ••

•• كناهكرني محمد مصطفايه ••

•• بغشلنسون خانم هي ••

•• تمت ••

Drs.154a, ME304, OŞG152.2

(1) anaŋ yėri behişt olsun!

Ḳādir seni nā-merde (2) muḥtāc ėtmesün!

Aġ alnuŋda (3) bėş kelime duʿā ḳılduḳ, (4) ḳabūl olsun!

Āmīn (5) āmīn!, dėyenler dīdār görsün!

(6) Yıġışdursun, dürişdürsün!

(7) Günāhuŋuzı Muḥammed Muṣṭafaya (8) baġışlasun!

Ḫānum hey! (9) Temmet.